ПАМ'ЯТКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

КНИГА КИЇВСЬКОГО ПІДКОМОРСЬКОГО СУДУ (1584–1644)

АКАДЕМІЯ НАУК
УКРАЇНИ

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МОВОЗНАВСТВА ІМ. О. О. ПОТЕБНІ
АРХЕОГРАФІЧНА КОМІСІЯ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ УКРАЇНИ
У М. КИЄВІ

ПАМ'ЯТКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Серія актових джерел

КИЇВ НАУКОВА ДУМКА 1991

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МОВОЗНАВСТВА ім. О. О. ПОТЕБНІ
АРХЕОГРАФІЧНА КОМІСІЯ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ УКРАЇНИ
у м. КИЄВІ

КНИГА КИЇВСЬКОГО ПІДКОМОРСЬКОГО СУДУ (1584–1644)

Підготували до видання
Г. В. БОРЯК, Т. Ю. ГИРИЧ,
Л. З. ГІСЦОВА, В. М. КРАВЧЕНКО,
В. В. НІМЧУК, Г. С. СЕРГІЙЧУК,
В. В. СТРАШКО, Н. М. ЯКОВЕНКО

КИЇВ НАУКОВА ДУМКА 1991

ББК 81.2 Ук
К53

Серія заснована у 1961 р.

У публікації подано повний текст важливої пам'ятки староукраїнської ділової мови кінця XVI — першої половини XVII ст.— актової книги Київського підкоморського суду. Вона дає багатий і різноманітний матеріал для характеристики суспільних правових відносин і побуту українського народу. Разом з особливостями ділової мови відображена жива розмовна лексика, зафіксована в польових записах протоколів опитування свідків та учасників межувань. Засвідчена в книзі мікротопонімічна і гідронімічна номенклатура відкриває значні можливості для ономастичних досліджень. До тексту додається передмова, покажчики, словники застарілих слів і юридичних термінів, а також складена за матеріалами пам'ятки карта Київського воєводства на рубежі XVI—XVII ст.

Для науковців-мовознавців, етимологів, істориків, юристів, етнографів, географів і всіх, хто цікавиться вітчизняною історією.

В публикации подан полный текст важного памятника староукраинского делового языка конца XVI — первой половины XVII ст.— актовой книги Киевского подкоморского суда. Она дает богатый и разнообразный материал для характеристики общественных правовых отношений и быта украинского народа. Вместе с особенностями делового языка отображена живая разговорная лексика, зафиксированная в полевых записях протоколов опроса свидетелей и участников межевания. Отраженная в книге микротопонимическая и гидронимическая номенклатура открывает значительные возможности для ономастических исследований. К тексту прилагается предисловие, указатели, словари устарелых слов и юридических терминов, а также составленная по материалам памятника карта Киевского воеводства на рубеже XVI—XVII ст.

Для научных работников-языковедов, этимологов, историков, юристов, этнографов, географов и всех, кто интересуется отечественной историей.

Відповідальний редактор
В. В. Німчук

Затверджено до друку вченою радою
Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні АН України

Редакція літератури,
мови та мистецтвознавства

Редактор *Н. С. Редичук*

К $\frac{4602000000-333}{М221(04)-91}$ 511-91

ISBN 5-12-002494-7

ПІДКОМОРСЬКІ КНИГИ ПРАВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ КІНЦЯ XVI — ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVII ст.

Серед писемних джерел з історії України XVI—XVIII ст. особливе місце належить судово-адміністративним (актовим) книгам, загальна кількість яких на сьогодні становить понад 7,5 тис. томів, охоплюючи близько 5 млн. документів-записів [1]. Самостійне фактографічне значення цих записів безсумнівне, однак, з другого боку, не меншу цінність складає і кожна окремо взята книга — цілісна історико-лінгвістична, культурна і юридична пам'ятка, неподільну структуру якої обумовлюють: а) континуаційність, тобто хронологічна послідовність записів; б) синхронність щодо відображених у записах подій; в) юридична сила доказовості записів [2]. Підхід до актових книг як до самовартісних історико-культурних одиниць підказує такий принцип їх видання, при якому за основу публікації бралася б не тематична підбірка актів із різних книг, а конкретна книга у повній сукупності вміщених до неї записів. Перша спроба такого видання, на жаль, не завершеного, здійснена у серії «Пам'ятки української мови» М. К. Бойчуком, який опублікував 88 початкових актів Житомирської замкової книги [3]. У 1986 р. у цій же серії вийшла Лохвицька ратушна книга другої половини XVII ст.[4] На аналогічних археографічних засадах здійснено і підготовку цього видання, яке представляє фрагменти перших збережених книг підкоморського суду Київського воєводства кінця XVI — половини XVII ст., зшиті в один конволют, як детальніше буде показано далі, у 1835 р.

Підкоморські книги виникли як продукт діяльності межових судів, що функціонували на Галичині з 30-х рр. XV, а на Правобережній Україні — з другої половини XVI ст. У діяльності межових установ простежуються релікти інституцій глибокої давнини. За визначенням одного з перших дослідників межового питання К. Неволіна, «історія межування за внутрішньою суттю відбиває історію витворення поземельної власності» [5], ілюст-

---

[1] *Купчинський О. А.* Про підготовку каталога судово-адміністративних фондів України XV—XVIII ст.// Арх. України.— 1976.— № 5.— С. 16.

[2] *Дашкевич Я. Р.* Адміністративні, судові й фінансові книги на Україні в XIII—XVIII ст. : (Пробл., стан і методика дослідження) // Історичні джерела та їх використання.— К., 1969.— Вип. 4.— С. 130.

[3] Актова книга Житомирського міського уряду кінця XVI ст./ Підгот. до вид. М. К. Бойчук.— К., 1965.— 191 с.

[4] Лохвицька ратушна книга другої половини XVII ст. : Зб. акт. документів / Підгот. до вид. О. М. Маштабей, В. Г. Самійленко, Б. А. Шарпило.— К., 1986.— 219 с.

[5] *Неволин К. А.* Об успехах государственного межевания в России до императрицы Екатерины II // Полн. собр. соч.— Спб., 1859.— Т. 6.— С. 432.

руючи розвиток форм землеволодіння, умов землекористування, рівня заселеності і обробітку землі. Найранішим документом, що стосувався власне обмеження земель, був, очевидно, опис границі землеволодіння, наданого феодалові сюзереном, у якому писемно фіксувався символічний об'їзд («завод», «уїзд»), здійснюваний при акті дарування. Оскільки потребу в документі такого змісту відчувала вузька суспільна верхівка, кількість збережених обводів XII—XIII ст. незначна як для західнослов'янських, так і для східнослов'янських земель. На Україні, як можна припускати з наявних писемних джерел, норми публічного побуту приблизно до середини XV ст. не вимагали документального засвідчення меж новопридбаної землі, доки вона не ставала предметом спору. І в надавчих грамотах, і в актах приватних відчужень граничний обвід, як правило, обмежується формулою «зо всім, што к тому із віка прислушало», калькованою з чеського формуляра, котрий широко увійшов в українську канцелярську практику наприкінці XIV ст.[6] Введення у новопридбане володіння, що супроводжувалось обов'язковим об'їздом його меж, здійснювалося офіційною особою при свідках, присутність яких розглядалася як достатній юридичний доказ: «А виїздил ту землю Ходор Чеолчич, тот об'їздил от пана Оти, старости, а інні то вщитко свідці» [7]. У другій половині XV — на початку XVI ст., коли формування феодального землеволодіння в основному було завершене і розпочався інтенсивніший земельний обіг як дідичних, так і прекарних володінь, у поземельний документ входять зміни, викликані потребою конкретнішого окреслення граничних обводів. Процедура надання починає оформлятися двома документами: власне дарчим листом сюзерена і ув'яжчим листом, який складався місцевим урядником у присутності сусідів-свідків і містив опис границі наданих угідь. Потреба писемної фіксації граничних обводів, яка вказує на зрослу вагу документа як правного доказу, виявляється і в приватних актах відчуження землеволодінь, де опис межі нерідко вносився до самого тексту документа. За такою формою складені численні дільчі, купчі і дарчі листи, заявлені до перемишльських, сяноцьких та ін. земських книг середини XV ст., а також купчі і дільчі волинського і наддніпрянського походження кінця XV — початку XVI ст.[8]

Усталення традиції писемної фіксації межових обводів було безпосередньо пов'язане з практикою розв'язання межових спорів. Якщо раніше остання спиралася на фіксацію кордону землеволодіння у пам'яті свідків («людей старих, границь свідомих»), то з часом доказ через свідків поступово починає поступатися місцем доказу через документ, хоча у межових спорах його ще довго треба було підтверджувати живими свідченнями. Так, консти-

[6] «S tiem se vším, což k tomu přislušie» (пор. акти із земських книг XIV—XV ст., опубл. у вид.: Archiv český čili staré pisemné památky české i morawské / Z archivůw domácjch i cizjch sebral a wydal Fr. Palacký.— Praha, 1840.— Dil 1.— S. 405—417; Dil2.— S. 47, 48, 324 etc.

[7] Грамоти XIV ст./ Упоряд. і вступна ст. М. М. Пещак.— К., 1974.— С. 44 (Купча братів Скибичів 1370 р.).

[8] Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczy Pospolitej Polskiej z archiwum t. zw. bernardyńskiego we Lwowie / Wyd. K. Liske, A. Prochaska, W. Hejnosz.— T. 11.— N 1645, 3657, 3986;— T. 13.— N 471, 2689, 3271, 3689 etc. (Далі: AGZ). Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные Археографической Комиссией. — Спб., 1862.— Т. 1.— С. 37 та ін. (Далі: АЮЗР).— Archiwum książąt Lubartowiczów Sanguszków w Sławucie / Wyd. prez B. Gorczaka.— Lwów, 1887.— T. 1.— S. 57, 76. (Далі: AS).

туція Пйотркувського сейму 1519 р., вказуючи на сумнівність багатьох документів і привілеїв, застерігає, що границі землеволодіння мусять встановлюватися «не згідно з актами і знаками, що в них описані..., але згідно зі свідченнями старих людей»[9]. На Правобережній Україні безумовна першість документа як правного доказу у межових спорах усталюється не раніше другої половини XVI ст., тобто паралельно із запровадженням нормованого підкоморського судочинства[10].

Сама процедура розв'язання межової суперечки реалізувалася двома шляхами, обидва з яких згодом знайшли своє вираження у функціях підкоморського суду. Перший із них — це так зване полюбовне межування, здійснюване через обраних сторонами третейських суддів. Про полюбовне межування судово-адміністративні книги українського походження згадують уже в 20-х рр. XV ст.[11] Збереглося чимало так званих єднальних листів XV—XVI ст., у яких перед описом граничної акції зазначається, що сторони вирішили «згодливим и суседским обичаем... постановенє слушное перед приятелми учинити, нехай, дей, ваша милість відаєш своє, а я своє»[12]. Приятельський суд відбувався при значному згромадженні людей: третейських суддів, дрібних судових урядників — вижів чи господарських дворян, сусідів-свідків та «інших людей добрих». Приятельське межування не втратило чинності і з появою офіційних межових установ, коли суддя міг виступати у ролі суперарбітра, очолюючи колегію третейських судів, обраних сторонами, і розглядаючи справу у присутності багатьох «людей добрих суседов околичних» (пор. у книзі, що публікується, акти № 3, 15).

Розбір межових суперечок, не розв'язаних полюбовною згодою, бере початок у суді князя — верховного власника усіх земель, ленними посідачами яких вважалося рицарство (боярство). Характерна для середньовіччя форма так званого контрадикторного судочинства, при якому суд проходив у формі суперечки сторін перед сюзереном, простежується на багатьох граничних вироках XIV—XV ст.: «И мы того досмотрели и разделили єсмо...». Первісну особисту участь сюзерена у розв'язанні граничного спору васалів підтверджує, наприклад, і таке характерне застереження: свідки-старці с. Мокричан, доводячи у 1498 р. свій обвід, говорять: «Тут тиє грані сам княз великий Швитригайло, привернувши свой кон и винемши корд, своєю рукою тиє грані зарубал... и казал нам потол держати»[13].

---

[9] Volumina legum Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae ab anno 1347 ad annum 1780.— Спб., 1859.— Vol. 1.— P. 176. (Далі: Volumina legum).

[10] Аргумент такого плану зафіксований у луцьких підкоморських книгах вперше у 1615 р.: «Там тилко светкове мают бити, где права немаш» (Центральний державний історичний архів України у м. Києві, ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 222 зв. (Далі: ЦДІА України). Як бачимо, документи спростовують висловлене у свій час припущення, що писемна традиція запанувала в українському межовому праві ще в XV ст. (пор.: *Грабина Л.* Штучні межові знаки на Україні в XV-му і першій половині XVII-го століть // Техн. вісті.— Львів, 1929.— Рік 5, ч. 1.— С. 3).

[11] AGZ — T. 11.— № 297, 892, 1353, 1635, 3137; Т. 13.— № 1541, 2297, 3281, 4642 та ін.

[12] ЦДІА України; ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 31—32 (1551 р.); ф. 22, оп. 1, спр. 9, арк. 465—466 (1560 р.); ф. 25, оп. 1, спр. 6, арк. 66—70 зв. (1564 р.) та ін.

[13] Архив Юго-Западной России : Акты о землевладении в Юго-Западной России XV—XVIII вв.— Киев, 1907.— Ч. 8, т. 4.— с. 119. (Далі: Архив ЮЗР).

З переходом особистих судових функцій пануючого до судових інституцій, що діяли від його імені, поступово розвивається і межовий суд. Однак розв'язання граничних спорів довше, ніж інші конфліктні питання, підлягало особистій юрисдикції верховного володаря, оскільки, за традицією, жодна операція, пов'язана з землеобігом, не мала законної сили без його апробації. Відтак спершу для вирішення конкретних питань на місце межових спорів надсилалися уповноважені двору, які виступали від імені пануючого. З інтенсифікацією феодального освоєння земель виникає потреба в інституті постійного уповноваженого. У Польському королівстві (а саме ця модель згодом була перенесена на землі Великого князівства Литовського) з середини XIV ст. у такій ролі починає виступати надворний підкоморій — придворний, до обов'язків якого первісно входила охорона королівської особи і нагляд за особистими помешканнями короля та його скарбницею («коморою»). Перші акти, де підкоморій від імені короля виступає у ролі граничного судді, походять з малопольських територій і датуються 1362 і 1381 рр.[14], хоча вже Вислицький статут 1347 р. згадує про оплату підкоморію за межування залежно від кількості розмежованих грунтів і витрачених на це днів [15]. Наприкінці XIV ст. у Малій Польщі оформляється сталий уряд підкоморія кожної землі, який розв'язував межові суперечки за пожиттєвим королівським призначенням. Нарешті, конституція 1588 р. затвердила обрання підкоморіїв місцевою шляхтою і складання ними присяги за встановленим зразком [16].

До обов'язків підкоморія належав не розгляд поземельної суперечки, а лише сам акт розмежування спірної землі на підставі відповідного рішення земського суду; межова акція здійснювалася у присутності свідків та «людей добрих» [17]. Специфічною ознакою підкоморського суду було те, що він не мав власного приміщення, засідаючи завжди безпосередньо на місці спору. Почесні символи влади підкоморіїв (лопата для насипання межових пагорбів — копців, а також шнур для вимірювання землі) [18] вказують, що первісно межовий суддя, вірогідно, брав особисту участь у розмежуванні. Доказом цього припущення є і форма оплати за це, встановлена Віслицьким статутом 1347 р.: дві сокири і дві лопати, окрім грошової винагороди [19].

На західноукраїнських землях, що перебували під владою Польського королівства, підкоморські суди організовуються після 1434 р. одночасно з поширенням польського земського права на руські землі, хоча перший «підкоморій Руської землі» (Добеслав зі Спрови) згадується уже в 1425 р.[20] На відміну від малопольської моделі, де не існувало повітових підкоморських судів, кожен судовий повіт тут мав осібного підкоморія: львівського, сяноцького, галицького і перемишльського [21].

У Великому князівстві Литовському процедура судового розмежування

---

[14] *Kutrzeba S.* Sądy grodzkie i ziemskie w wiekach średnich.— Kraków, 1901.— S. 338.
[15] Volumina legum.— Vol. 1.— P. 22.
[16] Ibidem.— Vol. 2.— P. 254.
[17] *Łaguna S.* O prawie granicznem polskiem.— Warszawa, 1875.— S. 15, 16.
[18] Пор. зображення символічної лопати підкоморія у виданні: *Gloger Z.* Encyklopedia staropolska ilustrowana.— Warszawa, 1903.— T. 4.— S. 45.
[19] Volumina legum.— Vol. 1.— P. 22.
[20] *Liske K.* Przedmowa // AGZ.— Lwów, 1886.— T. 11.— S. XII.
[21] *Kutrzeba S.* Sądy grodzkie i ziemskie... S. 221.

протягом XV — першої половини XVI ст. ще не зазнала тих змін, про які йшлося вище, діючи на давніх традиційних засадах у формах полюбовного суду або особистого судочинства великого князя і його Ради [22]. Рішення великокнязівського суду спиралися на факти, зібрані призначеними для кожного конкретного випадку уповноваженими — так званими їздоками. Тотожні функції їздоків (огляд спірної границі, вислуховування свідчень і їх запис для інформування князівського суду) засвідчені як в українсько-білоруських [23], так і в судних грамотах і актах Північно-Східної Русі XIV—XV ст., де визначається оплата «межникам» (тобто, їздокам), за «изд на правду» і описується сама процедура «межничества»: «досмотрели, да и на луб выписали и перед осподою положили, да и велись по лубу» [24].

Поруч із великокнязівським судом, доповненим інформацією їздоків, діяли межові суди разового призначення, уповноважені великим князем для кожного окремого випадку. Такі суди, за пізнішою термінологією названі комісарськими, розвинулися з приятельського третейського суду: стороні позивача надавалися судді «з раменя господарського», а відповідач сам обирав собі «прошоних» третейських суддів. Комісари, виїхавши у призначений час на спірний грунт і «поспол ся згодивши» з суддями відповідача, проводили розслідування, приймали присяги сторін і свідків і встановлювали граничні знаки. Акт розмежування оформлявся у вигляді граничного комісарського листа, переданого на затвердження великого князя. Ще два списки такого ж листа, засвідчені печатками комісарів і третейських суддів, залишалися на руках кожної із сторін.

Нарешті, граничні спори могли розв'язуватися місцевими судами: воєводськими чи намісницькими. Такі межові акти, здійснені у присутності багатьох свідків, видавались від імені конкретних урядників під назвою роз'їзних або граничних.

Однак на середину XVI ст. жодна з названих форм судочинства уже не відповідала потребам часу і у зв'язку з розпливчатістю їх юрисдикцій, і через численні імунітети князів та панів-магнатів з-під присуду місцевих державців, і з огляду на високу вартість самої процедури згаданого вище комісарського суду [25]. Стабілізація феодальної структури суспільства і, зокрема, стирання решток правової нерівності між князівсько-магнатською верхівкою і рядовим зем'янством-шляхтою настійно вимагали юридичного закріплення єдиного правового статусу і станових привілеїв панівного класу. Для рядової шляхти злободенною стає вимога фіксації «шляхетських осілостей» — основної передумови привілеїв, що могло послідовно здійсню-

---

[22] Межові вироки великокнязівського суду разом з іншими судовими справами фіксувались у «Книгах справ судовых господаря и Панов Рады», які на сьогодні зберігаються у складі так званої Литовської метрики : Центральний державний архів давніх актів СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 221—522 (Далі: ЦДАДА СРСР).

[23] «Єздили єсмо смотрети... Тыє люди добриє земли перед нами разводили и границу оказали... Так єсмо видели и слишели и на то єсмо дали сес наш лист» (Архив ЮЗР.— Ч. 8.— Т. 4.— С. 159, 160).

[24] Памятники русского права.— М., 1953.— Вып. 2 : Памятники права феодально-раздробленной Руси XII—XV вв.— С. 287, 296, 325—327.

[25] Пор. цифри, названі у скарзі 1565 р. про зірвання приятельського межування (дешевшего для сторін, ніж комісарське): «Ку великому накладу и утраті пришла, готуючися к тому року и отправуючи тот рок, што мя коштует 300 коп грошеи» (ЦДІА України ф. 25, оп. 1, спр. 7, арк. 23).

ватися лише через постійно діючий підкоморський суд на зразок витвореного у Польському королівстві. Тому на сеймі 1566 р. шляхетство Великого князівства Литовського звертається до уряду з проханням, «абы в кождом повете подкоморие для справ граничных и земленых постановены были» [26]. Юридично узаконив і кодифікував новостворену судово-межову інституцію, витворену в процесі реформ 1564—1565 рр., Статут 1566 р.: «Уставуем, иж в кождом повете подкоморий присяглый и оселый в повете том, которого мы, господар, дамо, и мает быти подкоморий на том уряде до живота своего, яко и иные врядники земские» [27]. Функції підкоморія у Статуті окреслені так: «По всяких розницах земленых и граничных за одосланем от суду земского... выехавши и огледавши выводов права, листов и знаков граничных, и светков... кгрунт певный сказати и границы, копцы, знаки граничные учинити, и на то листы суду своего под печатью и с подписом руки своее дати» [28]. Насправді ж серед справ, які надходили на розгляд підкоморія, траплялися і неспірні, з якими сторони зверталися безпосередньо до підкоморія без участі земського суду: вимірювання грунтів, що діляться; фіксація обводів під час куплі-продажу тощо (пор. у нашій книзі акт № 18).

Асистентом і заступником підкоморія у здійсненні межового судочинства був коморник — службовець, призначений особисто підкоморієм, який не зараховувався до ієрархії земських урядів [29], але мав бути осілим на даній території і присяглим. Коморники за письмовим дорученням підкоморія могли вести і самостійне судочинство, оформляючи навіть власні книги, що знайшло виявлення, зокрема, у практиці Луцького підкоморського суду.

Крім підкоморія і коморника, у межовій процедурі брали участь мірники, підкоморський писар і копачі. Мірники, як і коморник, мусили бути осілими на даній території і присяглими, проте, очевидно, безпосередньо від підкоморія вони не залежали. Принаймні, у межових та дільчих актах поруч із мірниками, які «придані з уряду підкоморського», нерідко трапляються особи, не пов'язані з ним [30]. Щодо писаря і копачів, то це — особисті служебники самого підкоморія з тією різницею, що писар, як правило, шляхетського походження, нерідко з часом — коморник, а ніколи не згадувані в актах на ймення копачі — піддані підкоморія.

* * *

Підкоморські суди, запроваджені на Правобережній Україні (у Київському, Волинському і Брацлавському воєводствах) Статутом 1566 р., діяли тут до 30-х рр. XIX ст., тобто до запровадження загальноросійської системи, на основі юридичних приписів Статуту з врахуванням поправок, що періодично вносились у земське право коронними конституціями. Юрисдикції

---

[26] *Лаппо И.* Подкоморский суд в Великом княжестве Литовском в конце XVI и начале XVII в.// Журн. М-ва нар. просвещения.— 1899.— Ч. 324, авг.— С. 349.

[27] Статут Великого Князьства Литовского 1566 года // Временник император. Моск. о-ва истории и древностей рос.— 1855.— Кн. 23 : Материалы.— С. 101 (Далі: Статут 1566 р.).

[28] Там же, с. 101, 102.

[29] Підкоморій в ієрархії земських титулярних урядів вважався третьою за значенням особою після каштеляна і маршалка (Volumina legum.— Vol. 2.— P. 287).

[30] ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 25 і зв. (1603 р.), арк. 129 зв. (1608 р.).

підкоморського суду підлягали шляхетські землеволодіння. У граничних спорах, які зачіпали межі королівщин, судочинство проходило за участю королівських комісарів; при межових конфліктах з іншими вільними прошарками населення до складу судової колегії входили представники відповідних інституцій: магістратів, капітулів тощо [31].

Територіальна юрисдикція підкоморських судів збігалася з мережею земського судочинства, охоплюючи:

— три підкоморських суди Волинського воєводства з повітовим статусом: Луцький, Володимирський, Кременецький;

— підкоморський суд Київського воєводства, єдиний для усіх трьох повітів: Київського, Житомирського і Овруцького;

— підкоморський суд Брацлавського воєводства, аналогічно Київському єдиний для двох повітів: Вінницького і Брацлавського.

Поіменний склад кожного з цих судів від часу створення до Визвольної війни 1648—1654 рр. наведений нижче *.

ЛУЦЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

1566—1576: Михайло Сербин-Хорохоринський, підкоморій (Списанье поветов Великого княжества Литовского и врядников в них // Любавский М. Литовско-русский сейм.— М., 1900.— Приложение.— С. 228; ЦДІА України, ф. 25, оп. 1, спр. 16, арк. 323 зв.);

1580—1585: Михайло Маркович Жоравницький, підкоморій (ЦДІА України, ф. 22, оп. 1, спр. 19, арк. 91; ф. 28, оп. 1, спр. 18, арк. 123 зв.);

1585—1618: Ян Харленський, підкоморій (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 1, 2, 3; Archiwum Główne Act Dawnych (далі — AGAD), Metryka Koronna (далі — MK,ks. 163, k. 76v. — 77 v.); *Олександр (Олехно) Ворона-Боратинський, коморник 1586— 1601* (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 22; спр. 2, арк. 8 зв.); *Миколай Чарноцький, писар 1592* (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 76), *коморник 1601— 1617* (Там же, ф. 25, оп. 1, спр. 60, арк. 21; ф. 24, оп. 1, спр. 2); *Яцько Козакович-Прошицький, писар 1614* (Там же, ф. 223, оп. 1, спр. 25, арк. 1);

1619—1637: Юрій Гулевич, підкоморій [32] (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 4, 5); *Андрій Дахнович, коморник 1620—1621* (ЦДІАЛ, ф. 181, оп. 2, спр. 329, арк. 44; ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 4, арк. 53 зв.); *Федір Сосновський, коморник 1624—1637* (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 1, 2, 5);

1638—1651: кн. Григорій Остафійович Четвертенський, підкоморій (Wolff J. Kniaziowie litewsko-ruscy od końca 14. wieku.— Warszawa, 1895.— S. 46); *Юзеф Сенницький, коморник 1639* (ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 171 зв.); *Ян Борейко-Кнерутський, коморник 1643—1648* (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 6).

---

[31] Розмежування спірних селянських земель проводилося доменіальним судом. Зразками таких межових листів у спорі між службовими боярами кн. Острозьких є акти острозького намісника (1570 р.) і крупського державці (1608 р.) : ЦДІА України, ф. 25, оп. 1, спр. 12, арк. 497—498; ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 127 зв.— 128.

* Тривалість перебування конкретних осіб на урядах вказується за крайніми датами, які вдалося виявити у джерелах, що зазначені в дужках; вірогідні дати, не підтверджені документальними згадками, наводяться під знаком питання.

[32] Несецький помилково датує вступ Ю. Гулевича на підкоморництво 1616 р. (*Niesiecki K.* Herbarz Polski.— Lipsk, 1839.— T. 4.— S. 391), однак тогочасні акти 1616 р. називають підкоморієм ще Я. Харленського.

ВОЛОДИМИРСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

1566—1581: Олександр Богданович Семашко, підкоморій (Списанье поветов... С. 228; ЦДІА України, ф. 25, оп. 1, спр. 25, арк. 37);

1581: Миколай Палуцький, підкоморій (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 195, арк. 472 зв.);

1582—1598: Ян Федорович Бокій-Печихвостський, підкоморій (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 195, арк. 472; Źródła dziejowe / Opisane przez A. Jabłonowskiego.— Warszawa, 1894.— T. 21.— S. 407); *Федір Бобрикович, писар (?) 1592* (ЦДІА України, ф. 25, оп. 1, спр. 42, арк. 265 зв.);

1598—1613: Адам Прусиновський, підкоморій (Там же, Ф. 28, оп. 1, спр. 31, арк. 442 зв.; ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 225); *Матій Іваницький, коморник 1600—1609* (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 207 зв.; ф. 28, оп. 1, спр. 41, арк. 272 зв.); *Андрій Дахнович, коморник 1609—1613* (Архив ЮЗР.— Ч. І, т. 6.— С. 438; ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 43, арк. 159);

1613—1624: Роман Гойський, підкоморій (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 206, арк. 7; ЦДІА України, ф. 220, оп. 1, спр. 103, арк. 1); *Григорій Черник, коморник і писар 1615—1626* (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 243 зв.; ф. 28, оп. 1, спр. 61, арк. 256; Памятники, изд. Временной комиссией для разбора древних актов.— К., 1848.— Т. 1.— С. 12.— (Далі — Памятники));

[*1625*]—*1626: Фрідріх Миколайович Сапєга, підкоморій* (Kossakowski S. Monografie historyczno — genealogiczne niektórych rodzin polskich.— Warszawa, 1872.— T. 3.— S. 95; Kojałowicz W. W. Herbárz rycerstwa W. X. Litewskiego /Wyd. F. Piekosiński.— Kraków, 1897.— S. 153);

1627—1632: підкоморія не було (ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 68, арк. 924, 1236);

1633—1648: кн. Юрій Юрійович Пузина, підкоморій (Wolff J. Kniaziowie... S. 408; Niesiecki K. Herbarz Polski.— T. 7.— S. 579; ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 68, арк. 1236—1237).

КРЕМЕНЕЦЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

1566—[*1567*]*: Олекшій Білецький, підкоморій* (Списанье поветов... С. 229);

1567—1578: Іван Патрикій-Курозвонський, підкоморій[33] (ЦДІА України, ф. 21, оп. 1, спр. 11, арк. 10; ф. 22, оп. 1, спр. 6, арк. 56 зв.);

1579—1613: Адам Боговитин-Козерадський, підкоморій (ЦДІА України, ф. 22, оп. 1, спр. 7, арк. 71 зв.; спр. 22, арк. 1); *Гектор Садовський, коморник 1611* (Там же, ф. 22, оп. 1, спр. 19, арк. 122);

1613—1640: Ян Жоравницький, підкоморій (Там же, ф. 22, оп. 1, спр. 22, арк. 1; Львівська наукова бібліотека АН України (далі — ЛНБ АН України), відділ рукописів, ф. Сапєги, спр. 16/1с, арк. 67); *Федір Грицькович Домашевський, коморник 1621—1643* (ЦДІА України, ф. 22, оп. 1, спр. 31,

---

[33] І. Лаппо, спираючись на «Списанье поветов...», вважав, що у 1568—1569 рр. кременецьким підкоморієм був Олекшій Білецький (Лаппо И. Подкоморский суд... С. 352). Місцевий актовий матеріал, як бачимо, свідчить про інше.

арк. 259; ф. 24, оп. 1, спр. 6, арк. 99); *Григорій Божкевич, коморник 1625* (Там же, ф. 22, оп. 1, спр. 35, арк. 106);

1641—[1648?]: Данило Єловицький, підкоморій (AGAD, MK, ks. 185, k. 366—366v.; Niesiecki K. Herbarz Polski.— T. 4.— S. 487); *Федір Грицькович Домашевський, коморник* — див. вище.

КИЇВСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

1566—1568: Малхер Насиловський, підкоморій (Списанье поветов... С. 228; Wolff J. Kniaziowie... S. 207);

[1568]—1576: Дмитро Скумин-Тишкевич, підкоморій (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 193, арк. 93 зв.);

1576—1579: Северин Рутський, підкоморій (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 193, арк. 93а—94; ЦДІА України, ф. 221, оп. 1, спр. 4, арк. 1);

1581—1602: Щасний (Фелікс) Харленський, підкоморій (Там же, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 5; Boniecki A. Herbarz Polski.— Warszawa, 1901.— T. 2.— S. 347); *Іван Ласко, коморник 1581—1584* (ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 5, 19 зв.); *Семен Радивонович Уруцький, писар 1584* (Там же, арк. 20 зв.), *коморник [1595]—1608* (Там же, арк. 28; Rulikowski E. Opis powiatu Kijowskiego / Wyd. M. Dubiecki.— Kijów; Warszawa, 1913.— S. 201);

1602—1618: Самійло Горностай, підкоморій (ЦДІА України, ф. 11, оп. 1, спр. 2, арк. 67 зв.; Rulikowski E. Opis powiatu Kijowskiego.... S. 129). *Семен Радивонович Уруцький, коморник* — див. вище; *Якуб Крушинський, коморник 1608* (ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 40, арк. 337 зв.);

1619—1630: Стефан Немирич, підкоморій (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 207, арк. 129; ЦДІА України, ф. 11, оп. 1, спр. 8, арк. 418 зв.); *Іван Грузевич-Нечай, коморник 1619—1643* (ЦНБ АН України, ф. І, спр. 4104, арк. 229; Архив ЮЗР.— Ч. 1, т. 6.— С. 726; ЦДІА України, ф. 221, оп. 1, спр. 48, арк. 10);

1630—1639: Філон Воронич, підкоморій (AGAD, MK, ks. 178, к. 183—184; Jerlicz J. Latopisiec albo kroniczka / Wyd. K. Wójcicki.— Warszawa, 1853.— T. 1.— S. 44); *Іван Грузевич-Нечай, коморник* — див. вище; *Миколай Тучаницький, коморник 1638—1647* (ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 108; спр. 2);

1641—1659: Юрій Немирич, підкоморій (Polski Słownik Biograficzny.— Kraków, 1977.— т. 22.— S. 816); *Миколай Тучаницький, коморник* — див. вище; *Андрій Говоровський, коморник 1643—1647* (ЦНБ АН України, ф. І, спр. 4104, арк. 216).

БРАЦЛАВСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

1566—1578: Семен Васильович Дешковський, підкоморій (Списанье поветов... С. 231; ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 191, арк. 225 зв);

1572—1576: Мисько (Михайло) Шашкович-Долбуновський, підкоморій (Там же, спр. 191, арк. 225 зв.; ЦДІА України, ф. 21, оп. 1, спр. 19, арк. 58); AGAD, Skarb Koronny, 251, k. 27);

1581: Ян Бокій[34]*; підкоморій;*

1583—1606(?): Лаврін Гнівошович Пісочинський, підкоморій[35] (Polski Słownik Biograficzny.— T. 25.— S. 805—808);

[1607]—1624: Тихон Васильович Шашкович-Вишковський, підкоморій (Źródła dziejowe.— T. 21.— S. 622); *Данило Боруховський, коморник 1603—1629* (ЦДІА України, ф. 221, оп. 1, спр. 54, арк. 10; Архив ЮЗР.— Ч. 7, т. 2.— С. 396);

1625—1665: кн. Стефан Яцькович Четвертенський, підкоморій (AGAD, MK, ks. 173, k. 189—190; Архив ЮЗР.— Ч. 7, т. 2.— С. 403; Wolff J. Kniaziowie... S. 43); *Данило Боруховський, коморник* — див. вище; *Миколай-Казимир Зештелинський, коморник 1647* (Архив ЮЗР.— Ч. 7, т. 1.— С. 442).

У зв'язку з діяльністю підкоморських судів в джерелах згадуються такі мірники *:

при Луцькому суді: Павло Федорович (1589); Юрій Неналтовський (1591—1613); Мартин Трусковський (1595); Станіслав Стемпковський (1604); Микита Доморудзький (1605, «писати не уміл»[36]); Мартин Мілевський (1605); Остафій Фронц (1607); Ян Врещ (1607—1610); Степан (1609); Ян Бондзинський (1610, «мерник землі Волинское»); Величко (1612); Степан Лонський (1621); Бармак Кочич (1621); Томаш Мощинський (1622—1630); Стефан Старець (1622); Максим Перевалець (1625—1629); Миколай Неналтовський (1629—1646); Остап Струс (1634); Криштоф (1637); Матяш Степанкович (1637); Остафій Труш (1647); Микита Левонович (1645).

при Кременецькому суді: Степан Дроневич (1594); Юрій Неналтовський (1597); Остап Друк (1616); Томаш Масницький (1622);

при Київському суді: Дмитро Селецький (1605); Гришко Циган (1643 р., «мерник воєводства Киевского»[37]); Станіслав Раковський (1645).

Процедура обрання підкоморіїв, призначення коморників і мірників, їх присяга і введення на уряд ілюструються відповідними записами судово-адміністративних книг. Вибори («елекцію») підкоморія оголошував воєвода (пор. універсал київського воєводи кн. Костянтина Острозького від 16 лютого 1602 р. про з'їзд шляхти після смерті підкоморія Фелікса Харленського[38]). Після виборів, проведених на елекційному сеймику у Житомирі 11 березня 1602 р., київська шляхта надіслала до короля акт елекції за підписами й печатками воєводи, маршалка, скарбника, чашника, київського єпископа, архімандрита Києво-Печерського монастиря та ін.[39]. Серед представлених згідно зі звичаєм 4-х кандидатур були названі: кн. Юрій Чорто-

---

[34] У Волинській метриці є лише заголовок і вступна фраза привілея Я. Бокію, який наступного року одержав привілей на кременецьке підкоморництво (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 195, арк. 329, 472 і 472 зв.).

[35] Існує непідтверджене джерелами припущення, що після 1577 р. брацлавським підкоморієм був Мартин Хоментовський, який помер у 1612 р. (Rodzina. Herbarz szlachty polskiej / Opracowany przez S. Uruskiego, A. Kosińskiego, A. Włodarskiego.— Warszawa, 1905.— T. 2.— S. 235).

* Усі відомості про мірників, за винятком наведеної у примітці [37], взяті з луцьких підкоморських книг (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 1—6).

[36] ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 6 зв.

[37] Там же, ф. 11, оп. 1, спр. 10, арк. 167.

[38] Там же, спр. 2, арк. 57 і зв.

[39] Там же, арк. 67 зв.— 68.

рийський, Самійло Горностай, київський хорунжий Яцько Бутович і Вацлав Вільгорський. Пред'явлення королівського привілею і присяга Горностая, занотовані до київських земських книг, загинули разом із книгами. Аналогічна процедура, що супроводжувала вибори кременецького підкоморія Яна Жоравницького, зафіксована у кременецьких земських книгах. Останній пред'явив два ідентичних примірники (латинською і українською мовами) королівського привілею від 20 і 24 липня 1613 р.; присяга виконувалася у Луцьку 9 вересня «в костеле перед круцификсом... при бытности велю обивателов воєводства Волинского» під час сеймику Волинського воєводства [40]. Текст присяги дослівно відповідав зразку, встановленому Статутом 1566 р.

Затвердження на коморницькому уряді здійснювалося на підставі офіційного листа підкоморія конкретній особі «на вряд коморницства». Форма листа, за яким коморник вступав на уряд, збереглася у записах кременецьких земських книг від 14 липня 1611 р., коли Гектор Садовський пред'явив наданий йому лист підкоморія Адама Боговитина-Козерадського: «...чинечи собе помоч, а видечи быти члвка годного, статечного шляхтича, межи нами оселого, захованя и справ добрых нам всим ведомого, урожоного Гектора Садовского коморником повету Кремянецкого постановляю и оного за коморника повету Кремянецкого всим ознаимую...»[41].

Введення на мірництво відбувалося у присутності підкоморського уряду безпосередньо під час межової процедури. Саме так у 1637 р. складає присягу «на мерництво» за ротою, тобто зразком, виданим коморником, мірник Матяш Степанкович. Після принесення присяги возний проголошував введення даної особи «на уряд мерныи... приводечи то до ведомости всим, кому ведати будет належало, иж помененый... стал мерником присяглым в воєводстве тутошнем... абы обыватели тутошние веры єму яко присяглому в том, што урядови єго належит, додавали» [42].

Уряди підкоморіїв займали переважно представники великих українських князівських і магнатських родів, які відігравали помітну роль у внутрішньому житті регіону. Так, при загостренні національно-релігійної боротьби наприкінці XVI — на початку XVII ст. впливову антикатолицьку позицію займав луцький підкоморій Григорій Четвертенський, підписи якого стоять на охоронному акті Люблінського братства 1601 р., на актах виборів двох православних митрополитів (Петра Могили у 1632 р. і Сільвестра Косова у 1647 р.), на фундушному записі кн. Реїни Соломерецької про заснування школи-філії Києво-Могилянського колегіуму у Гощі [43]. У заповіті Петра Могили Г. Четвертенський згадується як один із опікунів цього колегіуму, як, до речі, і брацлавський підкоморій Стефан Четвертенський [44]. На кошт Г. Четвертенського при Преображенському монастирі у Четвертні протягом 1624—1625 рр. діяла друкарня мандрівного ченця-друкаря Павла Домжива Лютковича Телиці [45]. Серед «старших братчиків» Луцького братства,

---

[40] Там же, ф. 22, оп. 1, спр. 22, арк. 1—2; 2—3; 8 зв.

[41] Там же, спр. 19, арк. 122 зв.— 123.

[42] Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 5, арк. 186 зв.— 187 зв.

[43] Архив ЮЗР.— Ч. 1.— Т. 6.— С. 750; *Голубев С.* История Киевской духовной академии.— К., 1886.— Вып. 1: Период домогилянский.— С. 77.

[44] Памятники, издаваемые Временной комиссией для разбора древних актов.— К., 1846.— Т. 2.— С. 171. (Далі: Памятники).

[45] *Запаско Я., Ісаєвич Я.* Каталог стародруків, виданих на Україні.— Львів, 1981.— Кн. 1 (1574—1700).— С. 13, 43, 121.

зафіксованих у листі 1619 р.,— ктитор братської Хрестовоздвиженської церкви [46] володимирський підкоморій кн. Юрій Пузина. Помітною постаттю був київський підкоморій Юрій Немирич, вихованець Лейденського університету 1630—1633 рр.[47], слухач Сорбонни і Оксфорда [48], один із найвпливовіших діячів реформаційного руху, що широко розгорнувся наприкінці XVI — першій половині XVII ст. на Волині і Північній Київщині, складаючи вагому опозицію поширенню впливу єзуїтського ордену. Протестантська спрямованість поглядів Ю. Немирича викликала, зокрема, гостру опозицію проти його кандидатури на київське підкоморництво серед прокатолицької частини київської шляхти, очоленої воєводою Янушем Тишкевичем, що, однак, не перешкодило честолюбному магнату прямувати за будь-яку ціну до поставленої мети. Звинувачений у тому, що він, не вірячи як протестант у християнський догмат Трійці, поклявся нею, складаючи підкоморську присягу, на що Немирич глузливо заявив; «не тылко в трыйку, але бы и в чвурку, былем своєго допял, присегл был» [49]. Під час Визвольної війни Ю. Немирич став на шлях підтримки шляхетсько-старшинської верхівки козацького війська, після смерті Б. Хмельницького очоливши разом з І. Виговським антицаристську партію, до намірів якої входили ліквідація соціальних наслідків війни, розрив Переяславської угоди і створення на федеративних засадах так званого Київського князівства у складі Речі Посполитої. Статус останнього обумовлений у Гадяцькій конституції 1658 р., авторство якої приписується Ю. Немиричу. Загинув Ю. Немирич у сутичці з повсталими білоруськими селянами [50].

Стосовно освітнього рівня підкоморіїв фактографічних даних збереглося небагато. Натомість добре проілюстрований профіль фахової підготовки коморників, засвідчений тією широкою адвокатською практикою, яку вони вели паралельно коморницькій службі або ще до вступу на коморництво. Серед особливо часто згадуваних адвокатів волинсько-наддніпрянського регіону — Іван Грузевич-Нечай, Андрій Дахнович, Григорій Черник, Федір Домашевський, Григорій Божкевич, Юзеф Сенницький та ін. На інтенсивність їх адвокатської практики вказує, наприклад, те, що під час одних лише земських років 1609 р. (тобто протягом двох тижнів) у Кременці Григорій Черник виступив адвокатом 20 осіб у різних за змістом справах, виконавши неймовірний обсяг підготовчих робіт, потрібних для ведення процесів [51]. На біографіях коморників яскраво простежуються ті характерні щаблі, через які проходила дрібна малоземельна шляхта з юридичною освітою, заробляючи при канцеляріях на хліб насущний. Так, Іван Грузевич-Нечай, син озерянського війта з більш ніж сумнівним шляхетським походженням [52], починав свою кар'єру у 1600—1606 рр. серед підписків Воло-

---

[46] Памятники.— К., 1845.— Т. 1.— С. 9—12; Архив ЮЗР.— Ч. 1.— Т. 6.— С. 513.
[47] Album studiosorum Academiae Lugduno-Batavae 1575—1875 / Apud M. Nijhoff.— Hagae, 1875.— S. 230, 254.
[48] *Луцький І.* Українці на студіях в Німеччині в XVI—XVIII ст.// Зап. Наук. т-ва ім. Т. Г. Шевченка.— Львів, 1931.— Т. 131.— С. 103.
[49] Архив ЮЗР.— Ч. 1.— Т. 6.— С. 772.
[50] Polski Słownik Biograficzny.— Wrocław, 1977,— T. 22.— S. 816.
[51] ЦДІА України, ф. 22, оп. 1, спр. 17, арк. 96, 110 зв., 120 та ін.
[52] Там же, ф. 28, оп. 1, спр. 64, арк. 198.

димирського гродського, а згодом Луцького земського суду [53]. Протягом 1607—1609 pp. він виступає у ролі старшого підписка Київської гродської канцелярії [54], у 1618 р. згадується як один із урядників кн. Януша Острозького [55], з 1619 по 1636 pp. обіймає посаду київського граничного коморника. Після 1639 р. Грузевич — уже войський Київської землі, власник декількох маєтків на Київщині [56]. Шлях від підписка до коморника проходять Федір Домашевський і Юзеф Сенницький [57]; Олександр (Олехно) Борейко-Кнерутський протягом 1590—1591 pp. перебуває одночасно і на посаді луцького гродського писаря [58], і при виконанні коморницького уряду і т. ін.

Діяльність підкоморських судів фіксувалася у підкоморських книгах. Ні в найраніших приписах польського права, які регламентують збереження судових книг [59], ні в законодавчих актах першої половини XVI ст. спеціальної згадки про окремі підкоморські книги немає. Як обов'язковий елемент підкоморського уряду вони вперше згадуються аж у конституції 1588 р., у тексті нововведеної присяги підкоморія, який повинен: «книги свої і своїх попередників надійно зберігати і робити у них записи» [60]. Однак реальна практика судового діловодства відокремила підкоморські книги від земських у Польщі вже у першій половині XV ст. Найдавніші з відомих підкоморських книг малопольського походження — це: сандомирська 1431 р., хенцинська 1432 р., люблінська 1443 р.[61] і луківська 1450 р. При Краківському земському суді за другу половину XV—XVI ст. зберігалось одинадцять самостійних підкоморських книг 1465—1595 pp. Одночасно оформляється інститут підкоморських книг і на західноукраїнських землях, найдавніші з них — львівська 1466 р., перемишльська 1472 р. і сяноцька 1511 р.[62].

На українських землях, що входили до складу Великого князівства Литовського, розподіл давніх книг, які велися при великокнязівських замках, на власне гродські і земські відбувся, як відомо, після запровадження Статуту 1566 р., який нормував обсяг юрисдикцій гродського і земського судів. Узаконюючи земське судочинство, Статут наголошує на ретельному зберіганні земських книг «от всякое пригоды» у спеціально збудованих для цього приміщеннях під канонічними «трема замками» земських урядників: судді, підсудка і писаря. Про окремі підкоморські книги тут згадано лише у зв'язку з присягою підкоморія, у якій є обмовка: «споры з обудву сторон з указаньем через мене учиненым пилне до книг своих судовых уписова-

---

[53] Там же, ф. 256, оп. 1, спр. 1, арк. 219; ф. 11, оп. 1, спр. 4, арк. 167 зв.; ф. 28, оп. 1, спр. 34, арк. 486 та ін.

[54] Там же, ф. 256, оп. 1, спр. 53, арк. 44, 63.

[55] Архив ЮЗР.— Т. 6.— Т. 1.— С. 390.

[56] ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 108; Центральна наукова бібліотека АН України, відділ рукописів, ф. І, спр. 4104, арк. 70, 77 зв., 183 (Далі: ЦНБ АН України).

[57] ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 52, арк. 1618; спр. 64, арк. 246 зв.

[58] ЦДІА України, ф. 27, оп. 1, спр. 7, арк. 551; ф. 28, оп. 1, спр. 24, арк. 9 зв.

[59] Це, зокрема, Вартський і Нешавський статути 1420 і 1454 pp., у яких сформульовано канонічний принцип збереження книг «під трьома ключами»: Volumina legum.— Vol. 1.— P. 34, 115.

[60] Ibid.— P. 254.

[61] Опубл.: Lubelska księga podkomorska piętnastego wieku / Wyd. L. Białkowski.— Lublin, 1934.

[62] Опубл.: AGZ.— Lwów, 1891.— T. 15.— S. 567—576; Lwów, 1906.— T. 19.— S. 532—711.

ты»[63]. Переліки втрат, яких зазнали судові архіви Правобережної України під час Визвольної війни, підтверджують, що підкоморські книги до 80-х рр. XVI ст. ще не велися. На Волині граничні акти фіксувалися переважно у земських книгах, а на Київщині вносилися до гродських і земських книг без жодного розрізнення[64]. Найраніший документ, записаний до підкоморської книги Київського воєводства (у книзі, що публікується,— акт № 1), датується 8-м травня 1584 р. Проте у ньому є посилання на попередній декрет київського підкоморія, датований 1581 р. (акт № 1, арк. 5). Враховуючи, що 1581 р.— це час ймовірного вступу на підкоморництво Щасного Харленського[65], можна вважати, що київські підкоморські книги виділилися в окреме діловодство після його вступу на уряд, тобто з 1581 р. Початкові записи першої луцької підкоморської книги датуються 1585 р. Вона розпочата за підкоморництва двоюрідного брата Щасного Харленського — Яна, сина кн. Ганни Богданівни Друцької-Любецької, колишнього королівського коморника[66]. З діяльністю обох Харленських пов'язується і запровадження уряду коморників (пор. поіменний список урядів), що, цілком імовірно, і відіграло вирішальну роль у виникненні книг, якими опікувалися коморники. Про датування перших володимирських, кременецьких і брацлавських книг відомостей не збереглося.

Типове для середньовіччя змішання публічно-правових елементів життя з приватними яскраво виявилося і у підкоморському діловодстві, де офіційний інститут книг щільно пов'язувався з конкретною особою підкоморія. На відміну від колегіальної практики гродських і земських судів, підкоморські книги становили продукт одноосібного урядування підкоморія і оформлялися не присяглими писарями, а особистими секретарями, коморниками чи взагалі найманими сторонніми особами. Так, початкові записи київської книги Фелікса Харленського складені його писарем, пізніше коморником Семеном Уруцьким; луцька коморницька книга за уряду підкоморія Юрія Гулевича (1624—1637 рр.) написана переважно рукою коморника Федора Сосновського; у книзі луцького підкоморія Яна Харленського за 1585—1601 рр. є коректи луцького гродського підписка 80-х рр. Бартоша Мисевського, що вказує на його можливу участь у оформленні записів[67].

Оскільки межовий суд не мав власного приміщення, книги зберігалися при особі підкоморія аж до його смерті чи переведення на вищий уряд, а потім мусили передаватися на схованку у архів земського суду. Наступний підкоморій розпочинав нову, власну книгу і т. д. Виходячи з цього, кількість підкоморських книг може бути вирахувана гіпотетично на основі зміни підкоморських урядів на конкретній території. Нижче наводяться підрахунки

---

[63] Статут 1566 р.— С. 101.

[64] Пор.: ЦНБ АН України, ф. І, спр. 4104, арк. 2, 5 і зв., 245, 249, 339 та ін.

[65] Щасний Харленський як київський підкоморій вперше згадується у 1581 р. двічі: ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 5; ф. 25, оп. 1, спр. 23, арк. 5 зв. Походив з малопольської шляхти, що висунулася на урядницьких службах; його батько був королівським дворянином (ф. 25, оп. 1, спр. 10, арк. 418), потім — київським хорунжим і збирачем податків Київської землі (АЮЗР.— СПб., 1862.— Т. 1.— С. 185).

Сам Щасний увійшов у число крупної київської шляхти, набувши значну кількість маєтків на Овруччині після одруження з кн. Катериною Збаразькою (Niesiecki K. Herbarz Polski.— T. 6.— S. 528).

[66] *Wolff J.* Kniaziowie litewsko-ruscy od końca 14. wieku.— Warszawa, 1895.— S. 209.

[67] ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 1 зв., 1а, 64 зв.

ймовірної кількості книг Правобережної України з кінця XVI до середини XVII ст. (враховано книги, що збереглися повністю або у фрагментах, виписи і згадки про факт їх існування). На основі практики Луцького суду, де книга у середньому охоплювала події за 10—15 років, вказується вірогідна кількість книг тих судів, сліди діяльності яких повністю втрачені.

ЛУЦЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

За підкоморництва Яна Харленського (1585—1617):

1585—1601: Книга підкоморія і коморника; титульний аркуш і початкові записи відсутні, починається з 21-го вересня 1585 р.; ревізійні записи 1661 і 1712 рр.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 1—222.

1601—1617: Книга коморника Миколая Чарноцького; титульний аркуш і початкові записи відсутні, декілька з них помилково вшито до луцької гродської книги-конволюта (ф. 25, оп. 1, спр. 60, арк. 21—28 зв.); ревізійні записи 1661 і 1712 (?) рр.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 1—239.

1601—1617: Книга підкоморія; титульний аркуш і записи 1601—1603 рр. втрачені повністю, від актів 1604—1606 рр. лишилося по одному за рік; ревізійний запис 1661 р.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 1—315.

За підкоморництва Юрія Гулевича (1619—1637).

1619—1636: Книга підкоморія, збережена повністю; ревізійні записи 1661 р. і 1690 р.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 4, арк. 1—367.

1624—1637: Книга коморника, збережена повністю; ревізійні записи 1661 і 1690 рр.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 5, арк. 1—191.

За підкоморництва Григорія Четвертенського (1638—1651):

1638—1651: Конволют із двох (?) книг підкоморія і коморника з актами 1643—1648 рр.; титульний аркуш відсутній; записи 1643, 1644, 1647 і 1648 рр. фрагментарні, переплутані хронологічно під час брошурування; ревізійні записи XVII—XVIII ст. відсутні; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 6, арк. 1—516.

ВОЛОДИМИРСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

За підкоморництва Яна Бокія-Печихвостського (1582—1598):

1580-ті рр.— 1598: Книга втрачена; свідченням її існування є згадка 1591 р. (ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 24, арк. 414 зв.).

За підкоморництва Адама Прусиновського (1598—1613):

1598—1613: Книга втрачена; свідченням її існування є випис від 24 листопада 1603 р. (ЦДІА України, ф. 256, оп. 1, спр. 1, арк. 177—179, 181—184).

За підкоморництва Романа Гойського (1613—1624):

1613—1624: Книга втрачена; її існування підтверджується згадкою 1622 р. (Львівська наукова бібліотека АН України ім. В. Стефаника, відділ рукописів, ф. Радзимінські, 232/V.3 (Далі: ЛНБ АН України); також — пізнішою згадкою 1627 р. (ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 61, арк. 256).

За підкоморництва Юрія Пузини (1633—1648):

1633—1648: Книга втрачена; її існування підтверджується згадками 1634 і 1639 рр. (ЛНБ АН України, ф. Сапеги, 22/1d, 2058; ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 74, арк. 959—960).

КРЕМЕНЕЦЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

За підкоморництва Адама Боговитина-Козерадського (1579—1613):

1584—1613: Книги (дві?) втрачені; свідченням їх існування є випис від 18 березня 1608 р. (ЦДІА України, ф. 22, оп. 1, спр. 17, арк. 151б—151в зв.) та згадки 1584, 1587, 1592, 1593, 1595 рр. (ЦДІА України, ф. 21, оп. 1, спр. 23, арк. 183 зв.— 184; ф. 22, оп. 1, спр. 17, арк. 151в—154, 356 зв.; спр. 8, арк. 185 зв.— 186 зв., 418 зв., 458 зв.— 460).

За підкоморництва Яна Жоравницького (1613—1640):

1613—1640: Книги (дві?) втрачені; свідченням їх існування є згадки 1625, 1626, 1628, 1629 рр. (ЛНБ АН України, ф. Сапєги, 20/1d 1989; там же, 19/1d, 1988; там же, 16/1с, 1920, арк. 66; ф. Радзимінські, 78/1.5 «Ż», арк. 67)

За підкоморництва Данила Єловицького (1641—1648?):

1641—1648: Книга втрачена; жодних згадок про неї не виявлено.

КИЇВСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

За підкоморництва Фелікса Харленського (1581—1602):

1581—1584: Книга втрачена; її існування підтверджується згадкою про декрет підкоморія 1581 р. та виписом від 18 липня 1584 р. (ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 5, 19—26 зв.).

1584—1600: Книга мішана підкоморія і коморника, збережена фрагментарно: від записів 1584 р. зберігся лише один акт, відсутні записи 1585—1594 і 1596 рр., записи 1595 р. неповні, від останнього акта 1600 р. зберігся лише початок; свідченням її цілісного існування є згадки 1585, 1586, 1588, 1589, 1591, 1592 рр. (ЦНБ АН України, ф. І, спр. 4104, арк. 3, 4, 4 зв., 277 зв., 280; Źrodła dziejowe.— T. 21.— S. 3—61; Архив ЮЗР.— Ч. 7.—, Т. 1.— С. 256—259); титульний аркуш відновлений у XVIII ст., тоді ж складено і реєстр актів; ревізійні записи середини XVIII ст.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 1—106 (у конволюті з фрагментом книги Ф. Воронича).

За підкоморництва Самійла Горностая (1602—1618):

1602—1618: Книга втрачена; свідченням її існування є згадки 1602, 1604, 1605, 1607, 1609, 1612, 1613, 1617, 1618 рр. (ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 205; ф. 11, оп. 1, спр. 4, арк. 55 і зв.; арк. 76; ЦДІА України у м. Львові (далі — ЦДІАЛ), ф. 134, оп. 1, спр. 1137, арк. 8; ЦНБ АН України, ф. І, спр. 4104, арк. 11, 11 зв., 26 зв., 346 зв., 347 і зв., 348; Źrodła dziejowe.— T. 21.— S. 69—95, 134—178, 205—296, 306—309, 508—592); у 1617 р. з невстановлених причин не велася, записи підкоморських актів облятувалися до київської земської книги (її регести: ЦНБ АН України, ф. І, спр. 4104, арк. 23—27).

За підкоморництва Стефана Немирича (1619—1630):

1619—1630: Книга втрачена; свідченням її існування є згадки 1619, 1621, 1623, 1624 рр. (ЦНБ АН України, ф. І, спр. 4104, арк. 232 зв.— 234, 242 і зв., 309 зв., 314, 315, 316 зв., 317 зв.; Źrodła dziejowe.— T. 21.— S. 333—374, 603—643.

За підкоморництва Філона Воронича (1631—1639):

1631—1639: Книга збереглася фрагментарно, містить акти 1638—

1639 рр. і уривок запису 1636 р. без початку і кінця; свідченням її існування є згадки 1631, 1632 і 1636 рр. (ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 151 зв., 159 зв., 176 зв., ЦНБ АН України, ф. I, спр. 4104, арк. 354, 356 зв.), сигнатура: ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 107—209 (у конволюті з книгою Фелікса Харленського).

За підкоморництва Юрія Немирича (1641—1659):

1641—1659 (?): Книга збереглася фрагментарно у неповній кількості актів за 1643 [68], 1644, 1645 і 1647 рр., останній акт без початку і кінця, підкоморський декрет від 20 лютого 1644 р. вшитий до згаданого конволюта книг Ф. Харленського і Ф. Воронича (арк. 211—212), він же представлений у виписі: ЦДІАЛ, ф. 134, оп. 1, спр. 1145, арк. 1—5 зв.; свідченням повного існування книги є згадки 1642, 1643, 1644, 1645, 1646 рр. (ЦНБ АН України, ф. I, спр. 4104, арк. 133 і зв., 134 зв., 142, 182 зв., 183, 198 зв., 363, 366 зв., 369 зв., 373, 374 зв., 385 зв., 395 зв., 396, 399 зв., 402 зв., 413 зв., 416 зв.), титульний аркуш втрачений; до книги додано реєстр актів, складений у XVIII ст.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 2, арк. 1—348.

БРАЦЛАВСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

За підкоморництва Лавріна Пісочинського (1583—1606):

1580-ті рр.—1606: Книга втрачена; свідченням її існування є згадки 1594, 1598, 1602, 1604 рр. (Źrodła dziejowe.— T. 21.— S. 393, 403—498, 505).

За підкоморництва Тихона Шашковича-Вишковського (1607—1624):

1607—1624: Книги (дві?) втрачені; свідченням їх існування є згадки 1607, 1609, 1612, 1622, 1624 рр. (Źrodła dziejowe.— T. 21.— S. 123, 124, 554, 623, 647).

За підкоморництва Стефана Четвертенського (1625—1665):

1625—1665: Книги (дві?) втрачені; свідченням їх існування є згадки 1629 і 1630 рр. (ЛНБ АН України, ф. Оссолінські, 4138, арк. 125, 127, 129, 131, 134—136).

Як видно з наведених підрахунків, переважна більшість підкоморських книг Волині і Наддніпрянщини загинула. Причиною втрат у першу чергу стало те, що книги підкоморіїв осідали у родинних архівах, переживаючи, таким чином, не лише бурхливі перипетії історичних подій, але й примхи родинних катаклізмів. Передача книг спадкоємцями до земських архівів, якої вимагав закон, часто-густо залишалася лише бажаною. Порівняно добра збереженість луцьких книг пояснюється якраз тим, що вони після смерті чи закінчення повноважень кожного підкоморія регулярно передавалися до земського архіву під нагляд чергового підкоморського уряду: у 1625 р. Гієронім Харленський передав коморникові Юрія Гулевича Теодорові Сосновському три книги уряду свого батька Яна Харленського; у 1640 р. здійснюється наступна передача книг спадкоємцями Ю. Гулевича; у 1661 р.— третя передача від колишніх підкоморія і коморника Григорія Четвертенського та Яна Борейка своїм наступникам по уряду,

---

[68] Три початкові акти цієї книги за 1643 р. опубл.: Ділова мова Волині і Наддніпрянщини XVII ст.: Зб. актових док. Підгот. до вид. В. В. Німчук, В. М. Русанівський, К. С. Симонова та ін.— К., 1981.— С. 220—267.

про що у кожній книзі зроблено відповідний запис [69]. Про дбайливе збереження книг свідчить і те, що, наприклад, книга коморника Федора Сосновського за 1624—1637 pp. вже у 1639 р. була доповнена внутрішнім реєстром і оправлена у шкіряну палітурку.

Натомість у архівах Володимира і Кременця сліди перебування підкоморських книг на середину XVII ст. не простежуються. Так, за ревізорським реєстром 1650 р. архів Володимирського земського суду складався із 42-х земських книг за 1567—1647 pp.[70], які дійшли до нашого часу практично без втрат. Кременецький архів на 1650 р. нараховував 25 напівзотлілих і вирваних із палітурок земських книг за 1568—1647 pp.[71]. Ні у володимирському, ні у кременецькому реєстрах на 1650 р. жодної підкоморської книги не згадано, оскільки останні, слід думати, не передавалися з родинних архівів підкоморіїв. Не виключено, що якісь фрагменти володимирських і кременецьких книг уціліли й до сьогодні і ретельне вивчення складу родинних архівів волинської шляхти дасть змогу відшукати їх сліди.

Аналогічна доля спіткала і брацлавські та більшу частину київських підкоморських книг. У заяві київського воєводи Адама Киселя, складеній після пожежі Києва восени 1651 р., вказувалося, що разом з Успенською соборною церквою, де переховувався земський, гродський і міський архіви, згоріли земські, гродські, міські, підкоморські, комісарські, люстраторські і каптурові книги [72]. Зважаючи на відсутність точної цифри втрат, необхідної у заяві такого змісту, документ Киселя слід розуміти не як реальний звіт, а як оголошення, у якому за звичною формулою перераховуються традиційні види книг, у тому числі і підкоморські. Принаймні, під час багаторічної епопеї 1607—1631 pp. з переписуванням старих київських книг йшлося тільки про земські і гродські акти. Комплект київських підкоморських книг напередодні війни, як можна припускати, знаходився у тодішнього підкоморія Юрія Немирича, зберігаючись, вірогідно, в одному з родинних замків Немиричів на Житомирщині. Його вцілілі рештки (а саме — книги Ф. Харленського і Ф. Воронича) у середині XVIII ст. потрапили до архіву Житомирської канцелярії судів Київського воєводства, де були проревізовані і доповнені внутрішніми реєстрами, складеними житомирським писарем Мацеєм Березовським і підписком Теодором Мошковським, про що детальніше буде сказано далі. Пізнє надходження книг до архіву підтверджується, зокрема, тим, що Мацей Березовський у ревізійному записі підписався як «делегований до ревізії **знайдених** граничних підкоморських книг Київського воєводства» [73]. Рештки останньої книги самого Ю. Немирича опинилися у Вінницькій канцелярії судів Брацлавського воєводства, де у 1722 р. їх було оправлено у шкіряну палітурку

---

[69] ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 239 зв.; спр. 3, арк. 315 зв.; спр. 4, арк. 367 зв.; спр. 5, арк. 191 зв.

[70] Там же, ф. 27, оп. 1, спр. 42, арк. 297—301.

[71] *Андріяшев О. М.* Актові книги Київського Центрального архіву давніх актів.// Центральний арх. стародавніх актів у Києві: Зб. ст. за ред. В. О. Романовського.— К., 1929.— С. 55.

[72] ЦДІА України, ф. 1230, оп. 1, спр. 66, арк. 2.

[73] Там же, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 4.

і доповнено внутрішнім реєстром [74]. Приводом до переміщення книги на Поділля могла стати вміщена тут серія граничних справ Адама Сенявського з Якубом Потоцьким і Стефаном Четвертенським за копіївські, христинівські, рахнівські та ін. грунти на межі Київщини і Брацлавщини.

Після приєднання Правобережної України до складу Російської держави і відповідної реформи судів існуючі на сьогодні підкоморські книги зберігалися: луцькі — при Луцькому повітовому суді, київські — при Житомирському (книги Харленського і Воронича) та Вінницькому (книга Немирича) судах. Разом з іншими актовими книгами, взятими на облік створеною у 1833 р. ревізійною комісією для впорядкування метричних та актових книг Київської, Волинської і Подільської губерній, вони протягом 1852—1853 рр. були передані до новоствореного Центрального архіву давніх актів при Київському університеті.

* * *

Записам підкоморських книг Правобережної України кінця XVI — початку XVII ст. властива характерна для ранньої дипломатичної мови Великого князівства Литовського поширено-розповідна форма акта з деталізованим викладом обставин чинності. Домінування архаїчних засад розгорнутої оповіді замість пізнішого формалізованого викладу особливо яскраво виявляється у записах київських книг цього періоду, де фіксуються й іронічні випади сторін та адвокатів, і навіть такі побутові сюжети, як перерви граничних об'їздів на обід (акт № 17). Проте вже з перших десятиліть XVII ст., як видно із цілісно збережених луцьких книг, намічаються зміни, суть яких полягає в усталенні формуляра конкретних різновидів актів зокрема й у формалізації запису в цілому. Одночасно у мову підкоморських книг починають проникати надзвичайно численні з 30-х рр. XVII ст. латиномовні юридичні штампи, особливо широковживані у суперечках і аргументації адвокатів, які оперують дефініціями польського межового права, більш деталізованого порівняно зі Статутом 1566 р. Характерно, що в судових сюжетах іншого змісту, зафіксованих у гродських і земських книгах, насиченість латинізмами менша, що, як здається, можна пов'язати якраз із рівнем детальності правової розробки тих чи інших питань у литовсько-руському праві. Паралельно формалізації актів відбувається і зміна їх самоназв, що конкретно буде проілюстровано на прикладах. Загалом же після певних коливань і варіативності наприкінці 30-х — у 40-х рр. XVII ст. усталюються латинізовані назви актів, властиві тогочасній польській дипломатиці.

За дипломатичним складом волинські і наддніпрянські підкоморські книги дуже строкаті, оскільки при фіксації записів застосовувався не тематичний, а хронологічний принцип, тобто найрізноманітніші акти судового і нотаріального змісту, дотичні до межових питань, фіксувалися у порядку надходження. Їх багатоаспектність зумовлена самим характером організації публічного життя, коли судово-адміністративні установи у сфері своєї компетенції виконували одночасно судові, судово-виконавчі й нотаріальні функції. Тому серед актів, вміщених до підкоморських книг, є не

[74] Там же, спр. 2, арк. 349—358.

лише такі, що відображають судову процедуру розмежування спірних землеволодінь, але й такі, що показують виконавчу та адміністративну діяльність підкоморіїв і коморників у тій сфері публічного життя, яка підлягала їх контролю. Це, зокрема, публічна фіксація неспірних меж в актах третейських розмежувань та приватних поземельних відчужень, записи «про памет» (для пам'яті) різноманітних заяв і документів, що прямо чи опосередковано стосуються граничного питання тощо. Таким чином, на основі функціонально-правової ознаки записи підкоморських книг можна поділити на чотири групи: 1) судово-межові акти; 2) фіксаційно-межові акти; 3) допоміжно-процесуальні акти; 4) застережні акти.

Центральною, найбільш інформативно насиченою є група **судово-межових актів**, які містять повний виклад усіх процесуальних фаз підкоморського судочинства, а саме: 1) *«Фундування юрисдикції»*, тобто вибір місця судового засідання для проголошення на ньому юрисдикції суду і розгляд пов'язаних із цим аргументів сторін [75]; 2) *«довожєння року»* — доведення правоздатності терміну засідання з пред'явленням позовів і свідчень возних про їх вручення, а також перевіркою довіреностей («умоцованих» або «поручоних» листів, пізніше «пленіпотенцій») адвокатам, уповноваженим до ведення справи; 3) *«вивод права»* — власне судовий розгляд, який складався із двох процедур: під час першої («роспирання правне») пред'являлися документи, якими сторони засвідчували свої права на землеволодіння або підтверджували їх за допомогою свідків, у другій («завод границь») здійснювався об'їзд спірного грунту з оглядом старих граничних знаків спершу за вказівками позивача, потім — відповідача; обидві процедури супроводжувалися широкою аргументацією адвокатів обох сторін («розмови сторон» або «роспирання сторон», пізніше — «контроверсії»); 4) *«декрет»* — рішення підкоморського суду про присудження «поводства» (пізніше — «акторату») одній із сторін, тобто права скріпити свої докази присягою (оскільки двох присяг бути не могло, рішення про припущення однієї із сторін «ку доводу» дорівнювало ухвалі на виграш процесу); після проголошення рішення відбувався повторний об'їзд за стороною, якій присуджено акторат і яка складала заключну присягу на правдивість свого межового обводу [76]; 5) *проголошення остаточної граничної межі* із описом межових знаків.

Присяга і опис остаточної межі, звичайно, відсутні, якщо незадоволена сторона, не погоджуючись із декретом підкоморія, апелювала до трибуналу, і завершення межової акції відкладалося. Але оскільки апеляція допускалася лише «по всказе головноє речи», тобто після доказів і заводу границь сторони, якій присуджено акторат, то у підсумковому судовому документі, незважаючи на відсутність тексту заключної присяги і опису технічного виконання межових знаків, основне смислове ядро акта зафіксоване.

Судово-межові акти виступають під двома основними самоназвами: «справа» і «декрет» («декрет граничний», «декрет учинення границь»). Тер-

---

[75] Принципове значення місця юрисдикції обумовлене тим, що межовий суд мусив засідати на пункті сходження суміжних грунтів («п'яті»), і тому сам факт проголошення юрисдикції на конкретній точці дорівнював визнанню її неналежності жодній із сторін.

[76] Оскільки усяка присяга розглядалася як тягар на совісті («образа сумненя»), нерідко сторона, що програла, погоджувалася із рішенням суду, не вимагаючи присяги опонента, тобто «без образи сумненя» (пор. акт № 1).

мін «справа» в цілому характерний для більш ранніх записів; у актах, написаних від імені підкоморія, він практично щезає уже в першому десятилітті XVII ст. Характерно, що деякий час обидві назви вживалися паралельно в одному і тому ж акті. Виходячи з практики луцьких книг, можна припускати, що назва «справа» довше затрималася в діловодстві коморників, означаючи не стільки судово-межові, скільки фіксаційно-межові дії, і пізніше замінившись на конкретніший термін «акт». Для незавершених судових чинностей, перерваних апеляцією, спершу вживалася назва «декрет апеляції» або «декрет албо апеляція», з часом апеляції виділяються у самостійну підгрупу актів, яка за формою нічим не відрізняється від декретів, але закінчується не фіксацією межової лінії, а доказами і «заводом стороні», якій присуджено акторат. Декрети і апеляції у кількісному відношенні найчисленніші як у луцьких, так і в київських книгах, охоплюючи близько 60 % записів.

Різновидом судово-межового акта є акт комісарського межування («лист комісарський», «декрет комісарський», «уписання комісії»), здійснений на спірних межах королівщин зі шляхетськими маєтками спеціальними судами разового скликання із призначених королем з місцевих урядників та шляхти комісарів і підкоморія. Структура комісарського листа фіксує ту ж послідовність процесуальних фаз, що й підкоморський декрет.

Незначні відмінності має ще один різновид судово-межового акта — суперарбітражний (акти № 3, 15 у книзі, що публікується), у якому підкоморій виступає в ролі суперарбітра при третейських суддях сторін, керуючи судовою процедурою й доглядаючи законності процесу. Суперарбітражне межування розгорталося у тій же послідовності, однак у його заключній частині вказувалися грошові заруки, під загрозою сплати яких сторони зобов'язувалися дотримуватися встановленої межі. Варіантом такого суду є розмежування, здійснене підкоморієм як обопільно обраним третейським суддею обох сторін; самоназвою акта у цьому випадку, крім «справа» або «декрет», може бути й поняття «декрет компромисарский».

Формуляр судово-межового акта має традиційну для європейської дипломатики тричастинну структуру, складаючись із вступного протоколу, контексту і есхатокола або заключного протоколу. Послідовність клаузул і їх смислове навантаження такі:

1) вступний протокол: а) *інтитуляція* — ім'я підкоморія чи коморника, який видає документ (згодом на перше місце усталено переміщається *датум* із зазначенням часу і місця судового засідання);

2) контекст: а) *промульгаційна формула* («ознаймую усім»), властива лише раннім підкоморським декретам 80-х рр. XVI ст.[77]; у комісарських листах залишається у вжитку і пізніше; б) *аренга* — інформація про підстави видачі документа («з позви», «за листом» і под.); в) *наррація* — оповідь про дії, які передували остаточному судовому рішенню, тобто, власне, виклад перебігу судочинства; г) *диспозиція* — оголошення рішення підкоморського суду; д) *корроборація* — вказання на засоби засвідчення документа, часто — разом із *субскрипцією:* «руки свої підписали і печатки прикла-

---

[77] Пор. акт № 1 у книзі, що публікується; теж: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 19 зв., 22 зв., 169 (1586 р.).

ли»; у більшості випадків корроборація обмежена згадкою про запис акта до книг («што єсть записано»);

3) есхатокол: а) *датум* (лише в ранніх актах).

Отже, від класичного формуляра судово-межові акти відрізняються лише переміщенням *датум* з кінця на початок документа, що властиво більшості записів всіляких актових книг, і *аренги,* якою мав би відкриватися контекст; зміст останньої тут чітко конкретний.

За фактографічною насиченістю центральне місце у судово-межових актах займає «вивод права», тобто судовий розгляд доказів сторін на спірну землю (у формулярі — один із елементів наррації). Зокрема, унікальним джерелом для вивчення історії феодального землеволодіння є так званий «довод листовный» або «вивод права на письмі», під час якого сторона пред'являла суддям корпус документів, що підтверджували право власності на маєток. Ці матеріали, відкладаючись у процесі функціонування конкретної земельної одиниці, були її невід'ємною частиною і передавалися з рук до рук разом із самим землеволодінням, а їх пропажа вважалася серйозною втратою [78]. Корпус охоплював первісний привілей-данину і його наступні потвердження, обвідні і граничні листи, акти приватних уступок, документи ревізій та поборові квити, різноманітну документацію судових спорів тощо [79]. Таким чином, підбірки власницьких документів детально висвітлюють рух земельної одиниці від первісної данини на ленному праві до розвинутого спадкового феодального землеволодіння, показуючи її територіальний склад, обсяг і характер землекористування у різний час, власницьк- переміщення на тлі інтенсифікації землеобігу тощо. Розпилення і пізніша загибель родинних архівів особливо підвищують цінність зафіксованих у книгах документальних комплексів. Зокрема, давні граничні обводи-уїзди для території Центральної України, практично не зачепленої штучним розмежуванням на основі так званої волочної поміри, здійсненої у другій половині XVI ст., можуть стати гіпотетичною основою для просторової локалізації давніх поселень, сформованих ще у період дофеодального землеволодіння. Як підтверджують наявні писемні джерела XV—XVIII ст., терие торіальна цілісність патріархального (дворищного) землеволодіння, як- виникло на основі родової кооперації і селянського співвласництва, не руйнувалась ні в процесі поглинання дворищ вотчинами з перетворенням колишніх землевласників на феодально залежних власників землі, ні при послідовному заселенні земельних одиниць різними групами поселенців [80]. Тому межі феодальних землеволодінь XVI—XVIII ст., які нерідко спираються на межові обводи ув'язаних у давнину за феодалом дворищ, є своєрідною зв'язковою ланкою між розвинутою феодальною вотчиною і селянськими патріархальними земельними одиницями, що увійшли до її складу.

---

[78] Пор. серію заяв брацлавських зем'ян з переліками документів, що загинули під час пожежі Вінницького замку у 1580 р. (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 195, арк. 330 зв.— 343 зв.).

[79] Такий корпус документів міг охоплювати десятки актів. Так, наприклад, у суперечці 1600 р. між Дорогостайським і Трипольськими останні пред'явили 48 актів, у тому числі — 9 надавчих і конфірмаційних листів на маєтки у Трипіллі і Стрим'ятичах (акт № 17 у книзі, що публікується).

[80] *Купчинський О. А.* Найдавніші слов'янські топоніми України як джерело історико-географічних досліджень: Географічні назви на **-ичі**.— К., 1981.— С. 28.

Фіксаційно-межові акти, на відміну від судових, описують ті межові операції, у яких підкоморський суд виступає як виконавець, не вдаючися до розгляду спорів, а лише оформляючи граничні межі. Такій підкоморській акції передують різноманітні обставини, викладені в нарративній частині запису: полюбовна згода сторін; старіння межових знаків, що потребують поновлення; неможливість провести розмежування під час попередньої судової процедури через несприятливі погодні умови або у зв'язку з апеляцією котроїсь сторони до трибуналу; розпорядження земського суду провести розмір уже розділених маєтків тощо. Самоназви актів цієї групи безпосередньо пов'язані з характером виконуваних межових дій: «заграниченє», «конченє границ», «акт граничный», «посипанє копцов», «акт реставрации копцов», «апробация границ», «доконченє розмиреня». У луцькій книзі коморника М. Чарноцького більшість таких записів означені як «справа», інколи — з розкриттям конкретного змісту дії: «справа до поновеня границ», «...до учиненя границ и конченя их», «...ку поправеню границ» і под. Тобто, по суті усі фіксаційно-межові акти зводяться до «заграничень» — об'яв від імені підкоморія про нововстановлену межу з викладом підстав межової операції і описом граничного обводу. Аналогічно оформлені і зиски — межування у випадку неявки відповідача без поважних причин. Акти «заграничень», як видно з паралельних луцьких книг підкоморія і коморника, виконувались переважно коморником.

Серед фіксаційно-межових актів у луцьких книгах 30—40-х рр. XVII ст. виділяється декілька так званих «делінеацій мап», тобто документів, що описують викреслення межових карт на вимогу трибуналу для додаткових уточнень у заплутаних граничних справах з багатьма учасниками [81]. Аналогічна за змістом і по суті технічна процедура зафіксована у київських книгах 1639 р. (акт № 29), однак тут вона переросла у поширений судово-межовий акт з двома граничними заводами і присягами свідків.

Окрему групу фіксаційно-межових документів складають описи розділу маєтків, спори про які розв'язувалися у земських чи трибунальських інстанціях і звідти передавалися підкоморію для оформлення «вічистої межі» між розділеними землями. Дільчі акти у підкоморських книгах називаються: «справа албо дел», «справа о розделок», «справа делу», «справа выделку» (пізніше — «декрет делу», «декрет деловий», «дел»). Неодмінною складовою частиною цих записів є мірничий реєстр грунтів, що діляться, який складався перед остаточною фіксацією границі. У спірних ситуаціях реєстри поміри могли записуватися і як самостійні акти: «уписанє реєстру помери», «списанє реєстру мерничого». Детально фіксуючи склад угідь, стан їх обробітку, наявність орних, присадибних та інших грунтів, мірничі реєстри містять важливий матеріал до історії землекористування. У луцьких книгах реєстри помір з'являються після 1589 р.; згадки про «поміркування» у київських актах дозволяють припускати, що їх кількість тут теж була чималою.

У дипломатичному відношенні фіксаційно-межові акти тотожні судовим за тим винятком, що тут ніколи не вживається промульгаційна клаузула. Те ж саме слід сказати і про інші виділені в підкоморських книгах групи актів, які не потребують додаткової дипломатичної характеристики.

---

[81] ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 4, арк. 180 зв.— 191; спр. 6, арк. 158 зв.— 161.

Группа допоміжно-процесуальних актів, складаючи певний інтерес для історії судочинства на Україні, межування стосується лише остільки, оскільки вказує на імена дійових осіб і об'єкти суперечок. До цієї групи належать у першу чергу численні відстрочки судових термінів («отложеня» чи «одроченя», пізніше — «диляції»), які залежно від причин відстрочки можуть носити ширші назви: «диляция хоробы», «диляция болшое справи» (тобто відстрочка на випадок співпадіння підкоморського терміна з позовом до іншого суду у справі, яка визнається законом за важливішу). Ці акти охоплюють лише першу фазу судової процедури, тобто проголошення судової юрисдикції і розгляд одрочених листів — заяв з повідомленням про неможливість з'явитися на судове засідання. Інколи диляція проголошувалась при доведенні правоздатності терміну і складу судової колегії, коли відповідач висловлював недовіру особі возного або закиди щодо формальних помилок у позовах (пор. у книзі, що публікується, акти № 15, 19).

Аналогічний характер носить і так звана «волност» (пізніше — «лібертація»), тобто звільнення відповідача від судового розгляду при неявці позивача.

Судочинна процедура відображена не лише в тих актах, що відтворювали реальні процесуальні чинності, але і в супутній документації, мета якої полягала у публічній фіксації ініціативи сторони для підтвердження законності процесу. Серед таких актів, які у значній кількості пред'являлися до будь-яких судово-адміністративних книг, основне місце займають свідчення возних про вручення позовів до суду, виданих скривдженою стороною кривднику. Якщо вручення позову не підтверджувалося відповідним свідченням возного, термін судового засідання оголошувався недійсним. Таким чином, малосуттєвий документ був необхідною зв'язковою ланкою судочинства. Самоназви возніських актів такі: «подане позву», «положене позву» (пізніше — «реляція»). Фактів, які стосуються граничних питань, окрім імен учасників спору і назви спірного об'єкта, свідчення возних не містять. Як додаток до конкретних межових операцій слід розглядати і акти мірницьких присяг, які виконувалися безпосередньо перед заграниченням.

Серед допоміжних записів є нечисленна група актів, котрі, маючи безперечну самостійну вартість, у підкоморських книгах з'являлися випадково, приймаючись до запису лише остільки, оскільки сприяли розв'язанню конкретного граничного спору. Це, наприклад, акти давніх третейських межувань, пред'явлені для запису до книг нащадками їх складачів [82], або привілеї-данини і конфірмаційні листи на маєтки [83]. Таких аргументів у самостійному оформленні — одиниці, тим часом, як у складі судово-межових актів вони як доказ наводяться часто.

Останню групу записів складають **застережні акти**, метою яких було: а) публічно оголосити про дії, що спрямовані проти інтересів заявника або можуть зашкодити йому на майбутнє; б) заявити про намір сторін досягти згоди у спірному питанні без втручання суду. Останні, кількісно малочисельні, виступають під самоназвами «розпис» (пізніше — «интерциза» або «компромис»).

---

[82] Пор. третейські граничні листи 1551 р. у записі 1607 р. та 1590 р.— у записі 1640 р. (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 31—37; спр. 6, арк. 471—473).

[83] Як, наприклад, данина вел. кн. Олександра на с. Смиків (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 5, арк. 117 зв.) або конфірмація Сигізмунда-Августа на с. Огавчичі (там же, спр. 6, арк. 131 і зв.).

Застережні заяви складають біля 10 % від загальної кількості записів. У ролі заявників виступають переважно власники земель, суміжних із тими, що розмежовуються, або співвласники маєтків, на яких відбуваються дільчі акції. Відповідно, зміст заяв у цілому однотипний: нагадування про свої права, протести проти неслушних граничних заводів, які зачіпають межі заявника і т. п. Сюди ж належать і заяви-скарги, які по суті мали б адресуватися гродському судові у зв'язку з кримінальним характером подій: сварок, бійок, поранень свідків і учасників процесу, збройних нападів з метою перешкодити межуванню [84]. Первісні самоназви застережних актів — «пилност», «приповедане», «осведчене», «оповедане». З часом різноманітні за відтінками значень терміни поступаються місцем уніфікованому поняттю «протестація», а при наявності контрзаяв — «протестація» і «репротестація».

Акти застережного змісту, поглиблюючи історичне знання про реалії публічного життя і, зокрема, про конфліктні ситуації у межових діях, не містять ширших даних до історії землеволодіння, тому у підкоморських книгах їх можна розглядати як матеріал другорядного характеру, хоча, безперечно, і не позбавлений інтересу для вивчення побуту і звичаїв. З точки зору мовної різноманітності заяви найдалі відступають від діловодних штампів, подаючи довільний виклад подій від першої особи.

Закінчуючи характеристику документального складу підкоморських книг, слід коротко зупинитися на авторстві записів, оскільки не всі з них були продуктом творчості тільки підкоморського писаря чи коморника. У першу чергу це стосується судово-межових актів. Не рахуючи давніх листів, пред'явлених суду, такий документ складався трьома-чотирма особами. Граничні заводи протоколював («местца нотовал») коморник, який також фіксував свідчення («сведецтва списовал») і складав присяжні роти. Це «рефероване» з додатком вступних і заключних клаузул формуляра записував до книг або він сам, або підкоморський писар. Суперечки сторін («розмови», пізніше — «контроверсії») оформлялися адвокатами позивача і відповідача і протягом трьох днів після засідання передавалися судові у вигляді складених за юридично грамотною формою «пропозицій» і «контроверсій», які не підлягали ні змінам, ні редагуванню при переписуванні їх до книг [85]. Обидва варіанти контроверсії підписувалися сторонами на знак згоди з викладеним. Зрозуміло, у них не повинно було міститися випадів на уряд, хоча подібні казуси й траплялися через неуважність коморника [86], який прийняв від адвокатів запис контроверсії, а, прийнявши, уже не міг його змінити. Слід мати на увазі і те, що частина контроверсійного матеріалу нерідко опускалася свідомо, щоб зменшити оплату записового [87]. Адже

[84] Про актуальність боротьби зі збройним втручанням у дії межового суду свідчить, наприклад, сеймова ухвала 1601 р., яка забороняла сторонам приводити у своєму почті більш ніж 30 кінних, причому без вогнепальної зброї (Volumina legum.— Vol. 2.— P. 392).

[85] Так, у 1594 р. коморник, знімаючи з себе відповідальність, заявляє, що сторона подала контроверсію «непорядне и непоартикульне списавши, одно так посполу мовене своє» (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 121).

[86] Пор. у книзі, що публікується, акт № 33: «Где суд... не дбаючи ничого на доводы и обороны правные... впорне и кгвалтовне переехал...»

[87] Пор. у книзі, що публікується, акт № 31, в якому неодноразово обумовлено: «Актор репротестовался. Дабитур ин копиа» (тобто, буде додано у копії).

межова процедура обходилася сторонам недешево, враховуючи такі видатки, як: наймання адвокатів, сплату «помочного» свідкам-асесорам та свідкам-сусідам, витрати на підкоморія за видання позову, проїзд на місце межування, вчинення межових знаків і за саму судову акцію («пересуд»), на возних — за вручення позовів, вислуховування присяги і так зване «ув'язання границі», тобто публічне проголошення її законності, на коморника чи підкоморського писаря — за написання позовів, оформлення судових листів, протоколювання процесу і т. д.[88] Саме з цієї причини, можна гадати, до книг не потрапили повні тексти багатьох пред'явлюваних сторонами документів, а згадка про них обмежується лише стислим переказом змісту.

Звертаючись до книги, що публікується, ймовірне авторство вміщених до неї записів можна реконструювати так:

I. Вступні, заключні і внутрішні формальні клаузули усіх актів складали підкоморські писарі, серед яких на прізвище відомий тільки Семен Уруцький (*акт № 1;* декрет 1584 р. із акту *№ 3*). Писарі, очевидно, оформляли також свідчення возних *(№ 13, 14)* і підкоморські позови, текст яких наводиться у більшості записів.

II. Протоколювання дуктів *, свідчень і диспозиційної частини здійснювали коморники: Семен Уруцький *(№ 2—23),* Миколай Тучаницький *(№ 25—32),* Андрій Говоровський *(№ 33).*

III. Протоколи контроверсій складали і редагували адвокати: *акт № 1* — Іван Подгайський; *№ 2* — Тишко Думинський; *№ 3* — Богуфал Михайлович Павша (київський земський підсудок); *№ 10* — Єсиф Малишка; *№ 15* — Семен Русинович-Берестецький (луцький гродський писар), Станіслав Дубровський (Домбровський); *№ 16* — Ян Воронецький (овруцький замковий писар), Григорій Шумко; *№ 17* — Лукаш Стемпковський, Станіслав Дубровський; *№ 22* — Гарасим Сурин (київський земський підсудок), Ян Воронецький; *№ 25* — Іван Грузевич-Нечай (про нього — див. вище), Федір Сусло (тут — Теодор Сусло, згодом — київський міський синдик); *№ 28* — Іван Грузевич-Нечай, Федір Сусло, Прокіп Верещака, Ян Воротинський; *№ 29* — Прокіп Совинський, Михайло Тучаницький, Ян Вербицький, Ян Родкевич; *№ 30* — Криштоф Щеніївський (тут — Щенявський); *№ 31* — Ян Муравицький; *№ 32* — Криштоф Миштурт, Юзеф Сенницький (луцький граничний коморник, колишній луцький старший підписок), Криштоф Щеніївський; *№ 33* — Габріель Соколовський.

IV. Приповідання, протестації і одрочені листи, подані для запису до підкоморської книги, складені (особисто чи секретарями?): Адама Олізара-Волчковича *(№ 4),* Гапона Трипольського *(№ 15),* Ждана Трипольського *(№ 21),* Філона Воронича *(№ 25, 30)* і Лукаша Модлішовського *(№ 26, 27).*

---

[88] У 1610 р. Василь Масальський, нарікаючи на відтягання справи, скаржиться: «...и уже-м што-м троха выслуги міл, то-м вже так на волочники и на частыє тыє термины вже-м все потратил» (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 140 і зв.). У 1625 р. Семен і Стефан Івановичі Городиські сплатили за поділ і розмежування Городища: 70 золотих, по 6 мац жита і гречки, 2 маци пшениці, 4 маци ячменю, 4 баранячі туші, 2 туші солонини, 2 копи сиру, по 10 яєць і по курці від селянського двору (*Stecki T. J.* Z boru i stepu. Obrazy i pamiątki.— Kraków, 1888.— S. 116).

* Граничних обводів; термін «дукт» поширився з латинізацією судової термінології.

* * *

«Книга Київського підкоморського суду» (1584—1644), що публікується, зберігається у Центральному державному історичному архіві України у м. Києві під шифром: ф. 4, оп. 1, спр. 1 (за колишнім каталогом актових книг Центрального архіву давніх актів ця книга має номер 1). Пронумерована тричі, лише по лицьовій стороні аркуша. Теперішнє видання орієнтоване на останню (сучасну) нумерацію олівцем, яка охоплює аркуші 1—215. Оскільки при нумеруванні номери 166—169 були пропущені, загальний фізичний обсяг книги дорівнює 211 аркушам (арк. 82 помилково занумерований як 89-й). Із двох попередніх нумерацій одна (олівцем, перекреслена) належить ревізійній комісії 1835 р., на що вказує завіряючий запис на арк. 215, засвідчений казенною печаткою із червоного сургуча: «Комиссіею, высочайше утвержденною для привѣденія въ порядокъ метрическихъ и актовыхъ книгъ по губерніямъ Кіевской, Волынской и Подольской, перенумеровано, прошнуровано и припечатано въ сей книгѣ 208 листовъ. 30 генваря 1835 года. Полковникъ Дохтуровъ. Надворный совѣтникъ I. Гол[...] *. Коллежскій асесоръ Войцехов[ский]. Волынскій губернаторскій стряпчій Данильченко. Уѣздный стряпчій Сиворовск[ий]». Нумерація ревізійної комісії проведена окремо для книг Ф. Харленського і Ф. Воронича, без врахування перших чотирьох аркушів конволюта, на яких міститься діловодний реєстр актів. Таким чином, позначено аркуші 1—102 (за сучасною нумерацією 5—106) та 1—105 (сучасні 107—214); на останньому 208-му (тобто 215-му) аркуші знаходиться наведений вище засвідчувальний запис комісії. Крім цього, у книзі є ще одна нумерація чорнилом (перекреслена), проведена у XVIII ст. у Житомирській канцелярії, яка в цілому збігається з ревізійною, охоплюючи відповідно аркуші 1—102 та 1—104 (пропущено один порожній аркуш, за сучасною нумерацією 210-й).

Пам'ятка написана на стандартних аркушах розміром 22 × 34 см. Палітурка реставраційна архівна з сіро-фіолетового картону, підклеєна дерматиновим вишневим корінцем. Стан збереженості книг Ф. Харленського (арк. 5—106 зв.) і Ф. Воронича (арк. 107—214) нерівномірний. Перша збереглася задовільно, лише останні два аркуші зотліли по зовнішньому краю. Друга книга значно пошкоджена: від арк. 107 лишилася тільки середина; на арк. 108—141 обсипався зотлілий верхній край (особливо — на арк. 116—127, 131—141). Сліди вогкої плями у верхньому лівому кутку на арк. 142—190 спричинили до вицвітання чорнила, тому окремі рядки записів не читаються, що детальніше обумовлено у відповідних підрядкових примітках. Тут же від арк. 107 до арк 161 папір поточений шашіллю. Обидві книги частково пошкоджені брошурувальним шнуром під час прошнуровування у 1835 р.

При реставрації, проведеній у ЦДІА України, усі пошкоджені аркуші взяті на корінці і закріплені по зовнішньому краю реставраційним папером. Частина тексту з метою фіксації заклеєна прозорим конденсаторним папером. На арк. 1—5, 107—140 обклейка вкриває аркуші обабіч повністю, на решті — частково. Під час оправлення книга підрізалася, при цьому арк. 4, 107—133, 138—141, 150 зазнали деформування; арк. 182 обрізаний наполо-

* Підпис нерозбірливий.

вину, не нарощений. Під час брошурування помилково поміняли місцями арк. 23 і 28, 78 і 79; перші два, крім того, перевернуті при вшиванні.

Між верхньою палітуркою і рукописом знаходяться чотири аркуші із записами, зробленими у Житомирській канцелярії судів Київського воєводства у середині XVIII ст. Зокрема, на арк. 1 подана копія ще збереженої на той час титульної сторінки книги Ф. Харленського: «Xięga pierwsza, intytulacją takową mająca, ruskim pismem zapisana:

Xięga spraw sądu podkomorskiego województwa Kijows. roku od narodzenia Chrystusa Pana, syna Bożego, tysiąc pięćset ośmdziesiąt czwartego miesiąca julii dwudziestego ósmego dnia. Sprawowane przeze mnie y wpisowanie, Semena Radywonowicza Uruckiego, komornika województwa Kijowskiego, za roskazaniem y poruczeniem wielm. jmci pana Szczęsnego Charlinskiego, podkomorzego województwa Kijows., pana y dobrodzieja moiego miłościwego.

Którego komornika na tej że xiędze pod wyżej wyrażoną intytulacją podpis takowy: «Semen Radywonowicz Urucki, komornik zemlí Kijowskoje, własna ruka».

На арк. 1—3 міститься реєстр заголовків до актів книги Харленського (№ 1—23) із вказанням виду межової дії, об'єкта межування і прізвищ дійових осіб. Після реєстра тут же — запис польською мовою про книгу Ф. Воронича із зазначенням, що вона «зотліла, без початку... поточена шашіллю... погризена мишами». На арк. 3—4 — реєстр заголовків до дев'яти актів цієї книги (за нашим переліком № 25—33). На арк. 4 — ревізійні записи із вказанням кількості актів та обсягу обох книг, підписані уповноваженими від сеймика Київського воєводства комісарами до ревізії «новознайдених» підкоморських книг Київського воєводства: київським гродським писарем Михайлом Третяком, овруцьким земським писарем Леоном-Вінцентієм Стецьким, київським земським писарем Мацеєм Березовським, київським підскарбієм Яном Потоцьким і канцеляристами Дем'яном Стретовичем-Меленевським і Теодором Мошковським, які складали згадані реєстри до книг.

На нижньому полі арк. 5 засвідчувальний запис: «Michael Trzeciak, pincerna terrae, notarius castr. Kijov. assignatus subscribo, m. p.; Leo Vincent. Stecki, notarius terrestris districtus Ovrucensis, revisor assignatus, m. p.» Тут же уподовж лівого поля: «Roch Jan z P. Potocki, podsk. Z. K., komisarz y marszałek Koła Rycerskiego sejmików Boni Ordinis przesł. wtwa Kij., m. p.».

Починаючи від арк. 5 зв. і до кінця книги на нижньому полі кожної сторінки послідовно чергуються скріпи Третяка і Стецького: «Stecki, notarius terr. d. O., m. p.»; «M. Trzeciak, P. T. N. C. K., m. p.»

На арк. 106 зв. і 214 зв. уподовж лівого поля підписи Потоцького, аналогічні вищезгаданому. На цих же аркушах засвідчувальні записи Третяка: «M. Trzeciak, czesnik ziemsk., pisarz grodz. Kijowsk., m. p. W tej xiędze według summarjusza znajdują się transakcji spraw dwadziescia trzy, a numerów in foliis sto y dwa, nro 102. Item qui suprascribo, revisor assignatus» (на арк. 214 запис аналогічного змісту із вказівкою, що у книзі 7 актів і 104 аркуші). На арк. 215 після уцілілого фрагмента останнього акта зазначено: «Dalsza kontynuacja tego dekretu zginęła, y poty tylko w aktach znajduje się».

Крім підписів ревізорів XVIII ст., у книзі є сторонні помітки. Зокрема, XVIII ст. можна датувати записи: на арк. 65 «Karp Malawsk.» (кверенда?); на арк. 7 зв., 53 зв., 54, 57, 151 зв.— розчерки типу «m. p.» (рука власна); на арк. 159 зв.— III/LA (сигнатура?). У XIX ст., можливо, кимось із працівників Київської археографічної комісії, по тексту зроблені підкреслення олівцем і знаки уваги на полях арк. 70, 96 зв., 97, 125 зв., 143 зв. та ін.

Книга написана на грубому жовтуватому папері з 11-ма філігранями, поаркушне розміщення яких зазначається у табл. 1. При конкордації філіграней використані у першу чергу ті альбоми, що фіксують обіг паперу безпосередньо на українських землях, а саме: І. Каманін, О. Вітвіцька. Водяні знаки на папері українських документів XVI і XVII ст. (1556—1651).— К., 1923 (у табл.— К/В); Мацюк О. Я. Папір та філіграні на українських землях (XVI — початок XX ст.).— К., 1974 (у таблиці — Мацюк). Для конкордації філіграней № 9, 11, вживання яких на Україні не зафіксоване, використано альбоми: Тромонин К. Я. Знаки писчей бумаги.— М., 1844 (у табл.— Тромонін); Laucevičius E. Popierius Lietuvoje XV—XVII a.: Atlasas.— Vilnius, 1967 (у табл. Laucevičius).

Таблиця 1

Усталена назва філіграні	Номери позицій в альбомах; зафіксовані роки вживання	Аркуші книги, яка публікується
«Підкова» (герб «Lubicz»)	К/В: 40—49,51 (1589—1590); Мацюк: 262—267, 269—272, 275, 277 (1584—1590)	6, 10, 12—14, 16, 19, 21—24, 28, 29, 31, 34—36, 40, 42—44, 46—49, 51, 56, 61—64, 66—68, 71, 72, 76, 78—80, 82, 84, 86, 87, 91, 93, 96, 99, 100, 103, 104, 106
«Бауцен» («Bautzen», «Budissin»)	Мацюк: 361 (1595—1596)	107, 128, 130, 131—133, 138, 140, 141, 144, 145, 149
«Глечик одноручний» («Pot»)	К/В: 1271, 1278 (1643, 1647)	108, 110, 112, 125, 143, 180, 182
«Рава» (герб «Rawicz»)	К/В: 963, 968, 969 (1637, 1638)	114
«Ключі» (герб «Klamry»)	К/В: 861, 864, 868 (1634—1646)	117, 119, 122, 123, 127
«Левapp» (герб «Lewart»)	К/В: 483, 491, 492 (1629—1636)	155, 158, 159, 161, 163
«Фортечні ворота» (герб «Wieże»)	К/В: 1216—1219 (1639—1641)	169, 170, 172, 174, 176, 179, 185, 187, 188, 190, 193, 194, 196, 197, 200, 203, 205, 208, 209
«Ріг» (герб «Rogala»)	К/В: 1114, 1115, 1117—1119 (1636—1658)	211, 212
[Розетка]	Тромонін: 989 (1781)	215
«Орел» («Eagle»)	Мацюк: 1—13 (1774)	1, 3
«Поштальйон» («Postilion»)	Laucevičius: 2738—2809 (1683—1799)	2, 4

Книга написана чорним і коричневим чорнилом десятьма почерками, поаркушевий розподіл яких наводиться у табл. 2.

Таблиця 2

Аркуші	Номер почерка	Дата почерка	Той самий почерк іншим пером або чорнилом
5—40 зв. (до «земли Киевское»)	I	1584—1598	Арк. 7, 16 зв., 17 зв., 40 зв.
40 зв. (до: «Миколаи Гулевич»)	II	1598	—
40 зв.— 41 (лише перший рядок)	I	1598	—
41—41 зв.	II	1598	—
42 (до: «себе выпустили»)	I	1598	—
42—45 (до: «показуючи границу»)	II	1598	—
45—45 зв. (до: «уверх и до дороги»)	I	1598	—
45 зв.— 47 (до: «естъ записано»)	II	1598	арк. 46
47 (вступна формула до слова: Передо»)	I	1598	—
47—48 (до: «рокъ за апеляцыи»)	II	1598	арк. 47
48	I	1598	—
48 зв.—51 (до: «естъ записано»)	II	1598	—
51 (вступна формула до слів: «Щасным Харлинъским»)	I	1598	—
51—52 (до: «записано есть»)	II	1598	—
52 (до: «передо мною»)	I	1599	—
52—53 зв. (до: «року тисеча»)	III	1599	—
53 зв. (до: «очевисто возныи»)	I	1599	—
53 зв.— 54 (до: «есть записано»)	III	1599	арк. 53 зв.
54 (до: «на року»)	I	1599	—
54—54 зв. (до: «есть записано»)	III	1599	—
54 зв. (до: «подкоморым земли Киевское»)	I	1599	—
54 зв.— 59 зв. (до: «рука власна»)	III	1599	арк. 55 зв., 56, 58 зв.
59 зв. (на початку аркуша у словах: «на которое»)	I	1599	—
59 зв.— 67 (до: «ест записано»)	III	1599, 1600	арк. 59 зв, 64 зв.
67—67 зв. (до: «пна Семена Уруцкого»)	I	1600	—
67 зв.— 76 (до: «чолом земенин киевъскии»)	IV	1600	—
75—75 зв. (до: «як он намъ поведилъ»)	V	1600	—
75 зв. (до: «они указовали»)	I	1600	—
75 зв.— 76 (до: «границы певные»)	V	1600	—
76—76 зв. (до: «и шкодити»)	I	1600	—
76 зв.—93 зв. (до: «речка насъ делит»)	V	1600	арк. 82 зв., 83, 84 зв., 90, 92
93 зв. (до: «по том вале»)	I	1600	—
93 зв.— 95 (до: «бо и на сес»)	V	1600	арк. 94
95 (до: «справу до завтрея»)	I	1600	—
95—99 зв.	V	1600	арк. 98
100—106 зв.	VI	1600	арк. 100, 100 зв.
107—107 зв.	VII	1636	—
108—108 зв.	VIII	1638	—
109—110 зв.	VII	1638	арк. 109
111—115 зв.	VIII	1638	арк. 113
116—117 зв.	IX	1638	—
118—118 зв.	VIII	1638	—
119—124 зв.	IX	1638	—
125—125 зв.	VIII	1638	—
126—127 зв.	IX	1638	—
126—142 зв.	VII	1639	—

Аркуші	Номер почерка	Дата почерка	Той самий почерк іншим пером або чорнилом
143—143 зв.	VIII	1639	—
144—147 зв.	VII	1639	—
148—148 зв.	VIII	1639	—
149—179 зв.	VII	1639	арк. 152, 164
180—180 зв.	VIII	1639	—
181—181 зв.	VII	1639	—
182—182 зв.	VIII	1639	—
183—188 зв.	VII	1639	—
189—189 зв.	VIII	1639	—
190—190 зв.	VII	1639	—
191—191 зв.	VIII	1639	—
192—209 зв.	VII	1639	—
211—214 зв.	X	1644	—

Як видно із табл. 2, записи оформляли, як правило, одночасно дві особи: з 1585 по 1599 рр.— I, II; з 1599 до 1600 рр.— I, III; у 1600 р.— I, V (почерки IV, VI, які зустрічаються у записах 1600 р., мають епізодичний характер). Записи 1636—1639 рр., за незначними винятками, виконані теж двома почерками: VII і VIII. Така чітка послідовність дозволяє припускати, що в канцелярії підкоморіїв не було підписків, а оформлення записів із чернеток здійснювали якраз ті дві особи, що складали підкоморський штат, а саме: коморник і писар. Оскільки прізвища писарів не збереглися, напевне можна ідентифікувати лише руку Семена Уруцького, писаря 1584 р., згодом — коморника, якому належить почерк I. Певна довільність в оформленні записів свідчить про відсутність усталеної канцелярської дисципліни. На це ж вказує і непослідовна кількість рядків на аркуші, яка у книзі Харленського коливається від 21 до 35, у книзі Воронича — від 30 до 42. Тобто, у ролі критерія виступали особливості почерка, а не обов'язкові канцелярські нормативи, згідно з якими стандартний аркуш мусив мати 26 рядків.

Графічні особливості почерків виразно ілюструють зміни, які відбувалися в українському письмі цього періоду, коли статичний півуставний скоропис кінця XVI ст. (почерки I—V) почав витіснятися плинним стрімким письмом курсивного типу (почерки VII—X). Серед почерків першої групи особливо архаїчними рисами вирізняється письмо С. Уруцького (I), якому властива характерна для півуставних скорописів напружено-статична манера: модуль розтягнутого на рядку письма розширений, літери виконані широко заточеним пером, відзначаються посиленою вагою. Їх складові елементи деталізовано подрібнені і виконуються в усталеній канонічній послідовності окремими рухами, що надає графіці письма кресленого характеру. Так, літери «д», «б», «ш», «щ» складаються із чотирьох послідовно викреслюваних графічних елементів, літери «в», «ж», «м», «р» та ін. — з трьох. У деяких графемах присутні елементи готичних заломів і гострих кутів, властиві українському письму другої половини XVI ст., коли воно, за спостереженням І. Каманіна, прийняло зовнішній характер готичного латинського письма [89].

[89] *Каманин И.* Палеографический изборник : Материалы для истории южнорусского письма в XV—XVIII вв.— К., 1899.— С. 13.

Почерки II і III дещо заокругленіші, ніж попередній, відзначаються великою зовнішньою подібністю: відмінності між ними помітні лише при аналізі індивідуальних особливостей дукту (кількості і порядку нанесення складових елементів літери). Креслено-статичний характер виконання тут дещо ослаблений, модуль графем незначно звужується.

У почерках IV, V, VI, якими виконано ряд записів 1600 р., уже виразніше проступають ті зміни, яких зазнало українське письмо на зламі XVI—XVII ст. у пошуках гнучких, зв'язних і плинних форм, які б забезпечували достатню швидкість написання. Плинність графіки досягалася як за рахунок згладження кутів і заломів, так і завдяки спрощеним модифікаціям тих літер, яким раніше був властивий багаточастинний дукт. Одночасно почали витворюватися зв'язкові курсивні елементи літер, що давало змогу надати письму зв'язності, а відтак і швидкості. У почерках IV—VI графічні інновації проявляються в тому, що письмо дрібнішає і хилиться вправо. Дещо гостріше заточення пера полегшує вагу літер і дає регулярніші виділення волосних і натисків. Крім того, сам дукт спрощується на один-два елементи, злитне виконання яких починає використовуватися, хоча і не послідовно, для зв'язування з сусідніми графемами. Проте в цілому інновації ще не стійкі: нові елементи письма нестабільні, а більшість літер представлена у декількох, принципово розбіжних за стилем виконання графемах.

Нарешті, почеркам VII, VIII, X (останнім виконано єдиний акт із книги Ю. Немирича 1644 р.) цілком властивий той розвинутий рівень курсивізації, якого український скоропис досяг на 30—40-ві рр. XVII ст., перетворившись у плинне зв'язне письмо новітнього типу.

Найбільш яскраво курсивні риси виявляються у почерку VII, письмо якого, виконане гостро заточеним пером, легке, стрімке, зі злитним дуктом більшості літер і розвинутою системою зв'язок, що дозволяє виписувати слова без відриву пера від паперу. Не стільки за графічною суттю, скільки за зовнішнім оформленням вирізняється почерк IX, якому властива стилізована декоративна петлястість, котра, уповільнюючи письмо, реалізувалася у фігурних розчерках, декоративних крапельках-потовщеннях на кінцях вертикальних деталей букв [90] і кучеряво-петлястому обрамленні великих літер.

* * *

Українські пам'ятки ділового письменства репрезентують високорозвинену літературну мову, що мала тривалу традицію функціонування. Лексичні запаси її, зокрема юридична термінологія, яка склалася внаслідок поєднання питомої та засвоєної міжнародної — латинської, справді багаті. Широкі можливості для викладу думки давав синтаксис актової мови.

Підкоморські книги являють значний інтерес для істориків і лінгвістів і в зв'язку з тим, що в них інкорпоровано повні або часткові копії документів, написаних в попередні часи, тексти, старіші від розгляданих справ на десятки і сотні років. До того ж тут представлені різні «жанри» ділового стилю — грамоти, позви, виписки з книг різних закладів (установ).

---

[90] У палеографічній термінології ці потовщення мають назву «тестеджата», запозичену в італійських каліграфів кінця XVI ст., які широко застосовували їх для декорування письма.

Важливою є копія 1595 р. грамоти київського князя Семена Олександровича 1456 р., оскільки старокиївських грамот збереглося дуже мало. Виділяємо її текст, щоб порівняти його з текстом підтвердження документа королем Казимиром:

Мы, кнѧ(з) Сємє(н) Алє(к)са(н)дрови(ч), дали єсмо па(н)у Лазару Браєвичу дво(р) на(ш) Норы(н)скъ<·> с ты(м), ка(к) А(н)дрє(и) Мишкєви(ч) дє(р)жа(л), а к тому дали є(с)мо єму сєло нашє И(в)ницу, ωбє(д)вє половицы, киє(в)скую и житоми(р)скую.

Да(н) у Києвє сє(н)тєбра второ(г)[о] днѧ и(н)дикта чєтвє(р)того [21][91].

Би(л) на(м) чоло(м) боѧри(н) на(ш) киє(в)ски(й) Лаза(р) Браєви(ч), положи(л) пєрє(д) нами ли(ст) кнзѧ Сємєно(в) Алє(к)са(н)дровича, и(ж) кнѧз(ъ) Сємє(н) Ѡлє(к)са(н)дрови(ч) да(л) єму дво(р) на (и)мє Норы(н)скъ зо (в)си(м) ты(м), ка(к) А(н)дрє(и) Мы(ш)кови(ч) дє(р)жа(л), а к тому да(л) єму сєло И(в)ницу ωбє(д)вє половицы, киє(в)скую и житоми(р)скую [21 зв.— 22]

Як бачимо, в переказі документа лексика більш-менш збережена, але в фонетиці (орфографії) спостерігаються різночитання. Це завжди треба мати на увазі при використанні копій і викладів змісту документів у складі інших пам'яток.

Можна думати, що переказ грамоти київського князя Олександра (Олелька) (правив 1443—1455 рр.) також зберіг основний текст оригіналу: ...да(л)... сєло Трипо(л) на Днєпрє зємєнину києв(ъ)скому Данилу Дєдовичу з лю(д)ми служєбными, и(з) и(х) попла(т)ки, и(з) зємлями пашними и бортными, и(з) сєножа(т)ми, и(з) озє(р)ами, и(з) бєрєги бобровими, и(з) ставы, и(з) ставищи, и(з) млыни, и(з) млынищы, и(з) рєчками, и(з) дубровами, и(з) гаи, и(з) форосты, и(з) сєлищи и зо всими праты [!] и вжи(т)ки и пожи(т)ки... [91]. Такі тексти, з певними застереженнями, можна використовувати при вивченні лексики часу, коли написано оригінал документа, і при складанні історичних словників.

Як і в інших актових документах із Києва цієї доби [92], у видаваній підкоморській книзі на фоні етимологічних написань виразно виступають мовні особливості, котрі нині характеризуються як діалектні північноукраїнські.

Літера ѣ згідно з етимологією вживається нерегулярно; поруч виступають відхилення від етимології, напр.: *вѣдаε(м); Хлѣбникъ* [14], право(м) *вѣчны(м)* в о(т)чизну и *деди(ц)тво;* ω... *вѣрε*... и *дилности;* добре розумεεмо [32], *вѣдати* [32 зв.], в *понεдѣлокъ*... в рокъ *собѣ* [53], *мѣстεчко* [75 зв.], *дѣялося* [108 зв.], за *нεдѣль* ωсмъ [109], *лѣтъ* нε маючого [114 зв.] тощо.

Дуже часто на місці етимологічного ѣ у пам'ятці фіксується *е* як у ненаголошеній позиції, напр.: *ω(б)вεстивши* [32 зв.], *поведаютъ* [75 зв.], ω(т) *Днεпра* [78 зв.], *белугъ* зъ єзу нε брано [92], на *кгрунътε* [108 зв.], ча(с) *выεханя;* в року *нынεшънεмъ* [110], так і під наголосом, напр.: збожѧ и *сεна* [8], *сусεдо(в)* свои(х) [13 зв.], маε(т) бы(ти) *ωсεлы(и);* нε *вεдаю* [16 зв.], *вεч-*

[91] Цифра в дужках після цитат і прикладів указує на сторінку рукопису.
[92] Ділова мова Волині і Наддніпрянщини XVII ст.: Зб. док.— К., 1981.— С. 14—16.

ность [24 зв.], *дедичомъ* [42 зв.], до... *речки* [79], уходу *нетъ* и *(з)веку* нє бывало [93 зв.], при... у(ст)и *речки* [85], бєлугъ зъ *езу* [92], на *мє(с)цу* [108 зв.] та ін.

Напевне, буквою *є* відповідно до наголошеного етимологічного ѣ позначався звук неоднорідного творення (дифтонг; це явище спостерігається й нині в північноукраїнських діалектах). Малоймовірно, щоб в *є* на місці ѣ відбивався іншомовний фонетичний вплив (білоруський або польський).

В окремих актах нерідко на місці давнього ѣ в ненаголошеній позиції виступає *и*, що, очевидно, передає звук *і* (після *ц* тут зустрічається літера *ы*; вона, мабуть, указує на твердість приголосного; важко сказати, який голосний *ы* тут означає: українські *и* або *і*): *лисо(м)*, долиною [10], про(д)ку єго, *ниякому* Лазару Браєвичу; *ди(д)* [23 зв.], *рич(ъ)ку* [41], нє *хотилъ* [41 зв.], (з)наки... *цылыє* [45 зв.— 46], *цылыє* (46; *ы*, можливо, вказує на твердість *ц*), єсмо *велили;* по лєво(и) *сторони* [46 зв.; 47], за... свєдєцътвомъ *свитъковъ* [47], *певни(и)ши(и); зрозуми(в)ши* [67 зв.], та ін., пор. ще: *ро(з)дилку* [40 зв.; 66 зв.].

Однак в одному й тому ж документі на місці наголошеного ѣ спостерігається і *є* і *и*, напр.: позыва(л) *никоторы(х)* зємѧ(н) *повєту* Киє(в)ского [6 зв.], *поєхали... у(з)лє(с)є(м)...* указали *сусєдъ* ѡколичъны(х)... людє(и) *вєры* годъныхъ, и с тыми *свитъками* [45 зв.], у *ричъку* Ивъницу, а ѡ(т)тулъ *ричъкою* Ивъницєю увєръхъ идучи... *хотєлъ* вєсти границу [46 зв.], в *недилю...* потомъ у *понедєлокъ* [59], *вєдаючы* ѡ то(м), жє любъ станєтє а(л)бо *ни* [111 зв.] тощо.

Інша типова північноукраїнська (притаманна право- і лівобережним говорам) діалектна риса, представлена в актах Київської підкоморської книги,— це *е* в ненаголошеній позиції замість давньосхіднослов'янського *а*, що колись виступав після м'якого приголосного або j, незалежно від походження, тобто відповідно до праслов'янського ę, напр.: досыт *чинєчи* [6], ѡ *свєто(м)* Миха(лє) [6 зв.], нє *бавєчисѧ* [7], и(з) *сєбро(м)* [8 зв.], с *пєты; стоєчи* [10], в(жє) *сє* было спознило [10 зв.], *присєгли* на то(м) [14], *Кнєгинєю* [17 зв.], славноє *памєти* [23 зв.], *тисєча* [24], дє(н) *свєтыи* нєдє(л)ны(й) [27 зв.], *увєза(л)* [41], *дєвєтъдєсятъ* [42], нє *ѡ(т)ходєчи* [43 зв.], *по(д)лєгаючую* [50], *зычєчи* [56], *жєдали* [57 зв.], *стєгаючи(х)ся* [64 зв.], *бачєчи* [67 зв.], *хотєчи сє приглєдѣтъ* [80], *щитєчи; кружєчи* [82 зв.], *досєгнути* [89 зв.], *пєту* собє *мєнєчи* [98], *кнєгиню...* Вишнєвєцкую [104], *доводєчи* [105 зв.], на которомъ *сє* збєгаю(т) *пєты* кгрунътовъ [111] та ін., або відповідно до праслов'янского *а* (в тому числі того, що розвинувся з *ě* після шиплячих), напр.: нє *дєєла* < дѣѭла [32 зв.], *слышєли* [59 зв.], *дворєнина* [69 зв.], тощо, пор. ще в запозичених словах: дєнь... *ноєбра* пятыи, [50 зв.]. Мабуть, континуант *'а* < *ę* в ненаголошеній позиції відбивається в таких словах: *присєгу* вчинилъ [6], ку *присєзє* [7 зв.], *присєгу...* учинити [14], двор на *(и)мє* Норы(н)скъ [21 зв.— 22], *присєгу* тєлєсную [24 зв.] та ін. Звичайно, в пам'ятці зустрічаються написання з *я(ѧ)*, що відбивають старовинну (давньоруську й українську інших територій) фонетично-орфографічну традицію, напр.: *сѧбра* [8 зв.], тисєча *пѧ(т)со(т) пѧ(т)дєсѧ(т)* ѡ(с)мого [24], дня *пя(т)на(д)цато(г)[о]* [110 зв.] тощо.

Третьою типовою поліською звуковою рисою, відбитою в досліджуваних текстах, є твердий *р* у всіх позиціях, напр.: позо(в) *вра(д)у* [5 зв.], *пра* шла [7 зв.; тобто *пря* «суперечка», «спір»), руки *писара* [13], *манастыра*

Пєчє(р)ского [68 зв.], сыно(в) *чотыро(х)* [73], *монастыра* [79 зв.], *ураду* моего [109] і т. п., але пор.: *уряду моєго*... бо *урадо(м)* мои(м) [110].

Розглянуті особливості рефлексації давніх звуків свідчать про те, що на великій частині Київщини й, очевидно, в Києві XVI—XVII ст. функціонувало мовлення поліського типу [93]. Однак не виключено, що в пам'ятці відбивається великою мірою мовлення писарів (пор. порівняно часті написання *и* замість *ѣ* в актах №№ 7 і 8).

Досліджувані тексти широко відображають характерний для абсолютної більшості українських діалектів збіг давніх фонем *ы* та *и*, що виявляється в написанні проти етимології *и* на місці *ы*, напр.: *нєби(т)но(ст)* [32 зв.], до *години* [50 зв.], *припалихъ* потрєбъ [57 зв.], *мл(с)тиви(и)* [61 зв.], *стри(и)* [73 зв.], *пусти(н)ного* [109] та ін., *ы* на місці *и*, напр.: *постановывшы* сє *очєвысто* [53], *забыра(н)є* кгру(н)ту [71], *Казымєра* [72 зв.], *маєтносты* и(х) [73], *былъ* намъ чоло(м) [75 зв.], *ѡсобысто* [76], *чиниты* [94], куды *воды(т)* [94 зв.], на... *Бобрыцы; хибылъ* [95], *Мєлєнты(и)* [109] і т. д.

Тут фіксуються, щоправда нечисленні, слова, які засвідчують монофтонг *у* на місці етимологічних *о*, *е* в новозакритому складі, напр.: игумєна... *мику(л)ского* пусти(н)ного [109], пєта кгрунъту Гво(з)довъского *дубръ* (форма род. відмінка множини від *добро*); сєла... Малоє *Бугаю(в)ки* [110 зв.], пор. ще: ко(п)цы... которы(х) было уси(х) *усмъ* [9 зв.; тобто «вісім»].

Досить систематично засвідчується перехід етимологічного *е* в *о* після шиплячих перед споконвік твердими приголосними, напр.: *шостого* [6 зв.], со *(б)чоламы* [10], и(з) *жоною* [11 зв.], *чоло(м)* [21 зв.— 22], сына *божого* [31], *чотыри* [41 зв.], *свєжосыпаныхъ* [80 зв.], *вєчо(р) зашолъ* [82], ѡпрочъ *рєчокъ* [82 зв.] і т. д., причому послідовніше, ніж у сучасній літературній мові, напр.: *положоныє* [8], буду(т) *присужоны* [18 зв.], *высажоны(х)* [19 зв.], *сужоны* [42], ѡписанъ и *(з)ложонъ* [55], хоробою... *навєжо(н)* [61 зв.], *ѡсажоны* [70 зв.] та ін. (пор. сучасні діалектні закарпатські *прошчӱн* < *прошчон* < *прощенъ*). Необхідно вказати на часті випадки вживання *о* після шиплячих приголосних в іменникових флексіях, що пояснюється отвердінням цих приголосних і впливом закінчень твердої групи, напр.: *Нємиричо(м)* [15 зв.], *хоружичо(м)* [18], *урочищо(м)* [38], *братаничо(м)* и(х) [40 зв.], ув *Овъручомъ* [42], *сєлищо(м)* [47 зв.] і под. У пам'ятці зустрічаються й випадки збереження *е* після шиплячих перед історично твердими приголосними (вплив форм з основою на нешиплячий: кгрунъты... *розъграничєны* будутъ и... п р и с у ж о н ы — 43 зв.).

Привертають увагу поодинокі слова із «вставним» *е* (*Алєксандєръ* — 51), гіперичним «оканням» (пор. и (з) *Народичами* — 12, але: кгру(нт) пна Σ(л)цо(в) *Нороди(ц)ки(и)*... з зє(м)лєю своєю Полоча(н)скою з *Нородичами* — 10).

Впадає в око ненаголошена фіналь *-ей* в іменах *Василє(и), Григорє(и)* [9, 28, 41 зв., 51, 104 зв.], але: *Григорья* [104 зв.]. Мабуть, тут ідеться не про відбиття вимови ненаголошеного *е*, а про рефлексацію давньої кінцевої сполуки *ьи* як *ей*, а не *ий* (пор. сучасні літературні форми родового відмінка множини іменників колишньої *-і*-основи: *гостей, гусей* і под. при південно-

---

[93] Пор.: Там же.— С. 16.

західних діалектних *гостий, гусий;* пор. у нашій пам'ятці: шести *тисече(и)* — 49, *давносте(и)* земъскихъ — 89). Спорадично засвідчується вимова ненаголошеного *и* з нахилом до *е*: копцы посыпа(т), а попъсованые знову сыпать и никоторые для певного знаку знову *пребави(т)* е(с)мо казали [46].

За правописною традицією на місці давньоруської сполуки *ъл* між приголосними в пам'ятці пишеться *ол,* проте іноді трапляються написання з *ов,* що передають живомовний континуант старожитного поєднання голосного з приголосним, напр.: *(в)довжь* [7], *вдовжъ* [76], в *мо(в)чаню; замовчали* [89]; навіть: на (в)схо(д) *со(в)нца* [45 зв.]. Пор.: *промо(л)чати* [74], *До(л)гому* [97].

У деяких актах часто виступає *ъ* в кінці складу — елемент архаїчного правописного узусу, напр.: во(и)ски(и) *киевъски(и)... ключъникъ* [41], ω(т) того *куръгана...* на *въсходъ сонъца повернувъши* [46], *вечъными* часы непорушъне *деръжечи* [47], ω што процесы *позъвы урасътали,* будъ... и *дъругихъ* занехивали [47 зв.] і т. п. Подібні факти маємо в житомирських пам'ятках [94].

Добре представлене в Київській підкоморській книзі чергування *в—у,* тобто перехід *у* > *в* (ў) після голосного, напр.: кгва(л)то(в)не и *(в)порне* [20], на *врочищу* [29], держали и *вживали...* и *вживаемо* [95 зв.], ω(т) которого *вже* [81], тощо, перехід *в* < *въ* в ў (*у*), напр.: да(н) *у* Киеве [21], по(д)... Малы(м) Ѡбуховомъ *у* Стугну *упала* [95 зв.], заста(в)ши п͠но(в) Трипо(л)ски(х) *у* замо(ч)ку... Трипо(л)скомъ [54 зв.], в недилю... потомъ... *у* понеделокъ [59], за ωзеромъ *Ую(н)нымъ* [70], та ін. Як і нині, у чергуванні *в — у* відіграє роль не тільки фонетична позиція, але й пауза при мовленні (писанні), пор.: а [от] болота Вало(в)ки *угору* (24 зв.), ω(т)... (И)вницы *уверхъ* [33], гдѣ *у* ричъку Ивъницу *у*падает [41].

Перед лексемами з початковим голосним в пам'ятці вживається варіант прийменника *у/в — ув(ъ),* що розвинувся внаслідок появи вторинного *в* — звука протетичного характеру, напр.: ω(д)носта(и)не *ув* одно слово [13 зв.], и его ωте(ц) *ув* о(с)трове Глумо(в)ско(м) [14 зв.], не маючи ле(т), *у(в)* опеце бы(л) [29], и *оув* Овъручомъ [42], ни *уво* што [84 зв.].

Тексти Київської підкоморської книги фіксують звичайний для української мови збіг давніх прийменників *съ* та *изъ — з(из),* напр.: (з)годившися *и(з)* собою [7 зв.], ω(н) *и(з)* жоною [11 зв.], *ис* тоею землею [23], а *(з)* левое руки [79 зв.], то е(ст) *зъ* его м(л) [79 зв.— 80], *и(з)...* комо(р)никомъ [80].

У пам'ятці відбивається твердість приголосного *ч,* напр.: *минаючы* [81 зв.], *ωпрочъ* [82] та ін.

Досить часто пам'ятка задокументовує твердість *ц,* особливо флексійного, напр.: *копцы* позасыпати [6 — 6 зв.], *границы* звечистые [7], чере(з) тые *границы копцы* засыпаные [8], *землицою* [11], *границою* [12], у *И(в)ницы* [19 зв.], *цылые копцы* [46], всихъ *копцовъ* [46 зв.], тою *границою* [47], за *апеляцыею* [69 зв.], на две *ябло(н)цы* ку могиле *Ѡди(н)цу* [97] тощо. Частину словоформ (орудного однини іменників жіночого роду, родового множини слів чоловічого роду) можна б трактувати як результат впливу іменників твердих груп, але сучасні діалектологічні дослідження показують, що твердий *ц,* у тому числі перед флексійними голосними, є характерним для певних груп говірок, насамперед північних. Нині межа цього явища на Правобе-

[94] Там же.

режжі йде на північ від умовної лінії, серед орієнтирів на якій можна назвати Коростень — Димер [95].

Досліджувані тексти містять свідчення про твердість губних приголосних (напр., *дубъє* зо бчолами — 20, у *дєрєвъю* — 100 зв.), виділення j після отвердіння їх (напр., находили в *дєрєвъяхъ* — 46).

Звукосполука *жд͡ж* позначається в пам'ятці за допомогою поєднання букв *ж* та *ч*, напр.: *заε(ж)чаεть* [11], *(в)ε(ж)чати* [18 зв.], *въεжъчати* [43 зв.] тощо, пор. також *выε(ж)дчати* [67].

У Київській підкоморській книзі маємо написання *бчола* < *бъчєла*, в яких відбивається старовинний фонетичний склад слова (нема одзвінчення *ч* у *дж* унаслідок прогресивної асиміляції), напр.: со *(б)чолами* [10], дубъε зо *бчолами* и бε(з) *бчо(лъ)* [20].

Фонема g у пам'ятці передається традиційним способом — за допомогою буквосполуки *кг,* напр.: панє *Сы(н)кгурε;* ѡ *кгру(нт)* [5 зв.], Я(н) *Ѡкгано(в)ски(и)* [7 зв.], на *паркгаминє* писаны(и) [11 зв.], *кгва(л)то(в)нє* и (в)по(р)нє; на *кгру(нт)* [20], *Жикгмонта* [44 зв.], забыра(н)ε *кгрунту кгва(л)товнє* [71], на *паркгамєнє* писаны(и) (91) та ін. (пор.: того *ганити* нє можε — 60 зв.).

Порівняно часто в пам'ятці спостерігаються написання *ф* відповідно до етимологічної сполуки приголосних *хв;* напр.: пану... *Богуфалу* [16 зв.], маε(т)ностъ... *Форошню* [74 зв.], ко(н)ституцыю... *уфалєную* [78], и(з) гаи, и(з) *форосты* [91] та ін., а також відповідно до *х,* напр.: поставила *футоровъ* два [79], *футо(р)* [94]. Мабуть, це наслідок гіперистичного («надправильного») вживання *ф,* поширеного на території, де запозичена фонема *ф* субституювалася звуком *х* чи сполукою *хв* (пор. у сучасних говорах на цій території: *фіст, форост, фалити; хунт; хвартух* [96]). Це явище фіксують й житомирські акти [97].

Протетичний *г* спостерігається в антропонімі *Ганна* [48, 51]. Протетичний *в,* напевне, наявний у номені *вустя:* у *ву(ст)я* самоε рєчки И(в)ницы [21]. Однозначно витлумачити тут *в* як протезу не дозволяє той факт, що в досліджуваних текстах часто виступає прийменник *ув.* Правда, в наших прикладах він наявний виключно в позиції перед іменниками з початковим голосним *о.* Очевидно, додатковий приголосний елемент, що розвивався після прийменника *у* (ў) перед словами з початковими голосними для уникнення гіатусу (зіяння), тільки перед лексемами з початковими *у* розвивався в повноцінний приголосний елемент, який приєднався до звукового складу повнозначного слова, тобто став протетичним *в.*

Акти засвідчують похідний прикметник від назви другого дня тижня у формі *овторокъ:* того (д)ня *ѡ(в)торкового* [95 зв.], що виникла внаслідок перерозкладу прийменникової сполуки *во второк* (із *въ въторъкъ*) на *в овторок,* пор.: того дня *во (в)торо(к)* (14 зв., суцільний текст можна розподілити на слова і як *в овторок),* у *во(л)торокъ* (20 зв.; текст можна поділити також як *ув о(л)торокъ; л* — гіперизм, замість *в,* пор. *жовтий* і книжне в XVI ст. *жо(л)тый*).

У видаваних текстах зустрічаються випадки відбиття на письмі асимілятивних і дисимілятивних процесів у живому мовленні, спрощення груп

---

[95] Атлас української мови.— Т. 1.— К., 1984.— Карта № 112.
[96] Там же.— Карти № 97—99.
[97] Ділова мова Волині і Наддніпрянщини XVII ст.— С. 17.

приголосних напр.: за... *про(з)бою* [16 зв.], за... *прозъбою* [44]; *росказує(ш)* [20], *светъковъ ωсъмънатъцати; свитъками* [45 зв.], ω которо(и), *ще(р)ницами... росправу* мели (94; тобто *ш черницами* «з черницями»), передо (м)ною *Ща(с)ны(м)* [67 зв., пор. *Сча(с)ны(м)* — 65 зв.]; *хто* [16 зв., 23, 60 зв.], *нихто* [80 зв. 82], *учаснико(в)* [40], на... *вла(с)номъ* [79], с *че(р)цами* < чернцами [93 зв.] тощо. Необхідно вказати на гіперкоректне вживання *сч* замість закономірного *щ* (прагнення писати етимологічно як реакція на асимілятивні зміни у мовленні), напр.: долиною... *часчемъ* [15], *врочисча* [100 зв.], *пусчаючи* кгру(н)ты до име(н)я *Рако(в)счины* [101] та ін. Така практика характерна і для писарів житомирських актів [98].

Видавана пам'ятка містить різноманітний матеріал для дослідження історії граматичної будови української мови.

Привертає увагу флексія *-и* в родовому й місцевому однини, називному множини іменників колишньої -ja-основи, напр.: по(д)коморы(и) *земли* Києвъское [70 зв.], чотыри *недѣли* [57].

У місцевому відмінку іменники цього типу мають нову флексію -ѣ: при *униѣ...* уфаленую [78]. Це — результат аналогії до закінчення іменників колишньої -а-основи. Та зустрічається й давня флексія *-и:* в *земли* (40; тут не виключена й нова флексія *-і* < -ѣ).

У зв'язку з диспалаталізацією *ц* іменники, основа яких закінчується на цей приголосний, виступають переважно з флексіями твердої групи першої відміни, напр.: яко старшое *че(р)ницы* и вси(х) сестръ-*че(р)ницъ* [71]; ω(т)... *границы* [85]; воеводе... *державцы* ко(р)мило(в)скому [23]; за... *границою* [47], *границою* естъ [94 зв.]; по (с)вято(и) *Троицы* [57], при *границы* [100 зв.]; *границы* его старовечъные [42]; пор. ще: по *граница(м)* [20 зв.]. Правда, зустрічаються й давні збережені форми, напр.: за *Бобрицею* (94 зв.; тут же: за *Бобрицою*), надъ... *Ивъницею* [47], на(д) *Лукавицею* [73 зв].

Привертає увагу поширення флексії *-у* в родовому відмінку однини назв предметів та абстрактних понять (друга відміна), напр.: *валу* [77 зв.], по(д)ле *гаю* [79 зв.], часть *кгру(н)ту* [40], *кгру(н)ту* Ко(р)чевского [40 зв.], того *декрету* [109], белугъ зъ *езу* не брано [92], ве(д)ле *листу запису* до ...пана [41], аж по дату сего *листу* [47 зв.], розграниче(н)я и *ро(з)дилку* [40 зв.], дохоже(н)я *ро(з)ди(л)ку* у маетности; того *ро(з)дилку* пра(в) быти хоти(л) [66 зв.], до *суду* [17 зв.], *суду* земского [40], *суду* кгро(д)ского [43 зв.], позо(в) *вра(д)у* [5 зв.], *ураду* моего [109], *уряду* моего [110], до Днепра ниякого *уходу* нетъ [93 зв.], до того *часу* [89] тощо. Пор. ще: ω(д) *Днепру* [77 зв.].

Дуже часто у пам'ятці вживається флексія *-ови* в давальному відмінку слів другої відміни — апелятивів (назв осіб, предметів, абстрактних понять) й антропонімів, напр.: *кгрунтови...* зашкодити [99 зв.], *декретови* суду [39 зв.], *декретови* трибуналъскому [41 зв., 110], *записови* своему [40], прихиляючися... *листови* и росказа(н)ю [34 зв.], до де(р)жаня *поводови* подал[и] [109 зв.], судови по(д)комо(р)скому [65 зв.], пану *Грузевичови;* отцу *Петрови* Могиле, *а(р)хиепископови, митрополитови* [109 зв.], пану *Немиричови* [47], п͠ну *Павлови* Дорогоста(и)скому [73], *игуменови* бывшему; отцу Исаии *Трохимовичови ...игуменови...* новому *посесорови* [109 зв.]. Як бачимо, іменники з основою на *-ч-* під впливом слів твердої групи також мають флексію *-ови* (а не *-еви*). Вплив твердої групи позначається і на формах орудного від-

[98] Там же.

мінка однини назв з основою на історично м'який приголосний: *Нємиричо(м)* [15 зв.].

Однак при історично м'яких основах зберігається й давній варіант *-ем*: *часчє(м)* (9 зв.; тобто *чащем* «хащами»), Матфєє(м) [15 зв.], *ѡ(т)цємъ* Исаиєю *Трохимовичємъ* [111 зв.], *гости(н)цє(м)* Жытоми(р)ски(м) [115].

У зв'язку з отвердінням кінцевого *ц* в північних говірках відповідні іменники стали відмінюватися як лексеми твердої групи, напр.: *копцы*... которы(х) было уси(х) [9 зв.], *копъцо(м)* прєрєчоны(м) [111 зв.], до сыпа(н)я *копцо(в)*... приступлю [100] і т. п.

Нову флексію виявлено в місцевому відмінку іменника *день*: на пє(р)вшомъ *дню* [96].

Іменники твердої групи другої відміни зберігають старе закінчення кличного відмінка, напр.: панє *Сы(н)кгурє* [5 зв.], *ѡ(т)чє митрополитє,* нєкгды *игумєнє* мико(л)ски(и) [111 зв.], але в лексемах, основи яких мають у кінці *к,* спостерігається тенденція до збереження приголосного й поширення у вокативі флексії *-у* (первісно її мали іменники -jo- та -й-основ), напр.: п͠нє *комо(р)нику* [84].

У знахідному відмінку множини іменників колишньої -jo-основи зберігається давня флексія, але в зв'язку з особливостями рефлексації ѣ тут вона виступає в різних звукових формах: *рубєжи* рубаныє по(п)сова(л) [9 зв.], приєхавъши... в тыє *кра(и)* [73 зв.], и *копцє* усыпали [74 зв.], чєртєжи старыє... ро(з)робилъ [102 зв.]. Пор. ще: ѡ *грабєжѣ,* ѡ збєги [77].

Іменник *пан* у називному відмінку множини досить послідовно засвідчується з флексією *-ове,* напр.: *пановє* комисарє (34 зв.; *комисарє* — нове закінчення, під впливом знахідного *комисарє* < *комисарѣ,* але ненаголошений ѣ рефлексується як *е*), *п͠новє* шлѧхта [41] та ін.

Іноді в досліджуваній пам'ятці зустрічаються старовинні форми давального відмінка множини на *-ом*, напр.: Вамъ, шляхетнымъ *п͠но(м)* Фєдору, Гапону, Ждану и Фєдору молодшому *Дєдовичомъ* Трипольскимъ [69], Тобє... игумєну... и... *чє(р)нцомъ* того манастыра [70 зв.] та ін. (у деяких наведених прикладах спостерігається поширення закінчення *-ом* і на слова з історично м'якими основами, до яких додавалася флексія *-ем*).

Фіксується прямий континуант флексії давального множини іменника *дѣти*: *дєтє(м)* брата и(х) рожоного [40 зв.].

Книга Київського підкоморського суду містить документи різних часів, у яких фіксуються прадавні форми орудного відмінка множини іменників, які первісно були притаманні відповідно назвам *-о-* та *-jо-*основ, напр.: с *паны* трипольскими; за *позвы* по(д)комо(р)скими [8 зв.], слушными *доводы* [10 зв.], межи... п͠но(м)... Дорогоста(и)ски(м)... а *паны* Фєдоро(м), Гапоно(м), Ждано(м) и Фєдоромъ моло(д)ши(м) *Дєдовичи* Трипо(л)скими [53 зв.], за которыми *позвы* [55], пєвными *записы* и заруками [87 зв.], ис всими *кгрунты* [87 зв.], и(ж) за *листы* єго м(л)... с тымы жь всими *кгру(н)ты* [88 зв.], и(з) *гаи,* и(з) *форосты,* и(з) *сєлищи* [91], *позвы* по(д)комо(р)скими [103] п͠ном Гапономъ и п͠но(м) Фєдоромъ *Дѣдовичи* Трипо(л)скими [104] та ін.

Нерідко старовинні форми сусідять із новими — *-ами* (результат аналогії до іменників давніх *-а-*, *-jа-*основ), напр.: со (в)сими *пожи(т)ка(ми),* дубровами и сєножа(т)ми, з *лєсами,* з рєками и бо(б)ровыми *гоны,* и по(л)ми

старыми [40 зв.], зо всими... *пожитки,* дубровами, *лєсами, ...потоки,* рєчки и болоты [101], з ...*п͠ны стєнъниками* [114].

При цьому слід зауважити, що старовинні форми орудного множини на -*ы* збігалися з новою формою називного множини іменників чоловічого роду. Очевидно, за аналогією до них іноді з'являлися подібні форми в іменниках жіночого роду: зо... ставы и потоки, *рєчки* и болоты [101].

Можливо, що давні форми орудного множини іменників чоловічого (та середнього) роду у кінці XVI — початку середини XVII ст. ще міцно трималися в мовленні (або навпаки — були однією з ознак книжності?).

Чимало іменників чоловічого роду в орудному множини фіксується з новою для них флексією -*ами* без оточення (сусідства) давніх закінчень, напр.: *(з)наками* певными [44 зв.], с тыми *свитъками* (45 зв.; тобто «свідками»), спо(р) межи по(з)ваными а *чє(р)нцами* монастыра [79 зв.] *кухмистрами* были [79 зв.], самыми *дєкрєтами* [90], с *чє(р)цами* києвъскими [93 зв.], с *пожитками* [94 зв.], з ... *свєтками* [100], *кгру(н)тами* своими [100 зв.] тощо.

Прастару флексію -*єхъ* < -*ѣхъ* (*е* — рефлекс ненаголошеного *ѣ*) іменників колишньої -*о*-основи спостерігаємо і в місцевому відмінку множини назв другої відміни, напр.: при ѡны(х) *листє(х), доводє(х)* и *заводє(х)* [13 зв.], у *Чє(р)касє(х)* [23], при *листє(х)* ты(х) [26], на *роцє(х)* гро(ц)ки(х) [38 зв.], у *Чєръкасєхъ* [45], на ты(х) *по(з)вєхъ* [55], в которы(х) *листє(х)* [65 зв.], на... *кгру(н)тє(х)* [70 зв.], в *лѣтє(х)* подошлы(х) [83] та ін.

Зрідка у місцевому відмінку множини іменників чоловічого роду зустрічається флексія -*ох* (первісно характерна для назв -ŭ-основ): при... *комисаро(х)* [33], во вси(х) *пожитко(х)* [103 зв.].

Однак в іменників чоловічого роду другої відміни у місцевому відмінку виступає також закінчення -*ах* — результат аналогії до іменників жіночого роду колишніх -*а*-, -*ja*-основ. Його приймають і іменники колишньої -*о*-основи, і назви -*jo*-основи, напр.: при *пана(х)* [33], при... *привилєя(х)* свои(х) [82], по *ко(п)ца(х)* [80 зв.], в ты(х) *края(х)* [77 зв., 82 зв.].

Елементи давнього відмінювання в множині зберігає іменник *брат* — чотыри *бра(т)я* [95 зв.], нє *братья,* але ты са(м) [102 зв.], з *братьєю* своєю [101 зв.].

Деякі особливості виявляються у відмінюванні іменників із суфіксом -*тель,* напр.: домова(л)сє абы... умоцованыє *приятєлє* єго ...мєновали [17], подписа(ти) рачили пановє и *приятєли* н͠ши [19], чєрєзъ *приятєлъ* своихъ [50 зв.], чєрє(з) приятє(ли) ко(н)чить [21], с тыми... паны *приятє(л)ми* [18 зв.], пєрє(д) нами *приятє(л)ми* [41] та ін. Пор. ще: которого... поганство *татарє* забили (23 зв.; вплив форм типу *селяне* і под., вторинної ж форми *люде*), Мы *комисарє* [31 зв.].

Відповідні іменники середнього роду другої відміни зберігають давню фонетично модифіковану флексію -*ьѥ* > -*є* (-*е*), напр.: а(ж) по *стави(н)є* [10 зв.], уво *(и)мє(н)є* Трипо(л) [92]. У подібних словах кінцеві приголосні основи здебільшого пишуться над рядком (напр., у родовому відмінку: *потопта(н)я* и *бра(н)я* збожа — 8), тому важко судити про їх характер, але написання з твердим знаком перед закінченням можуть непрямо вказувати на подовження приголосного, напр.: права, приви(л)я, *наданъя, потвє(р)жєнъя...* королє(и) [21 зв.].

Старовинну флексію *-єм (-ем)* (фонетично закономірну) ці іменники зберігають в орудному відмінку однини, напр.: з... *урочищє(м)* [33], подъ *страченъемъ* рєчи [42 зв.] та ін. Але в назвах з основою на шиплячий спостерігається аналогія до іменників інших структур (твердої групи), напр.: *урочищо(м)* [33], зовутъ *сєлищо(м)* [47 зв.] тощо.

Іменники середнього роду колишніх -t-основ зберігають суфіксальний елемент, напр.: с *кня(жа)тємъ* [87 зв.], однак його не мають слова давньої -n-основи: дєрєво бо(р)тноє по(д) таки(м) *знамє(м)* [40], по(д) таки(м) *знамємъ* [40 зв.].

Іменники другої відміни середнього роду старовинних *-јо*-основ у місцевому відмінку однини виступають із давньою флексією, напр.: на *у(з)лє(с)и* [10]. Зустрічається тут і закінчення *-ю* — наслідок аналогії до форм давального відмінка іменників цієї ж парадигми, конструкцій з іменником *по,* який у давнину виступав са́ме з дативом; не виключена аналогія до форм на *-у* місцевого відмінка назв чоловічого роду, первісно притаманних іменникам -ŭ-основ, напр.: в... *забра(н)ю* [12 зв.], на ...*урочищу* и *мє(ст)цу* [17], по... *дєрє(в)ю* [14 зв.], в поча(т)ку... и *доко(н)чє(н)ю* [82], в *мо(в)чаню* [89], рубєжи у *дєрєвъю* положи(л) [100 зв.].

В орудному відмінку множини іменники середнього роду колишньої *-о-* і *-јо*-основи в Київській підкоморській книзі виступають із прадавньою флексією *-ы, -и,* напр.: по(д) *знамєны* старыми [10], нє голыми *словы,* але *пи(с)мо(м)* и слушными *доводы* [10], со(с)ны бо(р)тныє со *(з)намєны* старыми [25], мєнуєтъ... голыми *словы* [85], тыми *словы* мовили; и(з) *сєлищи* [91], зо всими... *болоты* [101] та ін. Але поряд спостерігається активне витіснення старожитних закінчень новою флексією — *-ами,* під впливом парадигми іменників жіночого роду давніх *-а-*, *-ја*-основ, напр.: по(л)ми стары(ми) и *сє(ли)щами* [40 зв.], называє(т) *урочищами; сєлищами* урочища зовутъ [77 зв.], кгру(н)тами, *имєньями* своими [100 зв.], мєжы *добрами* [112] тощо.

Особливо часто нову флексію *-ах (-ях),* що з'явилася в парадигмі іменників середнього роду під впливом назв жіночого роду колишньої -а (-ја-)-основи, спостерігаємо в місцевому відмінку множини, напр.: на ты(х) *мє(ст)ца(х)* [15], (з)наки в *дєрєва(х);* в *дєрєвъяхъ* [46], на... *урочищахъ* [69 зв., 70 зв.], на *добрахъ* ω(т)чи(з)ныхъ [77], в... *имєньяхъ* [103 зв.] та ін. Пор. ще в давальному множини: шкодити *добрамъ* єго [77].

Досить добре стару парадигму зберігають іменники колишньої *-і*-основи, напр.: до самоє *рєчи* [6 зв.], (с) *по(д)пи(с)ю* руки [13], с *пєча(т)ю* и с *по(д)писю* руки [91 зв.], по(д) тою жъ *мо(ц)ю* [113], у *має(т)ности* своєи [66 зв.], прозывали... *має(т)носты* и(х) (73; буква *ы* < *и* вказує на твердість приголосного), в тако(и) *широкости* грани(ц) и *волости* [75 зв.], по(д) *пєча(т)ми* [19, 40], со (в)сими... *сєножа(т)ми* [40 зв.] тощо.

Однак на парадигму назв колишньої *-і*-основи також впливали форми іменників давньої *-ја*-основи, що яскраво виявляється в місцевому відмінку множини, напр.: в *частя(х)* свои(х) [40 зв.], въ *має(т)ностяхъ* всѣхъ [77 зв.], в ты(х)... *частя(х)* [103 зв.].

В іменниках жіночого роду спостерігаються залишки форм двоїни при числівниках *обе, обедве* «обидві»: ва(с) *ωбє(д)вє сторонє* [6], на *ωбє(д)вє сторонє* [8], на *ωбє сторонє* [47 зв.], *ωбєдъвє сторонє* [109 зв.]. При них уживаються й форми множини: *стороны ωбє(д)вє* [109], *ωбє(д)вє стороны* [110 зв.], *ωбєдвє стороны* [113].

Привертають увагу в пам'ятці нечленні (короткі) форми прикметників, напр.: *гото(в)* є(с)ми [7], у *калинова* куста [17], яко справє(д)ливє *хо(р)* бы(л) [36 зв.], досытъ учинити маε(м) и *пови(н)ни* будємъ [43], будεть *повинε(н)* [43 зв.], нижε(и) млы(н)ка п̃на *Нємиричова* [45 зв.], *готовы* были показать [58 зв.] тощо. Нерідко такі прикметники виступають у специфічній синтаксичній функції.

Особливо часто в нечленних формах зустрічаються дієприкметники, напр.: *рубаны* были части [14 зв.], су(т) *уписаны* [23 зв.], *Писанъ* у Кієвє [30], *Писа(н)* у Рыхтыча(х) [36 зв.], *Писа(н)* дня [70], некоторые копцы *поро(з)рываны* и *ро(с)копаны* [46], копєцъ... *усыпанъ* єсть [46 зв.], кгру(н)ты *заведєны* будутъ [56 зв.], хоробою *навεжо(н)* [61 зв.], заводы граничныє бываю(т) *показованы* [81] і т. ін. (як бачимо, неповні форми виступають у відповідних сполуках і функціях).

Звичайно прикметники вживаються в повних формах, напр.: дєрєво *бо(р)тноє* [40], право... нє *вечноє* [89], *судєрє(в)ная* зє(м)ля [12 зв.], *вєчистая* граница [24 зв.], *стародавъная живото(ц)кая* граница [94], по *урожоную...* паню Ба(р)бару... с у (д) и н у ю [!] *кгро(д)скую киє(в)скую* [111 зв.]; поля *пашниє* [11 зв.], границы єго *старовєчъныє* [42], знаки *цылыє* (45 зв.; «цілі»), сусєды... *сумє(ж)ныє* [70 зв.] тощо. Пор. ще дієприкметники: нє є(ст) *скасованы(и)* [63 зв.], копєцъ є(ст) *усыпаны(и)* [108 зв.].

Унаслідок рефлексації ненаголошеного ѣ як *е* давня флексія родового відмінка однини повних прикметників жіночого роду *-оѣ* (пор. нинішню нормативну *-ої* < *-о́ѣ*) в поліських говірках набула вигляду *-ое*, що задокументовують і досліджувані тексти, напр.: на дє(н) *свєтоє* Покровы *Прєчи(с)тоє* Богородицы [13], до *Красноє* рєчки [82 зв.], ѡ(т) *старожи(т)ное животоцкоє* границы [84 зв.— 85], *славноє* и *свєтоє* памєти [91], дєдицътва єє м(л) панєє *Гумєницъкоє Фєдоровоє, судиноє кгро(д)скоє києвъскоє* Барьбары [110 зв.] та ін. Іноді зустрічається флексія з рефлексацією ѣ як *и* (тобто *і*) — *-ои:* вєдлє и(н)фо(р)мации *правнои* [113], до граници *Ива(н)ко(в)ско(и)* [115].

У м'якій групі прикметників вживаються стародавні закінчення, напр.: дня *вчорашнєго* [63], дня *ѡногдашнєго* [96], ку... пє(р)шому и *по(с)лєднєму* [56 зв.], в року *тєпєрєшнємъ* [70 зв.], в... *нынєшънємъ* [110].

Форми вищого ступеня порівняння прикметників у пам'ятці мають суфікси *-ш-ий, -ейш-ий:* (з)наки... *значнє(и)шиє; слушнє(и)шиє* доводы; *бли(з)шая* до доводу [83], жєсмы уступили ми, *убожьшиє,* п̃ну валикому [84 зв.], на и (н) ш ы (и) ча(с) *способнє(и)шы(и)* проло(н)кгова(л) [113] та ін.

Зустрічаються форми вищого ступеня відприкметникових прислівників з редукцією кінцевого голосного: на(м) *бо(л)шъ* кгру(н)ту, а єму *мє(н)шъ* [10 зв.], *ширє(и)...* ѡписано [55], *шырє(и)* в собє ѡ(б)мовляє(т) [109].

У пам'ятці засвідчуються різноманітні давні займенникові форми, звукові модифікації в займенникових словах, напр.: указуючи *мнѣ* [38 зв.], приказує(м) *тобє* [24], в рокъ *собѣ* [53 зв.], *в собє* [109], у моцы *ко(ж)доє* [16 зв.], *хто то* є(ст) [16 зв.], и *иным... хто* [23], дєкрєту... *жадного* нє ѡдє(р)жива(л) [36], бо на *што хто* ра(з) по(з)волитъ [60 зв.], *нихто* [80 зв., 82], *тыє вси(и)* справы [8], на *тую* судєрєвъ [11 зв.]. Привертає увагу нова форма означального займенника чоловічого роду: *увє(с)* [71], початковий елемент *у-* в якій з'явився під впливом форм жіночого *(уся)* і середнього *(усе)* роду.

Низка цікавих із погляду історії мови форм засвідчується в числівниках *два, оба,* які часто поєднуються. Часом виступає в текстах старовинна форма родового відмінка збірного *оба:* з *обу* сторо(н) [18], з *обу(д)ву* сторонъ [81]. У деяких випадках давню форму в таких сполуках зберігає лише числівник: *обудву(м)* сторона(м) [109 зв.], *ѡбудъвухъ* половицъ [44 зв.], так по право(и) сторонє, яко и по лєво(и) з *обудво(х)* сторо(н) [115]. Тут кількісні числівники вже мають форми, позначені впливом відмінкових форм числівників *три, чотири.* За аналогією до давньої парадигми числівників *три, чотири* та до займенників і прикметників (напр., *тих великих*) маємо відповідні фіналі у давніх формах числівника *два, оба: дву(х)* рудо(к) [7 зв.], *дву(х)* пано(в) [21], до *дву(х)* ку(р)гано(в) [27 зв.], в... *дву(х)* зємлѧ(х) [40] тощо, *ѡбєюхъ* сторо(н) [6], з *обєю(х)* сторо(нъ) [101 зв.— 102], сторонамъ *ѡбєюмъ* [52], *ѡбєюмъ* сторонамъ [106 зв.], с *двєма* паны [43]. Задокументована й нинішня форма давального відмінка збірного числівника *два (дві):* сторонамъ *ѡбомъ* [114].

Числівник *три* в родовому відмінку виступає в історично закономірній формі *трєхъ,* яка функціонує паралельно з новішою *трохъ:* с *тро(х)* угловъ з стоку *трєхъ* дєди(ч) [80], *тро(х)* дєди(ц)твъ [108 зв.]. Пам'ятка задокументовує сьогодні нормативну форму родового відмінка числівника *чотири: чотырохъ* ѡзє(р) [76]. У називному відмінку числівника *чотири* бачимо тенденцію до закріплення форми чоловічого роду як єдиної для всіх родів: *чотыри* бра(т)я [95 зв.], нєдє(л) за *чотыри* [55 зв.]. Зустрічається й давня форма жіночого роду: за *чотырє* нєдєли [6 зв.].

Числівники *п'ять* і далі вживаються і в стародавніх і нових формах: свєтъковъ *ѡсъмънатъцати* [45 зв.], *шести* тисєчє(и) [49], ѡ(т) *пяти* [108 зв.], *пє(т)ма* тисє(ч)ми ко(п) [18 зв.], *пєтъма* тисєчъми [43 зв.], изъ *шєстъма* сви(т)ками [44 зв.], *дєсєтма* тичєч(ъ)ми [70], з *шє(ст)ма* свє(т)ками [100]. Модифіковану форму орудного відмінка (вплив іменників колишніх *-ĭ*-основ?) має назва *тисяча.*

Числівник «вісім» і похідні функціонують із прадавньою формою початку слова: нєдѣль *ѡсмъ* [109], в року шѣ(ст)со(т) три(д)ца(т) *ѡ(с)момъ* [110], свєтко(в) *ѡ(с)мъна(д)ца(ть)* [24 зв.], [въ]... тисєчѧ пѧ(т)со[т] *ѡ(с)мъдєся(т)* чєтвєртомъ [5 зв.].

Видаваним текстам властиве вживання кількісного числівника *дев'ятдесят:* тисєча пя(т)сотъ *дєвєтьдєся(т)* дєвятого [62], Лѣта... тисєча пѧ(т)со(т) *дєвє(т)дєсѧ(т)* ѡсмого [41], неозначених числівників *колькось* «декілька», *кольконадцать:* Нє ѡ(д)ну давность зємъскую, алє *ко(л)ко(с)* давностє(и) зємъскихъ замовчали [89], трвало то... лѣтъ *колъкона(д)цать* [74].

Впадають в око деякі особливості порядкових числівників, у тому числі диспалаталізація основи в слові «третій» — *третую* часть кгру(н)ту [40], структура порядкового похідного від «шістсот»: в року... тисєча *шє(ст)сотъномъ* [70 зв.— 71], порядкових числівників вище десяти: ноября *второгона(д)ца(т)* [61], сє(н)тєбра *трєтєгона(д)ца(т)* днѧ [6], дня *сємогона(д)цатъ* [70].

Укажемо на деякі факти, що стосуються морфології дієслова. У першій особі однини теперішнього часу приголосний *д* кореня (основи) чергується із *ж,* а не *дж,* напр.: нє *вижу* [16]. Немає вирівнювання основи за другою, третьою особами однини та множини дієслів із коренем на *г,* напр.: *нє могу* [61 зв., 110]; *могуть* [13 зв.], *нє могуть* [60 зв., 99 зв.].

Форми третьої особи однини теперішнього й простого майбутнього часу здебільшого фіксуються без кінцевого елемента *-ть*, напр.: што сѧ *тъкнє* кгру(н)ту [40 зв.], *описує* [41 зв.], нє *може* [62 зв.], *мєнує* [76], *(в)споможє* [76 зв.], *удає;* нє *можє* [80 зв.], *росказує* [92], нє *показує; за(и)мує* [94 зв.], нє *показує;* нє *покаже* [95], *указує* [96 зв.], *наказує* [100] тощо. Очевидно, даниною писемній традиції є форми, в яких названий елемент зберігається, напр.: *маєть; заε(ж)чаєть;* нє *покажеть* [11], *(в)живає(ть)* [24], нє *можеть* [34 зв.], Што сє *тычє(т)* [76 зв.] та ін.

У першій особі множини теперішнього часу флексія вживається в двох формах — з кінцевими елементами *-мъ* і *-мо,* напр.: *вѣдає(м)* [14], *приказуємъ* [30 зв., 70 зв.], *напоминаємо* [34 зв.], *ѡзна(и)муємъ* и *вызънаваємъ* [42], *маємъ* [42 зв.], *просимъ* [84], *розумєємо, вкладає(м), ...назначає(м)* и *приказує(м)* [32], *дє(р)жимо* и *вживаємо* [95 зв.], *дєржимо* [89 зв.] і т. д.

Зрідка в пам'ятках виявляються польські форми дієслів теперішнього часу, напр.: *высыла(м)* [9], мы... *при(з)навамы* [11 зв.], *росказуємы* [34 зв.], *свє(т)чымы* [94].

Перша особа однини минулого часу у формі чоловічого роду в Київській підкоморській книзі засвідчується з традиційно орфографічним кінцевим *л* відповідно до живомовного *в(ў)*, напр.: *сталъ* [34 зв.], нє *засыпова(л);* нє *ѡдє(р)жива(л)* [35 зв.— 36], нє *хотилъ* [41 зв.], *выконалъ* [100], *далъ* [104 зв.] та ін. Форми першої та другої осіб однини та множини минулого часу дієслів звичайно супроводжуються особовими частками, що виникли на грунті відповідних форм допоміжного дієслова *бути (быти),* напр.: *ѡ(т)єхал-є(м)* [39 зв.], *записал-є(м)* [41], *учинили-(с)тє* [48] та ін.

Нерідко без модифікації звукового складу вживаються форми допоміжного дієслова, особливо в першій особі множини, напр.: зложи(л) *єсми* бы(л) [6], нє слыхали *єсмо* [14], апєлєва(ли) *є(с)мо* [17 зв.], зьєхалисѧ *є(с)мо,* ро(з)єхали сє *є(с)мо* [25 зв.], дали *єсъмо* [44] тощо. Пор. ще: выє(ж)дчати *єсми* бы(л) готовъ [67], зыститисѧ *є(с)мо* пови(н)ни [18 зв.]. Зрідка аналогічні форми позначені впливом польської мови, напр.: прото року *смы нє мєли* [83 зв.]. Пор. ще: показа(т) *єстєсмо* готові (10 зв.; «гібридна» польсько-українська форма).

Київська підкоморська книга засвідчує функціонування збережених українською мовою форм давноминулого часу, напр: *зложи(л) єсми бы(л)* [6], и(ж) сє *было* ку ночи *схилило* [26 зв., 27], ис всими кгрунты, с которыми *бы(л) взялъ,* до рукъ нашихъ ...в є (р) н у л ъ [87 зв.].

Форми наказового способу третьої особи творяться за допомогою частки *нехай,* напр.: *нєха(и)* жє єго *глєдять* [77].

Інфінітив у пам'ятці виступає переважно з кінцевим голосним *-ти (-чи),* напр.: *выєхати; вчинити; росказати* [6], начи(м) сѧ *вступовати... забирати... оды(и)мовати..., заходити* и *(в)є(ж)чати* нє можє(м); *дє(р)жати* [18 зв.], *заплатити* [21 зв.], *присєгати* [26], *заходити* и *въєжъчати* нє маємъ и *мочи* нє будємъ [43 зв.], *выдавати* [72], *чинити* [80], *читати* [104 зв.], *налєжати* [114 зв.] і т. п. Однак поряд зустрічаємо інфінітиви з редукцією кінцевого *и* — *-ть,* напр.: *ко(н)чить* [16], *ѡ(б)єхать* [26 зв.], *стать* [34 зв.], *заховать* [35 зв.], *справовать* [101 зв.], *уставать, попирать* [105 зв.] та ін. Деякі написання можна трактувати як неозначену форму на *-т* (твердий; орфографічно -тъ), напр.: *принятъ* нє хотилъ [41 зв.], далъ *позъватъ* [43 зв.]. Інфінітив на *-т* дієслів із основою на голосний нині характерний для право-

бережних поліських (середньополіських) говірок північного наріччя української мови[99].

Звичайним у пам'ятці є предикативне слово *нетъ* «немає»: поту(л) з нами судере(в) маєть, а дале(и)... того судереви ему з нами *не(т)* [11]. Нашу увагу привернув присудковий вираз *не мало* «не було»: и и(н)ши(х) листо(в)... *не мало* [24 зв.]. Пор. сучасне *немає*.

Нарешті, відзначимо безособові форми на *-но,* напр.: копецъ... *усыпано* [47], шире(и) е(ст)... *ωписано* [55], *на(з)вано* [73 зв.], *присужоно* на(м) [94] тощо.

Видавані тексти багаті на прислівники та адвербіальні сполуки, напр.: *(в)довъжь* чере(з) Рудку Прежо(в)ку [7], пустившиса *троха нани(з)*... ру(д)кою [7 зв.], *поту(л)* [11; «потіль»], *зара(з)* [10], прода(л) *ωбе(л) вечне* (12; *обелъ* < давньоруськ. *обьлъ* «цілком, зовсім, у цілковиту власність»), *споко(й)не* [18 зв.], *кгва(л)то(в)не* и *(в)по(р)не* а *бе(з)пра(в)не* вытиснуть [20], ему *нелюбо* служи(т) [23], ω(т) у(ст)я ре(ч)ки... *угору* [24 зв.], тую Ивницу свою зо вси(м) *навсе* даровала [24 зв.; «назавжди»], ω(т) ...дороги *напро(сть)* дубровою [27 зв.], на(д)... болото(м) *неподалеку* [25], речкою *вни(з)* [33], *про(ч)* ω(т)ехал-е(м) [39 зв.], ω(т)... дороги *напро(с)тъ* черезъ дуброву [46], а *ω(т)тулъ* ричъкою Ивъницею *уверъхъ* идучи [46 зв.], а рудою... *уверъхъ* ажъ по границу [47], *ту(т)* [73 зв.], *ро(з)но* [77 зв.], ω(т)... могилы *просто* провади(л) [79 зв.], *вдовжъ* [76], *пошда(л)* будучи [81], *сюда; туда* [82 зв.], *праве скро(в)* аж на други(и) бокъ [89 зв.], уходу нетъ и *(з)веку* не бывало [93 зв.], Тамъ же *зара(з)* че(р)нцы миколъские приповедали [94; «відразу, негайно»], в ты(х)... частя(х) *заровно* з бра(т)ею [103 зв.], *зновy* [112 зв.] тощо. Пор. ще: на(д) самы(м) болотомъ п о л е в у болота, а болото *по право(и) руце* [25].

Оскільки в актах здебільшого йдеться про межі володінь, у зафіксованому в них мовленні часто використовуються прислівники місця, причому нерідко в прийменникових функціях, напр.: *неподалеку* селища [10 зв.], лежи(т) *ωбапо(л)* дороги; *неподалеку* тое дороги [25], пове(л) на(с)... *ве(р)хъ* речки [25 зв.], *внизу* млы(н)ка [27 зв.], ста(л) *уве(р)хъ* домо(в) пно(в) Бражи(н)ски(х) [38 зв.], *ωбаполы* тое речъки; Воло(в)кою *уверхъ посередине*... болота [45 зв.], *ниже(и)* млынка [45 зв.], *напере(д)* ω(т)ца игумена [78], *зве(р)х* Руди [108 зв.] та ін. Пор. ще: [кгрунтъ] манастыра... Выдубиского по *лево(и) руце* в а л у, а *по право(и) руце* в а л у кгру(нт) его [71 зв.], пришедши *до ве(р)ху* тое речки Малюже(н)ки [79].

У видаваній пам'ятці представлені всі первісні й найдавніші вторинні прийменники, що виконують найрізноманітніші функції, в тому числі й характерні для української мови, напр.: *до* реки Гу(и)вы поведе(т) [7], апелева(ли) е(с)мо *до* суду [17 зв.], ве(д)ле листу запису *до*... по(д)коморе(г)[о] [41], *до* кни(г)... записал-е(м) [41], Позвали *до* земъства [74], идучи Иве(н)кою речкою вни(з), *до* рички И(в)ницы [33], *до* де(р)жаня поводови [109 зв.], я *до* сыпа(н)я копцо(в)... приступлю [100], *за* которы(м) по(з)во(м)... стоечи, ро(з)на(л) бы(л) [20], бо *за* ω(т)ца его м(л). не мешка(л) ту(т), то(л)ко ωди(н) мужи(к) Ѡбу(х), ω(т) которого *за* часо(м) на(з)вано... маетъностъ [73 зв.], было *ку* ночи [27], *ку* валу Долъгому [97]; *на* ри(ч)це И(в)ницы [33], *в* понеделокъ... *на* пе(р)вшомъ дню [96], *на(д)* речку; *по(д)* село(м) [55 зв.], ω(з)на-

[99] Атлас української мови.— Т. 1.— Карта № 250.

(и)муючи *ѡ* хоробє... *за* которою стать нє может [34 зв.], *ѡ* то все ро(с)праву мѣти [56 зв.], ѡ*(т)* Днєпра [78], але: *ѡдъ* [и](х) сторонъ [52], *ѡ(д)* в. мл(с)ти [58], *ѡ(д)* дати того дєкрєту *за* нєдѣль ѡсмъ подали [109], трєти(и) позо(в) *ѡ(д)* сєбє *по* урожоную... паню Гумєни(ц)кую [111 зв.], *ѡ(д)* дєди(ч)тва [112]; пор. ще: *ѡдо(з)валъсє* [115]; *по* кгру(н)тє, куды границу повєдєть, *по* г р а н и ц а (м) *зо* мною є(з)ди(л) [20 зв.], позо(в) *по*... Алє(к)са(н)дра и Васи(л)ѧ [33 зв.], аж *по* дату сєго листу дѣяли [47 зв.], почавши *на(д)* рєчками Стугною, Лукавицєю, Красною и Бобрицєю аж *по* Хороховицу [68], *про* хворобу свою быти нє могучи [34 зв., 37 зв.]; *на* врочищу... у Калинова Куста [29], *з* кгру(н)то(м)... *у* кургана [33], урочищъ *у* Бєлого Камєнѧ *у* могилы [34 зв.], *на* ѡноє мє(ст)цє *у* грєблища..., гдє рєчка Лучищовъка *в* ру(д)ку... упадає(т) [39], *у* устя руды Воловъки, гдѣ у ричъку Ивъницу упадаєтъ *у* копъцо(в) граничъныхъ [41], ста(л)... *у(з)* рудку... и кгды-м *до* нєго *и(з)* сторoною приєха(л) [38 зв.], *уз* лу(г) Норины [102 зв.], *вмєсто*... жалобы [5 зв.], лєжу... *для* токовоє хоробы... пєрєд вм. станови(т)сє... нє могу [61 зв.], Што всє *длѧ* памєти до кни(г)... записал-є(м) [41]; поко(и) *мєжи* собою вчини(ти) [20]; ѡ(т) тоє могилы просто провади(л) по*(д)лє* гаю [79 зв.] тощо.

Звичайно, історик мови знайде в публікованій пам'ятці чимало матеріалів для історичного синтаксису української мови, багато сполучників та сполучних слів, напр.: о(т) рєки Гу(и)вы *а* (в)довъжь чєрє(з) Ру(д)ку Прєжо(в)ку [7], поку(л) то(б)є з нами є(ст) судєрєвъ, *а* ѡ(б)рубу ты ту(т) ниякого нє маєшъ [9 зв.], скоро по смє(р)ти шурина єго, *а* брата жоны єго [23 зв.], поча(в)ши ѡ(т) у(ст)я рє(ч)ки И(в)ницы *а* болота Воло(в)ки угору... *а* тоє болото є(ст) вєчистая граница [24 зв.], ѡсвє(т)чившисѧ во(з)ными... Ждано(м) *а* Ивано(м) Щєниє(в)скими [39 зв.], нє братья, *алє* ты... мєнє... вытиснулъ [102 зв.], упє(в)нѧючи..., *и(ж) хотѧ* станє(ш) *або* нє станє(ш) [34 зв.], до которого (ж) ко(л)вєкъ суду кгро(д)ского, *бу(д)* зє(м)ского, *албо* тр[ы]буна(л)ского [43 зв.], згодивъшися с тыми... приятєлъми... *будъ* тєжъ с которыхъ тыхъ ѡднымъ мєжи нами *такъ* правомъ, *яко* и угодою [43], *то* сюда, *то* туда кружєчи [82 зв.], *Бо хоч* станєтє *а(л)бо* нє станє[тє] [110 зв.], росказуємы, *абы*... на року завито(м) ста(л) [34 зв.], прошу, *абы* вша м(л)... рачи(л), *жєбы* вша мл(с)ть нє єха(л) [35 зв.], слухати..., *абы* по(з)вы мє(л) выдавати [72], *хо(т)* бы добрє хотєла то на(з)вати мє(ст)цємъ ро(з)ни(ц), *яко* удає, показати того нє можє, *абы* сє ту(т) сходили три дєди(з)ны [80 зв.], и тоє право, *котороє* па(н) Дорогоста(и)ски(и) *хо(ч)* жє нє вє(ч)ноє и нє пану Дорогоста(и)скому, *алє* Ю(р)ши даноє [89], *Абы-(с)тє*... стали [111 зв.], *яко* до по(з)ву, *та(к)* и до самоє тоє истноє рєчи, *што* мови(т) [6 зв.], и с т о ю з є м л є ю, *и* да(л) єму, *што* Тома(ш) сєдє(л) *и* ходи(л) и служи(л) с того два годы [23], потърєба вєдати, *што* по(д) датою року прошлого [42], вла(ст)ного [кгрунту], *што* с про(д)ко(в)... дє(р)жимо [89 зв.], то учыню, *што*...налєжати будє(т), позо(в)... по... паню... судиную... и ма(л)жо(н)ка єє м(л). *яко* ѡпєкуна [111 зв.], вєдаючи ѡ том, *жє любь* станєтє *а(л)бо* ни [111 зв.] і т. д. Пор. ще: *А що сѧ тъкнє* кгру(н)ту Ко(р)чєвского [40 зв.], *Што сє тычє(т)* поступко(в) ты(х) правны(х) [76 зв.], *А што* указуєтъ листы... про(д)ковъ свои(х)..., *то* проти(в)ко собє указує [77 зв.].

Представлені в Київській підкоморській книзі також слова, що звичайно трактуються як частки, напр.: станєтє а(л)бо *ни* [111 зв.], а далє(и), *дє(и)*, того... нє(т) [11; «мовляв»], ѡдно(ж), *дє(и)*, ...нє вижу ту(т) ѡсобы

самоє [16], И (в) то(м), *дє(и)*, листє [23 зв.], за которою, *дє(и)*, хоробою стать нє може [34 зв.], мєнуючи... яки(с) рокъ а(л)бо тє(р)мєнъ [62], указуєтъ листы якиє*(с)* [77 зв.], хотя *(ж)* указує *нєякоє(с)...* право [97 зв.; з *нѣ*якоє «якесь»] тощо.

Київська підкоморська книга, як і інші пам'ятки XVI—XVII ст., містить багатющий лексичний матеріал із розмаїтих лексико-семантичних груп.

Природно, в ній найповніше представлена лексика (термінологія, номенклатура), пов'язана з правом, судом, судочинством, діловодством, конкретними об'єктами суду, майновими стосунками тощо; наявна й відповідна фразеологія, напр.: *позо(в) вра(ду)*, *право* [5 зв.], которому *росказа(н)ю... досыт чинєчи; присєгу* вчинилъ [6], пны *радами* [6], *з ымє(н)я* твоєи м(л). [6 зв.], ку *присєзє* печата(р) [16], промє(ж)ку ними *пра* шла [78 зв.; тобто *пря*]; за *позвы по(д)комо(р)скими* [8 зв.], при ѡны(х) *листє(х), доводє(х) и заводє(х)* [13 зв.], *апєлєва(ли)* є(с)мо до *суду* [17 зв.], *припозвы; кри(в)ды... пусти(т)* [18], будут *присужоны* [18 зв.], *по(д) пєча(т)ми* и с *по(д)писо(м)* [19], *права, приви(л)я, наданъя, потвє(р)жєнъя...* королєи [21 зв.], то(т) замо(к) на(ш) Киє(в) *завєдати* будє(т) [23], кнѧзь Казимє(р)... *потвє(р)ди(л)* [23 зв.], *служи(т)* пну Лазару (23), *свєтко(в); писа(р)* [24 зв.], *нє маючи лє(т)*, у(в) *опєцє* бы(л) (29), *дє(р)жавцы имє(ня)* и *кгру(н)ту;* всѧкими *доводы правными* и *ѡчєвисто* ѡ то с тобою *росправєтисѧ* хочє(т) [30], за ли(с)то(м) єго к(р). м(л). комиси(и)ны(м) [31 зв.], *право(м) вѣчны(м)* в *о(т)чизну* и *дєди(ц)тво* [32], *у(и)ма* [32 зв.], прихилѧючисѧ... *листови* и росказа(н)ю єго к(р). м(л). [34 зв.], то нє ку *(з)волоцє сторонє* учини(л) [36], *дєкрєтови суду зємского* [39], *записови* своєму [40], за *поступлєнъємъ* пно(в) Ко(р)чєвски(х) *присуди(л), увєза(л) и у вєчноє дє(р)жанъє и ужива(н)є пода(л)* (41), *роки зємъскиє києвъскиє...* ув Овручомъ *сужоны* были [42], будєть повинє(н) нє ѡ(т)ходєчи ѡ(т) *суду, закла(д)* помєнєны(и) ѡ(т)ложитъ [43 зв.— 44], *дата* того *листу* [45], *процєсы* [47 зв.], *чинєчи досытъ дєкрєтови трибуналъскому* [50], нє зычєчи собѣ *затяго(в) правныхъ* [56], ку *роспису* [56 зв.], *праву посполитому* [58], ку тому *року*, которы(и) нє є(ст) *скасованы(и)* [69 зв.], *кгру(нт)*, ѡ которы(и) *пря идє(т); шко(д)...* на *частъ* пна Гапона [64 зв.], пода(л) *листъ ѡ(т)вороны(и) судови по(д)комо(р)скому* [65 зв.], зрозуми(в)ши *жалобы...* а бачєчи... ѡ(д)но у п о (р) [67 зв.], за *апєляцыєю выточоною* [69 зв.], мнє тую *справу* нє яко *су(д)и полюбовъному* [72], грани(ц) и *волости* [75 зв.], *ко(н)ституцыєю...* в Люблинє при униѣ... *уфалєную* [78], *спо(р)* межи по(з)ваными [79 зв.], при *листє(х)* и *привилєя(х)* [82], которая бы *сторона слушанє(и)шиє доводы показала* [83], пєвными *записы* и *зарукамц* [87 зв.], *дєкрєтами* [90], с *привѣсистою пєча(т)ю...* короля [91], с *пєча(т)ю* и с *по(д)писю руки* [91 зв.], *позвы по(д)комо(р)скими... по(з)ва(л)* [103], чого *доводєчи* [105 зв.], *по(с)сєсоръ добръ* [109], *позываєтъ, ѡбъвє(с)чає(т)* и *припозыває(т)* симъ *по(з)вомъ* [111] і т. д. В складі цієї лексики чимало латинізмів.

Специфіка актів зумовила те, що в них добре представлена лексика на позначення осіб за їх соціальним чи посадовим становищем, стосунками в суспільстві, спорідненістю, свояцтвом тощо, напр.: при... *гє(т)ману кору(н)но(м)* [16], *хоружичо(м)* [18], *зємѧнє* зємли Киє(в)скоє [20], *королє(и)*

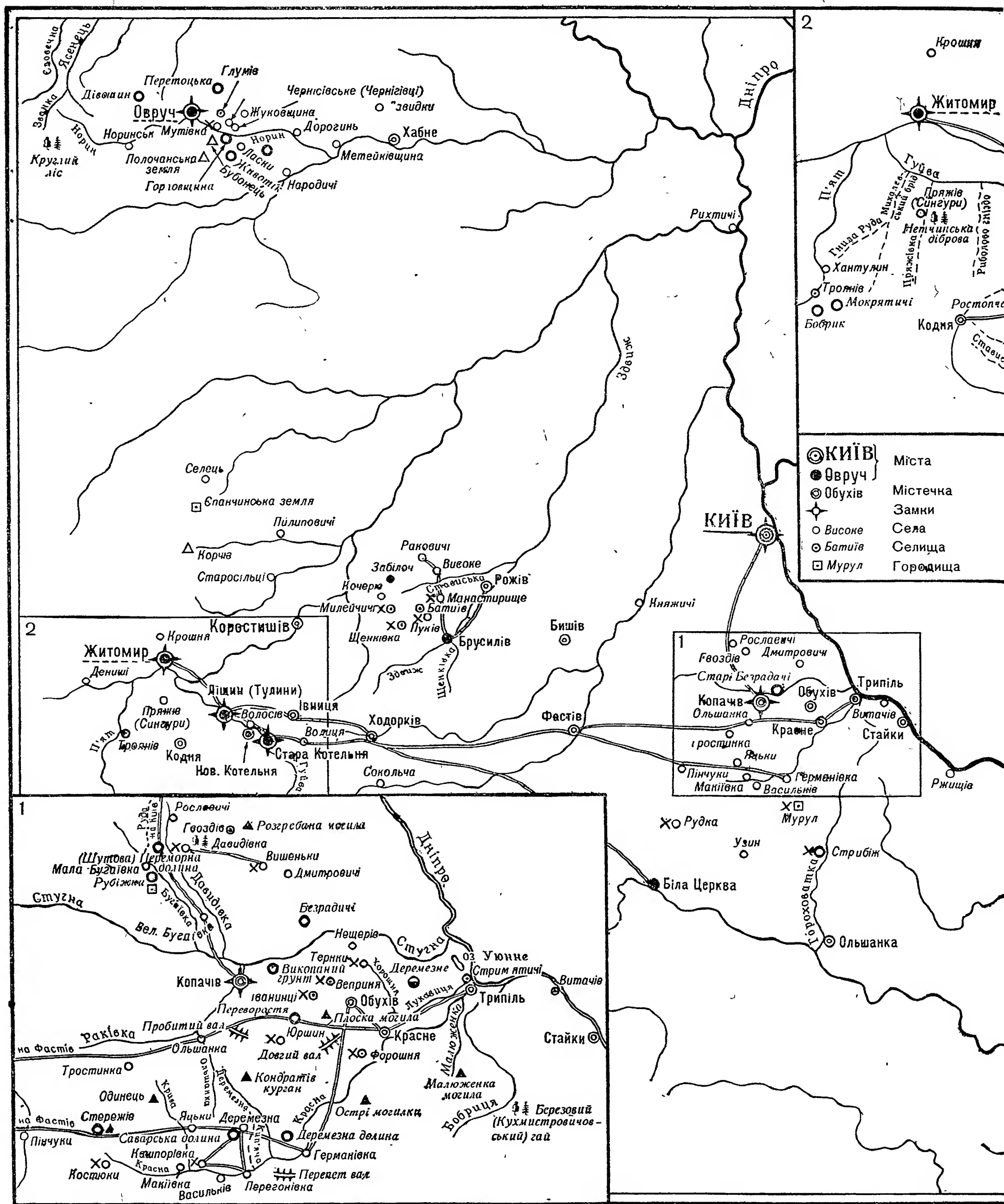
Овруч
Глумів
Перетоцька
Дівошин
Чернісівське (Чернігівці)
Жуковщина
Дорогинь
Хабне
Норинськ
Мутівна
Метейківщина
Полочанська земля
Ласки
Животів
Бубонець
Народичі
Горговщина
Круглий ліс
Дніпро
Рихтичі
Здвиж
Селець
Єпанчинська земля
Пилиповичі
Корчів
Старосільці
Раковичі
Забілоч
Високе
Рожів
Кочерів
Манастирище
Милейчичі
Батиїв
Луків
Щеннівка
Брусилів
Бишів
Княжичі
Коростишів
Житомир
Крошня
Дениші
Ліщин (Тулини)
Пряжів (Сингури)
Волосів
Івниця
Ходорків
Трояків
Кодня
Стара Котельня
Нов. Котельня
Волиця
Сокольча
Фастів
КИЇВ
Рославичі
Гвоздів
Дмитровичі
Старі Безрадичі
Копачів
Обухів
Трипіль
Ольшанка
Витачів
Красне
Стайки
Тростинка
Яцьки
Пінчуки
Германівка
Макіївка
Васильків
Ржищів
Рудка
Мурул
Узин
Стрибіж
Біла Церква
Гороховатка
Міста
Містечка
Замки
Села
Селища
Городища
Гнила Руда
Пряжів (Сингури)
Нетчинська діброва
Хантулин
Тролнів
Мокрятичі
Бобрик
Ростопче
Розгребана могила
Давидівка
Вишеньки
Мала Бугаївка
Рубіжки
Стугна
Вел. Бугаївка
Безрадичі
Нещерів
Уюнне
Терники
Деремезне
Викопаний грунт
Веприня
Іванинці
Стрим ятичі
Переворостя
Плоска могила
Пробитий вал
Ракiвка
Юршин
Довгий вал
Форошня
Кондратів курган
Одинець
Малюженка могила
Стережів
Деремезна
Острі могилки
Бобриця
Березовий (Кухмистровичовський) гай
Саварська долина
Деремезна долина
Костюки
Перепет вал
Перегонівка

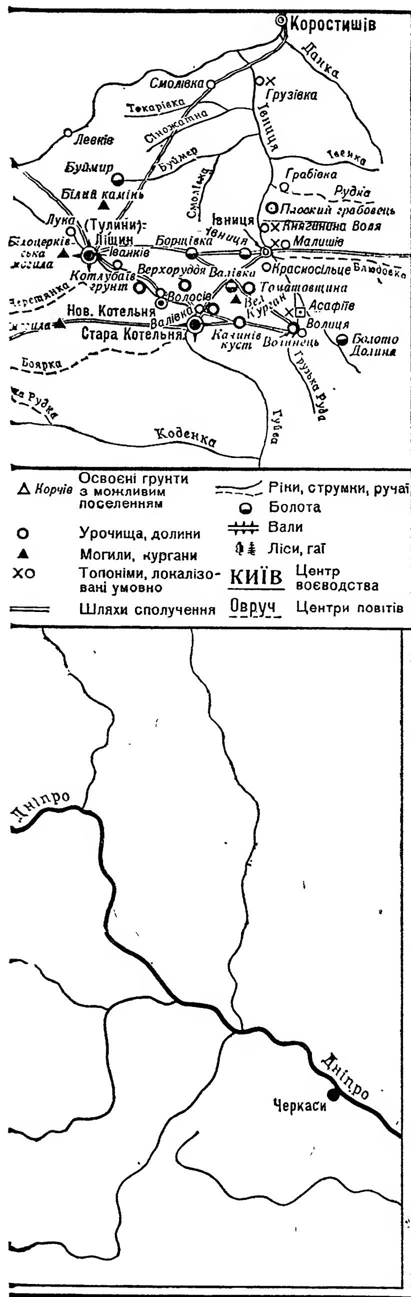

Інженер-картограф Н. М. Пасюк

[21 зв.], *наместни(к); тиву(н)* [23], *кнѧ(з)* [23 зв.], *ма(р)шало(к)* [24], *во(з)ные єнерали* [28], при... *комисаро(х)* [33], *во(и)ски(и)* києвъски(и)... *ключъникъ* и *горо(д)ничи(и)* кие(в)скии, *п͠нове шляхта* [41], *кашталянъ; столъникъ* земъли Волынъское [44], п͠на *комо(р)ника* [57 зв.], *по(д)коморого* києвъского [79 зв.], ... *воєводою* києвъскимъ [80], *дворєнина* [69 зв.], с *кня(жа)темъ воєводою* києвъскимъ [87 зв.]; *сѧ(б)ра* [8 зв.], ѡ(т) *прє(д)ко(в)* свои(х); и(з) *жоною* своєю [11 зв.], *суседо(в); сугра(н)нико(в)* [13 зв.], *приятє(л)ми* [18 зв.], *кнѧ(з)* Казимє(р), *ди(д)* нашъ; *тестѧ* єго и *ѡ(т)ца жоны* єго по смє(р)ти *шурина* єго, а *брата жоны* єго [23 зв.], *братаничо(м)* [40 зв.], *стри(и)* [73 зв.], *бра(т)я* [95 зв.], *стє(н)никовъ* свои(х) [111], Барбару... Гумєни(ц)кую, *судиную*... и *ма(л)жо(н)ка єє; ѡпєкуна; стє(н)ничку* [111 зв.] та ін.

Наша пам'ятка містить значний ономастичний матеріал — мікротопонімію (див. карту й покажчик) та антропонімію (див. покажчик).

Копії або перекази документів XV ст. фіксують двочленні іменування представників феодальної верхівки — ім'я та ім'я по батькові особи, напр.: *Сє(н)ко Романови(ч)* тиву(н) кие(в)ски(и); *Во(л)чко Романови(ч)*, намєстни(к) о(в)ру(ц)ки(и) [23], кнз͠ь *Сємє(н) Алє(к)са(н)дрови(ч)* [23 зв.].

У пізніші часи ім'я по батькові виступає як «серединний» член тричленного іменування, напр.: па(н) *Фєдо(р) Иванови(ч) Ши(ш)ка* [9], *Фєдора А(н)дрєєвича Кисєлѧ* [23 зв.], *Григорє(и) Григорєвичъ Сокоръ* [51] та ін.

У двочленних антропонімних сполуках найменування за батьком могло ставати прізвищем, напр.: п͠но(м) Тито(м) *Ѡнафрєєвичо(м)* [8 зв.], панъ Матъфи(и) *Нємиричъ* [41 зв.], попа Григорья *Савича* [104 зв.], о(т)ца Исая *Трохимовича*... игумєна [108 зв.] та ін. Такі деривати виступають як друга складова частина тричленного іменування особи, напр.: панъ Иванъ *Чапличъ* Шпановъски(и) [44], п͠но(м) Фєдорови, Гапонови, Ждანови и Фєдорови моло(д)шому *Дєдовичомъ* Трипо(л)скимъ [71]. Пор. також: п͠нє Ганъны *Ю(р)євны* Воронянъки [51], панєє Баръбары *Чє(р)касовны* Гумєни(ц)ко(и) [108 зв.].

Давньоруська традиція ідентифікації особи за батьком дуже довго трималася в середовищі заможних українських родин.

Свої особливості мали іменування жінок, пор.: с... *Ганъною Вороня(н)кою* [48], пнюю *Ѡвъдотъю Ѡлычанъку* [51], кнєгиню *Алекса(н)дровую Вишневецкую* княжну *Александру Капустянъку* [104], панєє *Гуменицъкоє Федоровоє*, су(д)иноє кгро(д)скоє києвъскоє *Барърбары Чє(р)касовъны* [110 зв.], паню *Ба(р)бару Чє(р)касо(в)ну Гумєни(ц)кую* [111 зв.] тощо.

Дослідник історії засобів вираження гоноративності в українській мові знайде в Київській підкоморській книзі дуже важливий матеріал, напр.: Ѡзна(и)мую *твоеи м(л)*. ...котороє право мє(л) *твоя м(л)*. [5 зв.], И ѡбачи(в)ши коро(л) *его м(л)*. зь *и(х) м(л)*. *пны* радами; Которому роска-за(н)ю *его к(р). м(л). пна своєго м(л)*. [6], з ымє(н)ѧ *твоє(и) м(л)*. [6 зв.], за листо(м) *его к(р). м(л). пна нш(г)[о] млтивого* [7], приказую, абы *вша м(л)*. ...и(з) доводы своими с а (м) с т а (л) [20 зв.], *вша м(л)*. стати р а ч и (ш) [29], *Урожоныє вєрнє на(м) милыє!* [32], *Вє(л)мо(ж)ному его м(л)*. к н з ю Кирику Ружи(н)скому. *А*, Ерони(м) Горноста(и), ѡ(з)на(и)мую *вшє(и) м(л)сти моєму м(л)стивому пану* [35 зв.— 36], *Мл(с)тиви(и) пнє* по(д)комори(и) [61 зв.], *и(х) м(л). пно(в)* Дорогоста(и)ски(х) (79 зв.), показуємы... *вашмостя(м)* [84 зв.], ли(ст) єго *княжацкоє м(л). пна* воєводы [87 зв.], по *вєльможную єє м(л)*. кнєгиню [104], *урожоного є(г)[о] м(л). пна* Теѡдора Гуменицького [111 зв.] та ін.; *вєлебны(и) ѡтє(ц)* Андрия(н), чє(р)нєцъ [68 зв.], Тобє *вєлєбному ѡ(т)цу* Есифу, игумєну [70 зв.], *я(с)новєлєбъному в Бозє єго м(л)ст[и]* Пєтрови Могилє... митрополитови [109 зв.], *вєлєбъного в Бозе о(т)ца* Исая Трохимовича... игумєна [108 зв.] і т. д.

Специфіка підкоморських судових справ сприяла фіксації численних апелятивів — географічних номенів та назв інших природних, а також антропогенних об'єктів, особливо тих, які дуже часто були межами земельних володінь або орієнтирами на певному терені, напр.: *копцы* [6], *рудки Гнилоє, рыболо(ва) гнє(з)да грєдою* [7], до *ѡ(л)са*... и чєрє(з) то(т) *ѡлє(с)* [7 зв.; «зарослі вільхи»?], є(ст) *судєрєвъ*, а *ѡ(б)рубу*... нє маєшъ; *копцы*... роскопа(л) и *рубєжи* рубаныє по(п)сова(л)... поєха(л) ѡ(т) *пєты рєчища* Глумо(в)ского *долиною. врочищо(м)* Пєрєто(ц)кою *часчє(м)* [9 зв.], поєхали ты(м) *у(з)лє(с)є(м)* ѡ(т) *рєки* Норины и зара(з) с початку *пєты* указали у *лисє;* тым *лисо(м) долиною* по *дубю* указовали *рубє(жи)* старыє... на *у(з)лє(с)и; дуба со (б)чолами бо(р)тного* спали(л) [10], а(ж) по стави(нє) Дороги(н)скоє [10 зв.], поту(л) з нами *судєрє(в)* маєть [11], на тую *судєрєвъ;* твои *поля пашниє* и *заросли* [11 зв.], *судєрє(в)ная зє(м)ля* [12 зв.], ув *острєвє* Глумо(в)ско(м) в *дубровє* ѡ(т) границы Ласко(в)скоє... по *рєчищє* Глумовскоє *ѡ(б)рубу* нє мє(л), то(л)ко *судєрє(в)* [14 зв.], на... *урочищу* [17], ѡ(т) *у(ст)я рє(ч)ки* И(в)ницы а *болота* Воло(в)ки [24 зв.], *со(с)ны бо(р)тныє* [25], (з)єхавши на тую *дорогу го(с)тинцо(м)* [25], *копє(ц) наро(ж)ны(и)* [27], *дєрєво бо(р)тноє* [40 зв.], у *устя руды* Валовъки, гдѣ у *ричъку* Ивъницу *упадаєтъ* у *копъцо(в) граничъныхъ* [41], до *курга(н)а* вє(ли)кого [45 зв.], ѡ(т) *руды* до *куръгана* [46 зв.], з *рєчъки* Ивъницы вышєдъши на *сухо* [47], *ѡзєра* ку замъку нашому Києвъскому и *лука* на (Д)нєпрѣ *рєцѣ* [76], по... сторонє

валу [77 зв.], месцъ неспособныхъ — *храповинъ, болоть, густвины* [78 зв.], на(д) *речъкою* алъбо *стру(ж)кою,* которая *выпадае(т)* з речки Красное [79], белугъ зъ *езу* не брано [92], стародавъная *живото(ц)кая* граница Л у к а в и ц а *речка* [94], мене ѡ(т) *присады* ѡ(т) *реки* вытиснулъ и вла(ст)ные мои *че(р)тежи...* еси ро(з)робилъ; у(з) *лу(г)* [102 зв.], на... *гости(н)цу,* на которомъ се збегаю(т) *петы* кгрунътовъ добръ вашихъ [111], ехали е(с)мо *го(с)ти(н)це(м)* Житоми(р)ски(м)... а(ж) до *стены,* которая се починае(т) ѡ(д) ве(р)ху *руды* и ѡ(д) низу *реки* Гу(и)вы [115] і т. д.

У пам'ятці представлене словникове багатство української мови XVI— XVII ст. з інших найрізноманітніших семантичних груп, напр.: истное *речи,* што *мови(т)* [6 зв.], не *бавечися...* гото(в) е(с)ми [7], границу... *старовечную* [10], ѡ(т) пре(д)ко(в) *слыхали* [11 зв.], землю... *паше(т)* [22], ис тою з є м л є ю,... што Тома(ш) *седе(л);* два *годы* [23], *занехали* [29], *перешкодою* и *проволокою* быти не мае(ть) [32 зв.], декрету... не *ѡде(р)жива(л)* [36], у(з) рудку, *прозываемую* Слепе(ц)кою [38 зв.], дерево бо(р)тное по(д)... *знаме(м)* [40], розграниче(н)а и *ро(з)ди(л)ку* [40 зв.], с е л о новое людъми *ѡсадивъши* и Кънегининою Волею *прозъвати* [42], дъругихъ *занехивали* [47 зв.], на томъ местцу, тое ж *годины* [50 зв.], учинили *ѡбмову* тыми словы[58], почали люди *ѡседати,* яко Ѡбуховъ [73 зв.], не *вдаючисе* ни уво што [84 зв.], *белугъ* зъ езу не брано [92], Паве(л) Дорогоста(и)ски(и) *самосе(м)* — з *ше(ст)ма* све(т)ками — присегу... выкона(л) [100] та багато ін. Пор. ще: *вечо(р) зашолъ* [82], «вечір настав», та(м) же *на(с)* вже *но(ч) зашла* [25 зв.] «нас ніч застала».

Нерідко в пам'ятці зустрічаються живомовні сталі словосполуки або фразеологізми, напр.: ѡ(д)носта(и)не *ув одно слово* со(з)нали [13 зв.], штобы... *да(л)* тому *поко(и)* [24], *Былъ намъ чоло(м)* земени(н) [75 зв.], ѡни поведали, п о ч а в ъ ш и з *головы ажъ до петы,* не ѡто(з)валъсе нихто [82], менуетъ... *голыми словы* [85] тощо.

Досліджувана підкоморська книга містить багатий матеріал для дослідження історії українського словотвору, в тому числі й демінутивного, напр.: *ру(д)кою* [7 зв.], в *ру(д)ку* [39], *землицою* [11], внизу *млынка* [27 зв.], *мосто(к)* на *ри(ч)це* (33; пор. на (Д)непрѣ *рецѣ* — 76; *реки* Зви(ж)деня — 100 зв.), у *замо(ч)ку...* Трипо(л)скомъ [54 зв.], две *ябло(н)цы* [97], ѡ(т) *лозокъ* [100 зв.], на *ку(р)ганъчику* [112 зв.] та ін. Пор. ще: и(з) жоною... *Любкою* [11 зв.], панъ... *Мышка* [44]. У пам'ятці фіксуються важливі факти для вивчення антропонімної деривації, напр.: *Костю(к)* Мочу(л)ски(и) [9], жалова(л)... на *Дашука* [22 зв.], *Ивашко Юрша* [89] та ін.

Привертає увагу той факт, що в XVI ст. як аргументи на користь певної юридичної сторони використовувалися факти з мови, що фіксує видаваний акт № 17, в котрому для доказу використовується тлумачення апелятивів *селище* й *урочище:* А што указуетъ листы якие(с) про(д)ковъ свои(х) уживаня *селища* Стримяти(ц)кого на(д) Днепремъ, то проти(в)ко собе указуе, бовемъ ѡни ѡ(т) Днепру ки(л)ка ми(л) ѡ(т)ступаютъ, чужые кгру(н)ты за(и)муючи, ѡто(ж) и *тое слово селище ро(з)но розумети треба, кгды (ж) и в листе(х) стары(х)... пна Дорогоста(и)ского вспоминае(т) селище и другимъ именемъ вла(с)нымъ (и)х называе(т) урочищами. А урочище не може бы(т) великое, яко и въ мае(т)ностяхъ всѣхъ пустыхъ, иле в ты(х) краяхъ селищами урочища зовутъ, которые подобны сутъ до ѡсады. И тамъ-*

тоє и(х) селищє стримяти(ц)коє нє може бы(т) розумяно, толко за урочищє... [77 зв.]. Пор.: *селище* «запустіле село; місце, де колись було село»[100].

У цьому ж акті одна з юридичних сторін твердить, що в певному панському маєтку колись мешкав «то(л)ко ωди(н) *мужи(к) Ѡбу(х), ω(т) которого за часо(м) на(з)вано тую маєтъность на(д) Лукавицєю Ѡбуховъ и Ѡбухо(в)щызна* [73 зв.], інша зазначає, що березовий гай *Кухмистровский* називається так через те, що належав дідові панів Дорогостайських, котрий служив кухмістром у короля, а його дітей «прозивали по про(д)ку и(х)... Кухмистровичами» [73; пор. також 79 зв.].

Текст пам'ятки публікується за «Правилами видання пам'яток української мови XIV—XVIII ст.», підготовленими М. М. Пещак і В. М. Русанівським (К., 1961). Усі графічні варіанти кириличних літер передано сучасним українським шрифтом. Зберігаються **ѣ, ω, ѧ, ъ, ы, є** та диграф **кг**. Релікти дієслова **бути** у формах колишнього перфекта у постпозиції при дієсловах пишуться разом, при інших частинах мови — через дефіс. Частка **ся** у постпозиції із дієсловами, дієприкметниками та дієприслівниками пишеться разом, у препозиції та з іншими частинами мови — окремо.

Усі надрядкові літери внесені в рядок і взяті в круглі дужки. Писарські надрядкові знаки не передаються. Титла збережені.

Розділові знаки проставлені наближено до правил сучасного правопису; у тих випадках, коли тлумачення тексту може бути неоднозначним, пунктуаційний знак не ставився. Писарська пунктуація збережена і передається в ламаних дужках. Якщо сучасні розділові знаки графічно тотожні писарським, вони не проставляються. Наявні у частині записів знаки-відсічки, що позначали кінець рядка, не зберігаються.

Поділ тексту на слова здійснений за сучасними нормами. Абзацами виділяються компоненти умовного актового формуляра, а всередині них — самостійні смислові блоки.

Всі акти книги пронумеровано упорядниками; їх нумерацію подано в квадратних дужках. Оригінальна пагінація зазначається на полях.

До публікації додається карта Київського воєводства кінця XVI — початку XVII ст. На ній представлена лише та топонімічна і гідронімічна номенклатура Київського воєводства, яка зафіксована в пам'ятці. Реконструкція мережі шляхів сполучень також проведена виключно на основі даних книги. Інші документальні джерела залучені тільки для реконструкції кордонів Київського воєводства та його повітів. Текст книги підготували упорядники. Іменний покажчик та словник латинських виразів у кириличній транскрипції уклала Н. М. Яковенко, географічний покажчик і перелік шляхів сполучень — Г. В. Боряк, словник застарілих слів і юридичних термінів — Г. В. Боряк і Н. М. Яковенко. Карту склали Г. В. Боряк та інженер-картограф Інституту історії АН України Н. М. Пасюк. Історично-кодикологічну передмову написала Н. М. Яковенко, передмову з характеристикою мовних особливостей пам'ятки написав В. В. Німчук.

Укладачі висловлюють щиру подяку працівникам Центрального державного історичного архіву України у м. Києві, Н. О. Білоус, Л. Я. Демченко і Л. А Ломаці за допомогу у підготовці цього видання.

---

[100] Словник староукраїнської мови XIV—XV ст.— Т. 2.— К., 1978.— С. 334.

№ 1. [...][1]

Я, Ща(с)ны(и) Ха(р)лє(н)ски(и), по(д)коморы(и) зємли Києвъскоє сознаваю си(м) моимъ по(д)комо(р)ски(м) судовы(м) листомъ ка(ж)дому, кому того вєдати будєть налє́жало, нынє(ш)[ним] [2] и на пото(м) будучи(м), и(ж) [въ] року нынє(и) идучо(м) тисєча пѧ(т)с[от] [3] ω(с)мъдеся(т) четвє(р)томъ м(с)ца мая ωсмого дня, во [вто]ро(к) [4], на року, за по(з)вы припало(м), пєрєдо (м)ною, по(д)коморы(м), зъєха(в)ши сє в о(д)но мє(ст)цє у Гнилоє Руды з обєма сто[ро]нами [5], то є(ст) на то(т) ча(с) з стороны пна Сємєна Ивановича Прєжо(в)ского, зємєнина зємли Києвскоє, ω(т) имє(н)я Прєжова, а з стороны пна А(н)дрєя Тимофѣєвича Сы(н)кгура, зємєнина зємли Киє(в)скоє, ω(б)жалованоє ω(т) имє(н)я Ру(д)ни(к), злєцы(в)ши, (и) да(л) мо(ц) зупо(л)ную ку пра(в)у па(н) Прєжо(в)ски(и) приятєлю своєму п(н)у Ива(н)у По(д)га(и)скому, которы(и) вмєсто сло(в)ноє жалобы положи(л) позо(в) вра(д)у моєго по(д)комо(р)ского, которы(и) так ся в собє має(ть):

«Ща(с)ны(и) Ха(р)лє(н)ски(и), по(д)коморы(и) зє(м)ли Киє(в)скоє, зємєнину зємли Киє(в)скоє, па(н)у А(н)дрєю Сы(н)кгуру: Ω(з)на(и)мую твоє(и) мл(с)ти и(ж) што которое право мє(л) твоѧ м(л). зъ зємєнино(м) зємли Киє(в)скоє пано(м) Сємєно(м) Прєжо(в)ски(м) ω кгру(нт) имє(н)ѧ твоє(и) м(л). Ру(д)ни(ц)кого, мєнуючи єго быти за(и)дєны(м) ω(т) пна Прєжо(в)ского и имє(н)ѧ єго Прєжова, имє(н) ваши(х), лєжачи(х) у воєво(д)ствє Киє(в)ско(м), за по(з)во(м) мои(м) по(д)комо(р)ски(м) пєрє(д) комо(р)нико(м) зємски(м) києвски(м) пано(м) Иваномъ Ла(с)ко(м) в року прошлю(м) тисєча пѧ(т)со(т) ω(с)мъдєса(т) пє(р)вомъ, на которо(м) року твоѧ м(л). пнє Сы(н)кгурє, будучи са(м) стороною поводовою, доводо(в) жа(д)ны(х) листо(в)ны(х) ани свє(т)ко(в) ω(с)мъна(д)цати во(д)лу(г) статуту на завєдє(н)є границы имє(н) // 5 зв.
твоєє м(л). пєрє(д) комо(р)никомъ нє станови(л), ω(д)но са(м) зь сыно(м) свои(м) Ивано(м) присєгу вчини(л), мєнуючи то(т) кгру(н)т бы(т) свои(м) вла(с)ны(м). Которая таѧ справа пєрє(д) мєнє, по(д)комороrо, в то(м) жє року ω(с)мъдєсат пє(р)во(м) м(с)ца ω(к)тєбра чоты(р)на(д)цатого дня чєрє(з) ва(с), ωбєю(х) сторо(н), твоєє м(л). поводовоє, а пна Прєжо(в)ского ω(т)порноє, была принєсєна, и узна(в)ши я, по(д)коморы(и), и(ж) выро(к) о(т)

[1] Заголовок акта в книзі відсутній.

комо(р)ника мєжи вами был нє во(д)лу(г) права и статуту вчинє(н), зложи(л) є(с)ми бы(л) ва(м) и(н)ши(и) ро(к) на то(т) кгру(нт) выєха(ть) и тому (ж) комо(р)нику мєжи вами па(н)у Ласку доводо(в) во(д)лу(г) права выслуха(т), яко о то(м) ширє(и) в с[пра]вах [6] по(д)комо(р)ских, мєжи ва(с) даны(х), є(ст) ѡписано. На которомъ ѡ(т) мєнє зложоно(м) року комо(р)ни(к) нє видє(в)ши ѡ(т) ва(с), ѡбєю(х) сторо(н), доводо(в) свєтко(в), вывєдєны(х) прє(д) сѧ, бы(л) твоѧ м(л). во(д)лу(г) пр[и]сєги [7] при кгру(н)тє зостави(л), в чо(м) я и (в) том узна(в)ши, и(ж) выро(к) ком[ор]ни(ц)ки(и) [8] нє во(д)лу(г) статуту и вынала(з)ку моєго по(д)комо(р)ского бы(л), вчинє(н), ѡтосла(л), є(с)ми бы(л) ва(с), ѡбє(д)вє сторонє, на у(з)на(н)є єго королє(в)ско(и) м(л). пна ншого мл(с)тивого. Гдє (ж) па(н) Прєжо(в)ски(и), будучи вынала(з)ку врѧ(д)у моєго послушны(м), тую справу пєрє(д) єго к(р). м(л). приноси(л). И ѡбачи(в)ши коро(л) єго м(л). зь и(х) м(л). Пны Радами, и(ж) комо(р)ни(к) зємски(и) па(н) Ива(н) Ласко нє во (в)сє(м) правнє и порѧ(д)нє тую рє(ч) мєжи вами ѡ(т)правова(л), и знову тую рє(ч) на врѧ(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) длѧ скутєчного и правного ско(н)чєнъя и(н)ши(и) ро(к) мнє ва(м), сторона(м), о(з)на(и)мити и самому на то(т) кгру(нт) пє(в)ны(и) выєхати и конєць мєжи вами вчинити росказати рачи(л). Которому росказа(н)ю єго к(р). м(л). пна своєго м(л). досы(т) чинєчи, я, по(д)коморы(и), р[о]ку [9] прошлого тисєча пѧ(т)со(т) ѡ(с)мъдєсѧ(т) трєтєго м(с)ца сє(н)тєбра трєтєгона(д)ца(т) днѧ с поправы калє(н)дару, до Прєжова и на то(т) кгру(нт) выє(ж)ча(л) и тую рє(ч) ко(н)чити, и пра(в) доводо(в) ваши(х) выслуха(в)ши,
6 ѡграничити и ко(п)цы // позасыпа(ти) бы(л) гото(в). Ѡдно (ж) твоя мл(с)ть, пнє Сы(н)кгурє, чєрє(з) ли(ст) сво(и) ѡ(т)рочоны(и) и чєрє(з) во(з)ного, в то(т) дє(н) припалы(и), мнє, по(д)комором у, и сторонє поводово(и), па(н)у Прєжо(в)скому, далъ зна(т), якобы твоѧ м(л). мє(л) са(м) бы(т)и по(з)ва(н) и са(м) позыва(л), никоторы(х) зємѧ(н) повєту Киє(в)ского ѡ бо(л)шую рє(ч) на роки зє(м)скиє, которыє в то(м) року ѡ(с)мъдєсѧ(т) трєтє(м) в О(в)ручо(м) ѡ свєто(м) Миха(лє) свѧта ры(м)ского сужоны были, за чи(м) на то(т) ча(с) тая рє(ч) скутку нє (в)зєла. Вє(д)жє нє (в)ставаючи в то(м) правє своє(м), па(н) Прєжо(в)ски(и) знову твою м(л). по(з)во(м) мои(м) по(д)комо(р)ски(м) ку выкона(н)ю слу(ш)ного доводу за дєкрєто(м) королѧ єго м(л). пєрє(д) су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) позыває(т) и ѡчєвистую роспра(в)у принѧти и з отрочє(н)я твоє(и) м(л). рє(ч) яснє(и) ѡказаную во(д)луг статуту видє(ти) хочє(т).

Прото приказую твоє(и) м(л)., пнє А(н)дрєю Сы(н)кгурє, абы твоя м(л). за си(м) мои(м) припо(з)во(м) по(д)комо(р)ски(м) пєрєдо (м)ною, по(д)коморы(м) на то(м) кгрунтє, гдє ѡ(н) собє ѡ(т) твоє(и) м(л). кри(в)ду мєни(л) з ымє(н)ѧ твоє(и) м(л). Ру(д)никъ, гдє мєнє, по(д)коморого, и дово(д) свои поставить, з доводо(м) свои(м) зупо(л)ны(м) ро(к) завиты(и) ста(л) и, (в)пєрє(д) нє (в)ступуючи в право, то во(д)лу(г) ѡ(т)рочє(н)я своєго ѡ(т)каза(л), є(ст)ли то твоѧ м(л). нє ку (з)волоцє сторонє чини(л), ѡ(т) пода(н)ѧ твоє(и) м(л). а(л)бо положє(н)ѧ сєго моєго по(з)ву за чотырє нєдєли.

2—9 Текст пошкоджений.

Писа(н) у Хабно(м) року тисεча пѧ(т)со(т) ѡ(с)мъдεсѧ(т) чε(т)вε(р)того м(с)ца фε(в)раля шостого дня. Сεмεн Радивонови(ч) О(в)ру(ц)ки(и), писа(р) подкомо(р)ски(и) зεмли Киε(в)скоε».

По вычита(н)ю того по(з)ву па(н) А(н)дрε(и) Сы(н)кгу(р) повεди(л), а(ч) «бы(х) мε(л) яко до по(з)ву, та(к) и до самоε тоε истноε рεчи што мови(т), а на болε(и), то и(ж) вжε и(з) сыно(м) свои(м) Ивано(м) ѡ то(т) кгру(нт), ѡ которы(и) мεнε па(н) Прεжо(в)ски(и) позываε(т), пεрε(д) комо(р)нико(м) зεмли Киε(в)скоε пано(м) Ивано(м) Ла(с)ко(м) присεгу вчини(л).// Алε и(ж) 6 зв.
за листо(м) εго к(р). м(л). пна ншо(г)[о] млтивого, ѿ пна Прεжо(в)ского до вашε(и) м(л). вынεсεного на у(з)на(н)ε, ε(ст)ли жε па(н) комо(р)никъ мнε то(т) кгру(нт) мεжи врочищами Гнεлоε руды, которая в Рыболова Гнε(з)да и Михалε(в)ско(г)[о] Броду о(т) рεки Гу(и)вы а (в)довъжь чεрε(з) Ру(д)ку Прεжо(в)ку ми(мо) ѡлε(с) на по(л)дε(н) полε(м), мимо ѡзεро, а до Ру(д)ки Ставε(ц)коε, высла(н) и вша м(л). выεха(л), вε(д)жε нε заба(в)лѧючи та(к) вшε(и) м(л), пнε по(д)коморы(и), яко и пна Прεжо(в)ского, кгды па(н) Сεмε(н) Прεжо(в)ски(и), во(д)лу(г) права и статуту ѡ(с)мънадцать свε(т)ко(в) постави(в)ши(и), зь шε(ст)ма свε(т)ками, которы(х) я ѡбεру, са(м) сεмы(и) присѧ(г)нεть, тогды и присεги свои и засыпа(н)я копцо(в), чεрε(з) комо(р)ника учинεны(х), уступлю, и куды па(н) Прεжо(в)ски(и) вшу м(л)., поча(в)ши(и) ѡ(т) тоε руды вышε(и) мεнεноε Ставε(ц)коε до рεки Гу(и)вы повεдεть, упущу».

На то пан Прεжо(в)ски(и) повεди(л), иж «хоть маю та(к) проти(в) пна А(н)дрεя Сы(н)кгура, яко и комо(р)ника зε(м)ли Киε(в)скоε што мови(т), алε, нε бавεчисѧ и и(н)шими причинами, гото(в) ε(с)ми з до(во)до(м) свои(м) границы звεчистыε зстарода(в)ныε ѡ(т)чи(з)ныε и дεди(з)ныε ѡказа(т) и дово(д) во(д)лу(г) статуту права посполитого ты(м) мε(ст)цо(м), куды ε(с)ми вε(л) мεжи имε(н)ε(м) мои(м) Прεжово(м) а имε(н)ε(м) пна Сы(н)кгуровы(м) Ру(д)ни(ц)ки(м), учини(т)», яко (ж) з доводо(м) свои(м) па(н) Прεжо(в)ски(и) бы(л) гото(в).

А кгды пришло до присεги, па(н) Прεжо(в)ски(и), постави(в)ши(и) ѡ(с)мъна(д)цать чоловεко(в) свεтко(в) з ымε(н) сусεдо(в) ѡколи(ч)ны(х), и(з) ни(х) чоловεко(в) шε(ст) ку присεзε с пано(м) Прεжо(в)ски(м) выбра(л).
Ту(т) [10] жε // заразо(м) и(х) м(л). пановε приятεлε, которыε на то(т) ча(с) з 7
обу(д)ву(х) сторо(н) вывεдεны были, то ε(ст): εго м(л). кнѧ(з) Кирик Ружи(н)ски(и), па(н) Богда(н) Дεшко(в)ски(и), хоружи(и) бра(с)ла(в)ски(и), па(н) Микола(и) Камε(н)ски(и), по(д)старости(и) жεтомε(р)ски(и), па(н) Я(н) Ѡкгано(в)ски(и), па(н) Григорε(и) Покалε(в)ски(и), па(н) Сεмε(н) Слупица и и(н)шиε, вложи(в)шисѧ в то до ѡбεю(х) сторо(н), абы и(х) м(л). бε(з) ѡбразы сумнε(н)ѧ зь собою сѧ ѡ то(т) кгру(нт) и ѡбо (в)сε, ѡ што о(д)но мεжи ними идεть, погодили, помε(р)ковали кгру(н)ты, успокоили. На што ѡбоѧ сторона зε(з)воли(в)ши и (з)годившисѧ и(з) собою, таки(м) способо(м) пεрεстали и то(т) кгру(нт) вε(с), ѡ которы(и) промε(ж)ку ними пра шла, подεлили, то ε(ст) поча(в)ши ѡ(т) рεки Гу(и)вы, мεжи рудками Михалε(в)ски(м) Бродо(м) а Ру(д)ки Гнилоε Рыболо(ва) Гнε(з)да грεдою, достало сε па(н)у

[10] Літера «у» пошкоджена.

А(н)дрею Сы(н)кгуру — половица бо(л)шая дубровы и поля, то є(ст) роздєли(в)ши вє(с) кгру(нт) по половинє, прилє(г)лыє па(н)у Сы(н)кгуру ку Ру(д)ника(м), а па(н)у Прєжо(в)скому ку Прєжову, вына(в)ши с половицы тоє части пна Прєжо(в)ского чє(т)вє(р)тую ча(ст) и приложи(в)ши ку части пна Сы(н)кгуровы, тыми мє(ст)цы копцы є(с)ми положи(л) и позасыпати каза(л): два копцы мєжи ты(х) дву(х) рудо(к), Гнилоє Ру(д)ки а ру(д)ки ω(т) Броду Михалє(в)ского, помє(р)ковавши грєдою, поча(в)ши ω(т) рєки Гу(и)вы, а (д)ва копцы коло доро(ж)ки, которая идєтъ с Прєжова до сє(л)ца Ру(д)ни(к) пна Сы(н)кгурова, которая лєжи(т) на(д) рєкою Гу(и)вою, пяты(и) копє(ц) мєжи тыми (ж) долинами к болоту, шосты(и) и сємы(и) до ω(л)са, которы(и) на ру(д)цє Прєжо(в)цє, и чєрє(з) то(т) ωлєс, пустившися троха на ни(з) тою ру(д)кою Прєжо(в)кою, та(к)жє копцы [11] вєду(чи) ω(т) тоє руды
7 зв. Прєжо(в)ки просто на по(л)дєнь // слонца, то єстъ на ωзєро, чєрє(з) ωзєро просто у ду(б)рову Нє(т)чи(н)скую а(ж) до ру(д)ки Ставє(ц)коє. Вси(х) ты(х) ко(п)цо(в) ли(ч)бою два(д)ца(т) ωди(н).

А што ся дотычє(т) спра(в), ку тому пра(в)у налєжачи(х), ωповєда(н)я ω(б)вожє(н)я во(з)ны(х), выписо(в) дєкрєто(в) комо(р)ни(ц)ки(х), листо(в) зару(ч)ны(х) и (в)сяки(х) поступко(в), которыє бы ку то(му) пра(в)у ω(д)но налєжали, тыє вси(и) справы, нє вы(и)муючи жа(д)ны(х) листо(в) собє на помо(ч), вси(и) покасова(ли), умори(ли) и (в)нивє(ч) ωбє(р)нули. А хотя (ж) бы сє яки(и) ли(ст) котороє стороны бы(л) ωказа(н), таковы(и) вжє у жа(д)ного права по(с)лє сєго застановє(н)я и скасова(н)я вєчного моцы мєти нє маю(т), та(к) тє(ж) потопта(н)я и бра(н)я збо(ж)я и сєна шко(д) на тыє права накладо(в) — тоє собє та(к) жє на ωбє(д)вє сторонє про(ш)лыє рєчи ω(т)пу(с)ти(ли). А чєрє(з) тыє границы ко(п)цы засыпаныє и ω(т) мєнє положоныє припрє(к)ли собє ωбє(д)вє сторонє ωди(н) в друго(го) в кгру(н)ты нє (в)ступовати, пєрєказы никотороє сами чєрє(з) сєбє, слу(г), по(д)даны(х) свои(х) нє чини(ти), ко(п)цо(в) и грани(ц) нє нарушати по(д) за(к)ладо(м) на сторону нєпо(с)луш(н)ую тримасты копа(ми) г(р)[о]шє(и) лито(в)ски(х). А што ся дотычє(т) ω дєрєво бо(р)тноє и ω бо(б)ровыє гоны в ты(х) кгру(н)тє(х) и(х) м(л)., гдє пра шла, тогды во(д)лу(г) стары(х) знамє(н) и дє(р)жа(н)я своєго на ωбє(д)вє сторонє ужива(ти) и(х) м(л). маю(ть).

Што всє до кни(г) для памєти спра(в) судовы(х) по(д)комо(р)ски(х) є(ст)
8 записано.//

№ 2. Справа Баранова с паны Трипольскими

Лѣ(т)а бо(ж)єго нарожє(н)я АФЧЕ [1595] м(с)ца июля КД [24] дня на року завито(м) за по(з)вы по(д)комо(р)скими, ω(т) пна Ща(с)ного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморого зє(м)ли Киє(в)скоє, за жалобою Мєлєха Барановича выдаными по пано(в) Трипо(л)ски(х) Дєдовичо(в) — пна Фєдора, пна Гапона, пна Ждана и пна Фєдора, зємя(н) зємли Киє(в)скоє, припало(м) пєрєдо (м)ною, Сємєно(м) Уру(ц)ки(м), комо(р)нико(м) зє(м)ли Киє(в)скоє, за писа(н)є(м) листовы(м) ω(т) єго м(л). пна по(д)коморого киє(в)ско(г)[о] на тую

[11] Літера «п» пошкоджена.

спра(в)у выєхалє(м), которы(и) ли(ст) єго м(л). слово в сло(во) ту(т) є(ст) вписа(н) и та(к) сє в собє має(ть):

«Комо(р)нику земли Киє(в)скоє врожоному па(н)у Сємєну Радивоновичу Уру(ц)ко(му).

Ѡзна(и)муе[м] твоє(и) м(л)., жє па(н) Мєлє(х) Васи(л)єви(ч) Бара(н), земени(н) зє(м)ли Киє(в)скоє, и(з) сє(б)ро(м) свои(м) пно(м) Тито(м) Ѡнофрє-євичо(м) за дє(к)рєто(м) трибуна(л)ски(м) пю(з)ва(н) по(з)вы моими по(д)ко-мо(р)скими пєрє(д) су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) и(х) м(л). пно(в) зємѧ(н) зє(м)ли Киє(в)скоє, то є(ст) пна Федора, пна Гапона, пна Ждана и пна Фє-дора моло(д)шо(г)[о] Дєдовичо(в) Трипо(л)ски(х) и сє(с)тру и(х) м(л). пануюВаси(л)євую Мощєни(ц)кую, по(д)столиную зє(м)ли Киє(в)скоє, пануюБо(г)-дану Дєдо(в)ну, на то(т) ча(с) дє(р)жачую части брата єє м(л). пна Ждана Трипо(л)ского имєнѧ Кло(ч)ко(в), ку ро(з)граничє(н)ю кгру(н)ту имє(н)я своє(г)[о], у воєво(д)ствє Киє(в)ско(м) лєжачого Глумова и на и(н)ши(х) мє(ст)ца(х), на жалобє пна Барана и сѧ(б)ра єго в по(з)ва(х) мои(х) по(д)ко-мо(р)ски(х) мєновитє ѡписаны(х), ѡ(т) имє(н)ѧ и(х) м(л). пно(в) Трипо(л)-ски(х) сєла [Ко]цо(в)щины [1] и (д)ругого сєла Клю(ч)ко(в). А и(ж) я са(м), по(д)коморы(и), ку ро(з)граничє(н)ю // тому на то(т) ро(к) и ча(с), в пю(з)- 8 зв.
ва(х) мои(х) помєнєны(и), то є(ст) м(с)ца июля два(д)ца(т) чє(т)вє(р)того дня, мєжи пано(м) Бараном и сябро(м) єго а и(х) мл(с)ти пны Трипо(л)скими нє могучы быти для вєлики(х) тру(д)ностє(и) и (с)пра(в) свои(х), которыє тєпє(р) в Лю(б)линє на трибуналє маю, тогды твою м(л)., пнє комо(р)нику, на мє(ст)-цє своє высыла(м) то справовать и, вє(д)лє дєкрєту трибуна(л)ского и права по(с)политого заховываючи(сѧ), суди(т), граничи(ть) и ко(п)цы сыпа(т) а вє(д)лє вряду своє(г)[о] комо(р)ни(ц)кого всю тую спра(в)у ко(н)чи(т), маючи таковую (ж) мо(ц), яко я са(м), по(д)коморы(и), в нєбы(т)но(сти) моє(и).

Писа(н) у Ха(р)лєжу року тисєча пѧ(т)со(т) дєвє(т)дєсѧ(т) пѧтого м(с)ца июля сємого дня. Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) зє(м)ли Киє(в)скоє, вла(ст)ною рукою». В того листу пєча(т) пна по(д)коморого.

А на то(т) ча(с) при (м)нє, звы(ш) рєчоно(м) комо(р)нику зє(м)ли Киє(в)-скоє, бы(ли) при то(и) справє люди добрыє, шлѧ(х)та, ѡбоватєлє[!] зє(м)ли Киє(в)скоє па(н) Василє(и) а па(н) А(н)дрє(и) Сурины, па(н) Фєдо(р) Ива-нови(ч) Ши(ш)ка, па(н) Ма(р)ко Пє(т)рови(ч) а па(н) Григорє(и) Ма(с)ло и па(н) Фило(н) Сємашко, Кири(к) Лучи(ч), а во(з)ны(х) зє(м)ли Киє(в)скоє три, то є(ст) мєновитє Я(н) Во(и)тко(в)ски(и), єнєра(л), зє(м)ли Киє(в)скоє, приданы(и) врѧдо(в)нє ку то(и) справє пно(м) Трипо(л)ски(м), а Ку(з)ма Ласко, а Костю(к) Мочу(л)ски(и), во(з)ныє зє(м)ли Киє(в)скоє, приданыє ку то(и) справє па(н)у Мєлєху Барану. Постанови(в)шисѧ ѡчєвисто // ѡбоѧ 9
сторона па(н), Мєлє(х) Бара(н) и(з) сѧбро(м) свои(м) Тито(м) поводоваѧ, а па(н) Фєдо(р), па(н) Гапо(н), па(н) Жда(н) и па(н) Фєдо(р) Трипо(л)скиє ѡ(т)по(р)наѧ, на врочищу у Глумова, гдє кри(в)ду Бара(н) собє бы(ти) [2]

---

[1] Текст пошкоджений.
[2] Слово «бы(ти)» дописане над рядком.

мени(л), показовали передо (м)ною, комо(р)нико(м), ωбе(д)ве стороне, та(к) поводоваѧ, яко и ω(т)порнаѧ, де(к)ре(ты) суду голо(в)ного трибуналу Любе(л)ского року тепе(р) идучого тисеча пѧ(т)со(т) деве(т)деся(т) пѧтого м҃сца маѧ десѧтого днѧ, выданые в справе п҃но(в) Трипо(л)ски(х), которую ωни у суду голо(в)ного ме(ли) с пано(м) Барано(м) и пано(м) по(д)коморы(м) кие(в)ски(м) ω неслу(ш)ное усыпа(н)е грани(ц) ко(п)цо(в) на ωно(м) кгру(н)те Глумо(в)ско(м), которы(м) де(к)рето(м) ω(т) суду голо(в)ного трибуна(л)ского наказано, жебы па(н) по(д)коморы(и) са(м) а(л)бо суд его присѧ(г)лы(и) по(д)комо(р)ски(и), выеха(в)ши, ωные ко(п)цы ро(с)копа(в)ши (и) внив е(ч) и(х) ωбе(р)ну(в)ши, знову и(н)шие границы и ко(п)цы ве(д)ле ремисии и (с)лу(ш)ни(и)ши(х) заводо(в) усыпа(л) и ско(н)чи(л) тую спра(в)у.

Тогды я, комо(р)ни(к), зрозуме(в)ши(и) ве(д)ле ты(х) (де)крето(в) суду голо(в)ного трибуна(л)ско(г)[о] и (з) ли(с)ту п҃на по(д)коморого, до мене в то(и) справе писаного, при бы(т)ности ωбею(х) сторо(н) тые границы и ко(п)цы усыпаные, которы(х) было уси(х) усмъ, роскопа(л) и рубежи рубаные по(п)сова(л). А пото(м) сторона поводоваѧ, Ме҃л(х) Бара(н), знову передо (м)ною заводи(л) свою границу, где собе ω(т) п҃но(в) Трипо(л)ски(х) мени(л) бы(ти) ω(б)рубо(м) землю свою Глумо(в)скую, и поеха(л) ω(т) петы речища Глумо(в)ского долиною, врочищо(м) Перето(ц)кою часче(м), минаю(чи) недалеко усполе село Коцо(в)ское, где панове Трипо(л)ские, едучи за ни(м), мови(ли), же «тую границу заводи(ш), Баране, поку(л) то(б)е з нами е(ст)
9 зв. судере(в), а ω(б)рубу ты ту(т) ниякого не маешъ».// Бара(н) пре(д) се заводи(л) тую границу и, мину(в)ши Коцо(в)щину, приеха(л) у(з)лесье(м) [3] ку границы Ласко(в)ско(и) и та(м) свое селище показа(л), а та(м) ста(в)ши, поведе(л), же «то граница Ласко(в)скаѧ, которую я, де(и), маю з Ласками». Ту(т) же стоечи, панове Трипо(л)ские поведели, же, де(и), «то е(ст) граница наша, которую мы мае(м) з Ласками и (з) Мелехом Барано(м)».

А по то(м) заводе Бараново(м) панове Трипо(л)ские заводи(ли) свою границу и поехали ты(м) у(з)ле(с)е(м) ω(т) реки Норины и зара(з) с поча(т)ку є петы указали у лисе на само(и) границы ки(л)ка дубо(в) велики(х) бо(р)тны(х) по(д) знамены старыми коцо(в)скими, и ω(т) тых дубо(в) ты(м) лисо(м) долиною Животоко(м) троха поеха(в)ши, по ду(б)ю указовали рубе(жи) старые, вказовали те(ж) дуба великого на у(з)ле(с)и, ωгорело(г)[о], которого поведели, и(ж) Бара(н) того дуба со (б)чолами бо(р)тного спали(л) по(д) знамене(м) стары(м) кло(ч)ко(в)ски(м); ω(т)ту(л) еха(ли) дорогою, ωказуючи по ду(б)ю старые рубежи границу свою старове(ч)ную с ты(м) Барано(м) и (з) Ласками: едучи ку речищу Глумо(в)скому по право(и) руце, поведе(ли), кгру(нт) Ласко(в)ски(и), а по лево(и) руце, поведе(ли), бы(т) з Барано(м) судере(в) кгру(нт) имене(и) свои(х) чотыре(х), то е(ст) Кло(ч)ко(в)ски(и) и зе(м)ли Полоча(н)ско(и), Коцо(в)ско(и) и Мете(и)ко(в)ско(и), называемы(и) по тепере(ш)нему Бо(г)дано(в)ски(и), и показова(ли) полѧ свои, старые проро(б)ки по лево(и) руце, и приеха(ли) а(ж) ку речищу и (в)рочищу Глумо(в)скому, где на пе(ти) копе(ц) бы(л) засыпа(н). Там ста(в)ши, поведе(ли), и(ж), де(и), «ту(т) кгру(нт) п҃на Е(л)цо(в) Нороди(ц)ки(и) пришо(л), та(м), де(и), мы дале(и) зе(м)лею своею Полоча(н)скою з Нородичами, а ω(т)ту(л)

[3] Літера «л» правлена писарем.

тоεю границою, куды Бара(н) заεха(л), з рεчища Глумо(в)ского взѧвши // 10
долиною, чащε(м) а(ж) до долины Пεрεто(ц)коε нεдалεко сεла своεго Ко-
цо(в)ского, ту(т) жε, с того мε(ст)ца управо долиною тою Пεрεто(ц)кою у
стави(н)ε по конε(ц) сεла Коцо(в)ского и стави(н)ε(м) а(ж) у лу(г) рεки Но-
рины — то, дε(и), наша граница з Барано(м), поту(л) ε(ст) εму з на(ми)
судεрε(в), а та(м) дε(и) далε(и), у дуброву, Барану нε(т), то(л)ко на(м) су-
дεрε(в) з Дорогинε(м) а(ж) по стави(н)ε Дороги(н)скоε, а ту(т), дε(и), в то(м)
ω(с)тровε, гдε Бара(н) Глумо(в)ски(м) называεть и о(б)ру(б) собε бы(ти)
мεни(ть), тогды нε(т) εму ω(т) на(с) ни(г)дε ω(б)рубу, то(л)ко судεрε(в) εму
з нами, алε на(м) кгру(нт) бо(л)шъ и в то(м) судεрεви εго, а εму мεншъ, што
нε голыми словы, алε пи(с)мо(м) и (с)лушны(ми) доводы вε(д)лε права пока-
за(т) εстε(с)мо готови».

А и(ж) того днѧ в(ж)ε сε было спо(з)нило, тогды по(д) тою (ж) мо(ц)ю
тую спра(в)у ω(т)ложи(л) εсм и(х) до за(в)трεѧ. А кгды было наза(в)трεε,
во (в)торо(к), мсца июлѧ два(д)ца(т) пѧтого днѧ, та(м) жε на врочищу Глу-
мо(в)ско(м) у нивы Глумо(в)скоε, знову ста(в)ши пεрεдε (м)ною ωбоѧ сторо-
на, па(н) Мεлεшко Бара(н) з сѧбро(м) свои(м) Тито(м) яко поводоваѧ чεрε(з)
умоцованого своεго Тишка Думи(н)ского по(д)носи(ли) позо(в) по(д)комо(р)-
ски(и), которы(м) вε(д)лε дεкрεту голо(в)ного трибуна(л)ско(г)[о] пно(в)
Трипо(л)ски(х) на кгру(нт) ку ско(н)чε(н)ю тоε сравы припо(з)ва(ли), и
пода(н)ε стороны по(з)вано(и) ты(х) по(з)во(в) выписо(м) с кни(г) врѧдовы(х)
за(м)ку Ω(в)ру(ц)кого со(з)на(н)ѧ во(з)ного киε(в)ского Ку(з)мы Ла(с)ка
ты(х) поз(в)о(в) и року довε(л), в которо(м) то по(з)вε, кгды бы(л) чита(н),
пишε(т), и(ж) пановε Трипо(л)скиε, поча(в)ши ω(т) року тисεча пѧ(т)со(т)
ω(с)мъдεсѧтого а(ж) и до сεго ча(с)у, насылаю(чи) мо(ц)но кгва(л)то(м) по(д)-
даны(х) свои(х) кло(ч)ко(в)ски(х) и коцо(в)ски(х) на кгру(нт) и(х) Глумо(в)-
ски(и) нεподалεку сεлища и(х) Глумо(в)ско(г)[о], заро(с)ли и поля старыε
по(д) сεбε забра(ли), в чо(м) шкоды собε двεстε ко(п) г(р).// в по(з)вε Ба- 10 зв.
ра(н) мεнова(л), яко то все ширε(и) в то(м) по(з)вε ε(ст) ωписано.

А по вычита(н)ю того по(з)ву пновε Трипо(л)скиε поведε(ли) тыми сло-
вы, и(ж), дε(и), «Бара(н) в по(з)вε ωписа(л) и са(м) сло(в)нε то тεпε(р) попи-
раε(т), якобы то(т) кгру(нт), которы(и) днѧ вчора(и)шого заεха(л), мε(л)
бы(т) εго вл(ст)ны(и) ω(б)ру(б)ны(и), а та(м) далε(и) и(ж) бы мε(л) мεти су-
дεрε(в) с Кло(ч)ками, а на(м) в то(м) кгру(н)тε ничого нε при(з)наваεть, гдε
собε о(б)ру(б) бы(ти) мεни(т). Тогды ла(ц)но написати и голы(м) слово(м)
мовити, алε тεпεр потрεба зна(ч)нε показати, чого жа(д)ны(м) способо(м)
показати нε можε(ть), бо εму ω(т) на(с) ни(г)дε ω(б)рубу нε(т). Е(ст)ли маεть
ниву свою на Глумовε, то εю кгру(нту) ншого вла(ст)ного ω(т) на(с) бεзправ-
нε взѧ(ти) нε можε(ть), бо на(м) в то(м) кгру(н)тε во (в)сε(м) ω(т) границы
Ласко(в)скоε по границу Нороди(ц)кую и по рεчисчε Глумо(в)скоε з Бара-
но(м) судεрε(в), алε на(м) бо(л)шъ кгру(н)ту, а εму мε(н)шъ, бо дε(и) на(м)
в то(м) мε(ст)цу кгру(нт) ε(ст) зс[!] трε(х) а(л)бо с чотыро(х) имεнε(и), то ε(ст)
мεновитε с Кло(ч)ко(в) и з зεмли Полоча(н)скоε, з Мεтε(и)ко(в)щи(з)ны на-
зываεмоε Богдановщины, и Коцо(в)щины, а εму зεмлицою εго Барано(в)щи-
ною то(л)ко по(л)слу(ж)бы в то(м) мε(ст)цы и то εщε то(ж) зεмли ε(ст) у Го(р)-
ловщинε нεмало на по(л)слу(ж)бы εго, а ту(т) дε(и) εму нεмного. И поку(л)
ω(б)ру(б) собε ω(д)ному заε(ж)чаεть, поту(л) з нами судεрε(в) маεть, а далε(и)

дє(и) того судєреви єму з нами нє(т), бо та(м) далє(и) ниѧко(г)[о] знаку та(к) нивы, яко и дєрева своєго бо(р)тного нє покажєть. А и(ж) дє(и) мєни(т) собє ѡ(б)ру(б), нєха(и) то покажє пи(с)момъ яки(м) ко(л)вє(к), є(ст)ли має(т) на то привилє(и), ли(с)ты а(л)бо записы якиє ко(л)вє(к), што на то(и) ѡ(б)ру(б) має(т)».

А та(к) ра(з) и ки(л)какро(ть) Мєлєха Барана пыта(л), є(ст)ли бы якоє
11 право // а(л)бо листы на то(т) ѡ(б)ру(б) сво(и) мє(л), жєбы то у права показа(л). Тогды Бара(н) указа(л) пєрєдо (м)ною выпи(с) с кни(г) за(м)ку Ѡ(в)ру(ц)ко(г)[о] по(д) датою року тисєча пѧ(т)со(т) ѡ(с)мъдєсѧ(т) трєтєго м(с)ца маѧ пѧтогона(д)ца(ть) днѧ, в чє(т)вє(р)гъ, в которо(м) описуєть, и(ж) по(д)даны(х) пно(в) Трипо(л)ски(х) кло(ч)ко(в)ски(х), кгды ѡни роби(ли) на то(м) кгру(н)тє в ду(б)ровє Глумо(в)ско(и), Бара(н) чєрє(з) во(з)ного пыта(л), длѧ чого бы на єго кгру(н)тє(х) роби(ли), и єму ѡни ѡ(т)каза(ли), и(ж) дє(и) мы нє вєдає(м), што твои полѧ пашниє и заро(с)ли ту(т) є(ст), алє на(м) пановє роби(т) вєлѧ(т).

Тогды, по вычита(н)ю того ли(с)ту выпису пнове Трипо(л)скиє повєди(ли), и(ж), дє(и), «то єсть дово(д) нє(с)лушны(и) и нєпра(в)ны(и), бо є(ст)ли жє по(д)даныє нши полѧ и заро(с)ли єму повєда(ли), тогды и мы сами то при(з)навамы; и тєпє(р) жє ѡ(н) то має(т) свои нивы па(ш)ныє в то(м) ѡ(с)тровє и (в) ду(б)ровє заро(с)ли, алє нє та(к) много, яко мы в то(м) мє(ст)цы кгру(н)ту має(м), и в то(м) выписє прє(д) сє нши по(д)даныє єму ѡ(б)рубу нє при(з)наваю(т), алє є(ст)ли би мє(л) яки(и) слу(ш)ны(и) дово(д) на о(б)ру(б), нєха(и) бы показа(л)». Ѡ(д)но (ж) Бара(н) у права пєрєдо (м)ною бо(л)шє(и) права своєго ниякого нє показа(л), ѡ(д)но голыми словы то мови(л), жє зда(в)на якобы та(м) ѡ(б)ру(б) єго мє(л) быти ⟨/⟩.

Пото(м) я пыта(л) пно(в) Трипо(л)ски(х), жєбы дово(д) сво(и) на туую судєрє(в), є(ст)ли бы яки(и) мє(ли), абы у права ѡказа(ли). Пановє Трипо(л)скиє ѡказа(ли) пєрєдо (м)ною напро(д) привилє(и), на па(р)кгамєнє писаны(и), сла(в)ноє памєти єго королє(в)ско(и) мл(с)ти Жикгимо(н)та А(в)густа, по(т)вє(р)жє(н)є с пєча(т)ю зависистою по(д) датою року тисєча пѧ(т)со(т) шє(ст)дєсѧ(т) пѧтого м(с)ца июлѧ два(д)ца(т) пє(р)вого днѧ на зє(м)лю
11 зв. Мєтє(и)ко(в)щину пну Филону Кмитє, // дє(р)жавцы чо(р)нобы(л)скому, даны(и). Пото(м) показали два листы прода(ж)ны(х) на туую Мєтє(и)ко(в)щину: ѡди(н) ли(ст) Фє(д)ка Борисовича, и(ж) ѡ(н) и(з) жоною своєю Любкою, и (з) сыно(м) свои(м) Богдано(м), и (з) дочками своими туую зє(м)лю Мєтє(и)ко(в)щину прода(л) Богдану, сыну Пє(т)ровому Ла(с)ковича, ѡбє(л) вєчнє з сє(ли)щи и (з) зємлѧми пашними и бо(р)тными мєжи сєла Кло(ч)ковского и Чє(р)нисо(в)ского и на (д)руго(и) сторонє рєки Норины судєрє(в) с Кло(ч)ками и Коцо(в)щиною и(з) Васко(м) Барано(м) губою границою з Ла(с)ками и (з) Народичами, яко то ширє(и) и мєновитє всє в то(м) листє є(ст) ѡписано по(д) датою априлѧ три(д)цато(г)[о] днѧ и(н)дикта пѧтого. В того листа пєчатє(и) шлѧхє(ц)ки(х) пѧть. Пото(м) други(и) ли(ст), по(д) датою року бо(ж)єго нарожє(н)ѧ тисєча пѧ(т)со(т) соро(к) чє(т)вє(р)того м(с)ца марца дєвѧтого днѧ и(н)дикта второго, по(д) трима пєча(т)ми шлѧхє(ц)кими, прода(ж)ны(и) ѡ(т) Богдана Пє(т)ровича Ла(с)ка и (з) жоною

его Ѡ(в)дотьею, и (з) сынами, и (з) дочками па(н)у Криштофу Кмитε, дε(р)-
жавцы ω(в)ру(ц)кому, в которо(м) ли(с)тε та(к)жε пишε(ть), яко и (в) то(м)
пε(р)шо(м), на (д)руго(и) сторонε рεки Норины судεрε(в) с Кло(ч)ками и с
Коцо(в)щиною и(з) Барано(м) губою границою з Ласками и (з) Народичами,
и(з) сεлищо(м), и(с) пашными нивами, и(з) сεножа(т)ми, и(з) рεкою, и(з) боб-
ровыми гонами, што ширε(и) моновитε [4] в то(м) ли(с)тε ε(ст) доложоно. По-
то(м) ли(ст) показа(ли) пна Богуфала Па(в)ши, по(д)су(д)ка зε(м)ского киε(в)-
ского,// по(д) пεча(т)ю и с по(д)пи(с)ю руки его вла(ст)ноε, по(д) датою року 12
тεпε(р) идучого тисεча пѧ(т)со(т) дεвε(т)дεсѧ(т) пѧтого м(с)ца апрεлѧ трεтεго
днѧ, в которо(м) ли(с)тε со(з)наваε(т) па(н) по(д)судо(к), яко вла(ст)но(ст)
свою, ω(т) ча(с)у нεмалого(г)[о] дε(р)жа(л), чεрε(з) ко(л)кодεсѧ(т) го(д), судε-
рε(в) с Кло(ч)ками и з Мεтε(и)ко(в)щиною и(з) Барано(м) во (в)сεм, а Бара(н)
николи та(м) ω(б)рубу своεго ωсо(б)ного в то(м) мε(ст)цу, мεжи границами
Ласковскою, Народи(ц)кою и рεчищо(м) Глумо(в)ски(м) нε мεва(л), ω(б)ру-
бо(м) нε вжива(л), то(л)ко судεрε(в) маючи ча(ст) кгру(н)ту, яко ширε(и)
в то(м) листε ωписуε(т). Пото(мъ) показа(ли) рεвизεю его королε(в)ско(и)
мл(с)ти чεрε(з) его м(л). пна Грεго(р)я Хо(д)кεвича учинεную во (в)сε(и)
зεмли Киε(в)ско(и), гдε всεε шлѧ(х)ты киε(в)скоε кгру(н)ты и маε(т)но(сти)
ε(ст) ωписаны, в которо(и) то(и) рεвизε(и) зна(ч)нε ωписано в Кло(ч)ко(х)
служε(б) чотыри, до того пановε Трипо(л)скиε имε(н)ε своε Коцо(в)щину а
Мεтε(и)ко(в)щину, а в Барана по(л)слу(ж)бы кгру(н)ту [5] всεго. Пото(м)
тε(ж) показа(ли) ли(ст) судовы(и) по(д) датою року тисεча пѧ(т)со(т) шε(ст)-
дεсѧтого м(с)ца маѧ трεтεго днѧ кнзѧ А(н)дрεѧ Тимофεεвича Капу(с)ты,
старосты ω(в)ру(ц)кого, с по(д)пи(с)ю руки и с по(д)пи(с)ю писсара [!] Гри-
го(р)ѧ Масла ω (к)ривды в то(м) кгру(н)тε подεланыε ω(т) Мεлε(ш)ка Бара-
новича в забра(н)ю тε(р)тεжо(в) по(д)даны(х) и(х) кло(ч)ко(в)ски(х), в па-
жε(н)ю свεпε(т) и (в) кошε(н)ю сεножатε(и), и (в) забра(н)ю нивы Глумо(в)-
скоε, которую за мεжами пахива(л) с по(д)даными кло(ч)ко(в)скими пни
Ди(д)ковоε, и кгды ωни про(ч) ходи(ли) ω(т) панεε своεε, тогды ω(н) по(д)
сεбε позабира(л), на (ш)то ω(т) старо(с)ты и(з) руки ωбεю(х) сторо(н) су(д)и
бы(ли) высыланы, которыε то узна(в)ши, жε судεрε(в)наѧ зε(м)лѧ. захова(ли)
по да(в)ному ωбычаю ко(ж)дому во(л)но(ст) на роботу яко в судεрε(в)но(и)
зε(м)ли, и пεрε(д) старостою су(д) сво(и) ω(т)казали, а староста су(д) и(х) // 12 зв.
листо(м) свои(м) ствε(р)ди(л), яко то всε ширε(и) мεновитε в ли(ст)ε кнзѧ
Капустино(м) ωписано. Пото(м) показали видиму(с) с кни(г) за(м)ку Ѡ(в)руц-
кого по(д) датою року тεпε(р) идучого дεвε(т)дεсѧ(т) пѧтого м(с)ца июлѧ два-
(д)ца(т) второго днѧ, по(д) пεчатю пна Рафала Вито(в)ского, по(д)старостεго
ω(в)ру(ц)кого, и (с) по(д)пи(с)ю руки писара<:> за(м)кового Станислава Нε-
сεби(н)ского выданы(и), и(ж) року давно прошлого тисεча пѧ(т)со(т) шε(ст)-
дεсѧт пε(р)вого м(с)ца июлѧ три(д)цатого днѧ, в понεдεло(к), то(т) исты(и) Мε-
лεшко Барановичь(ч), за жалобою своεю пришε(д)ши пεрεд Гришка Фεдоровича,
намε(ст)ника ω(в)ру(ц)ко(г)[о], за вижо(м), з урѧ(д)у εму приданы(м) Фε(д)-
ко(м) Ду(б)ровичо(м), в кгру(н)та(х), которыε собε мεни(л) бы(т) ωт по(д)да-

[4] Описка замість «мεновитε».
[5] Друга літера «у» виправлена з «ы».

ны(х) кло(ч)ко(в)ски(х) пни Дє(д)ковоє, ро(к) собє принє(ли) на то(и) ѡстро(в) Заглумо(в)ски(и) выѥхати на дє(н) светоє Покровы Пречи(с)тоє Богородицы по(д) страчє(н)є(м) тоє рєчи, яко ширє(и) мєнови(тє) в то(м) выписє є(ст) доложоно. А пото(м) за(с) показа(ли) выпи(с) с кни(г) за(м)ку Ѡ(в)ру(ц)кого, по(д) датою року тисєча пѧ(т)со(т) шє(ст)дєсѧ(т) пє(р)вого м(с)ца сє(н)тєбра три(д)цатого днѧ, в понєдєло(к), по(д) пєча(т)ю кнзѧ А(н)дреѧ Тимофєєвича Капусты, старосты ѡ(в)ру(ц)кого, и по(д) титуло(м) выданы(и), и(ж) пни Ди(д)коваѧ на то(т) ро(к) зложоны(и) з су(д)ями своими, хотєчи та(м) в то(м) ѡ(с)тровє ста(ти), ѡповєда(в)шисѧ, вижа у старосты упросила и того року нє по(хи)блѧючи та(м) в то(м) ѡ(с)тровє сє становила, а Бара(н) яко са(м) нє ста(л), та(к) и судє(и) свои(х) нє вы(с)ла(л), зачи(м) су(д)и пни Ди(д)ковоє вє(д)лє при(и)нє(т)ѧ року и доброво(л)ного на (в)рѧдє г(с)дръко(м) ѡ(в)руцко(м) ѡбєю(х) сторо(н) со(з)на(н)ѧ пни Ди(д)ковую при судєрєви застави(ли)

13 и присудили, а ѡ(т) ты(х) шко(д) по(д)даны(х) кло(ч)ко(в)ски(х) [6] // правыми учини(ли), яко то всє ширє(и) и мєновитє в то(м) выписє врадово(м) є(ст) ѡписано и доложоно.

А по вычита(н)ю того выписа пановє Трипо(л)скиє домо(в)лѧлисє, вины жєбы Бара(н) и(м) заплати(л), и(ж) чєрє(з) право тру(д)но(ст) и(м) задає(ть), и на то а(р)тыку(л) пє(т)на(д)цаты(и), в ро(з)дєлє чє(т)вє(р)то(м) в статутє ѡписаны(и), пода(ли), с которого ѧ зрозумє(в)ши, и(ж) то моєму судови нє налєжи(ть), ино пановє Трипо(л)скиє ѡ то з Барано(м) собє у правє налєжно(м), є(ст)ли и(м) право указовати будє(ть), чини(ти) могу(ть). А та(к) ѧ, комо(р)никъ, по вычита(н)ю ты(х) вси(х) доводовъ листовы(х), зрозумє(в)ши то и бачєчи бы(т) листы, заводы и (з)наки грани(ч)ныє слу(ш)нє(и)шиє, при ты(х) листє(х) припу(с)ти(л) є(с)ми(х) пно(в) Трипо(л)ски(х) ку доводу. Гдє ту(т) жє стоєчи, па(н) Бара(н) по то(м) дєкрєтє моє(м) при ѡны(х) листє(х), доводє(х) и заводє(х) на дово(д) пно(м) Трипо(л)ски(м) пусти(л), а пановє Трипо(л)скиє вє(д)лє права и статуту и а(р)тыкулу шо(с)того в ро(з)дєлє дєвѧто(м) ѡ(с)мъна(д)ца(т) свє(т)ко(в) у права постави(ли), сусєдо(в) свои(х) ѡколи(ч)ны(х) сугра(н)нико(в), то єст мєновитє з сєла Нороди(ч) по(д)даныє єго м(л). пна Дми(т)ра Є(л)ца, писара зє(м)ского киє(в)ского, мєновитє Стєпа(н) Воскобо(и)никови(ч), Пили(п) Конєви(ч), Ста(с) Хоми(ч), Гришко Сни(т)кови(ч), Гри(ш)ко Кужє(л), Са(ч)ко Є(р)моли(ч), Ми(т)ко Хлѣбникови(ч), А(н)то(н) Жуковичь, з сєла Доротинѧ по(д)даныє єго м(л). пна Па(в)шины Проко(п) Дру(ц)ки(и) а Лаво(р) Ро(и)кєви(ч), з сєла Ласко(в) Ива(н) Богданови(ч), Буда(и), Радю(н) Стєпанови(ч), Лєвко Ѡпанасови(ч), Буда(и) Ѡно(ф)рє(и) Ма(р)тинови(ч), Сє(н)ко Назарови(ч)</>, з сєла Давы(д)кови(ч) люди пна Ивана Со(л)тановы Иє(в) Пє(т)рови(ч) а Ива(н) Зє(н)кєви(ч), которыє вси вє(р)хмєнєныє свє(т)ки зго(д)нє и ѡ(д)носта(и)нє ув о(д)но слово со(з)нали, жє «з да(в)ны(х) часо(в) ѡ(т) прє(д)ко(в) свои(х) слыхали и сами,

13 зв. дє(и), то вѣдає(м), што Кло(ч)ко(м) // и зє(м)ли Полоча(н)ско(и) Коцо(в)щинє и Мєтє(и)ко(в)щинє ув о(с)тровє Глумо(в)ско(м), почавши ѡ(т) Ласко(в)-

---

[6] Частина складу «-ки-» пошкоджена.

скоє границы Животоку а(ж) ку границы Нороди(ц)ко(и) и по рєчисчє Глумо(в)скоє судєрє(в) з Барано(м). А того, дє(и), николи нє (є)лыхали є(с)мо, жєбы та(м) ѡ(д)ному Барану зємлѧ ѡ(б)рубо(м) была, то(л)ко тоє вѣдає(м), што судєрє(в) з давны(х) часо(в)».

А по то(м) таково(м) сведє(ц)ствє [7] вє(д)лє права и єтатуту всказа(л) є(с)ми п̃но(м) Трипо(л)ски(м) вє(р)ху мєнєны(м) з шє(ст)ма свє(т)ками вє(д)лє ты(х) листо(в) и (в)си(х) знако(в) и заводо(в) граничны(х) и со(з)на(н)ѧ мєнованы(х) свє(т)ко(в) присєгу тєлє(с)ную учини(ти), вша(к) жє вє(д)лє права статуту и вє(д)лє дєкрєту суду, голо(в)ного трибуна(л)ского зоставуючи сторона(м) во(л)ную згоду и апєлѧцыю, и сторона по(з)ваная пановє Трипо(л)скиє проти(в) тому нє бы(ли), є(ст)ли бы поводовая сторона, то є(ст) Мєлє(х) Бара(н), апєлѧцыи потрєбова(т) мє(л), хотєчи таковоє апєлѧцы(и) допусти(ти). Ѡ(д)но (ж) Бара(н) Мєлє(х) по то(м) дєкрєтє моє(м) нє апєлєва(л), а са(м) на присєгу п̃но(м) Трипо(л)ски(м) пусти(л) и ку тому привє(л), жє ту(т) жє на кгру(н)тє пєрєдо (м)ною и пєрє(д) самы(м) Барано(м) и пєрє(д) тыми вси лю(д)ми добры(ми), которыє на то(т) ча(с) при то(и) справє бы(ли), вышє(и) мєнованыє пановє пановє Трипо(л)скиє вси чотыри и шє(ст) свєтко(в) с ними, то є(ст) мєновитє з Нороди(ч) Гри(ш)ко Кужє(л), Пили(п) Конєви(ч), Ми(т)ко Хлѣбни(к), з Дорогиня Лаво(р) Ро(и)кєви(ч), з Давы(д)кови(ч) Иє(в), а (з) Ласко(в) Сємєнъ Назарови(ч) за выда(н)є(м) роты чєрє(з) во(з)ного єнєрала зє(м)ли Киє(в)скоє Яна Во(и)тко(в)ского присєгли на то(м),// жє Бара(н) Мєлєшко з давны(х) часо(в) и єго ѡтє(ц) ув о(с)тровє Глу- 14
мо(в)ско(м) в дубровє ѡ(т) границы Ласко(в)скоє по границу Нородицкую по рєчищє Глумо(в)скоє ѡ(б)рубу нє мє(л), то(л)ко судєрє(в) с Кло(ч)ками зь зє(м)лєю Полоча(н)скою и Коцо(в)щиною и (з) Мєтє(и)ко(в)щины [!] дє(р)жа(л).

Тогды я самъ, комо(р)никъ, ѡбачи(в)ши и выслуха(в)ши тоє присєги, ѡ(т) пано(в) Трипо(л)ски(х) вє(д)лє права выконаную, сказа(л) и присуди(л) є(с)ми тот кгру(нт), ѡстро(в) Глумо(в)ски(и), яко сє в собє маєть, зо всими пожи(т)ками, з нива(ми) старыми, и(з) сєлищи, из новыми проро(б)ками пано(м) Трипо(л)ски(м) судєрє(в) з Мєлєхо(м) Барано(м) и (з) сєбро(м) єго Тито(м) вє(ч)ными часы дє(р)жати и (в)живати вє(д)лє стародавного дє(р)жанъѧ и(х) ѡбєю(х) сторо(н), а што сѧ дотычєть ни(в) и проро(б)ко(в) стары(х) и новы(х) Кло(ч)ковски(х), которыє з ро(з)судку єго м(л). п̃на по(д)коморого за копцами Мєлєху Барану а Барановы[хъ] по(д)даны(х) п̃но(в) Трипо(л)ски(х) бы(ли) сѧ зоста(ли), тогды наза(д) кло(ч)ко(в)скиє Кло(ч)ко(м), а Баранови Барану, яко и(х) роботу вла(ст)ную, в то(и) судєрєви всказа(л) и присуди(л) зо (в)си(м) вєчнє.

А и(ж) сє было вжє спо(з)нило того дня во (в)торо(к), длѧ того копцы грани(ч)ныє сыпаны нє были, то(л)ко рубєжи по дєрє(в)ю по ду(б)ю при бы(т)ности моє(и) и ѡбєю(х) сторо(н) рубаны были часто, а насыпа(н)є копцо(в) по(д) тою(ж) мо(ц)ю наза(в)трєє є(с)ми ѡ(т)ложи(в). И кгды наза(в)трєє, в сєрєду, два(д)цать шостого днѧ, маючи я при собє во(з)ного єнєрала зє(м)ли Киє(в)скоє Яна Во(и)тко(в)ского и сторону людє(и) до(б)ры(х), // при бы(т)- 14 зв.
ности ѡбєю(х) сторо(н), с пєты до пєты на ты(х) мє(ст)ца(х) копцы грани(ч)-

[7] Частина слова «-стве» правлена, нечітка.

ные є(с)ми засыпа(л), на которые мє(ст)ца, будучи ту(т) же ωчєвистє, ωбє(д)вє сторонє по(з)волали, яко Мєлє(х) Вара(н) з сынами своими и (з) сєбро(м) свои(м) Тито(м), та(к) и панове Трипо(л)скиє, поча(в)ши ω(т) луга рєки Норины границою Ласко(в)скою а(ж) в рєчищє Глумо(в)скоє и (з) рєчища Глумо(в)ского долиною Пєрєто(ц)кою часчємъ, куды Бара(н) завє(л), и с тоє долины вправо в долину Пєрєто(ц)кую (ж) ку сєлу Коцо(в)скому тоєю долиною Пєрєто(ц)кою в стави(н)є пна Федора ста(р)шого Трипо(л)ского, а ты(м) стави(н)є(м) в лу(ч) рєки Норины — ω(т) пєты до пєты вси(х) копцо(в) дєсєть грани(ч)ны(х) вколо то(г)[о] кгру(н)ту судєрє(в)ного є(с)ми засыпа(л). А што сє дотычє(ть) шко(д), которые панове Трипо(л)скиє собє ω(т) Барана в по(п)сова(н)ю гранє(и), в попалє(н)ю дєрєва бо(р)тного, та(к)же в нєвжива(н)ю кгру(н)ту своєго быти мєнили, мєную(чи) собє шко(д) нємало, тогды ω то в налє(ж)ного права во(л)но и(м) чини(ти) будє(т), є(ст)ли похочуть.

Што дла памєти до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) спра(в) судовы(х) киє(в)ски(х) то(т) мо(и) су(д) комо(р)ни(ц)ки(и) є(ст) записа(н). Которых книг</>
15 [...] [8] //

№ 3. Справа его мл(с)ти кнзя Кирика Ружинъского зь его мл(с)тью паномъ Матъфѣемъ Нємиричомъ

Лѣ(т)а бо(ж)его нарожє(н)а тисєча пятъсотъ дєвє(т)дєсятъ пятого м(с)ца августа два(д)цать пятого дня, то є(ст) наза(в)трєє по свєто(мъ) Баръткомєю.

Приточиласа справа пєрє(д) мєнє, Ща(с)ного Ха(р)линъского, по(д)коморого воєво(д)ства Києвского, мєжи врожоны(м) єго мл(с)тью кнзє(м) Кирико(м) Ружи(н)ски(м) з о(д)ноє стороны, а єго м(л). пно(м) Ма(т)фєє(м) Нємиричо(м) з другоє, а то ты(м) способо(м). Будучи я вывєдєны(и) чєрє(з) єго м(л). кнзя Кирика Ружинского, во(д)луг дєкрєту суду голо(в)ного трибуна(л)ского, на дє(н) высшє(и) ωмєнєны(и), а во(д)лу(г) запису, мєжи кнзє(м) Кирико(м) Ружи(н)ски(м) и пно(м) Ма(т)фѣє(м) Нємиричо(м) даного, на мє(ст)цо урочищо пє(в)ноє, у Калинова Куста лєжачоє, мєжи имє(н)ями и(х) м(л). кнзя Кирика Ружи(н)ского Котє(л)нєю а пна Ма(т)фѣя Нємирича И(в)ницою, гдє (ж) я, приєхавши на тоє мє(ст)цо вышє(и) мєнєноє с приятє(л)ми єго м(л)., хотєчи досы(т) чинити во (в)сє(м) дєкрєту суду голо(в)ного трибу-
15 зв. на(л)ского и во(д)лу(г) запису мєжи и(х) м(л). даного,// тамъ жє єсми, на то(м) мє(ст)цу, заста(л) пна Ма(т)фѣя Нємирича ис приятє(л)ми єго м(л)., гдє сє єго м(л). па(н) Нємири(ч) с ты(м) жє ωповєда(л), и(ж) во(д)лу(г) дєкрєту трибуна(л)ского на дє(н) ω(з)начоны(и) выєха(л) и на мє(ст)цу и (в)рочищу, в запису помєнєно(м), постанови(л), абы во (в)си(х) ро(з)ница(х) свои(х) с кнзє(м) Ружи(н)ски(м) конє(ц) мєти мо(г), ω(д)но(ж), дє(и), «ту(т) ωсобы самоє єго м(л). кнзя Кирика Ружи(н)ского нє вижу». Та(м) жє сє ω(з)вали умоцованыє приятєли єго м(л). кнзя Кирика Ружи(н)ского, па(н) Сємє(н)

[8] Тєкст урывається.

Бутови(ч), во(и)ски(и) зε(м)ли Киε(в)скоε, а па(н) Ада(м) Богуфа(л), повεдаю(чи), а(ч), дε(и), «ту(т) εго м(л). кнзѧ Кирика Ружи(н)ского самого нε(т), ε(ст) на послузε εго королε(в)ско(и) мл(с)ти и Рεчи Посполитоε ротою своεю при εго м(л). па(н)у гε(т)ману кору(н)но(м), алε мы, приятεлε εго м(л)., яко(с)мы ту з в. м(л). в особε εго м(л). кнзѧ Кирика Ружи(н)ско(г)[о] приεхали, та(к) тε(ж) и маючи мо(ц) зупо(л)ную ѡ(т) εго м(л). кнзя Кирика Ружи(н)ского, во(д)лу(г) ѡпису, ѡ(т) εго м(л). кнзѧ Кирика Ружи(н)ского даного и дεкрεту трибуна(л)ского, што ко(л)вε(к) пра(в)у налεжати будεть, всε ε[с]мо ко(н)чити готови». Его м(л). па(н) Ма(т)фε(и) Нεмири(ч) домовѧ(л)сε, абы нε голыми словы, алε, ε(ст)ли маю(т) мо(ц) слушную на пи(с)мε, то ѡказали. И(х) м(л). пановε приятεли умоцованыε εго м(л). кнзѧ Кирика Ружи(н)ского вы(ш)помεнεныε, показа(в)ши мо(ц), просили, абы была читана, которая такъ сε в собε маεть:

«Я, Кири(к) Ружи(н)ски(и), ро(т)мистръ εго к(р). м(л)., со(з)нава(м) ты(м) умоцованы(м) листо(м) моимъ, и(ж) што за дεкрεтомъ суду голо(в)ного трибуналу Любε(л)ского припадаε(т) мнε рокъ наза(в)трεε свεтого Ба(р)тломεя свѧта ры(м)ско(го) // в року тεпεрε(ш)нε(м) дεвε(т)дεсѧ(т) пѧто(м) вывε(ст) на кгру(н)тъ εго м(л). по(д)коморого киε(в)ского а приятε(л) длѧ ро(з)граничε(н)я кгру(н)ту ѡ(т) имε(н)ѧ моεго Котεлε(н)ского а имε(н)ѧ εго м(л). пна Ма(т)фεѧ Нεмирича И(в)ницкого, такжε и ѡ и(н)шиε ро(з)роз(з)ницы[!], вε(д)лε листу и ѡпису моεго, которы(и) ε(с)ми да(л) па(н)у Нεмиричу. А и(ж) ѧ са(м) на то(т) ро(к) нε могучы бы(ти) и того права своεго пεрε(д) εго м(л). пно(м) по(д)коморы(м) и приятε(л)ми с пано(м) Нεмиричо(м) ко(н)чить, длѧ послуги εго к(р). м(л). и Рεчи Посполитоε буду(чи) при εго м(л). па(н)у гε(т)ману кору(н)но(м), тогды поручаю и даю мо(ц) зупо(л)ную приятεлε(м) свои(м), па(н)у Сεмεну Бутовичу, во(и)скому киε(в)скому, а па(н)ну Адаму Богуфалу, пεрε(д) εго м(л). пно(м) по(д)коморы(м) тую спра(в)у вε(д)лε листу моεго пра(в)нε и уго(д)нε ко(н)чить, при(и)муючи ѡ(т) и(х) м(л). зыскъ и страту, и на то(м) да(л) то(т) мо(и) умоцованы(и) ли(ст), по(д) моεю пεча(т)ю и с по(д)писомъ вла(ст)ноε руки моεε, до которого за устьною про(з)бою моεю εго м(л). па(н) Шулишε(в)ски(и) пεча(т) приложи(л) и руку по(д)писа(т) рачил.

Писа(н) ув обозε року дεвε(т)дεсѧт пѧтого м(с)ца а(в)густа два(д)цатого днѧ». У тоε моцы пεчатε(и) двε а по(д)пи(с) рукъ тыми словы: «Кирик Ружи(н)ски(и), влас(т)на рука. Я(н) Шулишε(в)ски(и)».

А по вычита(н)ю моцы, εго м(л). па(н) Ма(т)фε(и) Нεмири(ч) повεди(л), и(ж), «то ε(ст) мо(ц) нεпра(в)ная, кгды(ж) пεчата(р) у моцы ко(ж)доε маε(т) бы(ти) ѡсεлы(и), а ѧ того Яна Шулишε(в)ского нε (з)наю и нε вεдаю, хто то ε(ст)». З стороны εго м(л). кнзѧ Кирика Ружи(н)ского умоцованы(и) приѧтε(л)ε,// εго м(л). па(н) Сεмε(н) Бутови(ч), во(и)ски(и) киε(в)ски(и), а па(н) 16 зв.
Ада(м) Богуфа(л), по(д)пираючисѧ право(м) по(с)политы(м), и(ж) то ε(ст) мо(ц) пра(в)ная подали з ро(з)дилу чε(т)вε(р)того а(р)тыку(л) три(д)ца(т) [вто]рыи [1], с которого я добрε зрозумε(в)ши, и(ж) таѧ мо(ц) во(д)лу(г) права

[1] Слово виправлене з «чεтвεрты(и)».

слушнε спра(в)лεнаѧ ε(ст), ωную-(м) за слушную пра(в)ную при(з)на(л), а εго м(л). па(н) Ма(т)фε(и) Нεмири(ч), видεчи дεкрε(т) мо(и), с право(м) по(с)по(ли)ты(м) зго(д)ливы(и), нε мовεчи ничо(г)[о] проти(в) нεго, алε поступуючи далε(и) в то(и) справε во(д)лу(г) запису, мε(жи) и(х) м(л). учинεного, з стороны своε(и) до мεнε присади(л) приятεлѧ своεго εго м(л). пна Есифа Нεмирича, судю зε(м)ского киε(в)ского, пна ω(т)ца своεго, и домова(л)сε, абы тε(ж) умоцованыε приятεлε εго м(л). кнзѧ Кирика Ружи(н)ского з стороны своεε та(к)жε приятεлѧ во(д)лугъ ωпису мεновали и ωсадили. А и(х) м(л). при (м)нε мεнова(ли) и засадили в стороны кнзѧ Ружи(н)ского εго м(л). пна Яна Аксака, по(д)воεводεго киε(в)ского.

А кгды-(м) и(ж) на ωно(м) урочищу и мε(ст)цу вы(ш)помεнεно(м) у Калинова Куста днѧ того (ж) августа два(д)ца(т) пѧтого наза(в)трεε свεтого Ба(р)тломεя с тыми ωбапо(л)ными приятε(л)ми, то ε(ст) з о(д)ноε стороны εго м(л). кнзѧ Кирика Ружи(н)ского пно(м) Яно(м) А(к)сако(м), а (з) другоε стороны εго м(л). пна Ма(т)фεѧ Нεмирича εго м(л). пно(м) Есифо(м) Нεмиричо(м), су(д)εю зε(м)ски(м) киε(в)ски(м), спо(л)нε засε(л), εго м(л). па(н) Ма(т)фε(и) Нεмири(ч), яко пово(д), показа(л) пεрε(д) нами запи(с) мεжи и(х) м(л). кнзε(м) Кирико(м) Ружи(н)ски(м) и пно(м) Ма(т)фεε(м), данымъ [2]
17 по(д) датою року тисεча пѧ(т)со(т) дεвε(т)дεсѧ(т) второ(мъ) // м(с)ца июлѧ чε(т)вε(р)того днѧ, которы(и) сε в собε так маε(ть):

«Я, Кири(к) Ружи(н)ски(и), з о(д)ноε стороны, а я, Ма(т)фε(и) Нεмири(ч), з другоε стороны, ω(з)на(и)муε(м) и вы(з)наваε(м) ты(м) листо(м), доброво(л)ны(м) записо(м) нши(м), нынεшни(м) и на пото(м) будучи(м), кому того потрεба вεдати, што по(д) датою року прошлого тисεча пѧ(т)со(т) дεвε(т)дεсѧ(т) пε(р)вого мεнε, Кирика Ружи(н)ского, позыва(л) па(н) Ма(т)фε(и) Нεмири(ч), су(д)и(ч) зε(м)ски(и) киε(в)ски(и), по(з)вы зε(м)скими киε(в)скими на роки зε(м)скиε киε(в)скиε, которыε в то(м) прошло(м) року дεвε(т)дεсѧ(т) пε(р)во(м) на дε(н) свεтого Михала ры(м)ского свѧта припадали и в О(в)ручо(м) сужоны были, ω за(б)ра(н)ε кгру(н)ту И(в)ни(ц)ко(г)[о], якобы-(х), я, чεрε(з) границы εго старовε(ч)ныε, рεчку И(в)ницу, пεрεшε(д)ши, обапо(л) тоε рε(ч)ки кгру(н)ту εго по(л), дубро(в), сεножатε(и) на двε мили забрати, дво(р) мо(и) посεлити и сεло новоε лю(д)ми ωсади(в)ши, Кнεгинεю Волεю прозывати и на сεбε то дε(р)жати мε(л). А пото(м) други(м) по(з)во(м) позыва(л) мεнε (ж), Кирика Ружи(н)ского, на роки зε(м)скиε трикро(л)скиε, в Житомиру сужоныε в року тεпε(р) идучо(м) дεвε(т)дεсѧ(т) второ(м), ω выруба(н)ε дεрεва бо(р)тного и и(н)шого по(с)политого в кгру(н)тε εго И(в)ницко(м) врочищо(м) в Пло(с)ко(и) Грабо(в)цε. Ω(т) которы(х) то по(з)во(в) з обою(х) роко(в) зε(м)ски(х) киε(в)ски(х), та(к) миха(и)ло(в)ски(х), яко и трикро(л)ски(х) аппεлεва(ли) ε(с)мо до суду нынεшнεго голо(в)ного трибуналу кору(н)ного Любε(л)ского, та(к)жε што мεнε позыва(л) па(н) Нεмири(ч) ω грабεжи, бо(и) и ω и(н)шиε ро(з)ны(ε) кри(в)ды по(д)даны(х) свои(х) до суду кгро(д)ского Киε(в)ского, а за нεсужε(н)ε(м) ро(ч)ко(в) кгро(д)ских киε(в)ски(х) до то(г)[о] ча(с)у нε (с)ко(н)чи(л) и(х), ω чо(м) тыε по(з)вы и дεкрεта зε(м)скиε

[2] Помилково замість «даны(и)».

киевские ширε(и) ω(б)мо(в)лѧю(т)</>. А та(к) мы, будучи тεпε(р),// ωбε(д)вε 17 зв.
сторонε, в Лю(б)линε, за вына(и)дε(н)ε(м) и(х) м(л). пно(в) приятε(л) нши(х)
з року того, которы(и) ε(с)мо в суду тεпεрεшнεго трибуна(л)ского мε(ли),
εεбε выпу(с)тили, апε(лε)цы(и)ε(и) припо(з)вы, на трибуна(л) выданы(и)
в справа(х) межи нами идучи(х), ω(т)ступи(ли) и угоду межи собою учинили
ты(м) способо(м), и(ж) маю и повинε(н) буду я, Кири(к) Ружи(н)ски(и) [3],
в року тεпε(р) идучо(м) тисεча пѧ(т)со(т) дεвε(т)дεсѧ(т) второ(мъ) м(с)ца августа пε(р)вого дня на помε(р)кова(н)ε ты(х) вси(х) ро(з)ни(ц) нши(х) та(к)
зεмлεны(х), яко и поточны(х) и упроси(т) εго м(л). пна Щасного Ха(р)ли(н)-
ского, по(д)комороrо киε(в)ского, и по ω(д)ному приятεлю ко(ж)ды(и) з на(с)
з стороны своεε до εго м(л). пна по(д)комороrо по(д) страчε(н)εмъ рεчи,
ω (ш)то межи нами идε(ть), высадить на мε(ст)цу пε(в)но(м), межи имε(н)ями
ншими: мои(м), Кирика Ружи(н)ского, Котεлнεю, а мои(м), Ма(т)фεѧ Нεмирича, И(в)ницою. Врочищо(м) ω(т) копцо(в) грани(ч)ны(х) до Калинова
Куста я, Нεмири(ч), маю и повинε(н) буду εго м(л). пна по(д)комороrо и
пно(в) приятε(л) нши(х) вεсти по граница(х) мои(х) и(в)ницки(х), которы(и)
то(т) жε па(н) по(д)коморы(и) по(д)|датою року тисεча пѧ(т)со(т) ω(с)мъдεсѧ(т)
чε(т)вε(р)того м(с)ца июлѧ ω(с)мого [4] дня межи про(д)ко(м) мои(м), дεдичо(м)
того имε(н)я И(в)ницкого пно(м) Богдано(м) Дεшко(в)ски(м), хоружичо(м)
бра(с)ла(в)ски(м), з стороны И(в)ницы, а мною, Кирико(м) Ружи(н)ски(м),
з стороны имε(н)я моεго Котε(л)ни, учини(л) и ко(п)цы усыпа(л). А по ωказа(н)ю ты(х) грани(ц) и копцо(в) усыпаны(х) маε(м) з обу сторо(н) на ро(з)-
судо(к) εго м(л). пна по(д)комороrо и ты(х) дву(х) пно(в) приятε(л) нши(х),
которы(х) высади(м), тыε вси(и) кри(в)ды та(к) старыε, яко и тεпε(р) новосталыε пусти(т). Яко (ж) ты(м) нынε(ш)ни(м) доброво(л)ны(м) листо(м) за-
писо(м) нши(м) εго м(л). па(н)у по(д)коморε(му) // киε(в)скому вεспо(л) з 18
двεма пны приятε(л)ми ншими даε(м) зупо(л)ную мо(ц) и умо(ц)няε(м) и(х)
м(л)., и(ж) што ко(л)вε[к] εго м(л). панъ по(д)коморы(и) киε(в)ски(и), згоди(в)шисѧ с тыми двεма паны приятε(л)ми ншими, бу(д) тε(ж) которы(м)
ты(х) ω(д)ны(м) межи нами та(к) право(м), яко и угодою застанови(ть) дεкрε(т) учини(т), и што накажε(т), в то(м) всε(м) εго м(л). по(с)лу(ш)ными
бы(т), и нε апεлюючи нигдε, на вынаня(з)ку [5] εго м(л). вεчнε пεрεставати
и тому всεму досы(т) чинити маε(м) и пови(н)ни будε(м), по(д) закладо(м)
на сторону, тоε застановε(н)ε дε(р)жачую, пε(т)ма тисεчми ко(п) г(р). лито(в)ски(х) и по(д) шко(да)ми на рεчε(н)ε голого слова бε(з) присεги ωшацованы(ми).

И кгды вже тыε кгру(н)ты межи нами чεрε(з) εго м(л). пна по(д)комороrо ро(з)граничоны буду(т) и кому ко(л)вεкъ<.> буду(т) присужоны, то(т)
тыε кгрунты зо (в)сими пожитками, которыε на них буду(т), споко(и)нε
дε(р)жати маεть, а ω(т) того ча(с)у ωди(н) у другого кгру(н)ту чεрε(з) границы ωписаныε а(л)бо постановлε(н)ε ничи(м) сѧ вступовати, на сторону свою

[3] Частина слова «-ски(и)» дописана на полі з лівого боку.
[4] Помилка; має бути «два(д)ца(т) ω(с)мого».
[5] Помилково замість «выналязку».

забирати, ωди(и)мовати, а на него кгру(нт) дла шко(д) чине(н)а сами чере(з) себе и чере(з) по(д)даны(х) свои(х) заходити и (в)е(ж)чати не мае(м) и мо(чь) не буде(м). А кгды бы то было на которого з на(с) во(з)ны(м) и шла(х)тою ωсве(т)чоно и переведено, тогды таки(и) тую шкоду, которые ω(н) а(л)бо по(д)даные его вчина(ть) совито нагороди(т), а за наруше(н)е сего постанове(н)я, межи на(с) учиненого, стороне укри(в)жоно(и) закладу па(т) тисече(и) ко(п) г(р). лито(в)ски(х) заплатити повине(н) буде(ть). А то все выпо(л)нити и зыстити са е(с)мо пови(н)ни и ωписуе(м) са по(д) закладо(м) сторона стороне пе(т)ма тисе(ч)ми ко(п) г(р). литовски(х), ω которы(и) закла(д)
18 зв. где бы ся // которы(и) з на(с) да(л) по(з)ва(т) до которого (ж) ко(л)ве(к) суду кгро(д)ског[о], бу(д) земского, а(л)бо трибуна(л)ского Любе(л)ского, тогды будеть ему повине(н), не ω(т)ходечи ω(т) суду, закла(д) поменены(и) ω(т)ложи(т) и речи ωсужоное досы(т) во все(м) учинить. И на то(м) межи собою да(ли) е(с)мо на ωбе(д)ве стороне тые листы, нши, по(д) печа(т)ми и с по(д)писо(м) ру(к) нши(х) вла(ст)ны(х). А при то(м) бы(ли) и за ω(б)личною про(з)бою нашою печати свое приложили и руками своими се по(д)писа(ти) рачи(ли) и(х) м(л). панове и приятели ншими [!] его м(л). па(н) Ива(н) Чапли(ч) Шпано(в)ски(и), каштала(н) и депута(т) судо(в) трибуна(л)ски(х) кие(в)ски(х), его м(л). па(н) Абра(м) Мышка з Ва(р)кови(ч), сто(л)ни(к) зе(м)ли Волы(н)ское, староста ω(в)руцки(и), па(н) Федо(р) Дидови(н) Трипо(л)ски(и) ста(р)ши(и) а па(н) Ива(н) А(н)дрееви(ч) Сы(н)кгу(р).

Писа(н) в Лю(б)лине по(д) часо(м) суже(н)а спра(в) воево(д)ства Кие(в)ского року по нароже(н)ю сына Божего тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) второго м(с)ца июла че(т)ве(р)того дня». У тог[о] ли(с)ту доброво(л)ного запису печате(и) па(т) а по(д)пи(с) ру(к) тыми словы: «Кири(к) Ружи(н)ски(и), вла(ст)наа рука. Ма(т)фе(и) Немири(ч), рука вла(ст)наа. Ива(н) Чапли(ч) Шпано(в)ски(и), ка(ш)тала(н) кие(в)ски(и), рукою. А(в)ра(м) Мышка з Ва(р)кович, сто(л)ни(к) волы(н)ски(и), ω(в)ру(ц)ки(и) староста, рака[6] вла(ст)наа. Федо(р) Трипо(л)ски(и), вла(ст)ною рукою».

А по вычита(н)ю того ли(с)ту сторона ω(т)по(р)наа, его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского умоцованые приятели, па(н) Семе(н) Бутови(ч), во(и)ски(и) кие(в)ски(и), а па(н) Ада(м) Богуфа(л), поведели: «Его м(л). кна(з) Кири(к) Ружи(н)ски(и) проти(в) ωпису своему и декрету трибуна(л)ского ни (в) чо(м) не будучи противе(н), в(м). мл(с)тивы(и) пне по(д)коморы(и),
19 ту(т) есмо, на тое ме(ст)цо, в особе // его м(л). вывели и приятела высадили, и ро(з)су(д)ку в(м). и пано(в) приятe(л) высажоны(х) слухати е(с)мо готови и просимо, абы его м(л). па(н) Немири(ч), во(д)лу(г) запису своего, тые копцы границы, в року ω(с)мъдеса(т) че(т)ве(р)то(м) межи име(н)е(м) кнза Кирика Ружи(н)ского Коте(л)нею, а про(д)ко(м) его м(л). пна Немирича пно(м) Богдано(м) Дешко(в)ски(м)ъ име(н)е(м) Ивницою, чере(з) в(м)., пне по(д)коморы(и), учиненые ωказа(ли)». А я-(м), се згоди(в)ши на тое с приятe(л)ми ωбапо(л)ными высажоными, во(д)лу(г) а(р)тыкулу, в записе написано(м), наказа(л), абы его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) тые вси границы, копцы и рубежи, року ω(с)мъдеса(т) че(т)ве(р)того учиненые, во(д)лу(г) декрету

[6] Описка замість «рука».

моε(г)[о], вывε(л) и ωказа(л), на што εго м(л). са(м) жε дεкрε(т) мо(и) пока-за(л), по(д) датою року тисεча пѧ(т)сотъ [7] ω(с)мъдεсѧтъ чεтвε(р)того м(с)ца июлѧ два(д)цать ωсмого днѧ учинεны(и), по(д) пεча(т)ю моεю и с по(д)писо(м) руки моεε, которы(и) та(к) сε в собѣ маε(т):

«Выпи(с) с кни(г) спра(в) судовы(х) по(д)комо(р)ски(х) врѧ(д)у воεво(д)-ства Киε(в)ского року Бо(ж)εго нарожε(н)ѧ тисεча пѧ(т)со(т) ω(с)мъдεсѧ(т) чε(т)вε(р)того м(с)ца июлѧ два(д)ца(т) ω(с)мого дня, у суботу.

Пεрεдо [8] (м)ною, Ща(с)ны(м) Ха(р)лински(м), по(д)коморы(м) воεво(д)ст-ва Киε(в)ского, на року по(д)комо(р)ско(м), за по(з)вы припало(м), буду(чи) мнε у И(в)ницы у пна Богдана Богушεвича Дε(ш)ко(в)ско(г)[о], хоружича бра(с)лавского, в ымε(н)ю лεжачо(м) у воεво(д)ствε Киε(в)ско(м), которы(и), будучи стороною поводовою, завε(л) мεнε, по(д)комороrо, на кгру(нт) сво(и) И(в)ни(ц)ки(и), за рε(ч)ку И(в)ницу, та(м) жε ста(л) зо (м)ною на ни(з) тоε рε(ч)ки И(в)ницы ω(з)лε грε(б)ли, на(д) болото(мъ), называεмы(м) Вало(в)-кою. А на то(т) ча(с) бы(ли) при (м)нε люди добриε и(х) м(л). пановε па(н) Ива(н) Ласко, комо(р)ни(к) зε(м)ски(и), па(н) Микола(и) Камε(н)ски(и), по(д)старости(и) житоми(р)ски(и), па(н) Сεмε(н) Прεжовски(и), па(н) Я(н) Ωкгано(в)ски(и), па(н) Станисла(в) Я(с)ликовски(и),// панъ Ива(н) Прε- 19 зв.
жовски(и), зεмѧнε зεмли Киε(в)скоε, а во(з)ны(и) зε(м)ли Киεвскоε Тεрε(х) Ко(н)чаковски(и). Та(м) жε с по(з)ву моεго по(д)комо(р)ского жалова(л) па(н) Богда(н) Дεшко(в)ски(и) на εго м(л). кнзѧ Кирика Ружи(н)ского ω забира(н)ε кгру(н)ту своεго И(в)ницкого, половицы житоми(р)скоε, ω(т) εго (мл). кнзѧ Ружи(н)ского и ω(т) по(д)даны(х) εго м(л). котεлε(н)ски(х), чεрε(з) болото Валовку, границу вεчистую, которы(и) позо(в) та(к) сε в собѣ маεть:

«Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) зε(м)ли Киε(в)скоε, вро-жоному кнзю Кирику Ω(с)тафъεвичу Ружи(н)скому, зεмεнину зε(м)ли Киε(в)скоε.

Жалова(л) у суду моεго по(д)комо(р)ского врожоны(и) па(н) Бо(г)да(н) Богушεви(ч) Дε(ш)ко(в)ски(и), хоружи(ч) [9] бра(с)лавски(и), зεмεни(н) то-го (ж) воεво(д)ства Киε(в)ского на (ва)шу м(л). ω то(м), и(ж), дε(и), вша м(л)., кнжε Ружи(н)ски(и), са(м), а за росказа(н)ε(м) вшε(и) м(л)., слуги, боѧрε и по(д)даныε вашε(и) м(л). з ымε(н)я мεста вшε(и) м(л). Котε(л)ни, лεжачо(м) у воεво(д)ствε Киε(в)ско(м), наε(ж)чаючи и (в)ходεчи мо(ц)но кгва(л)то(м) во (в)ла(с)ноε имε(н)ε εго И(в)ни(ц)коε матεристоε, лεжачоε у воεво(д)ствε Киε(в)ско(м), у кгру(нт), прозываεмы(и) Томашо(в)щи(з)ну, чεрε(з) границу звεчистую, болото, прозываεмоε Вало(в)ку, дεрε(в)я εго и по(д)даны(х) εго и(в)ни(ц)ки(х), дубъε зо бчолами и бε(з) бчо(л)ъ [10] староε псуεтε и псова(т) вша м(л). росказуε(ш), ни(в)ε роспахива(ть), сεна на сεбε коси(т), знамεна свои новыε написыва(ть), ни(м) далε(и), ты(м) бо(л)шъ росказываε(ш), хотεчи εго с того кгру(н)ту кгва(л)то(в)нε и (в)по(р)нε а бε(з)пра(в)нε вытиснуть,

[7] У слові «пѧтсотъ» «-сотъ» написано двічі.
[8] На лівому полі чорнилом іншого кольору написано: «дεкрε(т)».
[9] Слово повторене двічі.
[10] Остання літера дописана іншим чорнилом.

ω (ш)то, дє(и), вжє ω(н) вшу м(л). до суду кгро(д)ского позыва(л), за которы(м) по(з)во(м), дє(и), вша м(л). стоєчи, ро(з)нѧ(л) бы(л), на приятєли то вложи(в)ши, на кгру(нт) то(т) выехать и поко(и) мєжи собою вчини(ти). Яко ж, дє(и), єстє вша м(л). на то(т) приняты(и) ро(к) и на ты(и) границы
20 вые(ж)чали, ω(д)но(ж), дє(и), вша м(л)., нє ко(н)чєчи тєє рєчи,// самъ то(т) выє(з)дъ розо(р)ва(л) и нє ко(н)чи(л), а пото(м) и по(з)ватисѧ до суду зємского Києвского да(л), и стоєчи, дє(и), вша м(л). за по(з)во(м) в рока(х) прошлы(х) ω Трє(х) Кролє(х) свѧта ры(м)ского в Житомиру, в року нынєшнє(м) тисєча пѧ(т)со(т) ω(с)мъдєсѧ(т) чєтвє(р)то(м), сужоны(х) та(м), на конє(ц) росправитисѧ нє хотє(л), ωтозва(л)сє, дє(и), вша м(л). сам на су(д) по(д)комо(р)ски(и), за чи(м) су(д) зє(м)ски(и) Киє(в)ски(и) пна Дєшко(в)ского, сторону поводовую, и вшу м(л)., ω(т)по(р)ную, на су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) с ты(х) роко(в) ωтосла(л), ω которыє кривды зємлєныє и ω кгру(нт) поступуючи, па(н) Дєшко(в)ски(и) пра(в)нє з вшєю м(л)., кнжє Ружи(н)ски(и), пєрє(д) мєнє и суду моєго позывать и(з) Вашєю м(л)., ωчєвисто в суду мовити и кри(в)ды сво(и) та(к)жє и границу ωказати хочє(ть).

Прото приказую, абы вша м(л). за си(м) по(з)во(м) по(д)комо(р)ски(м) мои(м) пєрєдо (м)ною, а (в) нєбы(т)ности моє(и) ино пєрє(д) комо(р)нико(м) мои(м) зє(м)ски(м) киє(в)ски(м) пно(м) Ивано(м) Ласко(м), роко(м) завиты(м) и(з) доводы своими са(м) ста(л) на кгру(н)тє то(м), гдє ω(н) собє кри(в)ду мєни(т) бы(ти) ω(т) вшє(и) м(л)., имє(н)я вшє(и) м(л). Котєлє(н)ского, на(д) болото(м) Вало(в)кою Томашо(в)щи(з)нє, и та(м) ω(т)ту(л) слухаючи доводо(в) пра(в)ны(х) пна Дєшко(в)ского по кгру(н)тє, куды границу повєдєть, по граница(м) зо мною є(з)ди(л) и во (в)сє(м) во(д)луг права и статуту па(н)у Богдану Дєшко(в)скому усправє(д)ливи(л) на то(т) ро(к), на которы(и) ω(н) вшу м(л). позовє(т), ω(т) пода(н)я а(л)бо положє(н)я сєго по(з)ву за чотыри нєдєли.

Писа(н) у Києвє року Бо(ж)єго тисєча пѧ(т)со(т) ω(с)мъдєсѧ(т) чє(т)вє(р)то(м) мца июня два(д)ца(т) пѧтого днѧ. Сємє(н) Радивонови(ч) Уру(ц)ки(и), писа(р) по(д)комо(р)ски(и)».

По вычита(н)ю того по(з)ву, року и по(з)ву выписо(м) с кни(г) кгро(д)ских киє(в)ски(х) па(н) Богда(н) Дєшко(в)ски(и) довє(л), которы(и) ро(к), за по(з)во(м) по(д)комо(р)ски(м), припада(л) року сєго идучого ω(с)мъдєсѧ(т)
20 зв. чє(т)вє(р)того м(с)ца июлѧ два(д)ца(т) чєтвє(р)того, у во(л)торо(к).//

Пото(м) поклада(л) па(н) Дєшко(в)ски(и) выпи(с) с кни(г) спра(в) судовы(х) зє(м)ски(х) ω Трє(х) Кролє(х) свѧта ры(м)ского, в року нынє идучого тисєча пѧтсот ω(с)мъдєсѧ(т) чє(т)вє(р)то(м) м(с)ца гє(н)вара днѧ выданы(и)[11], на которыє роки па(н) Дє(ш)ковски(и) кнзѧ Кирика Ружи(н)ского ω кгру(нт) и кри(в)ды позыва(л), (за) которы(м) позво(м) и на ты(х) роко(х), ста(в)ши ωчєвисто, ωбоѧ сторона, па(н) Дєшко(в)ски(и), поводоваѧ, хотєчи права

[11] Число дня не вказане.

своего во(д)лу(г) ωпису доброво(л)ного его м(л). кнзѧ Ружи(н)ского на кгру(нт) то(т), где собе па(н) Дешко(в)ски(и) кри(в)ду ω(т) его м(л). мени(т), в Тумашо(в)щи(з)не, выеха(т) и чере(з) прияте(ли) ко(н)чить. Яко (ж) на року припало(м) и(х) м(л). на то(т) кгру(нт) вые(ж)ча(ли) и па(н) Дешко(в)ски(и) приятели свои су(д)ями полюбо(в)ны(ми) выводи(л), ω(д)но (ж) кнѧ(з) Ружи(н)ски(и) са(м) право розо(р)ва(л) и ω то(т) кгру(нт) не ко(н)чи(л), а ω то да(л)се бы(л) по(з)ва(т) до суду зе(м)ского, а его м(л). кнѧ(з) Кири(к), сторона ω(т)порнаѧ, поведивши то суду зе(м)скому, и(ж) то суди(т) суду зе(м)скому и(х) м(л). не належить, за чи(м) су(д) зе(м)ски(и) тую справу ω то(т) кгру(нт) ωто(с)ла(л) на су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и), которы(и) декре(т) судовы(и) ωбоѧ сторона ω(т) суду зе(м)ского зго(д)не принела и на су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) позволила.

Ту(т) же, зьехавшисе з нами в то(г)[о] болота Вало(в)ки, у ву(ст)ѧ самое речки И(в)ницы, его м(л). кнѧ(з) Кири(к) Ружи(н)ски(и), маючи з собою дву(х) паню(в) Пилипо(в)ски(х) и пана Ивана По(д)гае(ц)кого, чере(з) которо(г)[о] По(д)гае(ц)кого, умоцованого своего, причинами никоторыми, то е(ст) ωмы(л)кою лите(р) у по(з)ве, и(ж) у по(з)ве пна Дешко(в)ского е(ст) написано, што па(н) Дешко(в)ски(и) // позыва(л) кнзѧ Ружи(н)ского ω бо(и) 21
грабаро(в) свои(х) и ω пограбе(н)е воло(в) до суду кгро(д)ского киевского, а в по(з)ве кнзѧ Ружи(н)ского написано — до суду зе(м)ского, ве(д)же не допу(с)тивши я, по(д)коморы(и), ты(м) помы(л)ны(м) лите(р) збитъ по(з)ву, але за по(з)воле(н)емъ и(х) м(л). самы(х) на су(д) мо(и) ω(т) суду зе(м)ского сказа(л) на то(т) позо(в) ω(т)казыва(т), а за вину за помы(л)ку суду и стороне заплатити.

А за ты(м) па(н) Дешко(в)ски(и) поклада(л) передо мною права, приви(л)я, наданъя, потве(р)женъя гдрь(с)кие короле(и) и(х) м(л). и выпи(с) с кни(г) зе(м)ски(х) кие(в)ски(х) на увоже(н)е ты(х) приви(л)евъ до спра(в) вечисты(х), то(т)[!] кнзѧ Семена Ωле(к)са(н)дровича данину на дво(р) Норы(н)скъ и село И(в)ницу, ωбе(д)ве половицы, кие(в)скую [и] житоми(р)скую, которы(и) та(к) се в собе маеть:

«Мы, кнѧ(з) Семе(н) Але(к)са(н)дрови(ч), дали е(с)мо па(н)у Лазару Браевичу дво(р) на(ш) Норы(н)скъ<.> с ты(м), ка(к) А(н)дре(и) Мишкеви(ч) де(р)жа(л), а к тому дали е(с)мо ему село наше И(в)ницу, ωбе(д)ве половицы, кие(в)скую и житоми(р)скую.

Да(н) у Киеве се(н)тебра второ(г)о днѧ и(н)дикта четве(р)того».

И привиле(и) потве(р)жены(и) ω(т) г(с)дрѧ королѧ его м(л). светое сла(в)ное памети, которы(и) та(к) се в собе мае(ть):

«Са(м) Кизиме(р), Бо(ж)ю м(л)тью коро(л) по(л)ски(и), велики(и) кнѧ(з) лито(в)ски(и), руски(и), кнже пруское, жомои(т)ское и ины(х).

Би(л) на(м) чоло(м) боѧри(н) на(ш) кие(в)ски(и) Лаза(р) Браеви(ч), положил перe(д) нами ли(ст) кнзѧ Семено(в) Але(к)са(н)дровича, и(ж) кнѧ(з) Семе(н) Ωле(к)са(н)дрови(ч) да(л) ему дво(р) на (и)ме Норы(н)скъ зо (в)си(м) с ты(м), ка(к) А(н)дре(и) Мышкови(ч) де(р)жа(л), а к тому да(л) ему село И(в)ницу ωбе(д)ве половицы,// кие(в)скую и житоми(р)скую, и проси(л) 21 зв.
на(с), абы есмо ему потве(р)дили наши(м) листо(м). Ино мы ему то(т) дво(р)

Норы(н)скъ и сєло тоє И(в)ницу потвє(р)жає(м) си(м) нши(м) листо(м), нєха(и) ω(н) то всє дє(р)жить по тому, ка(к) да(л) єму кнѧ(з) Сємє(н) Алє(к)са(н)дрови(ч), и на(м) бы с того служи(л).

Писа(н) у Ви(л)ни маѧ два(д)ца(т) сємого днѧ и(н)дикта пѧтогона(д)цать».

Пото(м) поклада(л) другоє потвє(р)жє(н)є ω(т) королѧ єго м(л). Жикгимо(н)та таки(м) жє способо(м), которы(и) та(к) сє в собє маєть:

«Жикгимо(нт), бо(ж)ю м(л), коро(л) по(л)ски(и), вєлики(и) кнѧ(з) лито(в)ски(и), руски(и), пру(с)ки(и), жомои(т)ски(и), мазовє(ц)ки(и) и ины(х). Старостє житоми(р)скому кнзю Богушу Фєдоровичу Корє(ц)кому и ины(м) старо(с)та(м) житоми(р)ски(м), хто и на пото(м) будєть то(т) замо(к) на(ш) Житоми(р)ски(и) ω(т) на(с) дє(р)жати.

Жалова(л) на(м) дворєни(н) на(ш) Фєдо(р) А(н)дрєєви(ч) Кисє(л) ω то(м), што (ж), дє(и), ты в сєлищє єго И(в)ницу, ωбє(д)вє половицы, києвскую и житоми(р)скую, уступує(ш)сѧ, ку за(м)ку ншому Житоми(р)скому приворочає(ш), мєнуючи, жєбы ω(н) то свово(л)нє за сєбє забра(л), а на то никоторы(х) листо(в) твє(р)достє(и) в сєбє нє мє(л). Ино ω(н) тыми разы поклада(л) ли(ст) кнзѧ Сємєна Алє(к)са(н)дровича, што про(д)ку єго Лазару Браєви(ч)у ωноє сєлищо дано, и тє(ж) ли(ст) потвє(р)жє(н)є ω(т)ца ншого сла(в)ноє памєти Казимєра єго м(л)., которы(и) ωноє сєлищо И(в)ницу ωбє(д)вє половицы, киє(в)скую и житоми(р)скую, тому (ж) Лазару Браєвичу, вє(д)лє ли(с)ту кнзѧ Сємєна Алє(к)са(н)дровича, потвє(р)жєно, и би(л) на(м) чоло(м), абы(х)-
22 мо при ты(х) листє(х) єго // застави(ли). А та(к) мы, ты(х) листо(в) ωглєда(в)ши, казали и(х) слово ω(т) слова на сє(м) листє нашо(м) до тєбє писать. Прави(л) воєвода вилє(н)ски(и) па(н) Ѡлє(х)но Судимо(н)тови(ч), ка(н)цлє(р). Прото (ж), кгды (ж) ωноє сєлищє про(д)ку Лазару Браєвичу кнѧ(з) Сємє(н) Алє(к)са(н)дрови(ч) да(л), и ω(н) на то(т) ли(ст) данину єго, и тє(ж) ли(ст) потвє(р)жєньѧ ω(т)ца ншого сла(в)ноє памєти Казимєра королѧ єго м(л). в собє маєть, приказує(м) тобє, жєби єси в тоє сєлищє И(в)ницу, ωбє(д)вє половицы, киє(в)скую и житоми(р)скую, ничи(м) сє нє вступова(л) и ку за(м)ку ншому Житоми(р)скому нє привороча(л) и да(л) тому поко(и). Нєха(и) ω(н) то на сєбє дє(р)жи(т) вє(д)лє листу данины кнзѧ Сємєна Ѡлє(к)са(н)дровича и потвє(р)жє(н)ѧ королѧ єго м(л)., и ты бы єго с то(г)[о] нє руша(л) конєчно.

Писа(н) у Ви(л)ни по(д) лє(т) Божого тисєча пѧ(т)со(т) чоты(р)дєсѧтого м(с)ца июлѧ два(д)ца(т) пє(р)вого днѧ и(н)дикта трина(д)цатого».

Пото(м) покладал ли(с)т стары(и) судовы(и) ω(т) нєбо(ж)чика пна Ивашка Хо(д)кєвича, воєводы киє(в)ского, по(д) пєча(т)ю, тыми словы</>:

«Приказа(н)є(м) г(с)дрѧ ншо(г)[о] королѧ єго м(л). мы, па(н) Ивашко Хо(д)кєви(ч), воєвода киє(в)ски(и).

Жалова(л) на(м) Миха(и)ло Лазарови(ч) на Дашука Тумашовича рєкучи: «Ѡтє(ц) мо(и) выслужи(л) на кнзю Сємєну Алє(к)са(н)дровичу имє(н)ничку И(в)ницу; ω(н) ми кривду [12] и мо(ц) чини(т); ω(т)чи(з)ну свою поки-

[12] Склад «кри-» дописаний над рядком.

нувши на Малышовє и мою зє(м)лю И(в)ницкую пашє(т) и ходи(т), а мнє нє служи(т)». И Тумашєви(ч) положи(л) пєрє(д) нами ли(ст) кнза Сємєна Алє(к)са(н)дрови(ча) на тую (ж) зємлю, и мы то смотрєвши, знашли є(с)мо в того листу дату пє(р)вє(и) писано, ни(ж) па(н) Лаза(р) // выслужи(л) тоє 22 зв.
имє(н)є. А за ты(м) па(н) Во(л)чко Романови(ч) рєкль: «Мнє свєдомо и кнзє(м) боѧро(м) всє(и) зємли Києвско(и), што Тома(ш) сєдє(л) на И(в)ницко(и) зємли и зє(м)лю И(в)ницкую ходи(л). И какъ кнѧ(з) Сємє(н) да(л) Ивницу па(н)у Лазару и да(л) єму зо вси(м), што к нє(и) слушало ис тоєю зємлєю, и да(л) єму, што Тома(ш) сєдє(л) и ходи(л) и служи(л) с того два годы, и видєлосє єму нєлюбо служи(т) п(н)у Лазару, и ѡ(н) чоло(м) би(л) кнзю Сємєну, и кнѧ(з) Сємє(н) єго ѡ(т)ту(л) и(з)вє(л) и посади(л) єго на Малышовє, за три ми(ли) ѡ(т) И(в)ницы, и да(л) єму атама(н)ство, вєлє(л) к собє люди збирать». И Дашу(к) к тому никоторого ѡ(т)пору нє чини(л), поча(л) и са(м) признаватисѧ, и мы тую зємлю, што по(д)лє И(в)ницы Тумашєви(ч) ходи(л), Миха(и)лу Лазаровичу ѡ(т)судили и ли(ст) на(ш) судовы(и), ис пєчатю ншою, Миха(и)лу дали. А при то(м) бы(л) па(н) Во(л)чко Романови(ч), намє(ст)ник о(в)ру(ц)ки(и), а па(н) Скипо(р), намє(ст)ни(к) житоми(р)ски(и), а Сєнко Романови(ч), тиву(н) киє(в)ски(и), а Микита Алє(к)са(н)дрови(ч) и ины(х) много.

Писа(н) у Чє(р)касє(х) июлѧ второгона(д)ца(т) днѧ и(н)дикта чоты(р)на(д)цатого».

К тому поклада(л) ли(ст) по(т)вє(р)жє(н)є єго к(р). м(л)., которы(и) та(к) сє в собє має(т):

«Жикгимо(н)тъ А(в)густъ, Божю м(л). коро(л) по(л)ски(и), вєлики(и) кнѧ(з) лито(в)ски(и), руски(и), пруски(и), жомои(т)ски(и), мазовє(ц)ки(и) и ины(х). Воєводє києвскому, по(д)коморому ншому, дє(р)жавцы ко(р)мило(в)скому па(н)у Григо(р)ю Алє(к)са(н)дровичу Хо(д)кєвичу и ины(м) воєвода(м) киє(в)ски(м), хто и пото(м) ѡ(т) на(с) то(т) замо(к) на(ш) Киє(в) завєда(ти) будє(т).

Жалова(л) на(м) зємєни(н) // на(ш) киє(в)ски(и) Богуш Василєви(ч) 23
Дє(ш)ко(в)ски(и) з жоною своєю Богданою Кисєлєвною ѡ то(м), и(ж), дє(и), котороє сєлищє Ивницу, ѡбє(д)вє половицы, києвскую и житоми(р)скую, нєбо(ж)чи(к) кнзь Сємєн Алє(к)са(н)дрови(ч) про(д)ку єго, ниякому Лазару Браєвичу, да(л), што пото(м) славноє памєти коро(л) єго м(л)., вєлики(и) кнѧ(з) Казимє(р), ди(д) нашъ, листо(м) свои(м) тому Лазару Браєвичу потвє(р)ди(л,) а пото(м), дє(и), коро(л) єго м(л). Жикгимо(нт), свєтоє памєти па(н) ѡтє(ц) на(ш), заховываючи тєстѧ єго и ѡ(т)ца жоны єго, нєбо(ж)чика Фєдора А(н)дрєєвича Кисєлѧ, вє(д)лє данины кнзѧ Сємєновы и потвє(р)жє(н)ѧ королѧ єго м(лс)ти Казимєра, рачи(л) росказа(т) ли(ст) сво(и) до старосты житоми(р)ского кнзѧ Богуша Фєдоровича Корє(ц)кого и и(н)ши(х), пото(м) будучи(х), старостъ житоми(р)ски(х) писа(ти), приказуючи, абы ѡ(н) в тоє сєлищє И(в)ницу, ѡбє(д)вє половицы, киє(в)скую и житоми(р)скую, ничи(м) сѧ нє (в)ступова(ли) и ку за(м)ку Житоми(р)скому нє приворочали. И (в) то(м), дє(и), листє, до кнзѧ Корє(ц)кого писано(м), ѡны(и) ли(ст) дани(на) кнзѧ Сємєна Алє(к)са(н)дровича и потвє(р)жє(н)є королѧ Казимєра слово

ѡ(т) слова су(т) уписаны. Которы(и) жє ѡ(н) ли(ст) королѧ єго м(л)., п҃на ѡ(т)ца н҃шо(г)[о], пєрє(д) нами поклада(л) и повєди(л), и(ж), дє(и), бы(в)ши(и) воєвода киє(в)ски(и), нєбо(ж)чи(к) кнѧ(з) Фрє(д)ри(х) Глєбови(ч) Про(н)-ски(и) скоро по смє(р)ти шурина єго, а брата жоны єго, Алє(к)са(н)дра А(н)д-рєєвича, которого дє(и) на слу(ж)бє н҃шо(и) гдр҃ъ(с)ко(и) пога(н)ство татарє
23 зв. забили, ѡноє сєлищє И(в)ницу // ѡбє(д)вє половицы, киє(в)скую и жито-ми(р)скую, в ни(х), ѡ(т)нє(м)ши, (и) ку за(м)ку н҃шому Киє(в)скому привє(р)-нул, котороє, дє(и), сєлищє, за ѡны(м) привє(р)нє(н)є(м) и тєпє(р) на замо(к) Киє(в)ски(и) при(с)лухаєт(ь), што ѡ(н), з вє(ли)кою кри(в)дою своєю мєнєчи, би(л) на(м) чоло(м), абы(х)мо в то(м) єму ласку н҃шу гдр҃ь(с)кую удєлали и вє(д)лє ты(х) листо(в), пє(р)вє(и) на(з)начоны(х) <,> при то(м) сєлищи И(в)-ницы єго зостави(ли). Прото, кгды(ж) тоє сєлищє И(в)ницу про(д)ку єго Лазару Браєвичу кнѧ(з) Сємє(н) Алє(к)са(н)дрови(ч) да(л), а пото(м) коро(л) єго м(л). Жикгимо(нт), па(н) ѡтє(ц) на(ш), во(д)лє листу данины кн҃зѧ Сємє-новы и потвє(р)жє(н)я королѧ єго м(л). Казимєра, тєстѧ єго, нєбо(ж)чика Фєдора Кисєлѧ при то(м) застави(л), а кн҃зю Богушу Корє(ц)кому и и(н)ши(м) пото(м)ны(м) старо(с)та(м) житоми(р)ски(м) в тоє сєлищє И(в)ницу, ѡбє(д)вє половицы, киє(в)скую и житоми(р)скую, уступоватисѧ нє каза(л), прика-зує(м) тобє, штобы твоѧ м(л). тому Богушу Васи(л)євичу Дєшко(в)скому ѡноє сєлищє И(в)ницу, ѡбє(д)вє половицы, киє(в)скую и житоми(р)скую, в дє(р)жа(н)є подати каза(л) и са(м) сѧ в нєго ничи(м) нє (в)ступова(л), а ку за(м)ку н҃шому Киє(в)скому нє привороча(л) и да(л) тому поко(и). Нєха(и) ѡ(н) то на сєбє дє(р)жи(т) и (в)живає(ть), вє(д)лє листу данины кн҃зѧ Сємєна Алє(к)са(н)дровича а потвє(р)жє(н)ѧ королѧ Казимєра и королѧ єго м(л). Жикгимо(н)та, п҃на ѡ(т)ца н҃шо(г)[о], а твоѧ бы м(л). єго с того нє руша(л) конє(ч)но.

Писа(н) у Ви(л)ни лєта Божого нарожє(н)ѧ тисєча пѧ(т)со(т) пѧ(т)дєсѧ(т) ѡ(с)мого м(с)ца ма(р)та два(д)ца(ть) сємого днѧ». По(д)пи(с) руки гдр҃ь(с)коє: «Жикгимо(нт) А(в)густъ, рє(к)сь». Прави(л) и при то(м) бы(ли) воєвода ви-лє(н)ски(и), ма(р)шало(к) зє(м)ски(и) Вєликого кнѧ(з)ства Лито(в)ского, староста бєрєстє(и)ски(и), борисо(в)ски(и) и ѡ(ш)мєнски(и) па(н) Микола(и) Радиви(л), воєвода киє(в)ски(и), по(д)коморы(и), дє(р)жавца ко(р)мало(в)-ски(и) па(н) Григорє(и) Хо(д)кєвич. И по(д)пи(с) руки писа(р)скоє «Я(н) Ши(м)кови(ч), ма(р)шало(к), писа(р)».

К тому ли(ст) запи(с) и выпи(с) спра(в) судовы(х) зє(м)ски(х) року прош-ло(г)[о] тисєча пѧ(т)со(т) ѡ(с)мъдєсѧ(т) второго м(с)ца июнѧ ѡ(с)мо(г)[о]на(д)-
24 ца(т) днѧ,// яко тому пану Дєшковскому матка єго, п҃ни Богушовая Дєшков-скаѧ, хоружиная браславская п҃ни Богдана Кисєлєвна на вєчность тую Ив-ницу свою зо вси(м) на всє даровала и записала, и и(н)ши(х) листо(в) пода-ва(н)ѧ и выписовъ по(з)во(в) на дово(д) того кгру(н)ту, яко є(ст) вла(с)тивы(и) єго И(в)ни(ц)ки(и), прозываємы(и) Тумашо(в)щи(з)на, нємало. К тому, во(д)лу(г) статуту, станови(л) свєтко(в) ѡ(с)мъна(д)цать, сусєдо(в) ѡколи(ч)-ны(х), по(д)даны(х) п҃на Стрыбылєвы(х) и пано(в) Вороничо(в) з Ло(в)кова,

пна Прєжо(в)ского с Прєжова, пна Єслико(в)ского з Старосєлє(ц) и з Житомира людє(и) добры(х), вєры го(д)ны(х), закону грєчє(с)кого, которыє, ста(в)ши пєрєдо (м)ною, со(з)нали, и(ж) то є(ст) кгру(нт) вла(ст)ны(и), гдє є(с)мо стояли, поча(в)ши ѡ(т) у(ст)я рє(ч)ки И(в)ницы а болота Вало(в)ки, угору вє(р)хъ болота Вало(в)ки по лєву — кгру(н)тъ И(в)ницки(и), прозываємы(и) Тумашо(в)щи(з)на, а тоє болото є(ст) вєчистая граница ѡ(т) Ло(в)кова имє(н)я пна Стрыбылєва и пнов Воро(н) и ѡ(т) Тули(н), а дєрєва бо(рт)ны(и) со знамєны тоє зємли И(в)ницкоє судєрє(в)ноє єстъ за болото(м) ты(м) Вало(в)кою, а ты(х) людє(и) ло(в)ковски(х) и тули(н)ски(х) та(к)жє є(ст) дєрєво бо(р)тноє по сє(и) сторонє Вало(в)ки у кгру(н)тє И(в)ни(ц)ко(м), и готовы єсмо на то(м), яко є(с)мо того свєдомы, присєгу тєлє(с)ную по(д)пєрє(ть).

На то єго м(л). кнѧ(з) Ружи(н)ски(и) повєди(л), и(ж) тот(т) кгру(нт), которы(и) мєни(т) па(н) Дєшко(в)ски(и) свои(м), нє є(ст) єго, алє то бы(л) кгру(нт) Котлубає(в), которы(и) вла(ст)нє налєжи(ть) ку Котє(л)ни, и пыта(л) єго є(с)ми, кнзѧ Ружи(н)ского, є(ст)ли бы то єго м(л). мє(л) на пи(с)мє а(л)бо у приви(л)ю свои(м). На то кнѧ(з) Кири(к) жа(д)ны(х) доводо(в) листо(в)ны(х) нє ѡказа(л), а (в) привилю тє(ж) єго к(р). м(л). нє є(ст) таѧ Тумашо(в)щи(з)на ѡписана.

И за ты(м), указую(чи) границы сво(и) имє(н)я И(в)ницкого, па(н) Дєшко(в)ски(и) вєлъ // мєнє угору, вє(р)хъ того болота, на(д) самы(м) болотомъ 24 зв.
по лєву болота, а болото по право(и) руцє, и мєнєчи собє бы(ти) тоє болото границою з Ловково(м) и с Тулины, яко и (с)вє(т)ки свє(т)чили, и привє(л) на(с) к дорозє, котораѧ идєтъ с Тули(н) на И(в)ницу до Ходо(р)кова. Та(м) жє, чєрє(з) тую дорогу пєрєєха(в)ши, на(д) ты(м) жє болото(м) понєдалєку пришло болото з лєвоє руки, котороє называю(т) Бо(р)щовка, а па(н) Дєшко(в)ски(и) прє(д) сє на(д) ты(м) болото(м) вєл Вало(в)кою на(с) дубровою и привє(л) ку ѡзєрища(м), ѡказавши мнє в то(м) ѡстровє со(с)ны бо(р)тныє со (з)намєны старыми своими вєчистыми. Ѡ(т) ты(х) ѡзє(р) та(к) жє, на(д) ты(м) жє болото(м), вє(л) на(с) к дорозє Старобєлоцє(р)ко(в)ско(и), котораѧ идє(т) к Бєло(и) Цє(р)кви, Тули(н) и до Житомира, а(ж) до того мє(ст)ца, ѡ(т)колѧ тоє болото Вало(в)ка устала нєподалєку тоє дороги Бєлоцє(р)ковскоє. А (з)єхавши на тую дорогу гости(н)цо(м), вє(л) на(с) па(н) Дєшко(в)ски(и) с тыми (ж) свє(т)ка(ми) просто ты(м) гости(н)цо(м) ку Бєло(и) Цє(р)кви по(л)ми, дубровою, мєнєчи бы(т) тую дорогу боковую границу И(в)ницкую. Приє(ж)чаючи на(м) к дубровє, котораѧ лєжи(т) ѡбапо(л) дороги, та(м) жє ста(в)ши, по(д)даныє пна Адама Ѡлизаровича Во(л)чкєвича волосовскиє повєдєли, и(ж) «то(т) кгру(нт) и тыє дубровы по(д) Бєрєзовы(м) гає(м) суть кгру(н)ты пна ншого Волынє(ц)киє имє(н)я Волынє(ц)кого», а па(н) Дєшк(в)ски(и) повєдє(л), и(ж) «то(т) кгру(нт), што по пра(в)у дороги, то є(ст) Волынє(ц)ки(и), а по лєву є(ст) мо(и) вла(ст)ны(и) И(в)ни(ц)ки(и). В то(и) дубровє є(ст) што(с) дєрєва бо(р)тного волынє(ц)кого, кгру(н)ту зє(м)лєного, по(л) ани сєножатє(и) нє маю(т)», яко(ж) и свє(т)ки єго та(к) жє свє(т)чили. Пото(м) троху далє(и), в дуброву въєха(в)ши, привє(л) на(с) до врочища Куста Калинова, которы(и) ку(ст) стои(т) в долинє ѡ(з)лє доро(ги) тоє (ж) Бєлоцє(р)ковскоє, за(с) ѡ(т) того куста ку И(в)ницы долина(ми) // а(ж) пото(м) доли- 25
ною, Болото(м) называємы(м), котороє при(ш)ло в рєчку Ивницу.

А кнѧ(з) Ружи(н)ски(и) повєди(л) [13], и(ж) «то(т) кгру(нт), куды па(н) Дєшко(в)ски(и) води(т), є(ст) мо(и), а то(т) кгру(нт), у Бєрєзового гаю, є(ст) п҃на Ѡлизаро(в), брата моєго, а ѡ(т) Бєрєзового гаю, до ку(р)га(н)ѧ». А кгды є(с)мо приєхали ты(м) болото(м) до рєчки Ивницы, та(м) жє на(с) вжє но(ч) зашла, и нє ко(н)чи(в)ши тог[о] днѧ, ро(з)єхалисє є(с)мо.

Пото(м) назавтрєє июлѧ два(д)ца(т) сємого днѧ, у пѧ(т)ницу, зьєхалисѧ є(с)мо знову на тоє (ж) мє(ст)цо до Вало(в)ки, яко до пєты. Та(м) жє кнѧ(з) Ружи(н)ски(и) повєди(л)<.>бы(т) то(т) кгру(нт) сво(и) Котєлє(н)ски(и) по самую рєчку Ивницу и повє(л) на(с) кнѧ(з) Кири(к) вє(р)хъ рєчки, почавши ѡ(т) грєбли мимо п҃на Дєшко(в)ского и по самы(и) дво(р) п҃на Дєшко(в)ского, ѡ(т)ту(л) на(д) ставо(м) и на(д) рєчкою И(в)ницою а(ж) по(д) городищє, котороє стои(т) по то(и) сторонє И(в)ницы, мєнєчи бы(ти) кгру(нт) сво(и) и тоє городищє. А па(н) Дєшко(в)ски(и) та(к)жє мєни(л) бы(т) то(т) вє(с) кгру(нт), куды кнѧ(з) Ружи(н)ски(и) води(л), и тоє городищє «є(ст), дє(и), моє вла(с)ноє» и на(з)ва(л) єго про(з)вищє(м) Асафыє(в), ѡтчи(з)ноє и дєди(з)ноє, «на што є(с)ми и право в҃шє(и) м(л). ѡказа(л) и приви(л)ѧ до ру(к) ѡ(т)да(л)». Чому да(в)ши поко(и) кнѧ(з) Ружи(н)ски(и), ѡ(т) тог[о] городища вгору вє(л) на(с) кнѧ(з) Ружи(н)ски(и) на(д) Ивницою чєрє(з) гору, и привє(д)ши у долину, та(м) жє ста(в)ши, по(д)даныє п҃на Ѡлизаровы знову сє приповєдали, мєнєчи то(т) кгру(нт) по долину бы(т) п҃на своєго Волынє(ц)ки(и).

И нє ко(н)чєчи ѡ то(т) кгру(нт) и того днѧ, длѧ за(и)стья ночи, ро(з)єхалисє є(с)мо с кнзє(м) Ружи(н)ски(м) на тоє (ж) мє(ст)цє до болота Валю(в)ки. Та(м) жє я, по(д)коморы(и), выслухавши жалобы стороны поводовоє, листо(в), пра(в), приви(л)є(в), та(к) тє(ж) [...] [14] стороны ѡ(т)по(р)ноє и кнз҃ѧ
25 зв. Ружи(н)ского и ѡ(б)мо(в) єго м(л).,// нарадившисє с тыми лю(д)ми за(ц)ными, на то(т) ча(с) будучи(х)[!], и статуту, припусти(л) є(с)ми п҃на Дєшко(в)ского, сторону поводовую, ку доводу. Которы(и), за вказа(н)є(м) мои(м), по(с)тави(в)ши чоловєка ѡ(с)мъна(д)цати свєтко(в), людє(и) добры(х), сусєдо(в) ѡколи(ч)ны(х), с которы(х) ѡ(с)мъна(д)цати чоловєко(в) кнѧ(з) Кири(к) выбра(в)ши, во(д)лу(г) воли своєє, ч҃лвко(в) шє(с)ти, п҃на Стрибылєвы(х) по(д)даны(х) чотыри, а по(д)даны(х) п҃но(в) Воро(н) два з Ло(в)кова, с которыми па(н) Дєшко(в)ски(и) ку при(сє)зє бы(л) гото(в), и при листє(х) ты(х) свои(х) з свє(т)ками своими на то(м) кгру(н)тє, яко то є(ст) вла(с)тивы(и) єго, по(д)лу(г) того завожє(н)ѧ своєго, куды на(с) заводи(л), присєгати хотє(л). Яко (ж) кнѧ(з) Кири(к) Ружи(н)ски(и) п҃на Дєшко(в)ского ку присѧзє припуща(л), а кгды вжо при(ш)ло</> до присѧги, та(м) жє, вложившисє тыє люди у(ч)стивыє, панове шлѧ(х)та, мєжи ѡбє(д)вє тыє ѡсобы, з стороны и(з) собою право вєдучиє, на угоду и(х) м(л). приводили бє(з) ѡбра(з) сумнє(н)ѧ, яко (ж) за намовою ты(х) пно(в) и(х) м(л)ти таки(м) сѧ способо(м) згодити рачили и вє(ч)ными часы пєрєдо (м)ною, по(д)коморы(м), то собє при(з)нали, и(ж) то(т) кгру(нт), ѡ которы(и) мєжи и(х) м(л). [15] шла мєжи сєбє, подєлили, то є(ст)

---

[13] На полі приписка: «При(з)нанє кнѧз[я] Ружи(н)ско(г)[о]».
[14] На цьому місці аркуш пошкоджено.
[15] Далі, очевидно, пропущене слово «пра».

достало сє па(н)у Дєшко(в)скому ду(б)рова всѧ по тоє боло(то) и(з) сєножа(т)-ми, куды на(с) па(н) Дєшко(в)ски(и) води(л), ку И(в)ницы, на(д) болото(м) Вало(в)кою, а(ж) до дороги, котораѧ идє(т) с Тули(н) до И(в)ницы, а ω(т) тоє дороги трєтѧѧ ча(ст) всєго того кгру(н)ту па(н)у Дєшко(в)скому достало, а єго м(л). кн҃зю Ружи(н)скому достало ω(т) тоє дороги двє части того (ж) кгру(н)ту ку Котє(л)ни. Яко (ж) єсми, ро(з)мири(в)ши шнуро(м) то(т) вє(с) кгру(нт), єго м(л). кн҃зю ω(т)мири(л) ку Котє(л)ни двє части, а па(н)у // Дєш- 26
ко(в)скому ку И(в)ницы трєтюю ча(ст), яко дубро(в), по(л) и сєножатє(и), што сѧ в которо(и) части кому достало, тую и(х) м(л). вєчнє споко(и)нє уживати ма(ют). И приня(в)ши мєжи собою тую угоду, сами мєжи сєбє вложили закла(д) сто ко(п) г(р). лито(в)ски(х), абы тоє постановє(н)є мєжи и(х) млс҃тями было тривало и ничи(м) нє нарушано, а хто бы тыє границы наруши(ти) мє(л), тогды то(т) угоды сєє нєпослушны(и) маєтъ то сторонє в заруку попасти, а заплати(в)ши заруку прє(д) сє таѧ угода и(х) м(л). при моцы захована быти має(т).

Яко (ж) є(с)ми ис комо(р)нико(м) п҃но(м) Ивано(м) Ла(с)ко(м) ко(п)цы сыпа(л) по(д)комо(р)скиє, мєжи тыми кгру(н)ты ро(з)дєлєными посыпова(л) и рубєжи по дєрє(в)ю поклада(л), которы(м) кгру(н)то(м) копцы є(с)ми посыпа(л): поча(в)ши ω(т) болота Вало(в)ки напро(д) копє(ц) наро(ж)ны(и), а ω(т)ту(л) на(д) болото(м) Вало(в)кою увє(р)хъ зостави(в)ши и заховуючи тоє болото Вало(в)ку за старую границу, посєрєдинє того болота до дороги, котораѧ идє(т) с Тули(н) до И(в)ницы, ω(т) дороги тоє напро(сть) дубровою а(ж) до и полѧ ко(п)цы сыпа(л), и та(м) жє у дороги та(к)жє копє(ц) наро(ж)-ны(и) засыпа(л); ω(т) того ко(п)ца наро(ж)ного, засыпа(в)ши ко(п)цами сєрєдинами а(ж) до того ж кгру(н)ту и мє(ст)ца, гдє сє по(д)аныє п҃на Ѡлизаровы приповєдали, мєнєчи бы(т) кгру(н)то(м) п҃на своєго Волынє(ц)ки(м), та(м) жє є(с)ми засыпа(л) копє(ц) наро(ж)ны(и); ω(т) того ко(п)ца долиною до рєчки И(в)ницы, засыпа(в)ши та(к)жє копцы, и та(м) жє вжє оста(т)ни(и) копє(ц) наро(ж)ны(и),— вси(х) ко(п)цо(в) ли(ч)бою // єсми засыпа(л) два(д)- 26 зв.
ца(т) чотыри. А што сє дотычє(т) кгру(н)ту того, гдє сє по(д)даныє п҃на Адама Ѡлизаровича Во(л)чкєвича имєнє(м) пна своєго приповєдали, а пото(м) па(н) Дмитръ Єлє(ц), писа(р) зє(м)ски(и) киє(в)ски(и), яко ωпєку(н) п҃на Адама Ѡлизара, та(к)жє приповєда(л) имє(н)ѧ п҃на Адама Ѡлизаровича Волынє(ц)кого, а па(н) Дєшко(в)ски(и) та(к)жє captcha свои(м) кгру(н)то(м) мєни(л), я далє(и) с того мє(ст)ца нє єдучи, и та(м) жє копє(ц) по(д)лє дву(х) ку(р)гано(в), у Бєрєзового гаю, гдє сє приповєда(л) и стало, засыпати каза(л).

Што всє є(ст) длѧ памєти до кни(г) спра(в) подкомо(р)ски(х) записано, на што и выпи(с) с кни(г), по(д) пєчатю моєю и с по(д)писо(м) руки моєє, по по(л)ску єго м(л). па(н)у Богда(н)у Дєшко(в)скому, хоружичу бра(с)ла(в)-скому, є(ст) да(н).

Писа(н) у И(в)ницы».

У того дєкрєту пєча(т) п҃на по(д)коморого и по(д)пи(с) руки єго м(л). по по(л)ску в тыє слова: «Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)комори(и) зємли Киє(в)скоє, вла(ст)ною рукою».

А и(ж) сє было ку ночи схилило, тогды я, по вычита(н)ю того дєкрєту нє могучи того дня того кгру(н)ту ѡ(б)єхать, ѡ(т)ложи(в)ши є(с)мо тую справу по(д) тою (ж) мо(ц)ю до (д)ня а(в)густа два(д)ца(т) шостого дня, наза(в)трєє, наказа(ли) є(с)мо, абы єго м(л). па(н) Ма(т)фє(и) Нємири(ч) станови(л)сє у наро(ж)ного копца, узя(в)ши ѡ(т) самоє пєты, ѡ(т) болота Вало(в)ки, гдє єго м(л). па(н) Нємири(ч), та(к)жє тє(ж) и умоцованыє єго м(л). кнзя Кирика Ружи(н)ского, спо(л)нє с приатє(л)ми своими,//
27
з во(з)ны(м) и (з) шля(х)тою сє становили.

И кгды дня за(в)трєшнєго, то є(ст) м(с)ца а(в)густа 26, яко мы, су(д), та(к) и ѡбє(д)вє стороны приєхали(с)мы до того наро(ж)ного копца у болота Валовки, та(м) жє єго м(л). па(н) Нємири(ч), взавши ѡ(т) того самого болота Вало(в)ки, ѡ(т) наро(ж)ного копца, вє(л) и ѡказова(л) напє(р)вє(и) копє(ц) наро(ж)ны(и) внизу млы(н)ка своєго, послє того копцы сыпаныє и рубєжи в дубо(х) на(д) болото(м) Вало(в)кою, чєрє(з) дуброву до дороги Тули(н)скоє, которая идєть с Тули(н) до И(в)ницы, та(м) копє(ц) наро(ж)ны(и) у дороги, а ѡ(т) тоє дороги напро(сть) дубровою а(ж) до пола копцы сыпаныє и рубєжи по дубо(х), ѡ(т) дубровы чєрє(з) полє а(ж) до долины, которая упадає(т) в рєчку И(в)ницу, на(д) тою долиною копє(ц). А вєдучи на(с) далє(и) чєрє(з) тую долину а(ж) до (д)ву(х) ку(р)гано(в) та(м) жа(д)ного копца нє показа(л), и но(ч) на(с) ѡбошла. А наза(в)трєє дє(н) свєты(и) нєдє(л)ны(и) заходи(л), зачи(м) є(с)мо тую всю спра(в)у по(д) тою (ж) мо(ц)ю до (д)ня а(в)густа два(д)цать ѡ(с)мого, то є(ст) на понєдєло(к), ѡ(т)ложили и сторона(м) у ты(х) ку(р)гано(в) становитисє росказа(ли). А кгды дна трєтє(г)[о], яко у понєдєло(к), до ты(х) ку(р)гано(в) є(с)мо зьєхали, та(м) жє приєха(в)ши, єго м(л). па(н) Ма(т)фє(и) Нємири(ч) ис пано(м) ѡ(т)цо(м) своимъ<.>єго м(л). пано(м) Есифо(м) Нємиричо(м), су(д)єю зє(м)ски(м) киє(в)ски(м), повєди(л), абы є(с)мо далє(и), до Калинова Куста єхали, а сторона ѡ(т)по(р)ная, умоцованыє єго м(л). кнзя Кирика Ружи(н)ского, домовалисє, абы сє записови и ко(н)дыцыя(м), в нє(м) ѡписаны(х), досы(т) стало, абы пє(р)вє(и) границы и попцы[16] в року ЧД [94]-(мъ) учинєныє, достато(ч)нє чєрє(з) пна Нємирича ѡказаны, а чєрє(з) в. м(л). ско(н)чєны были. И кгды сє досы(т) станє тому а(р)тыкулови, мы ѡ (в)си и(н)шиє ро(з)ницы пєрє(д) в. м(л). у(с)правєдливитиса готови во(д)лу(г) ѡпису, в чо(м) є(с)мо сє спо(л)нє з собою намовили, абы є(с)мо ни
27 зв.
(в) чо(м) проти(в)ко записови и а(р)тыкуло(в), в нємъ ѡписаны(х),// ро(з)судко(м) свои(м) проти(в)ни нє были, а и абы єго м(л). па(н) Ма(т)фє(и) Нємири(ч), во(д)лу(г) своєго листу, яко почa(л), та(к) и до ко(н)ца, и во(д)лу(г) дєкрєту, в року ПД [84]-(мъ) учинєного, вси ко(п)цы и границы а(ж) до рєчки И(в)ницы вывє(л) и ѡказа(л), а пото(м) до и(н)ши(х) кри(в)дъ и ро(з)ни(ц), є(ст)ли має(т) которыє, при(с)тупова(л) и ѡказова(л). Его м(л). па(н) Есифъ Нємири(ч), су(д)я зє(м)ски(и) киє(в)ски(и), ѡ то з нами згодитиса нє хотє(л) и нє згоди(л).

Мы тєды, прихиляючиса в то(м) до справє(д)ливости и (п)рава посполитого и до ѡпису вла(с)ного, згоди(в)шиса я, Щасны(и) Ха(р)лєнски(и), по(д)коморы(и) киє(в)ски(и), зь єго м(л). пно(м) Яно(м) А(к)сако(м), по(д)воєводи(м) киє(в)ски(м), та(к) є(с)мо наказали, абы єго м(л). па(н) Ма(т)фє(и) Нє-

[16] Описка замість «копцы».

мири(ч) тыє вси копцы, яко суть ѡписаны в то(м) дєкрєтє в року ПД [84]-(му) мєжи про(д)ко(м) єго м(л). пно(м) Богдано(м) Дєшко(в)ски(м), а кнзє(м) Кирико(м) Ружи(н)ски(м), вывє(л) и ѡказа(л), абы є(с)мо и(х) потвє(р)дили, а є(ст)ли бы гдє которы(х) нє было, усыпа(ли) и вєчны(и) поко(и) по(д) заклადо(м), в описє мєновано(м), и границу та(м) мєжи и(х) м(л). постановили. А тоє ско(н)чи(в)ши, гдє бы єго м(л). кри(в)ду собє быти мєни(л), єха(ти) и (в)сє та(к) судо(в)нє, яко и (в)годнє ко(н)чити є(с)мо хотєли. Е(ст)ли[17] єго м(л). па(н) Ма(т)фє(и) Нємири(ч) яко дєкрєту ншо(г)[о] приня(ти), та(к) тє(ж) того ко(н)чи(ти) упо(р)нє нє хотє(л), алє сє протє(в)ко на(с) свє(т)чи(л), мы видєчи упо(р) єго м(л). а ѡбовлѧючисє в то(м) бо(л)шоє тру(д)но(сти), апєлѧцы(и) є(с)мо єго м(л). допуща(ли), ни(ж)ли єго м(л).// апєлєвати нє 28
хотє(л), то(л)ко упо(р)нє свє(т)чи(в)шисѧ, про(ч) ѡ(т)єха(л). Мы єсмо сє тє(ж), ѡсвє(т)чивши та(к) панами шлѧ(х)тою, лю(д)ми за(ц)ными, яко и во(з)ными, которы(и) на то(т) ча(с) при на(с) бы(ли), и(х) м(л). комо(р)никъ зємли Киє(в)скоє па(н) Сємє(н) Уру(ц)ки(и), а па(н) Дмитръ Елє(ц), писа(р) зє(м)ски(и) киє(в)ски(и), па(н) Фили(п) Елє(ц), по(д)столи(и) зємли Киє(в)скоє, а па(н) Василє(и) Тиша Быко(в)ски(и), а па(н) Яку(б) Павша, зємєнин воєво(д)ства Києвского, а во(з)ныє єнєрали зє(м)ли Киє(в)скоє шлѧхє(т)ны(и) Марє(к) Барано(в)ски(и), Стєпа(н) Яцко(в)ски(и).

Што всє длѧ памєти до кни(г) спра(в) по(д)комо(р)ски(х) зємли Киє(в)скоє записано.// 28 зв.

№ 4. [...][1]

Лєта Бо(ж)єго тисєча пѧ(т)со(т) дєвє(т)дєсѧ(т) пѧтого м(с)ца августа два(д)цать пѧтого днѧ.

Пєрєдо (м)ною, Ща(с)ны(м) Ха(р)ли(н)ски(м), по(д)коморы(м) воєво(д)ства Киє(в)ского, на року припало(м), наза(в)трєє свєтого Ба(р)толомєя свѧта ры(м)ского, за дєкрєто(м) суду головного трибуналу Любє(л)ского, кгды-(м) выєха(л) на ро(з)граничє(н)є кгру(н)ту ѡ(т) имє(н)я єго м(л). кнзя Кирика Ружи(н)ского, ро(т)мистра єго к(р). м(л)., Котєлє(н)ского а имє(н)я єго м(л). пна Ма(т)фєѧ Нємирича И(в)ницкого, за ѡ(б)вожє(н)ємъ кгру(н)ту И(в)ницкого ѡ(т) пна Ма(т)фєѧ Нємирича на врочищу стало(м) у Калинова Куста, на гости(н)цу Паволо(ц)комъ ѡ(т) Котє(л)ни. Та(м) жє пєрєдо (м)ною, по(д)коморы(м), ста(в)ши ѡчєвисто, єго м(л). па(н) Ада(м) Ѡлиза(р) Во(л)чкєви(ч) приповєда(н)є учинити рачи(л) в тыє слова, и(ж) «то є(ст), пнє по(д)коморы(и), вла(ст)ны(и) кгру(нт) мо(и) ѡ(т)чи(з)ны(и), прозываємы(и) Волынє(ц)ки(и), на которо(м) тєпє(р) вша м(л). стати рачи(ш), и мєнує(т) єго м(л). па(н) Ма(т)фє(и) Нємири(ч) свои(м) вла(ст)ны(м) врочищо(м) Калиновы(м) Кусто(м). А и(ж) и пє(р)вє(и) сєго, в року прошломъ тисєча пѧ(т)со(т) ѡ(с)мъдєсѧ(т) чє(т)вє(р)то(м), єго м(л). кнѧ(з) Ружи(н)ски(и) с пано(м) Дєшко(в)ски(м), яко з о(и)чичє(м) и(в)ницки(м), ро(з)граничє(н)є и сыпа(н)є ко(п)цо(в) чєрє(з) вшу м(л)., пнє по(д)ко-

[17] Слово написане над рядком.

[1] Заголовок акта в книзі відсутній.

моры(и), чини(л), а я-(м), еще на то(т) ча(с) не маючи ле(т), ув опеце бы(л), тогды ωпекунове мо(и) того не занехали, але его м(л). па(н) писа(р) земски(и)
29 // пнъ Дмитръ Еле(ц) пере(д) вашею м(л). ω то(т) кгру(н)т мо(и) ω(т)чи(з)ны(и) Волыне(ц)ки(и) приповеда(н)е чини(л) и менова(л) быти вла(ст)ны(м) кгру(н)то(м) мои(м) Волыне(ц)ки(м)». Яко (ж) то я, по(д)коморы(и), ω(т) пна писара слыша(л), и(ж) при(з)нава(л) быти то(т) кгру(н)тъ его м(л). пна Ωлизаровы(м), «а пото(м), де(и), кгды-(м) вышо(л) з опеки, па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) мене, яко ω(и)чича того кгру(н)ту моего Волыне(ц)кого, а его м(л). кнзя Кирика Ружи(н)ского яко де(р)жачого, по(з)вы зе(м)скими кие(в)скими позыва(л)». И проси(л) его м(л). па(н) Ωлиза(р), абы тые по(з)вы земские у кни(ги) суду моего по(д)комо(р)ского были уписаны. Я-(м) уписа(ти) каза(л), и та(к) се в собе маю(т):

«Жикгимо(нт) Трети(и), Бо(ж)ю м(л). коро(л) по(л)ски(и), велики(и) кнѧ(з) лито(в)ски(и), руски(и), пруски(и), жомои(т)ски(и), мазове(ц)ки(и), ифлѧ(нт)ски(и), короле(в)ства Шве(ц)кого набли(ж)ши(и) деди(ч) и пришлы(и) коро(л). Врожоному кнзю Кирику Ωстафъевичу Ружи(н)скому, земенину земли Кие(в)ское, яко де(р)жачому на се(с) ча(с) име(н)я и кгру(н)ту Волыне(ц)кого.

Жалова(л) у суду ншо(г)[о] зе(м)ского Кие(в)ского врожоны(и) па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч), су(д)ичь зе(м)ски(и) кие(в)ски(и), на тебе ω то(м), и(ж), де(и), ты, не ведати зь яки(м) право(м)ъ де(р)жечи(и) име(н)е и кгру(н)тъ, прозываемы(и) Волыне(ц)ки(и), в земли Кие(в)ско(и) лежачи(и), в сусе(д)стве з име(н)е(м) Немиричовы(м) И(в)ницки(м), чере(з) границы старые звечистые име(н)я его И(в)ницы с поменены(м) кгру(н)то(м) Волыне(ц)ки(м) кгру(нт) вла(ст)ны(и) звечисты(и) име(н)я его И(в)ни(ц)кого бе(з)пра(в)не, мо(ц)но кгва(л)то(м) еси на себе ку име(н)ю, тепе(р) неда(в)но ω(т) тебе де(р)жачому Волыне(ц)кому, и чере(з) границу, речку И(в)ницу, переше(д)ши, на кгру(н)-
29 зв. те его вла(ст)но(м)ъ // Ивьни(ц)ко(м) дво(р) збудова(л), в чомъ собе па(н) Немири(ч), ωпро(ч) кгру(н)ту, то(л)ко за кгва(л)товное ужива(н)е его шкоды мени(т) быти две тисечи ко(п) г(р). лито(в)ски(х), што, де(и), пану Немиричу, яко вла(ст)ному ω(и)чичу и споко(и)ному де(р)жа(в)цы име(н)я и кгру(н)ту И(в)ницкого, в то(м) шкоду чини(ш) и кгру(нт) его забирае(ш), в чо(м) па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) на тебе шире(и) сло(в)не, яко и ве(д)ле поступку права своего, всѧкими доводы правными и ωчевисто ω то с тобою росправетисѧ хоче(т).

Прото приказуе(м) тобе, абы еси пере(д) судо(м) нши(м) земски(м) Кие(в)ски(м) на роки зе(м)ские ω(в)ру(ц)кие, которые в року теперешне(м) тисеча пѧ(т)со(т) деве(т)деся(т) пе(р)во(м), на де(н) светого Миха(и)ла ры(м)ского свѧта, припадуть и назавтрее того свѧта судитисѧ буду(ть) в замку ншомъ Ω(в)ру(ц)комъ, ста(л) и ω тоее ω (в)се с пано(м) Ма(т)феемъ Немиричомъ, яко на року завито(м), ωчевисто росправи(л).

Писанъ у Киеве року по нарожe(н)ю Ису(с) Христовомъ, сына Божого, тисеча пѧ(т)со(т) деве(т)десѧ(т) пе(р)вомъ м(с)ца се(н)тебра шостого дня. Дмитръ Еле(ц), писа(р)».

«Жикгимо(нт) Трєти(и), Бо(ж)ю м(л)тью коро(л) по(л)ски(и), вє(ли)ки(и) кнѧ(з) ли(тов)ски(и), руски(и), пруски(и), жомои(т)ски(и), мазовє(ц)ки(и), ифлѧ(нт)ски(и) и королє(в)ства Швє(ц)кого набли(з)ши(и) диди(ч) и пришлы(и) коро(л). Зємєнину ншому зємли Киє(в)скоє врожоному па(н)у Адаму Ѡлизаровичу Во(л)чкєвичу.

Жалова(л) в суду ншо(г)[о] зє(м)ского Києвского врожоны(и) па(н) Ма(т)фє(и) Нємири(ч), су(д)и(ч) зємски(и) // киє(в)ски(и), на тєбє ω томъ, 30
и(ж), дє(и), будучи ты пє(р)вє(и) сєго в дє(р)жанъю и ужива(н)ю имєнъѧ кгру(н)ту, прозываємого Волынє(ц)кого, в зємли Киє(в)ско(и) лєжачо(г)[о], кнзю Кирику Ружи(н)скому нєдавно єси пусти(л), нє вєда(ти), зачи(м), а тєпє(р), за упущє(н)є(м) того кгру(н)ту, ω(т) тєбє кнзю Ружи(н)скому прилєглого, з кгру(н)то(м) пна Ма(т)фєѧ Нємиричовы(м) И(в)ницки(м) кнѧ(з) Кири(к) Ружи(н)ски(и), яко на сє(с) ча(с) дє(р)жачи(и) ω(т) тєбє того кгру(н)ту Волынє(ц)кого, пєрєшє(д)ши чєрє(з) границы старыє звєчистыє кгру(н)ту И(в)ни(ц)кого, на сєбє к тому кгру(н)ту Волынє(ц)кому забра(л), и чєрє(з) границу, рєчку И(в)ницу, пєрєшє(д)ши, дво(р) на кгру(н)тє, дє(и), єго посєлил, в чо(м) па(н) Ма(т)фє(и) Нємири(ч), ωпро(ч) кгру(н)ту, то(л)ко за кгва(л)товноє уживанъє єго шкоды собє ω(т) тєбє мєни(ть) бы(ти) двє тисєчи ко(п) г(р). лито(в)ски(х), што ω(н) на тєбє всѧкими доводами пра(в)ными и во(д)лє поступку права своєго показати и ω то всє с тобою у суду ншо(г)[о] зє(м)ского Киє(в)ского, панъ Матфє(и) Нємири(ч), правнє росправити хочєть.

Прото приказуємъ тобє, абы єси пєрє(д) судо(м) нши(м) зє(м)ски(м) Киє(в)ски(м) на роки зє(м)скиє ω(в)ру(ц)киє, которыє в року тєпєрє(ш)нє(м) тисєча пѧтъсотъ дєвє(т)дєсѧ(т) пє(р)вомъ, на дєнъ свєтого Миха(и)ла ры(м)ского свѧта, припадуть и назавтрєє того (ж) свѧта судитисѧ будуть в замку ншо(м) Ѡ(в)ру(ц)комъ, са(м) ста(л) и ω то всє с пано(м) Ма(т)фєє(м) Нємиричо(м), яко на року завито(м), ωчєвисто росправилъ.

Писанъ у Києвє року по нарожє(н)ю Исуса Христа,// сына Божого, ти- 30 зв.
сєча пѧ(т)сотъ дєвє(т)дєсѧ(т) пє(р)вого м(с)ца сє(н)тєбра шостого дня. Дмитръ Єлє(ц), писа(р)».

И просиль єго м(л). пнъ Адамъ Ѡлиза(р), абы тоє приповєданъє єго м(л). до кни(г) мои(х) по(д)комо(р)ски(х) было записано, што єсть записано.

№ 5. Справа єго мл(с)ти кнзѧ Кирика Ружи(н)ского ро(з)єзду комиса(р)ского имє(н)ѧ єго мл(с)ти Котєлєнъского // 31

Року тисєча пѧ(т)со(т) дєвє(т)дєсѧ(т) сємого м(с)ца дєкабра два(д)цать трєтєго днѧ.

Мы, комисарє з рамєни єго к(р). м(л). пна ншо(г)[о] млтиво(г)[о], за листо(м) єго к(р). м(л). комиси(и)ны(м), зь сє(и)му прошлого Ва(р)шавского в року тєпєрє(ш)нє(м) тисєча пѧ(т)со(т) дєвє(т)дєсѧ(т) сємого на ро(з)граничє(н)є має(т)ности єго м(л)ти кнзѧ Кирика Ружи(н)ского Котєлє(н)скоє, вє(ч)-

но(ст)ю ѡ(т) єго к(р). м(л). славноє памєти королѧ єго м(л). Стєфана єго м(л). даноє, высланыє, я, Миха(л) Мышка з Ва(р)кови(ч), кашталѧ(н) зє(м)ли Воли(н)скоє, я, Стєфа(н) Ло(з)ка, ма(р)шало(к) єго к(р). м(л)., я, Дми(т)ръ Елє(ц), писа(р) зє(м)ски(и) киє(в)ски(и), а ѧ, Сємє(н) Бутович, во(и)ски(и) киє(в)ски(и), а маючи мы при собѣ комо(р)ника того (ж) воєво(д)с(т)ва Киє(в)ского присѧ(г)ло(г)[о] пна Сємєна Уру(ц)кого, кгды(ж) па(н) по(д)коморы(и) киє(в)ски(и) са(м) про хоробу свою бы(т) при на(с) на то(и) комиси(и) нє могучы, за листо(м) свои(м) ѡ(т)вори(ст)ы(м) тєго комо(р)ника, вє(р)ху мєнованого, до на(с), комисаро(в), длѧ ро(з)граничє(н)ѧ кгру(н)то(в) котєлє(н)ски(х) посла(л), ѡ(з)на(и)муємы ты(м) нши(м) комиса(р)ски(м) судовы(м) листо(м), и(ж) в року тєпєрєшнє(м), датою вє(р)ху мєновано(м), кгды-(с) мы з о(б)вєщє(н)ѧ єго м(л). кнзѧ Ружи(н)ского взѧли тую вѣдомо(ст) ѡ комиси(и) єго к(р). м(л)., на ѡсобы нши винєсєны(и), и порозумє(в)ши з собою а (з)єха(в)шисє на ѡ(д)но мє(ст)цє, ѡную є(с)мо пєрє(д) собою чита(ти) казали, и слово ѡ(т) слова такъ сѧ в собѣ має(т):

«Жикгимо(нт) Трєти(и), Бо(ж)ю м(л)[т]ю коро(л) по(л)ски(и), вє(ли)ки(и) кнѧ(з) ли(т)[ов]ски(и), ру(с)ки(и), пру(с)ки(и), мазовє(ц)ки(и), жомои(т)ски(и), ифлѧ(нт)ски(и), швє(д)ски(и), кго(т)ски(и), ванда(л)ски(и) дєдичны(и) коро(л)<.> // Урожоны(м) Стани(с)лавови Жо(л)ковскому, кашталѧ-
31 зв. нови лъво(в)скому, старостє любашо(в)скому и ка(д)луско(му)[!], Миха(и)лови Мышцє Ва(р)ковскому, кашталѧнови волы(н)скому, Ща(с)ному Ха(р)ли(н)скому, по(д)коморєму киє(в)скому, Лавринови Пєсочи(н)скому, бра(с)лавскому подкоморы(м), Стєфану Лозцє, ма(р)шалку мозы(р)скому, а Дми(т)ру Е(л)цу, писа(р)у, Ваври(н)цу Бєрєжє(ц)кому, дворѧнинови нщєму и ло(в)чєму киє(в)скому, Сємєну Бутовичу, во(и)скому киє(в)скому, Ивану Со(л)танови, Стани(с)лавови Пє(т)ро(в)скому, упри(и)мє и вє(р)нє на(м) милы(м) — ласка нша кролє(в)скаѧ.

Урожоныє вє(р)нє на(м) милыє! И(ж) на со(и)мє прошло(м) ѡ(с)мъдєсѧ(т) пє(р)во(м) королѧ єго м(л). славноє памєти Стєфана, про(д)ка ншо(г)[о], за го(д)ныє заслуги урожоному кнзю Кирику Ружи(н)скому, ро(т)мистрови ншому, право(м) вѣчны(м) в о(т)чизну и дєди(ц)ство добра королє(в)скиє, Котє(л)ню в зємли Киє(в)ско(и), ѡ(т)дати рачи(л), которы(х) то добръ кнѧ(з) Ружи(н)ски(и) с пото(м)ками своими за (п)раво(м) свои(м), во(д)лє ѡ(з)начє(н)ѧ и загранічє(н)ѧ чєрє(з) комисаро(в), уживати має(т), што привилє(и) данина єго ширє(и) в собѣ ѡписано и доложоно маєть, прото тую спра(в)у на упри(и)мо(ст) и вє(р)но(ст) вшу, ѡ которы(х) вѣрє, упри(и)мости и ди(л)ности добрє розумєємо, вкладає(м) и си(м) ли(с)то(м) нши(м) на(з)начає(м) и приказує(м), абы упри(и)мо(ст) и вє(р)но(ст) вша на ча(с) и дє(н) пє(в)ны(и) та(м), до ты(х) добръ, Котє(л)ни, споl(л)нє зъєха(в)ши а заховуючисѧ в то(м) во(д)-
32 лу(г) приви(л)ю данины // ншоє и звычаю права по(с)по(ли)того, ѡ(б)вєсти(в)ши ты(х), кому ѡ то(м) вѣдати налєжи(ть), ѡныє добра достатєчнє ѡграничи(ли), знаки пєвныє положи(ли) и копцами закопали и засыпали, та(к) то слу(ш)нє границами ѡбваровавши, яко би кнѧ(з) Ружи(н)ски(и) с пото(м)ками своими вєчнє, будучи грани(ц) свои(х) пєвє(н), и (в) споко(и)но(м) дє(р)-

жа(н)ю и ужива(н)ю ωстави(л), постєрєгаючи ω(д)нак того, абы нє(с)лушнаѧ у(и)ма кгру(н)то(м) нши(м) нє дєєла. А нєби(т)но(ст) ω(д)но(г)[о], дву(х) и бо(л)шє(и) в то(и) справє упри(и)мостѧ(м) и вє(р)ностѧ(мъ) вши(м) пєрєшкодою и проволокою быти нє має(т) конє(ч)нє, што учинитє, упри(и)мо(ст) и вє(р)но(ст) вша, для ласки ншоє и пови(н)но(сти) своєє.

Писа(н) у Ва(р)ша(вє) на сє(и)мє ва(л)но(м) кору(н)но(м) року тисєча пѧ(т)со(т) дєвє(т)дєсѧ(т) сємого м(с)ца ма(р)ца дєсѧтого днѧ, а пановань королє(в)ствъ нши(х) по(л)ского дєсѧтого</>,а швє(ц)кого чє(т)вє(р)того року.

За вла(с)ны(м) єго к(р). м(л). злєцєнє(м)</> Zacharyasz Jalowyczky</>».

А по вычита(н)ю тоє комиси(и) да(л) на(м) того справу єго м(л). кнѧ(з) Ружи(н)ски(и), жє и ω:о(б)ливы(и) ли(ст) єго к(р). м(л). до єго м(л). кнжти Ѧнуша Жє(с)ла(в)ского, воєводы по(д)лѧ(ш)ского а старосты житоми(р)ско-(г)[о], абы при ра(з)граничє(н)ю добръ Котєлє(н)ски(х), кнзю Ружи(н)скому вєчнє(.т)ю даны(х), єго м(л). та(м) бы(ти) рачиль // и при пана(х) комисаро(х) 32 зв.
того ро(з)граничє(н)ѧ до(и)зра(л), которы(и) ли(ст) до єго м(л). до Житомира чєрє(з) во(з)но(г)[о] єнєрала шлѧхє(т)ного Стєфана Ми(н)ко(в)ского є(ст) ωдосланы(и).

Яко (ж) мы, комисарє, заховуючисѧ мы способо(м) права по(с)политого, напє(р)вє(и) по(з)вы нши комиса(р)ски(є) по пє(в)ны(х) ωсо(б) ωбоватєлє(и) воєво(д)ства Киє(в)ского, которыє прилє(г)лостє(и) має(т)ностє(и) свои(х) до кгру(н)то(в) котєлє(н)ски(х) маю(т), повыдавали, а мєновитє по тыє ωсобы: єго м(л). пна Єрони(ма) Го(р)ностаѧ,воєводича бєрєстє(и)ского, и ма(л)жо(н)-ку єго м(л). пни Биѧту Лѧсотѧ(н)ку ω прилє(г)ло(ст) кгру(н)ту пна Го(р)-ностаєвого Лєщи(н)ского до кгру(н)ту єго м(л). кнзѧ Кирика Ружи(н)ского Котєлє(н)ского, зєшлого кгру(н)ту з кгру(н)то(м), то є(ст) мєновитє урочи-щє(м) у ку(р)гана Бєлого Камєнѧ; другиє позвы по єго м(л). пна Богдана Стрыбылѧ, зємєнина воєво(д)ства Киє(в)ского, ω прилє(г)ло(ст) кгру(н)ту має(т)но(сти) пна Стрыбыловоє Ло(в)ко(в)скоє з має(т)но(ст)ю єго м(л). кнзѧ Ружи(н)ского Котєлє(н)скою, а мєновитє урочищо(м) ω(т) Бу(и)мєра идучи Ивє(н)кою рєчкою вни(з), до ри(ч)ки И(в)ницы, до гости(н)ца Коростє-шє(в)ского, до мо(ст)ка, которы(и) мосто(к) на ри(ч)цє И(в)ницы, а ω(т) мо(ст)ка рєчки И(в)ницы // увє(р)хъ до Валовки, зоставуючи кгру(нт) пна 33
Стрыбилє(в) по лєвє(и), а єго м(л). кнзѧ Ружи(н)ского по право(и) сторо-нє</>; а трєти(и) позо(в) по єго м(л). пна Ма(т)фѣѧ Нємирича, су(д)ича зємли Киє(в)скоє, ω прилє(г)лость кгру(н)ту має(т)ности пна Нємиричовы И(в)ни-цы з гру(нт)у(м) єго м(л). кнзѧ Кирика Ружи(н)ского Котєлє(н)ски(м)</>; чєтвє(р)ты(и) позо(в) по пна Алє(к)са(н)дра и Васи(л)ѧ Тишо(в) Быко(в)ски(х) та(к)жє ω прилє(г)ло(ст) кгру(н)то(в) и(х) млти ω(т) має(т)ности и(х) Ходо(р)-ко(в)скоє з кгру(н)то(м) єго м(л). кнзѧ Ружи(н)ского Котєлє(н)ски(м)</>; а пѧты(и) позо(в) Єрєго Бли(н)д(съ)рупа, зємєнина єго к(р). м(л)., та(к)жє ω

приле(г)ло(ст) кгру(н)ту его м(л). Нехоро(ш)ского з кгру(н)то(м) его м(л).
кнзѧ Ружи(н)ского</> Котеле(н)ски(м); а шосты(и) позо(в) по его м(л).
Ѡстафѧ Тишкевича Лого(и)ско(г)[о], воеводича берестє(и)ского, ѡ приле(г)-
ло(ст) кгру(н)ту его м(л). Коде(н)ского з кгру(н)то(м) его м(л). кнзѧ Ружи(н)-
ского Котеле(н)ски(м); а семы(и) позо(в) по его м(л). пна Ѡстафиѧна Тишке-
вича, воеводича берестє(и)ского</>; а ѡ(с)мы(и) по его м(л). пна Адама Ѡли-
зара ѡ приле(г)ло(сть) кгру(н)ту Волосо(в)ского з кгру(н)то(м) его м(л).
кнзѧ Кири(ка) Ружи(н)ского Котеле(н)ски(м). Которые по(з)вы вси ѡ(д)но-
ста(и)не, слово ѡ(т) слова, по (в)си(х) и(х) м(л). ѡсо(б), ве(р)ху менованы(х),
писаные, та(к) се в собе маю(ть), а меновите позо(в) по его (мл). пна Еронима
33 зв. Го(р)ностаѧ и ма(л)жо(н)ку его м(л). пни Биѧту Лѧсотѧ(н)ку виданые // в тые
слова:

«Земенину его к(р). м(л). земли Кие(в)ское па(н)у Еронимови Го(р)-
ностаеви, воеводичу берестє(и)скому, и ма(л)жо(н)це его м(л). пане(и) Биѧте
Лѧсотѧ(н)це.

Ѡ(з)на(и)муе(м) вше(и) мл(с)ти, и(ж) да(н) на(м) е(ст) ли(ст) к(р). его
м(л). пна ншо(г)[о] м(л)тиво(г)[о] комиса(р)ски(и), в которо(м) его к(р). м(л).
до на(с) писати рачи(л) росказуючи на(м), абы-(с) мы, зложи(в)ши ча(с) и
ро(к) пе(в)ны(и), на кгру(нт) его м(л). кнзѧ Кирика Ружи(н)ского Котеле(н)-
ски(и) выеха(в)ши, та(к) ѡ(т) име(н)ѧ добръ к(р). его м(л). за(м)ку и староства
Житоми(р)ского и кгру(н)то(в), до него належачи(х), где ко(л)ве(к) зь собою
приле(г)лы(х), яко те(ж) ѡ(т) име(н)ѧ вше(и) м(л). местечка Лещина кгру(н)-
то(в) приле(г)лы(х), а ро(з)еха(в)ши та(к) з стороны добръ к(р). его м(л).
староства се(л), урочищь и кгру(н)то(в) житоми(р)ски(х), яко те(ж) и ваше(и)
м(л). вла(с)ны(х) приле(г)лы(х), кгру(н)то(в) Котеле(н)ски(х), се(л) и уро-
чищь, до Коте(л)ни належачи(х), заграничили и копцы закопа(ли) та(к), яко
бы уже его м(л). кнѧ(з) Кири(к) Ружи(н)ски(и) во(д)лу(г) приви(л)ю к(р).
его м(л)., ему на Коте(л)ню даного, бы(л) ведо(м) и песе(н) и кгру(н)то(в)
име(н)ѧ своего Котеле(н)ского<,> в о(б)е(з)дъ, яко е(ст) и быти мае(т) ста-
рода(в)но до(л)ги(и) и широки(и).

А и(ж) маемо ведомо(сть), и(ж) вша м(л). сусе(д)ство и приле(г)ло(ст)
с ты(м) име(н)е(м) Коте(л)нею, на котороє на(с) его к(р). м(л). высла(л) ку
34 загранче(н)ю его мл(с)ти,// прото мы, прихилѧючисѧ в то(и) мере ли(с)тови
и росказа(н)ю его к(р). м(л)., намови(в)шисѧ ѡ(д)носта(и)не, зложи(ли)
е(с)мо ро(к) пе(в)ны(и) на выеха(н)є и загранче(н)е кгру(н)то(в) Котеле(н)-
ски(х) ѡ(т) добръ к(р). его м(л)., се(л) и урочищь и кгру(н)то(в) житоми(р)-
ски(х), и име(н)ѧ вше(и) м(л). местечка Лещина, то е(ст) в року тепер идучо(м)
тисеча пѧ(т)со(т) деве(т)десѧ(т) семо(м) м(с)ца декабра два(д)ца(ть) третего
днѧ<,>.

Зачи(м) мы владзею его к(р). м(л). напоминаемо и росказуемы, абы вша
м(л). на то(т) ро(к) и де(н) выше(и) помененый(и) помененого ѡграниче(н)ѧ,
ѡ(т) на(с) зложоного, на року завито(м) ста(л), листы и доводы пра(в)ные,
е(ст)ли якие на границу възгладо(м) приле(г)лости своее ми(ти) рачи(ш) пе-

рε(д) нами, яко комиса(р)ми єго к(р). м(л)., показа(л) и на ро(з)граничє(н)ε добрѣ помεнεны(х) Котεлε(н)ски(х)<,> на мε(ст)цε ро(з)ни(ц) и урочищъ у Бεлого Камεнѧ у могилы[1] з доводами своими выεха(л) и ро(з)су(д)ку ншо(г)[о] в то(и) справε учинεно(г)[о], правнε при(с)лухова(т), упε(в)нѧю(чи) вшу м(л). в то(м), и(ж) хотѧ станε(ш) або нε станε(ш), мы в то(и) мєрє, [ш]то[2] на(м) и (в)рѧдови ншε(му) комиса(р)скεму будε(т) налεжа(ло), пра(в)нε проти(в)ко вшε(и) м(л). поступова(ти) будε(м), в чо(м) нεста(н)ε вшε(й) м(л). жа(д)ною пεрεказою на(м) бы(ти) нε можε(ть).

Писа(н) у Котε(л)ни року тисεча пѧ(т)со(т) дεвε(т)дεсѧ(т) сεмого // м(с)ца 34 зв.
ноѧбра двадцать трεтεго днѧ».

В ты(х) по(з)вε(х) пεчатε(и) чотыри пано(в) комисаро(в), вε(р)ху мεнованы(х): «Миха(л) Мышка, каштала(н) волы(н)ски(и), рукою, Стεфа(н) Ло(з)ка, ма(р)шало(к) мозы(р)ски(и), рукою, Дмитръ Елε(ц), писа(р) зεмски(и) киε(в)ски(и), Сεмεн Бутови(ч), во(и)ски(и) киε(в)ски(и)».

А по вычита(н)ю того позву умоцованы(и) єго м(л). кнзѧ Ружи(н)ского па(н) Яку(б) Павша и па(н) Ѧ(н) Бзи(ц)ки(и), показа(в)ши мо(ц) зупо(л)ную ѡ(т) єго м(л). кнзѧ Ружи(н)ско(г)[о], ѡ(б)мову такую учини(ли), жε, дε(и), «єго м(л). кнѧ(з) Ружи(н)ски(и) са(м), про хоробу свою, бы(ти) нε могучи, на(м) тыε спра(вы) пεрε(д) вшу м(л)., пановε комисарε, ѡ(т)правова(ти) злεцы(л)». Яко (ж), дε(и), и положε(н)ε по(з)ву и року за по(з)во(м) доводи(л) ѡчεвисты(м) со(з)на(н)ε(м) во(з)ны(м) шлѧхε(т)ного Стεфана Кучи(н)ского и (з)нову пна Го(р)ностаѧ до права тому (ж) во(з)но(му) привола(т) ро(с)каза(ли).

А и(ж) на(с), комисаро(в), но(ч) на(д)ходила, а до того жε и свѧта, памεтки нарожε(н)ѧ пна Хри(с)туса, пна и (з)бавитεлѧ ншог(о)[о], яко на дε(н) за(в)трεшни(и) на(д)ступова(ли), с ты(х) причи(н), и тую самую спра(в)у єго м(л). па(н)у Го(р)ностаю с кнѧзε(м) Кирико(м) Ружи(н)ски(м), та(к) всѣ справы лимитовали(с)мо // до (д)нѧ два(д)цать дεвѧтого того (ж) м(с)ца дε- 35
кабра, по(д) тою (ж) мо(ц)ю ѡ(д)на(к) жε заховуючисѧ, во(д)лε права по(с)политого, ѡсобливыми ли(с)тами ншими комиса(р)скими ѡ то(и) лимитацы(и) до ко(ж)дого ѡсо(б)ливε зь и(х) м(л)., то ε(ст) па(н)у Ярониму Го(р)ностаю и ма(л)жо(н)цε єго м(л)., па(н)у Богдану Стрыбылю, па(н)у Ма(т)фѣю Нεмири(ч)у, па(н)у Алε(к)са(н)дру [и] Васи(л)ю Тиша(м), па(н)у Ю(р)ю Бли(н)струпу, па(н)у Адаму Ѡлиза(р)у чεрε(з) во(з)ны(х) шляхε(т)ны(х) Стεфана Кучи(н)ско(г)[о] и Стεфана Ми(н)ко(в)ского ѡ(з)на(и)ми(ли).

А (кг)ды два(д)ца(т) дεвѧты(й) дε(н) м(с)ца дεка(б)ра припа(л), мы, комисарε, вε(д)лε пови(н)но(сти) ншоε на тую (ж) пεту границу<,> у моги(л) до Бεлого Камεнѧ[3], выεхали, хотεчи в скуто(к) границы мεжи вε(р)ху мεноваными</> ѡсобами</> приводи(ти). И скоро-(с) мы та(м) приεха(ли), ѡ(т)

---

[1] Слова «у Бεлого Камεнѧ у могилы» підкреслені олівцем; на полі позначка «NB!».
[2] Текст пошкоджений.
[3] Слова «у моги(л) до Бεлого Камεнѧ» підкреслені олівцем; на полі позначка «NB!».

его м(л). пна Еронима Го(р)ностаꙗ и ма(л)жо(н)ки его м(л). чрез(з) во(з)ного воєво(д)ства Киє(в)ского [4] пода(л) ли(ст) ω(т)вороны(и) на(м), комисаро(м), и сторонє его м(л). кнзю Ружи(н)скому, ω(з)на(и)муючи ω хоробє пна Го(р)ностаєво(и), за которою, дє(и), хоробою на року тєпєрє(ш)нє(м) длꙗ ро(з)граничє(н)ꙗ кгру(н)то(в) ста(ть) нє можє. А та(к) мы, комисарє, то(т) ли(ст) ω(т) пна Го(р)ностаꙗ принꙗвшє, пєрє(д) собою чита(ти) є(с)мо каза(ли) и сло(во) ω(т) слова та(к) сє в собє маєть</>:

«Вє(л)мо(ж)ному его м(л). кнзю Кирику Ружи(н)скому.

35 зв. Ꙗ, Ерони(м) Го(р)носта(и),// ω(з)на(и)мую вшє(и) мл(с)ти моєму мл(с)тивому па(н)у, и(ж) мꙗ дошла таꙗ вєдомо(сть), жєбы в. м., кнжє Кирику Ружи(н)ски(и), мє(л) мєнє по(з)вати по(з)во(м) комиса(р)ски(м) на дє(н) два(д)цать трєти(и) м(с)ца дєка(б)ра в року тєпє(р) идучо(м) тисєча пꙗ(т)со(т) дєвє(т)дєсꙗ(т) сємо(м) до ро(з)граничє(н)ꙗ кгру(н)то(в) и до засыпова(н)ꙗ ко(п)цо(в) у могилы Бєлоцє(р)ко(в)скоє до рє(ч)ки Бу(и)мєра ω(т) имє(н)ꙗ моєго Лєщина, до имє(н)ꙗ и кгру(н)то(в) вшє(и) м(л)., кнжє Кирику Ружи(н)ски(и), Котє(л)ни прилє(г)лого, ω чо(м) якобы то(т) позо(в) комиса(р)ски(и) ширє(и) а достатє(ч)нє(и) ω(б)мовлꙗ(ти) мє(л). А та(к) ꙗ, будучи ω(т) пна Бга хоробою ω(б)ло(ж)он и навєжо(н), и за ωною хоробою нє мо(г) є(с)ми-(х) стати на вы(ш)мєновано(м) року до ро(з)граничє(н)ꙗ ты(х) кгру(н)то(в) и до засыпова(н)ꙗ ко(п)цо(в) мєжи кгру(н)тами ншими. А та(к) ꙗ в. м. моє(г)[о] мл(с)тивого пна пи(л)нє прошу, абы вша м(л). в то(м) во(д)лу(г) права заховать рачи(л), а то(т) ро(к) вы(ш)мєнєны(и) до у(з)дровє(н)ꙗ моєго ω(т)ложи(ти) рачи(л), а тєпє(р) та(м) на тыє кгру(н)ты вы(ш)мєнєныє зь и(х) м(л). пны комиса(р)ми жєбы вша мл(с)ть нє єха(л) и ωны(х) кгру(н)то(в) ω(т) имє(н)ꙗ
36 моєго Лєщина нє граничи(л) и копцо(в) нє засыпова(л), и (в) то(м) // дєкрєту ω(т) и(х) м(л). пно(в) комисаро(в) на мєнє жадного нє ωдє(р)жива(л). И на том-(м) да(л) сє(с) ли(ст) хоробы моєє, по(д) пєча(т)ю и с по(д)писо(м) руки моєє.

А при то(м) бы(ли) и того добрє вєдали єго м(л). па(н) Павє(л) Жили(н)ски(и), которы(и), за про(з)бою моєю, пєча(т) свою приложи(ти) и руку по(д)писа(ти) рачи(л).

Писа(н) у Ры(х)тича(х) року тисєча пꙗ(т)со(т) дєвє(т)дєсꙗ(т) сємо(г)[о] м(с)ца дєка(б)ра два(д)цатого днꙗ».

У того листу пєчатє(и) двє а по(д)пи(с) рукъ в ты(и) слова: «Hornostay Heronym m[anu] pr[opria], Paweł Ziminsky [5] m[anu] pr[opria]».

А по вычита(н)ю того ли(с)ту мы, комисарє, наради(в)шисꙗ мєжи собою и видєчи хоробою за(к)лада(н)є у ка(ж)дого суду має(т) бы(ти) при(и)мовано,

---

[4] Далі пропуск в тексті, заповнений чотирма вертикальними й однією горизонтальною рискою.

[5] Вірогідно, правильний варіант прізвища — у підписі, тобто «Зиминський», а згаданий вище варіант «Жилинський» — помилка, що виникла при перекладі листа з польської мови.

ве(д)ле права посполитого, дылацы(и) его м(л). па(н)у Го(р)ностаю е(с)мо узычи(ли) по(д) таковы(м) способо(м), же кгды по(в)торе его м(л). кнѧ(з) Ружи(н)ски(и) пна Го(р)ностаѧ пере(д) су(д) комиса(р)ски(и) ѡ ро(з)граниче(н)е позове(ть), теды па(н) Го(р)носта(и) напере(д) присегою теле(с)ною, яко справе(д)ливе хо(р) бы(л), и(ж) то не ку (з)волоце стороне учини(л), мае(т) сѧ ѡ(т)ве[ч]ати, а присегну(в)ши пре(д) се, тые кгру(н)ты зь его м(л). кнзе(м) Ружи(н)ски(м) чере(з) комисаро(в) и (в)рѧ(д) по(д)коморого а(л)бо комо(р)ника ро(з)- // ро(з)граничити маеть. 36 зв.

Што длѧ памети до кни(г) спра(в) по(д)комо(р)ски(х) воево(д)ства Кие(в)ского записано есть.

№ 6. Справа его мл(с)ти кнзѧ Ружи(н)ского ро(з)езду комисаръского за листо(мъ) его короле(в)ско(и) мл(с)ти именъѧ его мл(с)ти Котеленъского // 37

Року тисеча пѧтъсотъ деве(т)десѧтъ семо(г)[о] м(с)ца декабра два(д)ца(т) третего дня.

Мы, комисаре з рамени его к(р). м(л). пна ншо(г)[о] м(л)тивого, за листо(м) его к(р). м(л). комисе(и)ны(м) зъ се(и)му про(ш)лого Ва(р)шавского в року тепере(ш)не(м) тисеча пѧ(т)со(т) деве(т)деса(т) семого на ро(з)граниче(н)е мае(т)ности его м(л). кнзѧ Кирика Ружи(н)ско(г)[о] Котеле(н)ское, ве(ч)но(ст)ю ѡ(т) его к(р). м(л). сла(в)ное памети королѧ его м(л). Стефана его м(л). даное, ви(с)ланые, я, Миха(л) Мы(ш)ка з Ва(р)кови(ч), каштелѧ(н) зе(м)ли Волы(н)ское, я, Стефа(н) Ло(з)ка, ма(р)шало(к) его к(р). м(л)., я, Дми(т)ръ Еле(ц), писа(р) зе(м)ски(и) кие(в)ски(и), а ѧ, Семе(н) Бутови(ч), во(и)ски(и) кие(в)ски(и), а маю(чи) мы при собе комо(р)ника того (ж) воево(д)ства Кие(в)ского приса(г)лого пна Семена Уру(ц)кого, кгды (ж) па(н) по(д)коморы(и) кие(в)ски(и) са(м), про хоробу свою<,> бы(ти) при на(с) на то(и) комиси(и) не могучы, за ли(с)то(м) свои(м) ѡ(т)вористы(м) того комо(р)ника, ве(р)ху менованого, до на(с), комисаро(в), длѧ ро(з)граниче(н)ѧ кгру(н)то(в) котеле(н)ски(х) посла(л), ѡ(з)на(и)муемы ты(м) нши(м) комиса(р)ски(м) судовы(м) ли(с)то(м), и(ж) в року теперешне(м), датою ве(р)ху меновано(м), кгди-(с) мы, з о(б)веще(н)ѧ его м(л). кнзѧ Ружи(н)ского <,> вз(ѧли) тую ведомо(ст) ѡ комиси(и) его к(р). м(л)., на ѡсобы нши вынесеное, и порозуме(в)ши з собою а (з)еха(в)шисѧ // на ѡ(д)но ме(ст)це и заховуючисѧ способомъ права посполитого<,> позвы нши комеса(р)ские по пе(в)ны(х) ѡсо(б) и ѡбывателе(и) воево(д)ства Кие(в)ского выда(ть) есмо росказа(ли), межи которыми и по пна Бо(г)да(на) Стрыбылѧ ѡ мае(т)но(сти), приле(г)лые ѡ(т) мае(т)ности пна Стрыбылѧ кгру(н)то(в) Ло(в)ко(в)ски(х) до мае(т)но(сти) кнзѧ Ружи(н)ского кгру(н)то(в) Котеле(н)ски(х)<,> а менови(те) урочищо(м) ѡ(т) Бу(и)мера идучи Иве(ч)кою ре(ч)кою вни(з), до реки И(в)ницы, до гости(н)ца Коростишо(в)ско(г)[о], до мо(ст)ка<,> [1] 37 зв.

[1] Справа недописана, уривається на розділовому знакові. Наступна справа починається без інтервала й абзаца цим же почерком, але іншим чорнилом.

№ 7. Пно(в) [1] Ко(р)чєвски(х) з Бражи(н)скими<,>

Року Бо(ж)єго нарожєньѧ тисєча·пѧ(т)со(т) дєвє(т)дєсѧ(т) ω(с)мого м(с)ца
августа сє(м)на(д)цатого дня, на року и (д)ню вышє(и) мєновано(м), за по(з)вы
вє(л)мо(ж)ного єго м(л). пна Щасного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморого киє(в)-
ского, ω(т) зємѧ(н) зє(м)ли Киє(в)скоє пно(в) Миколаѧ а Ѧна Ко(р)чєвски(х)
з стороны [2], а ω(т) пно(в) Миха(и)ла и Устима на Кєвличо(в) Бражи(н)ски(х)
и ω(т) пна Григо(р)ѧ Басараба з другоє, по єго м(л). пна Богдана Стры-
былѧ выдаными припалы(м), кгды-(м) я, Сємє(н) Уру(ц)ки(и), комо(р)ни(к)
38 зєм[ли] [3] // Киє(в)скоє, за вы(с)ла(н)ємъ єго м(л). пна по(д)коморого, з сто-
ронами ωбєма вышє(и) мєноваными до ωграничє(н)ѧ кгру(н)ту Ко(р)чєвского
з кгру(н)то(м) Пи(ли)по(в)ски(м) пна Стрыбылєвы(м), во(д)лу(г) запису,
ω(т) пно(в) Ко(р)чєвски(х) пно(м) Бражи(н)ски(м) и Басарабу даного, яко
и во(д)лу(г) дєкрєту суду зє(м)ского Киє(в)ского, в року дєвє(т)дєсѧ(т)
ω(с)момъ на роцє(х) гро(ц)ски(х)[!] учинєного, выєхали. Та(м) жє єго (мл).
па(н) Богда(н) Стрыбы(л), упєрєди(в)ши выєха(н)ѧ моєго и пно(в) Корчє(в)-
ски(х), Бражи(н)ски(х) и Басарабово, ста(л) увє(р)хъ домо(в) пно(в) Бра-
жи(н)ски(х) у(з) рудку, прозываємую Слєпє(ц)кую, и кгды-(м) до нєго
и(з) стороною приєха(л), тєды па(н) Стрыбы(л), са(м) с того мє(ст)ца нє сту-
пуючи и мнє и (с)торонє далє(и) єхати нє по(з)воли(в)ши, зара(з) нєналє(ж)-
но(ст) суду по(д)комо(р)ского виводи(л), указуючи мнѣ тожє на тыє по(з)вы,
ω(т) пно(в) Ко(р)чєвски(х) виданыє, справова(т) и кгру(н)ту своєго з кгру(н)-
то(м) и(х) граничи(т) нє повинє(н), «абовѣмъ панове Ко(р)чєвскиє жа(д)-
ноє кри(в)ды ω(т) мєнє нє маю(т), бо гдє би кри(в)ду якую собє ω(т)
мє(нє) мєли, тєди в то(м) во(д)лу(г) права захова(т) бы сє мєли и ω то пє(р)-
вє(и) до суду налє(ж)ного по(з)вали». И проси(л) во(л)ности ω(т) того року
38 зв. и по(з)ву пна</> // по(д)коморого. А панове Ко(р)чєвскиє и панове Бра
жи(н)скиє сами ωчєвисто указовали тожє: фору(м) то(и) справє пєрє(д) су-
до(м) по(д)комо(р)ски(м) за тыми по(з)вы є(ст), и повинє(н) па(н) Стрыбы(л)
на тыє по(з)вы справова(т), абовѣмъ су(д) зє(м)ски(и) Киє(в)ски(и) дєкрє-
то(м) свои(м) наказа(л) сторона(м), абы до ωграничє(н)ѧ ты(х) кгру(н)то(в)
єго м(л). пна Стрыбыля припо(з)вали, чому стороны, досы(т) чинєчи вє(д)лє
дєкрєту, припо(з)ва(ли). Алє на то(т) ча(с), єщє нє (в)даючисѧ с пано(м)
Стрыбылє(м) в жа(д)ную ко(н)тровє(р)сєю, панове Ко(р)чєвскиє, яко нє
на мє(ст)цу слушно(м), в по(з)вє по(д)комо(р)ском на(з)начоно(м), на кото-
ро(м) єщє су(д) по(д)комо(р)ски(и) юрыздыцыи своєє ростєга(т), а бо(ли)
фу(н)дова(т) нє можє, алє во(д)лу(г) по(з)ву на ωноє мє(ст)цє у грєблища ста-
рого, гдє рєчка Лучищовъка у Ру(д)ку Слєпє(ц)кую упадає(т), су(д) по(д)-
комо(р)ски(и) хотєчи поставити, с того мє(ст)ца єхати [4], гдє па(н) Стрыбы(л)
стоя(л).

---

[1] Очевидно, пропущене початкове слово «Справа».
[2] Очевидно, пропущене попереднє слово «одноє».
[3] Текст пошкоджений.
[4] Далі, вірогідно, пропущене слово «казали».

Ни(ж)ли па(н) Стрыбы(л), яко пе(р)ве(и) мене и сторону с того ме(ст)ца
дале(и) не пусти(л, та(к) и по(в)торе мнѣ мо(ц)но, комо(р)нику, и стороне
ехати // заборони(л), менечи то(и) кгру(нт) свои(м) вла(ст)ны(м), где стоѧ(л), 39
не хотечи ѡного кгру(н)ту своего зъ кгру(н)то(м) пно(в) Корче(в)ски(х)
граничи(т). Я, комо(р)ни(к), видечи таковое спротиве(н)е его м(л). пна
Стрыбылево противко декретови су(ду) зе(м)ского Кие(в)ского, и(ж) дале(и)
ехати не допуска(л), ѡсве(т)чившисѧ во(з)ными, которые на то(т) ча(с) при
(м)не были, Ждано(м) а Ивано(м) Щение(в)скими, про(ч) ѡ(т)ехале(м).

Где те (ж) панове Бражи(н)ские з Басарабо(м), ѡчевисте стоѧчи,
передо (м)ною проти(в)ко пно(в) Ко(р)чевски(х) проте(с)товали, же ве(д)ле
запису своего и декрету суду зе(м)ского Кие(в)ского ты(х) грани(ц) не ко(н)-
чи(ли) и не граничили, и и(м) ве(д)ле запису своего и де(к)рету суду зе(м)-
ского третее части кгру(н)ту в Ко(р)чеве не выделили, хотечи ѡ то с паны
Ко(р)чевскими у права нале(ж)ного чини(ти). А па(н) Микола(и) Ко(р)чев-
ски(и) са(м) ѡ(т) себе, так те(ж) за мо(ц)ю имене(м) пна брата своего, про-
тестова(л) и све(т)чи(л), и(ж), де(и), «я з брато(м) свои(м) декретови суду
земского ве(д)ле наказу досы(т) чини(м) и пна Стрыбылѧ припо(з)вали,
та(к) те(ж) е(с)мо вшу м(л)., пне комо(р)нику, за по(з)вы на тую спра(в)у
выве(ли) и границы по(с)полу // с паны Бражи(н)скими и Басарабо(м) ко(н)- 39 зв.
чи(т) готовы были, ни(ж)ли яко вша м(л). слыши(ш), и(ж) па(н) Стрыбы(л)
того кгва(л)то(в)не и непра(в)не борони(т) и та(м) на тое ме(ст)це, в по(з)ве
менованое, до греблища ехати не допускае(т)».

Которую протестацию ѡбу(д)ву сторо(н) до записова(н)ѧ кни(г) спра(в)
по(д)комо(р)ски(х) принѧле(м)<,> а што сѧ дотыче(т) третее части в земли
судеревно(и), то е(ст) в Селе(ц)ко(и) и (в) друго(и) земли Епа(н)чи(н)ско(и),
тогды пано(ве) Ко(р)чевские, чинечи досы(т) записови свое(му), та(к) те(ж)
и декрету суду земского, в ты(х) дву(х) землѧ(х) и кгру(н)те(х) третую часть
кгру(н)ту у свое(и) части ѡ(т) други(х) учаснико(в) поступили и чере(з)
мене и во(з)ного Ждана Щение(в)ского пода(ли). А то по(д) таки(м) знаме-
не(м) в земли и части Селе(ц)ко(и) на дереве бо(р)тно(м), прозываемое знаме
Ку(з)ми(н)ское, по(д) таки(м) написо(м) , а (в) земли Епа(н)чи(н)ско(и)
в друго(и) та(к)же кгру(нт) и дерево бо(р)тное по(д) таки(м) знаме(м) и напи-
со(м) ; в которы(х) // ты(х) землѧ(х), дву(х) Селе(ц)ко(и) и Епа(н)чи(н)- 40
ско(и), третую ча(ст) кгру(н)ту и дерева бо(р)тного в частѧ(х) свои(х), яко
се выше(и) поменило, со (в)сими пожи(т)ка(ми), ду(б)ровами и сеножа(т)ми,
з лесами, з реками и бо(б)ровыми гоны, и по(л)ми стары(ми) и се(ли)щами,
и дерево бо(р)тное со (б)чолами и бе(з) бчо(л) па(н)у Миха(и)лу и Устиману
Бражи(н)ски(м) и дете(м) брата и(х) рожоного небо(ж)чика Федора Бра-
жи(н)ского Ми(с)ку, Ивану и Ѧкову, и па(н)у Григо(р)ю Басарабу та(м)
же часть его в то(и) трете(и) части, которую пно(м) Бражи(н)ски(м) пода-
на, панове Ко(р)чевские поступили и подали.

А што сѧ те(ж) тъкне кгру(н)ту Ко(р)чевского, в которо(м) кгру(н)те
скутечного ро(з)граниче(н)ѧ и ро(з)дилку длѧ пна Стрыбылѧ не стало, тогды
в то(м) Ко(р)чевско(м) кгру(н)те то(л)ко дерево бо(р)тное по(д) таки(м) зна-

Фотокопія. Аркуш 39 зв.

Фотокопія. Аркуш 40.

мємъ и написомъ [...] пановє Ко(р)чє(в)скиє поступили и подали, в которы(и) то(т) кгру(нт) в третую часть в ты(х) дву(х) зємлѧ(х), яко сє вышє(и) помєнило, я, комо(р)ни(к), маючи при собє во(з)ного Ждана Щєниє(в)ского,
40 зв. пно(м) Бражи(н)ски(м) и братаничо(м) и(х), тє(ж) пану // Басарабу за поступлєнъємъ пно(в) Ко(р)чєвски(х) присуди(л) увєза(л) и у вєчноє дє(р)жанъє и ужива(н)є пода(л).

Што всє длѧ памєти до кни(г) справъ по(д)комо(р)ски(х) записалє(м).

№ 8. Справа єго млти кнзя Кирика Ружи(н)ского зь єго млтью пно(м) Ма(т)фѣє(м) Нємиричо(м)

Лѣ(т)а ѡ(т) нарожє(н)ѧ Ису(с) Христа, сна Бо(ж)єго, тисєча пѧ(т)со(т) дєвє(т)дєсѧ(т) ѡсмого мца ѡ(к)тє(б)ра два(д)ца(т) сємого днѧ.

Пєрєдо (м)ною Ща(с)ны(м) Ха(р)ли(н)ски(м), по(д)коморы(м) зє(м)ли Киє(в)скоє, и пєрє(д) нами, приятє(л)ми, з обу(д)ву сторо(н) на справы нижє(и) ѡписаныє[1], вє(д)лє листу запису до єго милости пана по(д)коморє(г)[о], высажоными Василє(м) Пє(л)чи(ц)ки(м) ѡ(т) єго мило(с)ти пана Матъвия Нємирича, су(д)ича зємъского києвъского, стороны поводовоє, а Яномъ Лєнъкєвичомъ Ипого(р)скимъ ѡ(т) єго милости князя Кирика Ружинъско(г)[о] стороны ѡ(т)поръноє, на мєстцу пєвъномъ, у устя руды Валовъки, гдѣ у ричъку Ивъницу упадаєтъ у копъцовъ граничъныхъ, а при нас при то(и) всє(и) справє были ихъ милост пновє шлѧхта, ѡбыватєли воєводъства Києвъского панъ Сємєнъ Бутовичъ, во(и)ски(и) києвъски(и), панъ Микола(и) Гулєвичъ, и ключъникъ и горо(д)ничи(и) киє(в)ски(и), па(н) Яку(б) Павша, панъ Фєдо(р) и па(н) Пєтръ Стрыбы(ли) и во(з)ны(х) зємли
41 Киє(в)скоє // єнєрало(в) чотыри: Я(н) Вотковски(и), Григорє(и) Гуляницъки(и), Сєбєстиянъ Снятинъски(и) и Стєфанъ Минъковски(и).

Постановившися ѡчєвисъто, ѡбоя сторона, єго милость панъ Матъфи(и) Нємиричъ положилъ пєрє(д) нами дєкърєтъ суду головъного трибуналу Любєлъско(г)[о] справъ воєводъства Києвского подъ датою року тєпєрєшънєго дєвєтъдєсѧтъ ѡсъмого мца июля дєсѧтого дня, в которомъ ѡписує, иж панъ Нємиричъ позивалъ єго мл(с)ти князя Кирика Ружинъского ѡ нєучинєнъє досытъ записови, ѡ(т) князя Ружинского пану Нємиричу даного, такъжє и дєкрєтови трибуналъскому, в року дєвєтъдєсятъ пятомъ мєжи ними учинєному, вєдълє которыхъ князъ Ружински(и) ѡ за(и)стя и роз(ъ)ницы мєжи имєнъя єго милости Котєлєнъского а пана Нємирича Ивъницъкого чєрєзъ судє подъкоморъски(и) и приятєлъски(и) рокъ правъны(и) принятъ нє хотилъ, зачимъ билъ в заруку пятъ тисєчє(и) копъ грошє(и) попалъ. Судъ тєды головъны(и), нє узнаваючи на кънязю Ружинскомъ зарукъ, тую справу знову на росъсудокъ мєнє, подъкоморого, вєдлє листу запису помєнєного, ѡтослалъ, положивъши то(и) справє часъ пє(в)ны(и), яко дня сєгодънєшнєго, то єстъ по съвєтомъ Миха(и)лє пришломъ в чотыри нєдѣли. За ты(м) панъ Нємиричъ положилъ пєрєдъ нами листъ записъ ѡ(т) єго милости кнзя Кирика Ружинъского имъ ѡбудъвумъ служачи<,> в тыє слова писаны(и)<:>

---

[1] Помилково замість «ѡписаноє»?

«Я, Кирикъ Ружинъски(и), з одъноє стороны, а я, Матъфи(и) Немиричъ,
з друго[є] [2] // стороны, ѡзъна(и)муемъ и вызънаваемъ тымъ листомъ, добро- 41 зв.
волънымъ записомъ нашимъ [3], и на потомъ будучимъ, кому того потъреба
ведати, што по(д) датою року прошлого тисеча пятъсотъ деветъдесятъ перъ-
вого мене, Кирика Ружинского, позывалъ панъ Матъви(и) Немиричъ,
судъичъ земъски(и) киевъски(и), позъвы земъскими киевъскими на роки
земъские киевъские, которые в томъ прошломъ року деветъдесятъ перъвомъ
на денъ светого Миха(и)ла римъского свята припадали и ув Овъручомъ
сужоны были, ѡ забранъе кгрунъту Ивъницъкого, яко быхъ я черезъ грани-
цы его старовечъные<,> речъку Ивъницу, перешедъши ѡбаполы<,> тое
речъки кгрунъту его<,> по(л)<,> дубровъ<,> се[г]но]жате(и) на дъве мили<,>
забрати, дворъ мо(и) поселити и село новое людьми ѡсадивъши и Къънеги-
ниною Волею прозъвати и на себе то деръжати мелъ<,>. А потомъ другимъ
позъвомъ позывалъ мене жь, Кирика Ружинского, на роки земъски(и)
трикролъски(и) в Житомиру сужоные в року теперъ идучомъ деветъдесятъ
второмъ ѡ вырубанъе дерева борътного и инъшого посъполитого в кгрунъте
его Ивъницъкомъ врочищомъ Плоскомъ Грабовъце, ѡ которыхъ то позвовъ
з обоихъ роковъ земъскихъ киевъскихъ так [4] миха(и)ловъскихъ, яко и
търикролъскихъ апелевали есмо до суду нинешнего головъного трибуналу
коронъного Любе(л)ского<,>; такъже што мене позывалъ панъ Немиричъ
ѡ грабежы, бои и ѡ инъшие розные кривъды подъданыхъ // своихъ до суду 42
кгро(д)ского Киевского, а не за суже(н)е(м) рочко(в) кгро(д)ски(х) киев-
ски(х) до того ча(с)у не ко(н)чи(л) и(х), ѡ чомъ тые по(з)вы и декрета зе(м)-
ские киевские шире(и) ѡбмовляють.
А та(к) мы, будучи тепе(р), ѡбедве сторонe, в Лю(б)лине, за вына(и)-
де(н)емъ и(х) мл(с)ти пановъ приятеле(и) нашихъ з року того, которы(и)
есмо в суду теперешнего трибуна(л)ского мели, себе выпустили, апеляцы(и)
припозъви, на тр[и]буналъ виданы(и) в справахъ, межи нами идучихъ,
ѡ(т)ступили и угоду межи собою учинили тымъ способомъ, иж маю и пови-
ненъ буду я, Кирикъ, в року теперъ идучомъ тисеча пятъсотъ деветъдесятъ
второмъ м(с)ца авъгуста перъвого дня на померъкованъе тыхъ всихъ роз-
ницъ нашыхъ такъ земъленыхъ, яко и поточъныхъ, и упроситъ его милости
пана Щасъного Харълинъского, подъкоморего киевъского, и по ѡдъному
приятелю кожъды(и) з насъ стороны своее до его милости пана подъкоморего
подъ страченъемъ речи, што межи нами идетъ<,> высадити на местцу певъ-
номъ межи именъями нашими: моимъ, Кирика Ружинского, Котелънею, а
моимъ, Матъфия Немирича, Ивъницею. Врочишчомъ ѡ(т) копъцовъ граничъ-
ныхъ до Калинова Куста я [5], Немиричъ, маю и повиненъ буду его милости
пна подъкоморего и пановъ приятелъ нашихъ вести по границахъ моихъ
ивъницъкихъ, которые, тотъ же // панъ подъкомори(и) подъ датою року 42 зв.
тисеча пятъсотъ деветъдесятъ [6] четъверътого мца июля ѡсъмого [7] дня межи
продъкомъ моимъ, дедичомъ того именъя Ивъницъкого паномъ Богъданомъ

[2] Остання літера в слові пошкоджена.
[3] Далі пропущено слово «теперешнимъ».
[4] Слово повторене двічі; між ними знак </>.
[5] Передано сполученням «ја», де «ј» вписано іншим чорнилом.
[6] Помилково замість «ѡсъмъдесятъ».
[7] Помилково замість «двадъца(т) ѡсъмого».

Дєшковъскимъ, хоружичомъ браславъскимъ, стороны Ивъницы, а мъною,
Кирикомъ Ружинскимъ, стороны имєнъя моєго Котєлъни учинилъ и копцы
усыпалъ<.> А по ѡказанъю тыхъ границ и копъцовъ усыпаныхъ маємъ з
обудъвухъ сторонъ на росъсудокъ єго милости пана подъкоморєго и ты(х)
двухъ пановъ приятєлъ нашихъ, которыхъ высади(м), тыє вси кривъды,
такъ старыє, яко и тєпєръ новосталыє</>пустыть. Яко жъ тымъ нинєшъ-
нимъ доброволънымъ листомъ записомъ нашимъ єго милости пану подъко-
морєму києвъскому вєсъполъ з двєма паны приятє(л)ми нашими даємъ зу-
полъную моцъ и умоцъняємъ ихъ милости, ижъ што колъвєкъ єго милость
панъ подкомори(и) києвъски(и), згодивъшися с тыми двєма паны приятєлъми
нашими</> будъ тєжъ с которыхъ тыхъ ѡдънымъ мєжи нами такъ правомъ,
яко и угодою застановитъ, дєкрєтъ учинитъ и, што накажєтъ, в то(м) во
въсємъ єго милости посълушны(ми)<:> быти и, нє апєлюючи нигъдє, на
вынализъку єго милости вєчънє пєрєставати<,> и тому всєму досытъ учини-
ти маємъ и пови(н)ни будємъ, подъ закладомъ на сторону, тоє застано(в)-
43 лє-// нъє дєръжачую, пєтъма тисєчъми копъ грошє(и) лито(в)скихъ. подъ
шкодами, на рєчєнъє голого слова бєзъ присяги ѡшацоваными.

И кгды вжє тыє кгрунъты мєжи нами чєрєзъ єго милости пна подъко-
морєго розъграничєны будутъ и кому колъвєкъ присужоны будутъ, тотъ
тыє кгрунъти зо въсими пожитъками, которыє на нихъ будутъ, споко(и)нє
дєръжати маєтъ, а ѡ(т) того часу ѡдинъ у дъругого кгрунъту чєрєзъ грани-
цы ѡписаныє алъбо постановълєныє ничимъ ся уступоватъ, на сторону свою
забирати, ѡды(и)мовати а на нєго кгрунътъ для шкодъ чинєнъя самъ чєрєз
сєбє и чєрєзъ подъданыхъ своихъ заходити и въєжъчати нє маємъ и мочи нє
будємъ. А кгды бы то было на которого з насъ возънымъ, шляхътою ѡсъ-
вєтъчєно и пєрєвєдєно, тогды таки тую шкоду, которыє ѡнъ алъбо подъда-
ныє єго вчинятъ, совито нагородити и за нарушєнъє сєго посътановєнъя,
мєжи насъ учиненого, сторонє укривъжоно(и) закъладъ пя(т) тисєчє(и)
копъ грошє(и) литовъскихъ заплатитъ повинєнъ будєтъ<,>. А то въсє вы-
полънити и зыстити повинъни и ѡписуємъсє подъ закъладомъ сторона сторо-
нє пєтъма тисєчъми копъ грошє(и) литовскихъ, ѡ которы(и) закъладъ, гдѣ
бы сє которы(и) з насъ далъ позъватъ до которого (ж) ко(л)вєкъ суду кгро(д)-
ского, бу(д) зє(м)ского, а(л)бо тр[ы]буна(л)ского [8] Любє(л)ского, тогды бу-
43 зв. дєть повинє(н) ,// нє ѡ(т)ходєчи ѡ(т) суду, закла(д) помєнєны(и) ѡ(т)ложитъ
и ричи ѡсужоныє во въсємъ досытъ учини(т). И на томъ мєжи собою дали
єсъмо на ѡбєдъвє стороны тыє листы наши, подъ пєчатъми и с подъписомъ
рукъ нашихъ власъныхъ. А при томъ были и за ѡбличъною прозъбою нашєю
пєчати сво(и) приложити рачили и руками сє своими подъписали ихъ ми-
лость пановє приятєли наши, єго милость панъ Иванъ Чапличъ Шпановъ-
ски(и), кашталянъ и дєпутатъ судо(в) трибуналъски(х) києвъскихъ, єго
милость панъ Абра(м) Мышка з Варъковичъ, столъникъ зємъли Волынъ-
скоє, староста ѡвъруцъкй(и), панъ Фєдоръ Дєдовичъ Триполъски(и) старъ-
ши(и), панъ Иванъ Анъдриєвичъ Сынъкгу(р).

Писанъ у Люблинє подъ часомъ сужєнъя спра(в) воєводъства Києвъ-
ского року по нарожєнъю сина Божєго тисєча пятъсотъ дєвєтъдєсятъ второго
мца июля чєтъвєрътого дня<.>» [9].

---

[8] Літера «ы» в слові розмазана.
[9] Текст цього ж полюбовного листа див. на арк. 17—17 зв.

А за тымъ положилъ панъ Немиричъ декретъ трибуналъски(и) подъ
датою року тисеча тятъсотъ [10] шсъмъдесятъ четъверътомъ мца июля двадъ-
ца(т) шсъмого дня<,> в которомъ то шписуе, же панъ Богъданъ Дешковъ-
ски(и), на шнъ часъ деръжачи(и) того именъя Ивъницы милъ справу передо
мъною, по(д)коморы(м), за по(з)во(м) зь его мл(с)тью кнземъ Кирико(м)
Ружи(н)ски(м) ш забра(н)е кгру(н)то(в) своихъ // Ивъницкихъ ку Котелъни, 44
и за шказанъемъ права, на (и)менъе Ивъницу служачого, знаковъ и подо-
бенъствъ слушныхъ сказано было ведъле права пану Дешковъскому доводъ
присягою изъ шестъма сви(т)ками на границахъ, яко ихъ передо мъною,
подъкоморимъ, заводилъ, учинитъ. Не припушчаючи кня(з) Ружинъски(и)
пана Дешковъского до доводу, ш тотъ кгрунтъ пенъны(и) межи собою се
погодили, и што се которо(и) сторони того кгрунъту, пенъного зостало я,
по(д)комори(и), з обудъву сторонъ розделивъши, копъцами и (з)наками
певъными шграничилъ, яко тую всю справу тотъ декретъ мо(и) подъкоморъ-
ски(и) широце въ юбе [11] шбмовъляетъ, в котором вси права, привилья, лис-
ты, на Ивъницу служачие, которое все право свое и тепе(р) панъ Немиричъ
передъ нами покладалъ<.>, естъ вписаны, а то естъ: напродъ листъ данину
князя Семена Алекъсанъдровича Лазару Браевичу села Ивъницы шбудъвухъ
половицъ, киевъское и житомиръское, подъ датою в Киеве сенътебра второго
дня инъдикъта четъверътого<,>; потомъ положылъ потъверъженъе тое да-
нины короля Казимера подъ датою у Вилъне мая двацатъ семого дня инъдикъ-
та петънадцатого<.>; покладалъ теж листы короля Жикгимонъта Ста-
рого светое памети<,>, писаны(и) // до старосты житомиръского князя Бо- 44 зв.
гуша Корецъко[го] [12] и инъшихъ, на потомъ будучихъ, старост житомиръ-
скихъ, абы се в тое село Ивъницу, шбидъве половицы, киевъскую и жито-
миръскую, Лазару Браевичу данную, шни въ чимъ не уступовалъ<,> то(т) [13]<,>
лист подъ датою у Вилъни року тисеча пятъсотъ чотыръдесятого мца
июля двацатъ перъвого дня инъдикъта трынацатого; покъладалъ теж лист
судовы(и) пна Ивашка Хо(д)кевича, воеводы киевъского, межи Миха(и)ломъ
Лазаровичомъ а Дашукомъ Томашевичомъ, которымъ лисътомъ у того Ту-
машевича землю, ку Ивъницы служачую, присудилъ Миха(и)лу Лазаревичу,
дата того листу у Черъкасехъ июля дванацатого дня<,> инъдикъта чотыръ-
нацатого; до того показалъ лист короля его милости Авъгусъта, до воеводы
киевъского пана Григоръя Ходъкевича писаны(и), абы село Ивъницу,
шбедъве половине, киевъскую и житомиръскую, которое было до замъку
Киевъского кгвалъто(м) приверънено, Богушу Дешковъскому посътупи(л)
и потомъ се в то не уступовалъ, дата того листу у Вилъни року петъдесятъ
шсъмого мца маръца двацатъ семого дня</>.

За тымъ панъ Немиричъ поставивъши светъковъ // шсъмънатъцати 45
ведъле права суседъ школичъны(х), подъданыхъ пана Стрыбылевыхъ з Ловъ-
кова, пана Прежевъского с Прежева<,> изъ Староселецъ, изъ Житомера
люде(и) добрыхъ и веры годъныхъ, и с тыми свитъками, показуючи границу
межи кнзе(м) Ружи(н)ски(м) а пномъ Дешковски(м), чере(з) мене, по(д)ко-

[10] Описка замість «пятъсотъ».
[11] Описка замість «въ собе».
[12] В цьому місці текст заклеєно.
[13] Слово повторене двічі.

моро(г)[о], в року ω(с)мъдєсѧ(т) чє(т)вє(р)то(м) мца июлѧ два(д)ца(т) ω(с)мого днѧ учинєную, ни в чо(м) тоє границы, вєдлє дєкрєту моєго по(д)моко(р)ского, нє ω(т)ступуючи, которую ѧ и тєпє(р) с памє(т)ю моєю [14] згожа(л). Вє(л) на(с), почавши ω(т) устя Вало(в)ки, гдє у ричку И(в)ницу упадываєть, нижє(и) млы(н)ка пна Нємиричова, ω(т) копца наро(ж)ного на(д) болото(м) Вало(в)кою увє(р)хъ, посєрєдинє того болота, до дороги, которая идєть с Тули(н) до Ивницы, а ω(т) тоє дороги напро(ст) дубровою до полѧ, а полє(м) до руды, называємоє Гру(з)коє, а чєрє(з) тую руду просты(м) трибо(м) до ку(р)га(н)ѧ вє(ли)кого, а ω(т) то(г)[о] ку(р)га(н)ѧ на (в)схо(д) со(в)нца[!] до долины и тою долиною, в которо(и) ру(д)ка устала, до рєки И(в)ницы. По то(и) всє(и) границы, по которо(и) копцы и (з)наки в дєрєва(х) цылыє
45 зв. єсмо // находили в дєрєвъѧхъ, а нєкоторыє копцы поро(з)рывана и ро(с)копаны та(к), и(ж) и (з)наку зостало мало, котороє попсованъє ко(п)цо(в) и знако(в) граничны(х) мєни(л) бы(т) па(н) Нємири(ч) ω(т) по(д)даны(х) єго млти кнзѧ Ружи(н)ского котєлє(н)ски(х), а єго м(л). кнѧ(з) Кири(к) Ружи(н)ски(и) са(м) принѧ(л), ωчєвисто будучи, тую всю границу, чєрє(з) пна Нємирича показаную, при(з)на(л) бы(т) пра(в)дивою чєрє(з) мєнє, по(д)коморого, мєжи єго млти а пано(м) Дє(ш)ко(в)ски(м) учинєною.

Прото (ж) мы, я, по(д)коморы(и), а мы, приятєлє ωбу(д)ву сторо(н) высажоныє, ты(х) знако(в) граничны(х) пєрє(д) собою поправить‹,› цылыє копцы посыпа(т), а попъсованыє знову сыпать и никоторыє длѧ пєвного знаку знову прєбави(т) є(с)мо казали, а то є(ст) напро(д) на у(ст)ю Вало(в)ки копє(ц) наро(ж)ны(и), ω(т) того копца граница идєть‹,› болото(м) Вало(в)кою увє(р)хъ, и до дороги, с Тулинъ до Ивъницы идучоє, а ω(т) тоє дороги
46 напро(с)тъ чєрєзъ дуброву и чєрєзъ поля а(ж) до руды,// называємоє Грузъкоє; копъцовъ всихъ ω(т) устя Валовъки трицатъ два‹,›. А чєрєзъ руду противъко‹,› ко(п)ца, на сє(и) сторони тоє руды ку Ивъницы стоячою [15]‹,› копєцъ новы(и) подъ горою надъ рудою усыпанъ єстъ, а ω(т) того копъца напро(с)тъ чєрєзъ полє до вєликого ку(р)гана копъцовъ‹,› три, а подълє самого куръгана копє(ц) ωдинъ: то всихъ копъцовъ‹,› ω(т) руди до куръгана пя(т) усыпатъ єсмо вєлили. А ω(т) того куръгана и копъца подълєнєного усыпаного, на въсходъ сонъца повєрънувъши, просътымъ трибомъ мєжи малыє куръганы ку долинє, надъ которою долиною копєцъ нарожъны(и) ωстатъни(и) усыпанъ єсть.

А ω(т) того ко(п)ца долиною у ричъку Ивъницу, а ω(т)тулъ ричъкою‹,› Ивъницєю увєръхъ идучи панъ Нємиричъ хотєлъ вєсти границу ажь до того мєстъца, ω(т)кулъ рєчъка Ивъница уставаєтъ, мєнєчи бытъ сво(и) кгрунътъ Ивъницъки(и) по лєво(и) сторони. Лєчъ мы, маючи зуполъную моцъ‹,› листомъ записомъ ихъ милость, вишє(и) в сємъ листє вписанымъ, тую справу такъ правомъ, яко и въгодою мєжи ихъ милостю конъчити упатруючи, самую слушъность зрєчи узнанъємъ нашимъ, такъ єсмо границу мєжи ихъ милостю учинили, то єстъ почавъши ω(т) тоє границы вышмєнєноє, которую єсмо увєли в ричъку Ивъницу‹,› посєрєдъ тоє рєчъки Ивъницы, идучи єю увєръхъ до дъву(х) бєрєзъ, по лєво(и) сторони надъ рєчъкою Ивъницєю сто-

[14] На полі напроти цього та двох наступних рядках напис: «Почина сє граница».
[15] Описка замість «стоячого» (?).

ячи(х),// а тамъ вже з речъки Ивъницы вышедъши на сухо, напродъ около 46 зв.
березы с тыхъ двух коло одъное копецъ наро(ж)ны(и) усыпатъ есмо велили.
А ω(т) тыхъ березъ и копца наро(ж)ного просътымъ трибомъ черезъ поля
аж до долины копъцо(в) шесть, а надъ самою долиною копецъ семы(и) наро-
жъны(и) усыпано, то естъ всихъ копъцовъ ω(т) ричъки Ивъницы черезъ
поля до тое долины осмъ. А тою долиною у руду, прозываемую Блюдовъку,
зосътавуючи всѣ кгрунъты по лево(и) сторони пану Немиричу ку именъю
Ивъницъкому, а по пъраво(и) руцы князю Ружинскому ку дъворъцу его<,>
Красносилъце, а Рудою Блюдовъкою уверъхъ аж по границу, которую ме-
нитъ панъ Немиричъ и князъ Ружи(н)ски(и) с паны Тишами ω(т) именъя
ихъ Ходоръкова.

И тые вси кгрунъты за тою границою такъ пану Немиричови ку И(в)-
ницы, яко ижъ на дъругую сторону его милости князю Ружинъскомъ ку Ко-
телъни, за правомъ листовънымъ и сведецътвомъ свитъковъ<,> и при давъ-
нымъ деръжа(н)ю ихъ милости, в деръжанье ихъ милости вечъне прису-
жаемъ, которую ж то границу, черезъ насъ теперъ поправъную и новоучи-
неную, такъ его милостъ кня(з) Кирикъ Ружинъски(и), яко и его милость
панъ Ма(т)фи(и) Немиричъ и потомъки их милости, вечъными часы непорушъ-
не деръжечи, одинъ другому черезъ границу в кгрунъты и пожытъки тыхъ
кгру(н)товъ ихъ милостъ самыхъ [16] и подъданыхъ<,> ихъ ни въ чимъ уступо-
ватися не маютъ подъ заруками,// в листъте записе ихъ милости описаны- 47
ми. А што се дотычетъ шкодъ, грабежовъ, которые се колъвекъ на обе сто-
роне аж по дату сего листу нашого дѣяли, о што процесы позъвы урасътали,
будъ теж и дъругихъ занехивали, за то все на обедъве стороне<,> оди(н)
другому досытъ учинили, а за тымъ досытъ учине(н)емъ ихъ милостьимы
и(х) милости обудъву(х) и по(д)даныхъ и(х) милости ωто въсихъ шкодъ,
по дату сего листу менованихъ, волънымъ чинимъ вечъними часы.

И то все для памети до къпигъ подъкоморъскихъ земъли Киевъское естъ
записано.

№ 9. [...] [1]

Лѣта ω(т) нароженъя сына Бо(ж)его тисеча па(т)со(т) деве(т)десатъ
ω(с)мого м(с)ца ноабра че(т)ве(р)то(г)[о] дня<.>

Передо мною, Щаснымъ Ха(р)линъскимъ, по(д)коморы(м) воеводъ-
ства Киевского, постановившисе очевисто на местъцу, которое зовутъ се-
лищом Старое Трояно(в)ки, за рекою Пя[т]ом [2], паны Ганъна Юръевна Во-
ронянъка, бы(в)ша пани Грегорова Сокорова, яко сторона поводова, а подъ-
несъла позовъ мо(и) подъкоморъски(и) черезъ умоцованого<,> зята своего
пна Гекъторо[!] Волобевъского ω(т) мене такъ по пана Алекъсанъдра Воро-
нича, яко и паню Ωвъдотью Ωлычанъку, ма(л)жонъку его мло(с)ти, на день
дисе(и)ши мца ноября четьверты(и) о розъделокъ маетъности такъ в декретᵉ
трибуна(л)скимъ, яко и въ позъве моемъ нйже(и) описаномъ,// поменены(и) 47 зв.
выданы(и), которы(и) такъ се в собе маетъ:

[16] Склад «са-» повторений двічі.
[1] Заголовок акта в книзі відсутній.
[2] В назві річки літера «т» пропущена.

«Счасны(и) Ха(р)линьски(и), подкоморы(и) києвски(и), урожоному пану Алєкъса(н)дру Грыгоръєвичу Вороничу и малъжонъцє в. мсти Ѡ(в)доти Ѡлычанъцє, прозъвищомъ Нєвиданє.

Жаловали пєрє(д) урядомъ моимъ подъкоморскимъ урожоны(и) па(н) Грєгорє(и) Сокоръ и Ганъна Ю(р)євна Вороня(н)ка на вашу милостъ ѡ томъ, што жъ, дѣ(и), ѡны вєли право з вами пєрєдъ судомъ зємъскимъ Києвъски(м), на роко(х) миха(и)ловскихъ в замъку Ѡвъруцкомъ судовънє ѡ(т)правованы(х) в року прошло(м) тисєча пя(т)сотъ дєвєтъдєся(т) сємомъ, ижъ вы зъ зошлимъ братомъ своимъ Иваномъ Григорєвичо(м) Вороною, по (с)мєръти ѡ(т)ца своєго Григоръя Вороны маючи у сєбє в схованю вси права, привилѣя на добра дєди(ч)ныє Трояно(в)ку, Мокрятичы, Ха(н)тулинъ, Дєнєшы и Крошню, спо(л)нє а нєрозъдѣльнє с тоєю то Ганъною Вороня(н)кою, сєстрою твоєю стрыєчною рожоною, спольнє вамъ нажєжачєю, такъжє и тыє вси добра вышъпомєнєныє, в зємъли Києвъско(и) лєжачиє, кгвалътомъ всє ѡсягънувши, дєръжытє и пожытъковъ вшєлякихъ ужываєтє, а имъ, яко учасъникомъ и дєдичомъ спольнымъ, тоє маєтъности по половици, водълугъ права прирожономъ и листу запису своєго, спо(л)нє з нєбожъчикомъ Ива-
48 но(м), братомъ твоимъ рожонымъ, подъ датою року // тисєча пятъсотъ ѡсмъдєсятого [3], выдєлити [4] и поступити нє хочєтє. В которо(и) то(и) справє прєрєчоныє поводовє на роко(х) зємски(х) києвъских помєнєны(х) з вами с позъву росправу маючи и дыляцыю на показа(н)є мунимєнътовъ пєвны(х), ижъ бы мя(л) бытъ мєжы ними розъдєлокъ з стороны таковоє маєтъности, собою ѡнътровєрътовали [5], с котороє то ѡчєвистоє росправы судъ ѡнъ зємски(и) ѡную дыляцыю с пєвны(х) причинъ, в дєкърєтє помєнєны(х), на сторону ѡ(т)ня(в)ши, наказа(л), абы єстє далє(и) поступовали, ѡ(т) чого вы до суду голо(в)ного трибуналъского Любєлъского апєлєвали, яко ширє(и) ѡ томъ дєкрєтъ зємъски(и) киє(в)ски(и) ѡбмовъляєтъ.

Кгды припа(л) рокъ за апєляцыєю пєрє(д) судо(м) головны(м) трибуна(л)ски(м)<,> з очєви(с)то(г)[о] ро(с)па(р)тья вашого дєкрє(т) зє(м)ски(и) києвски(и) су(д) трибуна(л)ски(и) ствє(р)дивши, далє(и) поступова(ти) ва(м) наказа(л). А в да(л)шомъ поступку то(и) жє су(д) голо(в)ны(и) трибуна(л)ски(и), припатрившися старому дѣлу, мєжи про(д)ками вшими учинєно(му), такъжє и послє(д)нє(и)шому доброво(л)ному по(з)волє(н)ю ва(с) и ѡбу(д)ву(х) сторонъ, котороє записо(м) урядо(в)нє ствєръдили єстє, наказа(л), абы вы в добра(х), в записє послє(д)нє(и)шомъ в року ѡ(с)мъдєсато(мъ)<,> помєнє-
48 зв. ны(х), дє(л) ровны(и) мєжи собою учи(ни)ли(с)тє // вєдълє листо(в) давъны(х) дєлъчихъ, то єсть во всихъ пола(х)[!], нивахъ, в розърробъкахъ ты(х) имєнє(и) и добръ, которыє суть в листє в року ѡ(с)мъдєсятомъ мєнованыє<,> ро(з)дєлъку судъ ѡнъ головны(и) трибунальски(и) васъ, ѡбои(х) сторонъ, до уряду моєго подъкоморъско(г)[о] ѡтосъла(л) и подъ такъсою, в по(з)вє мєнованою, шєсти тисєчє(и) ко(п) триста и пятъдєсятъ копъ грошє(и) литовскихъ дєлъ поступити наказа(л), яко жъ в то(м) всимъ дєкрє(т) суду головноно [6] трыбунальского ширѣ ѡбъмовъляє(т).

[3] Склад «ѡсмъ-» написано замість витертого тексту; літеру «о» — замість витертого «ъ» (?).
[4] Частину слова «выд-» виправлено з іншого складу.
[5] Описка замість «контъровєрътовали».
[6] Описка замість «головного».

За которымъ ωдесъланьемъ на жалобу стороны поводовое, чинечи я досытъ повинъности свое(и) урядово(и) подъкоморъско(и) а выконываючи то(т) декретъ суду головъного трыбунальского, хотечи межы вашъмостями в тыхъ звышъ менованыхъ мае(т)ностя(х) делъ ровъны(и) учинити и копъцами ω(з)начити, приказую зверъхностю мое(и) уряду моего подъкоморъского, абы есте ваша милость на денъ четверъты(и) мца ноября в року [7] теперь идучомъ тисеча пя(т)сотънимъ [8] ωчевисто, яко на року завитомъ, на кгру(н)те Трояно(в)скомъ, на пяте урочища, прозываемого Бобрикъ, передо мъною, а в небытъности мое(и) ино передъ урядомъ моимъ, коморъникомъ<,> [9] воеводъства Киевъского Семеномъ Уруцъкимъ, сами ωчевисто стали на жало(бу) // стороны поводовое подъ та(к)сою шести тисече(и) 49
копъ триста и пятъдесятъ копъ грoше(и) литовъскихъ, ведълугъ права усправедъливили, и делъ ро(в)ны(и) з вышьменованы(х) мае(т)ности [10] поступилъ.

Писанъ у Киеве перъшого дня сенътебра року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) ω(с)мого». А подъпи(с) коморъника земъли Киевъское на томъ позъве в тые слова написа(н) естъ: «Семе(н) Уру(ц)ки(и), коморъникъ земли Киевъское вла(с)ною рукою<,>».

А по по(д)несеню и про(д)чита(н)ю позъву моего подъкоморъского, доведъши року и по(з)ву, просила пни Анъна Воронянъка, бывша пани Грегорова Сокорова, яко дедичъка тое мае(т)ности, яко сторона поводовая, абымъ я, казавъшы черезъ возъного прыволать пна Алексанъдра Воронича и малъжо(н)ки его милости, яко позъваныхъ, юрызъдыцыю и владзу свою по(д)коморъскую на томъ старомъ селищу Трояновъце, яко розделъкови по(д)легаючую, фунъдовалъ. За которымъ приволанемъ черезъ во(з)ного шляхетъного [11] Грегора Уляницъкого, ставши ωчевисто, панъ Алексанъдеръ Вороничъ именемъ своимъ и за моцъю ее милости // пни малъжонъки свое(и). 49 зв.
чинечи досытъ декретови трибуналъскому, такъже и припозъву, листу того вечного розделъку маетъности(и), в декрете трибуналъскомъ в року тера(з)не(и)шимъ<,> деветьдесятъ ω(с)момъ мца июля пе(т)на(д)цато(г)[о] дня в Любълине учиненомъ, в по(з)ве моемъ поменены(х), не боронилъ и ω фунъдоване владзы моее(и) по(д)коморъское просилъ. Я, бачечи ωбедъве стороне бытъ до того прыхилъные и зъго(д)ные, юры(з)дыцыю и владзу свою подъкоморъскую фунъдовалъ и ωную черезъ возного шляхетъного Грыгоръя Уляницъкого на то(м) местцу старомъ, селищу Трояновъце, ω(б)волать росказалъ.

По которомъ ωбволаню и фунъдов[а]ню владзы моее подъкоморъское, иже-(м) того дня с позъву моего припадаючого, то е(ст) мца ноября че(т)верътого для за(и)стя вечора того розъделъку межы сторонами звышъ меноваными конъчи(т) и до головное<,> речи приступовать не могълъ, прото тому звышъ помененому во(з)ному Грыго(р)ю Гуляницъкому тую всю справу подъ тою жъ моцъю до дня завътрешнего // мца ноября пятого ω(д)волать 50

[7] Слова «в року» повторені двічі.
[8] Далі дата недописана.
[9] Слово повторене двічі.
[10] Склад «мае(т)-» повторений двічі.
[11] Перед літерою «я» викреслено одну літеру.

росказалъ. А кгды дєнь завтрєшни(и), то єстъ мца ноєбра пяты(и), пришолъ,
тамъ жє я, подъкоморы(и), тую справу водълугъ листу кв(и)тацы(и) своєє
до скутъку приводєчи, на тоє жъ мєстцє звышъ помєнєноє староє сєлищо
Трояновъку выяхалємъ, гдє ѡбєдъвє сторонє пєрєдо мъною ѡчєвистє ста-
но(в)ши, тоє справы на розъсудокъ мо(и) правъны(и)⟨,⟩ нє припущаючи,
ѡную на помєръкованє угоды прыятєлъскоє тутъ жє, на томъ мєстцу, тоє ж
годины, взєли, которого взятъя на угоду и помєръкованє приятєльскє
я ѡбу(д)вумъ сторонамъ нє боронилъ и до години позъволилъ⟨,⟩. А ижъ
стороны ѡбєдъвє по годинє тамъ жє, на томъ мєстцу, учинивши мєжы собою
чєрєзъ приятєлъ своихъ и людє(и) зацны(х) з стороны того ро(з)дєлъку по-
мєръкованє приятєльскоє, пєрє(д) мєнє ѡчєвисто ставши, угоду и торгъ
мєжи собою, тамъжє з стороны тоє маєтности учинєныє, приняли, тоє
50 зв. справы, яко па[н]и Сокорова и сынъ єє милости панъ // Григорє(и) Григо-
рєвичъ Сокоръ, будучи стороною поводовою, такъ тєжъ панъ Алєксанъдєръ
Вороничъ и малъжонъка єго милости, яко по(з)ваны(х) правомъ, коньчитъ
з ро(з)судъку моєго подъкомо(р)ского нє хотєли⟨,⟩ и ѡвшємъ ѡ тую маєт-
но(с)[ть] мєжы собою то(р)гъ учинили.

Прото я, Ща(с)ны(и) Харълиньски(и), по(д)коморы(и) зємли києвъ-
ски(и), моцъю звєръхъности и владзы своєє подъкоморъскоє, припатрывшисє
добровольному ѡбудъвухъ сторонъ, пєрєдо мною ѡчєвистє стоячихъ, зєзво-
лєню и помєръкованю трыятєлскому[12] єго мило(с)ти пана Алєксанъдра Во-
ронича и малъжонъку єго мило(с)ти пнюю Ѡвъдотъю Ѡлычанъку такъ ѡ(д)
розъдєлъку маєтъности, яко тєжъ и таксы, в дєкрєтє трибунальскомъ помє-
нєны(х), за доброволънымъ⟨,⟩ и ѡчєвистымъ є(и) млсти пни Сокоровоє, пнє
Ганъны Ю(р)євны Воронянъки, такжє и сына єє пна Грєгора Сокора зєзво-
лєнє(м), вєчъными часы волъными учинилємъ, яко (ж) и тымъ дєкрєтомъ
51 моимъ тєпєрєшни(м) во(л)нымъ моцъю владзы моєє подъкомо(р)скоє чиню.//

Што для памєти до книгъ справъ судовы(х) подъкоморъскихъ воєво(д)ст-
ва Києвъского єстъ записано.

№ 10. [...][1]

На върадє по(д)комо(р)ско(м) пєрєдо мною, Ща(с)ны(м) Ха(р)линъски(м), подъкоморымъ зємъли Києвъскоє, року тєпєръ идучого тисєча пя(т)сотъ дєвєтъдєсятъ[2] ѡсъмого мца ноєбра шосто(г)[о] дня, постановившисє ѡбъличънє, врожоны(и) панъ Єсифъ Малышъка, зємєнинъ зє(м)ли Києвъскоє, в замочъку єго милосьти пна Алєкъсанъдра Воронича Трояновъскомъ яко умоцованы(и) вєлъможъного єго милости кнєжати Януша Жасълавъского, воєводы подълясъкого, старосъты житоми(р)ского, при бытъности пнє Ганъны Юръєвоє Воронянъки Сокоровоє и сына єє пна Григоръя Сокора, такъжє при бы(т)ности пна Алєкъсанъдра Воронича и малъжонъки єго

[12] Описка замість «прыятєлскому».
[1] Заголовок акта в книзі відсутній.
[2] Другу літеру «д» виправлено з нерозбірливої.

пнє(и) Ѡвъдотъ(и) Невиданъни Ѡлычанъки Алєкъсанъдры Вороничово(и) в справє нижє(и) меновано(и) ѡповєдалъсє и свєтъчилъ именемъ єго милости пна воєводы подъ(л)ясъкого и мещанъ єго к(р).[3] милости жытомиръскихъ, ижъ, дє(и), «дошла вєдомость єго милости пна воєводу подъляського, якобы(с), дє(и), в. м., милостивы(и) пнє по(д)коморы(и), з декрету суду головъного трибуналу // Любєлъского мелъ бытъ назъначонымъ до розъделъку 51 зв.
якого(с) межы сторонами поменеными, пнєю Ганъною Сокоровою и сыномъ єє пномъ Григоръємъ Сокоромъ, з одъноє, а з другоє стороны, пномъ Алєкъсанъдромъ Вороничомъ и малъжо(н)кою єго пнєю Ѡвъдотъєю Невиданъю Вороничовою, добръ и(х) и кзрунътовъ[4] Трояновъскихъ, добръ к(р). мл.[5] милости старсътва[6] Жытомирского, на денъ якобы прошлы(и) четъвєръты(и) мца вышъменованого в року теперешънемъ деветъдесятъ ѡсъмомъ. Што жъ, дє(и), єстъли бы такъ было, тогъды, дє(и), я, яко умоцованы(и) кнєжа(ц)ки(и) єго милости пна воєводы подьлясъкого, напротивъко сторонамъ ѡбєюмъ сполънє свєтъчусє и ѡповєдаю такъ ѡ невєдомости на сє(и) часъ того акту, яко тежъ и ѡ то, ижъ[7] єго милость панъ воєвода подъляськи(и), будучи дєръжавъцою добръ<,> єго к(р).[8] милости староства Житомиръского и сугничъникомъ з добры и зъ кгрунътами сторонъ помененыхъ, до присълуханъя того якогосъ мниманого делу, такъжє тежъ и мещанє(и) єго к(р). м(л).[9] милости житомирскиє, до тоє справы належачиє, ѡдъ [и](х), сторонъ ѡбєюхъ вышъ менованыхъ, не суть припо(з)ваны. А такъ, дє(и), єстъли бы сє што колъвєкъ ку кри(в)де и уближенъю добръ єго к(р).[10] милости старостъва Жытомиръского теперъ стало // и на потомъ деяло, тогъды, дє(и), єго милостъ панъ воєвода подълясъки(и) з уряду своєго, а мещанє житомиръскиє, яко подъданыє єго к(р).[11] милости, з сторонами поменеными, во уближенъє добръ и кгрунтовъ єго к(р).[12] милости, єстъли бы за часомъ ѡказало, у суду належъного часу своєго сє[13] правъне чинитъ не занехаютъ». И просилъ 52
єго милостъ панъ Єсифъ Малышъка именемъ єго милости пна воєводи подълясъкого, такъжє и именемъ мещанъ жытомиръскихъ, абы тоє ѡповеданє єго з осъвєтъченемъ до книгъ подъкомо(р)скихъ принято и записано было.

Што для памети записано єсть<.> и тоє ѡповєда(н)є принатъ до кни(г) и записати казалъ<,>[14].

---

[3] Слово «к(р).» виправлено з «ихъ».
[4] Описка замість «кгрунътовъ».
[5] Написано замість закресленого «княже(ц)». Склад цього ж слова «ки(и)» перенесений у наступний рядок незакресленим.
[6] Описка замість «старосътва».
[7] Виправлено з слова «кнєжа».
[8] Слово дописане на полі. Після нього в наступному рядку закреслено «кнєжа(ц)ки(и)»
[9] Написано замість закресленого «кнєжацько(и)».
[10] Написано замість закресленого «кнєжацъки(и)».
[11] Написано замість закресленого «кнєжати».
[12] Написано замість закресленого «кнєжа(ц)ки(и)».
[13] Частка «сє» дописана над рядком.
[14] Від слів «и тоє...» речення дописане іншим чорнилом.

Року тисеча пѧ(т)со(т) деведесѧ(т) деватого м(с)ца июнѧ двана(д)цатого дня.

Передо (м)ною, Ща(с)нымъ Ха(р)линъскимъ, по(д)коморымъ земли Киевъское постановывъшисе ѡчевысто шляхетъны(и) па(н) Ку(з)ма Ласко, енералъ возны(и) земъли Киевъское, на року припало(м) в року теперешнемъ деветъдеся(т) девятого м͠ца июня ѡ(с)мого дня на врочищу По(д)лужъи‹,› а давшы сторонъ по(з)вами моими подъкомо(р)скими по(з)ваны(х) ку праву чере(з) во(з)ного привола(т), то е(ст) пана Миха(и)ла Ласка, по(д)судъка земъского бра(с)лавского, а пана Якуба Медушовского и ма(л)жонъку его пани Дороту, прозываемую Ѡвъдотю Левковну Гулевичовну Перека(л)скую, и сыно(м)[!] ее А(н)дрея и Васи(л)я Федоровичо(в) Ласковъ, а п͠ни Ма(р)ковую Пе(т)ровыча‹,› Ма(р)ю Ивановъну Ла(с)ковъну, которые то стороны позваные были запозъваны ѡ(т) помененого пана Кузьми Ла(с)ка, возного земъли Киевъское, ѡ ровны(и) де(л) в ґру(н)техъ и(х) спо(л)ныхъ име(н)я
52 зв. Ласко(в).// И проси(л) па(н) Кузьма Ла(с)ко, абы я межы имы де(л) вечны(и) учини(л), водлу(г) по(з)ву и жалобы его. Та(м) же то(г)ды на ѡно(м) року, постановившисе ѡчевисто, умоцованы(и) ѡ(д) сторонъ позваныхъ панъ Тимофе(и) Думи(н)ски(и), за мо(ц)ю зупо(л)ною, которы(и) то умоцованы(и) пода(л) листы ѡ(т)вороные мни, подъкоморому, такъ же и (с)тороне поводово(и), па(н)у Ку(з)ми Ла(с)ку, ѡ(т) п͠на Миха(и)ла Ла(с)ка, по(д)судъка земъского бра(с)лавского, ѡ(з)на(и)муючие, и(ж) для суже(н)я роко(в) земъскихъ бра(с)лавски(х) на то(т) часъ ку ѡному року для ро(з)де(л)ку того кру(н)ту прибы(т) не мо(г), а другие ли(с)ты пода(л) такъже мне, по(д)коморому, и стороне па(н)у Ку(з)ме Ла(с)ку ѡтвороные ѡ(т) п͠на Якуба Медушо(в)ско(г)[о] и ѡ(т) ма(л)жонъки его паны Дороты, прозываемое Ѡ(в)до(т)и Левковны Гулевичовны Перека(л)ское, закладаючисе болшою справою, в ы(н)шы(и) поветъ позваные, то е(ст) до суду зе(м)ского Лу(ц)кого‹,›. И проси(л) умоцованы(и) ѡ(д) сторо(н) по(з)ваны(х), абы, во(д)лугъ права, ѡ(т) по(з)ву и року на то(т) ча(с) во(л)ными были.

Где я, по(д)коморы(и), прихиляючисе до права по(с)политого, тые лысты принявшы, ѡ(т) року и по(з)ву во(л)ными учинилемъ. А паны[!] Ма(р)ковая сама, постановывшысе ѡ(ч)евысто, поведила, же «я бе(з) уча(с)нико(в) свои(х) с пано(м) Ку(з)мою Ла(с)ко(м) росправоватысе не могу», которую-(м) тежъ та(к)же ѡ(т) року и по(з)ву на то(т) ча(с) во(л)ную учини(л)‹,›. Где techno повинны будуть яко па(н) по(д)судо(к) на року, припало(м) за по(з)во(м) мои(м), указать суженъя роковъ земъски(х), а па(н) Медушо(в)ски(и) и пани Медушо(в)ская — заложе(н)е бо(л)шое справы. А што се дотыче(т) стороны пасе(р)бо(в) п͠на Якуба Медушо(в)с[ко](г)[о] а сыно(м)[!] п͠ни Якубовое Медушо(в)ское п͠на А(н)дрея и п͠на Васи(л)я Федоровичо(в) Ла(с)ко(в), которые до тое справы были припо(з)вани, то(г)ды и(ж) ѡ(т) ты(х) жа(д)ное ведомости мне, по(д)коморому, и стороне не было дано, ѡны(х) в речы в по(з)ве поменено(и) взда(т) е(с)ми допусти(л).

53 Што для памети до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) естъ записано.//

---

[1] Заголовок акта в книзі відсутній.

№ 12. [...][1]

Я, Сєме(н) Уру(ц)ки(и), комо(р)ни(к) зємъли Києвскоє, ѡ(з)на(и)мую ты(м) мои(м) листо(м), и(ж) што за по(з)вы по(д)комо(р)скими зє(м)ли Києвскоє припа(л) бы(л) ро(к) за и(н)тє(р)цызами и росписами, в кгродє Києвско(м) учинеными межи и(х) м(л)тью пно(м) Павло(м) Мо(н)видо(м) Дорогоста(и)ски(м) з о(д)ноє а пны Федоро(м), Гапоно(м), Ждано(м) и Федоромъ моло(д)ши(м) Дєдовичи Трипо(л)скими на дє(н) чєтвє(р)ты(и) мца июля, то єсть у чотыри нєдѣли по свято(и) Тро(и)цы, ри(м)ско(м) святє, в року тєпєрєшнємъ дєвє(т)дєся(т) дєвято(м), а то ку росправє ѡ кгру(н)ты и ро(з)ницы, межы и(х) м(л)тью дѣючися. А и(ж) єго м(л). па(н) Ща(с)ны(и) Ха(р)линъски(и), по(д)коморы(и) зємъли Києвскоє, за пи(л)ными потрєбами своими на то(м) року быты нє могъ, тогды мєнє, комо(р)ника, на (с)воє мє(с)тцє посла(т) рачи(л). То(л)ко и(ж) я прибыти нє мо(г), а(ж) наза(в)трє в понєдѣлокъ, дна[!] пятого июля пополу(д)ню, и хотєчи, єсли бы и(х) мл(с)ть ѡбє сторонє зє(з)волили, юры(з)дыцыю мою до тоє справы, вєдлє роспису и(х) мл(с)ти, учинити обвєстилом и(х) мл(с)ти пно(в) Трипо(л)скихъ чєрє(з) ли(ст) сво(и). А пото(м) и назавтрєє дня шостого мца июля и(х) мл(с)ть ѡбє сторонє, чєрє(з) мєнє з собою згодившися, и(ж) для пи(л)ны(х) спра(в) и потрєбъ свои(х) нє могли тоє справы своєє вє(д)лє ѡного роспису ко(н)чити, и(н)ши(и) рокъ собѣ приня(т) рачили по(д) тыми (ж) ко(н)дыцыями и ѡбовя(з)ками, в росписє и(х) м(л). пє(р)шомъ ѡписаными, то є(ст) на дє(н) свєтого Ма(р)тина ри(м)ского свта, в року тєпєрєшнємъ тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєся(т) дєвятого припадаючого, до росправы скуточноє в то(и) рєчи, ѡ кгру(н)ты вє(д)лє и(н)тє(р)цызы и(х) мл(с)ти межи собою маючоє, и жєдали мєнє, абы(м) я моцю уряду моєго то(т) рокъ прєложоны(и) и(х) м(л). ѡбєю(х) сторо(н) чєрє(з) листи мо(и) упєвни(л). Я то(г)ды за таковы(м) зє(з)волє(н)ємъ и (з)годою и(х) мл(с)ти то(т) рокъ прєложоны(и) на дє(н) свєтого Ма(р)тина ри(м)ского свята в року тєпєрє(ш)нємъ тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєся(т) дєвятого, то єсть дня ѡди(н)на(д)цатого мца ноябра припадаючи(и) упєвнюю и пєрєкладаю за тыми жъ по(з)вы, або похочєтъ ли которая // сторона<.> 53 зв.
и(з)нову ку тому року припо(з)вати, во(л)но то и(х) мл(с)ти будєтъ. И на то даломъ сє(с) ли(ст) мо(и), з моєю пєча(т)ю и с по(д)писомъ руки моєє, и на свєдє(ц)ство тоє справы, будучи при (м)нє при то(и) справє, во(з)ныє єнєралы зє(м)ли Києвскоє па(н) Марє(к) Барано(в)ски(и) а па(н) Ива(н) Хлусови(ч) пєчати сво(и) приложыли и руки своє по(д)писали.

Писанъ дня шостого мца июля року тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєся(т) дєвятого. У того ли(с)ту пєчатє(и) три а по(д)пи(си) рукъ тыми словы: «Сємєнъ Уру(ц)ки(и), комо(р)никъ зє(м)ли Києвскоє, вла(с)ною рукою, Марє(к) Барано(в)ски(и), єнєра(л) рукою, Иванъ Хлусовичъ, єнєра(л), рукою вла(с)ною».

[1] Заголовок акта в книзі відсутній.

№ 13. […] [1]

Року тисєча пѧ(т)со(т) дєвє(т)дєсѧ(т) дєвѧто(г)[о] м(с)ца ноя(б)ра пє(р)вогона(д)цать дня.

На року, припаломъ за по(з)вы по(д)комо(р)скими зємли Києвскоє, постанови(в)шисѧ ѡчєвисто, во(з)ны(и) єнєра(л) воєво(д)ства Києвского Ива(н) Хлусовичъ<,> пєрєдо (м)ною, Ща(с)ны(м) Ха(р)линъски(м), по(д)коморы(м) зємъли Києвскоє, до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) вы(з)на(л) тыми словы, и(ж) року тєпєрєшнєго [2]<,> тисєча пя(т)сотъ дєвє(т)дєся(т) дєвятого мца июля шостого дня за посла(н)ємъ мєнє ѡ(т) єго м(л). пна Сємєна Уру(ц)кого, комо(р)ника зємъли Києвскоє, ѡ(т)носи(л) єсми ли(ст) ѡ(т)вороны(и) пна комо(р)никовъ с пєча(т)ю и с по(д)писо(м) руки єго, такжє с пєча(т)ми и с по(д)писы рукъ во(з)ны(х) єнєраловъ зє(м)ли Києвскоє Ма(р)ка Барано(в)ского а мєнє, Ивана Хлусовича, а то со(з)на(н)я и(х) мл(с)ти пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского з о(д)н[оє], а пановъ Фєдора, Гапона, Ждана и Фєдора моло(д)шого Трипо(л)ски(х) з другоє стороны приня(т)я року з доброво(л)ного по(з)волє(н)я и(х) мл(с)ти на выє(з)дъ кгру(н)товъ мєжы
54 Ѡбуховомъ и Трипо(л)ємъ на дє(н) свєтого Ма(р)тина // рымъского свята, то є(ст) яко на дє(н) сєго(д)нєшни(и) ѡди(н)на(д)цаты(и) ноябра, которы(и) ли(ст) є(ст) написа(н) по(д) датою мца июля шостого дня [3] року тєпєрєшнєго дєвє(т)дєся(т) дєвятого. И заста(в)ши пно(в) Трипо(л)ски(х) у замо(ч)ку и(х) мл(с)ти Трипо(л)скомъ, ѡ(т)да(л) єсми и(м), которы(и) ли(ст) ѡни ѡ(т) мєнє приняли и пну комо(р)никови за то даковали, жє и(м) то(т) ли(ст) для упєвнє(н)я року посла(л).

Котороє ѡчєвистоє со(з)на(н)є во(з)ного до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) є(ст) записано.

№ 14. […] [1]

Року тисєча пѧ(т)со(т) дєвє(т)дєсѧ(т) дєвѧтого м(с)ца ноѧбра пє(р)вогона(д)цать дня.

На року, припало(м) нижє(и) ѡписано(и) справє, постановшися пєрєдо (м)ною, Ща(с)ны(м) Ха(р)ли(н)ски(м), по(д)коморы(м) зє(м)ли Києвъскоє, во(з)новє єнєралы воєво(д)ства Києвского Марєкъ Барановски(и) а Ива(н) Хлусовичъ, до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) києвски(х) со(з)нали тыми словы, и(ж) «року тєпєрєшнє(г)[о] тисєча пя(т)со(т) дєвєтъдєся(т) дєвятого мца ѡктєбра чоты(р)на(д)цатого дня, маючи при собє дво(х) шля(х)тичовъ стороною, ѡ(т)носили є(с)мо чотыри по(з)вы по(д)комо(р)скиє зємъли Києвъскоє ѡ(т) єго мл(с)ти пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского, двоѧнина єго к(р). мл(с)ти, ув о(д)но слово и ѡб о(д)ну рє(ч) писаныє, по пно(в) Фєдора,

[1] Заголовок акта в книзі відсутній.
[2] Літеру «ш» виправлено з нерозбірливої.
[3] Літеру «я» виправлено з «а».
[1] Заголовок акта в книзі відсутній.

Гапона, Ждана и Федора моло(д)шого Дедовычовъ Трипо(л)скихъ, и тые по(з)вы всѣ чотири уво(т)кнули есмо у ворота за(м)ку и(х) мл(с)ти Трипо(л)-ского», которымы по(з)вы его мл(с)ти па(н) Дорогоста(и)ски(и) пно(в) Трипо(л)скихъ позываетъ до и(н)те(р)цызы и роспису, в кгроде Киевскомъ вы(з)наного, и ку року чере(з) и(х) мл(с)ти самы(х) же з обу сторо(н) чере(з) пна комо(р)ника земъли Киевъское, за зе(з)воле(н)емъ и(х) мл(с)ти,// зложоного на де(н) сего(д)нешни(и) святого Ма(р)цина ри(м)ского свята припадаючи(и), а то ѡ кгру(н)ты и врочища певные, до села его мл(с)ти пна Дорогоста(и)ского Ѡбухова належачие, ку ро(з)граниче(н)ю ѡ(т) име(н)я пно(в) Трипо(л)скихъ Триполя, яко на ты(х) по(з)вехъ шире(и) е(ст) ѡ то(м) ѡписано и доложоно. В которыхъ по(з)вехъ рокъ ку ро(с)праве пно(м) Трипо(л)-ски(м) ку праву стати пере(д) судо(м) подъкомо(р)ски(м) достаточне ѡписанъ и (з)ложо(н) на де(н) сего(д)нешни(и) светого Мартина рымъского свята дня ѡди(н)на(д)цатого м(с)ца ноября, а тые по(з)вы в дате в речи и во всемъ с тымъ по(з)вомъ, которы(и) при его мл(с)ти пну Дорогоста(и)ско(м) зоста(л), во всемъ зго(д)ливые. 54 зв.

Которое ѡчевистое со(з)нанье во(з)ны(х) до кни(г) по(д)комо(р)скихъ е(ст) записано.

№ 15. Справа его мл(с)ти пна Дорогоста(и)ско(г)[о] с паны Триполъскими

Року тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) деватого мца ноября первогонадъчать дна.

Передо мною, Щасны(м) Ха(р)линскимъ, по(д)коморы(м) зе(м)ли Киевское, маючи я при собе комо(р)ника моего земли Киевское, урожоного пна Семена Уру(ц)кого, а то на року, за по(з)вы моимы по(д)комо(р)скими земли Киевское выдаными, в жалобе ѡ(т) его мл(с)ти пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского<,> дворенина его к[о]ролевское мл(с)ти, по шляхе(т)ны(х) пно(в) Федора, Гапона, Ждана и Федора моло(д)шого Дедовичо(в) Трипо(л)-ски(х), за которыми по(з)вы ро(к) припалъ мца ноября ѡди(н)надъцатого дня в де(н) светого Ма(р)тина ри(м)ского // свята. Тогды на ме(ст)цу ро(з)-ни(ц), межи имене(и) и(х) мл(с)ти, то е(ст) пна Па(в)ла Дорогоста(и)ского Ѡбухова, а пно(в) Трипо(л)ски(х) Триполя дѣючи(х)ся, постанови(в)шися ѡчевисто, то е(ст) его мл(с)ть па(н) Паве(л) Мо(н)ви(д) Дорогоста(и)ски(и), яко пово(д), а пны Федо(р), Жда(н) и Федо(р) моло(д)ши(и) Трипо(л)ские, яко по(з)ваные, самы ѡ(т) себе и ѡ(т) брата своего пна Гапона Трипо(л)ского, которого меновали быти хоры(м) у Киеве, прото кгды я, по(д)коморы(и), с комо(р)нико(м) мои(м), мо(ц)ю уряду моего, чере(з) во(з)ного енерала земъли Киевское шляхе(т)ного Ма(р)ка Барано(в)ского юры(з)дыцыю вряду моего ѡбвола(т) и сторона(м) приступи(т) каза(л), а сторона поводовая, его мл(с)ть 55

па(н) Дорогоста(и)ски(и), злеци(л) мо(ц) ωчевисто, приятелеви своему пну Сасину Русиновичу Берестє(ц)кому в то(и) справе на зыскъ и страту даную, которы(и) умоцованы(и), давши врядовне чере(з) во(з)ного єнерала шляхє(т)ного Ма(р)ка Барановъского сторону по(з)ваную, пано(в) Трипо(л)ски(х), всѣхъ чотыро(х) приволати, пода(л) до суду позо(в) по(д)комо(р)ски(и)<,> которы(и) бы(л) чита(н) и так сє в собє має(т):

«Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) зє(м)ли Киє(в)скоє, самъ. Урожоны(м) пно(м) Федорови, Гапонови, Жданови и Федорови моло(д)шому Трипо(л)ски(м), земяно(м) г(с)дрски(м) зє(м)ли Києвскоє.

Приказую, абы єстє ω(т) выда(н)я ва(м) си(х) по(з)во(в) недє(л) за чотыри, то є(ст) на дє(н) светого Ма(р)тина ри(м)ского свята дня ωди(н)на(д)цатого мца ноября, в року нинешнє(м) тисеча пя(т)со(т) девє(т)деся(т) девято(м) припадаючого, на кгрунтє, ку Ѡбухову належачи(х)[!], ω которые ся ро(з)ницы дѣютъ, ωбличне передо мъною а(л)бо комо(р)нико(м) мои(м) ку праву и завитє стали, на жалобу урожоного єго мл(с)ти пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского, дворенина єго королевскоє мл(с)ти, в речи ниже(и) ωписано(и) усправедъливили, которы(и), стоечи при ро(с)писе и при[х]иляючисе до ко(н)дыцы(и), в нє(м) ωписаны(х), з вами учинено(м) и на врядє
55 зв. кгро(д)скомъ в Києве вы(з)нано(м), ва(с) позыває(т) ω то, и(ж) вы // упо(р)нє, кгва(л)товне, не маючи жа(д)ное слушносты права, до вла(с)ного деди(ц)ства ω(т)чи(з)ны пна Павла Дорогоста(и)ского, до кгру(н)то(в), врочищъ, речокъ, меновите речки Кра(с)ное, и кгру(н)то(в), за ωною речкою ажъ до вє(р)ху речки Бобрицы прилеглы(х), которые з давны(х) часо(в) в моцы владзы и дє(р)жа(н)я такъ за деда, яко и за ω(т)ца єго мл(с)ти, яко тє(ж) и за дє(р)жанъя доча(с)ного княжати єго мл(с)ти пна воєводы києвского было, и на то(м) кгру(н)тє Ѡбухо(в)ско(м) мѣстечко Кра(с)ное, село Перегоновъ<,>, Васи(л)ковъ, Дереме(з)ное ωсаженые, теды вы такъ кгру(н)ты, мѣстечка, села помененые, на вла(с)носты єго мл(с)ти пна Дорогоста(и)ского ωсаженые по(д) часомъ доча(с)ного дє(р)жа(в)цы, то є(ст) пна воєводы києвского, которы(и) уже ω то правне бы(л) спа(р)ты(и), не ведати, яки(м) способо(м), свово(л)нє, кгва(л)тов(н)є хотечи собє привлащи(т), ωсегаєтє ку велико(и) шкодє и кри(в)дє єго мл(с)ти и праву єго мл(с)ти дедичному, которы(х) шко(д) в неуживанъю ты(х) кгру(н)товъ и приса(д), водле права єго мл(с)ти дедичного належачи(х) вы(ш)поменены(х), менить быти на десє(т) тисечє(и) копъ грошє(и) лито(в)ски(х), што все єго мл(с)ть па(н) Дорогоста(и)ски(и) поступку пра(в)ного впро(д) учинити не занеха(л).

Нижли вы з обу сторо(н), не зычечи собє затяго(в) правныхъ и хотечи до прудное[1] ро(с)правы стороны ты(х) кгру(н)товъ и сє(л), на ни(х) ωсажены(х), при(и)ти, теды по(д) ро(з)судокъ мо(и) по(д)комо(р)ски(и) в то(м) всє(м) єстє ся зобопо(л)нє по(д)дали. Якожъ па(н) Дорогоста(и)ски(и), заховуючися вє(д)лє менованого роспису, по(з)ва(л) ва(с) бы(л) по(з)вы моими

[1] Описка замість «прудкоє».

по(д)комо(р)скими, за которыми по(з)вы, кгды рокъ дня чєтвє(р)того мца июля в року тєпєрєшнє(м) тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєся(т) дєвятого припа-(л)<,> тогды[-м]ъ мєнє, по(д)коморого, на ωномъ року нє было, алє комо(р)-ника моєго, которы(и), вєдлє роспису вашого, таковую (ж) моцъ мєлъ, по-сла(л) бы(л). Ни(ж)ли вша мл(с)ть ωбоя сторона, будучи иными справами [2] и потрєбами свои(ми) // забавлєны, на и(н)ши(и) ро(к) собє єстє зє(з)волив- 56
шися на то доброво(л)нє, то є(ст) на дє(н) свєтого Ма(р)тина ри(м)ского свята мца ноябра ωди(н)на(д)цатого дня в року тєпєрєшнє(м) тисєча пя(т)со(т) дє-вє(т)дєся(т) дєвятого, по(д) тыми (ж) ко(н)дыцыями, ωбовя(з)ками, в ро(с)-писє вашо(м) ωписаными, приняли и чєрє(з) комо(р)ника моєго згоднє, яко ω то(м) ли(с)ты комо(р)ника моєго [3], на ωбє сторонє вамъ на то даныє, ширє(и) свє(т)ча(т). Прото па(н) Дорогоста(и)ски(и), хотєчи з вами ω то всє (и) рос-праву скутєчную пра(в)ную приняти, ку ωно(и) интє(р)цызє и роспису пє(р)-шому и по(с)лєднєму и ко(н)дыцыямъ, в нихъ ωписаны(х), на ωны(и) ро(к), свєтого Ма(р)тина припадаючи(и), вышє(и) помєнєны(и) позыває(т) и припо-зыває(т) си(м) по(з)во(м) мои(м), яко то ва(м) на року припаломъ ω то(м) всє(м) ширє(и) ω(з)на(и)мєно и ωбъя(с)нєно будє(т)<,> абыстє, вє(д)лє запису своєго, нє закладаючися жа(д)ными причинами правными и нєпра(в)ными, стали и скутєчнє зъ єго мл(с)тью росправили.

Писа(н) у Бышовє року тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєся(т) дєвятого мца ωктєбра пє(р)вогона(д)ца(т) дня.

А по вычита(н)ю того по(з)ву умоцованы(и) стороны поводовоє, дово-дєчи по(з)вовъ, по пно(в) Трипо(л)ски(х) выданы(х), та(к)жє и року, за ни-ми зложоного, поклада(л) у суду выпи(с) с кни(г) по(д)комо(р)ски(х) со(з)-на(н)я во(з)ныхъ єнєрало(в), шляхєтны(х) Ма(р)ка Барано(в)ского и Ивана Хлусовича, которие со(з)наваю(т), яко(ж) и ωчєвисто станувши пєрєдо (м)ною, того со(з)на(н)я своєго потвє(р)дили и вы(з)нали, жє року тєпєрєш-нєго тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєся(т) дєвятого мца ωктєбра чоты(р)на(д)цатого дня, за чотыри нєдѣли пєрє(д) свєты(м) Ма(р)цинѡ(м), чотыри по(з)вы по(д)-комо(р)скиє, ув о(д)но слово и ωб о(д)ну рє(ч) писаныє по пно(в) Трипо(л)-скихъ, у замъку и(х) мл(с)ти Трипо(л)скомъ увоткну(ли) у ворота за(м)ку Трипо(л)ского и ро(к) ω(з)на(и)мили, яко на дє(н) ωди(н)на(д)цаты(и) м(с)ца ноябра в року тєпєрєшнє(м) дєвє(т)дєся(т) дєвято(м), то є(ст) в дє(н) свєто-го Ма(р)тина, ку праву стати. А ωказиючи [4] умоцованы(и) стороны поводовоє пово(д)ство тоє справы, поклада(л) у суду моєго выпи(с) с кни(г) кгро(д)-скихъ києвъски(х) по(д) датою року тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєся(т) дєвятого // мца ма(р)ца дєвятогона(д)цат дня з рочко(в) кгро(д)ски(х) києвски(х), с 56 зв.
которого то выпису ωказова(л) и довє(л), жє єго мл(ст) па(н) Дорогоста(и)-ски(и) з о(д)ноє, а пнвє всѣ чотири Трипо(л)скиє з другоє стороны, запозва-

---

[2] Літеру «с» виправлено з «в».
[3] Текст від слів «згоднє, яко» до «моєго» дописаний над рядком.
[4] Описка замість «ωказуючи».

лися били з обу сторо(н) ро(з)ными по(з)вы и ѡ ро(з)ные кри(в)ды, наε(з)ды, грабежѣ и ѡ (з)беглыε по(д)даные. Тεды, нε зычачы собѣ и(х) м(л). з обу сторо(н) тру(д)ности и затяговъ правныхъ ѡ ро(з)ницы кгру(н)товые и границы, з обу сторо(н) в то(м) выписε помεненыε, та(к) застановили и пεрε(д) судомъ кгро(д)скимъ Киεвски(м) вы(з)нали, жε в року тεпεрεшнε(м) тисεча пя(т)сотъ дεвεтъдεся(т) дεвято(м) мεли и(х) мл(с)ть з обу сторо(н) выда(т) по сεбε по(з)вы моε по(д)комо(р)скиε ѡ свято(и) Тро(и)цы ры(м)скомъ святε, складаючи ѡни по сεбε рокъ ѡ(т) пода(н)я тыхъ по(з)вовъ за чотыри нεдѣли, на которы(и) ро(к) я, по(д)коморы(и), присадивши до сεбε комо(р)ника зεмъли Киεвскоε, зъεхати мε(л) и на ѡно(м) року на мε(ст)цу ро(з)ницъ мεли и(х) мл(с)ть ѡбε сторонε права, привилεя, листы и всѣ твε(р)дости и слушности грани(ц), поки собε хто быти мεнуε, пεрεдо (м)ною показати и дεкрεту суду моεго по(д)комо(р)ского в то(м) слухати, ѡ(д)накъ з во(л)ною апεляциεю, гдε бы ся дεкрε(т) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) которо(и) сторонε видε(л) с кри(в)дою, на трибуналъ воεво(д)ства Киεвского, упε(в)нивши собѣ покоεмъ з обу сторо(н), жε до того часу, ни(м) скутокъ сво(и) тая справа ѡ(з)мε(т), тыхъ кгру(н)товъ уживати поза мεру и копцы, чεрε(з) εго мл(с)ти пна воεводу киε(в)ского посыпаны(х). А ѡни, ѡбεдъвε сторонε, на ѡны(и) ча(с) и рокъ припалы(и), нε закладаючисε жа(д)ными причинами пра(в)ными и нεправными, хоробою, во(и)ною, послугою г(с)дрскою и Рεчи По(с)политоε, бо(л)шεю справою, завитε становити, а такъ ѡ то всε ро(с)праву мѣти мѣли, по(д) заруко(ю) пε(т)масты копъ грошε(и) литовъских, даючи во(л)но(ст) мнѣ, по(д)комором, ты(м) вы(з)на(н)εмъ и и(н)тε(р)цызою своεю, гдε бы которая ко(л)вεкъ з нихъ сторона за выεханъε(м) мои(м) по(д)комо(р)ски(м) нε становила тогды, яко кгру(н)ты завεдεны будутъ ѡ(т) сторо(н)ы, в томъ досытъ чинячоε, чεрε(з) мεнε, по(д)коморого, копцами посыпаны и листо(м) мои(м) по(д)комо(р)скимъ вεчно ствε(р)жоны быти маю(т). А εсли бы я, по(д)комори(и), за якими припалими потрεбами моими на ѡны(и) ро(к) выεхати нε могъ, тεды на своε мε(ст)цε коморника // вы(с)латы-(м) мε(л), а и(х) 57
мл(с)ть ѡбε(д)вε сторонε такъ, яко и пεрεдо (м)ною самы(м), пεрε(д) комо(р)никомъ мои(м) мεжи собою ро(с)праву ѡ то мεти и ѡноε слухати пови(н)ни были та(к)жε з волъною апεляцыεю [5] до суду головного трибуна(л)ского на воεво(д)ство Киεвскоε: яко жирε(и) [6] на то(и) и(н)тε(р)цызε выписε с кни(г) кгро(д)скихъ киεвъскихъ ѡписано и доложоно ε(ст).

И повεди(л) умоцованы(и) стороны поводовоε, жε «во(д)лε того ро(с)пису и и(н)тε(р)цызы стороны ѡбε(д)вε заховали, а в чотыри нεдѣли по (с)вято(и) Тро(и)цы рымъско(м) святε по(з)вы выдали и припо(з)вали<,> которы(и) ро(к) кгды дня чεтвε(р)того в нεдѣлю мца июля в року нинεшнε(м) дεвε(т)дεся(т) дεвятого припа(л) бы(л), тогды вша мл(с)ть, пнε по(д)коморы(и), за пи(л)ними справами своими прибы(т) нε рачи(л), ѡ(д)нак жε комо(р)ника своεго пна Сεмεна Уру(ц)кого посла(т) би(л) з листомъ свои(м), до ѡбу сторо(н) писаны(м), рачилъ, которы(и) то па(н) комо(р)никъ з листомъ своимъ,

[5] Літеру «ε» виправлено з «о».
[6] Описка замість «ширε(и)».

до ѡбу сторо(н) писаны(м) [7], ачъ по томъ року назаютръ в понєдѣлокъ приєхавъши, пно(в) Трипо(л)скихъ ѡбвєсти(л), жє єсли бы и(х) мл(с)ть сторонє ѡбє(д)вє згодитися з собою хотѣли ку росправє а(л)бо и(н)ши(и) рокъ собѣ приняти або з собою порозумєвшися застановили, ѡ(з)на(и)муючи ѡ то(м), жє є(ст) ѡ(т) пна по(д)коморого посла(н). Яко жъ по то(м) назавтрєє, у во(л)торокъ, шостого дня июля, пновє Трипо(л)скиє чєрє(з) пна комо(р)ника зъ єго мл(с)тью пно(м) Дорогоста(и)ски(м) згодившися, а нє могучи тыхъ ро(з)ницъ свои(х) для ины(х) припалихъ потрєбъ и справъ свои(х) на ѡны(и) ча(с) кончити, и(н)ши(и) рокъ собѣ доброво(л)нє приняли и пна комо(р)ника жєдали, абы мо(ц)ю уряду своє(г)[о] тотъ рокъ на дє(н) свєтогоМа(р)тина ри(м)ского свята, в року тєпєрєшнє(м) припадаючи(м), по(д) тыми (ж) ко(н)дыцыями и ѡбовя(з)ками, в ро(с)писє и и(н)тє(р)цызє пє(р)шо(и) ѡписаными, и(х) мл(с)ть ѡбу(д)ву сторо(н) листы своимы упєвни(л). Тєды па(н) комо(р)никъ за таковы(м) доброво(л)нымъ зє(з)волєньє(м) и(х) мл(с)ти чєрє(з) листы своє тотъ рокъ упєвни(л) и (з)ложи(л)». И поклада(л) умоцованы(и) стороны поводовоє тотъ ли(ст) пна комо(р)никовъ на упєвнє(н)є прєложє(н)я того року, с пєча(т)ю и с по(д)писомъ руки пна комо(р)никовы, такъжє з двєма пєчатъми и с по(д)пи(с)ми рукъ во(з)ныхъ которыє при пну комо(р)нику были на ѡ(н) ча(с), до которого то таковогo ѡ(т)ложоного року сторона поводова, єго м(л). па(н) Дорогоста(и)ски(и), ты(х) пно(в) Трипо(л)скихъ припо(з)ва(л).

И проси(л) умоцованы(и) // стороны поводовєє, пановъ Припо(л)скихъ [8], 57 зв.
абы пнвє Трипо(л)скиє, указа(в)ши мо(ц) ѡ(т) чєтвє(р)того брата своєго, на позо(в) справовали, а и(х) мл(с)ть пнвє Трипо(л)скиє панъ Фєдо(р), па(н) Жда(н) и па(н) Фєдо(р) моло(д)ши(и), стали и чєрє(з) умоцованого своєго пна Станислава Дубро(в)ского чинили ѡбмову, а потомъ [9] на пи(с)мє а(ж) дня трина(д)цатого мца ноябра, у вєчо(р), чєрє(з) во(з)ного тую ѡбмову свою ѡ(т)дали, которая ачъ у вєлю рєчахъ сє ѡ(т)мєнила и нє свои(м) поря(д)комъ написана, то(л)ко абы нє мѣли причины, тогды слово в слово в то(т) дєкрє(т) уписана быти мусєла, кгды ж ся з умоцованы(м) стороны поводовоє умоцованы(и) стороны по(з)ваноє, нє (з)годи(в)ши, при(с)лали, и так сє в собє маєтъ</>:

«И(х) мл(с)ть пановє Трипо(л)скиє сами, ѡчєвисто ставъши, чєрє(з) умоцованого своєго пна Стани(с)лава Дубровъского учинили ѡбмову тыми словы, иж:

«Мл(с)тивы(и) пнє по(д)коморы(и)! И(ж) на дє(н) дишє(и)шы(и) припо(з)ваны є(ст) єсми пєрє(д) уря(д) в. мл(с)ти по(з)вы в. мл(с)ти по(д)комо(р)скими ѡ(д) єго мл(с)ти пана Дорогоста(и)ского ѡ ро(з)граничєньє якоєсь кгру(н)ту єго мл(с)ти ѡ(д) Ѡбухова, то(г)ды в. мл(с)ти моєму мл(с)тивому пну такъ

[7] Помилково повторений текст від слів «з листомъ» до «писаны» окреслено нунктиром.
[8] Описка замість «Трипо(л)скихъ».
[9] Слова «а потомъ», повторені двічі.

поведаемъ, заховуючи собе вси ѡбороны правные, вцале ѡ то не вдаючисе в жа(д)ную ко(н)троверъсию правную ѡ то, што кольвекъ будеть се мовитъ, тогды толко для ѡбмовы, жебысми не были розумени ѡ(д) в. мл(с)ти быти непослу(ш)ными праву посполитому и уряду в. мл(с)ти до того, же тотъ[!] жа(д)ного року ани те(р)мину на тотъ ча(с) ни мамы, ани его при(з)наваемъ, и жа(д)ного постанове(н)я з его мл(с)тью пно(м) Дорогоста(и)скимъ такъ словного, яко и листовъного на де(н) дише(и)шы(и) не мамы, ани ѡ нимъ ведаемъ. И в конътрариумъ акто(р) показовалъ реляцыю возного, доводечи року и по(з)ву<,>. На то за(с), мл(с)тивы(и) пне по(д)коморы(и), такъ поведаю и показую, же тая ѡбликгацыя або постановенье, которое и(х) мл(с)ть
58 межы собою спо(л)не учинили,// давно проминуло, то есть в року тепере(ш)немъ деветъдесятъ девятого мца июля третего дня, яко шире(и) и подо(с)татьку само в собе тое постанове(н)е ѡбмовляетъ. И на ѡномъ часе, яко на року завитомъ, стороне ѡбе(д)ве становилися, такъже и назавтрее четъве(р)того дня того (ж) мца июля пи(л)но(ст) чинили и готовы были показать ве(с) проце(с) права своего, яко и которымъ способомъ тримали есмо тые кгрунъты, которые его мл(с)ть па(н) Дорогоста(и)ски(и) менуеть быти своими. А иже бы се то исто(т)не показало, указую реляцыю во(з)ныхъ, которые на ѡ(н) часъ при насъ были и пи(л)ность свою ими ѡсве(т)чали. Ни(ж)ли се тое не ско(н)чило про небы(т)ность в. мл(с)ти самого и комо(р)ника в. мл(с)ти, яко ѡ то(м) шире(и) реляция во(з)ны(х) в собе [ѡб]мовляе(т), а прошу, абы была читана, которая такъ се в собе маеть, то е(ст) выпи(с) с тое реляцы(и) с книгъ кгро(д)скихъ воево(д)ства Киевъского</>:

«Лѣта Божого нарожe(н)я тисеча пя(т)сотъ деветъдеся(т) девятого мца июля ѡ(с)мна(д)цатого дня.

На (в)раде его к(р). мл(с)ти кгро(д)скомъ Киевскомъ передо (м)ною, Кри(ш)тофомъ Сулимовскимъ, будучимъ на ме(ст)цу врядовы(м) ѡтъ его мл(с)ти пна Яна Ѡксака, по(д)воеводего киевского, ставши ѡчевисто, енералове во(з)ные, шляхе(т)ные Рома(н) Ѡвсяны(и) а Семе(н) Ивановичъ со(з)нали и того со(з)нанья своего кви(т), с печа(т)ми и (с) по(д)писами ру(к) свои(х), ку записа(н)ю до кни(г) кгро(д)ски(х) киевски(х) дали, писаны тыми словы:

«Я, Рома(н) Ѡвсяны(и), енера(л) во(з)ны(и) зе(м)ли Киевъское, и я, Семе(н) Ивановичъ, во(з)ны(и) енера(л) воево(д)ства Киевъского, со(з)наваe(м) ку записа(н)ю до кни(г) врядовы(х) кгро(д)ски(х) киевски(х), ѡ(т) року Божо(г)[о] тисеча пя(т)сотъ деве(т)деся(т) девятого мца июля третего и че(т)ве(р)того дня, кгды есмо были у Триполи на съправе и(х) мл(с)ти пновъ
58 зв. Трипо(л)ски(х), пна Федора, пна Гапона,// пана Ждана и пна Федора, которую ѡни мели з его мл(с)тью пно(м) Павло(м) Дорогоста(и)ски(м) Монвидо(м), за (з)го(д)ны(м) з обу сторо(н) зе(з)воленьемъ и со(з)наньемъ своимъ ѡчеви(с)тимъ пере(д) судо(м) кгро(д)ски(м) Киевски(м), за по(з)вы по(д)комо(р)скими на року припаломъ, на кгру(н)те зе(м)леномъ ро(з)ницъ, и границы, и ко(п)цы усыпаны, чере(з) ве(л)мо(ж)ного пна его мл(с)ти князя Ко-

сгє(н)тина<,> Ωстро(з)ского, воєводу києвского, мєжы имєньями и(х) мл(с)ти з стороны пановъ Трипо(л)ски(х) имє(н)я и(х) мл(с)ти Стримяти(ц)кого и Трыпо(л)ского, а стороны єго мл(с)ти пна Дорогоста(и)ского з сєла єго мл(с)ти Ωбухова, яко то(т) рокъ и вся тая справа достато(ч)нє в ро(з)писє ωчєвистого со(з)нанья и(х) мл(с)ти пєрє(д) судо(м) кгро(д)скимъ Києвскимъ и тєжъ на по(з)вє(х) по(д)комо(р)скихъ ширє(и) а мєновитє и подоста(т)ку єстъ доложоно. А такъ и(х) мл(с)ть пновє Трипо(л)скиє, вє(р)ху мєнованыє, маючи на(с), дву(х) во(з)ныхъ, пры собє и сторону людє(и) добрихъ, зо всєю готово(ст)ю и доводами своими на томъ року, прыпаломъ по свєто(и) Тро(и)-цы рымскомъ святє в чотыры нєдєли, в року тєпє(р) идучомъ тисєча пя(т)сотъ дєвє(т)дєся(т) дєвятого, то є(ст) мца июля трєтєго дня, в нєдилю, а потомъ за(с)[-]назавтрєє у понєдєлокъ на кгру(н)тє у грани(ц) свои(х) сє становили, чынєчы досытъ ωписови и застановє(н)ю своєму во всємъ, єго мл(с)ти пну Дорогоста(и)скому будучи ω то вьсє усправє(д)ливи(т) и ро(з)справу пєвную хотєчи с ни(м) собє мєти, а дєкрєту и ро(з)судку єго мл(с)ти пна по(д)коморо(г)[о] слухати. Ω(д)но (ж) єго мл(с)ть пань по(д)коморы(и) самъ прыбы(т) на то(т) рокъ нє рачи(л) и пана комо(р)ника своєго нє высла(л), зачы(м) тая справа мєжы и(х) мл(с)тью паны Трипо(л)скими и пано(м) Дорогоста(и)скимъ скутєчнє нє дошла, а пановє Трипо(л)скиє у понєдєлокъ июля чє(т)вєрътого дня спора(н)ку ажъ до вєчора на кгрунтє у грани(ц) свои(х) стояли и пи(л)но(ст) чинили, и нами, во(з)ными, ωсвєтъчывшыся, ни щымъ // ω(т)то(л) про(ч) 59
ω(т)єха(т) мусєли.

А што сє дотычєтъ по(д)даны(х) збє(г)лы(х) пановъ Трипо(л)скихъ стрымяты(ц)ки(х) и триполскихъ, которы(х) панъ Дорогоста(и)ски(и) на томъ тє(р)минє, пєрє(д) пано(м) по(д)коморымъ прыпало(м), выдати мєль, тєды и(х) нє выдалъ, пановє Трипо(л)скиє ω тыє збєги свои право за(с) во(л)ноє у суду с[!] кгро(д)ского Києвского заховали и пєрє(д) нами, во(з)ными, сє протєстовали.

А такъ мы, вє(р)ху мєнєныє во(з)ныє, што єсмо видєли и слышєли, всє правдивє выписавши, ку записа(н)ю до кни(г) кгро(д)скихъ києвски(х) сєє со(з)нанье нашє, по(д) нашыми пєча(т)ми и (з) по(д)писи рукъ нашы(х) властъны(х), паномъ Трипо(л)ски(м) єсмо дали.

Писа(н) у Триполи року Божого тисєча пя(т)сотъ дєвє(т)дєся(т) дєвятого мца июля пятого дня».

Которы(и) жє то(т) квитъ ωчєвистого со(з)нанья єнєраловъ вышъпомєнєны(х) до кни(г) кгро(д)ски(х) києвски(х) єстъ уписа(н), с которы(х) и сє(с) выпи(с) по(д) моєю пєчатъю пано(м) Трипо(л)ски(м) єстъ выда(н).

Писа(н) у Києвє». У того выпису пєча(т) и рука писа(р)ска.

А по прочита(н)ю тоє рєляцы(и) во(з)ны(х) доводи(л) акто(р) и показова(л) ли(ст), которы(м) чинилъ постановєньє па(н) комо(р)никъ. Ωповєдано, што за по(з)волє(н)ємъ пановъ Триполъски(х), якобы пєрє(д) нимъ ωчєвисто стояли и рокъ прыняли<,>. Напротивъ того вм. моєму мл(с)тивому пну такъ повєдаю, жєсмы мы с паномъ комо(р)никомъ жа(д)ноє ко(м)позыцы(и) и становє(н)я року на дє(н) дишє(и)шы(и) нє чынили, а мы-(с)мы жа(д)ны(х)

листовъ на то, с по(д)писомъ рукъ свои(х), нε давали, ани пана комо(р)ника в очи сво(и) нε видали, и при(з)наты того<,> нε можε(т) па(н) комо(р)никъ, штобы тутъ мε(л) бы(т) на часъ назначоны [10], и жεбысми мεли мε(т) якую ро(з)праву з ε(г)[о] мл(с)тю пно(м) Дорогоста(и)ски(м) прε(д) урядомъ пана комо(р)никовы(м) або рокъ, на(з)начоны(и) в обликгацы(и), на и(н)ши(и) ча(с) пεрεстановляти мεли, то εстъ яко на дεнь нынεшни(и) пε(р)вогона(д)-ца(т) ноября. Того на(м) εго мл(с)ть па(н) комо(р)никъ показати нε можεть, и до того, будучи самъ су(д)εю нε могъ жадного застанов[ε]нья и року чинити,
59 зв. кгды(ж) [11] зара(з) нε могъ быти су(д)εю // и приятεлεмь. И николи εсмо того εго мл(с)ти нε злεцали ани εсмо сε пεрε(д) нимъ становили и со(з)нанья жа(д)ного нε чинили. И протεстуεмосε пεрε(д) вашεю мл(с)тью на пана комо(р)ника, жε то смεлъ чыни(т) бε(з) вεдомости нашоε ку вεлико(и) крывдε и обεлъжε(н)ю нашо(м), и хочεм о то(м) с паномъ комо(р)нико(м) правнε поступовати. И просили, абы сε намъ в томъ жа(д)ноε бε(з)правε ѡ(т) уряду вашε(и) мл(с)ти нε дяло, алε жεбы(с) ваша мл(с)ть на(с) заховати рачи(л) во(д)лугъ права, а на(с) во(л)ными ѡ(д) року и по(з)ву прону(н)цыѡва(л), кгды жъ та сама слушъность права ѡказуεтъ и до то(г)[о] жε свято свεтого Ма(р)тина, дεнь дисε(и)шы(и), закротило, в которо(и) уси юридака [12] вставають, а на иншы(и) ча(с) ѡ(т)ложоны бываю(т).

Прото проси(ли) волъности уря(д) дεлибεрова(л) на дεкрεтъ до завтрεа, наза(в)трεε наказано процεдεрε, мы(с)мы апεлεвали, апεляцы(и) намъ допущоно.

Стани(с)лавъ До(м)бро(в)ски(и), рукою вла(с)ною».

Чεрε(з) мεнε, во(з)ного Сεмεна Ивановича, εнεрала, подана ко(н)тровε(р)сия тая пану комо(р)нику дня трина(д)цатого у вεчо(р) мца ноября року дεвε(т)дεсятъ дεвятого. Рука вла(с)на</>».

На котороε мовε(н)ε и ѡбороны стороны по(з)ваноε умоцованы(и) стороны поводовоε повѣдилъ, жε пновε Трипо(л)скиε тымъ вымовълятися, ани пану комо(р)нику, чоловѣкови цнотливому и су(ди) присяглому, а до того полюбовному, задавати того нε могу(т), и ѡ(т) того року во(л)ни бы(т) нε могутъ с пεвны(х) причи(н):

пε(р)шая — жε-(м) того стато(ч)нε довε(л), жε тотъ рокъ ε(ст) за спо(л)-ною згодою и по(з)волεньε(м) ѡбεε(х) сторонъ чεрε(з) пна комо(р)ника ѡ(т)ложонъ, которого вѣра прεсвѣтчона быти нε можε тою мниманою рεля-
60 цыεю во(з)ны(х), которы(х) сторона // по(з)ваная ла(ц)но набыла, ани тыε во(з)новε на ѡ(н) часъ при то(и) справε нε были;

другая — бы и того ѡ(т)ложоного року нε было, которы(и) нεвонтъпливε ε(ст) ѡ(т)ложонъ за спо(л)нымъ и (з)годны(м) зε(з)волεньε(м) и(х) мл(с)ти. Пано(м) Трипо(л)скимъ таковы(и) жε ли(ст) ѡ(т)рочоны(и) ѡ(т) пна комо(р)ника ѡ(т)да(н) былъ и ε(ст), чого со(з)на(н)εмъ во(з)ного выписомъ с кни(г) по(д)комо(р)скихъ довε(л), тεды ѡ(т) того року и роспису, доброво(л)нε учи-

[10] Склад «наз-» повторений двічі.
[11] На літері «(ж)» чорнильна пляма.
[12] Описка замість «юридики».

нεного, во(л)ни быти до того часу нε могутъ, поки ску(т)ку своεго тая справа пεрε(д) εго мл(с)тью пно(м) по(д)коморы(м) нε ѡ(з)мε(т) з во(л)ною апеляцыεю на трибуналъ, до которого роспису и запису и(х) доброво(л)ного сторона поводова позвы в ча(с), вεдлε права и запису доброво(л)ного, в чотыри нεдѣли пεрε(д) рокомъ свεтого Ма(р)тина припадаючи(м), выдали<,> которого да(н)я позвовъ и року достатεчнε довεдено;

третяя — жε за кажды(м) по(з)вомъ рокъ бы(т) муси(т), яко и ту(т) сε в то(и) справε ѡказуε(т), а гдε позо(в) выдано, там и рок за ни(м) и росправа на року быти муси(т), и(ж) тεды пнвε Трипо(л)скиε яко ѡ ѡ(т)ложоно(м) року, такъ и ѡ по(з)вεхъ вεдають, бо ся за ними на року становя(т). Ани тεжъ того ѡказа(ти) нε могуть, жεбы тотъ запи(с) и и(н)тε(р)цыза скасова(н) бы(л), и ѡвε(и) в моцы своε(и) до ско(н)чε(н)я тоε справы пεрε(д) пано(м) по(д)коморы(м) застаε, што и сами по(з)ваныε при(з)навають, жε тому запису хочутъ досы(т) чинити, то(л)ко нε на томъ року.

Прото тая справа вжε до жа(д)ного суду иного и року ворочатися нε можε(т), то(л)ко конε(ц) сво(и) тεпε(р) пεрε(д) судо(м) по(д)комо(р)скимъ, а пото(м) за апеляцыεю на трибуналε брати маεть, бо на што хто ра(з) по(з)волитъ, други(и) ра(з) того ганити нε можε, а ижε-(м) того всεго довε(л), такжε и того, жε пнвε Трипольскиε пови(н)ни ся, нε закладаючися жа(д)ными причинами правными, ани хоробою и иными дыляцыями, завитε вε(д)лε запису своεго ста(т) и росправу мѣти<,> ѡбовεзали, што и закладо(м) утвε(р)дили, заживати таковы(х) // дыляцы(и) и псоватъ року нε могуть. 60 зв.

С ты(х) тогды всѣхъ причинъ домовля(л)сε умоцованы(и) стороны поводовоε, абы пано(м) Трипо(л)ски(м), за указа(н)εмъ моцы слушноε ѡ(т) брата и(х) чεтвε(р)того, пна Гапона, наля(з)ши рокъ слушны(и), на позовъ далε(и) поступова(т) наказано было, и(н)шиε доводы и выводы, до тоε справы налεжачоε, вцалε заховавши<;>.

А комо(р)никъ мо(и) па(н) Уру(ц)ки(и) свε(т)чи(л)ся и протεстова(л) противко пно(м) Трипо(л)скимъ, жε «ѡни нεви(н)нε и нεуважнε ты(м) ся вымовляють, якобы чεрε(з) мεнε становитися то нε мѣло и якобы пεрεдо (м)ною то нε было», што гото(в) будε(т) часу своεго ѡказати явнε и (з)начнε, жε пнвε Трипо(л)скиε нεви(н)нε то мовя(т), кгды(ж) нε иначε(и), то(л)ко вла(с)нε такъ было</> и други(и) таковы(и) жε ли(ст) пно(м) Трипо(л)скимъ чεрε(з) во(з)ного ѡ(т)да(н), которого ся пря(т) и нε при(з)навають.

А такъ я, выслухавши ко(н)тровε(р)сѣ(и) ѡбу(д)вухъ сторо(н), а и(ж) в то(т) дε(н) свято урочистоε свεтого Ма(р)тина было, по(д) тою (ж) мо(ц)ю на дεкрεтъ ѡ(т)ложи(л) εсми до дня завтрεшнεго, второгона(д)ца(т) дня ноября. Яко (ж) назавтрεε, мца ноября второгона(д)ца(т), за выεха(н)εмъ моимъ на мε(ст)цε ро(з)ницъ с комо(р)нико(м) моимъ и за привола(н)εмъ сторонъ до права, постановившися ѡчεвисто пεрεдо (м)ною, εго мл(с)ть па(н) Дорогоста(и)ски(и), яко пово(д), а пновε Фεдо(р), Жда(н) и Фεдо(р) Трипо(л)скиε сами, а ѡ(т) брата и(х), ѡ(т) пна Гапона Трипо(л)ского, пода(н) ли(ст) чεрε(з) во(з)ного воεво(д)ства Киεвского Сεмεна Ивановича, даючи знати ѡ хоробε своε(и), до мεнε, по(д)коморого, ѡ(т)да(н) ли(ст), а до пна Дорогоста(и)ско(г)[о] други(и) листъ, которыε были читаны. А и(ж) сторо-

61 на // поводова потрєбовала, абы были при то(и) справє уписаны, тогды слово ω(т) слова так сє в собє маю(т):

«Мл(с)тиви(и) пнє по(д)комори(и)!

Дошла мє вєдомо(ст) тая, и(ж) єго мл(с)ть па(н) Павє(л) Мо(н)видъ Дорогоста(и)ски(и) якобы мє(л) по(з)ватъ мєнє и братью мою пєрє(д) су(д) вм. по(д)комо(р)ски(и), мєнуючи быти яки(с) рокъ а(л)бо тє(р)минъ бли(з)ко припадаючи(и), то є(ст) на дє(н) ωди(н)на(д)цаты(и) мца ωктєбра в року тєпє(р) идучомъ дєвє(т)дєся(т) дєвятомъ, яко на выєха(н)є на кгрунтъ пєрє(д) су(д) в. м. по(д)комо(р)ски(и), што ширє(и) на ωны(х) по(з)вє(х) якобы мєло бы(т) ωписано и доложоно. А и(ж) я ω жа(д)но(м) таково(м) тє(р)мєнє нє вє(м) и на нєго николи-мъ нє зє(з)воля(л) и ни с кимъ ниякого застановє(н)я ω то нє чинилъ, кромъ пє(р)вшого застановє(н)я нашого с пано(м) Дорогоста(и)скимъ, которы(и) тє(р)минъ за нєприбытє(м) вм. давно вжє промину(л), а тєпє(р), нє маючи ниякого ωтосла(н)я ω(т) суду налєжного ани ω(т) сєбє доброво(л)нє тє(р)мєну по(з)волєного, водлє права посполитого, за таковыми нєправными по(з)вы нє повинє(н) єстє(м) станови(т)сє, лє(ч) чинєчи послушє(н)ство вряду вм. по(д)комо(р)скому, ра(д) бы(м) поспо(л) с пны братєю своєю пєрє(д) вм. та(м) бы(л) и достаточную справу пєрє(д) вм. ω то(м) да(л), ни(ж)ли єстє(м) ω(т) пана Бога на сє(с) ча(с) хоробою ωбложною навєжо(н) в Києвє, лєжу и, нє маючи ниякого тє(р)мину, вм. то ку вєдомости доношу, и(ж) для таковоє хоробы своєє пєрє(д) вм. станови(т)сє и єго мл(с)ти пну Дорогоста(и)скому в обмовє бы(т) са(м) нє могу. Прото, вѣдаючи вм. ω хоробє моє(и), прошу сказовъ и дєкрєтовъ нияки(х) на мєнє и на пно(в) бра(т)ю мою выдава(т), вм. нє рачъ, кгды(ж) жа(д)ного ωбликгу и тє(р)мєну с пно(м) Дорогоста(и)скимъ на сє(с) ча(с) нє маємъ я самъ, ани братья моя.

С ты(м) сєбє и слу(ж)бы моє пово(л)нє до мл(с)тивоє ласки в(м). пи(л)нє
61 зв. ω(т)даю, до которого // того листу моєго пєча(т) приложилє(м) и руку свою по(д)писалє(м). А для лєпшого упєвнє(н)я, за жєда(н)ємъ мои(м), во(з)ны(и) воєво(д)ства Києвского панъ Ива(н) Зару(д)ски(и) пєча(т) свою к сєму листу моєму приложи(л) и руку свою по(д)писа(л).

Писа(н) у Києвє року тисєча пя(т)сотъ дєвєтьдєся(т) дєвятого м(с)ца ωктєбра ω(с)мого дня».

У того листу пєчатє(и) двѣ а по(д)пи(с) рукъ тыми словы: «Вм. своє(му) мл(с)тивому пну пово(л)ны служєбни(к) и зычливы(и) приятє(л) Гапонъ Трипо(л)ски(и), вла(с)на рука. Иванъ Зару(д)ски(и), во(з)ны(и) єнєра(л), рука вла(с)на⟨,⟩».

А други(и) ли(ст) так сє в собє маєтъ:

«Мл(с)тивы(и) пнє Павлє Мо(н)видє Дорогоста(и)ски(и)!

Дошла мє водомо(ст) [13] тая, и(ж) якобы вм. мє(л) по(з)ва(т) мєнє и бра(т)ю мою пєрє(д) су(д) по(д)комо(р)ски(и) Києвски(и), мєнуючи бытъ яки(с) рокъ а(л)бо тє(р)мє(н) бли(з)ко припадаючи(и), то є(ст) на дє(н) ωди(н)на(д)цаты(и) мца ωктєбра в року тєпє(р) идучомъ дєвє(т)дєсятъ дєвятомъ,

[13] Описка замість «вєдомо(ст).

яко на выеха(н)е на кгру(нт) пере(д) судъ по(д)комо(р)ски(и), што шире(и) на ѡны(х) по(з)ве(х) якобы мело бы(т) ѡписано и доложоно. А и(ж) я ѡ жа(д)но(м) таково(м) те(р)мине не ве(м) и на него николи-(м) не зе(з)воля(л) и ни с ки(м) ниякого застанове(н)я ѡ то не чини(л), кро(м) пе(р)вшого застанове(н)я нашого з вм., которы(и) те(р)ми(н), за неприбы(т)емъ его мл(с)ти пна по(д)коморого, давно вже промину(л), а тепе(р), не маючи ниякого ѡтосла(н)я ѡ(т) суду нале(ж)ного, ани ѡ(т) себе доброво(л)не те(р)мину по(з)воленого, водле права посполитого, за таковыми непра(в)ными по(з)вы не повиненъ есте(м) станови(т)се, ле(ч) чинечи послуше(н)ство вряду по(д)комо(р)скому, ра(д) бымъ поспо(л) с пны бра(т)єю своєю // пере(д) его 62
мл(с)тью пно(м) по(д)коморы(м) бы(л) и достато(ч)ную справу пере(д) его мл(с)ти ѡ томъ да(л), ни(ж)ли есте(м) ѡ(т) пна Бога на се(с) ча(с) хоробою ѡбло(ж)ною навежо(н) в Киеве, лежу и, не маючи ниякого на се(с) ча(с) термину, вм. то ку ведомо(с)ти доношу, а для таковое хоробы свое пере(д) его мл(с)тью пно(м) по(д)коморы(м) станови(т)се и вм. в обмове бы(т) са(м) не могу. Прото, ведаючи вм. ѡ хоробе мое(и), прошу сказовъ и декрето(в) ниякихъ на мене и на пно(в) бра(т)ю ѡ(т)носи(т), вм., не рачъ, кгды (ж) жа(д)ного ѡбликгу и те(р)мину з вм. на се(с) часъ не маемъ я са(м) ани бра(т)я моя.

С ты(м) себе и су(ж)бы [14] мое пово(л)не до мл(с)тивое ласки вм. пи(л)не ѡ(т)даю, до которого того листу моего печа(т) приложи(л) и руку свою по(д)писале(м). А для летшого [15] упевненя, за жеда(н)емъ мо(и)м, во(з)ны(и) воево(д)ства Киевского панъ Ива(н) Зару(д)ски(и) печа(т) свою к сему листу моему приложи(л) и руку свою по(д)писа(л).

Писа(н) у Киеве року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) девятого мца ѡктебра ѡ(с)мого дня».

У того листу печате(и) две а по(д)пи(с) ру(к) тыми словы:

«Кг воли вм. служи(т) ра(д) Гапо(н) Трипольски(и), вла(с)на рука. Ива(н) Зарудски(и), во(з)ны(и) енера(л), рука вла(с)на».

А по вычита(н)ю тыхъ ли(с)товъ умоцованы(и) стороны поводовое па(н) Русинови(ч) поведи(л), же тое диляцы(и) па(н) Гапо(н) Трипо(л)ски(и) заживати не може с пе(в)ныхъ причи(н):

пе(р)ша — же то(т) ли(ст) е(ст) пе(р)ве(и) написа(н), нижъли позвы по пна Гапона Трипо(л)ского выданы, бо по(з)вы дня<:> чоты(р)на(д)цатого ѡктебра выданы су(т) на де(н) ѡди(н)на(д)цаты(и) ноября, а дата // ты(х) 62 зв.
листо(в) ѡ(с)мого дня ѡктебра, и рокъ якобы припадати ме(л) пе(р)вогона(д)ца(т) дня ѡктебра, для чого, ве(д)ле права, не е(ст) слушны(и), бо се напере(д) тотъ листъ уроди(л), ни(ж)ли позо(в) выда(н), и рокъ давно минулъ;

другая — же, ве(д)ле права, моцы на ѡ(т)да(н)е ты(х) мниманы(х) листо(в) то(т) во(з)ны(и) не ма а ни ѡказуе;

третяя причина — бы и таке неслушности в ты(х) мниманы(х) листе(х) не было, теды тое дыляцы(и) хоробы заживатъ не може, кгды (ж) вшеляки(х)

---

[14] Описка замість «слу(ж)бы».
[15] Описка замість «лепшого».

дыляцы(и), а мєновитє и дыляцы(и) хоробы, записомъ свои(м) ѡ(т)писа(л),
што зара(з) листомъ записомъ ѡказа(л) и довєлъ.

А и(ж) тоє дыляцы(и) на(д) запи(с) сво(и) нє вє(д)лє права и ку зволоцє
зажываєтъ, домовялъсє, абы яко нєправная с тыхъ вє(р)ху помєнєныхъ при-
чи(н) на сторону ѡ(т)ложона и ѡного п҃на Гапона Трипо(л)ского на упа(д)
в рєчи в зыску<,> зда(т) допущоно было; свє(т)чилъся затымъ и ѡ закла(д),
и(ж) тоє дыляцы(и) зажива, а противко п҃но(м) тро(м) Трипо(л)скимъ, кото-
рыє ся становятъ<,> учинивши тыє (ж) ко(н)тровє(р)сѣи и доводы ѡказавши,
яко и дня вчорашнєго, домовя(л)сє, абы рокъ слушны(и) налєзє(н) былъ и
далє(и) на позовъ поступова(т) наказано было. А п҃нвє Трипо(л)скиє тыє жъ
ѡбороны, яко и дня вчорашнєго, вносили, ѡныє повторали и ѡ волъность
ѡ(т) по(з)во(в) и року просили</>.

Прото я, по(д)коморы(и), с комо(р)никомъ мои(м) припатрившися праву
посполитому и споры ѡ(т)поры добрє зрозумєвши, и ѡныє уваживши, а ба-
чачи то, ачъколвєкъ я, по(д)коморы(и), для пи(л)ны(х) и ва(ж)ныхъ потрєбъ
и спра(в) свои(х) на ѡно(м) року во(д)лє и(н)тє(р)цызы, за по(з)вы припалы-
ми, дня пє(р)шого в нєдѣлю, то є(ст) чєтвє(р)того июля в року нинєшнємъ
63 дєвє(т)дєся(т) дєвятого // прибыти нє могъ, ѡ(д)нако (ж) комо(р)ника моєго,
которому такую (ж) мо(ц) тою и(н)тє(р)цызою и(х) мл҃(с)ть дали, яко и мнѣ,
послало(м) бы(л). А и(ж) ся то показало, жє и(х) мл҃(с)ть ѡбє(д)вє сторонє
по прєпє(л)зло(м) [16] року, чєрє(з) комо(р)ника моєго доброволънє згодив-
шися з собою, нє могучи тоє справы для иныхъ потрєбъ и спра(в) свои(х)
ко(н)чити, и(н)ши(и) рокъ, то є(ст) на дє(н) свєтого Ма(р)тина ри(м)ского
свята, в року нинєшнє(м) дєвє(т)дєся(т) дєвятомъ припалы(и), по(д) тыми (ж)
ко(н)дыцыями и ѡбовя(з)ками, в росписє и(х) мл҃(с)ти описаными, собѣ прє-
ложили и ѡ упєвнє(н)є того року того комо(р)ника моєго жєдали, яко сє
то слушнє ѡказалю, што и са(м) комо(р)никъ мо(и) ѡчєвисто у суду п҃но(м)
Трипо(л)ски(м) справи(л). А на(д) то, ижъ панъ Дорогоста(и)ски(и) п҃но(в)
Трипо(л)скихъ ку тому року и пє(р)шо(и) и(н)тєръцызє запису и(х), которы(и)
нє є(ст) скасованы(и), припозъвалъ и по(з)вы, вє(д)лє права и запису и(х)
пє(р)шого, за чотыри нєдѣли выдалъ, чого єго мл҃(с)ть выписомъ с книгъ
по(д)комо(р)скихъ со(з)нанъя во(з)ныхъ, такжє и ѡчєвисты(м) со(з)наньємъ
ты(х) жє во(з)ныхъ у суду нинєшнєго, такжє и того жє листо(м) свои(м)
комо(р)никъ мо(и) ѡбу(х) сторонъ ѡ тотъ прєложоны(и) рокъ упєвнилъ и
довєлъ<,> с тыхъ тогды всѣхъ причинъ на(и)дую бытъ п҃но(м) Трипо(л)скимъ
рокъ слушны(и) и наказую сторонє по(з)вано(и), п҃но(м) Трипо(л)ски(м),
далє(и) на позовъ поступовати<,>.

А пановє Трипольскиє, нє при(и)муючи того дєкрєту, до суду головного
трибуна(л)ского апєлєвали. А умоцованы(и) стороны поводовоє тоє апєляцыи
листомъ записомъ и(х) борони(л), жє тоє апєляцы(и) зажива(т) нє могуть<,>
ажъбы по скуточно(и) росправє, а до то(го) ѡ(т) збиянъя по(з)ву и року,
63 зв. которы(и) є(ст) слушны(и), право // посполитоє апєляцыи боронить<,>.

---

[16] Описка замість «прєпо(л)зло(м)».

Я, по(д)коморы(и), апєляцы(и) сторонє позъвано(и), пно(м) Трипо(л)скимъ тро(м), до суду головного трибуналъского допустилъ и рокъ завитє ѡбєє(м) сторонамъ пєрє(д) судо(м) головнымъ трибуналъски(м) Любє(л)скимъ на воєво(д)ствє Києвъскомъ, которое напє(р)вє(и) по датє того дєкърєту моєго сужоного будєтъ, ку праву стати зложи(л). А умоцованы(и) стороны поводовоє ѡ допущє(н)є таковоє апєляцы(и) свє(т)чилъся противко мнє, по(д)коморому, ѡферуючися ѡ то, илє справа при(и)дє, правнє чини(т). Я ѡ(с)вє(т)чє(н)є приня(л).

Свє(т)чи(л)ся тє(ж) и явнє ся тротєстова(л) [17] умоцованы(и) стороны поводовоє противъко пну Фєдору, пну Ждану и пну Фєдору моло(д)шому Триполъски(м) ѡ заруки противко кожъдому з ни(х), в записє и(х) мл(с)ти ѡписаныє, такжє затымъ и ѡ шкоды походячиє з ними в судє(х) налє(ж)ны(х) правнє чинити, и(ж) ѡни ты(х) нєслушныхъ ѡборо(н), которы(х) всѣхъ нє то(л)ко нєправныхъ, алє и правныхъ заживати ѡ(т)писали, а ѡни и(х) заживаю(т), и ку прєдлужє(н)ю справє(д)ливости на(д) запи(с) сво(и) тую апєляцыю на трибуналъ выточили ку шкодє нємало(и) стороны поводовоє. Я тоє ѡ(с)вєтъчє(н)є и протєстацыю противко пно(м) Триполъски(м) принялъ.

А што сє дотычєтъ того пна Гапона Трипо(л)ского, которы(и) чєрє(з) во(з)ного листы ѡ(з)на(и)муючи ѡ хоробє подалъ, и(ж) ся то ѡказало, жє тыє // 64
нє є(ст) вє(д)лє права слушныє, а на дода(н)є тыхъ листовъ моцы тотъ во(з)ны(и) нє указа(л) вє(д)лє права, а до того мєновитє тоє дыляцы(и) хоробы заживати записомъ своимъ ѡ(т)писалъ, с тыхъ причи(н) тоє дыляцы(и) заложє(н)я хоробы нє при(и)мую и на сторону ѡ(т)кладаю, а противко по(з)ваному пну Гапону Трипо(л)скому далъшого поступку допущаю. А умоцованы(и) стороны поводовоє проси(л) ѡ прида(н)є во(з)ного на привола(н)є пна Гапона Трипо(л)ского [18], на што бы(л) приданы(и) во(з)ны(и) єнєра(л)ны(и) Марє(к) Барановски(и), которы(и) вы(з)налъ у суду, ставши пєрєдо (м)ною, жє пна Гапона Трипо(л)ского ра(з), други(и), трєти(и) и чє(т)вєрты(и) на(д) право ку праву приволывалъ, то(л)ко жъ ани са(м), ани чєрє(з) умоцованого своєго нє ѡто(з)валъ.

Прото я, за домовє(н)ємъ умоцованого стороны поводовоє, а за нєста(н)ємъ по(з)ваного пана Гапона Трипо(л)ского, яко права нєпослушного, на упа(д) в рєчи в зыску взда(т) допустилъ. А в да(л)шомъ поступку, и(ж) сторона по(з)ваная того взда(н)я нє арєштовала, тогды я в способъ зыску вєчнє то(т) кгру(нт), ѡ которы(и) пря идє(т), илє на ча(ст) пна Гапона Трипо(л)ского налєжи(т), вє(д)лє права єго мл(с)ти пна Дорогоста(и)ского, єго мл(с)ти пну Павлу Дорогоста(и)скому присужаю<,> и си(м) дєкрєтомъ присуди(л) єсми<,>. А што сє дотычє шко(д), в по(з)вє помєнєныхъ, на частъ пна Гапона стєгаючи(х)ся, такжє и ѡ заруки, ѡ которыє ся // сто- 64 зв.
рона поводовая протєстовала, прихиляючися до права посполитого, до суду налєжъного ку сказа(н)ю и(х) ѡ(т)сылаю.

---

[17] Описка замість «протєстова(л)».
[18] Титло над виносною «л» розмазане.

А потом пнвє Трипольскиє, Фєдо(р), Жда(н) и Фєдо(р) моло(д)ши(и), ωповєдалися пєрєдо (м)ною, жє на то(м) жє року, при то(и) жє росправє, «повинє(н) є(ст) па(н) Дорогоста(и)ски(и) по(д)даны(х) нши(х) збєглы(х), вє(д)лє того жъ роспису и запису нашого спо(л)ного пєрє(д) вашєю мл(с)тью, пнє по(д)коморы(и), намъ ω(т)дати», и домовялися, абы тыє збєги выданы были. А єго мл(с)ть па(н) Дорогоста(и)ски(и) повєдилъ, жє «єсли бы якиє збєги, по(д)даныє пню(в) Трипольскихъ у мєнє были, которы(х) нє призънава(м), зна(и)ду(т) ли ся, выда(т) и(х) нє (з)бороня(м), за присєгою и(х). Такжє и пнвє Трипольскиє учинити то (ж) мнѣ пови(н)ни будутъ, а мои(х) по(д)даныхъ мнѣ нєха(и) выдадутъ».

А та(к) я, по(д)коморы(и), бачєчи, и(ж) ω самую рєчъ болъшую апєляцыя зашла, зачи(м) и ω тыє збєги росправа мєжи сторонами бытъ нє можє до того часу, и(ж) сє за апєляцыєю в то(и) справє ω кгру(нт) росправятъ, на чомъ стороны ωбє(д)вє пєрєстали, ω то все до книгъ справъ по(д)комо(р)скихъ зємли Києвъскоє записати єсми казалъ.

№ 16. [...] [1]

Лєта ω(т) нарожє(н)я сына Бо(ж)єго тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєся(т)
65 дєвятого м(с)ца дєкабра ωди(н)на(д)цатого дня.//

Пєрєдо (м)ною, Сча(с)ны(м) Ха(р)ли(н)ски(м), по(д)коморы(м) зє(м)ли Києвскоє, а при (м)нє на то(т) ча(с) бы(л) комо(р)никъ зємъли Києвскоє па(н) Сємє(н) Уру(ц)ки(и), кгды сє приточила справа за по(з)во(м) пєрє(д) су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) ωт зємєнина воєво(д)ства Києвского пна Ку(з)мы Ла(с)ка по зємя(н) того ж воєво(д)ства Києвского, по(д)су(д)ка [2] брасло(в)ского [3] [!] пна Миха(и)ла Ωлє(х)новича Ла(с)ка и по пна Якуба Мєдушо(в)ского и ма(л)жо(н)ку єго млсти, и пасє(р)бовъ єго А(н)дрия и Васи(л)я Ласко(в), и по пани Ма(р)ковую Пєтровича ω ровны(и) ро(з)дило(к) имє(н)я Ласковъского, яко по(з)вы, по ны(х) выданыє, ширє(и) в собє ω(б)мовъляютъ. И за привола(н)ємъ трикро(т)нымъ на дню пє(р)шомъ, дєвято(м), дєсятомъ и на (д)ню тєпєрєшнємъ ωди(н)на(д)цатомъ мца дєкабра, постановивъшися умоцованы ω(т) єго м(л). пна Миха(и)ла Ла(с)ка, по(д)су(д)ка брасла(в)ского, панъ Янъ Воронє(ц)ки(и) пода(л) листь ω(т)вороны(и) судови по(д)комо(р)скому и сторонє, в которы(х) листє(х) ω(т)вορєныхъ па(н) по(д)судо(к) брасла(в)ски(и) пишє, жє «самъ, будучи з навєжє(н)я Божєго нєспособно(ст)ю здоровъя навєжєны(и), са(м) стати нє могу», а до того, жє, дє(и), єго мл(с)ть тую має(т)но(ст) Ла(с)ки сыно(м) своимъ Миха(и)лу, Богдану
65 зв. а Фєдору Ла(с)комъ поступи(л) // и ви(ч)нє пусти(л), и абы па(н) Ку(з)ма Ла(с)ко нє с пно(м) по(д)су(д)комъ, алє з сынами єго, яко з дє(р)жачими

[1] Заголовок акта в книзі відсутній.
[2] Літера «о» виправлена з «а».
[3] Описка замість «брасла(в)ского».

маɛ(т)ности Ласко(в)скиɛ, чини(л) и ωны(х) позыва(л), ω во(л)ность ω(т) року и ω(т) по(з)ву проси(л). А па(н) Якубъ Мɛдушовъски(и) и(з) ма(л)жɛ(н)кою своɛю и с пасы(н)ками, такъ тɛ(ж) и пани Ма(р)ковая Пɛ(т)ровича сами стали у то(и) справɛ, яко на ста(р)шого уча(с)ника пна по(д)су(д)ка, а лɛкговали. З стороны засɛ поводовоɛ пна Ку(з)мы Ла(с)ка умоцованы(и) ɛго, при само(м) при(н)цыпалɛ стоɛчи, па(н) Григорɛ(и) Шумко, на то ω(т)пю(р) чинɛчи, повɛдилъ, и(ж), дɛ(и), тая ω(б)мова пана по(д)су(д)ка брасла(в)ского вспомо(ч) нɛ можɛ(т), а то, дɛ(и), с ты(х) причинъ, жɛ, дɛ(и), и напɛ(р)вɛ(и) на судɛ зɛмъскомъ, за по(з)вы ω то(и) жɛ ро(з)дилокъ имɛнъя Ла(с)ковъского, ω(т) пна Ку(з)мы Ла(с)ка выдаными, вси уча(с)ницы, вɛ(р)ху мɛнованыɛ, постанови(в)шися доброво(л)нɛ, на су(д) по(д)комо(р)ски(и) ωдозвали, нɛ (в)носɛчи ω(т) пна по(д)су(д)ка жа(д)ноɛ ωбороны, абы тую маɛ(т)ность Ла(с)ки ɛго м(л). сыно(м) свои(м) поступити милъ, та(к) тɛ(ж) и на судɛ по(д)комо(р)скомъ, што ωбɛма дɛкрɛтами та(к) суду зɛ(м)ского, яко и по(д)комо(р)ского показа(л). «Ѡто (ж), дɛ(и), тɛпɛ(р), кгды при(н)цыпалови моɛму до ро(з)ди(л)ку пришъло, тɛпɛ(р) того вжɛ в такъ затɛгнɛно(и) справɛ вносити // и ты(м) сɛ боронити, на (з)волоку и (в)кри(в)жɛ(н)ɛ 66
моɛ нɛмалоɛ, нɛ можɛ(т)».

А такъ я, по(д)коморы(и), зрозумɛвши такъ з дɛкрɛту зɛ(м)ского, яко тɛ(ж) и по(д)комо(р)ского и прихиляючися до права посполитого, а до того, жɛ на пɛ(р)шо(и) и(н)тɛ(н)цы(и) в зɛ(м)ствɛ па(н) по(д)судокъ ωборо(н) жа(д)ны(х), абы то сыно(м) свои(м) поступи(т) ми(л), нɛ вноси(л), та(к) тɛ(ж) и на судɛ по(д)комо(р)скомъ ты(и) листы ω(т)вороныɛ, которыɛ на(д) право су(т) ω(т)даны, на сторону ω(т)ложи(в)ши, далɛ(и) сторонамъ по(з)ваны(м) поступовати наказа(л). А въ да(л)шо(м) посту(п)ку сторона поводовая, па(н) Ку(з)ма Ла(с)ко<,> чɛрɛ(з) умоцованого своɛго пна Григо(р)я Шумъка домо(в)ля(л)сɛ, абы па(н) Я(н) Воронɛ(ц)ки(и), нɛ ро(з)рываючи права рɛ(ч)ми нɛпо(т)трɛ(б)ными[!], напɛ(р)вɛ(и) мо(ц) правную, ω(т) пна по(д)судъка до тоɛ справы даную, ωказа(л)<,> зачи(м) бы ω(н) пɛ(в)ни(и)ши(и) дохожɛ(н)я ро(з)ди(л)ку у маɛ(т)ности своɛ(и) Ла(с)ко(в)ско(и) бы(т) ми(л). Ни(ж)ли па(н) Я(н) Воронɛ(ц)ки(и) моцы жа(д)ноɛ ω(т) пна по(д)судъка брасла(в)ского нɛ ωказа(л) и ω(в)шɛ(м) тыми листами ω(т)вороными ω(т) того ро(з)ди(л)ку пра(в) бы(ти) хоти(л). А сторона засɛ поводовая, па(н) Ку(з)ма Ла(с)ко, видɛчи бы(т) пна по(д)судъка нɛсталого и (п)рава нɛпослушъного, проси(л), бы(м) ωно(г)[о] на упа(д) в рɛчи вда(ти) допусти(л).

Яко (ж) за ко(лко)- // кро(т)ны(м) упомина(н)ɛмъ<,> мои(м) умоцова- 66 зв.
ны(и) пна по(д)судко(в) моцы до права нɛ указа(л), зачи(м) пна по(д)судка, яко нɛсталого и права нɛпослу(ш)ного [4], в зыску взда(т) допусти(л), ω(т) чого мɛнованы(и) па(н) Янъ Воронɛ(ц)ки(и) на су(д) голо(в)ны(и) трыбуна(л)ски(и) апɛлɛва(л). Я-(м) апɛляцы(и) [5] нɛ допусти(л) с ты(х) причи(н), жɛ и нɛ ω(т) голо(в)ноɛ рɛчи апɛлɛвалъ, а до того жɛ и моцы до права нɛ указалъ, то(л)ко якобы тоɛ на ро(з)рива(н)ɛ чини(т), нɛ допусти(в)ши на границы виɛ(ж)дчаты и ωных кгру(н)ты, выслуха(в)ши листо(в) давны(х)

[4] Першу літеру «н» виправлено з іншої букви.
[5] Літеру «я» виправлено з «ɛ».

ди(л)чи(х) и (в)шеляки(х) доводо(в) пра(в)ны(х), выє(ж)дчати єсми бы(л) готовъ, ни(ж)ли то(т) жє умоцованы(и), а при нє(м) сы(н) пна по(д)судковъ па(н) Бо(г)да(н) Ла(с)ко, ту(т) жє стоєчи, на то такъ поведи(л), же, дє(и), «пнє по(д)комори(и), упоминамы вм., абы(с) вм. на тыє границы нє є(з)ди(л)», хотєчи то(г)[о] мо(ц)но ква(л)томъ[!] борони(т) и ωного нє постути(т) [6].

А другиє засє уча(с)ники, то є(ст) па(н) Яку(б) Медушо(в)ски(и) и пани Ма(р)ковая Пє(т)ровича, ту(т) жє стоєчы, поведили, же, дє(и), «мы ро(з)граничє(н)я с части своєє нє боронимы, є(д)на(к) же бє(з) ста(р)шого

67 уча(с)ника, пна по(д)судка, учинити того нє можємы».//

А та(к) я, по(д)коморы(и), ωсвє(т)чивъшися двоє(ма) во(з)ными воєво(д)ства Киє(в)ского, Ивано(м) Змиє(в)ски(м) а Яно(м) Вои(т)ко(в)ски(м), зрозуми(в)ши жалобы ωтпору а бачєчи в то(и) мирє ништо и(н)шого, ω(д)но упо(р) пна по(д)судка брасла(в)ского, же ани са(м) ста(л), ани кого з мо(ц)ю зупо(л)ною до права нє посла(л), а до того же и граничє(н)я упо(р)нє чєрє(з) сына своєго Бо(г)дана заборони(л), и ωного за таковоє нєпослушє(н)ство и ω (с)противє(н)є зви(р)хности пра(в)ноє до выкона(н)я ви(н), в правє по(с)полито(м), ωписаны(х), на су(д) голо(в)ны(и) трибуна(л)ски(и) ω(т)сыла(м), застанови(в)ши пну Кузмє Ла(с)ку во(л)ноє чинє(н)є права(м) [7] ω шкоды у суду налє(ж)но(г)[о].

Што всє для памєти до кни(г) мои(х по(д)комо(р)ски(х) є(ст) записано.

№ 17. Права [1] его мл(с)ти пна Дорогоста(и)ского с паны Триполскими [2] року 1600 мца июля два(д)цать четве(р)того дня

Пєрєдо (м)ною, Ща(с)ны(м) Ха(р)ли(н)ски(м), по(д)коморы(м) зє(м)ли

67 зв. Києвскоє, гдє-(м) я мє(л) при собє комо(р)ника моєго // зє(м)ли Києвскоє урожоного пна Сємєна Уруцкого, а то на року, з дєкрєту трибуналу Любє(л)ского на воєво(д)ствє Києвъскомъ в року тєпєрєшнємъ тисєча шєсо(т)номъ м(с)ца июня двана(д)цатого дня учинєного, межи сторонами нижє(и) ωписаными, также и за по(з)вомъ моимъ по(д)коморъскимъ, до того (ж) дєкрєту выданымъ в жалобє єго м(л). пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского, дворєнина єго к(р). м(л)., по шляхє(т)ныхъ пано(в) Фєдора, Гапона, Ждана и Фєдора моло(д)шого Дєдовичовъ Трипольски(х), за которымъ дє(к)рєтомъ и припозъвомъ моимъ по(д)комо(р)ски(м) припалъ рокъ дня два(д)цать чє(т)вє(р)того мца июля в року тєпєрєшнємъ жє тисєча чєсо(т)номъ [3] на мєстьцу ро(з)ницъ, гдє мєнє была сторона поводовая ис комо(р)никомъ моимъ вышє(и) мєнованымъ поставила межи добрами своими, такъ

---

[6] Описка замість «поступи(т)».

[7] Літеру «а» виправлено з іншої букви.

[1] Описка замість «справа».

[2] Слова «с паны Триполскими» написані над рядком і частково перекреслені титлом над цифровим позначенням «҂АХ» (1600).

[3] Описка замість «шєсо(т)номъ».

на(з)ваными Ωбуховомъ и Ωбуховщы(з)ною и и(н)шихъ именε(и) алъбо кгру(н)товъ, почавши на(д) рεчками Стугною, Лукавицεю, Кра(с)ною и Бобрицεю а(ж) по Хороховицу, дεдичныхъ εго м(л). пана Павла Монвида Дорогоста(и)ского, повода, з о(д)ноε, а мεстεчка Триполя нижε(и) мεнованыхъ пно(в) Фεдора, Гапона, Ждана и Фεдора моло(д)шого Трипо(л)скихъ, яко в головε по(з)ваныхъ, з другоε, а кгру(н)ту, Укопанымъ на(з)ванымъ, чε(р)ницъ манастыра свтого Миха(и)ла Выдубыского киεвского, яко сусεдовъ ѡколичныхъ, с трεтεε стороны.

На томъ тεды мεс(т)цу и року вышε(и) мεнованомъ, поставывъшисε ѡчεвисто, панъ Павε(л) Дорогоста(и)ски(и) самъ чεрε(з) сεбε и умоцованого своεго уро[жо]ного пна Лукаша Стε(м)пковского [4], давши εму ѡчεвисто моцъ в справε нижε(и) ѡписано(и) на зыскъ и на страту, проси(л), яко поводъ, абы εго м(л). па(н) по(д)коморы(и) юры(з)дыцыю свою фунъдовалъ и ѡнную ѡбволати, фу(н)довавъши рокъ,// росказалъ. На то поводовая сторона повεдила, и(ж) яко конътровε(р)сыε, такъ тε(ж) и протεстацыε жа(д)ныε чинεны быти нε могутъ пεрε(д) εго м(л). пно(м) по(д)коморымъ, кгды (ж) εщε юрызъдыцы(и) своεε нε фу(н)довалъ, а ω(т) фу(н)дова(н)я юры(з)дыцы(и) яко пно(в) комисаровъ, такъ тεж и εго м(л). пна по(д)коморого мо(ц) и владза тεпε(р) сε зачинаε(т), бо ачъ то по(з)ваныε называю(т) кгру(н)томъ своимъ Стримяти(ц)кимъ по ѡбу(д)вухъ сторонахъ валу, тεды то поводъ при(з)наваε(т) бы(т) кгру(н)то(м) своимъ по право(и) руцε, а по лεво(и) чε(р)нε(ц)ки(м) манастыра киεвъского свтого Миха(и)ла Выдубыцъкого, а тамъ далε(и), нижε(и) ку Днεпру, кгру(нт) позваныхъ Трипо(л)скихъ ѡт Трипо(л)я, «с которымъ [5] я тεпε(р) границу вεсти хочу».

68

Яко (ж) тамъ жε ставши, вεлεбны(и) ѡтε(ц) Андрия(н), чε(р)нεцъ манастыра Пεчε(р)ского киεвъского, имεнεмъ па(н)ны Устиимъ[!], яко ста(р)шюε, и всихъ панε(н) чε(р)ницъ манастыра того (ж) свтого Миха(и)ла Выдубыцкого, ѡсвε(т)ча(л)сε, и(ж) то ε(ст) кгру(нт) манастыра того (ж), которы(и) пновε Трипо(л)скиε свои(м) называю(т), и ѡны(и) кгвалътомъ посεсти хочутъ, а с тамътоε(и) стороны по право(и) руцε кгрунть Ωбуховски(и) стороны поводовоε.

Просилъ тεды пово(д), абы тую протεстацыю и ко(н)тровε(р)сыε на сторону ω(д)ложи(в)ши, ту(т) на томъ мε(ст)цу юры(з)дыцыю свою εго м(л). па(н) по(д)коморы(и) фу(н)довалъ, кгды (ж) вε(д)лε права посполитого тамъ, на томъ мεстьцу, гдε пово(д) такъ комисарε, якю и по(д)коморого постави(т), юры(з)дыцыя за(в)жды бываεтъ фу(н)дована. А такъ я, по(д)коморы(и) киεвъски(и), маючи при собε комо(р)ника своεго урεжоного пна Сεмεна Уру(ц)кого, припатрившисε добрε праву посполитому, жε фу(н)дованъε юры(з)дыцы(и) жа(д)но(и) сторонε зашкодити нε можεтъ, до того, и(ж) тамъ завжды фу(н)дована бываεтъ, гдε сторона поводовая такъ комисарε,// яко 68 зв.
тε(ж) и по(д)коморого завεдεтъ, юры(з)дыцыю мою фу(н)дова(в)ши, ѡную-мъ чεрε(з) возного εнεрала зεмли Киεвъскоε шляхε(т)ного Ивана Хлусовича ѡволатъ росказалεмъ.

---

[4] Першу літеру «к» виправлено з іншої букви.
[5] Літеру «к» виправлено з іншої букви.

По которомъ ωбвола(н)ю и сторонъ ωбу(д)ву чере(з) того (ж) возного приволa(н)ю, постанови(в)шисе сторона поводовая, его м(л). па(н) Паве(л) Мо(н)видъ Дорогоста(и)ски(и) чере(з) умоцованого своего урожоного пна Лукаша Сте(м)пъковъского по(д)несла декре(т) трибуна(л)ски(и) любе(л)ски(и), на воево(д)стве Киевскомъ межи тымъ же поводомъ а пны Федо(р), Гапо(н), Жда(н) и Федо(р) моло(д)ши(и) Дедовичи Трипо(л)скими дня двана(д)цатого мца июня в року тисеча шесо(т)номъ учинены(и), которымъ декретомъ су(д) головны(и) трибуналъски(и) тую справу грани(ч)ную до самого пна по(д)коморого, чере(з) которого и пе(р)ве(и) тая справа скутокъ сво(и) ве(д)ле запису взя(т) мела, до ωного (ж) суду по(д)комо(р)ского о(т)сылаеть, на(з)начаючи те(р)ми(н) пну по(д)коморому до ско(н)ченъя ее ω(т) дати декрету того по вы(и)стью шести неде(л)<,>. По(д)неслъ та(к)же и позовъ ω(т) его м(л). пна по(д)коморого кие(в)ского, по(д) тытуломъ и печа(т)ю его м(л). выданы(и), по ты(х) же пно(в) Трипо(л)скихъ, которы(и) слово в слово та(к) се в [с]обе маетъ<,>:

«Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) земъли Киевъское.

Вамъ, шляхетънымъ пно(м) Федору, Гапону, Ждану и Федору моло(д)шому Дедовичомъ Триполъскимъ, приказую зве(р)хности уряду моего по(д)комо(р)ского, абы есте передо мъною, урядомъ мои(м) по(д)комо(р)скимъ, на де(н) и рокъ певны(и) и завиты(и), то е(ст) дня два(д)ца(т) четве(р)того мца июля в року теперешнемъ тисеча шесотъномъ, ку праву и скуте(ч)ному усправе(д)ливе(н)ю стали на правъное попа(р)тье и пово(д)ство урожоного
69 его м(л).// пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского, дворенина его к(р). м(л)., которы(и) вас мо(ц)ю декрету суду головного трибуна(л)ского Любелъского, на воево(д)стве Киевъскомъ в року тетерешнемъ [6] тисеча шесотъномъ межи его м(л)., яко поводо(м), а вами, яко по(з)ваными, выданого, ω то припозывае(т), и(ж) су(д) головъны(и) трибуналъски(и) з очевисты(х) конътрове(р)сы(и) ва(с), ωбу(д)ву(х) сторонъ, за попа(р)тьемъ и пово(д)ствомъ пна Дорогоста(и)ского за апеляцыею, чере(з) васъ пе(р)ве(и) сего ωт декрету моего по(д)коморъского на трибуналъ воево(д)ства Киевъского выточоною, ω забра(н)е чере(з) ва(с) бе(з)правне и неслу(ш)не певны(х) дедичныхъ урочищъ, кгру(н)то(в) того повода, ω(т) име(н)я его Ωбухова до име(н)я на то(т) ча(с) де(р)жавы вашое Трипо(л)я, меновите врочищъ речокъ Лукавицы, Кра(с)ное и кгру(н)товъ, за ωною речкою а(ж) до ве(р)хъ речки Бобрицы по Хороховицу прилеглыхъ, на которыхъ кгру(н)техъ и урочищахъ суть ωсажоны чере(з) пе(р)вшого посесора именя Ωбухова местечко Красное, село Перегоновъ, село Васи(л)ковъ<,> и Деремезное, за певною и(н)те(р)цызою и записомъ вашимъ доброво(л)нымъ, на которымъ записе тая справа фу(н)довала и фу(н)дуе, декре(т) суду моего по(д)комо(р)ского утве(р)дивши в да(л)шомъ поступку до пе(р)шого запису вашого до мене, по(д)коморого, яко того, чере(з) которого и пе(р)ве(и) тая справа скутокъ сво(и) взяти мела, до суду моего по(д)комо(р)ского ωтосла(л), зложивши рокъ певны(и) и завиты(и), по выстью таковаго декрету, в шестъ неделъ тую справу, выехав-

[6] Описка замість «теперешнемъ».

Фотокопія. Аркуш 69.

ши [7] на кгрунтъ, межи вами ско(н)чити, яко декрє(т) трибуна(л)ски(и) ω томъ всємъ ширє(и) в собє ωбъмовляєтъ<,>.

Прото прєрєчоны(и) пово(д) ку тому и на то(т) рокъ вышє(и) писаны(и)
69 зв. ва(с) припозываєтъ, абыстє // на мє(ст)цу ро(з)ницъ ты(х) кгру(н)товъ за ωзєромъ Ую(н)нымъ ку Днєпру, ω(т)кулъ тыє ро(з)ницы почато(к) сво(и) бєру(т), пєрєдо мъною и урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ завытє ставъши, пово(д)ству доводомъ и заводомъ того повода и дєкрєту моєго по(д)комо(р)ского прислухавъши, скутє(ч)нє по(д) шацу(н)комъ шко(д), в по(з)вє пє(р)шюмъ по васъ выданомъ, дєсє(т)ма тисє(ч)ми копъ грошє(и) лито(в)скихъ и по(д) ωбовя(з)ками, в записє и и(н)тє(р)цызє вашомъ ωписаными, усправє(д)ливили.

Писа(н) дня сємогона(д)цатъ мца июня року тисєча шє(ст)сотно(г)[о]».

Такъжє давши, вє(д)лє права посполитого, приволать сусєдовъ ωколичны(х), напєрє(д) ω(т)ца игумєна и панъны Устымъ[!], яко и вси(х) чє(р)ницъ манастыра свєтого Миха(и)ла Выдубицъкого ку прислуха(н)ю и выдє(н)ю стєны своєє кгру(н)ту и(х), на(з)ваного Выкопанымъ, єсли сє якую мєти розумєють з кгру(н)томъ стороны поводовоє добръ сєла Ωбухова и Ωбуховъщи(з)ны, которы(и) то позовъ слово в слово такъ сє в собє маєтъ:

«Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) зємъли Киє(в)скоє. Вєлєбному ω(т)цу игумєну манастыра цє(р)кви свєтого Миха(и)ла Выдубиского в Києвє и всимъ чє(р)ницамъ того манастира.

Приказує(м) вамъ, абы єстє пєрєдо мъною и урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ на дє(н) и рокъ пєвъны(и) и завыты(и), то є(ст) дня два(д)цатъ чєтвє(р)того мца июля в року тєпєрєшнємъ тисєча шє(ст)сотъномъ, стали, а попа(р)тью и пово(д)ству урожоного єго м(л). пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского, дворєнина єго к(р). м(л)., яко сусєды и сугра(н)ники сумє(ж)ныє, прислухали в справє кгру(н)тово(и) около ро(з)граничє(н)я, за дєкрєтомъ суду голо(в)ного трибуна(л)ского, на воєво(д)ствє Києвъскомъ в року тєпєрєшнємъ тисєча шє(ст)сотъномъ межи єго м(л)., яко поводомъ, а межи пны Фєдоромъ, Гапономъ, Ждановъ и Фєдоромъ моло(д)шимъ Трипо(л)скими, яко по(з)ваны(ми), выданого, а то ω забра(н)є чєрє(з) ны(х) бє(з)правънє пєвъныхъ дєдичныхъ врочыщъ и кгру(н)товъ того повода ω(т)
70 имє(н)я // єго Ωбухова до имє(н)я на то(т) часъ дє(р)жавы и(х) Триполя, мєновитє врочищъ рєчокъ Лукавица, Кра(с)ноє и кгру(н)товъ, за ωною рєчкою а(ж) до вє(р)ху рє(ч)ки Бобрицы, по Гороховицу прилєглыхъ, на которыхъ кгру(н)тє(х) и урочищахъ сутъ ωсажоны чєрє(з) пє(р)шого посєсора имє(н)я Ωбухова мѣстє(ч)ко Кра(с)ноє, сєло Пєрєгоновъ, сєло Васи(л)ковъ и Дєрємє(з)ноє, яко дєкрєтъ трибуна(л)ски(и) и увє(с) поступокъ, в то(и) справє учинєны(и), ширє(и) в собє ωбъясняєтъ.

Прото ва(с), яко сусєдовъ ωколи(ч)ныхъ, позываєтъ ку ωглєда(н)ю и боронє(н)ю стєны вшоє, єсли собє якую мєти розумєєтє з добрами поводовоє стороны сєла Ωбухова, Ωбуховъщы(з)ны и и(н)шихъ приналє(ж)ностє(и) єго з о(д)ноє, а кгру(н)томъ ваши(м), на(з)ванымъ Укопанымъ, до того (ж) манастыра<:> вашого налєжачымъ.

Писанъ дня сємогона(д)ца(т) мца июня року тисєча шє(ст)со(т)ного».

---

[7] Літера «в» виправлена з іншої букви.

Такъже други(и) позовъ противъко ѡ(т)цу игумену манастыра светого Миколы Пусты(н)ского [8] Есифу и противъко всимъ еже ѡ Христе братии че(р)нцомъ того (ж) манастыра, яко дедичомъ селища Ивони(н)цовъ, такъже ку виде(н)ю и бороне(н)ю стены свое, если се якую мети розумеють ѡ(т) добръ своихъ селища Ивони(н)цов а добрами поводовое стороны села Ѡбухова и Ѡбухо(в)щызны, которы позовъ такъ се в собе мае(т):

«Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) земъли Киевъское. Тобе, велебному ѡ(т)цу Есифу, игумену манастыра це(р)кви светого Миколы Пусты(н)ского в Киеве, и все(и) еже ѡ Христе брати(и) че(р)нцомъ того манастыра.

Приказуемъ вамъ, абы есте передо мъною и урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ на де(н) и рокъ певъны(и) и завыты(и), то е(ст) дня два(д)цатъ четве(р)того м҃ца июля в року теперешнемъ тисеча шесотъномъ стали, а попа(р)тъю и пово(д)ству урожоного его мл҃(с)ти п҃на Па(в)ла Мо́(н)вида Дорогоста(и)ского, дворенина его к(р). мл҃(с)ти, яко суседы и сугра(н)ники суме(ж)ные, прислухали в справе кгру(н)тово(и) ѡколо ро(з)граниче(н)я, за декретомъ суду головъного трибуналъского, на воево(д)стве Киевъскомъ в року теперешнемъ// 70 зв.
тисеча ше(ст)сотъномъ межи его м(л)., яко поводомъ, а межы п҃ны Федоромъ, Гапономъ, Ждано̃мъ и Федоромъ моло(д)шимъ Трипо(л)скими, яко по(з)ваными, выданомъ, а то ѡ забра(н)е чере(з) нихъ бе(з)правъне певны(х) дедичныхъ врочищъ и кгру(н)товъ того повода ѡ(т) име(н)я его Ѡбухова до име(н)я на то(т) часъ де(р)жавы и(х) Триполя, меновите врочищъ речокъ Лукавицы, Кра(с)ное и кгру(н)товъ, за ѡною речкою а(ж) до ве(р)хъ речки Бобрицы, по Гороховицу, прилеглыхъ, на которы[х] кгру(н)те(х) и урочищахъ сутъ ѡсажоны чере(з) пе(р)шого посесора име(н)я Ѡбухова мѣстечко Кра(с)ное, село Перегоновъ, село Васи(л)ковъ и Дереме(з)ное, яко декре(т) трибуналъски(и) и упе(с) поступокъ, в то(и) справе учинены(и), шире(и) в собе ѡбъя(с)няеть.

Прото ва(с), яко суседо(в) ѡколичъны(х), позываетъ ку виде(н)ю и бороне(н)ю стены вашое, если собе якую мети розумеете з добрами поводовое стороны села Ѡбухова, Ѡбуховъщы(з)ны и и(н)шихъ приналежъносте(и) его, з о(д)ное, а кгру(н)томъ вашимъ, на(з)ванымъ Ивони(н)скимъ, до того (ж) манастыра вашого належачымъ.

Писанъ дня семогона(д)цатъ м҃ца июня року тисеча шесо(т)ного». А [9] прочыта(н)ю ты(х) по(з)вовъ и по доведе(н)ю року и(х), постановивъшисе ѡчевисто передо мъною, Ща(с)нымъ Ха(р)линъски(м), по(д)коморымъ, и пере(д) комо(р)никомъ моимъ, урожонымъ Семеномъ [10] Уру(ц)кимъ, велебны(и) ѡте(ц) Андреянъ, чернецъ манастыра Пече(р)ского, именемъ па(н)ны Устыимъ, яко ста(р)шое че(р)ницы, и вси(х) се(ст)ръ, че(р)ницъ того (ж) манастыра светого Миха(и)ла Выдубиского, све(т)чилъсе противъко урожоны(м) п҃но(м) Федорови, Га́понови, Ждановии Федорови моло(д)шому Дедовичомъ Трипо(л)скимъ ѡ забыра(н)е кгру(н)ту кгва(л)товне чере(з) нихъ того манастыра вла(с)ного, Укопанымъ на(з)ваного, поведаючи его быть вла(с)нымъ

---

[8] Текст від слів «ѡтцу игумену...» до «Пусты(н)ского» підкреслено олівцем.
[9] Далі пропущене слово «по».
[10] Склад «Се-» повторений двічі.

71 того ма-// манастыра свтого Миха(и)ла Выдубиского по лєво(и) руцє валу, а по право(и) руцє валу кгру(нт) вла(с)ны(и) єго м(л). пна Павла Дорогоста(и)ского, до Ωбухова и Ωбуховъщы(з)ны приналєжачы(и), при(з)наваючи и повєдаючи, и(ж) стєны ни с кимъ и(н)шимъ нє маєть, то(л)ко зъ єго м(л). пно(м) Дорогоста(и)скимъ. Прото ω таковоє кгва(л)то(в)ноє забра(н)є кгру(н)ту того манастыра свє(т)чилъся противъко пно(м) Трипо(л)скимъ, ωфуруючисє [11] ω то чинити в суду налє(ж)но(м) з ними, кому справа будє належала. Которую протєстацыю я, по(д)коморы(и), приняломъ и до акъту того моєго вписати росказалємъ<,>.

За тымъ просила сторона поводовая, абы єго м(л). па(н) по(д)коморы(и), напєрє(д) з обу сторо(н) правъ пєрєслухавъши, сторонє поводово(и) дуктъ и зая(з)дъ в граница(х) єє наказалъ. «Што сє тычє того, жє сторона по(з)ваная повєдаєтъ, жє ту(т) нє пови(н)на правъ свои(х) указова(т), на томъ то(л)ко на тамътомъ мє(ст)цу, гдє я тєжъ ро(з)ницу свою укажу и ω(т)ку(л) я дуктъ сво(и) попроважу», тєды [12] на то такъ сторона поводовая повєдилъ, жє-съ ту пови(н)на указатъ права своє, гдє юры(з)дыцыя єстъ фу(н)дована, кгды (ж) два разы ани на (д)вохъ мє(ст)цахъ юры(з)дыцыя фу(н)дована нє быва. то(л)ко тамъ, гдє по(д)комороге а(л)бо уря(д) єго поводовая сторона поставитъ, што сє и в о(т)правова(н)ю комисы(и) вшєляки(х) заховує. А што повєдає(т), жє єго м(л). тнъ [13] по(д)коморы(и) нє є(ст) тутъ ужє яко уря(д)ник, алє простая ωсоба, яко полюбовъны(и) су(д)я, тєды то по(з)ваны(м) ничого вспомочи нє можєтъ, кгды жъ и са(м) записъ, з обу сторо(н) доброво(л)нє подаиы(и), нє мєнуєть єго бытъ су(д)єю полюбовънымъ, алє яко уря(д)никомъ ωбовєзалися стороны пєрє(д) нимъ и пєрє(д) комо(р)нико(м) єго за тытулємъ по(з)ву єго м(л). пна по(д)комороге на ча(с) пєвъны(и) листы и зънаки
71 зв. граничъныє показати и дєкрєту єго // в томъ слухати, чого су(д)я полюбовъны(и) нє чини(т), абы по(з)вы мє(л) выдавати. До того и дєкрє(т) самъ трибуналъски(и) нє яко су(д)и, алє яко по(д)коморому вла(с)нє належи тую справу ско(н)чити наказує.

И(ж) тєды ту(т) справа нє яко пєрє(д) судъєю полюбовънымъ, алє вла(с)нє пєрє(д) уря(д)никомъ єго к(р). м(л). ωтъправоватисє и ту(т) скутокъ сво(и) взяти маєтъ вє(д)лє дєкрєту трибуна(л)ского, просила поводовая сторона, абы ω(т)тявъши на сторону ωбороны стороны по(з)ваноє, яко нєправъныє, ωно(и) такъ жє ту(т), на томъ мє(ст)цу, права своє ωказатъ росказатъ рачилъ, кгды(ж) поводовая сторона своє указатъ готова є(ст)<,>. А што сторона по(з)ваная припоминаєтъ, абы пє(р)вє(и) кгрывъды [!] простыє, которыє мєжи собою стороны ωбє(д)вє маю(т), яко ω (з)бєги, грабєжи, ω которыє тутъ такъжє зара(з) ω(д)на друго(и) сторона мєли сє усправє(д)ливя(т), на томъ жє року єго м(л). па(н) по(д)коморы(и) узънава(л), тєды сторона поводовая на то такъ повѣдила, и(ж) сє того нємънє(и) нє (з)браня, алє просила є(д)накъ, абы єго м(л) па(н) по(д)коморы(и) в томъ пє(р)вє(и), што є(ст) болъшого и ва(ж)нє(и)шого, то є(ст) з стороны кгру(н)ту ро(з)судокъ учинилъ, а потомъ до кривдъ простыхъ приступилъ.

---

[11] Описка замість «ωфєруючисє».

[12] Слово повторене двічі.

[13] Описка замість «пнъ».

А такъ я, по(д)коморы(и) ис комо(р)никомъ своимъ, прихиляючысє до дєкрєту трибуналъского, которы(и) мнє тую справу нє яко су(д)и полюбовъному, алє вла(с)нє яко по(д)коморому, ско(н)чить росказує, наказалєъмъ[!], абы ѡбє(д)вє сторонє ту(т), на томъ мє(ст)цу, гдє юры(з)дыцыя є(ст) фу(н)дована, такъ поводовая, яко тєжъ и по(з)ваная, права, привилєя и листы своє вшєлякиє, а-за ты(м) слу(ш)ность грани(ц), што кому налєжи(т), пєрєдо мъною показали. А што сє тычє кривъдъ простыхъ мєжи сторонами, яко грабєжовъ и (з)бєговъ, тєды ѡныє по ско(н)чє(н)ю тоє справы кгру(н)товоє у(з)навати буду.

Которому дєкрєтови сторона поводовая досытъ чинєчы, листы и прави- // и привилєя свои на тыє имє(н)я, ѡ которы(х) забраньє пєвны(х) 72
кгру(н)товъ чєрє(з) сторону по(з)ваную спо(р) идє, пєрє(д) єго м(л). пно(м) по(д)коморымъ и комо(р)никомъ єго м(л). показала. Напєрє(д) выдымусъ с книгъ ка(н)цєляри(и) єго к(р). м(л). Коро(н)ноє листовъ двохъ свєтоє памєти короля Казымєра, про(д)кови и(х) м(л). пано(в) Дорогоста(и)ски(х) Ивашку Ю(р)ши даныхъ, на сєла алъбо имєня, в повєтє Києвъскомъ лєжачыє, на(д) рє(ч)ками Лукавицєю, Стугною, Кра(с)ною и Бобрицєю, зо въсими кгру(н)ты по Хороховицу, выданы(и) за пєча(т)ю єго королєвъскоє м(л). въ Ва(р)шавє на сє(и)мє валъномъ коро(н)номъ року тисєча шє(ст)сотъного мца ма(р)ца два(д)цатъ пє(р)вого дня:

пє(р)ши(и) листъ свєтоє памєти короля єго м(л). Казымєра, писаны(и) до князя Алєкса(н)дра Володимєровича, которы(и) пишє за пномъ Ивашкомъ Ю(р)шичємъ, абы єму сєла ѡ(т)чы(з)ныє по(д) Києвомъ вє(р)нулъ, которыє былъ бє(з)правъно ѡ(т)нялъ, и все[14] тоє, што к тымъ сєламъ служало[15], по(д) датою в Горо(д)нє мца мая дєвятогона(д)цатъ дня и(н)дикъта пє(р)шого;

вторы(и) нє яко ли(ст), алє яко привилє(и) вла(с)ны(и), то в собє маєтъ, жє тую ѡ(т)чы(з)ну, которую кнжа Алєкса(н)дє(р) Володимєровичъ тому Ивашъку Ю(р)шичу сєла мєнованыє, в повєтє Києвъскомъ лєжачыє»[16], на(д) рє(ч)кою Лукавицєю, Стугною, Кра(с)ною и Бобрицєю, вє(р)нулъ, єму вє(ч)ными часы ужє утвє(р)жаєтъ и тую ѡ(т)чы(з)ну єго при нємъ зоставуєтъ вєчъными часы</>; дата привилєю того — дня два(д)цатъ пє(р)вого мца сє(н)тєбра и(н)ди(к)та второго</>.

Тутъ тєды с тыхъ привилєєвъ сє значи(т), жє тыє добра, ѡ которыє тєпє(р) ко(н)тровє(р)сия є(ст), ничы(и) и(н)шиє нє были, толъко были зда(в)на в дому и(х) м(л). пно(в) Дорогоста(и)скихъ, кгдыжъ ѡны всѣ[17] зъ Ю(р)шанъки пошли, которая была дєди(ч)кою тыхъ добръ, а Ивашко — братъ єє, которому то тыє имє(н)я королъ єго м(л). свєтоє памєти Казымє(р) приворочаєть, и знатъ, жє тыє имє(н)я пусты были, ижъ тєпєръ // ѡсєдають<,>. 72 зв.

Показалъ потомъ: коли сє ужє тыє добра зостали тєпєрєшнєму пну Павлови Дорогоста(и)скому, тєды и(ж) лєтъ нє мєлъ тєпєрєшни(и) пово(д), ѡпєка(л)сє тыми добрами стры(и) єго м(л). рожоны(и) панъ Пєтръ Миколає-

[14] Літеру «в» виправлено з нерозбірливої букви.
[15] Описка замість «слушало».
[16] Склад «лє-» дописаний над рядком.
[17] Літеру «в» виправлено з іншої букви.

вичъ Дорогоста(и)ски(и), и были тыє добра часъ нємалы(и) у него в опеце. Дєспоновалъ ими, яко (ж) сє то значи(т) з листу ручного пна Ивана Сольтана и пна Федора Дєдка, ѡ(д)ного с по(з)ваны(х), с пєчатъми и с подписами ру(к) и(х) вла(с)ными, и(ж) селищъ и урочищъ в Києвскомъ воєво(д)ствє, на(д) рєчками Стугною, Лукавицєю, Красною и Бобрицєю пусто лєжачыхъ, которымъ вы(з)наваю(т), и(ж) нанєли у него на урочищу рєчкою Малюже(н)кою, за Красъною рєчкою а(ж) до вє(р)ху Бобрицы, пасєки на бчолы, такжє паствиска на бы(д)ла и футоры мєти, сѣно косити и бобры по Кра(с)но(и) рєчцє лови(т), такжє и въ ѡзєри Уюнємъ рыбы и уюны ловити, а нанєли то(л)ко на чотыри годы. Дата того листу року тисєча пя(т)со(т) ѡ(с)мъдєсятъ шостого мца ѡктєбра пятого дня.

«Тому сє приглєдѣти, жє тыє вси кгрунъты, которые в томъ листє ѡписує, и самъ ѡди(н) с по(з)ваны(х) мєнова(л) и(х) быти вла(с)ными поводовоє стороны, тєпє(р) по(з)ваныє ѡты(и)муютъ и дє(р)жать и(х) и тєпє(р), алє яко до ныхъ пришли — покажу и(м)». Напєрє(д) Пєтръ, кухмистръ его к(р). м(л)., прадє(д) тєпєрєшнєго повода, мє(л) за собою Ю(р)шанку, по которо(и) взя(л) имє(н)я в Литьвє, на Волыну и тут тыє в Києвскомъ воєво(д)ствє и сплоди(л) сына Миколая. Никола(и), сы(н) Пєтровъ, былъ мє(ч)ны(м) его к(р). м(л)., дє(д) поводовъ, которы(и) сплодилъ сыно(в) чотыро(х): Станислава, Миколая, Пєтра и Яна, ѡ(т)ца его м(л). пна Павлова, которыхъ дєда и ѡ(т)ца и и(х) самыхъ прозывали по про(д)ку и(х) Пєтру Кухмистровичами<,> и маєт)ност и(х) — Кухмистровскими. Которыє кгды сє подєлили ровно має(т)ностя(ми) своими ѡ(т)чы(з)ными, зосталасє мєжи и(н)шими має(т)ность тутошъняя, у воєво(д)ствє Києвъскомъ лєжачая, Кухмистровская, на(з)ваная тєпє(р) Ѡбуховъ, зо (в)сими єє прималє(ж)-

73 ностями, // которая была ѡ(н) ча(с) пуста, ѡ(т)цу тєпєрєшнєго повода пну Янови, котороє має(т)ности па(н) Янъ, самъ мало будучи в дєръжа(н)ю, умє(р), зоставивши сына ѡ(д)ного — тєпєрєшнєго повода пна Па(в)ла Дорогоста(и)ского. Которы(и) и(ж) лє(т) нє мє(л), его м(л). па(н) Пєт(р) Дорогоста(и)ски(и), стри(и) его м(л)., и(м) сє ѡпєкалъ, яко брата(н)комъ свои(м), и маєтъностью его всєю такъ в Ли(т)вє, на Волыню, яко тєжъ и тою тєпєрєшнєю, ѡ которую тєпє(р) клопотъ<,>. Которая и(ж) пуста была — лєгцє єє собє поважилъ, бо ѡ нєє зна(т) нє (д)ба(л), жє єє нє ѡсажовалъ, толъко пасєки на(и)мовалъ и сєножати. Нє маючи за(с) до нєє права жа(д)ного, прода(л) є тєпєрєшнєму его мл(с)ти княжати Костє(н)тину Ѡст[р]о(з)кому, воєводє києвскому, бє(з) вєдомости дєдича, бо дєдичъ его м(л). па(н) Павєлъ бы(л) у чужы(х) зємъляхъ. Приєхавъши с чужых зє(м)ль, поча(л) сє пытати ѡ своє(и) має(т)ности, а мєновитє ѡ то(и) пусто(и), которую ѡбачивши у кого иншого в рукахъ, пыта(л)сє, яко бы прышла до нєго. Повєдилъ, жє-(м) єє купи(л) у стрия его м(л). пна Пєтра, а тєпє(р), за дє(р)жавы его м(л). пна воєводы, почали люди ѡсєдати, яко Ѡбуховъ, тая має(т)ность, бо за ѡ(т)ца его м(л). нє мєшка(л) ту(т), то(л)ко ѡди(н) мужи(к) Ѡбу(х), ѡ(т) которого за часо(м) на(з)вано тую маєтъность на(д) Лукавицєю Ѡбуховъ, и Ѡбухо(в)щы(з)на. Ѡсєло за(с) новоє мѣстєчко на(д) рєчкою Кра(с)ною Кра(с)ноє, сєло Васи(л)ко(в), Пєрєгоновъ и Дєрємє(з)ноє.

Приєхавъши ту тєды в тыє кра(и), до воєво(д)ства Києвъского, просилъ и(х) м(л). пно(в) ѡбыватєлє(в) тутошны(х), яко того звыча(и) єстъ, жєбы єму дали и(х) м(л). ли(ст) сво(и) сведє(ц)ны(и), за по(д)писомъ ру(к) и печатъми своими, яко ѡ то(м) вєдаю(т), и(ж) тыє добра были завъжды в дому и(х) м(л). пно(в) Дорогоста(и)скихъ, и яко ѡтошли. На што дали єму и(х) м(л). ли(ст) сво(и) таки(и), жє «то сєлища на (и)мє Глєваки, Лукавица, Форошня, Вєприня, Ю(р)ши(н), над рєчкою Стугною, Лукавицєю, Кра(с)ною и Бобрицєю межи Трипо(л)ємъ, Бєлою Цє(р)ко(в)ю а Києво(м), в зє(м)ли Києвъско(и) лєжачыє, вла(с)ныє ѡ(т)чы(з)ныє нєбо(ж)чыка пна Яна Дорогоста(и)ского Кухмистровича, ѡ(т)ца єго м(л). пна Па(в)ла Дорогоста(и)ского, повода, и за живота ѡ(т)ца єго пна Яна Дорогоста(и)ского тыє добра были пусты, то(л)ко ту(т) // ѡди(н) мужикъ мєшкалъ Ѡбухъ, а потомъ, по 73-зв.
смє(р)ти ѡ(т)ца єго, ѡпєкалъсє має(т)ностю єго м(л). па(н) Пєтръ<.> которую нє вєдаємъ яки(м) правомъ пустилъ тєпєрєшнєму єго м(л). пну воєводє києвъскому». Дата того листу в Овручомъ року тисєча пятъсо(т) дєвє(т)дєсятого мца ѡктєбра сємого дня. У того листу пєчата(р)ми є(ст) и сами тєпєрєшниє по(з)ваныє три: Фєдо(р) ста(р)ши(и), Фєдо(р) моло(д)ши(и) и Жда(н) Трипо(л)скиє. До которы(х) по(д)писовъ свои(х) ѡни сє тєпє(р) нє зънали, бо сє того нє сподєвали, абы и(х) мяно взруша(т)<,>.

По такомъ тєды листє єго м(л). па(н) Дорогоста(и)ски(и), нє хотєчи своєго промо(л)чати, поча(л) позывати єго м(л). пна воєводу києвъского до зємъства ѡ кгва(л)товноє посягнє(н)є ты(х) добръ своихъ ѡ(т)чы(з)ныхъ, и трвало то такъ лѣтъ колъкона(д)цать, кгды (ж) роки зє(м)скиє нє доходили. Пновє Трипо(л)скиє промышляли ѡ томъ кгру(н)тє, бо имъ прилє(г) до Триполя. Выдєчи, жє то па(н) вєлики(и) дє(р)жи(т), которы(и) нє (д)балъ ѡ тоє, уря(д)ни(к) такъжє ну сє в кру(н)тъ [!] потросє вдирати, ну позывати єго м(л). пна воєводу києвъского ѡ выби(т)є с поко(и)ного дє(р)жа(н)я з кгру(н)ту и(х) Трипо(л)ского по рє(ч)цє Кра(с)но(и), з вє(р)ховъ тоє рєчки, почавъши ѡ(т) кгру(н)товъ Бєлоцєръко(в)ски(х) [18], за погонє(н)є бобровъ, до чого права нє мєли. По(з)вали до зємъства, зыскали на [19] нє(м) тоє выбы(т)є и шкоды в зє(м)ствє, трибула(л) [20] то утвє(р)ди(л), та(к)жє и и(н)шиє кри(в)ды ѡ грабєжѣ, ѡ (з)бєги зыскали на нє(м) до ки(л)куна(д)цать тисєчє(и) золоты(х), а всє нємалъ в нєстаномъ, алє яко (ж) ко(л)вє(к) то(л)ко то сторонє поводово(и) нє шкодитъ. Єго м(л). па(н) воєвода нє вєдаючи, яко того збыти, своєго жа(л) єму было вла(с)ного дати, алє што учинилъ, видєчи, жє сє вжє нє мє(л) в то(и) маєтъности ѡсєдати, кгды (ж) нє єго была вла(с)ная, бачи(л) то, жє ѡ(н) злє купилъ, и тотъ тє(ж) єму злє бы(л) [21] продалъ, а вжє в правє стоялъ // с тєпєрєшнимъ поводомъ, ну (ж) въ є(д)- 74
на(н)є з ними, и чужымъ кгру(н)томъ, вла(с)нымъ пна Дорогоста(и)ского, нагородилъ им шкоды, а(л)бовє(м) уступилъ имъ кгру(н)ту Ѡбухо(в)ского

---

[18] У слові кілька літер виправлено.
[19] Слово повторене двічі.
[20] Описка замість «трибунал».
[21] Слово написане над рядком.

нємало и(з) лю(д)ми ωсєлыми, яко з мєстєчкомъ Кра(с)нымъ, сєломъ Пєрєгономъ, сєло(м) Васи(л)ковомъ и Дєрємє(з)ною, и казалъ имъ заєхати, поку(л) бы ω(д)но ωни сами хотєли, и копцє усыпали. И такъ тєж учинили, заєхавъши а(ж) по(д) самоє сєло Ωбуховъ и Ωбухо(в)щыну, по(д) рєчку Лукавицу, нєма(л) три мили ω(т) Триполя, и(х) мѣстєчка, а тєгнули вдолъжъ на чотыры мили а(ж) ку Бєло(и) Цє(р)кви. Копцє собє усыпали самы (ж), бє(з) уряду по(д)комо(р)ского и зємъско(г)[о].

«То намъ тєды мнє(и) на томъ нале̃житъ припоминатъ тыє поступки и(х) правъныє зъ єго м(л). пно(м) воєводою києвъскимъ, кгды жъ то нє (з) дєдичомъ была справа, алє яко с посєсоромъ, и єсли што стратилъ — моєго стратилъ⟨,⟩ такъ⟨,⟩ жє я ωдыскати могу, бо посєсоръ, нє маючи жа(д)ного права, кгрунъту тратити нє можє, яко и ωпєку(н) єсли што стратитъ — дєды(ч) ωтыскати можє⟨,⟩». То то(л)ко для и(н)фо(р)мацы(и) єго мл(с)ти пну по(д)коморєму припоминаєтъ, бо сє ωни тымъ ωграничє(н)ємъ набо(р)зє(и) щитятъ, мовєчи: «А то-съ мы ω тыє кгрунты позывали єго м(л). пна воєводу, и уступи(л) и(х) намъ чєрє(з) право». Ω чомъ [...][22] ширє(и) далє(и) въ и(х) поступку погоди(в)шисє тєды з ними, єго м(л). па(н) воєвода тєпєръ жє пусти(л) тєпєрє(ш)нєму поводови тую має(т)нос(т), нє вдаючисє з ны(м) в далъшєє право и тру(д)ности, а далъ єму листъ сво(и), за печа(т)ю и по(д)писомъ рики[23] своє и (л)юдє(и) зацны(х), в которомъ вы(з)наває(т), и(ж) має(т)ностъ тую дєдичную єго мл(с)ти пана Па(в)ла Дорогоста(и)ского, повода тєпєрє(ш)нєго, которую былъ у бра(та) єго м(л). пна Пєтра Дорогоста(и)ского купи(л), на (и)мє Глєваки, Форошню, Лукавицу и Вєприню, названы(и) тєпє(р) Малы(и) и Вєлики(и) Ωбуховъ, нє вдаючисє з нимъ в
74 зв. да(л)шиє тру(д)ности // правныє. Дата листу того дня чєтвєрътого мца сєнтєбра року тисєча пятъсо(т) дєвє(т)дєся(т) ωсмого.

То тє(ж) припомнє(т) нє вадитъ, жє єго м(л). панъ воєвода киє(в)ски(и), давши поводово(и) сторонє таковы(и) листъ уступє(н)я має(т)ности тоє, нє подалъ єє ω(д)накъ зара(з), а то для того, жє по то(т) ча(с) є(д)на(л)сє с пны Трипо(л)скими ω тыє кри(в)ды, которыє сє вышє(и) припомнєли. Которыє и(м) нагорожаючи, кгру(н)ту ча(ст) вєликую того Ωбуховъского, которы(и) тєпрє(р)[24] пово(д) ωды(и)скує ис тыми ωсадами, яко з мєстєчкомъ Кра(с)нымъ, сєломъ Пєрєгономъ, Василъково(м) и Дєрємє(з)ною, поступилъ. Вєдаючы ω таковомъ сє усчє(р)бє(н)ю маєтности тоє, єго м(л). панъ Дорогоста(и)ски(и), кгды єщє до того приступили, и кривъды и(н)шиє ω т) пновъ Трипо(л)скихъ, яко грабєжи конє(и), воловъ, збо(ж)я и по(д)даныхъ с тоє то має(т)ности єго м(л)., учинилъ протєстацыю ω томъ всємъ на ни(х) в горо(дє) Києвъскомъ в року тисєча пя(т)сотъ дєвє(т)дєся(т) ωсмомъ мца сє(н)тєбра шостого дня; взя(л) тєпє(р) єго м(л). па(н) Дорогоста(и)ски(и) посєсию врядовую по томъ ωктєбра двадъца(т) трєтєго дня року дєвє(т)дєся(т) ω(с)мого.

---

[22] Початок слова закреслений.
[23] Описка замість «руки».
[24] Описка замість «тєпє(р)».

По таковомъ тєды тытулє права своєго указа(н)ю [25] просилъ, абы тє(ж) права своє сторона по(з)ваная, которыє пови(н)на такъ зъ ѡпису, яко тє(ж) и дєкрєту єго мл(с)ти пна по(д)коморого, в томъ учинєного, указа(т), показала. Ту по(з)ваныє права своє указовали, противко которымъ правамъ сторона поводовая тыє ѡбороны вносили:

Напєрє(д), што сє тычє тыхъ листовъ, чєрє(з) сторону по(з)ваную показаныхъ, такъ сторона поводовая на то повиди(ла), и(ж) жадє(н) чоловєкъ на(д) набы(т)є права своєго любо даро(в)ного, любо дєдичъного алъбо якимъ и(н)шымъ спюсобо(м) собє налєжачого, з нєго бо(л)шє(и) сє тѣшити и на(д) нєго болшє(и) собє привлащати нє можє(т), то(л)ко яко сє ѡноє право єго
в собє маєтъ.// «По(з)валя(м) я, жє пнвє Триполъскиє маютъ давноє ѡ(т) 75
єго к(р). м(л). свєтоє памєти короля Алєкса(н)дра сєла Триполъя, у воєво(д)ствє Києвъскомъ лєжачого, на(д) (Д)нєпрємъ [26] рєкою, гдє ѡни тєпє(р) мѣстєчко ѡсадили, алє нє в тако(и) широкости грани(ц) и волости, яко оны повєдають. Напєрєдъ, што указують ли(ст) послєдни(и) свєтоє памєти короля єго м(л). Алєкса(н)дра по(д) датою июня трєтєгона(д)ца(т) дня индикта ѡ(с)мого, которы(и) має(т) в собє млыны, стави, дубровы. А гдє жъ надъ Днєпрємъ рєкою, чого ѡни ужываю(т) всєго, алє жєбы ажъ по рє(ч)ку Лукавицу, яко сє ѡни примыкаютъ? И повєдаю: того и в листєхъ ихъ нє машъ. А пє(р)шого за(с) листу своєго на тоє жъ сєло Трипо(л) ѡ(т) того (ж) свтоє памєти короля Алєкса(н)дра, прєдъкомъ и(х) даного, нє вспоминаютъ: алъбо єго нє маютъ, а(л)бо сє за нєго встыдятъ. В которомъ єстъ ѡписана докла(д)нє волостъ Трипо(л)ская: я(к) вєлика ѡсада и што за пожы(т)ки єє были».

Чого поводовая сторона нє голымы словы, алє рєчъю самою пробуючи, показала выдыму(с) привилєю алъбо листу єго к(р). м(л). свтоє памєти короля Алєкса(н)дра, пномъ Трипо(л)скимъ даного с ка(н)цєляры(и) єго к(р). м(л). Вєликого кня(з)тва Литовъского по(д) датою у Ва(р)шавє дня два(д)цатъ пятого мца ма(р)ца року тисєча шє(ст)сотного, за пєча(т)ю выданы(и) сторонє поводово(и). В которомъ то є(ст), и(ж):

«Былъ намъ чоло(м) зємєни(н) києвъски(и) Данило Дє(д)ковичъ и просилъ у на(с) в повєтє Києвъскомъ сєла Трипо(л)я, и повєдилъ пєрє(д) нами,
и(ж) в томъ сєлє толъко сємъ чоловєковъ служєбни(х),// а нє данъны(х). 75 зв.
И тє(ж) повєдилъ пєрє(д) нами, жє в томъ сєлє чотыры ѡзєра ку замъку нашому Києвъскому и лука на (Д)нєпрѣ [27] рєцѣ. Ино будє(т) такъ, якъ ѡ(н) намъ повєдилъ, тєды мы то єму дали<,>».

А нє пишє, жєбы вѣчнє. Дата листу того: «В Горо(д)нє дна ѡ(с)могона(д)цать ма(р)ца индикта трєтєго».

То далєко пє(р)ши(и), ни(ж)ли то(т), которого ѡни указавали [28]. Того тє(ж) свєтоє памєти короля Алєкса(н)дра, которо(г)[о] ѡни нє показують тутъ, ка(ж)ды(и) розо(з)нати можє(т), єсли тамъ вєликая воло(ст) могла быти того сєла, гдє ѡ(д)но сємъ чоловєко(в) было, гдє ѡсобы(с)то всє мєнує: и ѡзєра чотыры, и луку на Днєпрѣ рєцѣ<,>. А пновє Трипо(л)скиє тєпє(р)

[25] Очевидно, мало б бути «указа(н)я».
[26] Виносна «д» — спільна для слів «на(д)» і «(Д)нєпрємъ».
[27] Літера «н» виправлена з «д».
[28] До цього місця два попередніх речення вписані іншою рукою.

сєгаютъ вгору ω(т) Днєпру ми(л) три, и ро(з)єхали на кгрунтъ вла(с)ны(и)
стороны поводовоє и вдовжъ тягнутъ на чотыри мили а(ж) по(д) Бєлую Цє(р)-
ковъ, а мѣсто чотырохъ ωзє(р) дє(р)жатъ тєпє(р) ω(с)мъ<,>. То вжє противко
своєму привилєєви маю(т) с тамътоє стороны Днєпру чотыры ωзєра, то тамъ
и(х), яко привилє(и) ωбвовляєть [29], на(д) Днєпрємъ, або што ту(т), з сєє
стороны, вгору тягнутъ и ωды(и)муюють другиє чотыри — вла(с)ныє дєдич-
ныє поводовоє стороны<,>. Што сє и (з) ужива(н)я стороны поводовоє зна-
чи(т), жє сами ты(х) ωзє(р), которыє тєпє(р) ωды(и)муютъ кгвалътомъ<,>
на(и)мовали до лововъ у стрия єго м(л). п҃на Пєтра Дорогоста(и)ско(г)[о]
Кухмистровича, яко сє то вышє(и) показало<,>.
Нє могутъ тєды на(д) привилє(и) сво(и) бо(л)шє(и) собє привлащити, на
што, бачу, ничого нє (д)баю(т), бо нє то(л)ко ты(х) споко(и)нє дє(р)жать,
што в листє своємъ ωписаныє маю(т), алє и на(д) данину єго к(р). м(л).
упросивши, вєли [30] за мало, кгру(н)товъ єго к(р). м[л](с)ти, до староства
Києвъского налєжачы(х), посєли, ω чомъ и(х) и сторона поводовая на дє-
лятє и(н)стыкгаторови єго к(р). мл(с)ти пода(т) нє занєхає(т), кгды (ж) то
противко праву посполитому чиня(т), ω чомъ у а(р)тыкулє шє(ст)на(д)ца-
76 томъ в ро(з)дєлє пє(р)шомъ // ширє є(ст) ωписано. И мало на томъ маючи,
єщє в добра ω(т)чы(з)ныє поводовоє стороны, которыхъ границы пєвныє [31]
выра(з)нє су(т) у приви(л)я(х) єго мл(с)ти єстъ ωписаны, яко рє(ч)кє и сє-
лища впираютъсѧ, повєдаючи, жє и то, дє(и), Триполя налєжи(т), поку(л)
зає(ж)чають<,>. Лєч то и(х) нє (в)сპоможє, бо яко и(х) граница Трипо(л)-
ская є(ст) ωписана на(д) рєкою Днєпро(м) а(ж) по рє(ч)ку Кра(с)ную, далєко
єщє бо(л)шє(и) и доста(т)нє(и) добра ω(т)чи(з)ныє поводовоє стороны в
своє(и) границы су(т) ωписаны, бєручи свои триб) ω(т) рєчки<,> Сту(г)ны
а(ж) до Лукавицы, ω(т) Лукавицы до Кра(с)ноє, ω(т) Кра(с)ноє до Б(о)б-
рицы [32], ω(т) Бобрицы а(ж) до (Го)роховицы [33], мєжє Трипо(л)є(м), Кию-
во(м) и Бєлою Цє(р)ковъю лєжачиє. А п҃нвє Трипо(л)скиє подо(м)кнули а(ж)
по Лукавицу рєчку по(д) дєдичныє добра стороны поводовоє, та(к) Малы(и)
Ѡбуховє(ц), яко и Вєлики(и) Ѡбухо(в), што и самы(м) подобє(н)ство(м), и
(з)наки пє(в)ны(ми) пово(д) покажє, жє кри(в)ду нємалую ω(т) по(з)ваны(х)
тє(р)пєтъ.
Што сє тычє(т) поступко(в) ты(х) пра(в)ны(х), чєрє(з) по(з)ваную сторо-
ну показаны(х), которыє ωдє(р)жала на єго м(л). па(н)у воєводє киє(в)ско(м)
тєпєрєшнє(м), которы(и) бы(л) посєсоро(м) тоє має(т)ности ω(т)чи(з)ноє
стороны поводовоє дочасны(м), права жа(д)но(г)[о] на нєє нє маючи<,> и
што повєдаю(т): «А то(с)мы ω ты(и) кгру(н)ты позывали єго м(л). п҃на воєво-
76 зв. ду киє(в)ского<,> зыскали(с)мы то право(м), присужєно то намъ<,>// и
має(м) ωграничоную має(т)ность и нє хочє(м) мєти границы и и(н)шоє[!]
с пано(м) Дорогоста(и)ски(м)». Пра(в)да єсть, жє пановє Трипо(л)скиє нє
хотєли бы мєти границы с поводовою стороною, бо досы(т) кгру(н)ту забрали
єго, алє ω(н) хочє. Будучи укривжоны(м), ωды(и)скує своє, што до ва(с)

[29] Описка замість «ωбмовляєть».
[30] Очевидно, «взєли»?
[31] Далі до кінця цього аркуша текст вписаний іншим почерком.
[32] Виправлено з «Б(о)бровицы».
[33] Виправлено з «Хожовицы»?

бє(з)пра(в)нє пришло, бо то(т) пєрєво(д) права нє (з) дєдичо(м) бы(л) и шкодити [34] яко ѡсобє, такъ и добрамъ єго нє можєтъ, и нє моглъ сє стєгати на добра ѡ(т)чы(з)ныє єго м(л). пна Дорогоста(и)ского, хиба на вла(с)ныє єго м(л). пна воєводы києвъского. И єсли то на нємъ прєзыскали — нєха(и) жє єго глєдять зъ єго вла(с)ноє маєтьности, вшакъ єсть щого [35]. А яко тыє и(х) прєзыски, которыє на тыхъ добрахъ за дє(р)жанъя пна воєводы києвъского ѡдє(р)жали, нє є(ст) важны, такъ и по готовю границы тыє, которыє ѡ(н) имъ по(з)волилъ сыпать, зоста(т)сє нє могутъ, кгды (ж) дє(р)жавца, нє маючы тытулу дєди(ц)тва, добръ ѡбтяжа(т) и шкоды жа(д)ноє в нихъ чинити нє можє(т)<,>.

Пєрєвєли на нємъ право то [36] выбы(т)є якоє(с) тамъ з має(т)ности Трипо(л)скоє, ѡ грабєжѣ, ѡ (з)бєги, и зыскали до ки(л)куна(д)ца(т) тисєчє(и) золоты(х) на нємъ, а на добра(х) ѡ(т)чы(з)ныхъ поводовоє стороны по(з)вы клали<,>. Пну вєликому жє сє присєгати нє хотєло, дати тє(ж) по готовю илє своєго. Намънє(и) є(д)наючысє з нимъ [37], уступи(л) имъ кгрунъту вла(с)ного поводовоє стороны дєдичного вєликую ча(ст) и(з) лю(д)ми ѡсєлыми, яко мєстєчка Кра(с)ного, сє(л) Васи(л)кова, Пєрєгонова и Дєрємє(з)ноє, и нє дбалъ то(г)[о], жє и(х) збы(л), хо(т) нє своимъ. А ѡни розумєли, жє имъ досы(т) стало и жє сє мєли в томъ ѡсєдати, бо по томъ є(д)нанъю в томъ жє року па(н) воєвода поводово(и) сторонє пусти(л) тую маєтъность, а ѡ(н) зара(з) почалъ позывати.

Што повєдаютъ по(з)- // по(з)ваныє, жє «мы нє маємъ тєпє(р) жа(д)- 77
ноє границы ѡ(т) Трипо(л)я, то(л)ко ѡ(д) кгру(н)ту нашого Стрымятицъкого з м(а)єтно(ст)ю поводовоє стороны Ѡбуховомъ Вєликимъ и Ѡбухо(в)щы(з)ною», то є(и) такъ поводовая сторона повєдила, жє з ы(н)шими и(х) добрами границы нє має(т), то(л)ко с Трипо(л)ємъ, чого дові(л) пры(з)наньємъ самыхъ чє(р)нцовъ такъ свтого Миха(и)ла Выдубицкого, яко тєжъ и свєтоґо Миколы Пусты(н)ского, которыє, яко нижє(и) ѡ то(м) єстъ, ставши при фу(н)дованью юры(з)дыцы(и) єго м(л). пна по(д)коморого, со(з)нали, и(ж) на томъ мє(ст)цу зышо(в)сє кгру(нт) по лєво(и) руцє валу та(м), нижє(и) ѡ(т) Днєпра<,> пно(в) Трипо(л)скихъ ѡт Триполя, а тутъ, вышє(и), гдє стали, ѡ(д) Днєпру по то(и) жє сторонє валу, кгрунть манастыра свєтого Мыха(и)ла Выдубиского, а с тамътоє стороны валу, по право(и) руцє, кгру(нт) єго м(л). пна Дорогоста(и)ского Ѡбухо(в)ски(и), по рє(ч)ку Лукавицу, и пєрєшє(д)ши Лукавицу, ажъ ку друго(и) рєчцє Стугнє. До того и(з) листу и(х) м(л). пновъ ѡбыватєлє(и) воєво(д)ства Києвъского, сторонє поводово(и) даного, значитъсє, жє добра єго Ѡбухо(в)скиє границы маютъ с Триполємъ, бо тамъ вы(з)наваютъ мєжы Києвомъ, Трипо(л)ємъ и Бєлою Цє(р)ковъю, а с тыми всими дотыкаютъсє границы єго.

А што то ѡни называютъ кгру(н)томъ Стримяты(ц)кимъ, тєды сторона поводовая по(з)воляє(т), жє ѡни могутъ мєти кгрунтъ Стрымяти(ц)ки(и),

[34] До цього слова текст вписано тим же почерком, що і на попередньому аркуші.
[35] Тобто «с чого».
[36] Очевидно, помилково замість «ѡ».
[37] Очевидно, «з нимы».

алє нє тутъ, вгору, алє тамъ, нижє(и), на(д) Днєпрємъ, што сє значитъ и(з)
созънанья сусє(д) ѡколи(ч)ныхъ, жє то нє кгрунтъ Стримяти(ц)ки(и), алє
Трипо(л)ски(и). Штобы в томъ было сна(д)нє ѡбачы(т), купили пнвє Три-
по(л)скиє луку над Днєпрє [!] рєцє, такъ на(з)ваную Стримяти(ц)кою, у
нєякогось Миха(и)ла Миха(и)ловича Халє(ц)кого, которую луку коро(л)
єго м(л). светоє памєти Жыкгмонтъ дарова(л) былъ тому Халє(ц)кому, и
77 зв. то нє пишє,// абы часы вє(ч)ными. Дата листу того в Краковє року тисєча
пя(т)со(т) два(д)ца(т) трєтєго мца ма(р)ца дєвятогона(д)ца(т) дня и(н)дикта
пє(р)вогона(д)цать. А ѡни ѡ(т) тоє луки такую широкую воло(ст) хочутъ
мєти, мало нєяко ѡ(т) Триполя.

А што указуєтъ листы якиє(с) про(д)ковъ свои(х) уживаня сєлища Стри-
мяти(ц)кого на(д) Днєпрємъ, то проти(в)ко собє указує, бовємъ: ѡни ѡ(т)
Днєпру ки(л)ка ми(л) ѡ(т)ступують, чужыє кгру(н)ты за(и)муючи, ѡто(ж)
и тоє слово «сєлищє» ро(з)но розумєти трєба, кгды (ж) и в листє(х) стары(х)
єго м(л). пна Дорогоста(и)ского вспоминає(т) сєлищє и другимъ имєнємъ
вла(с)нымъ и(х) называє(т) «урочищами». А урочищє нє можє бы(т) вєликоє,
яко и въ має(т)ностяхъ всѣхъ пустыхъ, илє в тыхъ краяхъ «сєлищами» уро-
чища зовутъ, которыє подобны сутъ до ѡсады. И тамътоє и(х) сєлищє Стри-
мяти(ц)коє нє можє бы(т) розумяно, то(л)ко за урочищє, хо(т) бы добрє и
ѡпрочъ тоє луки Стримяти(ц)коє.

А што повєдаютъ, жє-(с) «мы того ужывали завжды, и хо(т) бы то
было твоє — ты-(с) того недавно в посєсыи, страти(л) єси тоє, давностью нє
дє(р)жалъ єси того», на то єму сторона поводовая такъ повєдєла: «Правъда
є(ст), жє-мъ я того в посєсѣи тєпє(р) нєдавъно, в року дєвє(т)дєся(т) ѡ(с)момъ,
бо-мъ то чєрє(з) право ѡтыскалъ, позываючысє ки(л)кана(д)цатъ го(д). Алє
прє(д)ки мо(и) были того в споко(и)номъ ужыва(н)ю, што-мъ ужє досы(т)
показалъ и листами светоє памєти короля Казымєра доводилъ, которыми
называє(т) добра тыє ѡ(т)чы(з)ныє и вла(с)ныє бы(т) прє(д)ковъ мои(х)
пры(з)навє(т)<,>». То завираючи, показа(л) а(р)тику(л) три(д)ца(т) шосты(и)
в ро(з)дєлє трєтємъ, в которомъ докла(д)нє пишє(т), и(ж) всѣ по(д)даныє
такъ духовъныє, яко и свє(т)цкиє, которыє бы имє(н)я свои, яки(м) колъвє(к)
правомъ набытыє, за славъноє памєти короля Казымєра, короля Алєкса(н)д-
78 ра, короля Жыкгимо(н)та и Жыкгимо(н)та Авъгуста, [с]поко(и)нє // дє(р)-
жали, хотя бы и листовъ жа(д)ныхъ нє мєли; до того ко(н)ституцыю року
тисєча пя(т)со(т) шє(ст)дєся(т) дєвятого, в Люблинє при унѣи Вєликого
княз(з)ства Литовъского с Коруною По(л)скою уфалєную, которая то в собє
має(т), и(ж) тоє воєво(д)ство Киє(в)скоє, Волы(н)скоє и По(д)ляскоє при
правахъ свои(х) мєли бы(т) захованы, ѡ чомъ ширє(и) привилє(и) и(х)
ѡсобны(и) ѡ(т) светоє памєти короля Жикгимо(н)та Августа, ѡнымъ даны(и),
свє(т)чи(т)<,>.

По указа(н)ю тєды правъ чєрє(з) ѡбє(д)вє сторонє просила поводовая
сторона єго м(л). па(н) Дорогоста(и)ски(и), абы єго м(л). панъ по(д)коморы(и)
до приглєда(н)я єє знаковъ грани(ч)ныхъ и дукту поводовоє стороны,
которы(и) готова показати, поступилъ. Я тєды, по(д)коморы(и), с комо(р)-
никомъ моимъ, наказалємъ, абы пово(д), па(н) Павє(л) Дорогоста(и)ски(и),
напєрє(д) дуктъ сво(и) и (з)наки грани(ч)ныє ѡказалъ. А по ѡ(д)правє(н)ю
того такъжє по(з)ваноє стороны заводу и знаковъ кгру(н)товыхъ слуха(т)
и ѡглєда(т) буду.

Которому декретови пово(д) досы(т) (чи)нечы, дукть сво(и) и (з)наки грани(ч)ныє так ѡ(т)правовалъ<,>:

Напере(д) взя(л) дуктъ сво(и) по валє, которы(и) иде(т) ѡ(т) Днєпра самого, до которого валу, по лєво(и) руцє, спереду, пришолъ кгрунтъ Триполски(и), а по право(и) руцє — кгрунть поводовоє стороны до имє(н)я єго Ѡбухова и Ѡбухо(в)щи(з)ны вла(с)ны(и). Лєчъ ижъ для тру(д)ного перебы(т)я и мєсцъ нєспособныхъ, храповинъ, болоть, густвины тамъ пово(д) до передү валу самого, ѡ(т)кулъ сє почынає(т) граница єго кгру(н)товъ, єго м(л). пна по(д)коморого провади(т) нє мо(г). Тєды взя(л) сво(и) дуктъ ѡт мєстъца фу(н)дова(н)я юры(з)дыцы(и) так жє по томъ валє, гдє вжє по лєво(и) руцу [38] ту(т), вышє(и) ѡ(т) Днєпра, усталъ кгрунть и(х) Трипольски(и), и впалъ кгру(нт) якобы в сєрєдину и(х) Трипо(л)скихъ кгру(н)товъ з о(д)ноє, кгрунтъ чє(р)нцо(в) // манастыра свєтого Миха(и)ла Выдубиского, такжє другихъ чє(р)нцвъ [!] манастыра свєтого Миколы Пусты(н)ского, ѡ(т) 78 зв.
сєлища и(х) Ивони(н)цовъ, а кгрунтъ єго м(л). пна Дорогоста(и)ского Ѡбухо(в)ски(и) з другоє стороны. Бо ачъ сами пнвє Трипо(л)скиє повєдали то быти своимъ кгрунтомъ Стримятицкимъ такъ с тоє стороны валу, яко и с та(м)тоє, а чє(р)нци за(с) сами при(з)навали по лєво(и) руцє кгру(нт) сво(и) быти манасты(р)ски(и) манастыровъ вышє(и) ѡписаныхъ, а тамъ, нижє(и) ку Днєпру, пно(в) Дє(д)ковъ Трипо(л)скихъ Трипо(л)ски(и), а по право(и) руцє валу — єго м(л). пна Па(в)ла Дорогоста(и)ского кгру(нт) Ѡбуховъски(и).

И провадилъ ты(м) то валомъ просто а(ж) до рєчъки Кра(с)ноє, гдє сє вжє ва(л) ско(н)чылъ. А перешє(д)ши рєчку Кра(с)ную, провадилъ за(с) просто на(д) рєчкою алъбо стру(ж)кою, которая выпадає(т) з рєчки Кра(с)ноє, на(з)ваная Малюжє(н)ка. На(д) которою идучи, сторона поводовая свє(т)чыласє противко сторонє позъвано(и), и(ж) на єго кгру(н)тє вла(с)номъ поставила футоровъ два. И ту(т), пришє(д)ши до вє(р)ху тоє рєчки Малюжє(н)ки, сторона поводовая, бачєчи то, и(ж) сє вжє было далєко ку вєчорови схилило и до ко(н)ца дукту єщє ѡподалъ было, станула.

Тєды я, по(д)коморы(и), с комо(р)никомъ моимъ, бачєчы то, и(ж) того дня тому сє досы(т) учыни(т) нє могло, кгды (ж) ужє вєчо(р) надышо(л), то(т) актъ сєго(д)нєшни(и) до завътрєя по(д) тою жъ мо(ц)ю и владзою ѡ(т)ложылємъ и ѡны(и) чєрє(з) во(з)ного єнєрала зємъли Киє(в)скоє шляхє(т)ного Ивана Хлусовича ѡ(т)вола(т) и сторонамъ ѡбєма, абы сє становили на томъ жє мєстъцу пєрєдо мъною ѡ годинє чє(т)вє(р)то(и) на дєнь, поводовая — до да(л)шого конъчє(н)я дукту // своєго, а по(з)ваная — до приглєда(н)я сє єго, а затымъ тєжъ и до показа(н)я своєго, ѡповѣди(т) росказалємъ<,>. 79

Назавътрєє тєды сторонє ѡбє(д)вє, то є(ст) два(д)цатъ пятого дня июля, постановивъшися тамъ, на томъ жє мє(ст)цу, у вє(р)ху рєчки Малюжє(н)ки, пово(д), ко(н)чєчы дуктъ сво(и), взявъши єго ѡ(т) вє(р)ху тоє рєчки Малюжє(н)ки, провадилъ просто ажъ до могилы, которую такъжє называютъ Малюжє(н)кою [39], ѡт тоє рєчки, бо на(и)далє(и) на ста(и) добрыє ѡ(т) вє(р)ху

---

[38] Описка замість «руцє».
[39] Слово підкреслене олівцем.

тоє речки є(ст) тая могила [40]. А ѡ(т) тоє могилы просто провади(л) по(д)лє гаю березового, которы(и) зовут Кухмистовичовъски(и) [41], кгды (ж) и ѡ(т)ца єго м(л). звано Кухмистровичомъ, абовє(м) то(т) уря(д) кухмистро(в)ство єго к(р). м(л). давно в дому и(х) м(л). пно(в) Дорогоста(и)ских было, и дє(д), и прадє(д) кухмистрами были. А всюда в проважє(н)ю дукту кгру(нт) по право(и) руцє єго м(л). пна Дорогоста(и)ского, повода, а по лєво(и) руцє, с тамътоє стороны, спо(р) мєжи по(з)ваными а чє(р)нцами манастыра Миколского бы(л): пновє Трипо(л)скиє повєдали бы(т) своимъ, а чє(р)нцы тєжъ своимъ<,>.

А мынувши то(т) га(и) далє(и), просто провадилъ ажъ до рєчъки Бобрицы и стану(л) тамъ на(д) вє(р)хомъ Бобрицы, гдє вжє пєта пришла кгру(н)ту єго Ѡбухо(в)ского, по право(и) руцє, а (з) лєвоє руки пришли кгру(н)ты: ѡди(н) — пно(в) Трипо(л)ски(х), яко ѡни мєновали, а други(и) — єго м(л). пна по(д)коморого ѡ(т) маєтности єго м(л). Вытачова<,>. На которо(м) кгру(н)тє станувши, по(д)даныє єго м(л). з сєла Вытачова и самъ єго м(л). па(н) по(д)коморы(и) приповєда(л)сє, ижъ ту(т) до тоє пєты пришолъ кгру(н)ть єго м(л). Вытачовъски(и) и зышо(в)сє з кгру(н)то(м) єго м(л). пна Дорогоста(и)ского Ѡбухо(в)ски(м), што и сторона поводовая сама ѡчєвисто прызънала<,>. Ту(т) тєды, на томъ мє(ст)цу, ижъ ужє далє(и) нє было тракту грани(ч)ного кгру(н)ту пновъ Трипольских ѡ(т) Триполя, кгды (ж) ужє и трєти(и) кгру(нт) єго м(л). пна по(д)коморого києвъского ѡ(т) має(т)ности єго м(л). Витачова при(т)кну(л), стану(л) яко на вла(с)но(и) пєтѣ<,>. Бо хо(т) тамъ далє(и) тягнє(т) кгру(нт) поводовоє стороны, по право(и) руцє аж по Хороховицу, алє жє с кимъ и(н)шымъ ужє стєна и углы припадают,
79 зв. // то є(ст) зъ єго м(л). пно(м) по(д)коморымъ з о(д)ноє, а єго м(л). пно(м) воєводою києвъскимъ з другоє стороны<,>.

Прото тоє ничого нє налєжи(т) до то(г)[о] вжє дукту, кгды (ж) яко зачына(л) границу свою и дуктъ сво(и) с тро(х) угловъ з стоку трєхъ дєди(ч), такъ єє тє(ж) ско(н)чылъ тымъ жє способомъ, ижъ тєды и правнє, и присто(и)нє дуктъ сво(и) сторона поводовая ѡ(т)правила, листы и привиля свои на тую маєтъность показала, што налєжы(т) вє(д)лє права до указа(н)я и довєдє(н)я грани(ц), подобєнъства поважности знаковъ. И свєдє(ц)тва просила, абы была, яко поводовая сторона, ку доводу припущона, нє ѡпущаючы собє жа(д)ноє ѡбороны правноє, которыє в о(т)правова(н)ю дукту по(з)ваного чинити будє<,>. А по ѡ(т)правє(н)ю того дукту чєрє(з) сторону поводовую я, Ща(с)ны(и) Ха(р)лински(и), по(д)коморы(и), ис комо(р)никомъ моимъ, бачєчи того дня ужє коро(т)ки(и) ча(с) бы(т) до зає(з)ду и ѡ(т)правова(н)ю дукту и ро(з)ни(ц) граничны(х) указова(н)я чєрє(з) позъваны(х)<,> тоє ѡ(т)правова(н)є дукту, котороє сторона по(з)ваная має(т) указовати, до дня завтрєшнєго по(д) тою жъ мо(ц)ю чєрє(з) возъного єнєрала Ивана Хлусовича ѡ(т)волати и сторонамъ ѡбєма сє становити тамъ, на томъ мє(ст)цу, гдє-мъ юрызъдыцы(и)[!] свою фу(н)дова(л), росказалъ<,>.

---

[40] Слова «є(ст) тая могила» підкреслені олівцем.

[41] Очевидно, мало б бути «Кухмистровичовъски(и)».

А дня два(д)ца(т) шостого того жъ мца июля, кгды сторона поводовая
и(з) єго м(л). пно(м) по(д)коморымъ и комо(р)никомъ єго м(л). на мєстъцу
ро(з)ницъ, гдє юры(з)дыцыю [!] была фу(н)дована, постановиласє, хотєчи
сє пригледѣтъ веда(н)ю дукту по(з)ваны(х), границо(м) и (з)накомъ и(х),
такъ єго м(л). па(н) по(д)коморы(и), яко и сторона поводовая, а и(ж) сто-
рона про(ти)вьная нє (з) мє(ст)ца ро(з)ницъ, гдє юры(з)дыцыя была фу(н)-
дована, ω(т)ку(л) ин(д)у брала сво(и) дуктъ, алъбовємъ на вла(с)номъ
кгру(н)тє єго м(л). пна Дорогоста(и)ского, поводовоє стороны, завє(д)ши
такъ сторону поводовую, яко и єго м(л). пана // по(д)коморого на горє вы- 80
соко(и), на(д) рєчкою Лукавицєю, по(д) самы(м) сєло(м) єго м(л). пна Доро-
госта(и)ского, названымъ Стары(м) Ѡбуховомъ, на которо(м) мє(ст)цу ро(з)-
ницы быти повєдала. И повєдала кгрунтъ сво(и) увє(с) быти, минувши
мє(ст)цє фу(н)дова(н)я юрызъдыцы(и) єго м(л). пна по(д)коморого, пєрє-
шє(д)ши ва(л) по ωбу(д)ву(х) сторона(х) а(ж) до тоє самоє рєчки Лукавицы
и с та(м)тоє стороны рєчки кгру(нт) єго м(л). пна Дорогоста(и)ского Ѡбухо(в)-
ски(и), а та(м) нижє(и) горы кгру(нт) чє(р)нєцъки(и) ку Днєпру манастыра
Пєчє(р)ского<,>.

А сторона поводовая на таки(и) выво(д) дукту по(з)ваны(х) такъ повє-
дила и ωны(и) бы(т) спєрєду нєслушны(и) показовала:

Напєрє(д) єго м(л). па(н) Павє(л) Мо(н)ви(д) Дорогоста(и)ски(и), пово-
довая сторона, свє(т)чы(л)ся противко пно(м) Дєдовичомъ Триполъскимъ,
жє зъ єго кгрунту вла(с)ного дуктъ сво(и) бєру(т) и на кгру(н)тє вла(с)-
номъ єго поставили єго м(л). пана по(д)коморого, чинєчи то всє ку шкодє
и ку кривдє єго. Боронєчы тєды и указуючи выво(д) и(х) граничны(и) нє-
слушны(и) и нєправны(и): пє(р)шая, давалъ тую причыну, и(ж) завжды
ω(т) та(м)ту(л), вє(д)лє права, заводы граничныє бываю(т) показованы з
обу(д)ву сторонъ, гдє бываєтъ мє(ст)цє ро(з)ни(ц) и гдє юры(з)дыцыя бывa
фу(н)дована; вторая причина, жє сторона по(з)ваная, хо(т) бы добрє хотє-
ла то на(з)вати мє(ст)цємъ ро(з)ни(ц), яко удає, показати того нє можє, абы
сє ту(т) сходили три дєди(з)ны, чого в кажъды(х) граница(х) потрєба, кгды
(ж) з о(д)нымъ толъко сусєдомъ ула [42] мєти нє можє. Бо што указує, жє
и(х) то по ωбудву(х) сторона(х) валу, такъ по лєво(и), яко и по право(и)
руцє, кгру(нт) Трипо(л)ски(и) ажъ по Лукавицу, а с та(м)тоє стороны
кгру(нт) вла(с)ны(и) єго м(л). пана Дорогоста(и)ского, а тамъ, нижє(и)
горы, кгру(нт) чє(р)нєцъки(и), пытаю: «для чого сє нихто с трєтєє стороны
имєнємъ чє(р)нцовъ до того кгру(н)ту нє приповєдаєть, чому нє стоятъ на
своємъ углє алъбо своє(и) стєны, яко учынили, гдє-(м) я // сво(и) заво(д) 80 зв.
грани(ч)ны(и) выводи(л), жє сє ωдо(з)вали такъ свєтого Миха(и)ла Выду-
биского, яко и свєтого Миколы Пусты(н)ского чє(р)нцы, кажъды(и) на своє(м)
кгру(н)тє ω(т)зываючысє и боронєчы ωно(г)[о], при(з)наваючы мнє, жє маю
з ними стєну и уго(л). Ту(т) иначє(и): всє голыє слова, никого ни ма(ш),
бо кгру(нт) стороны поводовоє до того<,>». Єсли то кгру(нт) и(х), яко повє-
даю(т), по Лукавицу рєчку, а пошто жъ пєрєшли ис копцами на тамътую
сторону рєчки ажъ за самоє сєло Стары(и) Ѡбухо(в) єго м(л). пна Доро-

[42] Описка замість «угла».

госта(и)ского, которы(и) копе(ц) указовала сторона поводовая ткъ [43] его м(л). пну по(д)коморому, яко и комо(р)никови его м(л).

Ѡ тожъ если таки(и) трибъ грани(ц) мае(т) быти, та(н)демъ переше(д)ши речку Лукавицу с тамътое стороны, за(с) знову на тую сторону перескочыли, што все не голыми словы, але самымъ веда(н)емъ и(х) границы по ко(п)ца(х) свежосыпаныхъ кажъды ѡбачы(т) може подобе(н)ство. А(л)бовемъ ту(т) за(с) з сее стороны речки Лукавицы переше(д)ши, провадили его м(л), пна по(д)коморого валомъ, которы(и) ишо(л) вдо(л)жъ ѡ(т) тое речки Лукавицы, на которомъ было копцовъ ки(л)ка свежосыпаны(х). Ишли ажъ до валу попере(ч)ного крыжового, которы(и) ишо(л) ѡ(т) речки Днепра а(ж) до ко(н)ца другого села Ѡбухова на(д) речкою Лукавицею, и впали на него по право(и) руце, и вели и(м), и копцы сыпаные указовали ажъ ку ко(н)цу села Ѡбухова Великого. А бачечи, и(ж) то(т) ва(л) шо(л) просто и бли(з)ко села ба(р)зо дедичного его м(л). пна Дорогоста(и)ского, ве(р)нулисе з оного валу и, ѡпусти(в)ши его в поли, на други(и) валъ, которы(и) былъ по лево(и) руце, которы(и) знову в сторону пошолъ ѡ(т) села его м(л). пана Дорогоста(и)ского и копцы по немъ свѣжо били<,> спали знову с того (ж) валу вправо на(д) речку Лукавицу. Ѡ(т) которого вже поѡда(л)
81 будучы,// копцы ѡпустивъши, шли знову на(д) речкою Лукавицею.

А кгды сторона поводовая, застановы(в)шися на(д) тою (ж) речкою Лукавицею, пере(д) его м(л). пно(м) по(д)коморы(м) пытала и(х), «што бы то бы(л) за дуктъ и(х) таки(и), и если таки(и) дуктъ бываетъ то с копцовъ, то на копцѣ, то до речъки, то ѡ(т) речки<,>», поведили, же «то наша старая граница была, которая делила кгру(н)ты нши Трипо(л)ские а кгру(нт) Ѡбухо(в)ски(и), то(л)ко жъ за(с) мы то уступили для згоды его м(л). пну воеводе киевъскому кгру(н)ту своего такъ много<,>».

На то сторона ѡсве(т)че(н)е напере(д) учинила та(м) зара(з) пере(д) его м(л). пно(м) по(д)коморымъ ѡ и(х) нестатечно(м) проваже(н)ю границы, до того же и по вла(с)номъ кгру(н)те его, абове(м), взя(в)шися за новосыпаные копцы, знову до речки удалися, которую меную(т) старою границею бы(т). Ѡ(д)но тeды с ты(х) муситъ быти лепшее, а другое после(д)не(и)шее, бо если копцы добры(и) — которые сутъ знако(в) новое границы? А што се до границы старое утекаютъ, за(с) се ве(р)нули такъ до валу и поведаю(т), же-(с) «мы до ре(ч)ки по тое е(з)дили, минаючы збо(ж)я его м(л). пна Дорогоста(и)ского», а збо(ж)я жа(д)ного не было, што и его м(л). самъ панъ по(д)коморы(и) бачы(л)<,>.

Та(м) же ѡ(т) валу провадили чере(з) болото чере(з) Дереме(з)ное а(ж) ку речце Хорошни и припровади(в)ши вже ра(з) на гору, где и кухню собе до ѡбеду збудовали, поведали, же вже пета дукту нашого<,>. А потомъ, наевшисе, знову ѡ(т)менилися и повели дале(и) его м(л). пна по(д)коморого, поведаючы, же еще троха дале(и) пета, ѡ которую и(х) также недосконало(ст) его м(л). па(н) Дороста(и)ски(и)(!), также и ѡ тое проваже(н)е
81 зв. дукту по его вла(с)номъ кгру(н)те, и ѡ тое сыпа(н)е копцо(в) // не урядовне, то(л)ко кгва(л)томъ, све(т)чы(л)ся пере(д) его м(л). пно(м) по(д)-

---

[43] Описка замість «такъ».

коморымъ<,>. А взявшисе ѡ(т) та(м)ту(л) за(с), знову провадили вже до тое ѡста(т)нее, где меновали бы(т) пету<,>, вправо все, на(д) речкою Хорошнею, и станули также на(д) нею по(д)-селомъ и на кгру(н)те его м(л). вла(с)номъ, где ихъ также пово(д) пыталъ, чы(и) бы то бы(л) кгру(нт). Поведили, же «по та(м)то(и) стороне Хорошни кгрунтъ Белоце(р)ковски(и): то его м(л). па(н) воевода киевски(и) се вступуетъ, ро(з)но то нашъ, где есмо станули, а тамъ дале(и), по лево(и) руце, кгрунтъ его м(л). пана Дорогоста(и)ского».

На што ему сторона поводовая ѡ(т)поведаючы, напере(д) ѡ(с)ве(д)ченъе пере(д) его м(л). пно(м) по(д)коморимъ и комо(р)никомъ его м(л). учинила, и то и(ж) яко з головы по(з)ваные з кгру(н)ту вла(с)ного поводовое стороны дуктъ сво(и) и веда(н)е грани(ц) своихъ вели и зачали, такъ его те(ж) на кгру(н)те вла(с)номъ поводовое стороны скончили, што се и ѡ(т)тулъ я(с)не значи(т), же яко в поча(т)ку, такъ и доко(н)че(н)ю на ты(х) ро(з)ница(х), где ѡни поведали, почавъши з головы ажъ до петы, не ѡто(з)валъсе нихто, ро(з)ницы и(м) алъбо границы с собою пры(з)наваючи, што се в о(т)правова(н)ю стороны поводовое показало. С ты(х) теды причы(н) просила сторона поводовая, абы при листе(х) и привилея(х) свои(х) досы(т) я(с)ны(х), пры (з)нака(х) граничны(х) старожы(т)ны(х) и сведе(ц)ства люде(и) веры го(д)ны(х), и яко бли(з)ная[!] до доводу была припущона.

Я теды, по(д)коморы(и), бачечи то, и(ж) уже вечо(р) зашолъ, до того, и(ж) речи е(ст) великие и пова(ж)ные, ѡбавяючыся, абы се декретомъ моимъ,// пру(д)ко учиненымъ, уближе(н)е в чомъ которо(и) ко(л)векъ 82
стороне не стало, тую справу дозавътрея по(д) тою (ж) мо(ц)ю владзою чере(з) во(з)ного енерала воево(д)ства Киевского шляхетного Ивана Хлусовича ѡ(т)вола(т) есми каза(л) и сторона(м) ѡбема на то(м) же ме(ст)цу, где юры(з)дыцыя фу(н)дована была, ѡ године второ(и) на де(н) станови(т)се росказалемъ, тамъ же ко(н)трове(р)сы(и) свои(х) нешто повторивши, декрету моего в то(и) справе скутечне учиненого, абы слухати были готовы ѡповеде(т).

А пото(м) дня два(д)ца(т) семого мца июля, постанови(в)шися, ве(д)ле декрету его м(л). пна по(д)коморого, на томъ же ме(ст)цу, где юры(з)дыцыя была фу(н)дована, повтораючы нешто ко(н)трове(р)си(и) своее выше(и) описаное, сторона поводовая поведила, и(ж) всего, што бы было потребного до указа(н)я ро(з)ницъ и грани(ц) вшелякихъ указова(н)ю свои(х), не ѡпустила, яко подобе(н)ства пова(ж)ности и(х) и (з)наковъ, кгды (ж) всюда не такъ, яко по(з)ваная, то сюда, то туда кружечи, бе(з) знако(в) и подобе(н)ства вшелякого, то(л)ко се новосыпаными копцами щитечи, дуктъ сво(и) ѡ(т)правовала, але вало(м), речками, которые сутъ певными знаками грани(ц), шла, кгды (ж) в ты(х) края(х) жа(д)ные и(н)шие знаки граничные не были, ѡпрочъ речокъ, а валовъ, копцовъ не бывало, ѡкромъ теререшни(х) [44] часо(в)<,>. Подобе(н)сва[!] и поважъности значны досы(т), кгды (ж), взявъши ро(з)ницу свою ѡ(т) валу на(д) речкою Лукавицею, провади(л) а(ж) до Кра(с)ное речки, а ѡ(т) Кра(с)ное ажъ до Бобрицы, и тамъ стану(л), яко на пети, где вже усталъ кгри(нт) [45] по(з)ваных Трипо(л)скихъ<,>.

---

[44] Описка замість «теперешни(х)».
[45] тобто «кгру(нт)».

82 зв. Показа(л) до того привилея и листы достатечные,// доводечы тытулу вла(с)ного, же то была завжды ω(т)чи(з)на его, которы(х) споминае(т) и называе(т) не селище ω(д)но, але име(н)я, селища, урочища: зна(т) же, што-(с) было хотя пустого, але значного и широкого. А в листе пно(в) Трипо(л)ски(х) не пише, то(л)ко выра(з)не село ω(д)но Трипо(л) з сема чоловеками⟨,⟩, а пре(д) се такъ широкую хотя(т) мети границу, яко ω томъ выше(и) шире(и)⟨,⟩.

Не хотечы се теды ни в чомъ праву посполитому противи(т), ставилъ до того и све(т)ковъ ω(с)мна(д)ца(т), люде(и) в лѣте(х) подошлы(х), вѣры го(д)ныхъ, суседовъ ωколичны(х), яко ω томъ учи(т) а(р)тику(л) трети(и) и че(т)ве(р)ты(и) в ро(з)деле девятомъ⟨,⟩ беручи по собе право посполитое в ро(з)деле че(т)ве(р)томъ а(р)тикулъ пе(т)деса(т) вторы(и), которы(и) научае(т), и(ж) доводы вшелякие на(и)кгру(н)товне(и)шие маю(т) быти чере(з) свѣтки а чере(з) писмо, до того и ω уряде по(д)комо(р)скомъ в томъ же ро(з)деле а(р)тику(л) се(м)десяты(и), где ωписуе пови(н)но(ст) пна по(д)коморого, и(ж) ωгледа(в)ши з обу(д)ву сторо(н) знаки, листы и привилея, све(т)ковъ прослуха(в)ши, которая бы сторона слушне(и)шие доводы показала, абы то(и) дово(д) наказалъ⟨,⟩. А если бы з обу(д)ву сторо(н) во(нт)пливости были, теды ω(д)накъ поводовая бли(з)шая до доводу. Просила теды, абы его м(л). па(н) по(д)коморы(и), ссведе(ц)тва[!] све(т)ковъ выслухавъши, поводово(и) стороне, яко то(и), которая слушне(и)шие права и (з)наки граничные значне(и)шие досы(т) показала, и яко бли(з)ши(и) ве(д)ле
83 права посполитого дово(д) наказать рачилъ [46]⟨,⟩.//

А то контроверси(и)⟨:⟩ пано(в)⟨:⟩Трипо(ль)ски(х) противъ пна Дорогоста(и)ского [47]:

«И(ж) не за ωтосланьемъ ωт суду земъского, ω(д)но за зго(д)ною з обу(д)ву сторо(н) волею и доброво(л)нымъ по(з)воле(н)емъ за и(н)те(р)цызою, зобополне учиненою и на вряде со(з)наною, на су(д) полюбо(в)ны(и) на ωсобы в. м(л). ωбу(д)вухъ, мл(ст)ивы(и) пане Ща(с)ны(и) Ха(р)линъски(и), по(д)коморы(и) киевъски(и), и пне Семене Урунки(и), комо(р)нику, тая справа за ωписомъ преложона е(ст). Ведле которого 'поступуючи, пе(р)ве(и) сего на местцы назначономъ, на року припаломъ, ку ро(с)праве становили(с) мы се, ω(д)но(ж) за неприбы(т)емъ. в. м(л). суде(и) и(н)ши(х) полюбовъны(х) тая справа на ωномъ року справована не была, и вже по препо(л)зло(м) року третого дня ωди(н), вм(с). пне комо(р)нику, прибы(в)ши до пна Дорогоста(и)ского, ωны(и) рокъ, кроме позволе(н)я нашого, на и(н)ши(и) ча(с) преложи(в)ши в неведомости нашо(и), ли(ст) [48] сво(и) на то пну Дорогоста(и)скому далъ. Зачи(м) ω(н) повторе ку ωно(и) же пе(р)шо(и) и(н)те(р)цызе нашо(и), по(з)вы вм. по(д)комо(р)ски(и)ми[!] на(с) припо(з)вавши, справы свое попира(л). Ω(д)ножь ижь то(т) други(и) рокъ, кроме певного застанове(н)я и бе(з) ведомости ншое,

[46] Контроверсії підписані позивачем: «Paweł Monwyd Dorogostaysky, ręką swą własną».
[47] Початок речення до цього місця виділений крупнішим шрифтом.
[48] Слово повторене двічі.

ѡ(т) пна комо(р)ника урос(л) былъ, тєды мы три, сами ѡбли(ч)нѣ ставши, и ѡ(т) чєтвє(р)того брата нашого пна Гапона Трипо(л)ского, яко ѡ(т) хорого, ѡ(б)мову чинили(с)ми, жє єсм(и) на то(т) дриги(и)[49] рокъ нє зєзволяли и нє становили. А прото року-смы нє мєли, ни(ж)ли за узна(н)ємъ вм., пнє по(д)коморы(и), року слушного<,>, а за да(н)ємъ всєє рєчи на упа(д) того брата нашого пна Гапона.

За допущє(н)ємъ намъ апєляцы(и) кгды сє тая справа року тєпє(р) идучого тисєча шє(ст)сотного пєрє(д) су(д) головны(и) трибуна(л)ски(и) выточила на тє(р)минє // воєво(д)ства Києвъского, тамъ су(д) головны(и) трибуна(л)ски(и) ска(з) в. м(л)., пнє по(д)коморы(и), и пна Гапона Триполъского, брата нашого, учинєны(и), скасовалъ. Прє(д) сє (ж) рокъ слушны(и) быти узнавши, тую справу до того (ж) листу ко(м)промису албо и(н)тє(р)цызы нашоє за(с) на(с), ѡбу(д)ву(х) сторо(н), ѡтосла(л) во(д)лє ко(н)дыцы(и), в нє(м) ѡписаны(х), яко то то(т) дєкрє(т) суду голо(в)ного ширє(и) в собє ѡбъмовя. За которымъ тє(р)мєнъ на сє(с) ча(с) м(с)ца июля дня два(д)ца(т) чєтвє(р)того припа(л). Которому то дєкрєту трибуна(л)скому мы, стороны своєє чинєчи досы(т), на ро(к) и дєнъ значнє в дєкрєтє доложоны(и), по датє дєкрєту в шєсть нєдєлъ ку ѡному листу нашому комъпромисному, албо и(н)тє(р)цызє учинєно(и), вси чотыри сами ѡбли(ч)нє сє на мє(ст)цу назначономъ пєрє(д) вашєю мл(с)тию становили и справовали, и справуємъ. 83 зв.

И за то в. м(л)., пнє по(д)коморы(и) и пнє комо(р)нику, яко судє(и) свои(х) полюбовны(х) и комъпромисаровъ, тымъ листомъ нашимъ упєвнєны(х) и утвє(р)жоны(х), просимъ, жєбыстє в. м(л). пи(л)нє ѡному то листу, запису нашому ко(м)проми(с)ному, припа(т)рити и прислухати, а во(д)лє нєго насъ, стороною противною, нє яко по(д)коморы(и), алє яко су(д)и наши и комъпромисары полюбовныє, с пно(м) комо(р)никомъ посполу, тую нашу справу ро(з)судити во(д)лє дєкрєту трибуналъского и листу нашого рачили. Кгды жъ нє ѡ(д)но(и) ѡсобє, алє двєма тымъ листомъ комъпромисомъ, албо и(н)тє(р)цызою нашою мо(ц) судити, права, листы и слушности границъ узнавати єсть дана, справуючисє в то(и) справє во(д)лє того нашого листу и во(д)лє дєкрєту трибуналъского, яко судья полюбовны(и) // и ко(м)промиса(р), з обу(д)ву(х) сторо(н) доброво(л)нє ѡбраны(и), нє самъ ѡди(н), алє с паномъ Сємєномъ Уру(ц)кимъ, комо(р)нико(м), тоє, што єсть в томъ ѡписє нашомъ ваши(м) мл(с)тя(м) злєцоно и повєроно<,>, и в мо(ц) дано, тоє ро(з)судити и справовть[50], листы, права, приви(л)я и хто чого старожи(т)нє во вжива(н)ю є(ст), жєбыстє вм. дєкрєтомъ свои(м) узнавши, тую справу ншу во(д)лє дєкрєту трибуна(л)ско(г)[о] ско(н)чити и во(д)лє листу, албо и(н)тє(р)цызы нашоє, рачили. 84

А мы, прихиляючисє до того листу полюбовно(г)[о] и дєкрєту трибуналъского и рєчи головноє, напєрє(д) границу, чєрє(з) вєчного дє(р)жавцу Ѡбухо(в)скую правную и листовную учинєную добрє пє(р)вє(и), нижли панъ Дорогоста(и)ски(и) дє(р)жавцою того Ѡбухова зоста(л), показуємо. А на(д) то

[49] Описка замість «други(и)».
[50] Описка замість «справовать».

показуємы тєжъ вашмостя(м), жєсмы уступили ми, убожьшиє, пну вєлико-
му, покою собє зычєчы, староє границы своєє, бо рєчка Лукавица грани-
чила кгру(нт) нашъ Стримятицьки(и) з Обуховомъ, которую па(н) Дорого-
ста(и)ски(и) скасовати, зопсовати хочє(т) чєрє(з) заруку, в листє про(д)ка
своєго, пєрєдъ нимъ Ѡбухова вє(ч)ностъю, а нє доча(с)нє дє(р)жачого,
ѡписаную, ѡ которую с ни(м) во(л)ноє мовє(н)є в правєналєжъномъ собє,
зоставуємъ, бо ту(т) нє маємъ ни ѡ чомъ иномъ пєрє(д) вашими мл(ст)ями,
толъко ѡ рєчи, в полюбовномъ ѡписє и в дєкрєтє ѡписаныє. И нє вдаю-
чисє ни уво што на(д) листь и дєкрєтъ, границу и копцы усыпаныє чє-
рє(з) єго мл(с)ти пна воєводу києвъского, дєкрєтами трибуна(л)скими на-
казаного яко дєдича, а нє доча(с)ного, алє вєчного дє(р)жавцы того Ѡбухо-
ва, и яко того, которы(и) на(с) ква(л)товнє[!] споко(и)ного дє(р)жа(н)я с
84 зв. того кгрунта нашого Стримяти(ц)кого ѡ(т) старожи(т)ноє // животоцкоє
границы, ѡ(т) рєчки Лукавици выби(л), ваши(м) мл(с)тямъ указуємъ.
Ѡ што былъ ѡ(т) насъ право(м) па(н) воєвода спа(р)ты(и), такъ ижъ єму
прє(з) право и дєкрєта суду голо(в)ного наказано тотъ кгру(нт) нашъ
вла(ст)ны(и) на(м) вє(р)нути и за(с) до рукъ нашихъ ѡ(т)дати<,>.

Яко (ж) за ѡны(м) право(м) нє по само(и) старовє(ч)но(и) границы, алє
з нємалы(м) уня(т)ємъ кгру(н)ту ншого, по вла(с)номъ кгру(н)тє ншом,
тыє границы ѡ(т) має(т)ности єго м(л). кнжати воєводы києвъского, ѡ(т)
Ѡ(л)шаницы и ѡ(т) Ѡбухова, тыє копцы за наказа(н)ємъ дєкрєто(в) суду
трибуна(л)ского и за доводо(м) наши(м) и присєгою, пєрє(д) судомъ трибу-
на(л)ски(м) выконаною, усыпаны суть. А тыє сєла Пєрєгоновъ, Васи(л)-
ковъ, Дєрємє(з)ноє и мєстєчко Кра(с)ноє на вла(с)номъ кгру(н)тє нашомъ
Триполъскомъ<,> на(д) Кра(с)ною рєчкою за тою границою и копцами
усыпаными сєдять<.> такъ яко тє(ж) и самы(и) Триполъ правє на(д) тою (ж)
Кра(с)ною рєчкою, при самомъ у(ст)и рєчки Кра(с)ноє и Стугны, при го-
ло(в)но(и) рєцє Днєпри сєди(т). А Лукавица, названая Ѡбуховомъ, пна
Дорогоста(и)ского, лєжи(т) нє при Кра(с)но(и), алє при Луковицы грани-
цою з кгру(н)томъ имє(н)я ншого другого, называємого Стримятицкого.
Которы(и) то Ѡбуховъ мєнуєтъ па(н) Дорогоста(и)ски(и) то(л)ко голыми
словы, жє якобы єго м(л). па(н) воєвода києвски(и) ѡ(т) нєго правомъ
ѡ то мє(л). быти спа(р)ты(и), а истотнє того права своєго пєрє(д) в. м(л).
нє показує, є(ст)ли прє(з) право и прє(з) дєкрєта судовыє тоє
має(т)ности Лукавицкоє, Ѡбуховомъ названоє, у єго м(л). пна воєводы до-
шолъ. Кгды (ж) єго м(л). па(н) воєвода києвъски(и), яко па(н) вєлики(и),
сєнато(р), многи(м) людємъ з ла(с)ки своє па(н)скоє має(т)ностє(и) дає(т),
85 и ѡ(н) можє то нє за правнымъ<,> // пєрєводомъ, алє з ласки кнжати єго
м(л). пна воєводы києвъского<,> мєти<,>. А хотя (ж) бы и показалъ, жє
прє(з) право того дошолъ, тєды нє нашого кгрунъту, которы(и) мы с про(д)-
ков свои(х) за приви(л)ями<,> про(д)ковъ наши(х), дє(р)жимо, алє своєго,
што про(д)ковє єго мєвали. На то(м) и ѡ(н) пєрєставати мусить. Алє мы всє
значнє, што мовимы, тєды нє голыми словы, алє всє на пи(с)мє про-
цє(с) сво(и) вшєляки(и) правны(и) на тыє кру(н)ты пєрє(д) в. м(л). показує-
мы<,>».

И показовали напє(р)вє(и) листы три ωповєда(н)я сусє(д)ского ω(т) сєми шля(х)тичовъ, людє(и) добры(х), сусє(д) ωколи(ч)ны(х), ωповєда(н)я своєго того жь часу, кгды на Красно(и) рє(ч)цє, ω(т) вє(р)ховъ тоє рєчки, стєлосє[51] намъ ω(т) пна воєводы києвского з кгру(н)ту и(х) кгва(л)товноє выбы(т)є споко(и)ного дє(р)жа(н)я, и ω погонє(н)є бобровъ по Кра(с)но(и) рє(ч)цє ншо(и) вла(ст)но(и), по(д) пєча(т)ми ωны(х) шляхътичо(в) и с по(д)писъю рукъ ихъ вла(ст)ны(х). Ωди(н) по(д) чоты(р)ма пєча(т)ми по(д) датою року тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєсят пє(р)вого мца гє(н)вара сємогона(д)ца(т) дня, а други(и) по(д) двєма пєча(т)ми по(д) датою року тисєча пя(т)соть дєвє(т)дєся(т) пєрвого мца гє(н)вара два(д)ца(т) трєтєго дня<,> а трєти(и) листь по(д) ωдною пєча(т)ю по(д) датою року тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєся(т) пє(р)вого мца гє(н)вара шостогона(д)ца(т) дня. В которы(х) листє(х) шляхє(т)скихъ є(ст) свєдєцъство доложого[52], жє сутъ того добрє вєдоми, и(ж) того кгру(н)ту своєго вла(с)но(г)[о] Триполъского по Кра(с)но(и) рє(ч)цє з давны(х) часовъ в дє(р)жа(н)ю и споко(и)номъ ужива(н)ю пновє Триполъскиє суть ис прє(д)ко(в) своихъ.

Потомъ показовали выпи(с) врядовы(и) замъку єго королє(в)скоє мл(с)ти Ωвъру(ц)кого по(д) датою року тисєча пятъсотъ дєвє(т)дєся(т) пє(р)вого мца гє(н)вара<.>// два(д)ца(т) пятого дня: ωповєда(н)є и ωбво(д) во(з)ного кгва(л)товного выбы(т)я с того кгру(н)ту и ω погонє(н)є бобро(в) по Кра(с)но(и) рє(ч)цє и(х) вла(ст)ны(х). 85 зв.

Показали за(с) выпи(с) други(и) того жь замъку Ω(в)руцкого ωповєда(н)я своєго на єго м(л). пана воєводу києвъского, и(ж) ки(л)ка халупъ стары(х) на ко(л)кодєся(т) возєхъ привє(з)ши, на кгру(н)тє и(х) на(д) Кра(с)ною рєчкою скиданыхъ<,> и новую слободу по(д) датою року тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєся(т) пє(р)вого мца июля пє(р)вогона(д)ца(т) дня[53]. Потомъ по(з)вы зємъскиє києвъскиє по(д) датою року дєвє(т)дєся(т) пє(р)вого мца июля сємогона(д)ца(т) дня, которыми ω тоє ква(л)то(в)ноє[!] выбы(т)є споко(и)ного дє(р)жа(н)я с того кгру(н)ту, ω(т) вє(р)ховъ Кра(с)ноє рє(ч)ки и ω ω(т)ня(т)є людє(и) по(д)даныхъ, ихъ, мєновитє в тыхъ по(з)вєхъ доложоны(х), сєли(т)бами своими за ними тамъ по Кра(с)но(и) рє(ч)цє мєшкаючи(х), которыми єго м(л). пна воєводу києвского позывалисмы на роки судовыє зємъскиє києвъскиє Свєтомиха(л)скиє, в за(м)ку єго королє(в)скоє м(л). Ω(в)руцко(м) судо(в)нє ω(т)правованыє.

Потомъ указали дєкрєть суду зємъского по(д) датою року тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєся(т) пє(р)вого мца ωктєбра второго дня в то(и) жє справє ω кгвалътовноє выбы(т)є, присужє(н)є имъ за(с) ωного кгрнту[54], и апєляцыя допущона в то(и) справє на судъ трибуна(л)ски(и).

Потомъ за(с) показали дєкрєтъ суду головъного трибуна(л)ского Любєлъски(и), по(д) датою року Божого тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєся(т) второго мца июня два(д)ца(т) шостого дня выданого, которы(м) то дєкрєтомъ су(д)

[51] Очевидно, мало б бути «сталосє».
[52] Описка замість «доложоно».
[53] Вірогідно, пропущене слово «осади(л)».
[54] Описка замість «кгрунту».

трибуналъскии, присуди(в)ши тотъ кгру(нт) и по(д)даны(х), по Кра(с)но(и)
86 рε(ч)цε мεшкаючыхъ, за пра(в)нымъ доводомъ и присεгою и(х) м(л).,//за(с) в споко(и)ноε дε(р)жа(н)ε впустить, а за шкоды шε(ст)со(т) шε(ст)дεся(т) и ωсмъ копъ грошε(и) наказалъ и на εкзεкуцыю до суду зεмъского Киεвъского ωтола(л) [55]. И до того ли(ст) ува(ж)чы(и) по(д) датою року дεвε(т)дεся(т) пятого мца мая два(д)цатого дня.

Потомъ показали за(с) три листы другиε шляхε(т)скихъ, ωны(х) жε шля(х)тичовъ со(з)наньε, яко и пε(р)вшиε, εусε(д) свои(х) ωколи(ч)ны(х): ωди(н) по(д) чоты(р)ма, а други(и) по(д) двεма пεча(т)ми, а трεти(и) по(д) ωдною пεча(т)ю, по(д) датою вси три року тисεча пя(т)со(т) дεвε(т)дεся(т) пε(р)вого мца июля сεмого дня, такжε ωповεда(н)я ихъ сусε(д)ского кгва(л)товного выбы(т)я споко(и)ного дε(р)жа(н)я з кгру(н)ту маεтьности и(х) имε(н)я другого Стримятичъ, границою ω(т) рεчки Луковицы на гору полεмъ ку кгру(нт)у Трипо(л)скому и а(ж) ку рε(ч)цε Кра(с)но(и), чεрε(з) того (ж) εго м(л). пна воεводу киεвъского, по(д) пεча(т)ми и с по(д)пи(с)ю рукъ ωны(х) жε сεми шля(х)тичовъ, гдε вси зго(д)нε ув о(д)но слово со(з)наваютъ, и(ж) того добрε вεдоми суть, што то(и) кгру(нт) Стримятичы пновε Трипо(л)скиε з да(в)ны(х) часовъ по рεчку Лукавицу во вжива(н)ю своεмъ маютъ.

Потомъ показали выпи(с) врядовы(и) того (ж) замъку εго королεвъскоε м(л). Ω(в)ру(ц)кого по(д) датою року Божого тисεча пя(т)со(т) дεвε(т)дεся(т) пε(р)вого мца июля ωсмогона(д)ца(т) дня ωповεда(н)я своεго ω то, и(ж) кгва(л)товноε выбы(т)ε с того (ж) кгру(н)ту Стримятицкого ω(т) рεчки Лукавицы ω(т) мεнованого пна воεводы киεвъского.

Потомъ показовали пεрε(д) нами по(з)вы зεмъскиε по(д) датою року дεвε(т)дεся(т) пε(р)вого августа два(д)цатого дня ω тыε кри(в)ды<,> которыми
86 зв. пна воεводу на ωныε жъ роки судовыε зε(м)скиε // киεвъскиε Свεтомиха(л)скиε до Ωвручого позывали. И за(с) указали дεкрε(т) судовы(и) зεмъски(и) киεвъски(и), по(д) датою року тисεча пя(т)со(т) дεвε(т)дεся(т) пε(р)вого мца ωктεбра второго дня выданы(и): такжε присужε(н)ε того кгру(н)ту Стримятицкого и наказа(н)ε впущε(н)ε в споко(и)ноε дε(р)жа(н)ε, и за тымъ допущε(н)ε апεляцы(и) на судъ головны(и). С которого то суду головного указовали дεкрε(т) трибуналъски(и) по(д) датою з Люблина року тисεча пя(т)со(т) дεвε(т)дεся(т) пятого мца мая второгона(д)ца(т) дня, которымъ дε(к)рεтомъ су(д) трибуна(л)ски(и)<,> то(т) кгру(нт) Стримятицки(и) и Трипо(л)ски(и) присуди(л), и за(с), яко выбыты(х), в дε(р)жа(н)ε впустить наказа(в)ши, до суду зεмъского на εкъзεкуцыю ωтосла(л). Су(д) зεмъски(и), фо(л)кгуючи пну вεликому проти(в) убожъны(х), чεрε(з) ко(л)ко го(д) зволоку чинεчи, на тую пε(р)вую справу εкзεкуцы(и) нε чинили, а(ж) ω то са(м) су(д) зεмъски(и) чεрε(з) сторону поводовую до права притягнε(н) бы(л).

Тεды указовали справу и дεкрεта трибуна(л)скиε, и(ж) знову наказано по(д) таксою добрь суду зεмъского, за(с) указовали ω(т) суду зεмъского листь уважъчы(и) по(д) датою року дεвε(т)дεся(т) второго мца мая два(д)-

[55] Описка замість «ωтосла(л)».

ца(т) пятого дня. Показали тєжъ выпи(с) замъку Ѡвъруцкого со(з)нанъє во(з)ного, ижь увязанъя нє поступлєно, по(д) датою року дєвє(т)дєся(т) пятого мца июля шостого дня. За которымъ таковымъ поступкомъ правнымъ, кгды су(д) зємъски(и) єзъди(л) на єкзєкуцы(и), тєды за спротивє(н)ємъ суду зємъскому па(н) воєвода ѡтосла(н) бы(л) на баницыю, и тоє ѡтосла(н)є,// 87
ѡ(т) суду зємъского Києвъского имъ даноє, пєрє(д) нами указовали по(д) датою року тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєся(т) пятого мца дєкабра два(д)ца(т) пятого дня. За которымъ то ѡдосла(н)ємъ на баницѣю па(н) воєвода києвъски(и), нє входєчи в да(л)шиє затяги правныє с паны Трипо(л)скими, за ѡными дєкрєтами трибуна(л)скими учини(в)ши пє(в)ноє застановє(н)є таки(м) способо(м), и(ж) ѡныє кгру(н)ты и(х) вла(ст)ныє Трипо(л)скиє по рєчъцє Кра(с)но(и) и Стримятицки(и) за(с) до ру(к) и(х) м(л).и држа(н)я споко(и)ного пусти(л), и ча(ст) нємалую кгру(н)ту собє ку Ѡбухову, ѡ(т) рє(ч)ки Лукавицы и ку Ѡ(л)шаницы, ѡ(т) рєчки Кра(с)ноє, привлащи(в)ши, ро(з)граничє(н)є учини(в)ши, листомъ свои(м) утвє(р)дилъ и на врядє Луцкомъ пєрє(д) судо(м) зємъскимъ, копцы засыпавши, со(з)налъ и за(с) до вжива(н)я их вєрну(л) и поступи(л), варовавши ѡ(т) сєбє самого и ѡ(т) пото(м)ковъ свии(х) [56] пєвными записы и заруками, в ни(х) ѡписаными. Чого доводєчи, показовали пєрє(д) нами ли(ст) єго княжацкоє м(л). пна воєводы києвъского по(д) пєча(т)ю и с по(д)писомъ руки єго м(л). вла(с)ноє и по(д) пєча(т)ми людє(и) зацныхъ, вря(д)никовъ єго королєвскоє мл(с)ти, по(д) чоты(р)ма пєча(т)ми и с по(д)писами рукъ и(х) м(л). по(д) датою року тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєся(т) ѡ(с)мого мца июня два(д)ца(т) сємого дня, на утвє(р)жє(н)є вєчноє ты(х) грани(ц) и копцо(в) усыпаныхъ по пєвныхъ урочища(х), в ѡномъ листє ѡписаныхъ.

До чого показали выпи(с) с кни(г) зємъскихъ, по(д) пєча(т)ми су(д)и зємъского и по(д)судъка и с по(д)писомъ писара, вря(д)никовъ судовы(х) зємъски(х) старо(ст)ва Луцко(г)[о],// ѡчєвистого со(з)на(н)я по(д) часомъ 87 зв.
сужє(н)я роковъ зємъскихъ луцкихъ кнжати Костє(н)тина Ѡсто(з)кого[!], воєводы киє(в)ского, и актыкова(н)я до кни(г) зємъскихъ ѡного запису єго м(л), на границы учинєнюго, по(д) датою року тисєча пя(т)сотъ дєвє(т)дєся(т) ѡ(с)мого мца ѡктєбра чоты(р)на(д)цатого дня. Потомъ за(с) указовали випи(с) с книгъ трибуналъскихъ любєлъски(х) по(д) датою року дєвє(т)дєся(т) ѡ(с)мого июля сємогона(д)ца(т) дня со(з)на(н)я и актыкова(н)я до книгъ трибуна(л)скихъ того жь ѡпису кнжати воєводы києвъского на тыє границы, вє(ч)нє учинєныє, такжє и на по(д)даны(х), збєглы(х) ѡ(т) ни(х) зс[!] Триполя [!] и (з) Стримятичъ ло Ѡбухова, а(ж) ты(х) збєговъ з Обухова выдаты ж ѡбєцано.

Показовали тєжь справу и дєкрєта трибуна(л)скиє, которую мєли у суду головного у Люблинє с кня(жа)тємъ воєводою києвъскимъ, и(ж), за зда(н)ємъ на вря(д) [57] Києвъски(и) на дєлятє ѡ(т) побо(р)цы києвъского Матєя Єзє(р)ского, панъ воєвода києвъски(и), за нєѡ(т)да(н)ємъ побору єго королєвъскоє м(л)ти, в Трипо(л) и с Триполємъ в тыє вси кгру(н)ты мєно-

---

[56] Описка замість «свои(х)».
[57] Літери «вря» написані під рядком.

ваныє Триполъскиє, по рє(ч)цє Кра(с)но(и), и в Стримяти(ц)ки(и) сє бы(л) увєзалъ и чєрє(з) три годы дє(р)жалъ, а потомъ за(с) тыми жь всими кгру(н)-ты, хочъ жє Ωбуховъ у свои(х) рука(х) мєлъ<,> алє нє привлащаючи ты(х) кгру(н)товъ по Кра(с)но(и) рє(ч)цє к Обухову за(с) вцалє, Триполъ ис тыми всими кгру(н)ты, с которыми бы(л) взялъ, до рукъ нашихъ врядовнє вє(р)-нулъ и ω(т)да(л). Потомъ показывали выпи(с) врядовы(и) замъку єго к(р).
88 м(л)ти Ω(в)руцкого по(д) датою року тисєча пя(т)со(т) // ωсмдєся(т) [58] ωсмо-го мца сє(н)тєбра второгона(д)ца(т) дня со(з)на(н)я во(з)ного зємли Києвъ-скоє Тєрєха Григо(р)євича Конъчаковъского, и(ж) за листы єго м(л). княжати воєводы києвъского пано(м) Трипо(л)скимъ вла(ст)ностъ и(х) Триполъ с тымы жь всими кгру(н)ты по Кра(с)но(и) рє(ч)цє и с по(д)даными и(х), тамъ мєшкаючими, и кгру(нт) Стримяти(ц)ки(и) вцалє пода(л) и в то и(х) увєза(л), и рє(и)стръ того жь во(з)ного, мєнованого Ко(н)чаковъского списа(н)я вси(х) подданы(х) тамошны(х), по(д) пєча(т)ю и с по(д)писомъ руки єго, в которомъ выписє и (в) рєстрє [59] мєновитє подоста(т)ку доложого [60] и ωписано єсть.

А потомъ мовили:

«Яко мамы, дє(и), своє право и ясную справє(д)ливость, тогъды па(н) Дорогоста(и)ски(и) тру(д)но має(т) чєрє(з) тую границу и кгру(нт) имє(н)я нашого Стримятицкого до кгру(нт)у нашого вла(ст)ного Триполъского ку Кра(с)но(и) рє(ч)цє и тамъ далє(и), за Кра(с)ною ку Бобрицы, посєга(т), гдє кгру(нт)у ншму Трипо(л)скому граница єсть нє с пномъ Дорогоста(и)-скимъ, алє Ста(и)ками, має(т)ностъю єго м(л). княжати воєводы києвъского, а за(с) с пны Со(л)таны Халє(п)скими и з Витєчовомъ, вм. пнє по(д)коморы(и). Алє па(н) Дорогоста(и)ски(и) самъ, ани єго прє(д)ки николи тамъ ничого нє мєвали. А ижъ показує, яко є(ст) право на Кра(с)ну рє(ч)ку, ли(ст) єго к(р). м(л)ти, вынє(т)є з ма(т)рикъ єго к(р). м(л). дво(х) листовъ, по(д) датою ωди(н) дєвє(т)на(д)цатого дня мая и(н)дикта пє(р)вого, други(и) два(д)ца(т) пє(р)вого дня сє(н)тєбра и(н)дикта второ(г)[о], на сєла на Стугнє, на Лука-
88 зв. вицы и Бобрицы, жєбы // Ивашку Ю(р)ши поступлєны были, алє того нє показує, є(ст)ли тому Ю(р)ши поступлєно албо бы увязано єго в тоє быти мєло. Знаку жа(д)ного ω посєсыи албо дє(р)жа(н)я ты(х) сєлъ нєякого нє показує и мєновитє тыхъ сєлъ, якобы названы быти мєли, ани вєчности нє доложоно. И тоє право Ю(р)ши служить, а пна зову(т) Дорогоста(и)скимъ. Хотя жь можє быти з дому Ю(р)ши на тєды нє самъ ωди(н), алє можєть быть пови(н)ны(х) с того дому и(н)шихъ нємало бра(т)и и сєстръ, а мѣли лы бы ка(ж)ды(и) потомокъ пна Ю(р)ши(н) ω то тру(д)но(ст) намъ задава(т), тєды бы тому ко(н)ца нє было, и тоє право, котороє па(н) Дорогоста(и)ски(и), хо(ч) жє нє вє(ч)ноє и нє пану Дорогоста(и)скому, алє Ю(р)ши даноє, пока-зує, тєды служи(т) нє на нашу трипо(л)скую рє(ч)ку Бо(б)рицу а(л)бо Кра(с)-ную, которую мы с про(д)ко(в) свои(х) з старожи(т)ны(х) часо(в), правє в сєрєдинє кгру(н)ту своєго Трипо(л)ско(г)[о] маючи, дє(р)жимо и вживаємо. А єго про(д)ковє и ω(н) самъ нигдє в чужо(и) зємъли нєприятє(л)ско(и) впо(и)ма(н) нє были. Нє вєдаю, што бы того за причина была, жє ω то здавна

---

[58] Помилково замість «дєвє(т)дєся(т)».
[59] Описка замість «рє(и)стрє».
[60] Описка замість «доложоно».

мовчали про(д)комъ нашимъ и намъ самымъ, вжє ѡ(т) ко(л)кодєся(т) го(д), а с про(д)ковъ нашихъ, болъшє(и) ѡ(т) ста лє(т) ты(х) кгру(н)товъ нши(х) вла(ст)ныхъ дє(р)жачимъ, николи сє нє упоминали, ажь и до того часу в мо(в)ча(н)ю были. Нє ѡ(д)ну давность зємъскую, алє и ко(л)ко(с) давностє(и) зємъскихъ замовчали. А в правє посполитомъ пишє(т): «Хотя бы хто листы и приви(л)я мє(л), а до дєсєти лєтъ во вжива(н)ю нє былъ, тогды вєчно то дє(р)жати маε(т)<,>».

Яко жь и самъ па(н) Павє(л) // Дорогоста(и)ски(и) у судовъ ро(з)- 89
ныхъ, такъ зємъски(х), яко и кгро(д)ски(х), києвъски(х), и при дєкрєтахъ трибуна(л)скихъ при тых справахъ наши(х), яко-смы ѡ тыє кгру(н)ты свои правнє чинили, бывалъ, а николи сє нє припоминалъ. Зна(т) то добрє, жє якъ про(д)ковє єго, такъ и ѡ(н) самъ нє мєли сє, чого упоминатъ<,>. Кгды жь мы и про(д)ковє нши з вєку давного вла(ст)ноє своєє маε(т)ности уживали, а про(д)ковє єго ани ѡ(н) самъ николи ничого та(м) нє мєвали, такъ и тєпє(р) нє маε(т). Понєважь тая рєчка Кра(с)ная, поча(в)ши з устья своєго, ѡ(т) Стугни, ѡ(т) самого Триполя увє(р)хъ Красною рєчкою то(л)ко по Кривую рє(ч)ку правє сєрєдиною кгру(н)ту ншо(г)[о] Трипольского в положє(н)ю своє(м) єсть, а тамъ далє(и), за Кривою, на(д) Кра(с)ною рєчкою, ку вє(р)хомъ можє(т) па(н) Дорогоста(и)ски(и) кгру(н)ты сво(и) мєти, а мы для того своєго вла(ст)ного, што с про(д)ко(в) свии(х)[!] дє(р)жимо, нє пови(н)ны трати(т), кгды (ж) мы кгру(н)ты и границы свои з кгру(н)томъ мєста єго к(р). м(л)ти Бєлоцє(р)ковъскимъ мємъ [61]. Тєды нє вєдаємъ, якимъ ѡбычаємъ па(н) Дорогоста(и)ски(и), маючи з нами тую Ѡбуховщину с о(д)ного боку ѡ границу з нашими Стримятичи, а чєро(з) [!] колько границъ такъ широко собє мєнуючи, а на(с) з вла(ст)ности ншоє ѡ(т)чи(з)ноє и дєди(з)ноє тєрє(р) [62] ново стискаючи, до кгру(н)ту ншого Трипо(л)ского досєгнути бы мє(л), и правє скро(з) а(ж) на други(и) бокъ за(и)муючи увє(с) кгру(нт), сєла и мєстєчка вла(ст)носты ншоє и Стримятицки(и) и Трипольски(и), которыє
ѡ(т) єго мл(с)ти пна воєводы києвъского<,> // и ѡ(т) чє(р)нцовъ мико(л)- 89 зв.
ски(х) чєрє(з) дєкрєта єго к(р). м(л)ти и трибунальскиє вє(ч)нє є(ст) успокоєны. Што па(н) Дорогоста(и)ски(и) на(д) такоє ншє ясноє право нєви(н)нє собє привлащаєть и прягнєть, а упо(р)ноє побира(н)є кгру(н)товъ нашихъ ѡ(т)чизны(х) и дєди(з)ны(х) чиниты хочєть<,> и чинять.

Яко (ж) то нє голыми словы, алє слушными и ясными доводы и стародa(в)ны(м) дє(р)жа(н)ємъ и вжива(н)ємъ такъ про(д)ковъ наши(х), яко и насъ самыхъ, во(д)лє звычаю статуту права посполитого, сусєдами ѡколичными, свє(т)ками, дєкрєтами судовыми такъ єго к(р). м(л)ти за(д)во(р)ными, яко и зємъскими, такжє вывєда(н)ємъ пєвнымъ чєрє(з) пєвныє ѡсобы людє(и) зацны(х), и(н)квизитаторо(в) з рамєни єго к(р). м(л)ти выслаными, яко тєжъ и самими дєкрєтами суду голо(в)ного трибуна(л)ского в справє то(и), которую єсмо мєли ѡ тыє кгру(н)ты такъ с кнєжатємъ Костє(н)тиномъ Ѡстро(з)-ки(м), воєводою києвъскимъ, яко и с чє(р)нцами манастыра києвъского

[61] Описка замість «мємы».
[62] Описка замість «тєпєр».

светого Миколы Пусты(н)ского, гдε собε ωныε чε(р)нцы тыε жь границы, яко и па(н) Дорогоста(и)ски(и), Бобрицу и на Кра(с)но(и), бы(т) собε мεновали и тыε жь сεла нши вла(ст)ныε и мεстεчко Кра(с)ноε собε ω(т)водили, прε(д) ся жь дε(р)жа(н)я ани ужива(н)я своεго на тыε мεнованыε кгру(н)ты нши вла(ст)ныε, ани тεжь ω(т) насъ кгва(л)товного выбы(т)я бы(т) нε показали. Тεды су(д) головны(и) трибунальски(и) намъ дово(д) при лεпшомъ правε и старожи(т)номъ ужива(н)ю нашомъ учини(т) наказалъ, што нε го-
90 лыми словы, алε самы(м) дεкрεто(м) // зна(ч)нε и явнε пεрε(д) вм(с). указуεмъ».

И показали дεкрε(т) εго королεвъскоε м(л)ти, по(д) датою у Ва(р)шавε року дεвε(т)дεся(т) ωсмо(г)[о] мца фεвраля два(д)ца(т) пε(р)вого дня выданы(и), гдε εго королε(в)ская м(л)ть на тыε кгру(н)ты ихъ Триполъскиε, узнавъши бы(т) право и(х) ясноε и вεчъноε, при зуполъно(и) моцы εго зостави(в)ши, дεкрεтомъ своимъ королεвъскимъ втвε(р)даиши, тую справу на и(н)квизыцыю ωтосла(т) рачилъ. И показовали и(н)квизыцыю, гдε за ωнымъ дεкрεтомъ εго королεвъскоε мл(с)ти и(х) м(л)ть<,> памовε и(н)квизытаровε[!], у вε ув оно(и) и(н)квизыцы(и) мεновитε доложоныε, на ча(с) пεвны(и) и мε(ст)цε назначоноε на(д) Красною рεчкою, у мεстεчка Кра(с)ного, зьεха(в)шисε, пεрε(д) которыми то и(н)квизитато(р)ми чε(р)нцы миколъскиε тыε жъ границы, яко и па(н) Дорогоста(и)ски(и), Кра(с)ную и Бобрицу, ажъ по Гороховицу собε бы(т) повεдили, ω што вывεда(н)ε достаточноε и(н)квизыцыю чинивши, на судъ головны(и) трибуналъски(и) ωтослали и рокъ ωбεюмъ сторонамъ ку росправε зложили на тε(р)ми(н) воεво(д)ства Киεвъского. А су(д) головны(и) трибуна(л)ски(и), прочитавши всε право, дεкрε(т) εго к(р). м(л). и и(н)квизыцыю, и свεдε(ц)ства шляхε(т)скиε, и ω(т) ста(р)цовъ свε(т)ковъ свεдε(ц)ства, и у и(н)квизыцы(и) ωписаноε вырозумεвъши, а (з)розумε(в)ши право нше доброε и пεвноε, старожи(т)ноε ужива(н)ε, дово(д) присεгу намъ учинити наказалъ и намъ вεчънε за доводо(м) на ни(м) присуди(л), яко то всε в томъ дεкрεтε трибуна(л)ско(м) и в дεкрεтε εго
90 зв. к(р). м(л)., такжε и (в) и(н)квизыцы(и) ширε(и) // и достаточнε(и) доложоно и мεновитε ωписано εсть.

И и(н)ши(х) листовъ свои(х) на дово(д) дε(р)жа(н)я показовали и тыми словы мовили, ижь хотεчи всε прово [63] своε на тыε вси кгру(н)ты Трипо(л)скиε и Стримятицкиε яснε и дово(д)нε указать, напεрε(д) показали привилε(и), на па(р)кгамεнε писаны(и), с привѣсистою пεча(т)ю сла(в)ноε и свεтоε памεти εго м(л). короля Алεкса(н)дра, в которомъ пишε, и(ж) εго королε(в)ская м(л)ть да(л) имε(н)ε на вε(ч)ность в повεтε Киεвъскомъ, сεло Трипо(л) на Днεпрε, зεмεнину киεвъскому Данилу Дεдовичу з лю(д)ми служεбными, и(з) и(х) попла(т)ки, и(з) зεмлями пашними и борътными, и(з) сεножа(т)ми, и(з) озε(р)ми, и(з) бεрεги бобровими, и(з) ставы, и(з) ставищи, и(з) млыни, и(з) млынищи, и(з) рεчками, и(з) дубровами, и(з) гаи, и(з) форосты, и(з) сεлищи и зо всими платы и вжи(т)ки и пожи(т)ки, и зо всимъ с тымъ, што здавъна ку тому Триполю слушало и на εго к(р). м(л)ть дε(р)жано. По(д) датою в Радомъли июня трина(д)цатого дня инъдикта ω(с)мого.

---

[63] Описка замість «право».

Потомъ показалъ листъ други(и) пна воєводы києвъского кнзя Дмитра Путятича причи(н)ны(и), до короля єго м(л)ти Алєкса(н)дра за Даниломъ Дєдовичомъ писаны(и), просєчы єго к(р). м(л)ти, жєбы тоє имє(н)є на вє(ч)ность по(т)вє(р)дилъ. Дата в Києвє июля два(д)ца(т) второго[64].

Потомъ за(с) указалъ листъ трєти(и) // єго м(л)сти короля Жикгимо(н)- 91
та, до ма(р)шалъка и (с)пра(в)цы воєво(д)ства Києвъского кнзя Анъдрєя Миха(и)ловича Кошє(р)ского писаны(и) в жалобє Васи(л)я Даниловича Дєдовича, ижъ Триполъ ω(т)нялъ и к замъку Києвъскому привє(р)нулъ. В которомъ коро(л) єго м(л)ть писа(т) рачи, росказуючи пну воєводє, абы во(д)лугъ привилъя и потвє(р)жє(н)я короля єго м(л)ти. Алєкса(н)дра имє(н)є Триполъ зо всими кгру(н)ты єму вє(р)нулъ и чєрє(з) то ничимъ сє нє вступовалъ. Дата у Вилъни року тисєча пя(т)со(т) соро(к) второго мца апрєля второго дня и(н)дикта пятогона(д)ца(т).

Потомъ указовали ли(ст) чє(т)вє(р)ты(и) сла(в)ноє и свєтоє памєти єго м(л). короля Жикгимо(н)та Августа с пєча(т)ю маєстатовою и с по(д)писомъ єго королєвъскоє м(л)., до воєводы києвъского, ма(р)шалъка зємъли Волы(н)скоє, старосты володимє(р)ского кнзя Костє(н)тина Ѡстро(з)кого писаны(и), росказуючи, жєбы Фєдора Василъєвича Дє(д)ка и єго брата[65] моло(д)шо(и) Триполъ зо всимъ во(д)лє прави(л)я и данины вє(ч)ноє славноє и свєтоє памєти єго м(л). короля Алєкса(н)дра зо всими кгру(н)ты вє(р)нулъ и подалъ и(м) яко ω(т)чи(з)ну и дєди(з)ну и(х). По(д) датою у Горо(д)нє року тисєча пя(т)со(т) шє(ст)дєся(т) ωсмого мца июня трина(д)цатого дня.

Потомъ указовали ли(ст) ω(т) пна воєводы києвъского єго м(л). кнжяти Костє(н)тина Ѡстро(з)кого с пєча(т)ю с по(д)писю руки єго м(л)., по(д) датою у Ва(р)шавє мца ноябра пє(р)вого дня року тисєча пя(т)со(т) шє(ст)-
дєся(т) ω(с)мого // писаны(и) до намєстъника києвъского пна Васи(л)я 91 зв.
Рая, абы ω(т)чи(з)ну пна Фєдора Василєвича Дє(д)ка и бра(т)и єго рожоно(и) моло(д)шо(и) имє(н)є Триполъ вєрънулъ и ω(т)далъ зо всими кгру(н)ты во(д)лугъ листу и прави(л)я єго м(л). к(р). Алєкса(н)дра, такъ тєжь и листу короля Жикгимонъта Августа.

Потомъ указали ли(ст) намє(ст)ника києвъского пна Васи(л)я Рая увя(ж)чи(и), и(ж) увєзалъ Фєдора Василєвича и бра(т)ю єго моло(д)шую уво (и)мєнє Трипо(л) и во вси кгру(н)ты, пожи(т)ки имє(н)я Трипо(л)ского во(д)лугъ листовъ и привилъя короля Алєкса(н)дра и листу короля Жикгимо(н)та Августа. Дата у Києвє року тисєча пя(т)со(т) шє(ст)дєся(т) ω(с)мого мца дєкабра чоты(р)на(д)цатого дня. За(с) указовали други(и) ли(ст) того жъ намєстъника києвъского пна Васи(л)я Рая, писаны(и) до по(д)даныхъ, мєшкаючи(х) на кгру(н)тє Триполъскомъ по рє(ч)цє Красно(и), росказуючи и(м)<,> абы послушни были пну Фєдору Василєвичу Дє(д)ка[!],

[64] Рік не вказаний. За крайніми датами воєводства Дмитра Путятича між 1492 і 1505 рр.

[65] Описка замість «брати».

яко пна своєго ω(т)чы(з)ного. По(д) датою у Києвє року тисєча пя(т)сотъ шє(ст)дєсятъ ωсмого мца дєкабра чоты(р)на(д)цатого дня.

А потомъ, доводєчи стародавного дє(р)жанъя и вжива(н)я своєго на имє(н)є своє Стримятичи, пновє Трипольскиє напєрє(д) указали ли(ст) єго м(л). короля Алєкса(н)дра, до воєво(д) києвъскихъ писаны(и) в жалобє дворєнина єго к(р). м(л)ти Фу(р)са, в которомъ росказує, абы в кгру(н)тє
92 Стримятицкомъ бєлугъ зъ єзу нє брано на замокъ Києвъски(и).// Дата у Ви(л)ни июня двана(д)цатого дня и(н)дикта ω(с)мого.

Потомъ указовали ли(ст) короля Жикгимо(н)та, писаны(и) до воєводы києвъского пна Анъдрєя Нємировича, абы поступилъ Стримятичи пну Миха(и)лу Халєцкому, старостє ω(в)руцкому, по Фу(р)сово(и), которая Фу(р)совая, повєдали пановє Трипо(лъ)скиє, и(ж) была баба ихъ, ма(т)ка ω(т)ца ихъ Василья Дєдовича. По(д) датою року тисєча пя(т)сотъ два(д)ца(т) трєтєго в Краковє м(с)ца ма(р)ца дєвятогона(д)ца(т) дня и(н)дикта ωди(н)на(д)цатого. За(с) показовали ли(ст) єго м(л). короля Жикгимо(н)та, до того жъ пна воєводы києвъского писаны(и), абы Стримятицки(и) кгру(н)т зо всимъ поступи(л) пну Халєцкому во(д)лугъ данины и листу пє(р)вшого к(р). єго м(л)сти. Дата в Краковє року тисєча пя(т)со(т) два(д)ца(т) чєтвє(р)того мца мая сємого дня и(н)дикта двана(д)цатого.

Потомъ указали ли(ст) уважьчы(и) пна Анъдрєя Нємировича, воєводы києвъского, и(ж) увєзалъ пна Халєцкого у Стримятичы во(д)лє данины єго к(р). м(л)ти. Дата в Києвє дєкабра пє(р)вого и(н)дикта двана(д)цатого.

Потомъ указали ли(ст) вы(з)наны(и) пна Халєцкого, старосты ω(в)рускогo[!], и(ж) поступи(л) за живота своєго половицу Стримятичъ сєстрєнцови своєму пну Васи(л)ю Дє(д)ку, яко ω(т)чы(з)ну єго, ωбєцуючи єму и тую половицу Стримятичъ, сєстрєнъцови своєму пну Василъю Дє(д)ку: «Я ω(т)чы(з)ну, бли(з)ко є(ст) єго, єму поступилъ по животє своємъ». Дата у Ви(л)ни року тисєча пя(т)сотъ два(д)цатъ сємого мца июля чоты(р)на(д)цатого и(н)дикта пє(р)вого.

Потомъ указали ли(ст) єго м(л). к(р). Жикгимо(н)та, писаны(и) до воєводы києвъского до пана Анъдрєя Якубовича Нємировича, абы посту-
92 зв. пи(л) // Миха(и)лу Спраскому, по жонє єго, половицу Стримяти(ч). Дата в Краковє року тисєча пятъсотъ три(д)цатого мца мая сємого дня и(н)дикта [66].

Потомъ указали ли(ст) причи(н)ны(и) ω(т) сєнаторовъ Вєликого кня(з)ства Литовъского, писаны(и) до пна воєводы києвъского пна Анъдрєя Нємировича, просєчи, абы па(н)у Васи(л)ю Дє(д)ку имє(н)я ω(т)чи(з)ныє вє(р)нулъ<.>, такъ тє(ж) и па(н) Халєцки(и) абы Стримятичъ и тую половицу вє(р)нулъ<.>. Дата у Ви(л)ни року тисєча пя(т)сотъ три(д)ца(т) пє(р)вого мца юля два(д)цатого дня и(н)ди(к)та чєтвє(р)того.

---

[66] Цифра індикта не вказана.

Потомъ указовали ли(ст) тестаме(нт) пна Халецкого, старосты ω(в)руцкого, в которо(м) пише, росказуючи сыномъ своимъ Есифу а Ωстафъю, абы и тую половицу Стримятичъ ве(р)нули па(н)у Васи(л)ю Де(д)ковичу, сестре(н)цу его, ис тоею справою, которую ω(н) ω(т) его к(р). м(л)ти на тые Стримятичы мелъ. Дата в Овручомъ року тисеча пя(т)со(т) три(д)ца(т) че(т)ве(р)того мца ωктебра ωди(н)на(д)цатого дня и(н)дикта ω(с)мого.

Потомъ указали ли(ст) пна воеводы киевъского Анъдрея Немировича, же пна Василъя Де(д)ка зъ зятемъ его Спраскимъ у Стримятичи увезалъ и пода(л). Дата в Киеве февраля два(д)ца(т) шостого дня и(н)дикта десятого. За(с) указали ли(ст) его м(л)ти короля Жикгимо(н)та, писаны(и) до воеводы киевъско(г)[о] кнзя Фри(д)риха Глебовича Про(н)ского и до и(н)шихъ воево(д), хто бы и на потомъ былъ, росказуючи, абы жа(д)ное перекази в пожи(т)кохъ того име(н)я пну Васи(л)ю Де(д)ку, яко дедичови того име(н)я, не чинили. Дата в Кракове року тисеча пя(т)со(т) // сорокъ девятого мца 93
се(н)тебра ω(с)мого дня и(н)ди(к)та ω(с)мого.

А по показанъю ты(х) всихъ справъ и доводовъ свои(х) на старода(в)ное де(р)жа(н)е и вжива(н)е ты(х) кгру(н)товъ ωбеюхъ имене(и) своихъ, такъ Трипо(л)скихъ, яко и Стримятицки(х), панове Трипо(л)скиє показовали декре(т) суду кгро(д)ского Киевъского по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) ω(с)мого мца декабра второго дня з ро(ч)ковъ кгро(д)ски(х), киевъски(х), мца ноября ω(с)могона(д)ца(т) дня судити зачаты(х), выданого ω (з)беги по(д)даные пно(в) Трипольски(х) стримятицки(х) и трипо(л)скихъ ω колъкодеся(т) чловека, ведле которого припоминалися, абы имъ па(н) Дорогоста(и)ски(и) ве(д)ле ωбликгу и(н)те(р)цызы своее ве(р)нулъ.

А кгды вже по таковы(х) справахъ теды панъ Дорогоста(и)ски(и) на то(м) же ме(ст)цу, по(д) лесомъ на валу стоечи, мови(л), и(ж), де(и), «то е(ст) пета моего кгру(н)ту», а пнове Трипо(л)скиє мовили, и(ж), де(и), «па(н) Дорогоста(и)ски(и) привелъ в. мл. на сее ме(ст)це, где стои(т) на вале, теды то кгру(нт) е(ст) нашъ вла(ст)ны(и) Стримятицки(и), бо селище Стримятицкое за ты(м) лесомъ праве по(д) лесомъ е(ст). И ω(т) того селища намъ ку Днепру, а на (Д)непру лука естъ наша того жь селища Стримятицкого, а п[...] Дорогоста(и)скому до Днепра ниякого уходу нетъ и (з) веку не бывало, нияки(х) лововъ рыбны(х) и тепе(р) не маетъ, а тутъ кгру(нт), на которомъ стои(т), е(ст) нашъ вла(ст)ны(и) селища Стримятицкого и по се(и), и по то(и) стороне. И вже есмо мели ω то(и) кгру(нт) право с че(р)цами [!] киевъскими свето(г)[о] Миколы // Миколы Пусты(н)ского, и е(ст) намъ присуже(н) 93 зв.
декретами его к(р). м(л)ти и трибуна(л)скими, доводъ на то(и) кгру(нт) есть на(м) наказанъ. А панъ Дорогоста(и)ски(и) неви(н)не се в тое вступуетъ и непотреба на(м) с нимъ нияки(х) заводовъ а(л)бо грани(ц) чиниты, кгды (ж) стародавъная живото(ц)кая граница Лукавица ре(ч)ка насъ дели(т). А е(ст)ли хоче(т) в. м. водити а(л)бо границу якую указовати, теды по вла(с)но(м) нашо(м) кгру(н)те ехати по то(м) кгру(н)те, ω которы(и) ще(р)нцами вже е(с)мо росправу правную мели, и присужоно на(м)».

А та(м) по таковы(х) ро(з)мова(х)<,> пнъ Дорогоста(и)ски(и) по то(м) вале [67] ω(т) леса полемъ на(с) повелъ, а пнове Трипо(л)ские, едучи за ни(м), све(т)чилисе пере(д) нами, и(ж), де(и), «по вла(с)номъ кгру(н)те ншомъ води(т)». А кгды пришло к валу попере(ч)ному, теды налево поле(м) ку ре(ч)це Красно(и) поеха(л) валомъ. Тамъ же зара(з) че(р)нцы миколъские се приповедали, мовечи тыми словы, и(ж), де(и), «по нашомъ кгру(н)те веде(т), ω которы(и), де(и), мы с пнами Трипо(л)скими в праве стои(м), и хо(ч) же вказана присега паномъ Трипо(л)скимъ на томъ кгру(н)те, але еще ее для несуже(н)я роко(в) земъски(х) киевъскихъ не выпо(л)нили». И све(т)чилисе че(р)нцы такъ противъ пна Дорогоста(и)ского, яко и противъ пно(в) Трипо(л)скихъ, и(ж), де(и), по вла(ст)номъ кгру(н)те манасты(р)скомъ едутъ.

А панове Трипольские све(т)чилисе, ижь, де(и), «пне по(д)коморы(и), и пне комо(р)нику, мы се све(т)чимъ, же не для того, абы(с) мы граничи(т) мели, за ни(м) едемъ, то(л)ко для того, ижъ се пре(д) в. м. све(т)чымы, што
94 панъ // Дорогоста(и)ски(и) по вла(с)номъ кгру(н)те нашомъ в. м. веде(т) не границами старожы(т)ными и нияки(х) знаковъ ани писма и ни сведе(ц)ства на то, куды воды(т), не показуе, и праве по(д) самое месте(ч)ко Триполъ уси кгру(н)ты старода(в)ного ужива(н)я ншого за(и)муе, не зоставуючи намъ кгру(н)ту ничого. И вси ре(ч)ки с пожы(т)ками во(д)лугъ привиля нашого, чого есмо старожи(т)не во вжива(н)ю были и тепе(р) есте(с)мо, ω(т)еждчае(т)».

И доеха(в)ши теты [68] своее, на ровномъ поли ставши, поведилъ, и(ж), де(и), «пне по(д)коморы(и), ту(т) кгру(н)ту моему пета с пны Трипо(л)скими». И долину виделисмы недалеко. Па(н) Дорогоста(и)ски(и) поведи(л), и(ж), де(и), «то ве(р)хъ Бобрицы», а пнве Трипо(л)ские поведили, же, де(и), «Бобрица далеко. Може то бы(т) ве(р)хъ полеву кгру(нт) пно(в) Трипо(л)ски(х), а по праву мо(и), и тамъ, де(и), маю дале(и) у поле, але не с ними». А панове Трипо(л)ские пре(д) се тве(р)дили и поведили, и(ж), де(и), «мы ту(т) с тобою границы не маемъ, естъ то нашъ кгру(нт) властъны(и), а не тво(и) кгру(нт). На(м), де(и), е(ст) дале(и) за Бобрицею, яко жь, де(и), на Бобрицы и тепе(р) естъ футо(р) по(д)даны(х) наши(х) трипо(л)скихъ, а тамъ, де(и), за Бобрицою граница — кгру(нт) пришолъ Со(л)тановъ Халепского, а за тымъ — кгру(нт) Витечо(в)ски(и) пна по(д)коморо(г)[о], а с правое стороны кгрунтъ его м(л). кнжати воеводы киевъского Стаецки(и) прилегъ». Якожь и Федо(р) Халепъски(и), тутъ же стоечи, поведи(л), ижь, де(и), «ω(т) селъ е(ст) мало не полъмили Бобрица, и тамъ, де(и), за Бобрицою мо(и) кгру(нт) з кгру(н)томъ Трипо(л)скимъ границою естъ, а з дру-
94 зв. гое стороны за моимъ — кгру(нт) Витечо(в)ски(и) з кгру(н)то(м) // Стаецкимъ его м(л). пна воеводы киевъского. Трипольски(и) кгру(нт) зды(и)муе(т)ся и граница е(ст) старове(ч)ная с паны Трипольскими, а не с пно(м)

[67] Від слів «а(л)бо грани(ц) чиниты, кгды (ж)...» до цього місця текст вписаний іншим почерком.

[68] Описка замість «петы».

Дорогоста(и)скимъ<,> бо зо мъною, дє(и), николи панъ Дорогоста(и)ски(и) ани єго прє(д)ковє з веку границы нє мєли».

А пановє Трипольскиє мовили:

«Ту(т) сє, дє(и), панє по(д)коморы(и), добрє значи(т), ижъ па(н) Дорогоста(и)ски(и) нє нашу Бобрицу, которая в кгру(н)тє Трипо(л)скомъ є(ст), у своємъ приви(л)ю маєтъ, алє и(н)шая гдє(с) у єго кгру(н)тє Бобрица быти можє, кгды жь тамъ въ єго приви(л)и сєла на Бобрицы вспоминаєтъ<,> а ѡ(н) тєпє(р), яко в. м. привєлъ, ниякого сєлисча своєго на сє(и) Бобрыцы нє показує и нє покажє, кгды (ж) и самоє всєє Бобрицы рє(ч)ки хибылъ, пускаючи єє в на(ш) кгру(нт) яко властъную ншу. И ту(т) єму на томъ мє(ст)цы ничого нєтъ и про(д)комъ єго нє бывало. И я(к) взялъ с пєты по нашомъ вла(ст)номъ кгру(н)тє, та(к) и до сєє другоє пєты всє по нашо(м) кгру(н)тє єдучи, на нашомъ жє вла(ст)номъ<,> пєту свою указує(т). А пограни(ч)ники нши єму тутъ з собою границы нє признаваютъ, то(л)ко з нами границу быти повєдаютъ. А што, панє по(д)коморы(и) и пнє комо(р)нику, панъ Дорогоста(и)ски(и) по ншомъ вла(ст)но(м) кгру(н)тє по два дни є(з)дєчи, указова(л) в. м. нєякиєсъ границы з валу у валъ, з долины у долину и полємъ, хибивши рєчки Бобрицы, на поли сталъ, минувши Бєрєзовы(и) га(и), которы(и) па(н) Дорогоста(и)ски(и) назыв(л) Ку(х)мистовъски(и) [69] га(и), а люди єго // з вко(в) [70] называютъ Бєрєзовы(и). и в нашомъ 95
приви(л)ю уси доложоны, а въ єго привилю гаєвъ нєтъ. И то указуючи, ижь то пєта єго кгру(н)ту быти мєла, николи показатъ нє можє, бо и на сє(с) ча(с) вашє(и) мл(с)ти нє показа(л) ани грани(ц) слушны(х), ани пи(с)ма на границы, яко бы то та(м) границы чинєны быти мєли, и коли, и хто, ани дє(р)жа(н)я, ани ужива(н)я про(д)ко(в) свои(х). Алє то є(ст) вла(с)ны(и) кгру(нт) ѡ(т)чи(з)на [71] нша и про(д)ко(в) нши(х)<,> которую єсмо мєли и має(м). И ѡ(т) ѡного ча(с)у, яко єго к(р). м(л). про(д)ку ншому за слу(ж)бы єго з ласки своєє королє(в)скоє дати рачи(л), вє(ч)ны(м) и дєди(ч)нымъ право(м) споко(и)нє дє(р)жали и вживали и тєпє(р) дє(р)жимо и вживаємо».

А и(ж) сє было того (д)ня ѡ(в)торкового спознило, ѡ(т)вола(в)ши чєрє(з) во(з)но(г)[о̄] тую справу дозавтрєя [72], то є(ст) до сєрєды мца июля два(д)ца(т) шостого дня, по(д) тою (ж) мо(ц)ю ѡ(т)ложилисмы, наказавъши сторонє ѡ(т)по(р)но(и), пно(м) Трипо(л)ски(м), по свои(х) граница(х) знаки указывати. А кгды вжє было наза(в)трєє, у сєрєду, тогды постановивъшисє ѡбє(д)вє сторонє, пновє Трипо(л)скиє, вси чотыри бра(т)я, привє(д)ши на(с) на пєту кгру(н)ту своєго на(д) рєчку Лукавицу та(м), гдє тая рє(ч)ка по(д) сєло(м) Малы(м) Ѡбуховомъ у Стугну упала, а єго м(л). па(н) по(д)коморы(и) повєдає(т), «жє-мъ рєчки Сту(г)ны нє видє(л), то(л)ко болото». А пновє Трипо(л)скиє повєдили, жє та(м) // Лукавица у Стугну упа- 95 зв.
ла. У томъ лєсє ставши на горє и на(д) лєсомъ, к болоту, троха нижє(и)

---

[69] Пропущена літера: треба «Кухмистровъски(и)».
[70] Пропущена літера, очевидно, треба «з вєко(в)».
[71] В цьому слові літера «а» виправлена з «ы».
[72] Текст від слів «бо и на сє(с) ча(с) вашє(и) мл(с)ти нє показа(л)...» і до цього місця вписаний іншим почерком.

Малого Ωбухова, поведили, и(ж), де(и), «ту(т) се починае(т) пета кгру(н)-ту нашого Стримятицкого, ω(т) ωзера Уюнънего и ω(т) устъя Лукавицы, где у Стугну упала, с тре(х) деди(н)<,>: ωди(н) кгру(нт) за болотомъ прилегъ Бе(з)рядицки(и) манастыря киевъского Пече(р)ски(и), а (з) другое стороны кгру(нт) Нещеровъски(и) пна Су(л)ковского, а с третее стороны кгру(нт) Луковицки(и) по право(и) стороне, што Ωбухово(м) называю(т), а нашъ, де(и), по лево(и) стороне, которая ре(ч)ка граничи(т) Ωбуховъ з Стрымятичи».

Где на ωномъ ме(ст)цы стоечи, ωбоя сторона мове(н)е межи собою чинили, то е(ст) пнове Трипольские поведили<.>, и(ж), де(и), «яко дня ωногдашнего, в понеделокъ, на року припаломъ, на пе(р)вшомъ дню мца июля два(д)ца(т) четве(р)того, во(д)ле декрету трибуна(л)ского и во(д)лугъ инъте(р)цызы ншое, на ωбе стороне даное, пере(д) в. м(л). ωказовали(с)мы право, приви(л)я, листы, доводы, сведе(ц)ства на и(м)е(н)я и кгру(н)ты наши Трипо(л)ские по Кра(с)но(и) речъце и Стримятицкие ω(т) речки Луковицы, старове(ч)ное жывото(ц)кое границы<,> стародавное де(р)жанъе и (с)поко(и)ное вжива(н)е та(к) про(д)ковъ нши(х), яко и на(с) самыхъ, и слушности грани(ц) старожи(т)ны(х), то е(ст) ре(ч)ки Луковицы, ω(т) которое кгру(нт) нашъ его м(л). кнжа[73] воевода киевъски(и) кгва(л)товне и бе(з)правне з поко(и)ного де(р)жа(н)я и вжива(н)я бы(л) ω(т)ня(л) и за(с)
96 за правными переводы и за декретами трибуна(л)ски(ми) // ω(т)да(т) и ве(р)-нуть муселъ и границу, яко ве(ч)ны(и) па(н), учини(л), яко се то зна(ч)не и ясне пере(д) в(м). показало. А па(н) Дорогоста(и)ски(и) толко голыми словы поведае(т), ижь якобы па(н) воевода ω тую мае(т)ность Ωбуховъскую право(м) ωт него спа(р)ты(м) естъ, а права не указуе(т)». И домовялисе пнове Трипо(л)ские, абы право свое на Ωбуховъ, за чи(м) ω(т) пна воеводы в де(р)жа(н)е Ωбухова вшо(л), показалъ.

Теды панъ Дорогоста(и)ски(и) показалъ листъ, даровы(з)ну пна воеводы киевъского, не яко на вечъность, але яко на доча(с)ное де(р)жа(н)е того име(н)я Ωбухова, в которомъ то листе своемъ па(н) воевода киевъски(и) того докладаетъ, и(ж) то(т) Ωбухо(в) не доча(с)ны(м), але ве(ч)нымъ правомъ купнымъ мелъ и па(н)у Дорогоста(и)скому его з ла(с)ки уступи(л). Проти(в) которого листа пна воеводына пнове Трипо(л)ские мовили, же, де(и), «с того листа добре значи, и(ж) па(н) воевода не доча(с)ны(м), але ве(ч)-ны(м) пно(м) Ωбухова бы(л). Теды-(с)мы яко з ве(ч)ны(м) пно(м) справу мели и границу чинили, которую в(м). готовы е(с)мо указати и указуемъ». А што указуе два ли(с)ты, ωди(н) ω(т) пна Федора Трипо(л)ского и ω(т) пна Ивана Со(л)тана, якобы мели просити на пасеки ка[74] Кра(с)но(и) ре(ч)-це, теды па(н) Ива(н) Солъта(н), са(м) ωчевисто ту(т) же стоечи, и па(н) Федо(р) Трипо(л)ски(и) поведили «и не (з)нали се до того листу, ижь его николи не давали, та(к)же и до то(г)[о] другого шляхе(т)ского, кокоры(и)[75]

---

[73] Слово виправлене з «кнжати», де склад «ти» закреслений.
[74] Описка замість «на».
[75] Описка замість «которы(и)».

з многими пεча(т)ми // николи на сво(и) кгру(нт) нε давали, то(л)ко на Ωбухо(в)ски(и)»<,>. 96 зв.

И ω(т) тоε пεты уза(в)ши, ω(т) пε(р)вшого копца ω(т) ωзεра Ую(н)нεго<,> указуючи старожи(т)ную границу рε(ч)ку Лукавицу, εдучи по право(и) руцε, дε(р)жεчи рε(ч)ку Луковицу<,> привεли на(д) лε(с), ку валу Попεрεчному по(д) лεсо(м). У ко(н)цы того вала Попεрε(ч)ного копε(ц) други(и). И ты(м) вало(м) Попεрε(ч)нымъ ку валу Долъгому, которы(и) идε(т) по(д)лε дороги Ходо(р)ковъскоε до Пεрεворо(т)я, а ты(м) вало(м) До(л)гимъ чεрε(з) полε мимо вε(р)хи рε(ч)ку [76] Вукавыцы [77]. По то(м) До(л)гомъ валу указовали копцо(в) нεмало усыпаны(х), дε(р)жεчи старожи(т)ную границу, рε(ч)ку Луковицу по правε, а новую границу, чεрε(з) пна воεводу киεвъского учинεную, по лεвε, повεдаючи причину, и(ж), дε(и), «для покою своεго, яко убожьшиε, пну вεликому ω(т) тоε старожи(т)ноε границы Луковицы кгру(н)ту своεго вла(ст)ного уступили εсмо нεмало». И ты(м) До(л)ги(м) вало(м) вεдучи чεрε(з) полε мимо вε(р)хи рε(ч)ки Луковицы, проты(в) могилы Плоскоε [78] тамъ жε з валу налεво, просто полε(м), чεрε(з) долину Дεрεмε(з)ную пεрεεха(в)ши, пнове Трипо(л)скиε повεдεли, жε, дε(и), ту(т) граница старожи(т)ная зышлася з новою, ω(т) пна воεводы учинεною<,>. Ω(т) тоε долины Дεрεмε(з)ноε на Ко(н)дратовъ Ку(р)га(н) [79], ω(т) того гу(р)гана [80] на двε ябло(н)цы ку могилε Ωди(н)цу [81], а ω(т) тоε могилы Ωдинокоε у Кривую рε(ч)ку, а Кривою // рεчкою у рε(ч)ку Кра(с̆)ную, копε(ц) по копцу уси(х) 97
сто копцо(в) указовали, по(д)лε рε(ч)ки Кривоε дε(р)жεчи кгру(нт) Ω(л)шаницки(и) и Ωбухо(в)ски(и) по право(и) руцε, а по лεву кгру(нт) Стримятицки(и) а Трипо(л)ски(и). И Кривою рε(ч)кою привεли до Кра(с)ноε, гдε тая Кривая у Кра(с)ную упала, и на устъи ты(х) рεчо(к) показали копεцъ и пεту<,> повεдаючи быты за Кривою по правε кгру(нт) Уω(л)шани(ц)ки(и)[!], а (з) другоε стороны увεрху Кра(с)ноε кгру(нт) Бεлоцε(р)ковъски(и), а с трεтεε стороны мεжи тыми рε(ч)ками по лεву кгру(нт) сво(и) Трипо(л)ски(и). И повεдили, и(ж), дε(и), «по лεво(и) сторонε чεрε(з) рεчку Кра(с)ную нашъ кгру(нт) пришо(л) на ку(р)га(н) на(д) болотомъ [82], гдε, дε(и), вжε граница кгру(н)ту нашого з Бεлою Цε(р)ковъю ε(ст)».

И привε(д)ши до тоε пεты, мεжи тыми рε(ч)ками Кра(с)ною и Кривою застановы(в)шися, пановε Трипо(л)скиε повεдили:

«Кгды (ж) мы вашмостя(м), пнε по(д)коморы(и) и пнε комо(р)нику, яко су(д)ямъ своимъ, доброво(л)нε и полюбовнε ωбранымъ, на то(м) тε(р)минε, за дεкрεтомъ трибуна(л)ски(м), во(д)лε и(н)тε(р)цызы своε показали права, приви(л)я, листы, твεръдости, доводы, свεдε(ц)ства, дεкрεта εго к(р). м(л)., трибуна(л)скиε и зεмъскиε киεвъскиε и вси пεрεводы пра(в)ныε ω кгва(л)товноε выбы(т)ε споко(и)ного дε(р)жа(н)я, а до того старовεчъноε

[76] Мабуть, помилково замість «рε(ч)ки».
[77] Описка замість «Лукавыцы».
[78] Слова «могилы Плоскоε» підкреслені, на полі проти них знак NB.
[79] Слова «Ко(н)дратовъ Ку(р)га(н)» підкреслені.
[80] Описка замість «ку(р)гана».
[81] Слова «ку могилε Ωди(н)цу» підкреслені.
[82] Слова «на ку(р)га(н) на(д) болотомъ» підкреслені, на полі проти них знак NB.

дє(р)жа(н)є и вжива(н)є про(д)ко(в) нши(х) и на(с) самы(х) бо(л)шє(и), нижли ω(т) ста лє(т), на тыє то кгру(н)ты // нши, вє(р)ху мєнєныє, а па(н) Дорогоста(и)ски(и), хотя (ж) уқазує нєякоє(с) доча(с)ноє и нєдосконалоє право своє, за которымъ николи про(д)ковє єго и ω(н) самъ жа(д)ного дє(р)жа(н)я ани вжива(н)я нє мєли, и нє показує и давно(ст) зємъскую, промо(л)чали про(д)ковє єго и ω(н) са(м), ω тоє николи правомъ ни с кимъ нє чинили и нє позывали, а про(д)ковє нши и мы сами того своєго кгру(н)ту ншого в дє(р)жа(н)ю и в споко(и)номъ ужыва(н)ю были, єстє-(х)мы ажь и до того часу».

97 зв.

А ω промо(в)ча(н)ю давности зємъскоє подавали а(р)тыкулы, в правє посполитомъ и статутє ωписаныє: напє(р)вє(и) подали з ро(з)дєлу чє(т)вє(р)того а(р)тыку(л) шє(ст)дєся(т) шосты(и), а (з) роздєлу трєтєго подали а(р)тыкулъ три(д)ца(т) шосты(и), и три(д)ца(т) сємы(и), и три(д)ца(т) ω(с)мы(и), и на и(н)ши(х) мє(ст)ца(х) в статутє<,>.

А по доко(н)чє(н)ю и по указа(н)ю грани(ц) з обу(д)ву сторо(н) того дня два(д)ца(т) шостого июля, то є(ст) в сєрєду<.>, и(ж) было спознило, мы тєды, нє могучи ко(н)чити тоє справы того дня, ω(т)ложили є(с)мо тую справу на дєкрє(т) до дня завтрєшнєго, то є(ст) до чє(т)вє(р)га мца июля два(д)ца(т) сємого, наказавши ωбєю(м) сторонамъ до слуха(н)я дєкрєту стати на то(м) мє(ст)цу, гдє па(н) Дорогоста(и)ски(и), пєту собє мєнєчи, зача(л). А наза(в)трєє, в чє(т)вє(р)гъ, дня вышє(и) мєнованого ωбє(д)вє сторонє, такъ поводовая, яко и ω(т)по(р)ная, пнове Трипо(л)скиє ставши, ни(ж)ли єщє дєкрє(т) вы(и)ти мєлъ, повєдили, и(ж), дє(и), «пнє по(д)коморы(и) и пнє комо(р)нику, ачъ бы, дє(и), на(м) то(г)[о] было мало потрєба, абы(с)мы мєли якиє границы // пна Дорогоста(и)ского видє(т) албо тєжь и своє показыва(т) кг[!] воли пану Дорогоста(и)скому, и на то-(с)мы сє свє(т)чили и протєстовали, кгды (ж), дє(и), мы маємъ сво(и) пєвныє и ясныє границы, уживанє и дєржанє старода(в)ноє в оных, которыє, дє(и), и ужива(н)є нашє старовє(ч)ноє, правуючисє зъ єго м(л). пно(м) воєводою києвъски(м) и щє(р)нцами [!] мико(л)скими чєрє(з) колъкона(д)ца(т) лє(т) ω(т)[83] ω(т)ня(т)є кгру(н)ту нашого Стримятицкого и Трипо(л)ского, такъжє и ω границы, дєкрєтами єго к(р). м(л)., такжє тє(ж) трибуна(л)скими и зємъски(ми), присужоно и, за доводо(м) и присєгами нашими, ствє(р)жоно є(ст), на(д) которої ствє(р)жєнъє и дєкрєта звы(ш)мєнованыє намъ вжє жа(д)ны(х) чинє(н)я грани(ц) с пно(м) Дорогоста(и)скимъ нє потрєба. А што сє дотычє(т) права нашого, то є(ст) привилъєвъ, листовъ, ужива(н)я и грани(ц), то, дє(и), всє є(с)мо вжє[84] пєрє(д) в. м(л). то казали и во всє(м) инътє(р)цызє своє(и) досы(т) учинили. Указали є(с)мо тєжъ и старую свою границу, то є(ст) рє(ч)ку Лукавицу, и тую новую, которую єсмо учинили зъ єго м(л). пно(м) воєводою києвъски(м) с пєвны(х) причи(н), упустивши вла(ст)ного своєго кгру(н)ту єго м(л)ти ку Ωбухову и Ω(л)шаницы для покою своєго нємало, бо-смы то чинили зъ єго мл(с)тью пно(м) воєводою києвъ-

98

[83] Мабуть, помилково замість «ω».
[84] Слово дописане над рядком.

скимъ не по старове(ч)но(и) границы, але по своемъ вла(ст)номъ кгру(н)те, яко з дедичо(м) и ве(ч)нымъ, а не доча(с)ны(м) де(р)жавцою мае(т)ности Ѡбухо(в)ское. А па(н) Дорогоста(и)ски(и) з нами чини(т) и тру(д)ность задае ѡ кгру(нт) и ѡ границы не яко деди(ч), але яко доча(с)ны(и)[85], кгды(ж) то(т) Ѡбухо(в) ѡ(т) его м(л). пна воеводы кие(в)ского з ла(с)ки его м(л)ть мае(т) до часу, ве(ч)ного права // не мае(т) и не показуе(т), то(л)ко ли(ст) его м(л)ти пна воеводы киевъского непра(в)ны(и), которымъ его м(л). ве(ч)но(ст)ю свою з ла(с)ки свое пусти(л), а пре(д) се де(и) намъ право нше ламъле(т) и границы псуе(т) чере(з) декрета его к(р). м(л)ти и трибуналъские и земъские кие(в)ские». На што се све(т)чили и просили еще при то(м) панове Трипо(л)ские, абы(х) и(х), пно(в) Трипо(л)скихъ, при то(м) праве и(х) досконало(м) заховавши, на(д) тое право и(х) во(д)лугъ права посполитого ку доводу припущоно было, и бралисе ку доводу<,>. 98 зв.

А по вчине(н)ю декрету нщого судового пнове Трипо(л)ские поведили, и(ж), де(и), «пне по(д)коморы(и) и пне комо(р)нику, дее(т)се на(м) на(д) право посполитое и наше, кгды ж е(с)мы досы(т) ясное, доскон алое и доброе право свое маючи, на мае(т)ности свое(и) имене(и) нши(х) Стримятичи и Триполъ показали, то е(ст) привилея, данины его к(р). м(л)ти, ве(ч)ности, листы, ко(н)фи(р)мацы(и), декрета его к(р). м(л)ти, декрета трибуна(л)ские и земъские, доводы, сведецъства, на(д) то показовалисмы де(р)жаня и ужива(н)я нши старовечъные с про(д)ковъ наши(х) в ты(х) певны(х) граница(х), чого па(н) Дорогоста(и)ски(и) не показалъ такъ доскон алого права. Ваша, де(и), м(л)ть, покасова(в)ши и поламавши то все право нше, то е(ст) привилея, листы, тве(р)дости, до того декрета его к(р). м(л)ти, декрета трибуналъские, зе(м)ские, присеги, доводы, веде(ц)ства, де(р)жа(н)я и ужива(н)я наши старода(в)ныя с про(д)ковъ нашихъ и насъ самыхъ, при го(р)шо(м) праве пна Дорогоста(и)ского, мимо лепъшое // и доскона(л)шое право наше, 99 дово(д), то е(ст) присегу, пну Дорогоста(и)скому наказали».

Теды сторона ѡ(т)по(р)ная пнове Трипо(л)ские того декрету нщого не при(и)муючи и розумеючи собе з уближе(н)емъ права сво(г)[ѳ], ѡ(т) того декрету нщого захова(в)ши собе вси посту(п)ки и ѡбороны свои правные вцале, апелевали до суду головного трибуна(л)ского на те(р)ми(н) воево(д)ства Киевъского. Мы есмо имъ апеляцы(и) допустили.

А такъ я, по(д)коморы(и)<,> маючи при собе комо(р)ника моего земъли Кие(в)ское Семена Уру(ц)кого, припатрившися добре листомъ, привиле(м), знако(м), з обу(д)ву(х) сторо(н) у веде(н)ю грани(ц) показованы(м), сведе(ц)ствъ чере(з) све(т)ки, з обу(д)вухъ сторо(н) пере(д) нами поставлены(х), достатечне выслухавши, бачечи бы(т) слушне(и)шие права, сведе(ц)ства, подобне(и)шие знаки у веденю грани(ц) поводовое стороны<,> ни(ж)ли по(з)ваное, бо ачъколъве(к) по(з)ваная сторона копцы свѣжопосыпаные указовала, за которыми дукъть сво(и) ѡ(т)правовала, мянуючи ѡные быти

[85] Можливо, далі пропущене слово «де(р)жавца».

знаки свои(м) грани(ч)ны(м). Лє(ч) жє тыє копцы су(т) нє урядовнє нє чєрє(з) уря(д) по(д)комо(р)ски(и), алє чєрє(з) ни(х) самы(х), по(з)ваны(х), з о(д)ноє, а чєрє(з) яснєвє(л)можного єго м(л)ти княжати Костє(н)тина Ѡстро(з)ко(г)[о], воєводу києвъского, яко дє(р)жавцу на ѡн ча(с) тоє має(т)ности вышє(и) мєнованоє, ѡ которыє ро(з)ницы спо(р) идє(т), з другоє стороны, нєподобнє суть усыпаныє<,> которыє ничого кгрунтови дєдичному пна Дорогоста(и)ского зашкодити нє могуть, кгды жъ єго м(л). па(н) воєвода, тоє
99 зв. має(т)ности нє // нє будучи дєдичє(м), яко зыскивати кгру(н)ту, та(к) єго тє(ж) и тратити нє мо(г)<,> кгды (ж) то то(л)ко самому дєдичови налєжи(т). Прото я тыє копцы за никчє(м)ныє и нєва(ж)ныє быти почита(л).

А прихиляючися до права посполитого и справє(д)ливости свєтоє, наказує, абы сторона поводовая, па(н) Павє(л) Дорогоста(и)ски(и), самосє(м) з шє(ст)ма свє(т)ками присєгу тєлєсъную на томъ мє(ст)цу, гдє мєнє, по(д)коморого, и комо(р)ника моєго дня пє(р)шого постанови(л) и гдє-(м) я юры(з)дыцыю уряду моєго по(д)комо(р)ского фу(н)довалъ, во(д)лугъ статуту права посполитого выкона(л), яко справє(д)ливє и присто(и)нє, нє за(и)муючи кгру(н)ту чужого, границу вєлъ. А кгды присягу учини(т), я до сыпа(н)я копцо(в) во(д)лугъ заводу и показа(н)я грани(ц) стороны поводовоє и права єго, пєрєдо мъною показованого, приступлю.

А сторона по(з)ваная, нє при(и)муючи того дєкрєту, до суду голо(в)но(г)[о] трибуна(л)ского апєлєвала. Я с комо(р)никомъ мои(м) апєляцы(и) допусти(л) и рокъ ѡбєємъ сторонамъ у суду головного трибуналу Любєлъского на то(т) ча(с), кгды справы воєво(д)ства Києвъского напє(р)вє(и) по
100 датє сєго дєкрєту припадуть и сужоны будуть, ку праву стати зложилъ.//

№ 18. [...][1]

Лєта Бо(ж)єго нарожєнья тисєча шє(ст)сотного м(с)ца а(в)густа двана(д)ца(то)го дня.

При бытности мєнє, Ща(с)ного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморого воєво(д)ства Києвского, а при то(и) справє при мнє былъ комо(р)никъ мо(и) києвски(и) пнъ Сємєнъ Уруцки(и), за про(з)бою єго м(л). пна Стєфана Ло(з)ки, ма(р)ша(л)ка єго к(р). милости повєту Мозы(р)ского, которы(и), умысливши и волю свою маючи имєнья свои, сєла, у воєво(д)ствє Києвском лєжачиє кгрунты, мєновитє Пуковъ а другоє сєлищє Батыєвъ, трєтєє Манастырищє, чєтвє(р)тоє Милє(и)чичи, пятоє Щє(н)ко(в)ку, и(ж) тыє кгру(н)ты єго м(л). пну Я(ц)ку Бутовичу, хоружому києвскому, и пото(м)ству єго м(л). вєчнє продати умысли(л), и постановєнья чєрє(з) листы записы свои з онымъ учини(л), и пєрє(д) нами повєди(л), жє вжє єго м(л). пну хоружому и ли(ст) продажи своєє вєчисты(и) дати на тыє имє(н)я кгру(н)ты вышє(и) рєчоныє мєлъ, а хотєчи ты(м) пєвнє(и) тыє сєлища, кгру(н)ты и врочисча проданыє у пришлыє часы яко сєбє самого ѡ(т) пна хоружого и ѡ(т) пото(м)ковъ єго м(л). вєчнє и оноє пото(м)ство мєжи кгру(н)тами, имєнья-

[1] Заголовок акта в книзі відсутній.

ми своими Рожаєва и Ракови(ч) упокои(т) и упєвнить, проси(л) мєнє, по(д)коморого, абымъ по тыхъ граница(х) за єго милостью єдучи, и заведєныхъ, копцы посыпалъ и рубєжи у дєрєвъю положи(л), за чимъ з обу сторонъ абы ка(ж)ды(и) тыхъ кгрунтовъ сами, з особъ ихъ мл(с)ти в ты(х) добра(х) споко(и)нє дєръжачи, ихъ уживалъ и ѡдинъ другому, чєрє(з) ты[и] границы пєрєшє(д)ши, шкодъ во вживанью нє дєлалъ. В чомъ я бачєчи р[є]чъ слушную а повинъность, вряду моєго по(д)комо(р)ского належачую, [т]ыє копцы комо(р)нику моєму києвскому пну Сємєну Уруцкому по ты(х) урочисчахъ и знакохъ, ѡ(т) єго мл(с)ти пна ма(р)шалка показаны(х), усыпати казалъ.

И так ся спочатъку ты(є) границы и копцы в сєбє маютъ:

Напєръвє(и), єдучи з мєста єго мл(с)ти пна маръшалъкова Рожаєва до мєста єго м(л). пна хоружого Брусилова чєрє(з) рєчку єго м(л). пна ма(р)шалъкову Ставискую [!], мєжи рєчкою другою пна хоружого Щє(н)ко(в)кою, посєрєдинє, почавши ѡ(т) лозокъ рєки Зви(ж)дєня два копцы вєлики(х) нарожныхъ, а потомъ противъ того знову два копцы на полю и далє(и), до ку(р)ганья, гдє тєжъ копцы ажъ до дорогъ вєликихъ, которая ѡ(д)на идєт до Высокого, а другая до Раковщины; чєрє(з) тыє дороги по два копцы ажъ до дуба вєликого, которы(и) стои(т) при границы Кочуръскоє. Усихъ сумою копцовъ сємъдєся(т) усыпано єсть, мєжи которыми копцами по дєрєвъю, дубъю и бєрє(з)ю грани, рубєжи чєрє(з) того комо(р)ника, при бытности моє(и) тыє рубєжи положоны(и), пусчаючи кгрунты по право(и) руцє єго м(л). пну Лозцє, маръша(л)ку, до имє(н)я // єго м(л). Рожєва, 100 зв.
Высокого и Рако(в)счины зо всими дубровами, лєсы, сєножатми, ставы и потоки, рєчки и болоты, на ставы сыпанья го(д)ными, а(ж) до границы Забєлоцкоє манастыря Пєчє(р)ского<,> зоставуючи тую границу с Кочуромъ и Забєло(ц)ємъ во(д)лє старого уживанья вцалє, такжє єго мл(с)ти пну Бутовичу, хоружому, пусчаючи по лєвє(и) сторонє тыє кгрунты, ѡ(т) єго м(л). пна ма(р)ша(л)ка прода(н)є, ку имєнью єго м(л). Брусилову, которыє прєрєчоныє зо всими такжє пожитки, дубровами, лєсами, сєножатми, потоки, рєчки и болоты, на ставы сыпа(н)я го(д)ными, которы(х) то кгру(н)товъ яко до Пукова, Батыєва, Милє(и)чичъ, Манастырища и Щє(н)ко(в)ки по ты(х) урочисчахъ и граница(х) з обу сторонъ и(х) м(л). пнъ ма(р)шалокъ и пнъ хоружи(и) маютъ вєчно уживати.

И просили мєнє з обу сторо(н) и(х) м(л). пнъ ма(р)шалокъ и пнъ хоружи(и), абы(х) тую справу и границу, чєрє(з) мєнє и комо(р)ника учинєную, до кни(г) спра(в) мои(х) судовы(х) по(д)комо(р)ски(х) записати каза(л). Которая справа єсть записана и выпи(с) го(д)нє на ѡбє(д)вє сторонє слово у слово и(х) мл(с)ть с книгъ моихъ по(д)коморъскихъ, подъ моєю пєчатью и с по(д)писо(м) руки моєє и комо(р)ника моєго києвского, єсть выдан.

№ 19. [...] [1]

Року Бо(ж)єго тисєча шє(ст)сотного м(с)ца октєбра два(д)цать чєтвє(р)того дня.

На року припало(м) зъ ωтосланья ω(т) суду зє(м)ского Києвского за по(з)вы по(д)комо(р)скими воєво(д)ства Києвского, ω(т) пна Ща(с)ного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморо(г)[о] києвского, выдаными по и(х) м(л). пно(в) Фєдора, Гапона и Ждана Дєдовичо(в) Трипо(л)ски(х) в жалобє брата и(х)

101 м(л). рожоного моло(д)шого пна Фєдор[а] // Дєдовича Трипо(л)ского ω роздєлокъ ро(в)ны(и) и вєчны(и) во (и)мє(нъ)ю и(х) милости спо(л)но(м) в сєлє Кло(ч)кохъ такъ лю(д)ми по(д)даными, яко и кгру(н)то(м) тамо(ш)ни(м), яко то ширє(и) всє мєновитє в ты(х) позвє(х) по(д)комо(р)ски(х), в зє(м)ски(х) и в дєкрєтєхъ суду зє(м)ского Києвского достаточнє ωписано є(ст), на року тєды тєпєрєшнє(м) дня, вышє(и) датою ωпи[са]ного [2], пєрєдо мною, Сємєном Уру(ц)ки(м), комо(р)нико(м) зє(м)ли Києвскоє, за листом ω(т)вороны(м) на тую справу ω(т) єго м(лс)ти Ща(с)ного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморєго, высланы(м) и чєрє(з), ωны(и) ли(ст) пна по(д)коморєго, с пєча(т)ю и з вла(с)ны(м) по(д)писомъ руки єго м(л). умоцнєны(м), ста(в)ши ωчєви(с)тє<;> в сєлє мєнованомъ Кло(ч)ко(х) ωбоя сторона, поводовая пнъ Фєдо(р) моло(д)ши(и) Трипо(л)ски(и), повы(д)[!] понє(с) позовъ по(д)комо(р)ски(и) ω ро(з)дєлокъ ро(в)ны(и) и вє(ч)ны(и) лю(д)ми и кгру(н)томъ сєла Кло(ч)ковского и по вычитанью то(г)[о] позву довєлъ року выписо(м) с кни(г) за(м)ку Ѡ(в)ру(ц)кого со(з)нанья во(з)ного києвского Ку(з)мы Ласка, и проси(л) ω (с)правє(д)ливость, хотєчи мєть вєчны(и) ровны(и) з братьєю своєю в то(и) мєновано(и) маєтности ро(з)дєлокъ.

А позваная сторона пновє Фєдо(р), Гапо(н) и Жда(н) Триполски(є), боронєчи ро(з)дєлку, рокъ бурили тыми словы, и(ж), дє(и), тому во(з)ному Кузмє Ласку на тєпєрєшни(х) роко(х) зє(м)ски(х) києвски(х) Свєтомі хілъских, нєдавно минулы(х), зада(н) єсть фа(л)шъ ω(т) єго м(л). пна старосты ωвруцкого, а прєто, дє(и), ωны(и) во(з)ны(и) урядо(м) свои(м) справєвать нє можє, тогды то(т) дово(д) нє єсть слушъны. И за ты(м) просили волности ω(т) по(з)ву и ω(т) року. И пово(д) мєни(л), жє рокъ слушны(и), бо по(з)вы даны чєрє(з) того во(з)но(г)[о] за ки(л)ко нєдє(л) пєрє(д) заданъє(м) того, яко ωни мєня(т) якии(с) фа(л)шъ, и проси(л) ω роздєлокъ.

101 зв. Я, слухавши(и) ко(н)тровє(р)сы(и) з обєю(х) // сторо(нъ), наказа(л) сторонє по(з)вано(и) [3] далє(и) поступова(т), а сторона позваная апєлєвала. Которοє апєляцыи поводовая сторона боронила и просила, жєбы допущона нє была, кгды (ж) нє(т) самоє головноє рєчи, алє ω(т) зби(тя) и року апєлює, бо, дє(и), «нєвинънє ми справу зволокають, хотєчи мє ω бо(л)шую шкоду припавить» [4]. И просилъ пово(д) ω (с)правє(д)ливость, а позваныє, стоєчи при апєляцыи, бралися на (з)волоку до трибуналу.

А такъ я, нє допускаючи апєляцыи, позваны(х) на сє(с) ча(с) ω(т) року во(л)ными учинивши, наказа(л), и(ж) бы и(н)ши(м) во(з)ны(м) на

[1] Заголовок акта в книзі відсутній.
[2] Склад «са» пропущений.
[3] Мабуть, описка замість «поводово(и)».
[4] Описка замість «приправить».

и(н)ши(и) рокъ пнъ Федо(р) Трипо(л)ски(и) моло(д)ши(и) ѡ тую (ж) ре(ч)ку ро(з)делку ровному ве(ч)ному бра(т)ю свою припозва(л) пере(д) су(д) по(д)коморего. Поводовая сторона, пнъ Федо(р) Трипо(л)ски(и), декре(т) мо(и) принявши, на сторону по(з)ваную и шкоды свои протестовалъся, и [5] в то(м) ро(з)делку зволоку ему неви(н)не учинили.

Которую протестацыю пна Федора моло(д)шого Трипо(л)ского принявши, тую справу про паметь до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) киевски(х) уписати казалъ.

№ 20. [...] [1]

Року Бо(ж)его тисеча ше(ст)со(т)ного м(с)ца ѡктебра два(д)ца(т) пятого дня.

На року, припало(м) зъ ѡтосла(н)я ѿ(т) суду зе(м)ского Киевского за по(з)вы по(д)комо(р)скими, передо (м)ною, Семеномъ Уруцкимъ, комо(р)нико(м) земли Кие(в)ское, за листо(м) ѡ(т)вороны(м), по(д) печа(т)ю и (с) по(д)пи(с)ю руки его м(л). пна Ща(с)ного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморего земли Киевское, высланымъ, а в то(т) ча(с) со мною на то(и) справе были шляхта // ѡбыватели земли Киевское и(х) м(л). пнъ Федо(р) Шишка Ставецки(и), пнъ Я(н) писа(р) ѡвру(ц)ки(и), и пнъ Микола(и) Вороне(ц)кие, ставши(и) ѡчевисте ѡбоя сторона, то е(ст) пнъ Федо(р) Триполъски(и) з братомъ свои(м) ста(р)ши(м) пно(м) Федоро(м) Трипо(л)скимъ, на кгрунте ро(з)ниц села Кло(ч)ко(в)ского межи дво(р)цами своими, за рекою по(д)ле луга реки Норины на проробку ново(м) спо(л)ное дубровы и(х) м(л)., где собе пнъ Федо(р) Трипо(л)ски(и) ѡ(т) ста(р)шого брата своего пна Федора Трипо(л)ского кривду мени(л) быть, где (ж) сторона поводовая, пнъ Федоръ Трипо(л)ски(и), по(д)не(с)ши позо(в), выданы(и) по ста(р)шо(г)[о] пна Федора ѡ поробенье че(р)тежо(в) стары(ш) [2] части его и ѡ розобранье болъше(и) кгрунту присады ѡ(т) реки у(з)лу(ч) Норины, проси(л) ѡ (с)праве(д)ливо(ст). А пнъ Федо(р) ста(р)ши(и), яко по(з)ваны(и), против того по(з)ву мовилъ, и(ж), де(и), «робило(м) свое вла(с)ное, и к тому, де(и), е(ст) еще братя уча(с)ники пнъ Гапо(н), пнъ Жданъ Трипо(л)ские, и(ж) и(х) не (с) припозва(н)я ему в отказе быть не хочу». А пнъ Федо(р), сторона поводовая, мови(л), и(ж), де(и), «не братья, але ты са(м) мене ѡ(т) присады ѡ(т) реки вытиснулъ и вла(ст)ные мои че(р)тежи старые еси ро(з)робилъ чере(з) ли(ст) упомина(л)ны(и)». И показова(л) ли(ст) ѡ(т) суду зе(м)ского Киевского упомина(л)ны(и), в жалобе его до ста(р)шого пна Федора выданы(и), которы(м) его ѡбносилъ, жебы ему та(м) в то(м) ме(ст)цу кри(в)ды не чини(л). И за тымъ проси(л) ѡ (с)праве(д)ливо(ст).

[5] Очевидно «и (ж)».
[1] Заголовок акта в книзі відсутній.
[2] Описка, треба «старых».

Где, ту(т) же стоячи, пнъ Гапо(н) и пнъ Жда(н) Трипо(л)ские ку тому
кгру(н)ту уча(ст)[ни]ками [3] се приповедали, што и пнове Федорове Три-
по(л)ские ωба(д)ва при(з)навали, для чого ста(р)ши(и) просилъ, абы ω(т)
року бы(л) воле(н).

А такъ я, присмо(т)ревшися праву посполитому и статуту, пна Федора
ста(р)шого Трипо(л)ского на се(с) ча(с) ω(т) року во(л)нымъ учинивши,
102-зв. наказую, абы пнъ Федо(р) Трипо(л)ски(и) // моло(д)ши(и) знову ω тую (ж)
ре(ч) по(з)вы по(д)комо(р)скими пна Федора ста(р)шого по(з)ва(л), також
пна Гапона и пна Ждана Трипо(л)ски(х), яко бра(т)ю и уча(ст)нико(в) сво-
и(х), ку прислуха(н)ю тое справы припо(з)ва(л) роко(м) завиты(м).

Што для памети до кни(г) спра(в) судовы(х) по(д)комо(р)ски(х) кие(в)-
ски(х) е(ст) записано.

№ 21. [...] [1]

Лета Бо(ж)его нароже(нь)я тисеча ше(ст)сотного м(с)ца ωктебра два(д)-
ца(т) пятого дня.

На року, за позвомъ по(д)коморъски(м) киевски(м) припаломъ, передо
мною, Семено(м) Уруцкимъ, комо(р)нико(м) воево(д)ства Киевского, будучи
мне на (с)праве урожоны(х) пна Федора моло(д)шого Дедовича Трипо(л)-
ского, яко повода, а межи пны Федоромъ ста(р)шимъ, Гапо(но)мъ, Жда-
номъ Дедовичи Трипо(л)скими, яко по(з)ваными, бра(т)ею рожоною, ко-
(то)ры(х) позва(л) поменены(и) пнъ Федоръ молодши(и) Трипо(л)ски(и)
позвомъ по(д)комо(р)ски(м) з одо(с)ла(н)я ω(т) суду земского Кие(в)ского
до суду подъкоморего на розделокъ вечисты(и) именъя и(х) Кло(ч)ковъ,
межи инъшими именъями и(х) лежачо(г)[о], и к тому тежъ на тотъ же
теръминъ по(з)ва(л) ωсобнымъ позвомъ то(т) же пнъ Федо(р) молодши(и)
Трипо(ль)ски(и) брата своего старъшо(г)[о] Трипольского ω забранье ω(с)т-
рова Бубо(н)ца, на року тогды помененомъ, теперешнемъ, дня и даты
выше(и) писаное за ты(м) по(з)вомъ подкоморъскимъ ωбоя сторона, пнове
Триполъские на местцу, в позве на(з)начономъ, то есть меновите за рекою
103 Норыною, // межи дворъцовъ пновъ Трипольскихъ Коцовщины и Мутовки,
ку ро(с)праве становилисе.

Тамъ же, на то(м) местцу и на томъ теръмине, постановившисе ωче-
висте передо мною, коморъникомъ, пнъ Жданъ Дедовичъ Триполъски(и)
учинилъ приповеданье тыми словы, ижь, де(и):

«Пне коморънику, по ωбеюмъ сторонамъ тое реки Норины, якъ у Черъ-
ниговца(х) с пано(м) Федоромъ Шишкою Ставецкимъ и братьею моею ро-
жоною, также, де(и), и по друго(и) стороне реки Норины, где теперъ
ваша м(л). стоишъ, я з братьею своею и з ыменъями ихъ, такъ уме(с)ными

---

[3] Текст пошкоджений.
[1] Заголовок акта в книзі відсутній.

зо мною, яко тєжь и ихъ ѡсобнымъ Коцовщиною, маю в судєрєви з ними, я маю свои вла(с)ныє части, ѡпро(ч) умєсны(х) имєнє(и) Клочко(в) и Бубєнъца: пє(р)шую ча(ст) ѡсобную в ро(з)дєлє вєчномъ ѡ(т) брать(и) моєє маю зємлю Давы(д)ковскую и Чєрънигoвскую, которую, дє(и), єсми вымєня(л) и до(с)талъ ѡ(т) пна Ивана Со(л)тана за (и)мєньє моє Кнжичи, и по то(и) жє, дє(и), части Давы(д)ковско(и) маю по ѡбєюмъ сторона(м) рєки Норины; до того, дє(и), маю и (в) зємли Полоча(н)ско(и); такжє, дє(и), маю и в томъ Бубєнъцы, о которы(и), дє(и), бра(т) нашъ пнъ Фєдо(р) молодши(и) позываєть пна Фєдора ста(р)шого, брата нашого. И в ты(х), дє(и), помєнєны(х) частя(х) заровно з бра(т)єю маю во вси(х) пожитко(х) з ними в ты(х) имєньяхъ, абы, дє(и), на потомъ праву моєму то ничого нє шкодило».

И проси(л) пнъ Жданъ Трипо(л)ски(и), абы(м) я тоє приповєданьє єго, до книгъ по(д)комо(р)ски(х) приня(в)ши, записати каза(л), што записано єстъ.// 103 зв.

№ 22. [...][1]

Лєта Бо(ж)єго нарожєнья тисєча шє(ст)сотно(г)[о] м(с)ца ѡктєбра два(д)ца(т) шостого дня.

На року, за по(з)вомъ по(д)коморъскимъ, выдано(м) за жаданьємъ урожоного єго м(л). пна Гарасима Сурина, по(д)су(д)ка зємского києвского, и ѡ(т)ца Григоря Савича, свєщєнъника ѡ(в)руцкого цє(р)кви свєты(х) правє(д)ны(х) Екима и А(н)ны, по вєльможную єє м(л). кнєгиню Алєкса(н)дровую Вишнєвєцкую кнжну Алєксанъдру Капустянъку ку розграничєнью кгрунтовъ у Кру(г)ло(г)[о] лєса, за рєчкою Звонкою, на дєнь сєго(д)нєшни(и) м(с)ца ѡктєбра два(д)ца(т) шостого дня припаломъ, пєрєдо мною, Сємєномъ Уру(ц)ки(м), коморъникомъ зємли Києвскоє, за листо(м) ѡ(т) єго м(л). пна Ща(с)ного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморєго зє(м)ли Киє(в)скоє, до тоє справы зосланымъ, и при мнє на то(т) ча(с) будучими ихъ м(л). ѡбыватєльми зємли Києвскоє єго м(л). пно(м) Иваномъ Лозкою, писаромъ зємски(м) києвски(м), пно(м) Ра(х)валомъ Витовски(м), ловчимъ зє(м)ли Києвскоє, пно(м) Фєдоро(м) Шишкою Ставєцки(м), пно(м) Гапономъ и пно(м) Фєдоромъ Дєдовичи Трипо(л)скими, пно(м) Матысо(м) Жуковски(м) и и(н)шими нємало, при мнє будучими, кгды ся зъ стороною поводовою, и(х) мл(с)тями рєчєными пны ѡбыватєлми на кгру(нт) у Кру(г)лого лєса, за рєчкою Зво(н)кою, и та(м) ставши, ю(р)здыцыю[!] вряду своєго фу(н)доваваъши и чєрє(з) возного єнора(л)ного[!] шля(хє)тного Дє(м)яна Суєту ѡбвола(т) и до (с)правы // сторонє поводово(и) противко по(з)вано(и) приступова(т) 104
наказа(л). По ѡномъ ѡбволанью, ставши ѡблично, єго м(л). пнъ Гарасимъ Суринъ, по(д)судокъ зє(м)ски(и) киє(в)ски(и), са(м) ѡ(т) сєбє и, за мо(ц)ю листовною уча(ст)ника своєго, рєчєного попа Григорья Савича, позо(в) по(д)комо(р)ски(и) жалобы своєє по(д)нє(с) и з оного, на по(з)ваную єє

[1] Заголовок акта в книзі відсутній.

мл(с)ть кнεгиню Вишнεвε(ц)кую жалуючи, читати далъ. И такъ ся в собε маεтъ:

«Сча(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) киεвски(и), вε(л)можно(и)[2] кнεгини Алεксанъдрово(и) Вишнεвεцко(и) кнжнε Алεкса(н)дрε Анъдрεεвнε Капустянцε, кашталяновнε бра(с)ла(в)ско(и), старо(с)тя(н)цε ѡ(в)руцко(и).

Жалова(л) в суду моεго по(д)комо(р)ского урожоны(и) пнъ Гарасим Суринъ, по(д)судокъ зε(м)ски(и) киεвски(и), и свεщεнъникъ [ѡ]вруцки(и)[3] цε(р)кви свεты(х) правε(д)ны(х) Екима и Анъны ѡтε(ц) [Г]ригорε(и) Сави(ч) на вашу м(л). ѡ том што (ж), дε(и), року прошлого тисε[ч]а пя(т)сот дεвεтьдεся(т) ѡ(с)мого м(с)ца августа ѡ(с)могона(д)[ц]ать дня ваша, дε(и), м(л)., на(с)ла(в)ши моцно кгва(л)то(м) по(д)да[ни]х мεщанъ своих алεкса(н)дровски(х) и слобожа(н) го(р)ловски(х) [на] власны(и) кгру(нт) и(х) зобопо(л)ны(и) во врочища ѡколо Кру(г)лого лεса, за рεчкою Звонкою, сεножати ихъ покоси(т) и ѡ(т)ня(т) кгвалтовнε росказала. Которы(и) то пнъ по(д)судокъ и(з) ты(м) свεщεнъникомъ ѡ(в)руцки(м) зара(з) вашу м(л). в ты(м) жε року звы(ш)мεнованымъ ѡ тоε бε(з)правноε и кга(л)товноε[!] ѡ(т)ня(т)ε и покошεньε сεножатε(и) свои(х) на роки зε(м)скиε киεвскиε, ѡ (с)вεто(и) Тро(и)цы припадаючиε, пεрε(д)[4] су(д) зε(м)ски(и) позывали. Яко (ж) су(д) зε(м)ски(и), прихиляючися праву посполитому, дεкрεтомъ своимъ ѡтосла(л) вшу м(л). ѡбεю(х) сторонъ на ро(с)праву до суду моεго по(д)комо(р)ского.

Ѡ(т) которого дεкрεту зεмского ваша м(л)., кнεгинε Алεксандровая Вишнεвεцкая, до суду головного трибуна(л)ского апεлεвала. Су(д) зεмски(и) апεляцы(и) вшε(и) м(л). допусти(л). А кгды, дε(и), тя[!] справа за апεляцыεю приточилася пεрε(д) су(д) головны(и) трибуна(л)ски(и), су(д) тεдъ[5] трибуна(л)ски(и), ни в чи(м) нε нарушаючи дεкрεту суду зεмского,
104 зв. знову // вашу м(л). до суду моεго по(д)коморъского ѡтосла(л), што ширε(и) а достаточнε(и) на поступко(х) правны(х) и на дεкрεта(х) зεмъски(м) и трибуна(л)скомъ ѡписано и доложоно εть[6].

Яко жъ пнъ Гараси(м) Сури(н), по(д)судокъ зε(м)ски(и) киεвски(и), и(з) ты(м) свεщεнънико(м) правεдницъкимъ, нε въставаючи в правε своεмъ, ѡ то вашу м(л). пεрε(д) су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) си(м) по(з)во(м) мои(м) позывають, прото приказуε(м), абы вша м(л)., кнεгинε Алεкса(н)дровая Вишнεвεцкая, пεрεдо мъною, а в нεбы(т)ности моε(и) ино пεрε(д) комо(р)нико(м) мои(м), ѡ(т) поданья сεго по(з)ву моεго по(д)комо(р)ского за (д)вε нεдεли та(м) выεха(в)ши, на кгру(нт) ку ро(с)правε и ро(з)дεлку ѡчεвисто стала и в то(м) сε εго м(л). пну Гарасиму Сурину, по(д)су(д)ку зε(м)скому киεвскому, и ѡ(т)цу Григо(р)ю Савичу, свεщεнънику правε(д)ни(ц)[ко]му, яко на року завитомъ, усправε(д)ливила.

---

[2] Друга літера «о» виправлена з іншої букви.
[3] Тут і далі 11 рядків тексту з лівого боку аркуша пошкоджені; реконструйовані літери взято в квадратні дужки.
[4] Літера «п» виправлена з «з».
[5] Мабуть, помилково замість «тεды».
[6] Описка замість «εсть».

П[и]санъ ув О(в)ручомъ року Бо(ж)єго нарожєнья тисє[ча] шє(ст)сотного м(с)ца ѡктєбра второгона(д)ца(т) д[ня]. Сємєнъ Уруцки(и), комо(р)никъ зємли Києвск[оє], вла(ст)на рука».

А по вычита(н)ю того по(з)ву пово(д), довє(д)ши даня єго по(з)вано(и) ѡчєвисто в руки рєляцыєю во(з)ного выписо(м) с кни(г) за(м)ку г(с)дрьского Ѡвру(ц)кого, да(л) сторону по(з)ваную чєрє(з) во(з)ного єнора(л)ного шляхєтного Дє(м)яна Суєту до росправы приволати.

За которы(м) приволаньємъ во(з)ного и(з)вавшися [7], ѡчєвисто ста(в)ши, умоцованы(и) приятєль єє м(л). кнєгини Алєкса(н)дровоє Вишнєвєцкоє пнъ Я(н) Воронєцки(и), писа(р) замку Ѡ(в)ру(ц)кого, за мо(ц)ю листовною, єму до ѡбмовы в то(и) справє на зыскъ и страту даною, нє (в) способъ ко(нт)ровє(р)сьг(и), я [8] с поводовою стороною, вда(л)ся, то(л)ко в способъ ѡбмовы повєди(л), жє «позваная до росправы в то(и) справє с поводомъ
перє(д) вшєю мл(с)тью фору(м) слушного нє маєт(т) // с ты(х) мє(р), жє 105
по(з)ваная ѡ (з)лы(и) пєрєво(д) права в ты(л) за якою(с) апєляцыи єго о(т) суду зє(м)ского Києвского, ѡ которо(и) ани по(з)ву, до нєє выданомъ до суду зє(м)ского, нє видала, у суду трибунальского заѡ(ч)нє ѡдє(р)жаны(и), до суду головного трибуна(л)ского ку по(д)нєсєнью а скасованю єго, повода, запо(з)вала». Чого доводєчи, позовъ на трибуна(л), ѡ то выданы(и), и рєляцыю во(з)ного Ивана Вышєтравки положєнья єго по по(з)ваного выписє(м) с кни(г) за(м)ку Ѡ(в)ру(ц)кого доводи(л), и повєди(л), жє пово(д) противъ по(з)ваноє на нинєшни(м) року, яко нєслушномъ року, уставать и тоє справы проти(в) по(з)ваноє попирать ани того, яко ѡ(н) мєнуєтъ, кгрунту, нє росправившися ѡ то с по(з)ваною за ты(м) по(з)во(м) ку суду трибунальского, граничить нє можєть. [И] [9] проси(л), абымъ я тую справу суспи(н)дова(л) до того ча(с)у, ни(м) сє пово(д) [с] по(з)ваною за ты(м) по(з)вомъ росправить, и позваную на то(т) ча(с) [во(л)н]ою учини(л). Которы(и) то позо(в), по повода ѡт по(з)ваноє выда[ны(и)] и пєрєдо мною читаны(и), так сє в собє маєть<,>:

«Жикгимо(нт) [Т]рє]ти(и), Божою мл(с)тью коро(л) по(л)ски(и), вєлики(и) кнзь литовски(и), ру(с)[ки(и)], [п]ру(с)ки(и), мажовє(ц)ки(и) [!], жомои(т)ски(и), ифля(нт)ски(и), швє(д)ски(и), кго(д)ски(и), [ван]да(л)ски(и) дєди(ч)ны(и) коро(л).

Тобє, урожоному Гарасиму Сури[ну], [п]о(д)судку зє(м)скому києвскому, приказує(м), ажєбы(с) пєрє(д) судо(м) [наши](м) головны(м) трибуна(л)ски(м) в Люблинє в року пришломъ [тисєч]а шє(ст)со(т) пє(р)вомъ припадаючи(м) и сужоны(м) на то(т) ча(с), кгды [справ]ы воєво(д)ства Києвского поря(д)комъ свои(м) во(д)лугъ рє[єстру] по поданью того по(з)ву напє(р)вє(и) сужоны и ѡ(т)правова[ны] будуть, на жалобу и правноє попиранье кнєгини Алє[кса(н)д]ровоє Вишнєвєцкоє кнє(ж)ны Алєкса(н)дры Капустянъки, [на р]оку, яко на завытомъ, са(м) ѡчєвистє ста(л). Которая тєбє

---

[7] Описка замість «ѡ(з)вавшися».

[8] Очевидно, описка замість «як» чи «яко».

[9] Звідси і далі 15 рядків тексту пошкоджені: з лівого боку аркуша текст зотлів, в кожному рядку бракує від однієї до 4—5 початкових літер. Тут і далі невідновлені місця позначені крапками, а реконструйовані взято в квадратні дужки.

позываеть[10] и[11] то, и(ж) ты, змовившися сполечне з неяки(м) попомъ ωвру(ц)ки(м) Григо(р)емъ Савичо(м) и утвори(в)ши собе неекоесь право на кгрунтъ и ω(с)тро(в) ее вла(с)ны(и) Девоши(н)ски(и), на(д) речкою Звонъкою назвиско(м) лежачи(и), якобы собе належачи(и), привлащаючи собе немалую часть ωного кгру(н)ту, пе(р)ве(и) ув уряде кгро(д)скомъ Киевскомъ задаваючи е(и) тру(д)ности ω неякие(с) грабежи и кривды неякие(с) не(с)лыханые, якобы тобе и по(д)даны(м) твоимъ ω(д) нее поделаные, а пото(м) теперь ω то (ж) пере(д) судомъ наши(м) трибуна(л)ским, в року тепе(р) идучо(м) тисеча шестьсо(т)но(м) [су]жонымъ, и на воеводстве Киевско(м) за апеляцыею неякою(с) якобы роковъ земъски(х) киевски(х), в року тисеча пя(т)сотъ деветьдеся(т) осмомъ ω (с)вето(и) Тро(и)цы сужоны(х), на кото-
105 зв. рыхъ // пречоная кнегиня с тобою жадное росправы не мела ани се в реестре показала, на трибуна(л) выточоною, декретъ пере(д) судомъ трибуналъски(м) на выведенье по(д)коморого на неекое(с) ро(з)граниченъе кгру(н)ту идержа(л)[12] еси. Которая апеляцыя и(ж) не ведати, с кого уро(с)ла, и кнегини жа(д)ное се ро(с)правы с тобою не (з)наеть, ани жа(д)ному умоцованому того ω(т)правовать не (з)лецыла. Хотечи ведомости ω то(м) с книгъ зе(м)ски(х) киевски(х) досегнути, теперъ на рокахъ прошлы(х) Миха(и)ловски(х) ω неположенье книгъ зе(м)скихъ киевски(х) на тебе, яко по(д)су(д)ка, и колекги твоее ω(с)ве(т)ченье вне(с)[ла][13]. А задаваючи теперъ злы(и) и неслушны(и) поводъ[14], гд[е (ж)] твои тое справы помененое ку показа(н)ю такъ д[е]крету тое твое(и) апеляцыи зе(м)ское, яко и роз[ъ]мовъ неякихъ(с), которые припоминаешъ в[ъ] своемъ декрете трибуналъскомъ, также за[...], ку скасованью и по(д)несенью того твоего несл[у]шне и неправне ωде(р)жаного поступку пере[д] судомъ на року звышъменовано(м) припозы[вае(т)].

Писа(н) у Киеве року тисеча шестьсотного ωктебра пятогона(д)ца(т) дня. Ива(н) Ло(з)ка, пи[сар]».

А по вычитанью того по(з)ву пово(д) его мл(с)ть [пан] по(д)судокъ, указуючи пере(д) судомъ нинешни(м) [право?] в то(и) справе слушное, поведи(л), же «по(з)ваная ты(м) [за]даньемъ пометого[15] по(з)ву трибуна(л)ского справу гамовати не може(т), а то с ты(х) причи(н), же кгды ω кр[ив]ды и ро(з)делокъ то(т) з позваною справу у суду зе(м)ского киевского ме(л), ее м(л). зо (м)ною ω то ко(н)трове(р)товала и сама чере(з) себе на су(д) трибуна(л)ски(и) апелевала. И контрове(р)сыи на(с), ωбею(х) сторо(н), апеляцыя чере(з) позваную для того, же су(д) зе(м)ски(и), то(и) справе фору(м) у суду своего не у(з)навши, до суду належного по(д)коморъского ωтосла(л), до суду трибуна(л)ского выточона. И за тою апеляцыею позваная зо мною у суду трибуна(л)ского чере(з) умоцованого своего
106 пна // Ка(с)пера Бразинъского контроверътовали, а су(д) трибуналъски(и) тую жъ справу до суду по(д)комо(р)ского ωтосла(л). Ведлугъ которого декрету трибуна(л)ского фору(м) то(и) справе пере(д) пном коморъникомъ

---

[10] Склад «по» повторений двічі.
[11] Мабуть, помилково замість «ω».
[12] Описка замість «ωдержа(л)».
[13] Звідси і далі 16 рядків тексту пошкоджені: з правого боку аркуша текст зотлів, в кожному рядку бракує від одної до 3—4 кінцевих літер.
[14] Можливо, «переводъ»?
[15] Пропущені літери: треба «поменутого».

єсть слушноє<,>». Якожъ и дє[к]рєта [16] вышърєчоныє автєнътыцє указавши, про[си](л), абы тыє ωбмовы позваноє на сторону ω(т)ло[жи]лъ, а до росправы в то(и) справє правноє по(з)вано(и) при[по]звать наказа(л).

А рєчоны(и) умоцованы(и) кнєгини [Вишнє]вєцкоє домовялъся, абы позвано(и) на то(т) позо(в) [до суду тр]ибуна(л)ского росправи(т), кгды (ж) позваная то(т) увє(с) [...] поводо(в) ганить и то задаєть, жє єсть нєслу[шны(и)], правнє в ты(л) и в нєвєдомости позваноє ωдє(р)жаны(и). [И протєст]ова(л) на своє(м) пляцу за ты(м) по(з)во(м) свои(м) нєслушно(ст) [...] сты єго показати и єго по(д)нєсти проси(л), абы по(з)[ваная н]а тотъ ча(с) ω(т) року волною учинєна была.

Я тогды [Сємєн] Уру(ц)ки(и), коморъникъ, посполу зъ и(х) мл(с)ти пны [ωбыватє]льми, при мнє на то(т) ча(с) будучими, ωборо(н) сторо(н) ω [то вы]слухавши и тую справу добрє зрозумєвши, а ба[чєчи, иж] то справа дєкрєтомъ трибуна(л)ски(м) з ро(с)правы [трибуналск]оє ωбєюхъ сторо(н) на су(д) пна по(д)коморєго ωто(с)лана, [...] єє з ро(с)правы ωбєюхъ сторо(н) єсть ста(л), для того [до дєкрє]ту трибуна(л)ского ся прихиляючи [17], [всє ω]бмовы по(з)ваноє и то(т) позо(в) по повода, ку скасова(н)[ю...] процєсу выданы(и), на сторону ω(т)ложивши, по(з)вано(и) [до рос]правы приступовать наказуєтъ [18].

А умоцованы(и) [кнєги]ни Вишнєвєцкоє, нє при(и)муючи того дєкрєту моєго, [до су]ду головного трибуналъского апєлєвалъ. Я и(м) апє[ля]цыи допусти(л). А єго м(л). пнъ по(д)судокъ пєрєдо мною [ω ш]коды своєє протєстова(л), и(ж), дє(и), єє м(л). кнєгини Вишнєвє(ц)[кая] рєчми нєпотрєбными и нєправными, ку зволоцє справєдливости и приводєчи до шко(д) мєнє, справу мою затлумяєть. Я (т)єды протєстацыю єго м(л). приня[(л)]. До того тє(ж) єи [19] м(л). пнъ по(д)судокъ на мєнє, коморъника, во(з)ными и шля(х)тою сє свєтчилъ, жє я апєляцыи въ ты(и) справє, нє хотєчи справє(д)ливости вчинить, допусти(л), рокъ ωбєюмъ сторонамъ, кгды справы воєво(д)ства Києвского з рєєс[тру] припадутъ и судитися почнуть, жа(т)[?] зложи(л).

Што всє про памєть до книгъ по(д)комо(р)ски(х) записати єсми казалъ.// 106 зв.

№ 23. [...] [1]

Лєта по нарожє(н)ю Ису(с) Христа, сына Бо(ж)єго, тисєча шєстьсотного м(с)ца ноябра сємого.

Пєрєдо (м)ною, Сча(с)ны(м) Ха(р)линъски(м), по(д)комори(м) києвски(м), а при (м)нє на то(т) ча(с) на то(и) справє бы(л) комо(р)никъ воєво(д)ст[ва] Києвского пнъ Сємє(н) Уру(ц)ки(и), по(д)судокъ воєво(д)ства Києвского єго

[16] Звідси і далі 26 рядків тексту пошкоджені: з лівого боку аркуша текст вирваний, в кожному рядку бракує від 2—3 до 7—8 початкових літер.
[17] Слово повторене двічі.
[18] Мабуть, помилково замість «наказуємъ» або «наказа(л)».
[19] Описка замість «єго».
[1] Заголовок акта в книзі відсутній. Від самого акта зберігся лише його початковий аркуш (106 зв.), перекреслений чорнилом навхрест.

м(л). пнъ Гараси(м) Сури(н), тиву(н) воєво(д)ства [Києв]ского [2] пнъ Микола(и) Стє(ц)ки(и) и и(н)ши(х) зацны(х) людє(и) нє[ма]ло, приточиласє справа за позвомь моимъ [по(д)ко]моръскимъ, ω(т) урожоного пна Кузмы Ласка, [зємє]нина воєводъства Києвского, яко сторон[ы пово]довоє, выданымъ по учасниковъ и д[єди]чихъ маєтности Ласко(в)скоє, то єсть по [Ми]ха(и)ла Ласка, судью кгродского вєницкого, [и по бра]тью єго м(л). по пна Богдана а Фєдора [Миха(и)ло]вичовъ Ласковъ, по пна Якуба Мєдушов[ского и] малъжонку єго Ωвдотью, прозываємую [Нєвиданую] Лєвковну Гулєвичовну Пєрєка(л)скую, и по с[ынов] єє А(н)дрєя а Василъя Фєдоровичовъ Ласко[в, по пную] Марковую Пєтровича Ма(р)ю Ивановну Ласк[овну ω] выдєлокъ имєнъя Ласковского половицы, [кото]рая на мєнованого повода правомъ приро[жоным] припадаєть.

На дню тєды пєршомъ д[...] вє(р)ху мєнованомъ я, подкомори(и), на уро[чисчу] пєвномъ, на пєтє границы назваиомъ, подлу[г] с тыми вєрху мєноваными людми зацным[и] и с паномъ коморникомъ, гдє насъ пнъ Кузма Ласко привєлъ, постановившися и юры(з)дыцыю уфунъдовавши, пєрвоє приволаньє ω(т)правити, чєрєзъ возного єнєралъного повєтового шляхєтног[о] Ивана Зарудского прєволати казавши, и за ωдозванъємъ вси(х) учасниковъ до дня завтрєшнєго ноября ω(с)мого ω(т)волати єсми подъ тою жъ моцъю росказалъ.

107 На дню засє ω(с)момъ м(с)ца //

№ 24. [...] [1]

[...] мє(ст)цо [...]жє граница [...] тымъ [...], понєва(ж) на ни(х) и право слушноє быти мєную(т), нє уближаючи ω(в)шємъ вла(с)ности<,> и налєжъности кождого вцалє, и въ зупєлъно(и) моци заховуюючи далє(и) за стороною по(з)ваною, до (с)тєны и пєты кгрунту, гдє ωную показати усилує(т), идємо<,>. А сторона поводовая свє(д)чиласє проти(в)ко на(с) ω кгравамєнъ и ω шкоды своє и ω то, жє далє(и) в чужи(и) кгрунъть єхати нє можємо<,>. А ω(д) пано(в) Стрыбиловъ свє(д)чилисє<,> ω кгвалто(в)ны(и) якобы нає(з)дъ в кгрунъть и(х), ω кгра(ва)мє(н) и ω шкоды<,>. А жє-смы сє тє(ж) рєпротє(с)товали, жє нє впо(р)нє, алє во(д)лу[г] права поступуємо<,> дє[крє]тови трибуна(л)скому досы(т) чинє[чи], [плє]нипотє(н)тъ по(з)ваноє стороны повєди[лъ], жє проводи(т) и провадити хочєтъ<;> нє чужими, яко стороны на змовє твє(р)дя(т)<,> алє своими вла(ст)ными кгру(н)тами и [ст]арыми дукътами, которы(х) а(в)т[є](н)ты[цє] довєдє<;> и провади(т) до само(г)[о] [у(с)]тя[?] [В]ало(в)ки<,> гдє стєн[ы] Ловковская, Котєлє(н)[ска]я и И(в)ни(ц)кая [сє] сходя(т)<,> будє(т)<,>. По ко[тор]ы(х) то протє[ст]ацыя(х) провадилъ на(с) [...] вы(х) плєни[потє]нътъ [...] тоєю [рє(ч)кою?] Бу(и)-

---

[2] Звідси і далі 22 рядки тексту пошкоджені: з правого боку аркуша текст зотлів, у кожному рядку бракує від 2—3 до 7—8 кінцевих літер.

[1] Цей акт не має ні початку, ні кінця. Два збережених аркуша, виходячи з їх змісту, містились наприкінці акта. Обидва аркуша дефектні, зотлілі по краях. На першому з них (арк. 107) від трьох верхніх рядків лишились тільки фрагменти, на семи рядках знизу з лівого боку аркуша бракує від 2—3 до 7—8 початкових літер.

м[ером аж] до рε(ч)ки [Ивε](н)ки мимо рε(ч)ку // [...] [2] ты(л)ко и(ж) [...по] 107 зв.
лεво(и) сторонε кгру[н]тъ Ловъко(в)ск[и(и)], [а по] право(и) твε(р)дилъ быти Котεлε(н)скимъ<,>. Кгды-смы приεхали до смужалины а(л)бо рε(ч)ки, которая з лεвого боку припадл[а], тεды и та(м) спо(р) бы(л)<,> мεжи по(з)ванымъ, <а> паны Стрыбылями, бо плεнипотε(н)тъ по(з)ваны(х) твε(р)ди(л), жε то рε(ч)ка Ивε(н)ка<,> а ѡ(д) пановъ Стрыбыло(в) вывожоно, и(ж) Да(н)ка рε(ч)ка в тую Ивε(н)ку, а нε Бу(и)мε(р) впала<»>. А тою рε(ч)кою Ивε(н)кою идучи, пришлисмы до слободы нов[оε], на(з)ваноε Смоло(в)ки<,> добръ ты(х) жε и(х) м(л). пановъ Стрыбыло(в) Ловъко(в)скихъ, гдε та(к)жε заношоныε з обудву(х) сторо(н) были протε(с)тациε<,> ѡ(д) пановъ Стрыбылю(в), жε то добра и(х) Ло(в)ко(в)[ски]ε<,> а ѡ(д) по(з)ваны(х), жε то добра котεлε(н)скиε<.>. Яко(ж) плεнипотεнътъ по(з)ваны(х)<,> протε(с)това(л)сε, жε тая слобо(д)ка, на(з)ваная Смоло(в)ка, на (в)ла(с)номъ Котεлε(н)скомъ кгрунътε<,> прε(з) и(х) м(л). пано(в) Стрыбыло(в) ново εсть ѡсажо[на], ѡ што и(х) м(л). пано(в) пр[и](н)ц[ы]пало(в) свои(х)<,> пр[авом] чини(т) ѡфεровалъ<.> А пεрεεхавъши ч[εрез] мεстε(ч)ко и чεрε(з) рε(ч)ку [Ва]ло(в)ку, кото[рая] по(д) мεстε(ч)к[ом]ъ т[εчε... з]амо(ч)к[а...] в Ывε(н)ку р[ε(ч)]ку
впад[аεт...], Ивε(н)к[ою] [рε](ч)кою ви[...] // 108

№ 25. [...] [1]

[Лεта Бо]жого [нарожε(н)я тисεча шε(ст)со(т)] три(д)цε(т) ѡ[(с)мого] мца сεнъ[тεбра двад]ця(т) ѡ(с)мого [дня].

Дѣялося на кгрунътε на мε(с)цу пεвномъ, на могилε, на которо(и) копε(ц) ε(ст) усыпаны(и), звε(р)х Руди ѡ(т) пяти кгрунъто(в) урожоноε εε м(л). панεε Барърбары Чε(р)касовны Гумεни(ц)ко(и), су(д)иноε кгро(д)скоε Киε(в)скоε, Выши(н)ских и Дмитро(в)ски(х), гдε ко(н)курεнция кгрунъто(в) тро(х) дεди(ц)твъ стεгаε(т), то ε(ст), з одно(и) стороны, помεнεноε εε м(л). панεε су(д)иноε кгро(д)скоε киε(в)скоε и ма(л)жо(н)ка εи м(с)ти, яко ѡпεкуна, εго м(л). пна Тεѡдора Гумεни(ц)кого, су(д)и кгро(д)ского киε(в)ского, пεта кгрунътовъ помεнεны(х) Вышε(н)скихъ и Дмитро(в)скихъ, з друго(и) стороны, εго мл(с)ти пана Иѡана Нεчая Грузεвича, во(и)ского зε(м)ли Киεвъскоε, повода тεпεрεшъного, пεта кгрунъту Бугаεвъского, с трεтεε стороны, пεта кгрунъту Гво(з)довъского дубръ вεлεбъного в Бозε ѡ(т)ца Исая Трохимовича, тεпεрεшнε(г)[о] игумεна манастира стго Николы [2] Пу(с)ти(н)ного киεвъского и капитулы [3] Мику(л)скоε Пустиноε киε(в)скоε, позваны(х) тεпεрεшны(х).

---

[2] Аркуш дефектний, зотлілий по краях. Від трьох верхніх рядків та від чотирьох нижніх лишилися тільки фрагменти; на 22-му, 23-му і 24-му рядках з правого боку бракує по 2—3 кінцеві літери.

[1] Заголовок акта в книзі, очевидно, відсутній. Усі аркуші акта дефектні, зотлілі по верхньому краю, де бракує по 2—3 початкових рядка; наступні рядки, в першу чергу третій і четвертий, збережені фрагментарно. Втрачений текст реконструйований за облятою цього ж акта в записі № 28 (арк. 117 зв.— 124).

[2] Літера «ы» виправлена з двох інших нерозбірливих букв.

[3] Літера «ы» виправлена з двох інших нерозбірливих букв.

Где урожоны(и) его мл(с)ть панъ Иванъ Нечаи Грузеви(ч), во(и)ски(и) зе(м)ли Кие(в)ское, акто(р) справы тепере(ш)[н]ее [4], мене, Миколая Тучени(ц)кого, комо(р)ника грани(ч)ного воево(д)ства Кие(в)ского, постановившы, декре(т) су(ду) голо(в)ного трибуналу коро(н)ного Лубе(л)ского [!]
108 зв. показа(л), которы(м) то декрето(м) су(д) тр[ибуна(л)ски(и)] // [наказа(л), абы велебны(и) ωтецъ Исая Трохимови(ч), тепере(ш)ни(и) игуме(н) помененого мана(с)тыра Ми]ко(л)ского [Пу(с)тинъского кие(в)ского, яко новы(и) по(с)сесор добръ, того мана(с)тыра належачи(х), и(с) капитулою своего помененого мана(с)тыра Мико(л)ско(г)[о], по(з)ваные, помeнено]му его м(л). [во(и)скому], поводови, [кгрунъты, до] мае(т)ности его Бу[гае(в)ки нал]ежачыи, кгва(л)то(в)не ω[т]нятые, ве(д)ле пе(р)шого ωграниче(н)я антецеро(в) [5] свои(х) до де(р)жанъя и реа(л)ное посесии ω(д) дати того декрету за недѣль ωсмъ подали. До которого пода(н)я су(д) трыбуна(л)ски(и), та(к)же до понове(н)я грани(ц) по(п)сованы(х) и посыпа(н)я копъцо(в) и припатреняся то(и) реи(н)дукции по(д)коморого алъбо ура(д) его прида(л), ω чо(м) то(т) декре(т) трыбуна(л)ски(и) шыре(и) в собе ω(б)мовляе(т). Которы(и) его мл(с)ть панъ воиски(и), поводъ, продукова(в)шы, проси(л) мене, абы(м) с пови(н)но(с)ти ураду моего на ме(ст)цу помененo(м) юри(з)дицию мою урадовъною уфо(н)довалъ. Ω(д) которо(и) фунъдации юри(з)дици[и] стороны ωбе(д)ве межи собою ко(н)трове(р)товали, которы(х) ко(н)трове(р)сии и(х), то е(ст) повода самого ωчеви(с)то, а ω(т) позваны(х) е(г)[о] м(л). ω(т)ца метрополиты урожоны(и) панъ Теωдо(р) Сусло, а ω(д) велебно(г)[о] ω(т)ца Исая Трохимовича, игумена тепере(ш)него мику(л)ского пусти(н)ного кие(в)ского и капитулы Мику(л)ского Пу(с)ти(н)ное кие(в)ское<.> ω(д)инъ з бра(т)ии, велебны(и) ωте(ц) Меле(н)ты(и) Кожухо(в)ски(и).

Я, комо(р)никъ, выслуха(в)ши и ωные зрозумевъшы, юры(з)дицию мою урадовую та(м), на то(м) ме(ст)цу, где мене сторона поводовая по(с)тановила, вла(с)но(с)ти кгру(н)ту на ωбе(д)ве стороне ничого не уближаючы, фунъдую и уфунъдовалемъ, и ωную возъному шляхетъному Миколаеви Реновъскому ωбьволати и публиковати росказалемъ. Которы(и) ωбвола(в)-
109 [ши] // [...]ции свое подалъ ли(ст) ω(д)рочоны(и) а [...]позовъ подъкомо(р)ски(и) по ωбедъве стороне такъ по поводе, яко и по позъваны(и), в [...]ны(и), которы(и) такъ се в собе ма(е)т:

[«Ф]илонъ [на Шумъску Во]роничъ, [по(д)коморы(и)] зем[ли] Киевск[ое].

[Урожо]ному его м(л). пану [Иωанови] Грузевичови, во(и)скому земъли Киевъское, яко поводовы т[ое] справы, а я(с)невелебъному в Бозе его м(л)ст[и] ω(т)цу Петрови Могиле, а(р)хиепископови, митрополитови киевъскому, гали(ц)кому и въсея Росии, а(р)химанъдритови пече(р)скому киевъскому, игуменови бывъшему миколъскому пусты(н)скому, также велебному ω(т)цу Исаии Трохимовичови, тeперешънему игуменови того жъ помененого монастыра, новому посе(с)сорови добръ, до него належачихъ, и капитуле Мико(л)ско(и) Пустынъско(и) киевъско(и), яко позвано(и) стороне<;>.

До ведомости в. мстя(м) ωбудву(м) сторона(м) чере(з) то(т) ли(ст) мо(и) ω(д)рочоны(и) привожу, иж в то(и) справе, которую сторона поводовая с

[4] На місці літери «н» порваний папір.
[5] Пропущені літери: треба «антецесоро(в)».

по(з)ваными мела ω выбитьє з кгрунту своє(г)[о] деди(ч)ного Бугаювъского и приверънєнъє єго до добръ манастыра светого Миколы Пустынъского села Гво(з)дова, в по(з)вє ωриинальномъ специфицє выражоного<.>, су(д) головъны(и) трибуна(л)ски(и) дєкрєтомъ своимъ в року тєпєрє(ш)нє(м) тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) ωсмомъ мсца июня два(д)цатъ пятого дня учинєнымъ, наказа(л) рєинъдукъцыю тыхъ кгрунъто(в), абы и(х) по(з)ваныє вє(д)лє пє(р)шого ωграничє(н)я антєцєсоров своихъ до дє(р)жаня поводови подал[и] до рєалъноє посє(с)сии ω(т) да(т)ы то(г)[о] дє(к)рє(т)[у] // [за нєдєль ω(с)мъ, до которого подаванъя мєнє, по(д)коморого, а(л)бо уря(д) мо(и) су(д) трыбунальски(и) прыдалъ, росказавъши и злєцивъши мнѣ, абымъ тыє границы попсованыє поновилъ и копъци а тєръмино а кво а(д) тє(р)минумъ а(д) квємъ починилъ, и ωписавъши всє подостатъку, ωгран]ичилъ, [и ωграничивъши] єго, на вє(ч)ныє [часы] то(т) кгрунът [увє(с)] [по]водови подалъ, [яко] ширє(и) [и] мєновитє то(т) дєкрєтъ трыбуна(л)[с]ки(и) в собє ωбъмовъляєтъ<;>. А и(ж) по(д) то(т) ча(с) выєха(н)я и ωграничєнъя тыхъ добръ<,> поводовыхъ Бугаю(в)ски(х) з добрами цє(р)ковъными Гво(з)до(в)скими, яко єстъ тє(р)минъ на(з)начоны(и) прє(з) дєкрєтъ трибуналъски(и) вышє(и) помєнєны(и)<,> вла(с)нє в то(м) краю вєликиє нєпокоє и во(и)на з лю(д)ми нєпо(с)лушъными єго к(р). м(л). пана нашо(г)[о] мстиво(г)[о]<,> та(к)жє и права посполитого во(и)ско(м) свово(л)нымъ коза(ц)ки(м) точи(т)сє, и жа(д)нымъ способомъ я са(м) на тоє мє(ст)цє и на ча(с) два(д)цаты(и) дєнъ авъгуста, яко то(т) тє(р)минъ припадаєтъ, выєхати пови(н)ности своє(и) дєкрєтови трибуналъскому<,> досы(т) чинити нє могу<.> Тєды и(н)ши(и) ча(с), то є(ст) два(д)ца(т) ω(с)мы(и) дєнъ сєнътєбра в року нинєшънємъ тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) ω(с)момъ на(з)начаю и чєрє(з) сє(с) ли(ст) мо(и) ω(д)рочоны(и) вє(д)лє права посполитого складаю<,>. 109 зв.

На которы(и) то ча(с) и дєнъ вышє(и) помєнєны(и), чєрє(з) мєнє ω(д)рочоны(и), звє(р)хностю є(г)[о] к. м(л). а въладзою уряду моєго по(д)комо(р)ского ро(з)казую, абы(с)тє з ωбу(д)вухъ сторонъ з готово(с)тю своєю, яко тая справа потрєбує(т) и яко дєкрєтъ трибуналъски(и) и(н)фо(р)муєтъ, стали пєрєдо (м)ною самымъ албо урадо(м) мои(м) на мє(ст)цу пє(в)но(м), то є(ст) // [у нарожъника и пєты кгру(н)ту Бугаєвъского поводового, такъжє пєты кгру(н)ту Гвозъдовъского позъваныхъ, такъжє пєты кгру(н)ту Дмитъровского и Вишє(н)ско(г)[о], дєдицътва єє м(л). панєє Гумєницъкоє Фєдоровоє, су(д)иноє кгро(д)скоє києвъскоє Баръбары Чє(р)касовъны, гдє я а(л)бо уря(д) мо(и), ω(д) повода постановълєны(и), буду и] дєкрєтови [трибуна(л)]скому во (в)с[єм до]сы(т) учиню. На которо(м) мє(ст)цу абы(с)тє ωбє(д)вє стороны стали и во въсємъ ро(з)су[дку] моєго слухали. Бо хо(ч) станєтє, а(л)бо нє станє[тє], я тому, що с права посполито(г)[о] налєжати будєтъ, досы(т) чинити буду с пови(н)ности уряду своєго, сторонє поводово(и) во всємъ справє(д)ливо(ст) чинєчи конє(ч)нє<;>. 110

Писа(н) в Шумсъку дня пя(т)на(д)цато(г)[о] июля року Божо(г)[о] тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) ω(с)мо(г)[о]».

А пото(м) поднє(с) позовъ други(и) по(д)комо(р)ски(и) по мєновано(г)[о] я(с)нєвєлєбного є(г)[о] м(л). Пє(т)ра Могилу, а(р)хиєпи(с)копа, мєтрополита києвъско(г)[о], гали(ц)кого и (в)сєя Росии, а(р)хима(н)дрыта пєчє(р)ского, и капитулу мєтрополита(н)скую, яко дєдичо(в) добръ прєрєчоноє мєтрополии Києвъскоє манастыра цє(р)квє свєтоє Софии<,> то є(ст) сєла Ро(с)ло-

ви(ч), села Давыдовъки и села, на(з)ваного Малое Бугаю(в)ки, яко стеннико(в), ω(т) себе выданы(и), в тые слова писаны(и):

«Фило(н) на Шумъску Ворони(ч), по(д)коморы(и) земъли Киевъское<,>.

Я(с)невелебному его м(л). ω(т)цу Петрови Могиле, а(р)хиепископови, митрополитови кие(в)скому, гали(ц)кому и въсея Русии, а(р)хима(н)дрит[о]ви пече(р)скому, и ва(м), все(и) капитуле мет[ро]полита(н)ско(и), яко

110 зв. дедичомъ добръ пречечоное метрополии Киевъское, мана(с)тыр[а] // [це(р)кви светое Софеи з давъныхъ часовъ належачихъ, то есть села Ро(с)ловичъ, села Давыдовъки и села, назъваного Малое Бугаевъки, яко стенъникомъ прылегълкымъ, з добръ вашихъ вшелякихъ зве(р)хно(ст)ю е(г)[о] ко(р). мл(с)ти а владзою моею подъ]комо(р)[скою росъказую, ωбъвешчаю васъ, абы(с)те] передо [мъною сам]ымъ а[(л)бо урядомъ моимъ] по(д)комо(р)[скимъ дн]я два(д)ца[(т)] ω(с)мого сенътеб]ра в року [нынеш]немъ тисеча шe(ст)со(т) три(д)ца(т) ω(с)момъ [сами] ωбличне и завите стали на ме(ст)цу пе(в)но(м) [у] рубежа старожи(т)но(г)[о] и границы своее помененых(х) добръ своихъ Рословъски(х), Давыдовъски(х) и Бугаевъскихъ в долине, на(з)вано(и) Перемо(р)но(и) або Шутово(и), у речки албо ручая, которы(и) чере(з) гостинецъ с Копачева до Киева идучи бежи(т), на самомъ то(м) гости(н)цу, на которомъ се збегаю(т) петы кгрунътовъ добръ вашихъ помененыхъ, такъже пета кгрунъту доб(р) мана(с)тыра Микольского села Гво(з)дова и пета кгрунъту добръ деди(ч)ныхъ урожоно(г)[о] е(г)[о] м(л). пана Иωана Грузевича Нечая, во(и)ско(г)[о] зе(м)ли Киевъское, села Бугаю(в)ки Великое, на жалобу и правъное попа(р)те пречечоного пана во(и)ско(г)[о] киевъско(г)[о], тое то Бугаю(в)ки Великое дедича, которы(и) прихиляючи(с) во (в)семъ до декрету суду головъного трибуналъского, ва(с), помененыхъ дедичовъ и сте(н)никовъ свои(х) приле(г)лы(х), позываетъ, ωбъве(с)чае(т) и припозывае(т) симъ по(з)вомъ до припатреня се того, кгды ве(д)ле декрету трибуналъско(г)[о], в року нинешънемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ω(с)мо(м) мсца июня два(д)ца(т) пято(г)[о] дня учиненого межи тымъ поводо(м)<,> а велебъностю твоею, ω(т)че митрополите, некгды игумене мико(л)ски(и), и теперешънимъ игуменомъ миколъскимъ велебъны(м) ω(т)цемъ Исаиею

111 Трохимовичемъ, та(к)же // [капитулою манастира помененого Миколъского Пустынъского киевъского, дедичами добръ села Гвозъдова, любо по терълине, тымъ декретомъ трибуналъскимъ зложонымъ, для небе(с)печенъства люде(и) своволъны(х) п...] ему в де(р)жа[(н)]е [...]чне алъбо у[...] даваны(и) и поправене стары(х) грани(ц) и чы[не(н)е] новы(х) копъцо(в) и знако(в) грани(ч)ны(х) ωзначоны и на ве(ч)ные часы ωграничоны буде(т). Абы(с)те теды на помененo(и) пете кгру(н)ту свое(г)[о] стали и ωзъначе(н)я петы и стены кгру(н)ту своего с помененими приле(г)лыми суседами своеми пи(л)новали и (с)тере(г)ли коне(ч)не, ведаючы ω то(м), же любь станете а(л)бо ни, я ведле права посполито(г)[о] и ведле декрету трибуна(л)ского и повинно(с)ти моее то учыню, що с права по(с)политого належати буде(т).

Писа(н) у Шу(м)ску року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ω(с)мого м(с)ца [и]юля два(д)ца(т) четве(р)того дня».

А пото(м) по(д)не(с) трети(и) позо(в), ω(д) себе по урожоную ее мл(с)ть<,> панюю Ба(р)бару Че(р)касо(в)ну Гумени(ц)кую, су(д)иную кгро(д)скую кие(в)скую, и ма(л)жо(н)ка ее м(л)., яко ωпекуна, урожоного е(г)[о] м(л). пна Теωдора Гуменицъкого, судью кгро(д)ского кие(в)ско(г)[о], яко деди(ч)ку

добръ села Дмитрови(ч) и села Вишенекъ, яко сте(н)ни(ч)ку, до пи(л)нова(н)я петы [6] кгру(н)то(в) свои(х) выше(и) менованыхъ выданы(и), в тые слова писаны(и):

«Филонъ Вороничъ на Шумъску, по(д)коморы(и) земли Киевское.

Урожоно(и) // [...] дедиц[...] [опекуно]ви зви(р)хном[...] [урожоному Теωдорови Гуменицъкому, с]у(д)и [кгро(д)ско]му киев[скому зви(р)хно(с)]тю е(г)[о] к. м. а владзою моею по(д)комо(р)скою<.> ро(с)казую, [аб]ы(е)те передо мною самымъ або урядо(м) мои(м) по(д)комо(р)скимъ сами ωбли(ч)не и завите стали на те(р)мине близко пришло(м), дня два(д)ця(т) ω(с)момъ се(н)тебра в року нинешне(м) тисеча ше(ст)со(т) три(д)цять ω(с)момъ припадаючомъ, на кгру(н)те межы добрами село(м) Бугаювъкою а село(м) Гво(з)довомъ манастира Мико(л)ско(г)[о] Пусти(н)ско(г)[о], та(к)же добрами деди(ч)ными в. м., пни су(д)иная, село(м) Више(н)ками и село(м) Дмитровичами на пете ты(х) поменены(х) добрь у наро(ж)ника копца, пре(з) в. м. ω(д) деди(ч)тва в. м. добръ поменены(х) Дмитрови(ч) и Вишене(к) а ω(д) села Бугае(в)ки Великое, деди(ч)тва урожоного пна Иωана Грузевича Нечая, во(и)ско(г)[о] зе(м)ли Кие(в)ское, усыпаного, на жалобу и пра(в)ное попа(р)те преречоного урожоно(г)[о] е(г)[о] м(л). пна во(и)ского кие(в)ского, которы(и) в. м., а звлаща в. м., пни су(д)иная, с прито(м)ностью ма(л)жо(н)ка и ωпекуна в. м., зве(р)хного, прихиляючы(с) до декрету суду голо(в)ного трибуна(л)ского межы нимъ, яко поводо(м), а велебны(м) е(г)[о] м(л). ω(т)це(м) Петро(м) Могилою, а(р)хиепи(с)копо(м), метрополито(м) кие(в)ски(м), а(р)хима(н)дрито(м) // [печеръскимъ киевъскимъ, игуме- 112
номъ бывъшимъ пустынъскимъ микульскимъ, и ω(т)цемъ Исаиею Трофимовичомъ, теперешънемъ игумено(м) того (ж) манастыра помененого, новы(м) посе(с)оромъ, и капитулою того мана(с)ты]ра Пу[стынь]ского [Микольско(г)[о] киевъского учиненымъ в ро]ку тепе[решнемъ] ше(ст)со(т) три(д)ц[атъ ω(с)момъ] м(с)ца июня два(д)ца(т) пятого дня в справ[е ω вы]би(т)е кгва(л)товное повода пре(з) позваны(х) з кгру(н)ту его [Бу]гае(в)ского и приве(р)не(н)я до села манасты(р)ского Гво(з)дова. В которо(и) справе су(д) трибуна(л)ски(и) то(т) кгру(нт), с которого пово(д) бы(л) выбити(и), знову поводови, яко вла(с)ны(и), присудил и до держа(н)я е(г)[о] мне, по(д)коморому, а(л)бо урадови моему подати, границы зепъсованые направити и копъци а те(р)мино а кво адь те(р)минумъ а(д) квемъ почынити и на ве(ч)ные часы ωграничити, припо(з)ва(в)шы и ωбве(с)тившы сте(н)нико(в) пре(з) позовъ мо(и) подькомо(р)ски(и)<,>. Ижъ теды поводъ з вами пету границы своеи копъцо(м) преречоны(м), пре(з) вм. усыпаны(м) надъ Рудою на ку(р)ганъку, где старожытные стены грани(ч)ные сходя(т)ся, мае(т), теды вм. ведле того декрету трибуна(л)ского тымъ позво(м) ωбьвещаетъ и припозывае(т), абы е(с)те на те(р)мине, вамъ вы(ш)означоны(м), стали, петы кгру(н)ту своего пи(л)новали и поводовои стороне во (в)семъ се усправедливили, ведаючы ω то(м), же любо стане(т) хто, любо не стане(т), // [я и урадъ мо(и) по(д)ко- 112 зв.
мо(р)ски(и) чини(ти) повиненъ буду, што декре(т) трыбуна(л)ски(и) и повинъно(ст) моя урадовая учитъ.

[6] Виправлено з «теды».

Писанъ в Шумъску року т]исєча [шє(ст)со(т) три(д)ца(т) ѡ(с)момъ] м(с)ца [июля] два(д)цятъ [чєтвє(р)того] дня».

А по вы[ч]ыта(н)ю ты(х) позвовъ стороны ѡбєдвє, пєрєдо мною ѡ довєдє(н)ю року и слу(ш)ности тє(р)мину мєжы собою росъправу пра(в)ную маючы, ко(н)тровє(р)товали, которы(х) ко(н)тровє(р)сы(и) и(х) я, комо(р)никъ, выслуха(в)шы и ѡныє зрозумє(в)шы, понєва(ж) пово(д) рєляциєю возного а(в)тєнътичною вынєсєнъя тыхъ вси(х) по(з)вовъ вєдлє и(н)фо(р)мации правнои слушънє довєлъ, тєды я тє(р)минъ слушны(и) и правны(и) узнавшы, сторонамъ ро(с)пиратися наказую.

А в ро(с)пира(н)ю, понєважъ роки зє(м)скиє киє(в)скиє дня за(в)трєшнєго в Києвє до суженя наступуютъ<.>, на которы(х) ѡбєдвє стороны, вєликиє и важныє справы своє маючы, афєктовали згоднє, абымъ тотъ тє(р)минъ на и(н)шы(и) ча(с) способнє(и)шы(и) проло(н)кгова(л) и прєложы(л), тєды я, афєкътации и зго(д)ному зєзволєню сторо(н) ѡбо(х) досы(т) чинєчы, тую справу по(д) тою жъ мо(ц)ю зо (в)симъ єє єфєкъто(м) мо(ц)ю ураду моєго до дня второго м(с)ца дєкабра в року тєпєрєшны(м) тисєча шє(ст)со(т) три(д)-
113 ця(т) // [...] и про [...], [на которы(и) дєнь вышє(и) мєнованы(и) и рокъ пєвъны(и) и завиты(и)] сторо[намъ ѡбємъ на томъ жє мє(ст)цу] вышє(и) мє[нованомъ, на] кгрунът[є, гдє сє] конъкурєнъция кгрунътувъ пом(є)нєныхъ стєгаєтъ и гдє юрысъдиция ураду моєго єстъ уфунъдована, кромъ вшєлякого
припозву, складаю и заховую.

А што ся тычєтъ помєнєныхъ ихъ мл(с)ти пановъ стєнъниковъ, то єстъ
єго мл(с)ти ѡ(т)ца митрополити и капитулы митрополитанъскоє манастира
цє(р)кви святоє Софии, ѡ(д) которого тотъ жє плєнипотєнтъ панъ Тєѡдо(р)
Сусло ѡтозвалъся, та(к)жє и другоє стєнъничъки мєнованоє єє мл(с)ти панєє судъиноє кгродъскоє києвъскоє, ѡ(д) котороє подъданыє єє з сєла Вы
113 зв. шєнєкъ на имє Трохимъ, // [и Яцъко Тру(ш), на пєтє кгрунъту своєго стоєчи,
ѡдозъвалисє. Прото я, комо(р)ник, на(и)дую: понєважъ справа при(н)ципалъная чєрє(з) мєнє є(ст) дєци]дована, [ѡвъшємъ на] инъшыи [ча]съ, за
про(з)бою и зєзволєнъємъ сторо(н), ѡ(т)ложєна, бєзь котороє з ихъ м(с)тями пны стєнъниками кокгниция жадная быти нє можєтъ, тєды я тую справу
з ихъ мл(с)тями ѡбома до припаднєня справы тоє при(н)ципалъноє до того
жъ часу, яко тє(р)минъ ѡнои сымъ дєкрєтомъ мои(м) є(с)ть прєфикгованы(и),
суспєнъдую, складаючы и заховуючы ихъ мл(с)тямъ сторонамъ ѡбомъ на
томъ жє тє(р)минє на мєстцу вышъмєнованомъ, гдє ся пєты кгрунътовъ ихъ
мл(с)тє(и) стєгаютъ, рокъ пєвны(и) и завиты(и) кромъ вшєлякого припозву.
114 Што всє (д)ля памєти до книгъ подъкомо(р)ски(х) // [є(ст) записано]».

№ 26. [Протє(с)тацыя єго м(л). пна Лу]каш[а Модлишє(в)с]ко(г)[о] на [су(к)цєсоро(в)] єго м(л). пна ка(н)цлєра коро[(н)ного][1]

Року тисєча шє(ст)со(т) три(д)цє(т) ѡ(с)мого м(с)ца ѡкътобра два(д)цатого дня.

[1] Заголовок акта пошкоджений; реконструйований за аналогічним актом № 27.

Фотокопія. Аркуш 114.

Пєрє(д) нами, Филоно(м) Вороничє(м), по(д)комори(м), Стєфано(м) Акъсако(м), су(д)єю, Лукашо(м) Вито(в)ски(м), по(д)су(д)комъ, ура(д)никами зє(м)скими воєво(д)ства Киє(в)ского<.>, кгды (ж) мы ся во(д)лу(г) дєкрєту трибуна(л)ского коро(н)ного любє(л)ского зъехали, а то для ро(з)-граничє(н)я и у(с)покоє(н)я грани(ц) мєжы мѣсты Котє(л)ною, з о(д)ноє, а Лєщино(м), з другоє стороны, в року тєпєрє(ш)ны(м) тисєча шє(ст)со(т) три(д)ця(т) ѡ(с)мо(м) м(с)ца ѡ(к)тобра два(д)цято(г)[о] дня, тєды стано(в)шы ѡчєви(с)тє урожоны(и) є(г)[о] м(л). пнъ Лука(ш) Модлишє(в)ски(и) протє(с)-това(л)сє а солєнитє(р) сє свя(д)чы(л) на вє(л)можны(х)<.> и(х) м(л). пна Яна на Замо(с)тю Замо(и)ско(г)[о], старо(с)ту калу(с)ко(г)[о], яко су(к)-цєсора добръ котєлє(н)ски(х), лѣтъ нє маючо(г)[о]<,>, и проти(в)ко ѡпєку-но(м) є(г)[о] м(л)., которыє бы до тоє ѡпєки слу(ш)нє налєжати мѣли, панє(н) Катаринє Кгризє(л)лю и Ба(р)бару Ко(н)ста(н)цию, цоро(к) зо(ш)лого вє(л)мо(ж)ного є(г)[о] м(л). пна ка(н)цлєра коро(н)ного, и опєку и(х) м(л)., а на пнюю Катарыну з О(с)трога Томашовую Замо(и)ску[ю], ка(н)цлєри-

114 зв. ную коро(н)ную, яко ма(т)ку, ѡпєку(н)ку, пню // [...] [2] ка(н)ц[...] [...]жонєми и[х] м[...] [Ра](х)вало(м) з Лєшна [Лєщи(н)ски(м)], [воєво]дичо(м) бє(л)ски(м), и пнєю [А(н)н]ою с Тули(н) Го(р)ностаю(в)ною Рафаловою Лєщи(н)скою, воєводичовою бє(л)скою, ма(л)жо(н)ками, за приважє(н)ємъ дукту прє(з) урожоно(г)[о] пна Прокопа Сови(н)ско(г)[о], плєнипотє(н)та, записано(г)[о] ѡ(д) и(х) мл. пна старосты калу(с)ко(г)[о] и пнєє ка(н)цлєри-ноє коро(н)ноє, єхали є(с)мо го(с)ти(н)цє(м) Жытоми(р)ски(м), которы(и) идє(т) ѡ(д) Бѣлои Цє(р)кви до Житомєра, а(ж) до (с)тєны, которая сє почынає(т) ѡ(д) вє(р)ху руды а ѡ(д) низу рєки Гу(и)вы, которая то стєна зда(в)на границою є(ст) ѡ(д) добръ Котєлє(н)ски(х) зъ кгру(н)тами дєди(ч)нєми протє(с)-туючого Волосо(в)скими, и до дороги, которая з Волосова до Коростєшева в кри(ж) чєрє(з) то(т) го(с)тинє(ц) Бєлоцє(р)ко(в)ски(и) идє(т), у которои то граници за(с)тали є(с)мо пна Мо(д)лишє(в)ского.

Тєды, стано(в)шы на кгру(н)та(х) Волосо(в)ски(х) у граници, повєди(л) и ѡдо(з)валъсє с ты(м), жє то вла(с)ныє су(т) кгру(н)ты Волосо(в)скиє та(к) по право(и) сторонє, яко и по лєво(и) з обудво(х) сторо(н) го(с)ти(н)ца Жытоми(р)ско(г)[о] ажь до граници Ива(н)ко(в)скои до руды и копца, антикви-ту(с) до Волосова налєжачаго[!] и знаками грани(ч)нєми ѡграничоны(и) и ѡцє(р)клованы(и) з да(в)ны(х) часо(в), которы(х) пєрє(д) ты(м) а(н)тєцє-соровє є(г)[о] споко(и)нє уживали, и тєпє(р) тыє кгру(н)ты в посєсыи ѡно-(г)[о] су(т), и са(м) с по(д)данєми своими волосо(в)скими ты(х) кгру(н)то(в) и тєпє(р) ужывaє(т) и тримає(т) бє(з) жа(д)ноє прєпєдиции. [Зач]ы(м) борони(л), яко свои(х) вла(с)ны(х), абы пнь Сови(н)ски(и) жа(д)ного встру-

115 ту // [...] [3] в ты(х) кгру(н)та(х) шко[д нє по]носи(л), а бор[онєчи] пєрє(д) нами,

---

[2] Аркуш дефектний, зотлілий по краях. Верхні чотири (?) рядки відсутні, від 5-го лишилися фрагменти, на 6-му і 7-му з лівого боку бракує по 2—4 початкових літери.

[3] Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Від двох верхніх рядків лишилися тільки фрагменти, на наступних чотирьох бракує по 6—8 кінцевих літер з правого боку.

ура(д)никами воєво(д)ства Києв(в)ско(г)[о], [ωповеди(в)шисє] и по(в)торо сє протє(с)това(л) и соленитє(р) сє свя(д)чы(л).

[И просил, абы] та протє(с)тация до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) была запи[сана, што] ωдє(р)жа(л).

№ 27. Протє(с)тацыя того(ж) на и(х) м(л). воєводичо(в) бє(л)ски(х) ма(л)жо(н)ковъ⟨.⟩

Року тисєча шє(ст)со(т) три(д)ця(т) ω(с)мо(м) м(с)ца ω(к)тобра два(д)цято(г)[о] дня⟨.⟩

Пєрє(д) на(ми), Филоно(м) Вороничо(м), по(д)комори(м), Стєфано(м) Акъсако(м), су(д)єю, Лукашо(м) Вито(в)ски(м), по(д)су(д)ко(м), ура(д)никами зє(м)скими воєво(д)ства Києв(в)ско(г)[о], кгды-(х)мы ся во(д)лу(г) дєкрєту трибуна(л)ско(г)[о] коро(н)но(г)[о] любє(л)ско(г)[о] зєхали для ро(з)граничє(н)я и у(с)покоє(н)я грани(ц) мєжы мє(с)ти Лє(ш)чыно(м), з о(д)ноє, а Котє(л)нєю, з другоє стороны, в року тєпєрє(ш)нє(м) тисєча шє(ст)со(т) три(д)цє(т) ω(с)мо(м) м(с)ца ω(к)тобра два(д)цято(г)[о] дня, тєды стано(в)шы ωчєви(с)то, урожоны(и) є(г)[о] м(л). пнь Лука(ш) Мєдлишє(в)ски(и) протє(с)това(л) и соленитєр сє свя(д)чы(л) на урожоны(х) и(х) м(л). пна Рафала з Лє(ш)на Лєщи(н)ско(г)[о], воєводича бє(л)ско(г)[о], и пнюю А(н)ну с Тули(н) Го(р)ностаювну Рафаловую Лє(ш)чы(н)скую, воєводичовую бє(л)скую, ма(л)жо(н)ко(в), яко дєди(ч)ку и су(к)цєсо(р)ку мє(с)та Лє(ш)чына, в то(т) спосо(б), и(ж) кгды мы, ура(д)ники выжє(и) помєнєныє, во(д)лу(г) дєкрєту прєрєчоного трибуна(л)ско(г)[о], в справє мєжы помєнєными и(х) м(л). пно(м) воєводичо(м) бє(л)ски(м) и пнєю ма(л)жо(н)кою є(г)[о] м(л)., яко посєсо(р)кою и су(к)цєсо(р)кою добрь Старо(г)[о] и Ново(г)[о] мє(с)та Лєщина, а вє(л)можнєми и(х) м(л). пно(м) Яно(м) на Замо(с)тю Замо(и)ски(м), старо(с)тою калу(с)ки(м), яко дєдичо(м) и су(к)цєсоро(м) мє(с)та Старо(г)[о] и Ново(г)[о] Котє(л)ни, па(н)нами Катарыною Кгрызє(л)лою и Барбарою Ко(н)ста(н)циєю, цо(р)ками зошло(г)[о] вє(л)мо(ж)ного пна ка(н)цлєра коро(н)но(г)[о], а пнєю Катариною з О(с)трога Томашовою Замо(и)скою, яко пнєю доживо(т)ною // [...] [1] тор[...] [кгр]у(н)тамъ [... и до доро]ги, которая з Волосо[ва] до Коро(с)тишова в кри(ж) [чєрє(з) то(т) гости]нє(ц) Бєлоцє(р)ко(в)ски(и) идє(т), у которо(и) границы за(с)[тали] пна Модлишо(в)ско(г)[о]. 115 зв.

Тєды ω(н), стано(в)шы на кгру(н)тє [Волосо(в)ски(м)], повєди(л) и ωдє(з)ва(л)сє с тє(м), жє то вла(с)ныє су(т) кгру(н)[т]и волосо(в)скиє та(к) по право(м) боку, яко тє(ж) и по лєво(м) з обу(д)[ву] сторо(н) го(с)ти(н)ца Жытоми(р)ско(г)[о], которы(и) сєрєдиною идє(т) ты(х) кгру(н)то(в), а(н)тиквиту(с) до Волосова налєжачы(и) и знаками грани(ч)нєми ωграничоны(и) и ωцє(р)клованы(и) з да(в)ны(х) часо(в), которы(х) пєрє(д) ты(м) а(н)тєцєсоровє є(г)[о] споко(и)нє ужывали, и до то(г)[о] часу, повєди(л), жє тыє кгру(н)ты су(т) в посєсыи ωно(г)[о], и самъ тыє кгру(н)ты, и по(д)даныє волосо(в)скиє и тєпє(р) тримаю(т) и ужываю(т) бє(з) жадно(и) прєпєдиции, ω которыє

[1] Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Від двох верхніх рядків лишилися тільки фрагменти, на шести наступних бракує по 2—8 початкових літер з лівого боку.

то кгру(н)ты процєсо(в) жа(д)ны(х) пра(в)ны(х) никгды нє было и до то(г)[о] часу нє ма(ш). Зачы(м) борони(л) яко свои(х) вла(с)ны(х), абы є(г)[о] м(л). пнь воєводи(ч) бє(л)ски(й) жа(д)кого [2] встрє(н)ту в тыє кгру(н)ты нє чыни(л) и нє уступова(л), та(к) тєжъ ани ду(к)ту чєрє(з) кгру(н)ты волоєо(в)скиє нє маючы, до ни(х) жа(д)но(г)[о] права нє провади(л). Которы(и) ничо(г)[о] нє дбаючы на контради(к)цию є(г)[о] м(л). пна Модлишє(в)ско(г)[о], чєрє(з) кгру(н)ты волосо(в)скиє го(с)ти(н)цє(м) Жытоми(р)ски(м), сєрєдиною то(г)[о] кгру(н)ту идучи(м), ду(к)тъ сво(и) провади(л).

А та(к) є(г)[о] м(л). пнь Модлишє(в)ски(и), постєрєгаючы то(г)[о], абы на пото(м) в ты(х) кгру(н)та(х) шко(д) нє понє[с]лъ, и боронєчы цєло(с)ти кгру(н)то(в) свои(х), пєрє(д) нами, ура(д)никами воєво(ц)ства Киє(в)ского, ѡповєди(в)шыся, и по(в)торє сє протє(с)това(л) и солєнитє(р) сє свє(д)чы(л).

И проси(л), абы тая протє(с)тация принята и до кни(г) по(д)комо(р)-
116 скихъ была записана, што ѡдє(р)жалъ.//

№ 28. [...] [1]

[Р]оку тисєча шє(ст)со(т) тр[и(д)ца(т) ѡ(с)мого] мца дєкабра втор[ого дня].

Дѣялосє на кгрунътє на мє(ст)цу пєв[ном, на могилє], на которо(и) копє(ц) є(ст) усыпаны(и) звє(р)ху [ѡ(д) пєты] кгрунътовъ урожоноє єє м(л). панєє [Ба(р)ба]ры Чєръкасовъны Гумєни(ц)коє, судъиноє к[гро(д)скоє] києвсъкоє, Вишєнъскихъ и Дмитъров[скихъ], гдє конъкурєнъция кгрунътовъ тро(х) дєдицтвъ стягаєтъсє, то є(ст) з о(д)ноє стороны помєнєноє єє м(л). панєє су(д)иноє кгро(д)скоє києвъскоє и ма(л)жонъка єє м(л)., яко ѡпєкуна, єго м(л). пана Тєѡдора Гумєни(ц)кого, судъи кгро(д)ского києвъского, пєта кгру(н)товъ помєнєныхъ Вишєнъскихъ и Дмитъровъскихъ, з другоє стороны — єго м(л). пана Иѡана Грузєвича Нєчая, во(и)ского зємъли Києвъскоє, повода тєпєрєшънєго, пєта кгру(н)ту Бугаєвъско(г)[о], з трєтєє стороны — добръ вєлєбъно(г)[о] в Богу ѡ(т)ца Исаии Трофимовича, тєпєрєшнього игумєна манастыра свєтого Миколы Пустынъского києвъского, и капитулы Мико(л)скоє Пустынъскоє києвъскоє, позъваны(х) тєпєрєшънихъ.

Гдє урожоны(и) єго м(л). панъ Иѡанъ Грузєвичъ, во(и)ски(и) зємъли
116 зв. Києвъ[скоє], акторъ справы тєпєрєшънєє, мєнє, Ми[колая] // [Тучєни(ц)-кого, комо(р)ника грани(ч)ного воєво(д)ства Киє(в)ского, постановивши [...]є(т) [...]прє[...] гдє[...] ѡ(д) высоцєвєлєбъного єго м(л). [пна Пє(т)ра] Могилы, митрополиты ки[євъского], а(р)химанъдрита пєчєръского, бы(в)-[шєго и]гумєна миколъско(г)[о], вєлєбъны(и) ѡ[тєцъ] Костанъты(и) Нєгрєбєцъки(и)<,> и урожо[ны](и) панъ Прокопъ Вєрєшчака, ѡ(д) ѡ(т)ца Исаии Трофимовича, тєпєрєшънєго игумєна мико(л)ского пусты(н)ского, и капитулы Микулъскоє — ѡдєнъ з братъи, вєлєбъны(и) ѡтєцъ Сємиѡнъ Камѣ-

[2] Описка замість «жа(д)ного».

[1] Заголовок акта в книзі відсутній. Усі аркуші акта, за винятком першого, дефектні, зотлілі по верхньому краю, де бракує по 2—3 початкових рядки, а наступні декілька рядків — третій, четвертий, п'ятий та ін. збережені фрагментарно. Текст частково відновлений за облятованим до цього запису актом № 25 (арк. 108—114).

ницъки(и), и шляхєтъны(и) Тєωдо(р) Су(с)ло за моцами достаточъными<,>
ωдъ єє м(л). панє(и) су(д)иноє и ма(л)жонъка єє м(л).— шляхєтъны(и) Янъ
Воротынъски(и) и подъданыє з Вишєнєкъ Трушъ Ωхрымовичъ, з Дъми(т)-
ровичъ — Яцъко Лєвъковичъ<,>.

Напродъ ω(д) єє м(л). панє(и) су(д)инои и ма(л)жонъка єє м(л). добро-
волънє стєну и пєту кгр(н)ту Вишєнъско(г)[о] и Дмитъровъско(г)[о] при-
зънали и намнє(и) то(му), жє ту(т) юри(с)диция має(т) быты фунъдована, нє
конътрадыковали. Ω(д) вєлєбъны(х) за(с) ω(д)ца [!] мєтрополита и капи-
тулы Софє(и)скоє прєрєчоны(и) ωтєцъ Нєгрєбєцъки(и), намє(ст)никъ со-
фє(и)ски(и), за мо(ц)ю такъ ω(д) самого [єг]о м(л). ω(д)ца митрополита, яко
и ω(д) капиту[лы] [...] ω(д)зывалъсє и ω то(м), жє прылєгъло(ст) свою ω(д)
добр[ъ] // [...] в том[ъ] [...] кгрунъту и(х) з кгру(н)томъ [... Буг]аєвъскимъ 117
и позъваныхъ гд[...] прыпадаєтъ, алє в инъшимъ[...], которымъ ωхраняю-
чи вла(с)ност[и...] своихъ, ωфєровалъсє станути и цєло[ст] кгру(н)ту своє-
го ωстєрєчи<:>.

Я, коморън[икъ], уваживъши тоє всє, на(и)дую бытъ тоє м[єст]цє слушъ-
ноє на уфунъдованъє юри(с)дикции св[о]єє, и во(д)лє пєръшого мого дєкрєту
тутъ на томъ мє(ст)цу юри(с)дицию мою уфу(н)довалє(м), нє уближаючи
єдъна [2] ничого кгру(н)тови и ωборономъ правънымъ сторонъ<,>. И сторо(н)
до права прєзъ возъного шляхєтъного Миколая Ранавъского приволати
ро(с)казаломъ, яко (ж) помєнєны(и) возъны(и) юри(с)дицию тую ωбъво-
лалъ и сторо(н) до права привола(л) и ω томъ пєрєдо мъною до(с)таточную
рєляцию свою учинилъ<,>.

За которы(м) прыволанъємъ возъного ω(д) позъваноє стороны плєни-
потєнътовє заживали апєляции на трыбуналъ, указуючи нєважъно(ст)
фу(н)дацыи юри(с)дикции моєи<.> Я, комо(р)никъ, вывєдъши то, ижъ фунъ-
дация юри(с)дикции правъна[я] єс(т), а тєжъ я тутъ нє єстємъ судъєю, то(л)-
ко ку т[...] // [...]и сє[...]єнъ [...]вана [...]єръм[...] копъ[...] которого тєръ- 117 зв.
мину пово(д) [...], ижъ є(ст) правъны(и) и слушъны(и), жє[...] коморъни-
чи(и), року тисєча шє(ст)[со(т) три(д)]цато(м) ω(с)мо(м) м(с)ца сєнътєбра
два(д)цатъ [ω(с)м]ого дня мєжи ними ту(т), на томъ мє(ст)цу, [в] то(и) жє
справє фєрованы(и), по(д)нє(с)лъ, которы(и) я пєрє(д) собою ро(с)казало(м)
читати, и тыє су(т) єго слова:

«Выпи(с) с кни(г) по(д)комо(р)скихъ воєво(д)ства Києвъско(г)[о].

Лѣта Божого нарожє(н)я тисєча шє(ст)сот три(д)цатъ ω(с)мого мца сєнъ-
тєбра два(д)цатъ ω(с)мо(г)[о] дня.

Дѣялосє на кгру(н)тє на мєстъцу пєвномъ на могилє, на которо(и)
копєцъ є(ст) усыпаны(и), звє(р)хъ Руды, ω(д) пєти кгру(н)товъ урожоноє
єє м(л). панєє Ба(р)бары Чє(р)касо(в)ны Гумєницъкоє, су(д)иноє кгродъ-
скоє києвъскоє, Вишєнъскихъ и Дми(т)ровъскихъ, гдє конъкурєнъция
кгрунътовъ трохъ дєдицтвъ стягаєтьсє<.>, то є(ст) з о(д)ноє стороны помє-
нєноє єє м(л). панєє су(д)иноє кгродъскоє києвъскоє и малъжонъка єє м(л).,
яко ωпєкуна, єго м(л). пана Тєωдора Гумєницъкого, су(д)и кгро(д)ского
києвъского, пєта кгру(н)товъ помєнєныхъ Вишєнъскихъ и Дмитъровъ-
скихъ, з дру[го]є стороны єго м(л). пана Иωана Нєчая Гру[зє]вича, во(и)ско-
го зємъли Києвъскоє, повода // [тєпєрєшъного, пєта кгрунту Бугаєвъского, 118

---

[2] Можливо, «єдъна(к)»?

с третее стороны, пета кгру(н)ту Гво(з)довского дубръ велебного в Бозе о(т)ца Исая Трохимовича, теперешне(г)[о] игумена манасты]ра светого Миколы Пу(с)тынь[ского] и капитулы Мико(л)ское Пу(с)ты(н)ск[ое], позваны(х) тепере(ш)ни(х)<.>

Где урожоны[и его м(л).] панъ Иωанъ Неча(и) Грузеви(ч), во(и)ски(и) зе(м)ли [Киевъское], акто(р) справы тепере(ш)ное<,>, мене, Миколая [Туче]ни(ц)кого, комо(р)ника грани(ч)ного воево(д)ства Кие(в)ск[ого], по(с)танови(в)шы, де(к)ре(т) суду головного трибуналу коро(н)ного Любе(л)ского показа(л), которы(м) то декрето(м) су(д) трибуна(л)ски(и) наказа(л), абы я(с)невелебны(и) е(г)[о] м(л). ωтецъ Пе(тр) Могила [3], а(р)хиепи(с)копъ, митрополи(т) кие(в)ски(и), гали(ц)ки(и) и всея Руси(и), а(р)хима(н)дри(т) печа(р)ски(и) [!] кие(в)ски(и), бы(в)шы(и) на ω(н) ча(с) игуме(н) мико(л)ски(и) кие(в)ски(и), и велебны(и) ωтецъ Исаия Трохимови(ч), тепере(ш)ны(и) игуме(н) помененого мана(с)тыра Мико(л)ского Пу(с)тинъского кие(в)ского, яко новы(и) по(с)сесо(р) добръ, до того мана(с)тыра належачи(х), и(с) капитулою своею помененого мана(с)тыра Мико(л)ско(г)[о], по(з)ваные, помененому его м(л). пну во(и)скому, поводови, кгрунъты, до мае(т)ности его Великое Бугае(в)ки належачые, кгва(л)товне ω(д)нятые, ве(д)ле пе(р)шого ωграниче(н)я анътецесоро(в) свои(х) до де(р)жя(н)я и реалъное по(с)сесыи ω(д) даты того декрету за неделъ ω(с)мъ подали, до которого пода(н)я суд[ъ] //
118 зв. [трыбуна(л)ски(и), та(к)же до понове(н)я грани(ц) по(п)сованы(х) и посыпа(н)я копъцо(в) и припатреня ся то(и) реи(н)дукции по(д)коморого алъбо ура(д) его прида(л), ω чо(м) то(т)] декр[е(т) трыбуна(л)ски(и)] шыре[(и) в собе ω(б)мов]ляе(т).

Которы(и) то декретъ его [мл(с)ть] панъ во(и)ски(и), поводъ, продукова(в)шы, [проси(л)] мене, абымъ с пови(н)ности ураду мое(г)[о] [на] ме(ст)цу помененомъ юри(с)дицию мою урадовую уфунъдова(л)<.> Ω которы(и) фуньдацыи юри(с)дицыи сторы [4] обедве межы собою ко(н)трове(р)товали, которы(х) ко(н)трове(р)сыи и(х), то е(ст) повода самого ωчеви(с)то, а ω(д) позваны(х), его мл(с)ти ω(т)ца митрополита урожоны(и) панъ Теωдо(р) Су(с)ло, а ω(д) велебного ω(т)ца Исаии Трохимовича, игумена тепере(ш)него Мико(л)ского Пу(с)ти(н)ского кие(в)ского и капитулы Мико(л)ское Пусти(н)ское кие(в)ское, ωди(н) з бра(т)и че(рн)цо(в) мико(л)ски(х), велебны(и) ωтець Меленъти(и) Кожухо(в)ски(и)<.>

Я, комо(р)никъ, вы(с)луха(в)шы и ωные зрозуме(в)шы, юри(с)дицию мою урадовую та(м) на томъ ме(с)тцу, где мене сторона поводовая постановила, вла(с)но(с)ти кгру(н)то(в) на ωбедве стороне ничого не уближаючы, фунъдую и уфу(н)довале(м) и ωную во(з)ному шляхе(т)ному Миколаеви
119 Рено(в)скому ωбъволати и публиковати ро(с)казало(м). Которую // [...]нии свое подалъ ли(ст) ω(д)рочоны(и) а [...] позовъ подъкомо(р)ски(и) по ωбедъве [сторо]не, такъ по повода, яко и по позъваны(х) в[ыданы(и)], которы(и) такъ се в собе мае(т)<:>

«Фил[онъ] на Шумъску Вороничъ, подъкоморы(и) земъли Киевъское.

Урожоному е(г)[о] м(л). пану Иωанови Грузевичови Нечаеви, во(и)скому земъли Киевъское, яко поводови тое справы, а я(с)невелебъному в Бозе его м(л). ω(т)цу Петрови Могиле, а(р)хиепи(с)копови, митрополитови киевъскому, галицъкому и всея Русии, а(р)химанъдритови печа(р)скому

---

[3] Прізвище виправлене з іншого нерозбірливого слова.

[4] Пропущені літери: треба «стороны».

киевъскому, игуменови бывъшому мико(л)скому пустынъскому, такъже велебъному ѡтъцу Исаии Трофимовичови, теперешъному игуменови того жъ помененого мана(с)тыра, новому посесорови добръ, до него належачихъ, и капитуле Миколъско(и) Пусты(н)ско(и) киевъско(и), яко позъвано(и) стороне.

До ведомости вм͠стям ѡбудъвумъ сторонамъ черезъ тотъ листъ мо(и) ѡ(д)рочоны(и) прывожу, ижъ в то(и) справе, которую сторона поводовая з по(з)ваными мела ѡ выби(т)е зъ кгру(н)ту своего дедичъного Бугаевъского и прыве(р)ненъ[е] его до добръ манастыра светого М[иколы] Пус[тынъского] // [села Гво(з)дова, в по(з)ве ѡриинальюмъ специфице выражоного, су(д) головъны(и) трыбуна(л)ски(и) декретомъ своимъ, в року] теп[ерешнемъ ти]сеча [ше(ст)со(т) тр]и(д)цать ѡ[смомъ м͠сца] июня [двад]цать пятого дня учиненымъ, нака[залъ] реинъдукцию тыхъ кгрунътовъ, [а]бы и(х) позъваные во(д)ле перъшого ѡграниче(н)я анътецесоровъ свои(х) до деръжанъя поводови подали до реалъное посесыи ѡ(д) даты то(г)[о] декрету за неделъ ѡ(с)мъ<,> до которого подаванъя мене, по(д)коморого, а(л)бо уря(д) мо(и) су(д) трыбуналъски(и) прыдалъ, росказавъши и злецивъши мнѣ, абы-мъ тые граници попсованые поновилъ и копъци а термино а кво а(д) те(р)миномъ [!] а(д) квемъ починилъ, и ѡписавъши все подостатъку, ѡграничилъ, и ѡграничивъши его, на вечъные часы тотъ кгру(нт) уве(с) поводови подалъ, яко шире(и) и меновите тотъ декретъ трыбуналъски(и) в собе ѡбъмовляетъ. А ижъ по(д) то(т) ча(с) выяханъя и ѡграниченъя тыхъ добръ поводовыхъ Бугаевъски(х) з добрами церъковъными Гвозъдо(в)скими, яко е(ст) теръми(н) назначоны(и) презъ декретъ трыбуналъски(и) выше(и) поменены(и), вла(с)не в томъ краю великие непокое и во(и)на з людъми непослушъными е(г)[о] ко(р). м(л). пана нашого милостивого, такъже и права по(с)политого во(и)скомъ своволънымъ козацъки(м) точитьсе, и жадънымъ способомъ я самъ [на] тое ме(ст)це и на ча(с) два(д)цаты(и) денъ авъгу(с)та, яко то(т) // 120
[те(р)минъ припадаетъ, выехати пови(н)ности свое(и) декретови трибуналъскому досы(т) чиниты не могу. Теды и(н)ши(и) ча(с), то е(ст) два(д)ца(т) ѡ(с)мы(и) денъ сенътебра] в року [нинешънемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т)] ѡ(с)момъ назъначаю и черезъ се(с) ли[ст] во(д)ле права по(с)политого складаю<,>.

Н[а кото]ры(и) то ча(с) и денъ выше(и) поменены(и), чере[з] [ме]не ѡ(д)рочоны(и), зви(р)хно(ст)ю е(г)[о] ко(р). м(л). а владзою моего по(д)коморъского уряду ро(с)казую, абы[с]те з обу(д)ву(х) сторонъ з гото(в)(с)тю своею, якое тая справа потребуетъ и яко декре[т] трыбуналъски(и) и(н)форъмуетъ, стали передо [м]ною самымъ а(л)бо урядомъ мои(м) на ме(ст)цу певномъ, то е(ст) у нарожъника и петы кгру(н)ту Бугаевъского поводового<,> такъже петы кгру(н)ту Гвозъдовъского позъваныхъ<,> такъже пети кгру(н)ту Дмитровъско[го] и Више(н)ско(г)[о] дедицътва ее м(л). панее Гуменицъкое Федоровое, су(д)иное кгро(д)ское киевъское, Баръбары Че(р)касовъны, где я а(л)бо уря(д) мо(и), ѡ(д) повода постановълены(и), буду и декретови трибуналъскому во въсемъ досы(т) учиню. На которо(м) ме(ст)цу абы(с)те и вы, ѡбедъве стороны, стали и во въсемъ розъсу(д)ку моего слухали. Бо хочъ станете алъбо не станете, я тому, што с права посполитого належаты будетъ, досы(т) чинити буду с пови(н)ности уряду своего, стороне поводово(и) во въсемъ справе(д)ливо(ст) чинечы конечъне.

Писа(н) в Шу(м)ску дня пя(т)на(д)ц[атого] июля року Божого тисєча
120 зв. шє(ст)со(т) три(д)ца(т)ъ [ω(с)мого]».//
[А пото(м) поднє(с) позовъ други(и) по(д)комо(р)ски(и) по мєновано(г)[о]
я(с)нєвєлєбного є(г)[о] м(л). ω(т)ца Пє(т)ра Могилу, а(р)хиєпи(с)копа, мєт-
рополита києвъско(г)[о], гали(ц)кого и (в)сєя России, а(р)хима(н)дрита]
пєчє(р)с[кого, и капиту]лу мє[трополи]таньскую, яко дедичовъ добръ [прє-
рє]чоноє митрополии Києвъскоє манасты[ра] цє(р)кви свєтоє Софеи, то
є(ст) села Ро(с)ловичъ, [с]єла Давыдовъки и сєла, назъваного Малоє Бу-
гаєвъки, яко стє(н)никовъ, ω(д) сєбє выданы(и), в тыє слова писаны(и):
«Филонъ на Шумску Вороничъ, подъкоморы(и) земъли Киевъскоє.
Ясъневелебъно(му) єго м(л). ω(т)цу Пєтрови Могилє, а(р)хиєпи(с)ко-
пови, митрополитови киє(в)скому, галицъкому и всєя Росии, а(р)хима(н)д-
ритови печє(р)скому, и вамъ, всє(и) капитулє метрополитанъско(и), яко
дедичомъ добръ прєречоноє митрополии Киевъскоє, манастыра цє(р)кви
свєтоє Софеи з давъныхъ часовъ належачихъ, то єстъ села Ро(с)ловичъ,
сєла Давыдовъки и сєла, назъваного Малоє Бугаєвъки, яко стенъникомъ
прылєгълымъ, з добръ вашихъ вшєлякихъ звє(р)хно(ст)ю є(г)[о] ко(р).
мл(с)ти а владзою моєю подъкомо(р)скою росъказую, ωбъвєшчаю васъ,
абы(с)тє пєрєдо мъною самымъ а(л)бо урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ
дня двадъца(т) ω(с)мого сєнътєбра в року нинєшънємъ тисєча шє(ст)со(т)
три(д)цатъ ω(с)мо(м) сами ωбъличнє и завитє стали на мє(ст)цу пєвъномъ у
рубєжа старожитъного и граници своєє [по]мєнєны(х) добръ свои(х) Ро(с)-
121 ловъски(х), Давыдовъски(х) // [и Бугаєвъских в долинє, на(з)вано(и) Пє-
рємо(р)но(и) або Шутово(и), у рєчки албо ручая, которы(и) чєрє(з) гости-
нєцъ, с Копачєва до Києва идучи, бєжи(т), на самомъ то(м) гости(н)]цу, на
[которомъ сє збєгаю(т) пєты кгрунъ]товъ добръ вашихъ помєнєны[хъ, так]-
жє пєта кгрунъту добръ манастыра [Ми]колъского сєла Гвозъдова и пєта
кгрун[ту] добръ дедичъныхъ урожоного єго м(л). пана Иωана Грузєвича
Нєчая, во(и)ского зємъли Києв[ъ]скоє, сєла Бугаєвъки Вєликоє, на жа-
лобу и правъноє попаръте прєречоного пана во(и)ского києвъского, тоє
то Бугаєвъки Вєликоє дедича, которы(и), прыхиляючисє во въсємъ до дєк-
рєту суду головъного трыбуналъско(г)[о], ва(с), помєнєныхъ дедичовъ и
стенъниковъ свои(х) прылєгълых, позываєтъ, ωбъвєшчаєтъ и прыпозываєтъ
симъ позъвомъ до прыпатрєня сє то(г)[о], кгды во(д)лє дєкрєту трыбуна(л)-
ского, в року нинєшънємъ тисєча шє(ст)сотъ тридъцатъ ω(с)момъ [5] м(с)ца
июня двадцатъ пятого дня учинєного мєжи тымъ поводомъ и вєлєбъно(ст)ю
твоє [!], ω(т)чє мєтрополитє, нєкгды игумєнє миколъски(и), и тєпєрєшъ-
нємъ игумєномъ миколъскимъ вєлєбънымъ ω(т)цє(м) Исаиєю Трофимови-
чомъ, такъжє капитулою манастира помєнєного Миколъского Пустынъского
києвъского, дедичами добръ сєла Гвозъдова, любо по тєръминє, тымъ дєкрє-
томъ трибуналъскимъ зложонымъ, для нєбє(с)пєчєнъства людє(и) своволъ-
121 зв. ны(х) п[...] // [єму в дє(р)жа[(н)]є [...]чнє алъбо у[...] даваны(и) и поправєнє
стары(х) грани(ц) и чынє(н)є новы(х) копъцо(в) и знако(в) грани]чъныхъ
[ωзначоны и] на вєчъ[ныє ча]сы ωграничоны(и) будєтъ. Абысъ[тє] тєды на
помєнєно(и) пєтє кгрунъ[т]у своєго стали и ωзъначєнъя пяты и стєны кгрунъ-
ту своєго с помєнєными прылєгълыми сусєдами своими пилъновали и стє-
рєгъли конєчънє, вєдаючи ω томъ, жє любъ станєтє а(л)бо нѣ, я во(д)лє

[5] Літера «о» виправлена з «ъ».

права по(с)политого и во(д)лє декрєту трыбуналъского с повинъности моєє то учиню, што зъ права по(с)политого належаты будєтъ.

Писанъ у Шумъску року тисеча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) ѡ(с)мо[!] мца июля два(д)ца(т) четверътого дня<,>».

А пото(м)ъ подънє(с)лъ трєти(и) позовъ, ѡ(д) себє по урожоную єє м(л). панюю Ба(р)бару Чє(р)касовъну Гумєницъкую, су(д)иную кгро(д)скую києвъскую, и малъжонъка єє м(л)., яко ѡпекуна, урожоно(г)[о] єго м(л). пана Тєѡдора Гумєницъкого, су(д)ю кгро(д)ского києвъского, яко дєдичъку добръ села Дми(т)ровичъ и сєла Вишєнєкъ, яко стє(н)ничъку, до пи(л)нованъя пяты кгру(н)товъ свои(х) вышє(и) мєнованы(х) выданы(и), в тыє слова писаны(и)<:>

«Филонъ Вороничъ на Шумску,// [по(д)коморы(и) зємли Києвъскоє. 122

Урожоно(и)] [...]дєдиц[...]ви зви(р)хном[...] урожоному Тєѡдорови Гумєницъкому су(д)и кгродскому києвъскому, зви(р)хно(ст)ю єго к(р). м(л). а владзою моєю по(д)коморъскою ро(с)казую, абы(с)тє пєрєдо мъною самымъ а(л)бо урядомъ моимъ подкомо(р)скимъ сами [ѡ]бличънє и завитє стали на тє(р)минє бли(с)ко прышъломъ, дня два(д)цатъ ѡ(с)мого сє(н)тєбра в року нинєшънємъ тисєча шє(ст)со(т) три(д)цатъ ѡ(с)мо(м) прыпадаючомъ, на кгру(н)тє мєжи добрами сєломъ Бугаєвъкою а сєломъ Гвозъдовомъ манастыра Мико(л)ского Пустынъского, такъжє добрами дєдичъными вм(с)ти, пани су(д)иная, сєломъ Вишєнъками и сєломъ Дми(т)ровичами на пєтє тыхъ помєнєныхъ добръ у нарожъника копъца, прєзъ вм. ѡ(д) дєдицътва вм. добръ помєнєныхъ Дмитъровичъ и Вишєнєкъ<,> а ѡ(д) сєла Бугаєвъки Вєликоє, дєдицътва урожоного пана Иѡана Грузєвича Нєчая, во(и)ского зємъли Києвъскоє, усыпаного, на жалобу и правъноє попа(р)тє прєрєчоного єго м(л). пана во(и)ско(г)[о] києвъско(г)[о], которы(и) вм., а зъвлашча вм., пани су(д)иная, з прыто(м)но(ст)ю малъжонъка и ѡпєкуна вм. звирх[ного], пры[хиляючи(с)] // [до дєкрєту суду голо(в)ного трибуна(л)ского мєжы нимъ, яко поводо(м), а вєлєбны(м) є(г)[о] м(л). ѡ(т)цє(м) Пєтро(м) Могилою, а(р)хиєпи(с)копо(м), мєтрополито(м) кив(в)ски(м)], а(р)хима(н)[дрито]мъ пєчєръскимъ києвъскимъ, игумєномъ бывъшимъ пустынъски(м) микулъскимъ, и ѡ(т)цемъ Исаиєю Трофимовичомъ, тєпєрєшънємъ игумєно(м) того (ж) манастыра помєнєного, новы(м) посє(с)соромъ, и капитулою того мана(с)тыра Пустыньского Микольско(г)[о] києвъского учинєнымъ в року тєпєрєшънємъ тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) ѡ(с)мо(м) мца июня два(д)цатъ пятого дня в справє ѡ выбитє кгвалътовъноє повода прєзъ позъваны(х) зъ кгру(н)ту єго Бугаєвъского и прывєрънєнє до сєла манасты(р)ского Гвозъдова. В которо(и) справє су(д) трыбуналъски(и) то(т) кгру(нт), с которого поводъ былъ выбиты(и), знову поводови, яко єго вла(с)ны(и), присуди(л) и до дє(р)жанъя єго мнє, по(д)коморому, алъбо урадови моєму подати, граници зопъсованыє направити и копъцє а тєръмино а кво а(д) тє(р)минумъ а(д) квємъ починити и на вєчъныє часы починити [6]<,> припозъвавъши и ѡбъвєстивъши стєнъниковъ прєзъ позовъ мо(и) подъкоморъски(и)<,>. И(ж) тєды поводъ з вами пєту граници своєє копъцомъ 122 зв.

[6] Описка замість «ѡграничити».

преречонымъ, презъ вм͠(с). усыпаны(м) на(д) Рудою на ку(р)ганъку, где старо-
житъные стены граничъные зъходятъсе, [ма]етъ<,> теды вм(с) во(д)ле того
123 декрету трыбуналъско(г)[о] // [тымъ позво(м) ѡбъвещаетъ и припозывае(т),
абы е(с)те на те(р)мине, в. м. вы(ш)означоны(м), стали, петы кгру(н)ту своего
пи(л)новали] и по[водово(и) стороне во (в)семъ се усправедли]вили, ведаю-
[чы ѡ то(м)], же любъ с[тане(т) хто, любо] не станетъ, я и урадъ мо(и) по(д)-
комо(р)ски[(и) чини]ти повиненъ буду<,> што декре(т) трыбуна[л]ски(и)
и повинъно(ст) моя урадовая учитъ.

[Пи]санъ в Шумъску року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ц[ат] ѡ(с)мо(м) мца
июля два(д)ца(т) четве(р)того дня».

А по вычита(н)ю ты(х) позъвовъ стороны [ѡ]бедъве, передо мъною ѡ
доведенъю року и слушъности теръмину межи собою ро(с)праву пра(в)ную
маючи, конътрове(р)товали, которыхъ конътроверъсы(и) и(х) я, комо(р)-
никъ, вы(с)лухавъши и ѡные зрозумевъши, поневажъ поводъ реляцыею
возъного авътенътычъною вынесенъя тыхъ всихъ позъвовъ во(д)ле
и(н)фо(р)мации правъное слушъне дове(л), теды я те(р)минъ слу(ш)ны(и)
и правъны(и) узнавъши, сторонамъ роспиратисе наказую<,>.

А в ро(с)пиранъю, поневажъ роки земъские киевъские дня завтрешъ-
не(г)[о] в Киеве до суженя наступують, на которыхъ ѡбедъве стороне
великие и важъные справы свое маючи, афекътовали зго(д)не, абымъ то(т)
теръминъ на инъши(и) ча(с) способъне(и)ши(и) проло(н)кгова(л) и прело-
жи(л). теды я, афекътации и зго(д)ному зезволеню сторонъ ѡбо(х) до-
123 зв. сытъ чинечи, т[ую] // [справу по(д) тою жъ мо(ц)ю зо (в)симъ ее ефекъто(м)
мо(ц)ю уряду моего до дня второго м(с)ца декабра в року теперешны(м)
тисеча ше(ст)со(т) три(д)ця(т)...] и про[...], [на] которы(и) ден[ь вы]ше(и)
менова[ны(и) и] рокъ певъны(и) и завиты(и) сторо[на]мъ ѡбимъ на томъ же
ме(ст)цу выш(е)и ме[н]ованомъ, на кгрунъте, где се конъкуренъ[ц]ия
кгрунътовъ поменены(х) стегаетъ и где юри(с)диция ураду моего е(ст)
уфунъдована, кромъ вшелякого прыпозъву, складаю и заховую.

А што се тычетъ поменены(х) и(х) м(л). пано(в) сте(н)никовъ, то е(ст)
е(г)[о] м(л). ѡ(т)ца метрополиты и капитулы мепрополитанъское манастыра
це(р)кве светое Софии, ѡ(д) которыхъ то(т) же пленипоте(нт) панъ Теѡдо(р)
Су(с)ло ѡдо(з)ва(л)се, такъже и другое стенъничъки менованое ее м(л).
пане(и) судиное кгро(д)ское киевъское, ѡ(д) которое по(д)даные ее зъ
села Вишенекъ на (и)ме Трохимъ и Яцько Тру(ш), на пете кгрунъту своего
стоечи, ѡдозъвалисе<,> прото я, комо(р)никъ [7], на(и)дую: поневажъ спра-
ва при(н)ципалъная черезъ мене не е(ст) децидована, ѡвъшемъ на инъши(и)
ча(с), за прозъбою и зезволенъемъ сторонъ, ѡ(д)ложона, которое не де-
цидовавъши зъ ихъ м(л). паны стенъниками, кокгниция [жад]ъная быти не
124 можетъ, теды я тую спра[ву] // [з ихъ мл(с)тями ѡбома до припадненя
справы тое при(н)ципалъное до того жъ часу, яко те(р)минъ ѡнои сымъ
декретомъ мои(м) е(с)ть префикгованы(и), суспенъдую, складаючы и] за-
ховуючи [ихъ мл(с)тямъ] сторонамъ [ѡбомъ на томъ же] теръмине на ме(ст)-
цу выше(и) менова[номъ], где се петы кгрунътовъ и(х) м(л). стега[ютъ],
рокъ певъны(и) и завиты(и) кромъ вшел[я]кого прыпозъву.

Што все для памети до книгъ по(д)коморъских воево(д)ства Киев-

---

[7] Слова «прото я, комо(р)никъ» виділені крупнішим шрифтом.

ско(г)[о] є(ст) записано. С которы(х) и сє(с) выпи(с), по(д) печа(т)ю по(д)комо(р)скою воєво(д)ства Києвъского, є(ст) выданъ.

Писанъ в Соколъчи».

У то(г)[о] декрету печатъ по(д)комо(р)ская є(ст) прыты(с)неная, а по(д)пи(с) руки пана комо(р)ника в тыє слова<,>: «Микола(и) Тучаницъки(и), комо(р)ни(к) граничъны(и) воєво(д)ства Києвъско(г)[о] <,>».

А по прочитанъю того декрету моєго я, коморъникъ граничъны(и) києвъски(и), вырозумєвъши конътровє(р)сыє сторонъ ѡбу(д)ву(х) а бачечи то, ижъ на пє(р)шомъ теръминє пово(д) сторонє позъвано(и) достаточъне тє(р)мину довелъ, а пото(м) єго я декретомъ своимъ на денъ сегоднешъни(и) ѡ(д)ложилъ и декретомъ свои(м) бєзь прыпозъву конъсе(р)вовалъ, для то(г)[о] на то(т) ча(с) тє(р)минъ слу(ш)ны(и) узънавал и сторонамъ в справє ро(с)пиратисє наказую.

Ѡ(д) чого позъваныє, яко и выжє(и), на трыбуналъ апєлова[...] // [...] [8] жъ [...] єуко[...]ънє посту[...]. А пото(м) [позвана]я сторона указовала то, ижъ [єго] м(л). отєцъ мєтрополитъ намнє(и) до тоє справы южъ нє належи(т)<,> алє єго м(л). ѡтєцъ игумєнъ, яко посєсоръ Гво(з)дова, справи(т), и зачимъ маєтъ быти слу(ш)нє уволънєны(и) єго м(л). ѡтє(ц) мєтрополи(т)<,>. А пово(д) домовя(л)се и просилъ, абы ѡба(д)ва такъ, яко трыбуналъ казалъ, декрєтови трыбуна(л)скому досы(т) чинили. 124 зв.

Я, комо(р)никъ граничъны(и) києвъски(и), бачечи то, ижъ декрєтомъ трыбуналъскимъ наказано ѡбудъвумъ, такъ єго м(л). ѡ(т)цу ми(т)рополитови, яко и ѡ(т)цу Трофимовичови, тепєрешънему игумєнови миколъскому, справоватисє, тєды и я тежъ ѡбу(д)вумъ во(д)лє декрєту трыбуналъского справитисє и в то(и) справє поступовати наказую. Ѡ(д) чого позъваныє на трыбуналъ апєловали. Я имъ, яко пєръвє(и), ижъ речъ ѡсужона, апєляции нє допустилъ. А ѡни се, яко и пєръвє(и), протє(с)товали<,>.

А потомъ ѡ неналежъности акътора и акъции позъваныє зъ поводо(м) конътро-// [...] [9] в зє(м)ствє [...]налє тоє єкс[...] заживали [...]крєтами ѡ(д)тято. Прото и я, нє буд[учи су(д)]єю, то(л)ко єкзєкуторо(м) тоє справы, ѡбор[оны] таковыє на (с)торону ѡ(д)ложы(в)шы, ѡ(д)повєдати наказую. Ѡ(д чого ѡни до трибуналу апєловали. Я и(м) тоє апеляцыи, яко и пє(р)вєи, нє допу(с)ти(л). А ѡни сє ѡ попа(р)тє, кгравамє(н) и шкоды свє(д)чыли. 125

А потом по(з)ваныє просили су(с)пє(н)сы дото(л), поки акъция другая, которую пово(д) має(т) ѡ выбитє з лану дво(р)ного, з дубровы Давыдо(в)ки по доро(ж)ку, з Вишєнє(к) до рє(ч)ки Бугає(в)ки идучую. А пово(д) тоє су(с)пє(н)сы борони(л), указуючы, жє трибуна(л) тую справу до ско(н)чєнья тєпєрє(ш)нєє акъции и ѡграничє(н)я достато(т)чного су(с)пє(н)дова(л), и нє можє(т) быти, абы дєкрєта трибуна(л)скиє вспакъ были ѡборочаныє<.>

Я, комо(р)никъ грани(ч)ны(и) киє(в)ски(и), конътровє(р)сы(и) сторонъ вырозумє(в)шы, таковоє су(с)пє(н)сы, яко нє(с)лушноє, позваны(м) нє позволи(в)шы, ѡны(м) скутє(ч)нє ѡ(д)повєдати наказую. Ѡ(д) которого дєкрєту по(з)ваныє на трибуна(л) апєловали. Я тоє апеляцыє ѡны(м) та(к), яко и

---

[8] Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Верхні три (?) рядки відсутні, від наступних двох лишилися тільки фрагменти, на 6-му з лівого боку бракує початкового слова.

[9] Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Від першого та другого рядків лишилися тільки фрагменти, на 3, 4 і 5-му рядках з правого боку бракує по 2—7 кінцевих літер.

пε(р)вε(и), нε допусти(л). А ωни сε ω попа(р)тε, *кгравамε(н)* и шкоды свε(д)чыли.

А пото(м), понεва(ж) позваны(х) ωбудво(х) плεнипотε(н)товε имεнε(м) при(н)цыпало(в) своихъ и капитулы Мико(л)скоε то(т) кгру(нт), ω которы пово(д) правнε чыни(т), дεкрεтови трибуна(л)скому досы(т) чынεчы, поводови в дε(р)жε(н)ε *юдициал*[*итεр*] // [...] [10] ода прε[...] εго[... Г]рузεвича,
125 зв. во[иского] [...] кгру(нт) и(н)тро[...] [н]а вε(ч)ныε часы εм[...] εго урадо(в)нε по[...] [...]о даю и до поновε(н)я знако(в) ωграничεнъя вεчи(с)того [...]добрь, водлε дεкрεту трибуна(л)ского и водлε да(в)[н]ого ωписа(н)я старожытны(х) границъ, при(с)тупую.

А ижъ сε дня сεго(д)нεшнεго спознило, тεды по(д) тою (ж) моцεю прε(з) того (ж) возного Миколая Рεно(в)ского тую справу до дня завтрε(ш)нεго ω(д)вола(т) и лимитова(т) ро(с)казало(м). А дня завтрε(ш)нεго на тоε (ж) мε(ст)цε зεха(в)шы и сторо(н) привола(т) ро(з)каза(в)шы, до сыпа(н)я копцо(в) при(с)тупило(м), напро(д) поча(в)шы ω(д) то(г)[о] копъца наро(ж)ника, гдε-(м) юри(с)дицию фу(н)дова(л). При то(м) старо(м) копъцу сыпало(м) копъцо(в) новы(х) два, и ω(д) ты(х) тро(х) копъцо(в) εхало(м), будучы провaжεны(и) ω(д) акътора якобы на по(л)ноцъ<;>, впεрε(д) до дорожки, которая з Вишεнεкъ до рε(ч)ки Бугаε(в)ки идε(т). А пεрεшε(д)ши дорожку, маючы кгру(нт) Гво(з)до(в)ски(и) мана(с)тира Мико(л)ско(г)[о] по право(и), а кгру(нт) Бугаε(в)ски(и), то ε(ст) ла(н) дво(р)ны(и) ε(г)[о] м(л). пна во(и)ского киε(в)ского<.> и дуброву, на(з)ваную Давыдо(в)ку, ω которую пнь во(и)ски(и) з о(т)цε(м) Трохимовичε(м), игумεно(м), и капитулою право(м) чыни(л), по лεво(и) сторонε, мимо могилу, на(з)ваную Ро(з)грεбεную, в кгру(н)тε Гво(з)до(в)ско(м) будучоε, до го(с)ти(н)ца, з Киεва до Копачова идучо(г)[о], гдε-(м) усыпа(л) ко(п)цо(в) дεвε(т)ня(т)ца(т). Ты(м) го(с)ти(н)цо(м) за(с) идучы, усыпало(м) ко(п)цо(в) чотыры. А пришε(д)ши до (в)звозу и до долины, на(з)ваноε Пεрεмо(р)ноε алиа(с) Шутовоε, старовε(ч)ного рубεжа зε(м)ли Бугаε(в)скоε, у го(с)ти(н)ца на пакго(р)ку усыпало(м) копε(ц). Ω(д) то(г)[о] копца, на пакго(р)ку усыпано(г)[о], троха влεво сε уда(в)шы, на(д) самы(м) ручаε(м), водою тεкучою при (с)тεнε Ро(с)ло(в)ско(и), Давидо(в)ско(и) и Бугаε(в)ки Малоε в то(и) долинε Пεрεмо(р)но(и) а(л)бо Шутово(и), гдε то(т) жε ωтε(ц) Нεгрεбε(ц)ки(и), намε(ст)ни(к) софε(и)ски(и), добрь свои(х) прεрεчоны(х) стεну пра(в)дивую и ко(н)курε(н)цию кгру(н)то(в) поводового Бугаε(в)ско(г)[о], по(з)ваны(х) — Гво(з)до(в)ско(г)[о], а и(х) добрь мεтрополита(н)ски(х) Ро(с)ло(в)ско(г)[о], Давидо(в)ско(г)[о] и Бугаε(в)ки Малоε быти призна(л), гдε-(м) я, комо(р)ни(к), три копъци, ко(ж)до(и) дεдинε налεжачыε, усыпа(л).

И далε(и) во(д)лε дεкрεту трибуна(л)ско(г)[о], ω(з)начаючы и ωграничаючы кгру[н](т) // [...] [11] рεгу кгру(н)ту поводового усыпа[...] граничъныε
126 в дεрεвε положитъ [...]. А прышε(д)ши до болота до сεножат[ε(и)] будучихъ, ωзъначаючи кгру(нт) по право(и) стор[о]нε мεтрополитε(н)ски(и) до Ро(с)ловичъ, Давыдовки и Бугаεвъки Малоε, а по лεво(и) сторонε — поводовъ

[10] Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Від чотирьох (?) верхніх рядків лишилися тільки фрагменти, на 5-му та 6-му рядках з лівого боку бракує по 3—5 початкових літер.

[11] Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Верхній рядок відсутній, на наступних чотирьох рядках бракує з правого боку по 2—10 кінцевих літер.

до добръ єго Бугаєвъки Великоє, пале(и) шє(ст) дубовыхъ по томъ же ручаю, черезъ болото се тя(г)нучимъ, поби(т) ро(с)казало(м) ажъ до самого ставъку до млынъка и гребли Бугаєвъки Малоє чернъцовъ софе(и)ски(х)⟨,⟩, которая гребъля ижъ є(ст) до кгру(н)ту поводового Бугаєвъского прысыпаная⟨,⟩.

Теды пово(д) указыва(л) мне, и(ж) ѡ прысыпане тоє гребъли и залане сеножате(и) правомъ чинитъ, и проце(с) передо мъною ѡ[к]азывалъ, которому я процесови ничого не дерокгуючи⟨,⟩ а поводовъ кгру(нт) ѡзъначаючи, усыпалемъ копъцовъ два: ѡденъ копецъ приходечи до ставъку того недалеко ѡста(т)него паля, в болоте побитого, а други(и) южъ остатъни(и) по(д) горою высокою противъко млынъка и гребъли прєречоноє на(д) дорогою на реце Давыдовъцє усыпалемъ.

На которомъ то копцу ѡстатънемъ противъко того млынъка и гребелъки помененоє, на речъце Давыдовъце усыпаноє, поменены(и) панъ во(и)ски(и), акъто(р), во(д)лу(г) декре[...] // [...] [12] увес[...] єму подаными(и) и границами новыми ѡзъначоны(и) єстъ єго властъны(и), кгвалътовъне презъ позъваныхъ ѡдъняты(и), и ничого церъковъного кгрунъту до добръ єго не занято. 126 зв.

По которомъ выконаню таковоє прысеги я, коморъникъ, увєсъ тотъ кгрунтъ такъ копъцами черезъ мене ѡсыпаны(и), яко и водами, и реками жывыми ѡбъляны(и), в деръжане поводови подаломъ, а меновите: ѡдъ того ставъка, надъ которымъ поводъ прысегу выконалъ, речъкою помененою Давыдовъкою внизъ идучи, ажъ до речъки Бугаєвъки, деръжачи берегъ, кгрунътъ и дуброву, ѡ которую поводъ правомъ чинилъ, назъваную Давыдовку, до добръ поводовыхъ // [...] [13] наючи [...] звиш[...] тоє речъки 127
Бугаєвки бегу [...] до того местъца, где кгрунъ [!] [ми]трополитанъски(и) Малоє Бугаєвъки конъчитъсе, то єстъ до долины Рубежъковъ, надъ которою по тамъто(и) стороне речъки Бугаєвъки въ кгрунъте поводовомъ городиско старовечъноє, тежъ Рубежъками назъваноє, лежитъ. Которы(и) то кгрун(т) уве(с) поводови в деръжанье подавъши и зънаками таковыми вколо ѡточивъши и ѡписавъши, абы тыхъ зънако(в) не псовано и ихъ не перехожено, сторономъ ѡбудъвумъ владзою уряду моєго прыказалемъ.

Што для памєти до книгъ подъкоморъскихъ записати росъказаломъ и єстъ записано.// 128

№ 29. [...] [1]

Року тисєча [шє(ст)со(т)] три[(д)ца(т) дєвятого] [2] м(с)ца ѡ(к)тєбра два(д)цато(г)[о] д[ня].

Перє(д) нами, Филоно(м) на Шумъску Вороничє(м), по(д)комори(м) зє(м)ли Киє(в)скоє, а Стєфано(м) Акъсако(м), судъєю, о(с)тръски(м), бобро-

[12] Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Верхні шість (?) рядків відсутні, від сьомого лишилися тільки фрагменти, на восьмому бракує 4—5 початкових літер.

[13] Те саме. Верхні п'ять (?) рядків відсутні, від наступних двох лишилися тільки фрагменти, а ще на двох наступних з правого боку бракує по 2—5 літер у кінці рядка.

[1] Заголовок акта в книзі, очевидно, відсутній. Аркуші, на яких записана перша половина акта (а саме, від арк. 128 по арк. 141 зв.),— дефектні, зотлілі по верхньому краю. Вгорі бракує від 1 до 5 рядків, наступні рядки (від 1 до 6) збереглися фрагментарно. Оскільки текст пошкоджений по зовнішньому краю аркуша, то в декількох цілих рядках, що йдуть під фрагментами, бракує на лицевій стороні заключних, а на зворотній — початкових слів чи літер.

[2] Рік відновлений за змістом акта.

ви(ц)ким старостою<,> и Лукашє(м) Вито(в)ски(м), по(д)судъкомъ<,> вря(д)никами судовыми зємъскими києвъскими, до справы нижє(и) мєнованоє дєкрєто(м) трибуналъски(м) придаными<,>.

Дѣялося на кгрунътє нєподалєку горы Камє(н)ноє и ри(ч)ки И(в)ници, у копъцо(в) дво(х), мєжи добрами Лєщиномъ<,> має(т)ностю дєди(ч)ною<,> вєлъмо(ж)ноє єє м(л)<:>. панєє Анъны с Тули(н) Го(р)ностаю(в)ны Рафаловоє Лєщи(н)скоє, воєводичєвоє бєлъскоє<,> и ма(л)жо(н)ка єє м(л).<,> яко ѡпєкуна, з ѡ(д)ноє<,> а добрами урожоны(х) пано(в)<,> Абрама и Михала<,> Стрыбыло(в) мєстє(ч)ко(м) Ло(в)ково(м) з другоє стороны<,> усыпаны(х), добрами за(с) є(г)[о] м(л). пана Ма(р)тина Збѡро(в)ско(г)[о]<,> по та(м)то(и) сторонє рє(ч)ки И(в)ници лєжачими, мєстє(ч)комъ И(в)ницєю<,> с трєтєє стороны. На которо(м) мє(ст)цу ма(л)жоно(к)<,> стороны поводовоє, вє(л)мо(ж)ны(и) є(г)[о] м(л). па(н) Рафа(л)<,> Лєщи(н)ски(и) з Лє(ш)на<,> воєводи(ч) бє(л)ски(и), имєнє(м) єє м(л). панєє ма(л)жо(н)ки своєє станувъши, яко ѡпєкунъ малъжє(н)ски(и)<,> мєнє, по(д)коморо(г)[о], и на(с), судовы(х) зємъскихъ кієє(в)ски(х)<,> постанови(в)ши мєновалъ, и(ж) то(т) кгрунътъ кгвалъто(в)нє по(с)полу з сєло(м) Вало(в)кою<,> албо Комаро(в)кою єстъ ѡкупованы(и)<,> и до добръ Котєлъни, дєди(ц)тва вєлъмо(ж)ны(х) и(х) м(л)<:>. пана Яна Замо(и)ского, старосты калу(з)ского, сына<,> Кгрызєлъли<,> Конъста(н)ции и А(н)ны Ба(р)бары, цорокъ, такъжє и я(с)нєвє(л)мо(ж)ноє єє м(л)<:>. панєє Катєрины з О(с)трога Замо(и)скоє, канъцлириноє коронъноє<,> ма(л)жо(н)ки и пото(м)ковъ нєкгды зо(ш)лого //
128 зв. [...] справє [...]нън[...] [ш]є(ст)со(т) [три(д)ца(т) дєвятого м(с)]ца июля два(д)ца(т) ѡ(с)мо(г)[о] дня фєро[ваному], уфунъдовавъши на то(м) мєстъцу юри(с)ди(к)цию свѡю, досы(т) чинили.

А ѡ(д) по(з)ваноє стороны прєрєчоноє єє м(л). панєє Катєрины з Ѡ(с)трога Замо(и)скоє, канъцлириноє коро(н)ноє, и ѡ(д) потомъко(в) нєбожъчика єго м(л)<:>. пана Томаша<,> Замо(и)ско(г)[о]<,> канъцлира вєлико(г)[о] коро(н)ного, єнєрала краковъско(г)[о], кныши(н)ско(г)[о], сокальско(г)[о], рапъшти(н)ского, новоста(в)ского, et(c) [3] старосты слуга и плєнипотѣнътъ, урожоны(и) панъ Прокопъ Сови(н)ски(и) за мо(ц)ю достатє(ч)ною, собє ѡ(д) стороны помєнєноє даною<,> напро(д) ѡбачивъши, и(ж) сторона поводовая нє туды, куды па(к) двє лєтє<,> то є(ст) в року тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) шосто(м), пана по(д)коморо(г)[о] и су(д) зємъски(и) Кієє(в)ски(и)<,> алє ю(ж) и(н)шими мє(ст)цами ку болъшо(и) шкодє по(з)ваны(х) провадила<,> то є(ст) поминувъши Ѡ(ст)ры(и) Камє(н) [4] стєною и границєю<,> мєжи Бєлы(м) алиа(с) Ѡ(с)трымъ Камєнємъ [5]<,> а Бу(и)мєрє(м) для вывєдє(н)я и(н)квизиции и ѡбъєжа(н)я ду(к)товъ<,> дєкрєтомъ трибуналъски(м) мєжи помєнєными сторонами<,> в справє якобы ѡ кгва(л)то(в)ноє песя(г)нє(н)є сєла Валувъки, на(з)ваноє Комаровъки, фєрованоє и наказаноє на помєнєномъ кгру(н)тє, стєнє и граници<,> мєжи Ѡ(ст)ры(м) алиа(с) Бєлы(м) Камєнє(м)<,> а Бу(и)мєрє(м), куды на то(т) ча(с) па(н) по(д)коморы(и) и судъ зємъски(и)<,> з стороною поводовою єхали.

Пєрєбєгши и ѡдозвавъшися з двома во(з)ны(ми), мєновитє Якубомъ Завадою и Даниломъ Кочѡровичємъ, и (з) двома шля(х)тичами, мєновитє<,> паномъ Во(и)тєхомъ<,> Дубро(в)ски(м) а Стани(с)лавомъ Волъскимъ<,>

---

[3] Тобто «et cetera» (тут і далі).
[4] Слова «Ѡ(ст)ры(и) Камє(н)» підкреслені олівцем.
[5] Слова «Бєлы(м) алиа(с) Ѡ(с)трымъ Камєнємъ» підкреслені олівцем.

такъжє з свє(д)ками и (з) ста(р)цами, до тоє и(н)квизиции належачими, до
то(г)[о] з мунимє(н)тами<,> и докумє(н)тами грани(ч)ными<,> встру(т)
та(к)<,> пану по(д)коморому и судови зє(м)скому Киє(в)скому // [...]уфо[...] 129
пан[...] [яко и судъ] зєм[ски(и)] Киє(в)ски(и)<,> учинити [...] и ѡ(в)шємъ
за дукътомъ<,> нє(с)лушъны(м) стороны [отпор]ноє<,> в кгрунътъ<,> вла(с)-
ны(и)<,> стороны позваноє Ко[тє]лєнъски(и)<,> кгвалъто(в)нє вєхали, ѡ
що помєнєны(и) па(н) Прокопъ<,> Сови(н)ски(и)<,> за мо(ц)ю до(с)татє(ч)-
ною<,> соб[є] ѡ(т) позваны(х) даною<,> проти(в)ко пану по(д)коморому<,>
и судови зємъскому Киє(в)скому<,> та(к)же тє(ж) проти(в)ко сторонє пово-
дово(й)<,> свє(д)чилъ и тыми во(з)ны(ми) протє(с)товалъсє, прихиляючися
до пє(р)шихъ протє(с)таци(и)<,> свои(х)<,> в пє(р)шомъ актє и(н)квизиции
ѡписаны(х) ѡ то, и(ж) помєнєные пановє судовыє смєли и важилисє<,> нє
уфу(н)дова(в)ши на то(м) мєстъцу у Бєло(г)[о] алиа(с) Ѡ(ст)рого Камєня
юри(з)дициии своє(и), кгва(л)то(в)нє и бє(з)пра(в)нє<,> нє дбаючи ничо̑го на
докумє(н)та<,> ли(с)то(в)ныє пра(в)ныє старограни(ч)ныє, пєрє(д) пано(м)
по(д)коморимъ и пєрє(д) судомъ продукованыє, нє уважаючи пра(в), ра-
ци(и) и докумє(н)товъ пра(в)ны(х)<,> и ѡны(х) читати нє допущаючи, и нє
слухаючи, за дукто(м) стороны поводовоє нє(с)лу(ш)нымъ и нєправънымъ
идучи, в кгру(н)ты по(з)ваны(х) вла(с)ныє котєлє(н)скиє, зда(в)на до Ко-
тєлъни належачиє, въєжджа(т) и зає(ж)джа(т)<,> и ю(ж) за ты(м) на (в)ла(с)-
ны(х) кгрунъта(х) Котєлє(н)ски(х)<,> юри(з)дицию свою нєпра(в)нє и
ѡ(в)шє(м) кгвалъто(в)нє<,> нє уважаючи вла(с)ности кгру(н)товъ по(з)ва-
ны(х)<,> до то(г)[о] правъ докумє(н)то(в) продукованы(х)<,> та(к)жє раци(и)
пра(в)ны(х)<,> пєрє(д) пано(м) по(д)комори(м) и судомъ ѡ(т) позваны(х)
вношоны(х)<,> далє(и) на кгру(н)тъ Котєлє(н)ски(и)<,> зає(ж)джа(т) и да-
лєко вєжджа(т)<,> и на мє(ст)цу, гдє жа(д)ноє прилєглости<,> кгру(н)то(в)
Лєщи(н)ски(х)<,> з кгру(н)тами Котєлє(н)скими<,> нє машъ<,> фунъдо-
ватъ усилую(т) и въпо(р)нє в кгрунътъ Котєлє(н)ски(и)<,> посполу з сторо-
ною<,> проти(в)ною<,>далєко зає(ж)джаютъ<,> зачимъ сторонє по(з)вано(и)
в кгру(н)та(х) вєликоє уближє(н)є и утяжє(н)є, а затымъ бє(з)правъє з вє-
ликою // [...]ючи [...] будутъ<.>[...] [поводо]вая сторона [...] [п]ротєста- 129 зв.
цию [...] [п]роти(в)ко по(з)вано(и) сторонє<,> яко и плєнипо[тєнто]ви єє,
которы(и) хотєчи абы тая справа, [ко]торая ся ѡ(д) килъкудєся(т) ю(ж)
лє(т) у ро(з)ныхъ судовъ<,> по ро(з)ны(х) тє(р)минахъ<,> а на(и)бо(л)шє(и)
в трыбуналє, яко и(н) супєриѡри<,> є(т) маѡри субъсє(л)лиѡ, по ки(л)ка-
кро(т), з вєликимъ<,> сумъпто(м) и шкодою єє, актує(т) [6] и точи(т), єфъфєкту
своє(г)[о], нє (в)зяла пру(д)кого<,> и єщє длу(ж)шую рємора(м) и проло(н)-
кгацию [7] мєла<,>. И жєбы то(т) тє(р)ми(н)<,> вывожєнъя и(н)квизиции и
є(к)съпєдиѡва(н)я дукъту <.> прє(з) поводовую сторону<,> видячи такъ я(с)-
ную и (з)на(ч)ную<,> кри(в)ду єє <,> зычачи того, абы по(з)ваная<,> длужє(и)
ты(х) кгрунъто(в) вла(с)ны(х)<,> и(с) ты(м) сєло(м) Валувъкою <,> або Ко-
маро(в)кою лєщи(н)ски(х)<,> сєу Тули(н)ски(х)<,> до Котє(л)ни<,> которая
на ба(р)зо малы(м) шматє кгрунъту усє(д)ши, ѡ(д) Лєщина або Тулинъ
кгрунъты забрала<,> и ѡныє ѡкуповала<,> и ѡ(д)няла, и до Котєлъни
пє(р)ви(и) привлащила<,> заживала<,> нє чєкаючи вѡ(д)лугъ права и тє(р)-
мины або стопъни правъныє поминувъши <,> заєхавъши по(д) самоє мєсто<,>

[6] Слово виправлене з нерозбірливого іншого слова.
[7] На літері «ю» — чорнильна пляма.

Лєщинъ в кгрунъты вла(с)ныє деди(ч)ныє<,> Лєщи(н)скиє<,> абы юри(с)-
ди(к)ция <,> уфу(н)дована<,> во(д)лугъ права на кгрунътє<,> на которомъ
бы и(н)квизиция была з ду(к)тами<,> ω(д)пра(в)лєна<,>. Алє пєрєня(в)ши
на дорозє сторону поводовую<,> гости(н)цємъ єдучую<,> вє(с)по(л)<,> з и(х)
м(л)<:>. паны судовыми<,> нє вєдати кво юрє єтъ прєтєкъсту<,> за разомъ<,>
лєдво нє пє(р)вымъ<,> афъфєкътовала<,> по(з)ваная сторона прє(з) плє-
нипотє(н)та своєго <,> абы и(х) м(л)<:>. панове судовыє супє(р)сєдовали<,>
на дорозє ω(д)проважє(н)я и(х)<,> до фу(н)дации юри(с)ди(к)ции а(д) ло-
кумъ конътровє(р)сумъ и та(м), ω(т)ко(л) єстъ сторона поводовая выбита<,>
130 и кгру(н)тъ // [...] до ки(л)куд[єся(т)] [...], мєжи котор[...] могилу<,> на-
бли(з)шую мєста самого Лєщина, [кото]роє на кгрунътє Тули(н)скимъ
бо(л)шє(и) ста лє(т) єстъ ωсажоноє, упатри(в)ши и ωную Ω(с)тры(м) Камє-
нємъ нуда<,> єтъ симъплици алълєкгациωнє ω(х)рысти(в)ши, кгды (ж) да-
лє(и), нижели на пулъ милє доброє и тєпє(р) Лєщинъ уживає(т) кгру(н)то(в)
за тою могилою<,> що дедукуючи пробовала, жє то єє вла(с)ныє ланы до
замъку и мєста<,> Лєщина налєжа(т). И жа(д)ноє ω то конътровє(р)сии нє
машъ, бо поводовая сторона позыває(т) и чини(т) правомъ ω то, що є(и)
ω(д)нято прє(з) анътєцєсоро(в) кгва(л)то(м)<,> тєпєрє(ш)нєє по(з)ваноє сто-
роны.

Зачимъ домавяласє, абы су(д), упатри(в)ши и въ самую єквитатє(м)
и слушно(ст), кгды (ж) сє то явнє показує, жє то кгрунътъ Лєщи(н)ски(и)
алиа(с) Тули(н)єки(и), и плєнипотєнътъ по(з)ваноє того нє нєкгує и ω(в)-
шє(м) при(з)наває(т), жє и тєпє(р) того кгрунъту уживає(т) Лєщи(н) нє
ты(л)ко коло тоє могилы и и(н)ши(х), алє и далє(и)<,> зачи(м) домавяласє,
абы су(д), вє(д)лугъ права посполито(г)[о], тє(р)мино(в) и стопънєвъ ωного
поступуючи и туую нєпра(в)ную якую(с) конътровє(р)сию, яко и(н)утилє(м)
рємора(м) єтъ проло(н)кгациωнє(м) плєнипотє(н)та по(з)ваноє стороны прє(ч)
ω(д)кинувъши, за стороною поводовою, далє(и) а(д) локумъ конътровє(р)-
сумъ, ω которы(и) яко вла(с)ны(и)<,> Лєщинъски(и)<,> сєу Тули(н)ски(и),
за ω(д)нятє(м) ωного прє(з) по(з)ваны(х) анътєцєсоро(в), которыє нє маю(т)
до то(г)[о] жа(д)ного права и нє мєли<,> чини(т)<,> для фунъдации тоє юри(с)-
ди(к)ции єхалъ, нє дєрєкгуючи ничимъ ωброно(м) пра(в)ны(м) <,> собє до
тоє справы налєжачимъ<,>.

130 зв. Я, по(д)комори(и), и су(д) зє(м)ски(и) Киє(в)ски(и) // [...] а пото(м)
[...с]торона поводо[вая...] мє(ст)ца руши(в)[ши], [п]ровадила ку тому мє(ст)-
цу<,> гдє на(с) тєпє(р) для фуньдова(н)я юри(з)ди(к)ции поставила<,>.

Тєды плєнипотє(н)тъ позваны(х)<,> видєчи далєки(и) зає(з)дъ в кгрунъ-
ты по(з)ваны(х)<,> протє(с)тацию заносилъ, указуючи, жє то увєсь
кгрунътъ — Котєлє(н)ски(и), которы(и) сторона провади(т) и ωны(и) зає(ж)-
джає(т), просєчи на(с) ω то, абы(с)мы сє вє(р)нули до Камєня и ω(т)то(л)
таковоrо дукъту нєслушъного супє(р)сєдовали<,>

А поводовая сторона, провадячи далє(и) мєнє, по(д)коморо(г)[о], и на(с),
судовы(х), до мє(ст)ца то(г)[о], на которо(м) ю(ж) и пє(р)вє(и) юри(з)ди(к)ция
прє(д) ты(м) уфунъдована была, яко ад локу(м) конътровє(р)сумъ, и тамъ,
гдє кгрунътъ вла(с)ны(и) є(и) є(ст) ω(д)няты(и)<,> пєрє(д) ты(м) субъсєк-
вє(н)тє(р) ну(л)ло юрє виωлє(н)тє(р), указовали и достатє(ч)нє выводили
и права хотєчи и ωфяруючисє на то заразо(м) показати [8], жє то кгрунътъ

[8] На літері «и» розтерте чорнило.

и(х) ε(ст) вла(с)ны(и) Тули(н)ски(и), до Лεщина належачи(и), а(ж) до то(г)[о]
мε(ст)ца, яко ся вышε(и) помεнило<,> на которо(м) яко пεрε(д) ты(м), такъ
и тεпε(р) для юри(з)ди(к)ции уфу(н)дованъя мεнε, по(д)коморо(г)[о], и
на(с), судовы(х), вεдεтъ. Солεнитε(р) сε свε(д)чили и протε(с)товали пεрε(д)
нами прото(в)ко[9] плεнипотε(н)тови по(з)ваноε стороны, жε и(н) та(м) мани-
фεста и(н)юриа суа и вεдаючи добрε, жε то кгрунътъ вла(с)ны(и) Лεщи(н)-
ски(и) албо Тули(н)ски(и), удаε(т) за кгрунътъ по(з)ваны(х), чинεчи то ку
кривъдε и шкодε поводовоε стороны и, (с)на(т), хотεчи εщε якую(с) рεмо-
ра(м) и (з)волоку в то(и) справε учинити.

Ω што сε и по(в)торε такъ проти(в)ко плεнипотε(н)тови, яко // [...]юри(з)- 131
ди(к)ц[...] стоячи [...]юри(з)ди(к)[...] [...]ды(ж) тоε[...] Котεлε[...]
[...]глости кгр[...] жа(д)ны(х) ю[...к]грунъта(х), а на [...] в ты(м) тутъ [...]
з Лεщино(м) Котεлъ[...] погото(в)ю с Тулинами, котороε сεло Тули[н]ы [...]
двε поза(д) за мε(с)то(м) Лεщино(м) в бокъ Житомира лεжитъ, нε маε(т)<,>.
А тε(ж) то нε подобъна, абы тоε сεло Тулины та(к) сε мεло ро(с)тя(г)нути
из кгру(н)то(м) своимъ, жεбы мεсто Лεщи(н)<,> и Лука на ты(х) кгру(н)та(х)
сεлъски(х) засажоныε бы бы(т) мεли<,>. А тεжъ сторона нε ω кгрунътъ Ту-
ли(н)ски(и)<,> с которы(м) Котε(л)ня жа(д)ноε прилε(г)лости нε маε(т)<,>
алε ω кгрунътъ Лεщи(н)ски(и)<,> якобы кгвалътомъ ωкупованы(и)<,> акъ-
цию свою нεви(н)нε и(н)тε(н)товала и тую справу нεпотрεбнε и нεналεжънε
тεпε(р) ту(т) на ты(м) мε(ст)цу до кгру(н)товъ Тулинъски(х)<,> намагаε(т).
А и(н)шиε су(т) добра — мεстε(ч)ко Лεщи(н), которы(и) ты(л)ко самую маε(т)
прилε(г)ло(ст) по ω(д)но(и) сторонε с Котεлънεю, а и(н)шεε сεло Тулины, ко-
тороε по та(м)то(и) сторонε Лεщина εщε за (д)руги(м) сεломъ, на(з)ваны(м)
Лукою пано(в) Ки(в)личо(в), вε дву(х) миля(х) лεжи(т)<,>. И тоε сεло Ту-
лины<,> нε з Лεщино(м) мεстε(ч)комъ<,> алε з сεло(м) Лукою маε(т) суа(м)
котикгуитатεмъ. Зачимъ нε ты(л)ко жεбы мεли мε(т) Тулины ко(н)тикгуи-
татε(м) с Котε(л)нεю, алε з Лεщиномъ нε маю(т), бо и(х) сεло Лука пεрεсε-
ла<,> и (з) сεломъ Лукою, а нε (з) Лεщино(м) Тулины маю(т) своε ко(н)ти-
кгуитатε(м). Нε с Тулинами тεды, яко сторона поводовая в по(з)вε приз-
наваε(т) и мεнуε(т), жε Котε(л)ня маε(т) прилε(г)ло(ст) кгру(н)то(в), алε
з Лεщиномъ, и нε ω Тули(н)скиε кгрунъты мεнуε(т) бы(т)<,> собε ωкупова-
ныε нε(с)лу(ш)ныε позываεтъ<,> алε з Лεщино(м). Яко сε вышъ ωписало, у
урочища Бεло(г)[о]<,> алиа(с) Ω(ст)рого Камεня та(м)[10] пята вла(с)ная Лε-
щи(н)ская ε(ст)<,> и тамъ дεдъ тεпεрε(ш)ни(х) поводовъ ставалъ и та(м) на
то(м) мε(ст)цу // [...]стами[...] Ло(в)ково(м)[...] трεтε(и) [...]ницεю<,> [...] на 131 зв.
Зборо(в) [...]тот(т) та(м) ча[...] [...]овыми [прил]ε(г)ло(ст) кгрунът[...] а на
та(м)[то(и) сто]ронε рεки И(в)ниц[ы и]дучи въвε(р)хъ тоε [то] рεки по лε-
во(и) руцε кгрунътъ Ло(в)ко(в)ски(и) <,> а по право(и) — Котεлε(н)ски(и)<,>
ажъ до болота Валу(в)ки, на(д) которымъ болотомъ Вало(в)кою сεло Ва-
лу(в)ка алиа(с) Комаро(в)ка, ω которую рε(ч) ε(ст) тая, лεжи(т), гдε ся тыε
всѣ три стεны сходя(т), мεновитε Котεлε(н)ска<,> Ло(в)ко(в)ска<,> и И(в)-
ни(ц)кая вε(д)лε ωписаного акту комиса(р)ского. Алε на то(м) ту(т) мε(ст)цу,
гдε тεпε(р) тую юри(с)ди(к)цию фу(н)довати па(н) по(д)комори(и) з судомъ
зεмъскимъ усилуε, жа(д)ны(х) прилε(г)лостε(и) ты(х) помεнεны(х) добръ
и дεди(н) нε ма(ш) и бы(т) нε можε, доводεчи того границами Валицкого<,>

[9] Описка замість «проти(в)ко».
[10] Слово повторене двічі.

по(д)старостего житоми(р)ского, та(к)же посе(с)сиями пана Ельцовыми, во(з)-
ны(х) и и(н)шими докуме(н)тами комыса(р)скими авъте(н)ты(ч)ными, с ко-
торы(х) се показуе, же то су(т) кгру(н)ты вла(с)ные Котеле(н)ские, и жа(д)-
ное приле(г)лости з Лещиномъ а погото(в)ю с Тулинами ту(т), на ты(м)
ме(ст)цу, на ты(х) мниманы(х) дво(х) копъцахъ, которы(х) се за копъцы⟨:⟩
не при(з)наваетъ⟨:⟩ [11], кгды(ж) неподобные до копъцовъ, не маю(т) и ме(т)
не могутъ. А ежели то сутъ кгрунъты котеленъские⟨,⟩ яко (ж) та(к) е(ст)⟨,⟩
теды поготовю Валувъка⟨,⟩ алиа(с) Комаро(в)ка до Котелъни належи(т),
и на кгру(н)та(х) Котеленъскихъ пре(з) анътецесоро(в) позваны(х) посажона
е(ст)⟨,⟩ и та(к)⟨,⟩ давъно въ вужива(н)ю чере(з) всѣ да(в)ности зе(м)ские
Котеленъскихъ дедичовъ зо(с)тавае(т)⟨.⟩

А що се ткне ты(х) ту(т) таковы(х) мниманы(х)⟨,⟩ копъцовъ двохъ, на
которы(х) юри(с)ди(к)цию фу(н)дованую сторона мети хоче(т)⟨,⟩ теды тые
копъци и на(м)не(и) неподобные до копъцовъ, и далеко ω(д) стены Ло(в)ко(в)-
132 ское лежа(т) // [...] по[...] проте(с)т[...] и зан[...] ту(т) сте[...] а не ты(л)ко
пр[...] занося(т), але [...] [прил]е(г)лости кгрунът[...] ту(т) на томъ ме(ст)цу
не при(з)наваю(т), ты(л)[ко] [...] у болота Валувъки не Лещинови⟨,⟩ але
Ловъковови, Котелъни и И(в)ници. До того проте(с)тациями давъными,
ω(д) дедичовъ и(в)ни(ц)ки(х) и ω(д) мещанъ житоми(р)скихъ починеными,
доводи(т)се, же то пакгу(р)ки пре(з) пана Стрыбыля прива(т)не всыпаные
су(т)⟨,⟩ которые небо(ж)чикъ панъ Немири(ч), и(в)ни(ц)ки(и) деди(ч), по-
роскоповалъ.

Що все пленипоте(н)тъ позваны(х) верификовалъ авъте(н)ты(ч)ными му-
нименътами и докуме(н)тами, зачимъ проси(л)⟨,⟩ пленипоте(н)тъ позваное
стороны, абы па(н) по(д)комори(и) и судъ земъски(и) ω(д) того ме(ст)ца,
яко до фунъдации юри(с)ди(к)ции не нале(ж)но(г)[о], супе(р)седовалъ,
ωфунъдованъя юри(з)ди(к)ции ту(т) на ты(м) ме(ст)цу занехалъ⟨.⟩ албо тежъ
до Ω(с)тро(г)[о] Каменя⟨,⟩ где вла(с)ные пяты добръ Котеле(н)ски(х) и Ле-
щи(н)ски(х) ся сходя(т), ве(р)нулъсе, и(н)ше ωбороны и доводы правъные
вцале собе захова(в)ши⟨.⟩

А сторона поводовая, станувъши на пяте и стене кгру(н)ту своего Ле-
щи(н)ского алиа(с) Тули(н)ского з кгру(н)томъ Ловъковъскимъ и(х) м(л)⟨:⟩.
пано(в) Стрыбылю(в) у копъцо(в) зна(ч)ны(х), межи кгру(н)томъ, Лещинъ-
ски(м) алиа(с) Тули(н)ски(м)⟨,⟩ а за(с) те(ж) кгрунътомъ Ловъковъ-
ски(м) посыпаны(х), где и (с)тену заразо(м) ω(д) и(х) м(л)⟨:⟩. пано(в) Стры-
былевъ пленипоте(н)тъ и(х)⟨,⟩ урожоны(и) па(н) Михалъ Тучани(ц)ки(и)
за достате(ч)ною собе пленипоте(н)циею або мо(ц)ю, до тое справы на тое
самое ωсобливе даную и служачую, имене(м) и(х) при(з)налъ, иже жа(д)ное
конътикгуитате(м) и приле(г)лости с Котелънею яко никгды не мелъ Ло(в)-
ко(в) и тепе(р) не мае(т), ты(л)ко завъше з Лищиномъ на кгрунъте Тули(н)-
132 зв. скимъ.// [...]т[...] де[...] и(и)⟨,⟩ люб[...] ве межи [...] а по(з)ваным[и ... те-
пе]решънемъ [тисеча] ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ω(с)мо[м] на ко(н)се(р)вата(х)
[воево(д)с]тва Брасла(в)ско(г)[о] сталы(и)⟨,⟩ яко и и(н)шие пере(д) тымъ
декрета такие (ж) трибуналъские за(ш)лые. Ту(ж) зара(з) домавяласе, абы
и(х) м(л)⟨:⟩. панове судовые юри(з)дикъцию впере(д)⟨,⟩ нимъ придутъ и
приступятъ до припатреня се дукътомъ и слуха(н)я и(н)квизиции, на то(м)
ту(т) ме(ст)цу и кгру(н)те, ути и(н) локо конътрове(р)со, ω которы(и) поводове

---

[11] Ці ж слова повторені далі ще раз без дужок.

правомъ чиня(т) за кгвалъто(в)нымъ ѡ(д)ня(т)ємъ ѡно(г)[о] прє(з) анътецєсоровъ по(з)ваны(х), на которы(м) и сєло Валувъку сєу новопро(з)ваную Комаро(в)ку ѡсажоно, понєважъ ту(т) су(т) прє(з) сторону для уфу(н)дованъя тоє юри(з)дикъции вє(д)лугъ права посполитого постановєньє⟨,⟩ уфу(н)довали⟨,⟩ которая слушънє нє на и(н)шимъ мє(ст)цу, алє тутъ на ты(м) вє(д)лугъ права и дєкрєту трибуна(л)ско(г)[о] має(т) быти уфунъдована⟨,⟩.

А що стороны по(з)ванює плєнипотє(н)тъ⟨,⟩ алълєкгує, жє ту(т) сєло Тулины в боку указуючи ѡ(д)лєгълыє бы(т), ижє нє маю(т) тыє Тулины конътикгуитатємъ с Котє(л)нєю, тылъко з Лукою⟨,⟩ сєло(м), которая Лука та(к) жє, яко и Лєщинъ, и Тулины з ы(н)шими має(т)ностями су(т) дєди(ч)ныє поводовъ, бо ѡринналитє(р) на кгру(н)тє Тули(н)скимъ ѡ(д) свєтоє памєти кроло(в) полъски(х) про(д)комъ свои(м)⟨,⟩ конъфєрованы(м) [12] тыє має(т)ности су(т) ѡсажоныє ѡ(д) лє(т) сту и далє(и), и завъшє ты(х) кгру(н)товъ такъ Тулины, яко и Лєщинъ з ы(н)шими має(т)ностями, до нєго приналєжачими, в споко(и)но(и) посєсии и уживанъю зѡставали дото(л), поки нє є(ст) и(м) прє(з) анътєцєсоровъ⟨,⟩ позваныхъ за ѡсаженъємъ нєдавъныхъ часовъ мєста Котєлъни, котороє на ба(р)зо малы(м) и щупълы(м) кгрунътє, яко то докумє(н)тами и ди(с)позыциями доводили и довє(с)ти // [...] и тыє, кото[...] и(х) м(л)⟨:⟩. [...]припровадила, су(т) мєжи добрами [...] на кгрунътє Тулинъскимъ своимъ [...]ловъковъскими и(х) м(л)⟨:⟩. пано(в) Стрыбыло[в] [...]ныє. 133

А Котєлъня яко пєрє(д) тымъ ту(т) ни[коли?] ничого нє мєла, такъ и тєпє(р) нє має(т)⟨,⟩ ты(л)ко [що?] виѡлє(н)тє(р) а гквалътовънє ѡ(д) добръ Лєщи(н)ск[их] алиа(с) Тули(н)ски(х) ⟨,⟩ ѡ(д)нято, що, яко сє вышє(и) помєнило⟨,⟩ плєнипотє(н)тъ и умоцованы(и)⟨,⟩ и(х) м(л)⟨:⟩. пано(в) Стрыбыло(в) во(д)лу(г) плєнипотє(н)ции, на тоє собє ѡсобливє и щєгулънє данοє, урожоны(и) па(н) Михалъ Тучани(ц)ки(и)⟨,⟩ при(з)наває(т)⟨,⟩ жє с Котє(л)нєю никгды ничо(г)[о]⟨,⟩ нє мєлъ Ло(в)ко(в) и нє має(т), алє з Лєщиномъ, на кгрунътє Тули(н)ски(м) ѡсажоны(м), є(к)съ анътикви(с) тємъпорибу(с) має(т) своє конътикгуитатє(м) и граници, якожъ и копъцами тая граница єстъ мєжи тыми добрами Ловъковъскими а Лєщи(н)скими ѡ(з)начона. А Котє(л)ня и посє(с)сорові є(и), нє маючи ту(т) жа(д)ного прєтє(к)съту, кгвалъто(м) потугою своєю вда(р)шисє в кгрунъты Лєщи(н)скиє алиа(с) Тули(н)скиє, то ѡ(д)няла ѡкуповала. А до то(г)[о] жє и при пє(р)шимъ ѡ(д)правованъю того акъту прє(з) є(г)[о] м(л)⟨:⟩. пана подъкомoро(г)[о]⟨,⟩ ту(т) на ты(м) жє мє(ст)цу юри(з)ди(к)ция фунъдована была, и ю(ж) за наступє(н)ємъ по то(и) пє(р)шо(и) фу(н)дации юри(з)ди(к)ции дєкрєту трыбуналъско(г)[о]⟨,⟩ Любєлъского тра(н)ситъ и(н) рє(м) юдикатамъ, кгды(ж) и вє(д)лугъ права посполитого и(н) локо ко(н)тровє(р)со. ѡ котороє справа сє точи(т)⟨,⟩ має(т) быти юри(з)ди(к)ция фунъдована⟨,⟩. А на ѡ(с)татокъ, жє тутъ⟨,⟩ и стєну та(к) гєрєдє(с) ловковци, яко и и(н)шиє при(з)наваю(т), а жа(д)на конътради(к)ция ѡ(д) сусєда прилє(г)лого нє заходитъ.

Зачимъ поводовє, рєфєруючисє до пє(р)шихъ свои(х) рации(и), на прєшлымъ тє(р)минє ту(т) на ты(м) мє(ст)цу вношоны(х), и ѡны(х) нє ѡ(д)ступуючи, алє и ту(т) и(х) про и(н)сє(р)тисъ мє(т) хотєчи, афъфєктовали, абы и(х) м(л)⟨:⟩. пановє судовыє ту(т) на то(м) мє(ст)цу, гдє конътикгуитатє(с) кгрунъто(в) Лєщи(н)ского // [...]дова(в)ши до припа[...]дуктомъ сторо(н), 133 зв.

---

[12] Можливо, «конъфєрованы(и)»?

а пото(м) субъсε(к)вε(н)[тε(р) ...] слуханъя и(н)квизиции приступили, [ωборон]ы пра(в)ные вцалε собε заховавъши<.>

[Я, по](д)комори(и), и су(д) земъски(и) Киε(в)ски(и), конътровε(р)си(и) [сто]ро(н) ωбо(х), поводовоε прε(з) ма(л)жо(н)ка εε поменено(г)[о] [вε]лъмо(ж)ного εго м(л)<:>. пана Рафала Лεщи(н)ского з Лεшъна, воεводича бεлъского, за мо(ц)ю, в то(и) справε даною<,> а по(з)ваная сторона прε(з) плεнипотε(н)та своεго прεрεчоного урожоного пана Прокопа Сови(н)ского за мо(ц)ю достатε(ч)ною, вы(с)лухавъши и ωныε вырозумεвъши<,> ачъко(л)вεкъ по(з)вано(г)[о] плεнипотεнътъ показуε(т) то докумε(н)тами правъными<,> жε добра Котεлъня зо (в)сими сусεдами чεрε(з) коми(с)сию су(т) ω(г)раничоныε, и нε ту(т), алε гдε и(н)дε(и) тыε граници в положε(н)ю своεмъ сутъ<,> ω(д)накъ и(ж) сторона поводовая проти(в)нымъ способомъ<,> права и докумε(н)та своε пра(в)нε показуε(т) и чεрε(з) и(н)квизицию<,> жε то(т) кгру(н)тъ ε(ст) вла(с)ны(и) Лεщи(н)ски(и), кгва(л)то(в)ны(м) способомъ ωкупованы(и), показати хочε(т)<.> Мы тε(ж) ту(т), судовыε, нε ε(с)тεсмо су(д)ями, алε ε(к)зεкуторами дεкрεту трыбуналъско(г)[о]<,> во(д)лу(г) которо(г)[о] грани(ц), з ωбо(х) сторо(н) показаны(х), ω(г)лεдавъши, и(н)квизици(и) достатε(ч)нε вы(с)луха(в)ши<,> мапъпы вымаловавъши<,> и на ωны(х) знаки грани(ч)ныε и урочи(с)ка, ω(д) ωбудву(х) сторо(н) показаныε, достатε(ч)нε выразити и тыε ма(п)пы и(н) ляциωри фо(р)ма руками своими по(д)писа(в)ши, ко(ж)до(и) сторонε ω(т)варистε выдати пови(н)нисмы<,>. Прото ω(с)тεрε(г)ши вла(с)ности кгру(н)то(в) ωбо(х) сторо(н)<,> и ничого и(м) нε дεрок, гуючи<,> та(к)жε и правомъ ωбо(х) сторо(н), на тыε кгру(н)ты служачи(м)жа(д)ного дεтримε(н)тумъ нε чинεчи, юри(с)ди(к)цию нашу судовую на
134 ты(м) жε мε(ст)цу, гдε // пово(д) [...] трыбунальски(и) на кгру[нтъ], ω кото[ры(и)...]сия ε(ст)<,> фу(н)дуεмо и уфу(н)довалисмы [...], во(з)ному εнεралови шляхε(т)ному Янови [...]кому ωбъволати и публиковати ро[(с)казали]смо, яко (ж) и(н) прεзε(н)ция ностра ωбъвол[а(в)ши] и публиковавъши, сторонъ ωбудвухъ д[о спра]вы приволалъ<,>.

Которого дεкрεту плεнипотε[нт] по(з)ваноε стороны за правъны(и) нε при(и)муючи, ω(д) нεго до суду голо(в)ного трибуналу Любε(л)ско(г)[о] на власноε воεво(д)ство Киεвъскоε апεлова(л). А сторона поводовая боронила тоε апεляци(и), яко в рεчи ωсужоно(и), которая морамъ но(н) патиту(р)<,> а до то(г)[о] жε ту(т) мы, судовыε, нε ε(ст)εмы су(д)ями<.> то(л)ко ε(к)зεкуторами дε(к)рεту трибунальско(г)[о] и а(в)дитωрε(с) и(н)квизициωни(с), которы(х) и ε(к)сътраω(р)динариε мимо слу(ш)но(ст) такъ на воεво(д)ство, яко и на ко(н)сε(р)ваты, и за(с) зособъна ω(д) нεдопущε(н)я знову апεляци(и), чого и (в) звычаю ни ма(ш) ни(г)дε, по(з)ваны(и) заживаε(т)<.> И домавялъсε, абы ε(и) нε была ути и(н) лεви(с)симо а(к)цεсориω εтъ<,> ε(к)съ рациωнибусъ супраноминати(с) допущона<.>.

Мы, су(д)<.>апεляции тоε, яко в рεчи ωсужоно(и), нε допустилисмо<,>. А по(з)ваноε стороны плεнипотε(н)тъ свε(д)чилъсε ω попа(р)тъε тоε апεляции, ω кгравамε(н) и ω шкоды<,>. Мы-смы сε тε(ж) рεпротε(с)товали, и(ж) в то(м) нε (в)по(р)нε<,> алε вε(д)лугъ права поступуεмо<,>. А пото(м) плεнипотε(н)тъ по(з)ваноε стороны ω(д) нεдопущоноε апεляции знову апεлεвалъ на (в)ла(с)ноε воεво(д)с(т)во Киε(в)скоε<,> чого поводовая сторона боронила<,>. Мы, су(д), тоε апεляции, яко и выжε(и), нε допустилисмо<,> а ω(н) ω попа(р)тъε, утяжε(н)ε и ω (ш)коды свε(д)чилъсε<,>. Мы-(с)мы сε тε(ж), яко и выжε(и), рεпротεстовали<,>.

А по ты(м) // [...]лему [...]ция д[...] быти маε(т) або [...]конътровε(р)сия конътра и(н)комъ [...]циа(м) заходи(т) ⟨,⟩ та(м) рεи при(н)ципали(с) [нεкго]циумъ⟨,⟩ и(н)фε(р)ту(р), и за εкъсцεпъцнεю нεкгоции [при(н)]ципалисъ во(л)но(ст) а ка(в)за сεквиту(р), и(н) ε(к)съ[цε]пъциωнибусъ тεды при(н)ципали(с) нεкгоции пεримεнътибусъ⟨;⟩ апεляция за(в)жды допущона быти маε(т). Бо право то(л)ко абъ акцεсориω тε(р)минумъ дεфεрε(н)тε апεляции борони(т)⟨,⟩ а ту(т) εщε и(н) примо лиминε⟨,⟩ апεляция допущона бы(т) мεла⟨,⟩. И просилъ, абы была допущона, и(н)шиε ωбороны и добродε(и)ства правъныε вцалε собε захова(в)ши⟨,⟩. 134 зв.

Мы, су(д), тоε апεляции, яко в рεчи ωсужоно(и)⟨,⟩ нε допустилисмо. А ω(н) ω попа(р)тъε (εε) ω кгра(ва)мε(н) и ω шкоды свε(д)чилъсε⟨,⟩. Мы-(с)мы сε тε(ж) рεпротε(с)товали, жε та(к) во(д)лε права быти розумуεмо [!]⟨,⟩.

А потомъ то(т) жε плεнипотε(н)тъ по(з)ваноε стороны ω(д) тоε нεдопущонωε апεляции знову на ко(н)сε(р)ваты апεловалъ⟨,⟩ котороε апεляции, яко в рεчи нε(з)вычa(и)но(и), мы εму нε допустили⟨,⟩. А ω(н) сε проти(в)ко на(с), яко и пε(р)вε(и), протε(с)товалъ. Мы-(с)мы сε тε(ж) рεпротε(с)товали, яко и выжε(и).

А по ты(м) плεнипотε(н)тъ по(з)ваноε стороны по(д) ωбороною апεляци(и) и протε(с)таци(и) свои(х) всѣхъ⟨,⟩ такъ тεпεрεшъни(х), яко и (в) пε(р)шомъ акътε пεрε(д) ты(м) починεны(х) и (в)ношоны(х), стоεчи⟨,⟩ свε(д)чилъсε на на(с), жεбъ [!] мы нε (в) Бεло(г)[о] алиа(с) Ω(с)трого Камεня фунъдовали юри(с)дицию, алε тутъ на то(м) мεстъцу фу(н)дована ε(ст), гдε жа(д)ноε прилε(г)лости кгрунъто(в) Лεщи(н)ски(х) и Ло(в)ко(в)ски(х) ни ма(ш), и ω(в)шεмъ то ε(ст) кгру(н)тъ вла(с)ны(и) Котεлε(н)ски(и). А εжεли то(т) кгру(н)тъ до Котεлъни налεжи(т), тεды далεко болшε(и) то(т) // [...] ε(ст) 135
Кот[...] стεнε [...] на(д) самымъ болотомъ Валу(в)кою [...] нε ω(д) Котεльни лεжи(т), и ω(д) добръ [...] ω(д)граничεны(и) ε(ст), зачимъ ε(ст) вла(с)ны(и) Ко[тεлε(н)ски(и)]. До того εщε свε(д)чилъсε то(т) жε плεнипотε[нтъ] на сторону проти(в)ную и на су(д), жε въвε(с) ду(к)тъ кгрунътами вла(с)ными Котεлε(н)скими ку вεлико(и) у(и)мε кгрунътовъ Котεлε(н)ски(х) провадила и провадити далε(и) усилуε(т), зачи(м) ω нεва(ж)но(ст) того всε(г)[о] акъту и дукъту свε(д)чилъ и протε(с)това(л)сε.

А поводовая сторона рεпротε(с)товаласε, жε су(д) вεдεтъ кгру(н)то(м) вла(с)ны(м) Лεщи(н)скимъ алиа(с) Тули(н)скимъ, ω которы(и) справа ся⟨,⟩ точи(т), и правомъ ωного, яко своεго вла(с)но(г)[о], с которого εстъ кгвалъто(в)нε прε(з) анътεцεсоро(в) тεпεрεшни(х) посε(с)соро(в) котεлεнъски(х) выти(с)нεна, доходи(т), кгды (ж) ω тую могилу, которую сторона по(з)ваная Ω(с)трымъ Камεнε(м) мεнуε(т) голыми словы, εстъ кгрунътъ вла(с)ны(и)⟨,⟩ Лεщи(н)ски(и)⟨,⟩ алиа(с) Тули(н)ски(и)⟨,⟩ и то(г)[о] кгрунъту споко(и)нε ω(д) ки(л)кусо(т) лε(т) з а(н)тεцεсорами своими и тεпε(р) за тою могилою бо(л)шε(и), нижъ на полъмили заживаε(т). А и тая могила подъ самы(м) мεсто(м) правε лεжитъ Лεщиномъ, и ω тоε жа(д)ноε конътровε(р)сии нε ма(ш) и нε заходи(т). Алε мало маючи, жε то(т) кгру(н)тъ кгвалъто(в)нε на пулъторы милε и далε(и) ωкуповавъши, εщε, зна(т), бо(л)шε(и) ωкуповати хочε(т).

Гдε тε(ж) ставъши ωчεви(с)то шляхε(т)ны(и) панъ Михалъ Тучани(ц)ки(и), слуга и плεнипотε(н)тъ и(х) м(л)⟨:⟩. пано(в) Абрама и Михала Стрыбыловъ, имεнε(м) пано(в) свои(х) приповεдалъсε и солεнитε(р) свε(д)чилъ и протε(с)товалъ прεкавε(н)до и(н)дε(м)нитатε(м) праву пановъ свои(х),

и абы за(с) то кгру(н)томъ ловъко(в)скимъ за такими заε(з)дами сторонъ
такъ поводовоε, яко и по(з)ваноε, которыε межи собою якиε(с) ωбъε(з)ды
135 зв. в кгру(н)та(х) мимо ведомо(ст) // [...] тоε [...]ецъ кгр[... и(х)] м(л)<:>. па-
но(в) Стрыбыл[овъ Ловко(в)]ского а Лεщиномъ алиа(с) Тулинами [нε м]аю(т)
жа(д)ноε ко(н)тикгуитатε(м) и прилε(г)[лост]и с Котεлънεю, котороε за
двема грани[ц]ами, Лεщи(н)скою алиа(с) Тули(н)скою и И(в)ни(ц)кою, за
милю с то(г)[о] и далε(и) граница лεжи(т), алε з да(в)на, давε(н) з Лεщиномъ
алиа(с) Тулинами, що докумε(н)тами и мунимε(н)тами пра(в)ными або гра-
ницами довεсти, ε(с)ли бы су(д) того потрεбовалъ, и за(с) поты(м) бы(л) и
готo(в) εстъ<,>.

Тамъ жε при то(м) акътε, зара(з) по учинε(н)ю таковы(х) протε(с)та-
ци(и), то(т) жε плεнипотε(н)тъ по(з)ваноε стороны проти(в)ко и(х) м(л)<:>.
пано(м) Абрамови и Михалови Стрыбылю(м)<,> свε(д)чи(л) и протε(с)товалъ-
сε имεнε(м) по(з)ваны(х), ижε ωни яко пεрε(д) ты(м), та(к) и тεпε(р), нε
налεжачи до ты(х) ту(т) кгру(н)то(в) на ты(м) мε(ст)цу, алε на (з)мовε с по-
водовою стороною тεпεрε(ш)нεю стεну якую(с) и копъцы, которы(х) ту(т)
на то(м) мε(ст)цу нε ма(ш), кгды (ж) вε(д)лу(г) сторо(н) а(к)ту комыса(р)-
ско(г)[о] по та(м)то(и) сторо(нε) рε(ч)ки И(в)ници иду(т) и у Вало(в)ки боло-
т[а] сε кончъа(т)<,> смεлъ и важилъсε при(з)навати ку вεлико(и) шкодε и
у(и)мε кгру(н)то(в) Котεлε(н)ски(х). Ω што сε и ω нεва(ж)но(ст) то(г)[о]
всε(г)[о] при(з)на(н)я, чεрε(з) слугу учинεно(г)[о], свε(д)чилъ и протε(с)-
товалъ.

Тамъ жε зара(з), при то(м) фу(н)дова(н)ю юри(з)ди(к)ции, слуга пана
εго м(л). пана Ма(р)тина з Ри(т)вя(н) Зборо(в)ского шляхε(т)ны(и) па(н)
Янъ Ро(д)кεви(ч) ωдо(з)ва(в)шисε свε(д)чилъ и протε(с)товалъ<,> проти(в)ко
поводово(и) сторонε и помεнεны(м) и(х) м(л)<:>. паномъ Абрамови и Миха-
лови Стрыбылю(м), жε ту(т) на то(м) мε(ст)цу, гдε юри(з)ди(к)ция ε(ст) уфу(н)-
дована, Лεщи(н) жа(д)ноε котикгуитатε(м) з Ловъково(м) ани тε(ж) зы [!]
И(в)ницεю, маε(т)ностю пана εго, нε маε(т)<,>.

136 А поводовε, услыша(в)ши ω таково(и) протε(с)тации // с ко[...] солε-
нитε(р) сε проти[вко т]ому та [...]ючεму свε(д)чили и рεпротε(с)товали,
[и(ж)] ω(н), нε маючи жа(д)ного злεцε(н)я нε то(л)ко [...] тε(н)ции ω(д) εго
м(л)<:>. пана Зборо(в)ско(г)[о]<,> кгды (ж) [...] завъшε εкъсъ анътикви(с)
тεмъпорибу(с)<,> а навε(т) и при ω(т)правова(н)ю прошлого акъту по(д)-
комо(р)ского<,> ту(т) на то(м) мε(ст)цу завъшε конътикгуитатεмъ<,> ω(д)
И(в)ници Лεщинови<,> а нε Котε(л)ни при(з)навано<,>. А тεпε(р), сна(т),
то(т) протε(с)туючи(и), будучи упрошоны(и) ω(д) стороны проти(в)ноε, смεлъ
и важилъсε<,> нε вεдати кво юрε и прεтεксъту протε(с)тацию яку(с) про-
ти(в)ко праву и слушности и ку у(и)мε кгру(н)то(в) Лεщи(н)скихъ<,> Ко-
тεлъни що(с), чого никгды и(н) рεру(м) натура нε было, при(з)навати<,>.
Зачи(м) и по(в)торε сε ω нεва(ж)но(ст) тоε протε(с)тации, тудε(ж) тε(ж)
и сторонε проти(в)но(и)<,> с котороε плεнипотεнъта упрошε(н)я тая про-
тε(с)тация занεсεна ε(ст), свε(д)чилъ и протε(с)товалсε.

Гдε тε(ж) ту(т) жε зара(з) выжε(и) мεнованы(и) плεнипотε(н)тъ прεрε-
чоны(х) и(х) м(л)<:>. пано(в) Стрыбылю(в) имεнεмъ и(х) солεнитε(р) сε рεпро-
тε(с)товалъ, жε ту(т) в то(м) мε(ст)цу и далε(и)<,> во(д)лугъ дукъту пε(р)-
шого, нε маε(т) ничо(г)[о] Котεлъня, ты(л)ко Лεщи(н) з Ло(в)ково(м) а з И(в)-
ницεю, хиба жε кгвалътомъ в то(т) кгру(н)тъ посε(со)ровε котεлε(н)скиε
вда(р)шися, ω(н) що ра(з) то бо(л)шε(и) ωкупуютъ ω(д) Лεщина</>.

А пото(м) пленипоте(н)тъ по(з)ваное стороны, пω(д) ωбороною проте(с)таци(и) и апеляци(и) свои(х) стоячи, заню(с)ши [!] и тепе(р) проте(с)тацию ω нева(ж)ности фу(н)дации юри(з)ди(к)ции и все(г)[о] акъту и ду(к)ту, поведилъ, же яко на добромъ фу(н)даме(н)те кожъдая ре(ч) ненарушоне стои(т), такъ за(с) на (з)лымъ все будова(н)е се ωбваляе(т). А и(ж) тая фу(н)дация юри(з)ди(к)ции не е(ст) уфу(н)дована на ме(ст)цу пе(в)но(м) и кгру(н)то(в)ны(м),// [...]рил[...] и дуктъ[...] проважоны(и)<,> чере(з) сторону поводовую 136 зв.
[н]е е(ст) и не буде(т)<,> важны(и)<,> пе(в)ны(и)<,> пра(в)ны(и), [кг]ру(н)то(в)ны(и)<.>. И просилъ пленипоте(н)тъ стороны по(з)ваное, абы су(д) ω(д) то(г)[о] ме(ст)ца, на которы(м) неправъне и неслушъне юри(с)ди(к)цию фу(н)довалъ, супе(р)седовалъ, и ду(к)то(в) жа(д)ны(х) болъше(и) кгрунътами Котеле(н)скими не ω(д)правовалъ<,> и(н)шие ωбороны и доброде(и)ства правъные вцале собе захова(в)ши.

А за(с) сторона поводовая просила и домовяласе, абы суд во(д)лу(г) де(к)рету трыбунальско(г)[о], которы(и) итерати(с) виціибу(с) продукуе, ω(н) до (с)кутъку и е(к)зекуции приводечи, до припатреня се дукътови [13] е(г)[о], которы(и) слу(ш)ны(и) и пра(в)дивы(и) укаже(т)се во(д)лугъ права, що се и(н)квизициею я(с)не ликвидуе(т) пе(р)ве(и)<,> а до то(г)[о] и до слуха(н)я и(н)квизиции, которую чере(з) све(д)ки будетъ, люде добрые, суседы ωколи(ч)ными и по(д)даны(х) и(х), яко того добре ведомы(х), вывести хоче(т), приступили, и (з)нако(м) грани(ч)ны(м) и урочи(с)ко(м), котор[ы]е су(т) я(с)ные и (з)на(ч)ные, припатрили, и ве(д)лу(г) то(г)[о] ду(к)ту и (з)нако(в) грани(ч)ныхъ<,> яко пе(р)ве(и) его м(л)<:>. панъ по(д)коморы(и) ωбъехалъ, ω(г)ледалъ и понотовалъ, щого [14] и мапъпу маловалъ, що буде(т) з све(д)ко(в) и(н)квировано, а потомъ трибуналови ω(з)на(и)мено<.>.

Мы, су(д), конътрове(р)си(и) сторонъ ωбохъ вы(с)лухавъши<,> бачечи то, же а(ч)колъвекъ позваное стороны пленипоте(н)тъ борони(т) того<,> абы поводовая сторона на(с) ω(т) того тутъ ме(ст)ца фу(н)дации юри(з)диции дукътомъ грани(ц) свои(х) не вела, знаковъ грани(ч)ны(х), урочи(с)къ и дифере(н)ци(и), которые намъ трыбуналъ выдати, ω(з)начити <,> ωписати и вымалевати на мапъпа(х) казалъ, не показала // нам [...]мы до чиненя 137
д[осы(т)] декретов[и] [трибуна(л)]скому<,> во (в)се(м) при(с)тупуемо и (в)пере[д] [...] и ω(г)ледати дукътъ стороны поводовое [...]мо <,> а потомъ до дукъту по(з)ваное стороны, е(с)ли буде(т) то(г)[о] потребовала, при(с)тупимо.

Которо(г)[о] декрету умоцованы(и) стороны по(з)ваное за правъны(и) не при(и)муючи, ω(д) него до суду голо(в)ного трибуналъско(г)[о] апелева(л), указуючи, же тая апеляция допущона быти мае(т), бо иде(т) ω дукътъ, которо(г)[о] сторона за (с)лушъны(и) и пра(в)ны(и) быти не у(з)нававе(т)<,> и въже яко и(н) при(н)ципали а дефинитива сенъте(н)ция юдици(с) с права посполитого быти бы мела<,> бо право ты(л)ко ω(д) те(р)мину апеляци(и) борони(т)<,>. А поводовая сторона поведела, же апеляция по(з)ваную сторону ути и(н) леви а(к)цесориω е(т) и(н) екъзекуциωне реи юдикате<,> в которо(и) справе и(х) м(л)<:>. панове судовые не су(т) су(д)ями<,> але ты(л)ко до е(к)зекуции тую справу приводечи<,> слухачами<,> по выведе(н)ю ду(к)ту своего и(н)квизиции не мае(т) потъкати. И домовялъсе, абы не была допущона<,>.

[13] Слово виправлене з іншого нерозбірливого.
[14] Тобто «с чого».

Мы, су(д), тоє апеляции, и(ж) ту(т) нє декретуємо<,> алє рє(ч) ωсужоную<,> є(к)зеквуємо, нє допустилисмо. А по(з)ваного пленипотє(н)тъ протє(с)товалъсє дє прозєквє(н)дє кгравамине є(т) дамъни(с). Мы-смы сє тежъ рєпротєстовали, же та(к) во(д)лє права быти розумєємо<,>.

А по ты(м) по(з)ваны(х) пленипотє(н)тъ по(д) ωбороною<,> апеляции и протестации своєє стоячи, менєчи сє быти прити(с)нєнымъ декретами, ωферова(л)сє, же хочєтъ видети ду(к)тъ стороны поводовоє и припатрити сє ωному<,> менуючи є(г)[о] быти нєслушъны(м) и нєправъны(м) и (з)нову менуючисє // [...]єлъ апє[левала...], котороє апеляции поводовая [сторо]на боронила<,>.

137 зв.

Мы, су(д), тоє апеля[ц]ии, яко нєслу(ш)но[и]<,> нє допустили <,>. А ω(н) такъ, яко и выжє(и), проти(в)ко намъ протєстовалъсє<,>. Мы-смы сє тє(ж) рєпротєстовали<,>.

А по ты(х) протє(с)тацня(х) кгды-смы ω(т) ты(х) дво(х) копъцовъ за стороною поводовою єхали<,> удавъшисє якобы межи всхо(д) а полу(д)нє, дє(р)жачи кгрунъты, яко поводовая сторона менила, лещи(н)скиє по право(и), а по лєво(и) и(в)ни(ц)киє, до горы Камє(н)ноє рєкою И(в)ницєю, ω(д) Камє(н)ноє горы до сєла Грабо(в)ца, котороє по та(м)то(и) сторонє рєки лежи(т), ω(д) того сєла Грабо(в)ца<,> тоєю (ж) рєкою И(в)ницєю, дє(р)жачи кгрунътъ И(в)ни(ц)ки(и) по лєво(и) <,> а по право(и) Лєщинъски(и) алиа(с) Тули(н)ски(и) до у(ст)я Валовъки<,> где тая Валувъка в Ы(в)ницу упадає(т)<,>. Та(м) в то(м) мє(ст)цу у тоє Валу(в)ки у болота по(з)ваноє стороны пленипотє(н)тъ протє(с)това(л)сє, жє по порушє(н)ю сє судово(м) ω(д) мє(ст)ца, где юри(з)ди(к)ция фу(н)дованая была<,> сторона поводовая вла(с)ными кгрунътами Котєлєнъскими и (г)раницами, межи Котєлънєю а И(в)ницєю зда(в)на учинєными и усыпаными, болотомъ Вало(в)кою су(д) провади(т)<,> а су(д), упю(р)нє нє слухаючи правъ и докумє(н)то(в) пра(в)ны(х), та(к)жє раци(и) по(з)ваныхъ<,> в кгрунътъ по(з)ваны(х) Котєлє(н)ски(и) за поводовою стороною зає(ж)джає(т)<,> просєчи, абы су(д)<,> ω(д) таковоrо дукъту нє(с)лу(ш)но(г)[о], видєчи вжє граници, межи и(н)шими добрами усыпаныє, прє(з) которыє сторона су(д) провади(т), супє(р)сєдова(л)<,>. Которы(и) ажъ до // [...]зовєт [...] [про]тєстовалаєє, жє провадитъ кгру(н)т[ом...] вла(с)нымъ<,> Лєщи(н)скимъ<,> алиа(с) Тулинъск[им...] сво(и)<,> и врочищами во(д)лугъ данины своє(и) кгр[унто(в)] свои(х)<,> стародавъны(х), которыє продуковати и ωными пробовати<,> заразомъ, же то кгрунътъ єє є(ст) вла(с)ны(и), готова. И анътєцєсоровє єє а(ж) до того кгвалъто(в)но(г)[о] ω(д)ня(т)я ωкупованя пє(р)вє(и) ωно(г)[о]<,> прє(з) анътєцєсоры по(з)ваного были и(н) ко(н)тинуа є(т) пацифика посє(с)сиωнє.

138

При ты(м) тє(ж) сторона поводовая, пришє(д)ши дукъто(м) свои(м) старожи(т)нымъ вє(д)лугъ диспозиции пра(в) свои(х), собє на Лєщи(н) алиа(с) Тулины ω(д) ки(л)касо(т) лє(т) служачи(х)<,> до устя урочища албо болота тоє Валувъки, на которомъ сєло Комаровъка прє(з) анътєцєсоровъ позвано(г)[о] є(ст) ωсажона<,> где тая Вало(в)ка в Ы(в)ницу впадає(т), указала то, жє по право(и) сторонє Валувъки кгрунътъ єє вла(с)ны(и) Тулинъски(и) алиа(с) Лєщи(н)ски(и) ωбърубъны(и)<,> а по лєво(и) за(с) сторонє кгрунътъ судєрєвъны(и) з дєдичє(м) и(в)ни(ц)кимъ<,> на(з)ваны(и)<,> Томашо(в)щи(з)на, ω що собє во(л)ноє право(м) чинєнъє з дєдичємъ и посє(с)сорє(м) и(в)ни(ц)кимъ зоставує(т), грани(ц) ω(д)на(к) м[н]иманы(х) и копъцовъ, которыє бы сє зна(и)довали, ω(д)но в нєвєдомости стороны поводовоє

и а(н)тецε(с)соровъ εε посыпаныε, на кгрунътε вла(с)ны(м) Лεщи(н)ски(м) алиа(с) Тули(н)ски(м) нε при(з)наваючи, кгды (ж)<,> два на трεтε(г)[о]<,> шкоду ничого [15] чини(т) нε могутъ. Ω що и по(в)торε протε(с)тацию, жε то кгру(н)го(м) вла(с)нымъ своимъ Тулинъски(м) алиа(с) Лεщи(н)ски(м) провадила и (в)рочища, поча(в)ши ω(д) пεты и граници Ловъко(в)скоε, пра(в)дивε вε(д)лугъ пра(в) своихъ и привилεю(в) показала, занεсла<,>.

А по(з)ваная сторона ωфεроваласε тоε пε(в)ными докумε(н)тами показати<,> жε копъцы и палε Вало(в)кою болото(м)<,> пра(в)нε и слушънε в способъ граници мεжи Котε(л)нεю а И(в)ницεю посыпаныε, и нε Лεщинови такъ
далεко служи(т), и ничо(г)[о] тутъ // [...] до сεла [...] ω которую справа [...] дε 138 зв.
сторона поводовая мεнила свои(м) [вла(с)н]ымъ<,> кгвалътовънε ωкупованымъ [...] тоε сεло ωсажонымъ кгрунътомъ, гдε тε(ж) по(з)ваная сторона свои(м) кгру(н)томъ Котεлε(н)скимъ мεнила <,> ω(д) то(г)[о] мε(ст)ца до дороги, з Лεщина до И(в)ници идучε(и), чεрε(з) которую дорогу и чεрε(з) болото Вало(в)ку пεрεщε(д)ши до копцо(в).

А и(ж) то(г)[о] дня ся спо(з)нило, тεды тую справу до дъня завътрε(ш)нε(г)[о] два(д)ца(т) пε(р)вого ω(к)тобра по(д) тою (ж) мо(ц)ю тому жъ во(з)ному ωбъволати и лимитовати росказалысмы. А дъня помεнεного завътрεшнεго<,> мы, судовыε, на тоε жъ мε(ст)цε до ты(х) жε копъцовъ зεхавъши, сторонъ прε(з) того (ж) во(з)ного приволати<,> казалисмо. За которы(м) привола(н)εмъ во(з)ного помεнεны(и) слуга ε(г)[о] м(л)<:>. пана Зборо(в)ско(г)[о] панъ Янъ Ро(д)кεви(ч) таковымъ способомъ рεпротεстацию учинилъ, и(ж)<,> ω(н) протε(с)тации своεε чεрε(з) сεбε дъня вчора(и)шо(г)[о], имεнε(м) εго м(л)<:>. пана Зборовъско(г)[о], пана своε(г)[о], проти(в)ко повод[ово](и) сторонε и и(х) м(л)<:>. пано(м) Стрыбыло(м), жε ωни нε маю(т) жа(д)ноε ко(н)тикгуитатεмъ кгрунътовъ з собою на мε(ст)цу фундации юри(з)дицыи<,> ω(д) добръ И(в)ници учинεноε и занεсεноε, ω(д)ступуεтъ<,> и ωную за нεпотрεбъную и нε(с)лу(ш)нε учинεную<,> якобы Лεщинъ з Ловъково(м) нε мε(л) мεти жа(д)ноε конътикгуитатεмъ<,> быти дε(к)ляруε(т)<,>.

А поводовая сторона солεнитε(р) сε тε(ж) проти(в)ко по(з)вано(и) сторонε свε(д)чила и протε(с)товала, жε за упрошεнъεмъ, сна(т), чεрε(з) кого(с) ω(д) стороны по(з)ваноε дъня вчора(ш)нε(г)[о] ω(д) добръ И(в)ници <,> протε(с)тацию <,> проти(в)ко собε занεсεно было<,> котороε тεпε(р), пε(р)сона-
литε(р) стоεчи<,> помεнεны(и) протε(с)та(н)съ урожоны(и) панъ Янъ Ро(д)-
кεви(ч) ω(д)ступилъ<,> понεважъ кгру(н)тъ // [...] ижε та [...н]ε ма[шъ...] 139
с Котεлънεю, то(л)ко з Лεщино(м), хи[ба...] прε(з) кгвалътъ ωкуповала Котεлън[я... кгрун]ту<,> Лεщи(н)ско(г)[о]<,>. Ω што сε и по(в)торε проти[вко] по(з)ваны(м) свε(д)чила и протε(с)товала<,>.

А плεнипотεнътъ по(з)ваноε стороны проти(в)ко помεнεному пану Ро(д)кεвичови протε(с)това(л)сε, жε ω(н) тоε протεстации, дъня вчора(и)шо(г)[о] при фунъдации юри(з)дицыи учинεноε слу(ш)нε и правънε<,> жε Лεщинъ з Ло(в)ково(м) жа(д)ноε ко(н)тикгуитатεмъ нε маε(т), алε И(в)ница с Котεлънεю<,> бε(з) ωчεвистоε бы(т)ности самого εго м(л)<:>. пана Зборо(в)ского<,> зрεчися и ω(д)ступити нε можε, кгды жъ то з стороною чинитъ на (з)мовε ку вεлико(и) шкодε и у(и)мε кгру(н)то(в) и(в)ни(ц)кихъ пана Зборовъского, пана своεго, которая протε(с)тация вε(д)лε права и (с)правε(д)ливости на кажъдомъ пляцу ва(ж)на быти муси(т).

[15] Далі слово повторене ще раз у писарських дужках: «(ничо(г)[о])».

Потомъ єхалисмо за стороною поводовою полємъ и копъцами до болота Борщовъки, которую Бо(р)щовъку по(з)ваная мєновала⟨,⟩ Котєлє(н)скою⟨,⟩ тоєю долиною албо болотомъ⟨,⟩ до дороги, зы [!] И(в)ници до Волици идучє(и), гдє то(т) кгрунътъ, яко єго сторона поводовая мєновала Томашо(в)щи(з)ною и своєю судє(рє)вю, тамъ жє и копъци устали, и гдє болото Бо(р)щовъка в Ы(в)ницу впадає(т)⟨,⟩ а ѡ(г)раничаєтъ кгрунътъ⟨,⟩ Ивъни(ц)ки(и) по лєво(и)⟨,⟩ а Лєщи(н)ски(и)⟨,⟩ яко сторона поводовая⟨,⟩ мєнує(т), по право(и). До которо(г)[о] по(з)ваная приповєдаласє, жє нє Лєщи(н)ски(и), алє Котєлєнъски(и)⟨,⟩ и выводила, жє тутъ Лєщинъ ничо(г)[о] нє мєлъ⟨,⟩. А поводовє за(с) вказовали⟨,⟩ жє то вла(с)ны(и) кгрунътъ Лєщи(н)ски(и), с которого анътєцєсоровє по(з)вано(г)[о] ⟨,⟩ кгвалъто(в)нє и(х) выти(с)нули⟨,⟩.

Потомъ былисмы провожони⟨,⟩ прє(з) сторону поводовую Ивъницєю
139 зв. болото(м) // [...] по[...] сторонє тримаючи [...]ала⟨,⟩ пята⟨;⟩ кгрунъту Воли(ц)кого [...]а⟨,⟩ стороны по(з)ваноє єго м(л)⟨:⟩. пана канъ[ц]лира пото(м)ко(в); с которого мє(ст)ца прикро ѡбє(р)нувъши(с) в правую сторону⟨,⟩ ку заходови со(н)ца смужалиною, которая в тоє болото И(в)ницу впадає(т), взявъшисє з вє(р)ху. Гдє стороны позваноє плєнипотє(н)тъ приповєдалъсє, жє то кгрунътъ в то(м) мє(ст)цу по ѡбудву(х) сторонахъ болота Ивъници и тоє смужалины⟨,⟩ нє поводо(в) Лєщи(н)ски(и)⟨,⟩ алє по(з)вано(г)[о], до добръ, ѡсобливому праву⟨,⟩ по(д)лєгълы(х)⟨,⟩ сєлу Волици алиа(с) Волы(н)ца⟨,⟩ до Котєлъниналєжачихъ. Гдє ѡд обудву(х) сторонъ протє(с)тациє заходили: ѡ(д) поводовоє стороны, жє то кгрунътъ вла(с)ны(и) в то(м) мє(ст)цу Лєщинъски(и)⟨,⟩ кгвалъто(в)нє ѡ(д)няты(и) ⟨,⟩ которо(г)[о] тєпє(р) шахо(в)ницами по(д)даныє котєлє(н)скиє и воли(ц)киє заживаю(т)⟨,⟩; а ѡ(д) позваного вказуючи, жє то кгрунъ(т) Воли(ц)ки(и)⟨,⟩ за двєма границами⟨,⟩ Котєлє(н)скою, Ивъни(ц)кою ⟨,⟩ ижє ту(т) дукътъ поводовоє стороны⟨,⟩ нє можє(т) быти важъны(и)⟨,⟩ бо ю(ж) и Котє(л)ню минулъ⟨,⟩.

Ѡ(д) котороє то Смужалины пришли(с)мы просто до урочи(с)ка Калиново(г)[о] Куста, котороє урочиско⟨,⟩ ту(т) жє в дороги Бєлоцє(р)ко(в)скоє лєжитъ⟨,⟩. Тамъ жє умоцованы(и) стороны позваноє повєдилъ, жє тоє урочиско поводовая сторона нєслушънє Калиновымъ Кустомъ назвала, кгды (ж) Калиновы(и) Кустъ по та(м)то(и) сторонє Бєло(г)[о] Камєня ѡ(д) Лищина лєжи(т)⟨,⟩ а то нє є(ст) Кустъ Калиновъ, и ни(х)то ту(т) того з сусє(д) сторонє нє при(з)наваєтъ, або то тутъ былъ Кустъ Калино(в). А заты(м) абы тутъ мєли бы(т) кгрунъты лєщинъскиє, яко сторона нєпотрєбънє удає, то є(ст) рє(ч) и до подобє(н)ства нє подобъна⟨,⟩ алє то су(т) усє кгрунъты котєлєнъскиє, и границы, которыми сторона дукътъ сво(и) провадила, су(т) Ивъни(ц)киє и Котєлєнъскиє. А жєбы тутъ на томъ мє(ст)цу стєна Лєщинъ-
140 ская притя(г)нути // [...] мєла, нє въкажє [..] и ни(х)то є(и) тутъ нє при(з)наває(т) т[...] выводилъ то плєнипотє(н)тъ [...], жє ся ту(т) на то(м) мє(ст)цу три стє[ны...]: Котєлє(н)ская, И(в)никая [16] и Воли(ц)к[ая алиа(с)] Волынє(ц)кая⟨,⟩. А Котє(л)ня нє то(л)ко[...] тутъ в томъ мє(ст)цу мєла мєти з к[грунтом] Лєщи(н)скимъ конътикгуитатємъ⟨,⟩ алє и [...] ю(ж)⟨,⟩ в добро(и) мили изы И(в)ницєю⟨,⟩ на задє заєхана є(ст), и ю(ж) противъко праву слушности, такъжє проти(в)ко подобє(н)ству за чєтвє(р)тою стєною⟨,⟩ и границєю⟨,⟩ в ты(л)⟨,⟩ Котє(л)ню поминувъши, мниманы(и) дукътъ сво(и) сторона противъная ⟨,⟩ ѡ(д)правуєтъ и провади(т)⟨,⟩. На которомъ мє(ст)цу⟨,⟩

[16] Пропущена літера: «И(в)ницкая».

абы тутъ стєна<,> Лєщи(н)ская бы(т) бы мєла<,> ни(х)то ту(т) то(г)[о]<,>
сторонє с прилєгълы(х)<,> сусє(д)<,> нє при(з)навαє(т)<,>. А прє(д) сє
є(г)[о] м(л)<:>. панъ по(д)комори(и)<,>. и су(д) зє(м)ски(и)<,> за ты(м) нє-
слу(ш)нымъ дукътомъ поводовоє стороны идучи, чужиє кгрунъты споко(и)-
ныє и да(в)но ω(г)раничоныє зає(ж)джаю(т)<,>. Зачимъ плєнипотє(н)тъ
по(з)ваноє стороны <,> ω нєва(ж)но(ст) то(г)[о] всє(г)[о] ду(к)ту и акъту<,>
такъжє ω кгравамє(н) и ω шкоды свє(д)чилъ и протєстовалъсє и(н)шиє ωбо-
роны и добродє(и)ства правъныє вцалє собє захованъши<,>.

А сторона поводовая ду(к)тъ сво(и) до урочища<,> помєнєного Кали-
ново(г)[о] Ку(с)та<.> привє(д)ши, ωсвє(д)чала<,> и повєдала<,> жє то вла(с)-
ноє урочищє Калино(в) Кустъ<,> и та(к) є(г)[о] зовутъ<,> а нє тамъ, гдє
стороны по(з)ваноє плєнипотє(н)тъ указує(т). А услыша(в)ши ω яко(ис)
протєстации ω(т) плєнипотє(н)та по(з)вано(г)[о], которы(и) мєнилъ а въда-
валъ бы(т) Котєлє(н)скимъ кгрунътомъ<,> мимо право я(с)ноє и диспозициє
и докумє(н)та поводовыє, абовє(м) кгрунътъ то(и) з давъна давє(н) по Кали-
новъ Кустъ а дорогу Бєлоцє(р)ко(в)скую // [...]и самоє [...]ує дово[л]нє, 140 зв.
жє то кгрунътъ вла(с)тны(и) [Лєщи(н)ски(и)] алиа(с) Тули(н)ски(и)<,> што
тую границу [...] показує(т). Рєпротє(с)товалъсє, жє то [кгрунът]ъ є(ст)
вла(ст)ны(и) Лєщи(н)ски(и)<,> алиа(с) Тули(н)[ски(и)]. [...]жє пришє(д)ши
до посє(с)сии сєла Воли[цы] ω(т) нєбожъчика пана Адама<,> Ωлиза[р]а
Волчъковича<,> посє(с)со(р) и дє(р)жавъца котєлє(н)ски(и)<,> а(н)тєцєсо(р)
тєпєрєшнєє стороны по(з)ваноє, и то(т) кгрунътъ Лєщи(н)ски(и)<,> алиа(с)
Тулинъски(и)<,> кгвалъто(в)нє єго ωкупова(в)ши и забравъши, подєлилъ<,>
мєжи по(д)даныє своє. И такъ сторона поводовая выводила, и(ж) ту(т) пяты
кгрунъту<,> И(в)ни(ц)кого ни ма(ш), зостала<,> по тамъто(и) сторонє бо-
лота И(в)ници, на мє(ст)цу томъ, гдє пята Воли(ц)кая припала<,>. А и(ж)
удаε(т) то плєнипотє(н)тъ по(з)ваного<,> жє тутъ три стєны, тєды и акъто-
ровє того нє нєкгую(т) и ω(в)шємъ при(з)наваютъ<,> жє три стєны: ω(д)на
бовємъ стєна Лєщинъская алиа(с) Тули(н)ская, другая Воли(ц)кая<,> алиа(с)
Волинє(ц)кая, а трєтяя<,> Котєлєнъская з стамътоє стороны дороги, то є(ст)
з лєвого боку<,> припала<,>. А жєбы тутъ мєла быти стєна И(в)ни(ц)кая<,>
того по(з)ваная нє покажє ани и(х) м(л). пановє судовыє на своє(и) дєлиєнъ-
ции кла(с)ти ани маловати єє слушнє могу(т)<,> бо ю(ж) далєко у болота
прєрєчоно(г)[о] И(в)ници зо(с)тала, що тє(ж) и докумє(н)тами авътєнъты(ч)-
ными правънє довєсти готова<.>

А по таковы(х) протє(с)тация(х) ω(д) то(г)[о] мє(ст)ца и върочиска Ка-
линового Куста єхали є(с)мо дорогою тоєю Бєлоцє(р)ковъскою до кгру(н)-
ту Волосовъско(г)[о]<,> добръ пєрє(д) ты(м) єго м(л)<:>. пана Людвика Ωли-
зара Во(л)чковича, а тєпє(р) єго м(л)<:>. пана Лукаша Модлишо(в)ского,
трымаючи кгру(н)тъ, яко поводовая сторона // сторона [...] по право(и), 141
а Котєлєнъски(и) по лєво[и...] Волосовъскоє<,> и до дороги, которая [до-
рога?] до Коростышова чєрє(з) то(т) гостинє(ц) Бєлоцє(р)ковъски(и)
идє(т)<,>.

Тамъ є(г)[о] м(л)<:>. па(н) Лукашъ Мо(д)лишєвъски(и) самъ ωчєвистє
стану(в)ши<,> та(к) проти(в)ко сторонє поводово(и)<,> яко и по(з)вано(и)
протєстовалъсє, жє чєрє(з) єго кгрунътъ дєди(ч)ны(и) вла(с)ны(и) Волосовъ-
ски(и), з ωбудву(х) сторонъ гости(н)ца Бєлоцє(р)ковъско(г)[о] лєжачи(и)<,>
копъцами и (з)наками грани(ч)ными зда(в)на ωцє(р)клєваны(и), ω которы(и)
пєрє(д) ты(м) ни с кимъ жа(д)ная конътровє(р)сия нє была<,> стороны

ωбε(д)вε εду(т) и ду(к)та своε провадя(т)<,> абы то кгру(н)тови ε(г)[о], которы(и) по(д) тыε конътровε(р)сиε и(х) м(л)<:>. пра(в)ныε, яко нε пε(н)ны(и), ничо(г)[о] нε по(д)лεгаε(т)<,> и(м)[17] постεру(м) ничого нε шкодило. Дабиту(р) инъ копиа.

А поводовая сторона, услышавъши ω яко(и)си [!] протεстации, ω(д) εго м(л)<:>. пана Мо(д)лишε(в)ско(г)[о]<,> занεсεноε<,> жε при томъ дукътε, прε(з) сεбε проважоны(м), абы то ничого кгрунътови εго Волосовъскому нε шкодило<,> рεпротεстоваласε, жε ни[чого] кгру(н)ту Волосовъского<,> нε за(и)муε(т)<,> вεдлугъ права своε(г)[о] и уживанъя з Волосово(м), с которы(м) маε(т) кгрунътъ Лεщи(н)ски(и) алиа(с) Тули(н)ски(и)<,> суа(м) ко(н)тикгуитатε(м), а нε с Котεлънεю, яко по(з)ваноε стороны плεнипотε(н)тъ<,> а(л)лεкгуε(т)<,>. Кгды (ж) ту(т) Котε(л)ня и посε(с)соровε εε никгды ничого в то(м) кгру(н)тε и ду(к)тε вε(д)лугъ дукъту<,> своεго нε мεли, хиба што виωлε(н)тε(р) ωкуповали<,> и ω(д)няли. Ω што тεпε(р) правомъ доходεчи<,> поводовε тоε справы попираютъ<,>.

Зачимъ<,> и по(в)торε рεпротε(с)товаласε поводовая сторона, жε ду(к)тъ то(т) вε(д)лугъ правъ свои(х) <,> указуючи, што и(м) εстъ кгвалъто(в)нε ωкуповано<,> прε(з) а(н)тεцεсоровъ котεлε(н)ски(х)<,> яко(ж) и и(х)
141 зв. м(л)<:>. то пано(м) судовы(м) <,> достатε(ч)нε правами и диспозициями // [...]оя жε вла(ст)[...] свои(м)<,> Лεщи(н)скимъ алиа(с) Ту[ли(н)ски(м)], почавъши ω(д) копъцо(в) а(ж) дото(л) про[...] и ничо(г)[о] кгрунъту Волосовъского нε за(и)муε(т), хиба жε што Котε(л)ня виωлε(н)тε(р) прε(з) посε(с)соровъ<,> свои(х) та(к) Лεщинови, яко и Волосовови ω(д)няла<,> и ωкупова́ла<,>.

А плεнипотε(н)тъ по(з)ваноε стороны, указуючи нε(с)лушъны(м) дукътъ поводовоε стороны<,> пыта(л), куды тутъ то(т) мниманы(и) дукътъ сво(и) пово(д) попровади(т)<,> понεва(ж) зашла стεна и кгру(н)ты Волосовъскиε. Яко (ж) и ε(г)[о] м(л)<:>. па(н) Мо(д)лишε(в)ски(и), дεди(ч) волосовъски(и), при(з)налъ то, жε то су(т) εго вла(ст)ныε кгрунъты Волосовъскиε, а по друго(и) сторонε — Котεлεнъскиε<,> и протε(с)тацию заносилъ ω нεва(ж)ности ду(к)ту стороны поводовоε, кгды (ж) пεрεскочити и птахомъ пεрεлεтεти тру(д)но было то(г)[о] кгру(н)ту Волосовъско(г)[о]<,> яко то и сами и(х) м(л)<:>. пановε судовыε добрε видεли<,>. Свε(д)чилъсε тεды плεнипотεнътъ позваны(х)<,> ω нεва(ж)ности чужи(м) кгру(н)томъ проважε(н)я ду(к)ту стороны поводовоε, которого то кгру(н)ту<,> Волосовъско(г)[о] поводовая сторона поминути<,> нε могучи, чεрε(з) тыε кгрунъты Волосовъскиε вполъну(л)ло юрε и ω(в)шεмъ упо(р)нε су(д) пεрεвεсти и дукътъ сво(и) мниманы(и) ко(н)чити кгвалътовънε усиловала<,> яко жъ упо(р)нε впопεрε(к) пεрεишла<,>. Яко жъ и помεнεны(и) панъ Мо(д)лишεвъски(и)<;>, постεрεгаючи цεло(с)ти кгрунъту своεго, протε(с)тацию заню(с) [!]<,> та(к) проти(в)ко поводови<,> яко и проти(в)ко по(з)вано(и) сторонε. Ω(д) которы(х) то(т) жε плεнипотε(н)тъ по(з)ваны(х) ωдо(з)вавъшисε, противъко ε(г)[о] м(л)<:>. пану Мо(д)лишεвъскому рεпротεстовалъсε имεнε(м) по(з)ваны(х) при(н)ципаловъ свои(х), жε ω(н) нε (т)ы(л)ко абы мεлъ чинити ущи(р)бокъ
142 або у(и)му якую // кгрунъто(м) Волосо(в)ски(м), ω(в)шε(м) сε проти(в)ко сторонε поводово(и) протε(с)товалъ<,> жε прε(з) кгрунътъ Волосовъски(и) дуктъ сво(и) проводила<,>. Дабиту(р) инъ копиа.

---

[17] Описка замість «и(н)».

По которы(х) протє(с)тация(х) єхали єсмо тоєю (ж) дорогою крыжовою до долины и (в)рочи(с)ка, названого Волы(н)ца <,> а тою долиною Волы(н)цємъ<,> кгрунътъ Волосо(в)ски(и) по лєво(и)<,> а Лєщи(н)ски(и) по право(и) сторонє маючи, приєхалисмы до копъца и пєты кгру(н)ту трєтєє дєди(з)ны Ива(н)ковъскоє<,> гдє єсмо застали слугъ и(х) м(л)<:>. пановъ<,> Абрама<,> и Михала Стрыбылю(в)<,> урожоны(х) пановъ Михала Тучани(ц)кого<,> и Вє(р)ховъского<,> та(к)жє и по(д)даны(х) иванъковъски(х), которыє на(м) то(т) копєцъ старожитъны(и) показали и при(з)нали, жє сє ту(т) зы(ш)ли тро(х) дєди(з)нъ пяты<,> то є(ст) ω(д)на Тули(н)ская алиа(с) Лєщи(н)ская<,> другая Волосовъская<;>, пєрє(д) ты(м) є(г)[о] м(л). пана Ωлизара<,> а тєпє(р) пана Мо(д)лишє(в)ско(г)[о]<,> а трєтяя — пановъ и(х) Ива(н)ковъская<,>.

По которомъ при(з)на(н)ю ты(х) тро(х) дєди(з)нъ пятъ<,> плєнипотє(н)тъ стороны позваноє повєдилъ и дєдуковалъ то, и(ж) ту(т) жа(д)ны(м) способомъ Лєщи(н) прилє(г)лости<,> мєти нє можє(т)<,>:

кгды (ж) то(т) пакгурокъ, которы(и) сторона поводовая за копєцъ удаєт<,> мєжи кгрунътомъ Волосо(в)ски(м) а Ива(н)ковъскимъ лєжи(т)<,> до которого жа(д)но(г)[о]<,> при(с)тупу<,> Лєщи(н) нє має(т), бо бы мусє(л)<,> пєрєскочити кгрунътъ Иванъковъски(и)<,> што то є(ст) рє(ч) въ воча(х) лю(д)ски(х)<,> нєподобъная;

другая — жє волосо(в)ски(и)<,> дєди(ч)<,> пє(р)соналитє(р) стоячи<,> з жа(д)ноє стороны ту(т) на то(м) мє(ст)цу<,> прилє(г)лости кгру(н)то(в) Лєщи(н)скихъ нє при(з)наває(т), ты(л)ко з дво(х) сторо(н): з-з ωдноє Волосовови<,> а з другоє Ива(н)ковови, а с трєтєє — Котє(л)ни<,> которы(и) Котєлє(н)ски(и) сє тя(г)нє(т) за гости(н)цємъ а(ж) до Бєло(г)[о] Камєня<,> а Лєщи(н) тєпє(р) за кгрунътами ива(н)ко(в)скими припадає(т) // припа- 142 зв.
даєт) и до пєты до Бєло(г)[о] Камєня приходи(т) а та(м) тєпє(р) с Котєлънєю<,> маєт) суа(м) конътикгуитатємъ<,>;

трєтяя — жє то(т) пакгорокъ, которого сє за копє(ц) нє при(з)наваєт), ωдє(н) то(л)ко сторона показуєт), а всюды водлє права, гдє сє сходя(т) и ко(н)ча(т) стєны мєжи трєма дєдинами, бываю(т) три копъци наро(ж)ныє усыпаныє, чого ту(т) нє маєш), бо ты(л)ко ωдє(н) пакгурокъ албо могилку пока(з)уєт)<,>;

чва(р)тая — жє жадънымъ докумє(н)то(м) а(в)тє(н)ты(ч)ны(м), абы тутъ мєлъ быти рєа(л)ны(и) копє(ц), нє доводи(т), зачимъ сє тє(ж) є(г)[о] за копє(ц) при(з)нати нє можє(т), кгды (ж) нє є(ст) копъцємъ.

И ω(в)шє(м) доводилъ то(г)[о] плинипотєнътъ по(з)ваны(х) <,> жє то є(ст) за гости(н)цємъ кгрунътъ Котєлє(н)ски(и)<,> и тя(г)нє(т)сє а(ж) до Камєня Ω(с)трого алиа(с) Бєлого<,> которо(г)[о] ω(х)раняючи, с пи(л)ностю сє протє(с)това(л).

А сторона поводовая рєпротє(с)товаласє, жє ту(т) копє(ц) старожитъны(и)<,> мєжи Тулинами алиа(с) Лєщиномъ а Волосово(м) и Ива(н)ково(м), и докумєнътами правъными и диспозициами довєсти готова, што и посє(с)сорове такъ иванъковъскиє, яко и волосо(в)скиє при(з)наваю(т), жє є(к)съ а(н)тикво маєт) своє конътикгуитатємъ а прилє(г)ло(ст) с Тулинами<,> алиа(с) Лєщиномъ, а Котє(л)ня ничо(г)[о] яко нє мала пєрє(д) ты(м), та(к) и нє маєт), и ω(в)шє(м) прє(з) границу, чужую ну(л)ло юрє тыє кгру(н)ты Лєщинови<,> алиа(с) Тулином ωдо(и)муєт) и ω(д)няла. З Тулинами тєжъ

Волы(н)цє або Волосовъ маєтъ [18] прирожоную ω(д) ωбудву(х) ты(х) кгрунътов, Волосовъско(г)[о] и Ива(н)ко(в)ско(г)[о], границу, для чого тро(х) копъцовъ нє потрєба<,>.

Гдє ту(т) ωдо(з)вавъшися, слуги и по(д)даныє з сєла Ива(н)ко(в)ки и(х) м(л)<:>. пано(в) Стрыбылю(в) и плєнипотє(н)тъ, маючи на тоє суфъфициє(н)тє(м) плєнипотє(н)циа(м), вє(с)по(л) ис по(д)даными иванъко(в)-
143 ски(ми) и(х) м(л)<:>. пановъ Стрыбыло(в) дєди(н)ными протє(с)товали(с) // протє(с)товалися, жє ту(т) нє маю(т) и(х) м(л). пнове Стрыбыловє ω(д) до(б)ръ свои(х) сєла Ива(н)кова ни (с) ки(м) и(н)шым нє маю(т) грани(ц), ти(л)ко з Лєщино(м) алиа(с) Тулинами а сєло(м) Волосово(м), а Котє(л)ня ту(т) ничого нє має(т) и никгды нє мєла, и кгва(л)то(м) тыє кгру(н)ты Лєщи(н)скиє алиа(с) Тули(н)скиє до Котє(л)ни забрано и ω(д)нято, ω которыє справа сє точы(т). Яко (ж) за пыта(н)ємъ на(с), судовы(х), тыє (ж) слуги вы(ш)мєнованыє и плєнипотє(нт) и(х) м(л). пано(в) Стрыбылє(в), та(к)жє и по(д)даныє и(х) м(л). ива(н)ковскиє я(в)нє юдициалитє(р) признавали, жє в того копъца з о(д)ноє стороны кгру(нт) Лєщи(н)ски(и), з другоє стороны кгру(нт) Волосо(в)ски(и), которого пєту є(г)[о] м(л). панъ Модлишє(в)ски(и), дєди(ч) Волосова, ωчєви(ст)є призна(л)<,> з трєтєє стороны — кгру(нт) Ива(н)ко(в)ски(и).

А по таковы(х) протє(с)тациа(х) и по (с)ко(н)чєню ду(к)ту поводовоє стороны, и(ж) ся того дня спознило, тєды мы, су(д), тую справу по(д) тою (ж) мо(ц)ю до дня за(в)трє(ш)нєго тому (ж) во(з)ному ω(д)волати и лимитова[ти] ро(с)казали(с)мы. А дня за(в)трє(ш)нєго, то є(ст) два(д)ця(т) второ(г)[о] ω(к)тобра, кгды(с)мы на тоє (ж) мє(ст)цє, гдє ду(к)тъ чєрє(з) поводовую сторону бы(л) ско(н)чоны(и), зъєхали и тому жє возному сторо(н) приволати ро(с)казали, та(м) умоцованы(и) стороны по(з)ваноє з то(г)[о] мє(ст)ца провади(л) на(с), судовы(х), до О(с)трого алиа(с) Бєлого Камєня, хотєчи ду(к)тъ грани(ц) свои(х) указа(т).

Гдє тє(ж) заразо(м) поводовая сторона солєнитє(р) сє свя(д)чыла проти(в)ко плєнипотє(н)тови позваноє сторонє ω то, и(ж) ω(н) нуло юрє є(т) прєтє(к)сту умы(сл)нє в кгру(нт) поводо(в) впровади(в)ши и(х) м(л). пновъ судовы(х), нє бєручы пєты ω(д) сусєда прилє(г)ло(г)[о], вєдаючы то добрє, жє кгру(нт) — вла(с)ны(и) Лєщи(н)ски(и) алиа(с) Тули(н)ски(и), на которы(м) тая могила по(д) самы(м) мє(с)то(м) правє Лєщино(м), которую Бє-
143 зв. лы(м) Камєнє(м) позваноє стороны плєнипотє(н)тъ мєнує(т) умы(с)лнє, абы // абы ти(л)ко мо(г)лъ ω(д)ко(л) то(т) ду(к)тъ нєпра(в)ны(и) и нє(с)лу(ш)ны(и) по(з)ваноє стороны [19]. Понєва(ж) му ни(х)то стєны и прилє(г)ло(с)ти з сусєдо(в) ωколи(ч)ны(х), яко в рєчы я(в)но(и) и вєдаючо(г)[о] добрє, жє то(т) кгру(нт) є(ст) кгва(л)то(в)нє ω(д)няты(и) и ωкупованы(и) прє(з) анътєцє(с)-соро(в) позваны(х), посєсоро(в) копєлє(н)ски(х) [20], при(з)нати нє можє(т) и нє хочє(т). Ω што сє проти(в)ко по(з)вано(и) сторонє свє(д)чы(т) и протє(с)-тує(т).

А кгды є(с)мо я, по(д)коморы(и), и мы, су(д) зє(м)ски(и) Киє(в)ски(и), чынєчы досы(т) дєкрєто(ви) трибуна(л)скому и дєкларации своєи, єхали до то(г)[о] Камєня за плєнипотє(н)то(м) по(з)ваны(х), тєды поводовая сторона

[18] Літера «м» виправлена з іншої букви.

[19] Очевидно, далі пропущене слово «провадити».

[20] Описка замість «котєлє(н)ски(х)».

проти(в)ко на(м) ѡ кгравамє(н) и ѡ шкоды свє(д)чыласє. Мы-(с)мы сє тє(ж) рєпротє(с)товали, же то нє упо(р)нє чынимо, алє досы(т) чынєчы дєкрєтови трибуна(л)скому<.>

И кгды є(с)мо у тоє могилы, у Ω(с)трого а(л)бо Бєлого Камєня, станули, тєды плєнипотє(нт) по(з)ваноє стороны повєди(л) то и выводи(л), и(ж) яко пєрє(д) ты(м), та(к) и тєпє(р) ту(т) єсть вла(с)ная старожы(т)ня пєта Лєщи(н)ская и Котєлє(н)ская у то(г)[о] Ω(с)тро(г)[о] алиа(с) Бєло(г)[о] Камєня, во(д)лу(г) стары(х) комисы(и), ѡ(д) которо(и) пєты су(д) та(к), яко и пєрє(д) ты(м), старыми ду(к)тами и границами проважєно, та(к) и тєпє(р) ты(м) жє ду(к)то(м) провадити будє(т), чого [т]а(к) старыми комисыами, яко и и(н)шєми докумє(н)тами пра(в)нєми а(в)тє(н)ти(ч)нєми пробовати ѡфєрова(л)сє. И домо(в)я(л)сє, абы(с)мы за ни(м) єхали и мє(ст)ца нотовали.

А поводова сторона заразо(м) при зача(т)ю дук(т)у по(з)ваноє стороны, при права(х) свои(х) и ди(с)позициа(х) я(с)ны(х) и ужива(н)ю стоячы, повєдила, жє по(з)ваная жа(д)ною мєрою ѡ(д) тоє могилы, которая, яко жыво, нє ти(л)ко абы мєла бы(т) Бєлы(м) Камєнє(м) на(з)вана, алє жа(д)но(г)[о] на(з)вы(с)ка нє мєла и нє має(т), кгды (ж) могила, которую Бєлы(м) Камєнє(м) зову(т), в бокъ Котє(л)ни лєжы(т) миля и далє(и) ѡ(д) того мє(с)тца ду(к)ту своє(г)[о], алє вєха(в)ши по(з)ваная в кгри(нт) [21] вла(с)ны(и) Лєщи(н)ски(и) алиа(с) Тули(н)ски(и) по(д) самоє мє(с)то поводовоє стороны Лєщи(н), которы(и) кгру(нт) нє має(т) ни (с) кимъ жа(д)ноє дифєрє(н)ци(и) и ро(з)ници, кгды (ж) и(н) пацифика посєсыѡнє пово(д) ѡ(д) ки(л)кусо(т) лє(т) зоставає(т), и жа(д)ная ѡ тоє ко(н)тровє(р)сыя нє заходила. Што вєрификуючы<,> дєдуковалъ, жє то вла(с)ныє ланы // вла(ст)ныє ланы єє 144
дво(р)ныє и по(д)даны(х) єє лєщи(н)ски(х), на которы(х) збожа свєжо зобраныє и(х) вла(ст)ноє и по(д)даны(х) и(х) вла(ст)ны(х)<,>што и самы(м) и(х) м(л)<:>. паномъ судовы(м) показовали. И тоє и(х) м(л)<:>. видєли тую могилу, жє в сєрєдинє кгрунъту єє вла(с)тно(г)]о], Тулинъско(г)[о] алиа(с) Лєщи(н)ского лєжи(т), до которо(г)[о] жа(д)но(г)[о]<,> приє(з)ду подобє(н)ства<,> стєны и приступу ани дороги нє має(ш)<:>. Ты(л)ко упо(р)нє по(з)ваная<,> ку вєлико(и) кри(в)дє и шкодє єє, мало на томъ маючи, жє кгру(н)ту на (д)вє милє вши(р) и (в)здлужъ а бо(л)шє(и)<,> докола<,> прє(з) анътєцєсора своєго ѡ(д)няла<,> алє и(н) конътє(н)тумъ єщє и ѡстато(к) по(д) самы(м) мєстомъ<,> зна(т), и самоє мєсто Лєщинъ<,> хотєчи ѡ(д)няти, на которы(х)<,> збожа и(х) вла(с)тныє свєжо зобраныє. Кгды (ж) яко початолъ [22] дукъту прє(з) збожа засєяныє ѡ(д) самого правє мєста<,> Лєщина<,> на кгру(н)тє Тулинъскимъ<,> ѡсажоно(г)[о]<,> бєрє<,> та(к) тєжъ и далє(и)<,> по збожахъ вла(с)тны(х) стороны поводовоє кгрунътами Лєщи(н)скими алиа(с) Тули(н)скими<,> власными<,> мєжи фо(л)ва(р)ками<,> або прє(з) самоє мєсто<,> Лєщинъ<,> котор[оє] на кгру(н)тє вла(ст)ны(м) Тули(н)скимъ ѡсажоноє є(ст), провадити усилуєтъ, и ни(х)то єму ани пяты, ани стєны нє при(з)наває(т). А натура самая ко(ж)дого ду(к)ту, и грани(ц) во(д)лугъ права такая є(ст), жє має(т) позваны(и) показовати любо знаки якиє якимъко(л)вєкъ прєтє(к)стомъ а при(з)нанъє(м) прилє(г)лы(х) сусєдовъ, такъжє з ними маєтъ яковую конътикгуитатємъ<,> стєну и прилє(г)ло(ст), што сторона поводовая учинила: дукътъ<,> свои а кво а(д) квє(м) ѡ(д) сусєда до

---

[21] Описка замість «кгру(нт)».
[22] Описка замість «початокъ».

суседа<,> правънє и слушънє вывєла [23]<,>. А у позванοє стороны того ту(т) нє маε(ш)<,> ты(л)ко прива(т)нє и упо(р)нє то(т) дукътъ сво(и) мимо
144 зв. слу(ш)но(ст), подобє(н)ство и право я(с)ноε поводовоε стороны провади(т),// и нє ω(д) пεты а(л)бо стєны третє(г)[о] суседа, которого нє маεтъ и мєти нє може(т). Зачимъ домавялась, абы су(д) ω(д) то(г)[о] дукъта, а звлаща в то(м) ту(т) мє(ст)цу недалеко то(го) места поводового Лεщина, яко нεправъно(г)[о] и в та(к) ясно(и) кри(в)дє поводо(в), супє(р)сεдовалъ.

А по(з)ваноε стороны плєнипотє(н)тъ та(к), яко и выжε(и), декляровалъся, же тотъ ду(к)тъ, которы(м) су(д) поведє, єстъ пεвъны(и) и правъдивы(и), которого автє(н)ты(ч)ными докумє(н)тами вεрификовати будє и тεпε(р) тутъ вεрификовати готовъ єстъ<,>. А тыє поля и кгрунъты, которыє пово(д) своими быти нε(с)лушнє мени(т)<,> су(т) ω(д) Камєня до Бу(и)мєра по лєво(и) руцє идучи лєщи(н)скиє, а по право(и) — котєлєнъскиє. И просилъ, абы є(с)мо до Бу(и)мєра за нимъ єхали<,>.

Та(м) жє, кгды-(с)мы за плєнипотє(н)томъ по(з)ваноє стороны єхали, поча(в)ши ω(д) того Ω(с)трого а(л)бо Бєло(г)[о] Камєня<,> якобы межи всходомъ и полуно(ч)ю чєрє(з) поля<,> и ужива(н)я по(д)даны(х) лєщи(н)ски(х), с которы(х) свєжо збожа [24] су(т) знятыє<,> мєнуючи по право(и) сторонє кгрунъть Котєлєнъски(и), а по лєво(и) мєнуючи кгрунъ(т) Лєщи(н)ски(и) до хворостовъ и до га(и)ка, гдє рє(ч)ка а(л)бо болото Бу(и)мє(р) вщалося<,> тєды на(д) тою рє(ч)кою поводовая сторона протєстоваласє, мєнуючи, жє мы, судовыє, в та(к) я(с)но(и) кри(в)дє єє<,> нє видєчи жа(д)но(г)[о] подобє(н)ства до ω(д)правова(н)я є(к)спεдиωванъя<,> того дукъту, ку шкодє вєлико(и) єє на (з)божа вла(с)тныє, кгрунъты и ланы засєяныє поводо(в) въєхавъши, приступили и ωны(и) конъчити ωфєровалися. Ω кгравами(н) и шкоды, за тымъ походячиє и наступуючиє, проти(в)ко на(м), судови, и сто-
145 ронє // и сторонє солєнитє(р) свє(д)чила и протєстовала, и(ж) ω то правомъ чинити нє занєхаε(т)<.>

По которо(и) протєстации поводово(и) плєнипотє(н)тъ позваноє стороны, привє(д)ши на(с) до поча(т)ку то(г)[о] Бу(и)мєра [25]<,> указалъ на(д) самою рє(ч)кою копє(ц) и доводилъ того, жє то(т) копє(ц) є(ст) рєалитє(р)<,> усыпаны(и)<,> а нє гробовиско<,> яко сторона<,> поводовая твє(р)ди(т)<,>. Бо што сторона<,> аликгуε, жєбы то ту(т) тєла вма(р)лы(х) поховати мєно, которы(х) якобы татаровє<,> в року тисєча шє(ст)со(т) пяты(м) позабия(т) бы ту(т) на то(м) мє(ст)цу<,> мєли<,> тєды то пру(ж)на мова, бо то и по самы(м) всыпанъю копъца<,> ωкруглостю<,> знакъ є(ст) вла(с)но(г)[о] копъца<,>. А татаровє в то(м) року, яко сторона повєдає(т)<,> и никгды по ты(м) ту(т) на ты(х) мє(ст)ца(х) нє были<,>. А што сє тъкнє другого ко(п)ца, которы(и) сторона мєнує(т) єго быти выворото(м)<,> тєды то нє є(ст) рє(ч) склонъная до подобєнъства<,> бо гдє єстъ выворо(т)<,> дєрєва<,> та(м) и знакъ<,> ωного вывороту<,> зостати муси(т), то є(ст) албо пє(н) с корєнями своими, а(л)бо долина<,> якая<,>. А тутъ сє иначє(и) показуєтъ, а(л)бовє(м) самъ прє(з) сєбє копє(ц) ωколо<,> круго(м) вєнъца стои(т)<,> зачимъ поро(ж)ниє то сутъ слова стороны проти(в)ноє<,>. А любо бы ту(т) и ты(х) копцо(в) нє было<,> тєды прє(д) сє тая рє(ч)ка Бу(и)ми(р) грани-

---

[23] Перша літера «в» виправлена з іншої.

[24] Слово далі повторене в писарських дужках «(збожа<,>)».

[25] Літера «є» виправлена з «и».

чи(т), кгды жъ вε(д)лε ду(к)то(в) стары(х) комыса(р)скихъ и пана Вали(ц)-
ко(г)[о], по(д)старостεго житоми(р)ского, яко тыхъ грани(ц) староства Жи-
томи(р)ского добрε вεдомого<,> то(т) тεпεрεшъни(и) дуктъ сво(и) сторона
по(з)ваная провади(т)<,>.

Поводовая за(с) сторона<,> повεдила<,> жε то нε ε(ст) копεцъ, алε
могила по(д)дано(г)[о] лεщинъско(г)[о],<,> на (и)мε Цεкота<,> которо(г)[о]
татаровε в року тисεча шε(ст)со(т) пято(м) ту(т), на то(м) мε(с)тъцу, заби-
ли<,> и(з) жоною ε(г)[о], и ту(т) в то(м) мε(ст)цу // мε(ст)цу поховано, 145 зв.
чо(г)[о] нε потрεба иначε(и) пробова(т), ты(л)ко памε(т)ю лю(д)зскою: свε-
жо, жε в то(м) року татаровε шко(д)ливыε были, причи(с)кими [?!] слы-
ну(т) до того часу<,> Што жε то могила ε(ст), вεрификуючи, хотεла тую
могилу роскопати и костями ты(х) нεбо(ж)чиковъ забиты(х) довε(с)ти,
которыε в то(и) могилε су(т) похованыε, яко (ж) заразомъ и лю(д)ми старыми
доводила<,> то(г)[о], которыε тыε тεла та(м) поховали<,> и могилу тую уро-
били<,> были<,>. А за(с) што на друго(м) мε(ст)цу копε(ц) стороны по(з)-
ваноε плεнипотε(н)тъ алεкгуε(т) быти и то нε ε(ст) копε(ц), алε вы(в)ро(т),
кгды(ж) копε(ц) маε (т) быти ѡкру(г)лы(и)<,> а ту(т) выра(з)нε зна(т), жε под-
луговаты(и), яко дεрεво сε вывалило<,> — та(к) тεжъ<,> по(д)луговата
зεмъля сε усыпала<,>. И заразомъ пробовала и доводила<,> диспозицыя(ми)
и уживанъεмъ самымъ<,> та(к) по(л) самы(х) засεяны(х)<,> дво(р)ныхъ, яко
и мε(с)ки(и)<,> лεщи(н)ски(х)<,> тудε(ж) сεножатε(и) и бо(р)ти<,> в дεрε-
ва(х)<,> и футоры<,> побудованыε лεщи(н)скиε на кгрунътε Тули(н)ско(м),
ижε та(к) тыε поля, сεножати, бо(р)ти и футоры, куды дуктъ сво(и) нεправъ-
нε и нεслушънε провади(т)<,> до Лεщина на(д) ты(м) болото(м) Бу(и)ми-
рεмъ, налεжа(т) и су(т) ин пацифика<,> посε(с)сиѡнε до Лεщина<,>. Зачимъ
заразомъ поводовая сторона свε(д)чиласε такъ ѡ нεва(ж)но(ст) то(г)[о] дук-
ту, которы(и) и(н)<,> прεюдициумъ и ку шкодε εε плεнипотεнътъ по(з)ва-
ноε прε(з) вла(с)ную ролю<,> и кгрунъты поѡраныε и засεяныε Лεщинъ-
скиε алиа(с) Тули(н)скиε, та(к)жε сεножати и футоры [26], на ѡ(с)татокъ
которыхъ ажъ дото(л)<,> поводовε и(н) ко(н)тинуѡ<,> узу споко(и)нε зоста-
вали и зостаю(т)<,> и ну(л)ла ѡ то ди(с)квизыциѡ<,> и ко(н)тровε(р)сия
нε заходила и нε заходи(т)<,> ни с кимъ, яко и ѡхраняючи [27] кгрунъту
своεго Лεщи(н)ско(г)[о] алиа(с) Тули(н)ско(г)[о], которы(и) в то(м) ту(т)
мε(ст)цу нε маε(т) ни (с) кимъ ко(н)тикуитатε(м) [!] // конътикгуитатεмъ, 146
алε ε(ст) в сεрεдинε правε кгру(н)ту Лεщи(н)ско(г)[о] <,> алиа(с) Тулинъ-
ско(г)[о].

Пото(м) по(з)ваны(х) плεнипотε(н)тъ, идучи далε(и)с то(г)[о] мε(ст)ца,
указовалъ, жε ту(т), в то(м) мε(ст)цу, з лεво(г)[о] боку припалъ кгрунътъ
Ло(в)ковъски(и), по право(и) сторонε ε(д)накъ [28], тою рε(ч)кою Бу(и)мεромъ
вни(з) идучи, по право(и) сторонε, яко сε выжε(и) помεнило, кгрунътъ Ко-
тεлε(н)ски(и), а по лεво(и) Ло(в)ковъски(и). И въказовалъ, жε ты(м) боло-
то(м) и рε(ч)кою Бу(и)мεрε(м) граничитъ Котε(л)ня з Ло(в)ковомъ ажъ до
Ивεнъки рε(ч)ки, а пото(м) Ивε(н)кою ажъ до И(в)ници<,> а И(в)ницεю рε(ч)-
кою, въвε(р)хъ рεки идучи, до болота Валовъки до пяты Ивъницкоε, чого
докумε(н)тами а(в)тε(н)ти(ч)ными доводити ѡфεровалъсε.

[26] Очевидно, пропущене слово «провади(т)».
[27] Літера «ѡ» виправлена з іншої.
[28] Літера «ε» написана замість виправленої нерозбірливої.

А поводовая сторона свє(д)чиласє, жє тутъ Ло(в)ковъ нє маε(т) ничо-
го<,> ани Котє(л)ня<,> алє то вла(с)ны(и) кгрунътъ є(ст) Лєщи(н)ски(и)
алиа(с) Тули(н)ски(и) в то(м) мє(ст)цу<,>. И яко зразу плєнипотє(н)тъ по(з)ва-
ноє стороны почалъ дукътъ сво(и) провадити кгрунътомъ Тули(н)ски(м),
до [Л]єщина налєжачимъ вла(с)нє о(д) ки(л)кусо(т) лє(т), та(к) и тєпє(р)
ты(м) жє кгрунътомъ Лєщинъскимъ алиа(с) Тули(н)скимъ провадитъ, ижє
то(т) Бу(и)ми(р) болото нє в Ивє(н)ку впадаε(т), алє в Полонє(н)ку и въ То-
каровъку<,> а Токаро(в)ка в Сєножа(т)ную, а Сєножатъная — в И(в)ницу.
А кгды єсмо на(д) тымъ болотомъ и лугомъ широки(м) вы(сх)лымъ,
которымъ з ро(з)ны(х) сторонъ ро(з)ныє жро(д)ла припали и сходилисє, єха-
ли [29], тєды пришє(д)ши до копъцовъ, которыє чєрє(з) тыє болота и луги при-
пали<,> ѡдо(з)валися<,> ѡ(д) урожоны(х) пановъ Абрама и Михала Стры-
былю(в), дєдичовъ ловъко(в)ски(х), шляхє(т)ныє панове Михалъ Туча-
146 зв. ни(ц)ки(и) и Тєѡдо(р) Вє(р)хо(в)ски(и) // Вє(р)ховъски(и), чинєчи имє-
нє(м) ты(х) дєдичо(в) намъ, судовымъ, встрєнътъ, абы є(с)мо далє(и) нє
єхали за копъцє, которыє маютъ слушныє и правъныє починєныє и посы-
паныє ѡ(д) добъръ своихъ Ловъковъски(х) з добрами Лєщинъски(ми) алиа(с)
Тули(н)скими на(д) тою Сєножа(т)ною. А Котє(л)ня тутъ, яко никгды пєрє(д)
тымъ, ничого нє мєла и нє маєтъ. И нє вєдати, для якоє причины в
кгрунътъ и(х) м(л)<:>. пано(в) Стрыбыло(в) Ло(в)ко(в)ски(и) с такою купою
ѡ(д) Котєлъни за ми(л) три и далє(и) вє(ж)джаю(т), ѡфєруючисє и(х) далє(и)
нє пустити<,>. Яко (ж) просили и домовялисє, абы є(с)мо ѡ(д) того въє(ж)-
джанъя в кгрунътъ Ло(в)ковъски(и) и(х) м(л)<:>. пановъ Стрыбылю(в) вла(с)-
ны(и) за копъцы и границы, которыє маютъ з да(в)ныхъ часо(в) з Лє-
щиномъ алиа(с) Тулинами пра(в)нє и слушнє учинєныє, супє(р)сєдовали<,>
кгды (ж) с Котє(л)нєю никгды, яко живо, Ло(в)ковъ яко нє мєлъ, и нє
маєтъ жа(д)ноє конътикгуитатє(м) и прилє(г)лости<,> алє чєрє(з) двє гра-
ницы чужиє тутъ Котє(л)ня пєрєшє(д)ши, въєжъджаєтъ в кгрунътъ Ловъ-
ковъски(и).
А стороны по(з)ваноє плєнипотєнътъ<,> повєдилъ, жє панове Стры-
быловє ту(т) встрє(н)ту жа(д)ного чини(т) нє могу(т), кгды (ж) ѡни маю(т)
пє(в)ноє своє ѡ(г)раничє(н)є с Котє(л)нєю<,> и рє(ч)ка ту(т) Бу(и)мє(р)
кгрунъты Лєщи(н)скиє и Котєлє(н)скиє ро(з)граничаε(т)<,> и по лєво(и)
руцє Бу(и)мєра, идучи тою рє(ч)кою вни(з), кгрунътъ є(ст) Ловъковъски(и)<,>
а по право(и) сторонє, на которо(и) тєпє(р) панъ по(д)комори(и) и су(д) зємъ-
ски(и)<,> стои(т), є(ст) Котєлєнъски(и)<,>. Зачимъ и(ж) тутъ сторона по(з)ва-
ная прє(з) Бу(и)ми(р) рє(ч)ку нє прєходи(т) и пановъ судовы(х) нє вєдєтъ,
алє самою рє(ч)кою Бу(и)мєрємъ, тєды тєжъ панове Стрыбыловє, нє маючи
с то(л) [30] жа(д)ноє шкоды и кри(в)ды, встрє(н)ту ту(т) жа(д)ного чини(ти)
147 нє могу(т) // нє могу(т). А што сє тъкнє(т) яковы(х) си ты(х) грани(ц) и
копъцовъ, которыми ту(т) сторона и панове Стрыбыловє затрушаю(т), якобы
мєли ту(т) мєжи Ло(в)ковомъ а Лєщино(м) всыпаныє, тєды ты(х) копъцовъ,
яко прива(т)нє посыпаны(х), єжєли бы якиє были<,> по(з)ваныє за копъцы
и границы нє при(з)наваю(т)<,>. И любо бы якиє были, чого сє нє при(з)на-
ваε(т)<,> тєды зо(с)та(т)сє на своє(м) пляцу вє(д)лє права нє могу(т)<,> кгды
(ж) бє(з) вєдомости другихъ ко(л)лятєрало(в) а бє(з) припо(з)ваня ѡны(х)

[29] Літера «и» виправлена з «ъ»?
[30] Можливо, треба «с то(го)»?

до зε(м)ства, а за ты(м) бε(з) ωтрыманъя рεми(с)сы на полε до по(д)коморого нε мо(г)ли быти<,> сыпаныε. А хо(т) бы (и) были, чого ся нε при(з)наваε(т), усыпаныε<,> тεды бε(з) ты(х)<,> выжε(и) ωписаны(х)<,> ци(р)ку(м)ста(н)-ци(и) стати нε могу(т), абовε(м) рε(с) и(н)тε(р) дуω(с) а(к)та тε(р)циу(м) нонъ прεюдика(т). И ω(д)то(л) жε занεсεныε су(т) протεстациε ω(д) пана Нεмирича, дεдича и(в)ни(ц)кого<,> та(к)жε ω(д) мεща(н) житоми(р)скихъ и ω(д) и(н)ши(х) кс(л)лятεрало(в) про то, и(ж) нε су(т) юдициалитε(р) усыпаныε<,> тεды тε(ж) жа(д)ноε ваги мεти нε могу(т)<,>. А заты(м) тεжъ пановε Стрыбыловε встрε(н)ту жа(д)но(г)[о] тому тεпεрε(ш)нεму дукътови<,> маючи своε пεвъныε да(в)ныε с Котε(л)нεю граници<,> нε могу(т)<,>. И проси(л) по(з)ваны(х) умоцованы(и), абы та(к) панъ по(д)комори(и) <,> яко и су(д) зεмъски(и), нε ω(г)лεдаючисε ничого на то(т) встрε(н)тъ пановъ Стрыбыло(в), яко нεслушъны(и)<,> и нεпра(в)ны(и), и ω(в)шε(м) на змовε з стороною поводовою учинεны(и)<,> далε(и) за плεнипотε(н)томъ пс(з)ваны(х)<,> и дукъто(м) εго εхали.

А поводовая сторона<,> протεстовуаласε, жε то вла(ст)ныε су(т) копъци, слушънε и пра(в)нε посыпаныε ω(д) Студεнъца, пεты ω(д)ноε<,> на(д) Тεтεрεв, до другоε пε(т)ы // пεты и копъцо(в) ω(с)та(т)ны(х) на(д) И(в)ницεю<,> 147 зв.
рε(ч)кою в пяты кгрунъту И(в)ни(ц)кого<,> гдε фу(н)дация юри(з)ди(к)ции акъту то(г)[о] тεпεрεшнεго<,> εстъ пра(в)нε и слушнε уфу(н)дована<,>. И пи(л)на[31] тыхъ копъцовъ своихъ<,> з добрами Ло(в)ко(в)скими<,> и(х) м(л)<:>. пановъ Стрыбыло(в)<,> усыпаны(х)<,> кгды(ж) ту(т) Котε(л)ня яко никгды ничо(г)[о]<,> нε мεла и нε маε(т)<,> ты(л)ко то здавъна кгрунъть Лεщи(н)ски(и) алиа(с) Тули(н)ски(и)<,> з Ло(в)ковомъ маε(т) суа(м) конъ-тикгуитатεмъ<,> ω граници во(д)лугъ ты(х) копъцовъ. Зачимъ далε(и) в чужи(и) кгрунъть εхати, которы(и) тому акътови нε по(д)лεгаε(т), алε тεмεрε плεнипотε(н)тъ по(з)ваноε стороны ω(т) та(м) манифεсти(с) рεбу(с), мало на то(м) маючи, жε поводовоε стороны кгрунъть вла(ст)ны(и) проти(в)ко праву и слушности заεха(л)<,> в чужи(и) кгрунъть ввε(ж)джати и (в)диратися нε хочε(т)<,>. И гдεбысмы<,> судовыε, тыε копъци пεрεε(ж)джали, ω кгравамε(н) и ω шкоды за тымъ пεрεεха(н)εмъ и въεха(н)εмъ в чужи(и) кгрунъть<,> проти(в)ı о намъ свε(д)чиласε и протεстовала<,>.

Я<,> по(д)коморы(и), и мы, су(д) зεмъски(и) Киε(в)ски(и) выслухавъши сторонъ и вырозумεвъши ωбороны, пεрε(д) нами вноωоныε<,> а(ч)ко(л)-вε(к) пановъ Стрыбылю(в) плεнипотε(н)товε на ты(м) ту(т) мε(ст)цу ставаю(т) и (в)казуютъ граници своε и копъци, мεнуючи, жε су(т) починεныε з дεдичεмъ тули(н)скимъ алиа(с) лεщи(н)ски(м) ω(д) добръ Лεщи(н)ски(х)<,> а добръ дεди(ц)тва Ловъко(в)ского, и хотεчи встрε(н)тъ на(м) учинити, абысмы далε(и) нε εхали и дεкрεтови трибуналъскому досы(т) нε чинили<,> ε(д)на(к) жε мы на то(т) ча(с) нε ε(ст)εсмы су(д)ями, ты(л)ко ε(к)зεкуторами дεкрεту трибуналъского, и никого кгрунъту ω(д)сужати // ти, никому тε(ж) прису- 148
жати нε можεмо, ω(в)шεмъ ти(л)ко тыε границы, чεрε(з) по(з)ваного ωказаныε, ωбьεхати и ωныε ωписати, и(н)квизицыи вы(с)лухати и ωныε судови трибуна(л)скому до ро(з)су(д)ку ωдослати пови(н)ни(с)мы, для то(г)[о] ничо(г)[о] кгру(н)тови и(х) м(л). пновъ Стрыбыло(в), εсли бы до нε(г)[о] в то(м) ту(т) мε(ст)цу налεжали, та(к)жε граница(м), копца(ми) ты(ми) ω(з)начε(н)εмъ, понεважъ на ни(х) и право слу(ш)ноε быти мεною(т) [!], нε убли-

[31] Можливо, трεба «пи(л)новала».

жаючы, ω(в)шε(м) вла(с)ности и налε(ж)ности ко(ж)дого вцалε и (в) зупε(л)-
но(и) моцы заховуючи, далε(и) за стороною по(з)ваною до (с)тєны и пєты
кгру(н)ту, гдε ωную показати усилуε(т), идεмо<,>.

А (с)торона поводовая свε(д)чиласε проти(в)ко на(с) ω кгравамε(н) и
ω шкоды своε, и ω то, жε далε(и) в чужи(и) кгру(нт) εхати нε можεмо. А ω(д)
пано(в) Стрыбыло(в) свε(д)чилисε ω кгва(л)то(в)ны(и) якобы ная(з)дь в
кгру(нт) и(х), ω кгравамε(н) и ω шкоды. Мы-(с)мы тε(ж) рεпротε(с)товали,
жε нε впо(р)[н]ε, алε во(д)[лу]гъ права поступуεмо, дεкрєтови трибуна(л)-
скому досы(т) чынечи. А плєнипотε(нт) позваноε стороны поведи(л), жε про-
вади(т) и провадити хочε(т) нε чужыми, яко стороны на (з)мовε твε(р)дя(т)<,>
алε своими вла(с)нεми кгру(н)тами и старыми ду(к)тами, которы(х) а(в)тε(н)-
тицε доводε, и провади(т) до само(г)[о] устя Вало(в)ки, гдε стєны Ло(в)ко(в)-
ская, Котεлε(н)ская и И(в)ни(ц)кая сε сходя(т), будε(т)<.>

По которы(х) то протε(с)тациа(х) провади(л) на(с), судовы(х), плєни-
потε(нт) по(з)ваного тоεю рε(ч)кою Бу(и)мεрε(м) до рε(ч)ки Ивε(н)ки мимо
рε(ч)ку Сεножа(т)ку, гдε во (в)сюмъ [!] тра(к)ти εε плєнипотε(н)товε па-
148 зв. но(в) Стрыбыловъ // свε(д)чылисε, жε по ωбу(д)вохъ сторона(х) того ду(д)-
ку [32] власны(и) кгру(нт) εсть пано(в) и(х) Ло(в)ко(в)ски(и) [33], на доводу
чого на(м) ро(з)ноε ужива(н)ε своε<,> в поля(х), сεножатε(х), в бо(р)тяхъ
указовали. А позваноε стороны плєнипотε(нт) ти(л)ко и(м) признава(л) по
лεво(и) сторонε кгру(нт) Ло(в)ковъски(и)<.>, а по право(и) твε(р)дилъ быти
Котεлєнъски(м). А кгды-(с)мы приεхали до смужалины а(л)бо рε(ч)ки, ко-
торая з лεвого боку припала<,>, тεды и та(м) спо(р) бы(л) мεжы по(з)ваны(м)
а пны Стрыбылями, бо плєнипотε(ст) [34] по(з)ваны(х) твε(р)дилъ, жε то рε(ч)ка
Ивε(н)ка, а ω(д) пано(в) Стрыбыло(в) вывожоно, и(ж) Да(н)ка рε(ч)ка в
тую Ивε(н)ку, а нε Бу(р)мεрь впала. А тою рε(ч)кою Ивε(н)кою идучы,
пришли(с)мо до слободы новоε, названоε Смоло(в)ки, добръ ты(х) жε и(х)
м(л). пановъ Стрыбыло(в) Ло(в)ковъски(х). Гдε та(к)жε заношоныε з ободд-
во(х) сторо(н) были протε(с)тациε: ω(д) пано(в) Стрыбыло(в), жε то добра и(х)
Ло(в)ковъскиε, а ω(д) по(з)ваны(х), жε то добра Котεлε(н)скиε. Яко(ж)
плєнипотε(нт) по(з)ваны(х) протε(с)това(л)сε, жε тая слобо(д)ка, на(з)ваная
Смоло(в)ка, на вла(с)но(м) Котεлε(н)ски(м) кгрунтε прε(з) и(х) м(л). пно(в)
Стрибыло(в) ново εстъ ωсажона, ω што и(х) м(л). пно(в) при(н)ципаловъ
свои(х) правомъ чыни(т) ωферова(л). А пεрεεхавъшы чεрε(з) мεстε(ч)ко и
чεрε(з) рε(ч)ку Смоло(в)ку, которая подь мεстε(ч)комъ ты(м) по(д) замо(ч)-
ко(в) [35] самы(м) в Ывε(н)ку рε(ч)ку впадаεтъ, знову тоεю жь Ивε(н)кою
149 рε(ч)кою в Ивъницу рεчъку, гдε при у(с)тю //-тю рε(ч)ки в И(в)ницу<,> яко
ω(д) пано(в) Стрыбыло(в) мεнили, кгрунътъ Ло(в)ко(в)ски(и) сε с та(м)тоε
стороны рε(ч)ки И(в)ници ко(н)чи(т)<,> а Коростышε(в)ски(и) пана Ωлиза-
ровъ наступуεтъ<,>.

Гдε тεжъ по(з)ваноε стороны плєнипотε(н)тъ<,> поведи(л), жε то зрε-
чεнъε кгрунъто(в) Ло(в)ко(в)ски(х), якобы ты(л)ко до зεстя сε рεкъ Ивε(н)ки
зъ И(в)ницεю<,> кгрунъты ло(в)ко(в)скиε быти бы мεли, важъноε<,> бы(т)
нε можε(т)<,> звлаща жε старыε дукты и комисиε иначε(и) ω(т)пεваю(т),

[32] Описка замість «ду(к)ту».
[33] На літері «(и)» чорнильна пляма.
[34] Описка замість «плєнипотε(нт)».
[35] Описка замість «замо(ч)ко(м)».

ты(л)ко то ку шкодє<,> и затлумєню дукъту по(з)ваны(х)<,> чиня(т)<,>. И для того жъ тутъ сами панове Стрыбылове нє ставаю(т), бо бы ся и(м) то зрєтє(л)нє показало<,> комисиями<,> же а(ж) по Вало(в)ку болото кгрунъты пановъ Стрыбыло(в) Ло(в)ко(в)скиє иду(т), хиба жєбы є потымъ<,> попродавали<,>. А што сє тъкнє слобо(д)ки Грузовъки, которую мєную(т)<,> якобы прє(з) пана Ωлизара посажона<,> быти бы мєла<,> тєды того ничимъ нє доводя(т)<,> абы то мєлъ бы(т) кгрунътъ пана Ωлизаро(в). А по(з)ваныє того авътє(н)тицє вєрификовати хочу(т), жє пановъ Стрыбыловъ Ло(в)ко(в)ски(и) ажъ по самую Вало(в)ку болото<,>. А ω(д) пановъ Стрыбылю(в) самою рє(ч)ю доводили того<,> же то кгрунътъ Коростышовъски(и)<,> пана [Ω]ли[за]ро(в), а нє и(х), показуючи слобо(д)ку, на(з)ваную Грузовъку<,> которая на Коростышо(в)скомъ кгру(н)тє<,> заразомъ при дукътє<,> по та(м)то(и) сторонє рє(ч)ки И(в)ници посажоная є(ст)<.>

А с того мє(ст)ца ω(д) тоє слободы<,> помєнєноє Грузувъки пана Ωлизаровоє при(ш)ли є(с)мо тоєю (ж) рє(ч)кою И(в)ницєю до дороги, которая идє(т) чєрє(з) тую рє(ч)ку Ивънищу<,> с Коро(с)тышова до Котєлъни<,>. Гдє ω(д) по(з)ваны(х) указовано<,> жє на то(м) мє(ст)цу и рєцє И(в)ници былъ старовє(ч)ны(и) мостъ, которого вжє мосту ни ма(ш)<,> ты(л)ко палє(и) пя(т)<,> а шостая выламаная лєжитъ<,>.

С того мє(ст)ца тою (ж) рє(ч)кою И(в)ницєю, ωбє(р)нувъшися<,> якобы мєжи всхо(д) а полу(д)нє<,> кгды-(с)мы сє зро(в)нали с копца(ми) // 149 зв.
с копъцами тыми двома<,> на которы(х) юри(з)дицыя была фунъдована<,> тєды ω(д) поводовоє стороны шляхє(т)ны(и) панъ Янъ Вє(р)би(ц)ки(и) протє(с)товалъсє, и(ж) то вла(ст)ны(и) кгру(н)тъ поводовоє стороны Тули(н)ски(и) алиа(с) Лєщи(н)ски(и)<,> припалъ<,> и ты(м) мє(ст)цє(м), которы(м) поводовая сторона дукътъ сво(и) провадила, тєпє(р) знову по(з)ваная сторона<,> то(т) кгрунътъ поводо(в), кгвалътовънє ωкупованы(и), нєслушънє и нєпра(в)нє ω(д)є(ж)джає<,>. Протє(с)товалисє тє(ж) и ω(д) пано(в) Стрыбылювъ, и(ж) кгрунътъ и граница з Лєщино(м) у ты(х) копъцовъ помєнєны(х) зо(с)таваєтъ, и ту(т) ни (с) кимъ и(н)ши(м) нє має(т) прилє(г)лости, ты(л)ко з Лєщиномъ, а нє с Котєлънєю<.> А плєнипотєнътъ стороны по(з)ваноє, яко и пє(р)вє(и), свє(д)чилъсє и протєстовалъ<,> жє ты(х) копъцовъ, у которы(х) юри(з)ди(к)ция мниманая нєпра(в)нє<,> уфунъдована єстъ, за правъныє нє при(и)муючи<,> ωповєдаласє, жє нє по(з)ваная до ты(х) копъцовъ мниманы(х)<,> и(х) м(л)<:>. пано(в) судовы(х) привєла<,> алє сторона поводовая, што нєпотрєбънє учинила<,> кгды (ж) сторона по(з)ваная рєкою И(в)ницєю ду(к)тъ сво(и) провади(т), [...][36] сторонє право(и) рєкою И(в)ницєю въвє(р)хъ идучи, во (в)сю(м) [!] тра(к)тє по право(и) сторонє кгрунътъ Котєлє(н)ски(и), а по та(м)то(и) сторонє лєво(и) рєки<,> — кгрунътъ Ло(в)ко(в)ски(и) ω(д) по(з)ваны(х) показовано<,>. Ω слобода(х) жа(д)ны(х), яко по та(м)то(и) сторонє рєки И(в)ници ωсєли, нє вєдає(т)<,> понєважъ на то(т) ча(с), кгды комыса(р)ски(и) актъ ω(д)правовалъсє з Ловъковомъ а Котєлънєю, ты(х) слободъ нє было<,>. А тыє копъци мєниманыє[37], которыми сє сторона щити(т)<,> хотя (ж) нє су(т) копъцами<,> тєды на вла(с)нымъ кгрунътє Котєлє(н)ски(м)<,> бо по право(и) руцє, въвє(р)хъ рєкою И(в)ницєю идучи, лєжатъ<,>.

---

[36] Текст пошкоджений приблизно на десять літер.
[37] Описка замість «мниманые»?

А с того тамъ мє(ст)ца, идучи тоєю жъ рє(ч)кою И(в)ницєю чєрє(з) гору
150 Камєнъную, до вє(р)ху болота Вало(в)ки,// Вало(в)ки, вєли на(с), судо-
вы(х), И(в)ницєю мимо сєло Грабовє(ц)<,> гдє вжє припалъ кгру(н)тъ пана Ма(р)тина Зборовъско(г)[о] с та(м)тоє стороны рє(ч)ки И(в)ници, гдє тоє сєло Грабовє(ц) посажоноє є(ст); мимо тоє сєло, до устя болота<,> Валу(в)ки<,> в И(в)ницу кгрунъть по лєво(и) сторонє рє(ч)ки И(в)ници пана Зборовъско(г)[о]<,> а по право(и), якъ по(з)ваныє мєнуютъ, Котєлє(н)ски(м) маючи. А ω(д) то(г)[о] мє(ст)ца пришли є(с)мо дото(л)<,> гдє Вало(в)ка в И(в)ницу впадає(т)<,> гдє по(з)ваны(х) плєнипотє(н)тъ ко(н)чити дукъть сво(и), привє(д)ши на(с), судовы(х), до то(г)[о] мє(ст)ца<,> гдє болото Валу(в)ка впадає(т) в И(в)ницу рє(ч)ку, указалъ то, и(ж) вє(д)лє ωписа(н)я комиса(р)ского акту <,> на ты(м) ту(т) мє(ст)цу три ся стєны сходя(т)<,>: Котєлє(н)ская, Ловъко(в)ская и И(в)ни(ц)кая, чого пробовати комисиєю старою и границами, межи Ло(в)ково(м), Котє(л)нєю<,> и И(в)ницєю учинєными, ωфєровалъсє<,>.

На которо(м) мє(ст)цу застали є(с)мо слугу є(г)[о] м(л)<:>. пана Зборо(в)ско(г)[о] урожоно(г)[о] Яна Ро(д)кєвича и и(н)ши(х) слугъ и по(д)даны(х) ивъни(ц)ки(х), которыє при(з)нали, жє ту(т) стєна кгрунъту и(х) з ω(д)ноє стороны И(в)ници рє(ч)ки<,> з другоє стороны И(в)ници кгру(н)тъ є(ст) по(з)ваного Котєлє(н)ски(и)<,> с трєтєє стороны, на(д) Вало(в)кою, кгрунъть тє(ж) пана и(х) є(г)[о] м(л)<:>. пана Зборо(в)ского лєжи(т)<,> а з Ло(в)ко(в)ски(м) кгрунъто(м) прилє(г)лости по та(м)то(и) сторонє рє(ч)ки, гдє Грабовє(ц) лєжи(т)<,> маю(т)<,> и ω(в)шємъ с Коростышовомъ граничатъ<,> нє ту(т), алє а(ж) за Грабо(в)цє(м)<,>.

В которомъ мє(ст)цу дукъть сво(и) сторона по(з)ваная ско(н)чила<,> и копє(ц) намъ указовала на(д) самы(м) болотомъ Вало(в)кою<,> гдє Вало(в)ка болото в И(в)ницу впадає, которо(г)[о] комисыєю и границами, жє є(ст) вла(с)нє Ло(в)ко(в)ски(и) наро(ж)никъ<,> а нє чи(и) и(н)ши(и)<,> пробовати ωфєровалъсє. При чомъ таковую свою дє(к)лярацию учинилъ, жє по та(м)то(и) сторонє И(в)ници рє(ч)ки кгрунъть єсть Ло(в)ко(в)ски(и), и нє
150 зв. вєдати,// з якоє ωказии мєня(т) быти людє пана Зборовъско(г)[о] то(т) кгрунъть пана своє(г)[о]. Абовє(м) бы то бы(л) кгрунъть И(в)ни(ц)ки(и), тєды бы ту(т) комысарє ω(с)та(т)нєє пяты нє ω(з)начили<,> алє жє на ω(н) ча(с) былъ Ло(в)ко(в)ски(и), для того єє в то(м) мє(ст)цу ско(н)чили копцами и пи(с)мо(м) ω(з)начили.

А сторона поводовая свє(д)чиласє, и(ж) ту(т) сторона по(з)ваная дукъть сво(и)<,> нєслушънє ско(н)чила<,> абовє(м)<,> трєтє(г)[о] сусєда нє [38] показує(т), бо то(т) стє(н)ни(к), которы(и) при(з)наває(т)<,> стєну, нє при(з)наває(т) ничо(г)[о] Ло(в)кови и при(з)навати нє можє, кгды (ж) сєло Грабовєцъ пана и(х)<,> по та(м)то(и) сторонє<,> ωсажоно<,> зачи(м) тру(д)но при(з)навати<,> має(т) трєтє(г)[о] стє(н)ника, коли є(г)[о] нє має(т)<,>. А тє(ж) є(ст) то кгру(н)тъ поводовоє стороны по то(и) ту(т) сторонє<,> И(в)ници, што готовъ пробова(т) и(н)квизициєю и докумє(н)тами<,>. Свє(д)чилъсє и ω то ω(д) пана Стрыбыля, и(ж) и(х) граници и копъци, которыє маю(т)<,> з Лєщино(м), ю(ж) минули<,> и ту(т) ани с тоє стороны, ани с там(м)тоє И(в)ници ничо(г)[о] пановє и(х) и добра Ло(в)ко(в)скиє нє маю(т)<,>. Протє(с)товалисє тєжъ

---

[38] Слово вписане пізніше.

поводовє, жє судєрє(в) по та(м)то(и) сторонє в кгру(н)тє на(з)ва[номъ] То-
машо(в)щи(з)ною, маю(т) и ωхраняю(т) собє<,>.

А ω(д) по(з)ваноє тє(ж) стороны протє(с)товалъсє, жє ты(х) кгрунъто(в)
Ло(в)ко(в)ски(х) зрєкатися пленипотє(н)тъ нє можє. А на конє(ц), сторона по-
вєдила и свє(д)чиласє<,> жє то(т) кгрунъть, которы(и) идєтъ ω(д) устя бо-
лота Вало(в)ки в рє(ч)ку И(в)ницу и тя(г)нє(т)сє ты(м) жє болото(м)<,> Ва-
ло(в)кою<,> въвє(р)хъ идучи того болота<,> в посро(д)ку которо(г)[о]<,>
болота<,> и палє за вєчи(с)тую границу<,> в посро(д)ку болота то(г)[о] Ва-
ло(в)ки<,> з до(б)рами И(в)ницєю ω(з)начоныє су(т), и половица того болота<,>
до Ивъници по лєво(и) сторонє, а половица до Котє(л)ни<,> по право(и) сто-
ронє<,> вє(д)лє грани(ц), здавъна учинєныхъ, належи(т)<,>. А Лєщинъ,
яко ω(д) то(г)[о] мє(ст)ца да[лє]ко будучи(и)<,> жа(д)ноє ту(т) прилє(г)-
лости<,> нє малъ и нє має(т), алє в Ω(с)трого алиа(с) Бєло(г)[о] Камєня.

А сконъчивъши увє(с) то(т) таковы(и) дукъть сво(и) // сво(и), по(з)ва- 151
ная сторона у помєнєно(г)[о] у(с)тя болота Вало(в)ки<,> у стєны то(г)[о]
сусєда помєнєно(г)[о]<,> дєдины добръ Ивъни(ц)ки(х)<,> указовалъ то зно-
ву, и(ж) тутъ в томъ мє(ст)цу ни (с) кимъ и(н)шимъ Котє(л)ня нє має(т) гра-
ницы, ты(л)ко зъ И(в)ницєю<,> мєстє(ч)ко(м) пана Зборовъско(г)[о]<,>. Ко-
торая граница с то(г)[о] мє(ст)ца идє(т)<,> тоєю Вало(в)кою копъцами и па-
лями, битыми<,> в болотє<,> а(ж) до дороги, с Котє(л)ни до И(в)ницы иду-
чоє, прє(з) которую дорогу и прє(з) Вало(в)ку, пєрєшє(д)ши, полє(м) и
копцами и и(н)шими знаками<,> пєвъными и слушъными ажъ до пєты
кгрунъту<,> и стєны трєтєє, которая ω(д) Волицы алиа(с) Волынє(ц)<,> нєкг-
ды добръ дєди(ч)ныхъ<,> пана Ωлизара Во(л)чкєвича<,> а на то(т) ча(с), за
правомъ дєди(ч)ны(м) по(з)ваны(х) до до(б)ръ котєлє(н)ски(х) належачи(х)<,>
а та(м) за(с) далє(и) з ы(н)шими сусєдами, яко коми(с)сия ω(с)вє(д)чає(т).

А поводовая сторона свє(д)чиласє проти(в)ко тому<,> всєму дукътови,
а ωсобливє тому ω(с)та(т)нєму<,> которы(и) Вало(в)кою<,> до граници Во-
ли(ц)коє провади(т)<,> копцами, указуючи, жє то кгрунъть<,> вла(ст)ны(и)
Тули(н)ски(и)<,> алиа(с) Лєщи(н)ски(и), кгвалъто(в)нє ωкупованы(и)<,>
и тыє граници, которы(х) сє нє при(з)навае(т)<,> ми[...] [39] анътєцєсора єго
учинєно<,> [на] (з)мовє ку шкодє и(х), яко трєтєго сусєда<,> которы(и)
пра(в)дивє<,> своє границы<,> старожи(т)ныє<,> заводилъ, яко [40] з вєковъ
давны(х) єму<,> и про(д)ка(м) єго служи(т)<,> и ωныє пє(р)вє(и) указалъ<,>
и тєпє(р) указує(т) ω(д) пєты до пєты такъ, яко старожи(т)но(ст) и(х) є(ст)<,>
и яко право и(х) учи(т)<,> и яко вышє(и) ωписано є(ст). А по(з)ваная сторона
рєпротєстоваласє<,> указуючи, жє то кгрунъть вла(с)ны(и) Котєлє(н)-
ски(и)<,> а нє Лєщи(н)ски(и)<,> и нє має(т) ту(т) Котє(л)ня грани(ц) з Лє-
щиномъ<,> ты(л)ко зъ И(в)ницєю, а з Лєщиномъ у Камєня Бєло(г)[о]<,>
алиа(с) Ω(с)трого<,>.

А по то(м), и(ж) сє того дня спо(з)нило, тєды тую справу до дня за(в)-
трє(ш)нєго ω(д)волати и лимитовати тому (ж) во(з)ному ро(с)казалисмо<,>.
А дня завътрєшнєго // два(д)ца(т) трєтє(г)[о] ω(к)тобра<,> мы, судовыє, до 151 зв.
сєла Вало(в)ки алиа(с) Комаро(в)ки, которую поводовая сторона мєни(т)
быти на своє(м) вла(с)номъ кгрунътє Тули(н)скомъ кгва(л)то(м) посажо-
ную<,> а по(з)ваная за(с) мєнила быти своєю<,> и на въла(с)ны(м) Котєлє(н)-

---

[39] Текст пошкоджений приблизно на 8—10 літер.
[40] Слово починається із закресленої нерозбірливої літери.

ски(м) кгрунъте засєлую<,> зєхавъши, тому (ж) во(з)ному сторо(н) до справы приволати ро(с)казалисмо. Где стороны ѡбє(д)вє ѡдо(з)вавъшисє<,> при(с)тупуючи до скоче(н)я [41] то(г)[о] а(к)ту<,> и выправуючи з ѡбудвухъ сторонъ своє и(н)квизициє<,> ставили пєрє(д) нами свє(д)ко(в), которы(х) мы тутъ в томъ сєлє Вало(в)цє алиа(с) Комаро(в)цє<,> на мє(ст)цу ро(з)ни(ц), в процє(с)сє мєнованы(х), пє(р)вє(и) ѡны(х)<,> а звлаща людє(й) простоє ко(н)дицыи<,> присєги тєлєсноє<,> яко пра(в)дивє со(з)наваю(т), выслухавъши<,> потъм) сведє(ц)тва и(х) поря(д)нє списа(в)ши<,> в зава(р)тыхъ ро(т)ула(х), та(к)жє и мапъпы<,> на ѡбє(д)вє сторонє достато(ч)нє и выра(з)нє вымалова(в)ши<,> ѡбудву(м) сторона(м)<,> руками нашими по(д)писаныє ѡ(д)дали є(с)мо<,>. С которо(г)[о] ѡ(д)данъя, ротуло(в) и ма(п)пъ мєнованы(х)<,> стороны ѡбє(д)вє и дл[я] сєбє ѡ(д) взя(т)я насъ, судовы(х), квитуютъ юдициалитє(р) и квитовали<,>.

Што всє для памєти до (к)нигъ по(д)коморъскихъ воєво(д)ства Києвъ-
152 ско(г)[о] єстъ записано<:>.//

№ 30. *Ѡдърочє(н)є тє(р)мину граничъного<,> межи є(г)[о] м(л)<:>. пано(м) бє(л)ски(м)<,> акторо(м), а к(ж)ты и(х) м(л)<:>. Корє(ц)кими, по(з)ваными<.>*

Року тысєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) дєвято(г)[о] мца фє(в)раля два(д)ца(т) ѡ(с)мо(г)[о] дъня.

Дѣялося на кгрунъте на ры(ч)цє Ѡ(л)шаницє, где мєнє, Миколая<,> Тучани(ц)кого, комо(р)ника грани(ч)ного воєво(д)ства Киє(в)ско(г)[о]<,> сторона поводовая, вє(л)мо(ж)ны(и) є(г)[о] м(л). па(н) А(н)дри(и) з Дубровици Фи(р)лє(и), кашталя(н) бєлъски(и)<,> для ѡграничє(н)я добръ свои(х) дєди(ч)ны(х)<,> ѡбуховъски(х)<,> с добра(ми) дєди(ч)ными<,> вє(л)мо(ж)ны(х) княжатъ и(х) м(л)<:>. Самоєля, сына<,> и Ефъфрузыны, цо(р)ки, пото(м)ко(в) зошло(г)[о] княжати єго м(л)<:>. Кароля Корє(ц)ко(г)[о], кашталяна волы(н)ско(г)[о]<,> и кня(ж)ны [...] [1] Єло(в)ны Корє(ц)коє, ма(л)жо(н)ки вє(л)мо(ж)но(г)[о] є(г)[о] м(л)<:>. пана Анъдрєя<,> Лєщи(н)ско(г)[о], воєводича бєлъско(г)[о]<,> сєло(м) Ѡ(л)шанъкою поставилъ<,>. Где постави(в)ши, сторона поводовая<,> противъко мєновано(и) сторонє<,> по(з)вано(и) яко в справє нижє(и) помєнєно(и)<,> при(н)ципалъно(и)<,> пропозицию свою чинила<,> а то прихиляючисє до дєкрєту суду головъного трибуналу Любєлъско(г)[о] ѡдо(с)ланя акъту<,> грани(ч)но(г)[о], по уфунъдова(н)ю <,> юри(з)ди(к)ции в року прошъло(м) тисєча шє(ст)сотъ три(д)ца(т) шосто(м)<,> мца мая дъня пятого фєровано(г)[о], с по(з)ву своє(г)[о] авътє(н)ти(ч)но(г)[о] по(д)комо(р)ско(г)[о] <,> в тыє слова писано(г)[о]<,>:

«Фило(н) Ворони(ч) на Шумъску, по(д)комори(и) зє(м)ли Киє(в)скоє.

Я(с)нєѡ(с)вєцоны(м) княжато(м)<,> и(х) м(л). Самоєлєви, сынови, и
152 зв. Евфрузинє, цо(р)цє, пото(м)ко(м) зо(ш)ло(г)[о] // княжати є(г)[о] м(л)<:>. Кароля Корє(ц)ко(г)[о], каштєляна волы(н)ско(г)[о]<,> и кня(ж)нє Анънє Самоєловънє Корє(ц)ко(г)[о] и ма(л)жо(н)кови вє(л)<:>. [2] яко ѡпєкунови,

---

[41] Помилково замість «ско(н)чє(н)я».

[1] Текст пошкоджений приблизно на 8—10 літер.

[2] Очевидно, далі пропущене слово «вашоє».

Фотокопія. Аркуш 152.

вε(л)мо(ж)ному ε(г)[о] м(л)<:>. пану Анъдреεви Лεщи(н)скому, воεводичови бε(л)скому, та(к)жε ѡпέкуно(м) вε(л)<:>. вашоε<,> я(с)нεѡ(с)вεцоны(м) княжати ε(г)[о] м(л)<:>. Ѡ(л)бри(х)тови Станиславови на Ѡлыцε и Нε(с)вижу Радивилови, канцълεрови Вεлико(г)[о]<,> княз(з)тва Литовъско(г)[о], ε(г)[о] м(л)<:>. пану Станиславови<,> Пото(ц)кому, воεводε бра(с)ла(в)скому, и княжати ε(г)[о] м(л)<:>. Миколаεви Ча(р)тори(с)кому<,> кашталянови вылы(н)скому[3]<,> и и(н)ши(м) опεкуно(м) вε(л)<:>. вашоε, тε[с]тамε(н)то(м) записаны(м).

Которы(х) имεна и про(з)ви(с)ка в то(м) по(з)вε пово(д) за выражоныε мεти хотεчи, звε(р)хностю ε(г)[о] ко(р). м(л). а владзою моεю по(д)комо(р)скою<,> с права посполито(г)[о] на мεнε вложоно(г)[о]<,> ро(с)казую, абы(с)тε пεрεдо (м)ною а(л)бо урядо(м) мои(м) по(д)комо(р)скимъ на дε(н) и ро(к) пεвъны(и)<,> то ε(ст) дъня два(д)ца(т)<,> ѡ(с)мо(г)[о]<,> м(с)ца фε(в)раля в року тεпεрε(ш)нε(м) тисεча шε(ст)сотъ три(д)ца(т) дεвято(м) на мε(ст)цу то(м), гдε пово(д)<,> вε(д)лε права своε(г)[о]<,> прεтε(н)дуючого<,> юри(з)ди(к)цию урядови моεму по(д)комо(р)скому<,> фунъдова(т) укажε(т), ѡбъли(ч)нε и завитε ку праву и скутε(ч)ному сε усправε(д)ливεнъю [...][4] на пра(в)ноε попа(р)тъε вε(л)мо(ж)но(г)[о] εго м(л)<:>. пана А(н)дрεя Фи(р)лεя з До(м)бровици, кашталяна бεлъско(г)[о], которы(и) вε(л)<:>. вашу, княжа Самоεлю и Евфрузино Корε(ц)киε, з бы(т)ностю<,> ѡпεкуновъ ваши(х)<,> вы(ш)мεнованыхъ<,> ε(с)ли бы(с)тε и(х) собε бы(т) потрεбовали<,> а вε(л)<:>. твою, пани воεводичовая бε(л)ская, з бы(т)ностю<,> пана ма(л)жо(н)ка твоε(г)[о]<,> вы(ш)мεновано(г)[о] по ѡ(д)мεнε(н)ю стану панε(н)ского<,> в ма(л)жε(н)ски(и), прихиляючисε до дεкрεту суду голо(в)но(г)[о] трибуналу Любεлъско(г)[о]<,> на ко(н)сε(р)вата(х) воεво(д)ства Волы(н)ско(г)[о]<,> в року тисεча шε(ст)цо(т) три(д)ца(т) шосто(м), мца мая пято(г)[о] дъня мεжи поводо(м) а вε(л)<:>. вашими, яко стороною, и (м)ною, по(д)комори(м)<,> яко судо(м), в справε нижε(и) мεновано(и)<,> учинεно(г)[о]<,> а то в справε прε(з) повода мнε, яко су(д)и, и вε(л)<:>. ваши(м), яко сторонε, до запла-
153 чεнъя пεнамъ кгравамини(с) възглядо(м) допущε(н)я прε(з) мεнε // прε(з) мεнε, по(д)коморо(г)[о], апεляции ѡ(д) уфу(н)дова(н)я юри(з)ди(к)ции сторонε по(з)вано(и) на воεво(д)ство Киε(в)скоε<,> при ро(з)граничε(н)ю добръ поводовы(х)<,> Ѡбуховъскихъ<,> и Гε(р)мано(в)ски(х), футоро(в), сεл и приналε(ж)ностε(и), до ни(х) налεжачихъ, а половицεю сεла Ѡ(л)шаницы албо Ѡ(л)ша(н)ки, добръ вε(р)<:>. ваши(х), княжата Корε(ц)киε, нε вεдати за якимъ право(м) дε(р)жачи(х), и ѡ посажε(н)ε на кгрунътε поводово(м) сεлъ Костюко(в), Я(ц)ко(в), Кашпоровъки и Мокиεвъки по вε(р)ховина(м) рε(ч)ки Кра(с)ноε, на тε(р)минε а(к)ту моε(г)[о] по(д)комо(р)ско(г)[о], в року[5] прошло(м) тисεча шε(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ<,> мца ма(р)ца дεсято(г)[о] дъня ѡ(д)правуючи(м)ся<,> на вы(ш)мεнованыε ко(н)сε(р)ваты и(н)тε(н)товано(и)<,>.

В которо(и) справε су(д) мεнованы(и) голо(в)ны(и) трибуналъскы(и)<,> по ко(н)трово(р)сиа(х) сторо(н) ѡбохъ тую апεляцию, чεрε(з) мεнε допущоную<,> скасова(в)ши възглядомъ<,> утяжε(н)я за допущε(н)ε апεляции ѡ(д) уфунъдова(н)я юри(з)ди(к)ции и и(н)шихъ причинъ<,> яко и ѡ(т) вεдε(н)я

[3] Волы(н)скому.
[4] Текст пошкоджений приблизно на 6—7 літер.
[5] «В року» повторено двічі.

тоє справы<,> в тє(р)ми(н) далъши(и), на (м)нє, по(д)комори(м), вины кгравамини(с) сто гривє(н) по(л)ски(х) такъ судови, яко и сторонє въсказалъ и присудилъ, и тую справу до мєнє, по(д)коморо(г)[о], а(л)бо уряду моє(г)[о] на полє д[ля розгра]ничє(н)я [6] добръ вы(ш)мєнованы(х)<,> поводовы(х) з добрами вє(л)<:>. вашоє половици сєла Ѡ(л)ша(н)ки и ко(н)тинуѡва(н)я ты(х) грани(ц)<,> ѡдо(с)лалъ, и тє(р)ми(н), кгды сторона сторону слушънє припозовє(т) [7]<,> пєрєдо (м)ною, по(д)коморимъ, а(л)бо урядо(м) мои(м)<,> ѡбо(м) сторона(м) на(з)начилъ, ѡ чо(м) тотъ дєкрєтъ<,> яко и увє(с) процє(с) в то(и) справє правъны(и), ширє(и) въ собє ѡбъмовъляє(т).

До которо(г)[о] сє пово(д) с ты(м) по(з)во(м) свои(м) и до права своє(г)[о] дєди(ч)но(г)[о], на кгрунъты Ѡбуховъскиє служачого, стосуючи и хотєчи сє яко напру(д)шє(и)<,> въ ро(з)ница(х) кгрунътовы(х) з вє(л)<:>. вашою успокоити<,> тєды для лєпъшо(г)[о] ѡбъварова(н)я<,> и ѡграничє(н)я<,> то(г)[о] кгрунъту своє(г)[о]<,> до Ѡбухова<,> и Гє(р)мановъки з да(в)ны(х) часо(в) во(д)лє є(г)[о] права<,> поки сє протє(н)сия вши(р) и вздлу(ж) ѡны(х)
ро(с)тєгає(т), з має(т)ностю и кгру(н)том вє(л)<:>. вашоє // вашоє, до поло- 153 зв.
вици сєла Ѡ(л)ша(н)ки пра(в)нє вє(л)<:>. ваши(м) налєжачи(м)<,> ты(м) по(з)вомъ на тє(р)ми(н) и дє(н) вы(ш)ѡ(з)начоны(и) вє(л)<:>. вашу на полє позыває(т) и припозыває(т)<,>. На которо(м), яко на завито(м), на мє(ст)цу то(м)<,> гдє прє(з) повода су(д)<,> албо уря(д) на(ш) по(д)комо(р)ски(и)<,> для уфунъдова(н)я юри(з)ди(к)ции постано(в)лєны(и)<,> будє(т), такъжє и до прислуха(н)я сє присужє(н)я акъторату, прє(з) помєнєно(г)[о]<.> повода пра(в)ны(ми) докумє(н)тами дєдуковано(г)[о]<,> которы(и) во(д)лє права присужо(н) быти має(т), и до припа(т)рє(н)я сє проважєнъя на(с) а(л)бо ура(д) на(ш)<,> чинє(н)я грани(ц), сыпа(н)я копъцовъ и и(н)ши(х) знако(в) грани(ч)ны(х), та(к)жє и до прислуха(н)я сє припатрє(н)я того, кгды акто(р) з свє(д)ками на справє(д)ливоє вєдє(н)є и сыпанъя границъ мєнованыхъ<,> присєгу выконати схочєтъ, абы(с)тє вє(л)<:>. ваша <,> ставъши, скутє(ч)нє сє усправє(д)ливили.

Писа(н) въ Шумъску року тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) дєвято(г)[о] м҃ца гє(н)вара пє(р)вогона(д)цатъ дъня<.>»

А пото(м) по(д)нє(с) позо(в) други(и) по(д)комо(р)ски(и) авътє(н)ты(ч)ны(и) <,> по урожоно(г)[о] є(г)[о] м(л)<:>. пана Михала Кропи(в)ни(ц)ко(г)[о], по(д)су(д)ка бра(с)лавъско(г)[о]<,> яко дє(р)жачо(г)[о] сєла Ѡ(л)ша(н)ки<,> и и(н)ши(х) дє(р)жачихъ сєлъ Костюковъ, Кашпоро(в)ки и Мокиєвъ[ки, в ты]є [8] слова писаны(и)<,>:

«Фило(н) Ворони(ч) на Шумъску, по(д)комори(и) зємъли Киє(в)скоє.

Урожоному єго м(л)<:>. пану Михалови Кропи(в)ни(ц)кому, по(д)су(д)кови бра(с)лавъскому<,> яко дє(р)жачому сєла Ѡ(л)шанъки<,> и и(н)шимъ дє(р)жачимъ сєлъ Костюко(в), Кашпоровъки и Мокиєвъки нє вєдати, за яки(м) право(м)<,>.

Єсли бы(с)тє вє(р)<:>. ваша <,> до справы нижє(и) мєнованоє налєжали, звє(р)хностю є(г)[о] к(р). м(л)<:>. а владзою уряду моєго [9] по(д)комо(р)ско(г)[о], с права посполито(г)[о] на мєнє въложоною, ро(с)казую, абы(с)тє

[6] В цьому місці текст пошкоджений.
[7] Літера «є» виправлена з іншої; на виносній — чорнильна пляма.
[8] У цьому місці текст пошкоджений.
[9] Літери «єго» виправлені з інших нерозбірливих букв.

вє(р)<:>. ваша<,> пєрєдо мъною а(л)бо урядо(м) [10] мои(м) по(д)комо(р)ск мє<,> на дє(н) и ро(к) пєвъны(и), то є(ст) дъня два(д)ца(т) ω(с)мо(г)[о]<,> мца фє(в)раля<,> в року тєпєрєшънємъ тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) дєвятомъ на мє(ст)цу то(м)<,> гдє пово(д) во(д)лє права своє(г)[о] юри(з)ди(к)цию урядови<,> моєму по(д)комо(р)скому фунъдова(т) укажє(т), ωбъли(ч)нє и
154 завитє ку праву и (с)кутє(ч)ному сє успрavє(д)ливє(н)ю //-вє(н)ю<,> стали<,> на пра(в)ноє попа(р)тє вє(л)мо(ж)но(г)[о] є(г)[о] м(л)<:>. пана Анъдрея з До(м)бровици Фи(р)лєя<,> кашталяна бє(л)ско(г)[о]<,> которы(и) вє(р)н<:> [11], яко дє(р)жачого сєла Ω(л)ша(н)ки<,> и и(н)ши(х) дє(р)жачи(х) сєлъ<,> вышє(и) помєнєны(х), которы(х) в то(м) по(з)вє пово(д) яко за выражоны(х) мєти хочє(т)<,> є(с)ли бы(с)тє до справы нижє(и) мєнованоє<,> посполу з кнєжаты и(х) м(л)<:>. Корє(ц)кими налєжали. А то въ справє прє(з) повода я(с)нєωсвєцоны(м) княжато(м) и(х) м(л)<:>. Самоєлєви, сынови, и Евфрузинє, цо(р)цє, пото(м)ко(м) вла(с)ны(м)<,> княжати є(г)[о] м(л)<:>. Кароля Корє(ц)кого, каштєляна волы(н)ско(г)[о]<,> и княж(ж)нє Анънє Самоєло(в)нє Корє(ц)ко(г)[о], вє(л)мо(ж)но(г)[о] є(г)[о] м(л)<:>. пана Анъдрея<,> Лєщи(н)ско(г)[о]<,> воєводича бє(л)ско(г)[о]<,> ма(л)жо(н)цє, которы(х) звлаща<,> княжа(т)<,> и(х) м(л)<:>. Корє(ц)ки(х)<,> яко лє(т) нє доро(с)лы(х)<,> с прито(м)ностю княжа(т) и(х) м(л)<:>. Ω(л)брихта Стани(с)лава на Ωлыцє и Нє(с)вижу Радивила, канъцлира Великого княз(з)тва Лито(в)ско(г)[о]<,> є(г)[о] м(л)<:>. пана Станислава<,> Пото(ц)ко(г)[о], воєводы бра(с)ла(в)ско(г)[о], и княжати єго м(л)<:>. Миколая Ча(р)торы(и)ско(г)[о], кашталяна волы(н)ско(г)[о]<,> и и(н)ши(х) та(к) прирожоны(х), яко и тє(с)тамє(н)томъ<,> лєкгованы(х) на(з)начоны(х) ωпєкуновъ<,> а єє м(л)<:>. засє панюю воєводичовую<,> бє(л)скую с притомъност[ю] [...] (ж) [12] вы(ш)мєнованого є(г)[о] м(л)<:>. пана ма(л)жо[нк]а єє м[(л)]., яко ωпєкуна малъжє(н)ско(г)[о]<,> по ω(д)мєнє(н)ю стану єє м(л)<:>. панє(н)ско(г)[о]<,> в ма(л)жє(н)ски(и)<,> прихиляючи(с) до дєкрєту<,> суду голо(в)но(г)[о] трибуналу Любє(л)ско(г)[о], на ко(н)сє(р)вата(х) воєво(д)ства Волы(н)ско(г)[о]<,> в року нєдавъно прошломъ<,> тисєча шє(ст)сотъ три(д)ца(т) шо(с)томъ мца мая пято(г)[о] дъня<,> мєжи поводомъ выжє(и) мєнованы(м)<,> а (к)няжаты и(х) м(л)<:>. и (м)ною, по(д)комори(м), яко судо(м)<,> до заплачє(н)я вины<,> утяжє(н)я<,> а за ты(м) и шко(д) походячихъ<,> възглядо(м) допущє(н)я прє(з) мєнє<,> по(д)коморо(г)[о]<,> апєляции ω(д) уфу(н)дова(н)я юри(з)ди(к)циє(и) сторонє по(з)вано(и) на воєво(д)ство Киє(в)скоє при ро(з)граничє(н)ю добръ поводовы(х) Ωбухо(в)ски(х)<,> и Гє(р)мано(в)ски(х)<,> и приналє(ж)ностє(и) и(х)<,> з ω(д)ноє, а половицєю сєла Ω(л)ша(н)ки, а(л)бо Ω(л)шаници, добръ княжа(т) и(х) м(л)<:>. Корє(ц)ки(х), нє вєдати за яки(м)
154 зв. право(м) // дє(р)жачи(х), з другоє стороны<,> вє(н)цъ и посажє(н)є на кгрунътє то(м) жє поводово(м) сєлъ, на(з)ваны(х) Костюко(в)<,> Яцєкъ, Кашъпоровъки и Мокиє(в)ки, по вє(р)ховино(м) рє(ч)ки Кра(с)ноє, а то нєда(в)но в року прошъло(м)<,> тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) второ(м) мца ма(р)ца<,> дєсято(г)[о] дъня<,> ω(т)правуючисє и с тє(р)мину акту моєго по(д)комо(р)ско(г)[о]<,> на вышъмєнованыє конъсє(р)ваты и(н)тє(н)товано(и).

---

[10] На літері «д» чорнильна пляма.
[11] Далі пропущене слово «вашу».
[12] Текст у цьому місці пошкоджений приблизно на 4—5 літер.

В которо(и) справе су(д) голо(в)ны(и) трибуналъски(и) выточоную тую апеляцию <,> пре(з) мене допущоную <,> скасова(в)ши възглядо(м) утяже(н)я<,> вины кгравамини(с) сто гривенъ по(л)ски(х) на мъне, судови, и стороне въсказавъши, до мене, по(д)коморого, албо уряду мое(г)[о]<,> для ро(з)граниче(н)я добръ менованы(х) поводовы(х)<,> з добрами княжа(т) и(х) м(л)<:>. Коре(ц)ки(х), де(р)жавою на то(т) ча(с) ве(р). вашое [13] половицею села Ѡ(л)ша(н)ки, и ко(н)тинуѡва(н)я<,> ты(х) грани(ц) ѡдослалъ <,> ѡ чо(м) то(т) декре(т)<,> яко и уве(с) са(м) проце(с) пра(в)ны(и)<,> и позо(в) ѡриналъны(и), по сторону выданы(и)<,> шире(и) в собе ѡбъмовляю(т)<,>.

До которо(г)[о] се поводовая сторона с ты(м) по(з)вомъ свои(м)<,>ве(н)цъ и до права свое(г)[о] деди(ч)но(г)[о], на кгрунъты Ѡбуховъские служачого, во (в)се(м) реферуючи и стосуючи, а хотечи (се) я[ко] на[пру(д)ше(и)] [14] въ ро(з)ница(х) кгру(н)товы(х) з княжаты и(х) м(л)<:>. Коре(ц)кими успокоити, ве(р). вшу, е(с)ли бы(с)те до тое справы и проце(с)су в не(и), на яко(м) ко(л)ве(к) пу(н)кте<,> зави(с)ло(г)[о]<,> належали, до готового поступъку, в то(и) справе зачатого, и прислуха(н)я декретови суду а(л)бо уряду моего по(д)комо(р)ского<,> яки(и) на ѡ(н) ча(с) во(д)лу(г) права ферованы(и) будетъ<,> на те(р)минъ и де(н) вы(ш)менованы(и)<,> позывае(т) и припозываетъ. На которо(м), яко на завитомъ<,> на ме(ст)цу томъ, где пре(з) повода су(д) а(л)бо уря(д) на(ш) по(д)комо(р)ски(и)<,> для ко(н)тинуѡванъя тое справы постановлены(и) буде(т), та(к)же и прислуха(н)я се припатре(н)я того, кгды а(к)то(р) зъ све(д)ками на (с)праве(д)ливое веде(н)е и сыпа(н)е грани(ц) менововаваны(х) [15] присегу выконати хоче(т), ты(м) по(з)во(м) е(с)тесте по(з)ваны, абы(с)те ве(р). ваша, ставъши, скутечъне усправе(д)ливили.

Писа(н)<.> // в Шу(м)ску року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятого 155
м(с)ца ге(н)вара пе(р)вогона(д)ца(т) дъня<;>».

А по ты(м) сторона поводовая по(д)несла трети(и) позовъ по(д)комо(р)ски(и) авъте(н)ты(ч)ны(и), ѡ(д) себе по велебно(г)[о] в Бозе ѡ(т)ца Исаия Трохимовича, игумена монастыра свето(г)[о] Николы Пусты(н)но(г)[о] кие(в)ско(г)[о], и капитулу того (ж) монастыра<,> яко по сте(н)никовъ, ѡ(д) мае(т)ности(и) и(х) села Тросте(н)ки<,> до пи(л)нова(н)я стены<,> которую маютъ з кгру(н)тами поводовыми, выданы(и), в тые слова писаны(и):

«Филонъ Ворони(ч) на Шумъску, по(д)комори(и) зе(м)ли Кие(в)ское.

Велебъному в Бозе ѡ(т)цу Исаиеви Трохимовичови, игуменови монастыра свето(г)[о] Николы Пусты(н)ского кие(в)ско(г)[о]<,> и въсе(и) капитуле того (ж) мона(с)тыра<,>.

Зве(р)хностю е(г)[о] к(р). м(л)<:>. а въладзою моею по(д)комо(р)скою<,> с права посполито(г)[о], на мене вложоного<,> ро(с)казую, абы(с)те ве(л)<:>. ваша<,> передо (м)ною або урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ<,> на де(н) и ро(к) пе(в)ны(и)<,> то е(ст) дъня два(д)ца(т) ѡ(с)мо(г)[о] м(с)ца фе(в)раля в року тепере(ш)немъ тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) девято(м)<,> на ме(ст)цу то(м), где пово(д) во(д)ле права своего прете(н)дуючо(г)[о]<,> юри(з)ди(к)цию урядови моему по(д)комо(р)скому<,> фунъдова(т) укажетъ, ѡбли(ч)не и завите ку праву и (с)куте(ч)ному усправе(д)ливе(н)ю<,> стали<,> на правъ-

---

[13] Над літерою «е» чорнильна пляма.
[14] На цьому місці текст пошкоджений.
[15] Описка замість «менованы(х)».

ноє попа(р)тъє вє(л)мо(ж)но(г)[о]<,> є(г)[о] м(л)<:>. пана Анъдрєя з Дубро-
ви[цы] Фи(р)лєя<,> кашталяна бєлъского<,> которы(и) [в]є(л). вшу, [пр]и-
хиляючисє до дєкрєту суду голо(в)ного трибуна(л)ско(г)[о], на ко(н)сє(р)ва-
тахъ воєво(д)ства Волы(н)ского в року тисєча шє(ст)сотъ три(д)ца(т) шо(с)-
то(м)<,> м(с)ца мая пятого дъня<,> мєжи поводомъ а (м)ною, по(д)комо-
ри(м)<,> и я(с)нєѡ(с)вєцоны(ми) кжты [16] и(х) м(л)<:>. Самуєлє(м), сыно(м),
и Евъфрузыною, цо(р)кою<,> пото(м)ками зо(ш)ло(г)[о] к(ж)ти є(г)[о] м(л)<:>.
Корє(ц)кого, кашталяна волы(н)ско(г)[о], и кнє(ж)ною Самуєло(в)ною Ко-
рє(ц)кою<,> єщє на то(т) ча(с) в станє панє(н)скомъ будучою, и ѡпєкунами
к(ж)тъ и(х) м(л)<:>. Корєцъки(х) я(с)нєѡ(с)вєцоны(ми) к(ж)ты<,> и(х) м(л)<:>.
Ѡ(л)бри(х)то(м) Стани(с)лавомъ Радивило(м), канъцлиро(м) Вєлико(г)[о]
кня(з)тва Лито(в)ского<,> є(г)[о] м(л)<:>. пано(м) Стани(с)лаво(м) Пото(ц)-
ки(м), воєводою браславъскимъ<,> к(ж). є(г)[о] м(л)<:>. Миколає(м) Ча(р)-
торы(и)ски(м)<,> кашталяно(м) волы(н)ски(м)<,> и и(н)ши(ми) ѡпєкунами<,>
и(х) м(л)<:>. А то в справє прє(з) повода мнє, яко судови<,> мєнованы(м) по(з)-
155 зв. ваны(м)<,> яко сторонє, до заплєчє(н)я [17] пєна(м) кграваминисъ // взглядо(м)
допущє(н)я прє(з) мєнє<,> по(д)коморо(г)[о]<,> апєляции ѡ(д) уфунъдова(н)я
юри(з)ди(к)ции сторонє по(з)вано(и) на воєво(д)ство Києвъскоє при ро(з)-
граничє(н)ю добръ поводовы(х) Ѡбуховъскихъ<,> футоро(в), сєлъ и при-
налєжъностє(и)<,> до ни(х) налєжачихъ<,> и половици сєла Ѡ(л)ша(н)ки,
добръ княжа(т) и(х) м(л)<:>. Корє(ц)ки(х) и ѡ посажє(н)є на поводовомъ
кгрунътє сєлъ Костюко(в), Яцє(к), Кашпоровъки и Мокиєвъки по(д) вє(р)-
ховиною рє(ч)ки Кра(с)ноє, на тє(р)минє акъту моєго по(д)комо(р)ского, в
року тисєча шє(ст)со(тъ) три(д)ца(т) второ(м) м(с)ца ма(р)ца дєсятого дъня<,>
ѡ(д)правуючи(м)сє<,> на вы(ш)мєнованыє ко(н)сє(р)ваты<,> и(н)тє(н)това-
но(и)<,>.

В которо(и) справє судъ трибунальски(и)<,> тую апєляцию скасова(в)-
ши, на (м)нє, по(д)коморимъ<,> пєнамъ кграваминн(с)<,> сто гривє(н) въска-
завъши, тую справу знову до мєнє, по(д)коморо(г)[о], а(л)бо уряду моєго
на полє дъля ро(з)граничє(н)я<,> добръ поводовы(х)<,> Ѡбуховъски(х) и
Гє(р)мановъски(х)<,> поки прєтє(н)сия ѡны(х) вши(р) и въздлужъ<,> ро(с)-
тягаєтъ<,> з кгрунъта(ми) к(ж)<:>. и(х) м(л)<:>. Корє(ц)ки(х)<,> до полови-
ци сєла Ѡлъша(н)ки албо Ѡ(л)шаници<,> правънє налєжачимъ, и ко(н)-
тинуѡва(н)я ты(х) грани(ц) ѡдо(с)лалъ. Прото<,> пово(д), хотєчи(с) яко
на(и)пру(д)шє(и)<,> въ ро(з)ница(х) кгру(н)товы(х) з к(ж)ты и(х) м(л)<:>.
Корє(ц)кими успокоити<,> яко тєжъ кнє(ж)ну єє м(л)<:>. Самуєлєвъну Ко-
рє(ц)кую<,> по ѡ(д)мєнє(н)ю стану єє<,> м(л)<:>. панє(н)ско(го) в ста(н) ма(л)-
жє(н)ски(и) з бы(т)ностю ма(л)жо(н)ка єє м(л)<:>. єго м(л)<:>. пана А(н)дрєя
Лєщи(н)с[кого, во]єводича [18] бє(л)ско(г)[о]<,> вєлєбно(ст) вашу, яко [к]олъ-
лят[є]раловъ<,> до пильнова(н)я стєны, которую маєтє ѡ(д) сєла Тро(с)-
тє(н)ки, має(т)ности своєє, з кгрунътами поводовыми, и ставє(н)я по(д)да-
ны(х)<,> до выда(н)я прє(з) ни(х) свєдє(ц)тва, в то(и) мєрє на тє(р)минъ<,>
и дє(н)<,> мєнованы(и)<,> позываєтъ и припозываєтъ.

[16] Слово виправлене з іншого нерозбірливого слова.
[17] Описка замість «заплачє(н)я».
[18] Текст у цьому місці пошкоджений.

Прото абы(с)тε сами стали<,> и по(д)даны(х) свои(х) ставили<,> и въ
томъ сε<,> скутε(ч)нε усправε(д)ливили<,>.
Писа(н) в Шу(м)ску року Па(н)ского тисεча шε(ст)со(т) три(д)ца(т) дε-
вято(г)[о] м(с)ца гε(н)вара ωдина(д)цатого дъня<.>»
А по вынεсε(н)ю и по прочита(н)ю ты(х) по(з)вовъ и по учинε(н)ю тако-
воε пропозыци [!] чεрε(з) сторону поводовую просила и домавяласε сторона
поводовая, абы(м)<,> с пови(н)ности уряду моε(г)[о], прихиляючисε до дεк-
рεту трибунальско(г)[о], в то(и) справε фεровано(г)[о], и рεасумова(в)ши
юри(з)ди(к)цию, ю(ж) ра(з) в то(и) справε на то(м) жε мε(ст)цу уфунъдова-
ную, до ко(н)тинуωва(н)я того акту грани(ч)но(г)[о]<,> приступи(в)ши, да-
лε(и) // далε(и) процεдова(л)<,> и сторонε по(з)вано(и) справоватисε нака- 156
залъ<,> вшεлякиε докумε(н)та и пробациε, до тоε справы належачиε, в
да(л)шомъ тра(к)тε собε заховавъши<,>.
Гдε ту(т) жε<,> пεрεдо (м)ною, комо(р)нико(м), ωдо(з)вавъшисε плε-
нипотε(н)тъ по(з)ваны(х) урожоны(и) па(н) Криштофъ Шεнявъски(и)<,> а
нε въдаючисε с поводомъ въ жа(д)ныε ко(н)тровε(р)сиε<,> подалъ ли(ст)
ω(д)рочоны(и)<,> ω(д) εго м(л)<.> пана по(д)коморо(г)[о], до ωбудвухъ сто-
ро(н) писаны(и)<,> а(в)тε(н)ты(ч)ны(и)<,> которы(и) поводова сторона про-
сила, абы былъ до кни(г) и(н)сεрованы(и). Которо(г)[о] я, комо(р)никъ,
за аффεктацию стороны поводовоε приня(в)ши, до кни(г) вписати казалεмъ,
и та(к) сε в собε маεтъ<;>:
«Фило(н) Ворони(ч) на Шумъску, по(д)комори(и) зε(м)ли Киεвъскоε<,>.
Вε(л)мо(ж)ному εго м(л)<:>. пану Анъдрεεви з Дубровици Фирлεεви<,>
каштεлянови бεлъскому, яко сторонε поводово(и), такъжε я(с)нεωсвεцоному
к(ж)ти ε(г)[о] м(л)<:>. Самоεлεви, сынови<,> и Εвъфрузинε, цо(р)цε, по-
то(м)комъ зошло(г)[о] вε(л)мо(ж)но(г)[о]<,> княжати ε(г)[о] м(л)<:>. Кароля
Корε(ц)кого, ка(ш)тεляна волы(н)ского<,> и (к)ня(ж)нε А(н)нε Самоεло(в)нε
Корε(ц)ко(и) и ма(л)жо(н)кови в. м(л)., яко ωпεкунови, вε(л)мо(ж)ному<,>
εго м(л)<:>. пану Анъдрεεви Лεщи(н)скому, воεводичови бεлъскому<,> такъ-
жε ωпεкуномъ вε(л)<:>. вшоε, княжата Корε(ц)киε, [яснε]ω(с)вεцоны(м)
княжати εго м(л)<:>. Ω(л)бри(х)то[ви] Стани[сл]авови на Ωлыцε и Нεсвѣжу<,>
Радивилови, ка(н)цлирови Вεликого кня(з)тва Лито(в)ско(г)[о]<,> εго
м(л)<:>. пану Станиславови Пото(ц)кому, воεводε бра(ц)ла(в)скому, и кня-
жати ε(г)[о] м(л)<:>. Миколаεви<,> на Клεваню Ча(р)торискому<,> каштε-
лянови волы(н)скому<,> и и(н)ши(м)<,> ωпεкуно(м) вмстε(и).
Ω(з)на(и)мую вмстя(м) ты(м) мои(м) ω(д)рочонымъ листомъ<,> и(ж) на
то(т) тε(р)ми(н), которы(и) припадаε(т)<,> дъня два(д)ца(т) ωсмого<,> фεв-
раля в року нинεшънεмъ тисεча шε(ст)со(т) три(д)ца(т) дεвято(м)<,> за
по(з)вомъ, прε(з) комо(р)ника моεго грани(ч)ного киεвъско(г)[о]<,> урожо-
ного пана Миколая Тучани(ц)ко(г)[о]<,> выданы(м)<,> до ро(з)граничε(н)я
добръ<,> дεди(ч)ны(х)<,> в. м(л).<,> м(л)<:>. панε бε(л)ски(и)<,> Ωбуховъ-
ски(х)<,> и Гε(р)мановъски(х), футоровъ, сεлъ и приналε(ж)ностε(и)<,> до ни(х)
належачи(х)<,> з ω(д)ноε, а добръ в. м(л)<.>, кжта Корε(ц)киε, дεди(ч)ны(х),
сεла // Ω(л)ша(н)ки, а(л)бо Ω(л)шаници<,> яко по(з)ваноε, з другоε стороны, 156 зв.
пови(н)ности моε(г)[о] уряду досы(т) чинεчи, ра(д) бымъ зъεхалъ и тую
справу и ро(з)граничε(н)ε прεрεчоны(х) добръ мεжи вмстями и добра(ми)

в. м(л)., вε(д)лε права посполито(г)[о] и вε(д)лε дε(к)рεту трибуналъского, εко(н)чилъ<,>. Лε(ч) и(ж) нε могучи на сε(с) ча(с)<,> пови(н)ности своε(и) досы(т) чинити<,> такъ для тривогъ устави(ч)ны(х), которыε в ты(х) края(х)<,> ω(д) нεдε(л) ки(л)ку а(ж) до сεго часу тръваю(т), и што ра(з) ω ни(х) вεдомо(с)ти пε(в)ныε и до(с)коналыε з Украины приходя(т), жε во(и)ско погa(н)скоε<,> по двакротъ въ воεво(д)ство нашε нεдалεко ω(д) на(с) впадали и шкоды в побранъю людε(и) в поло(н)<,> и починε(н)ю шко(д) пога(н)скою рукою<,> своεю<,> починили, и εщε во(и)ско нεмалоε нεдалεко грани(ц)<,> па(н)ствъ ε(г)[о] к(р). м(л)<:>. для и(н)ку(р)сы в полю готовоε ε(ст), до того жε в ты(х) самы(х) дъня(х)<,> рεки, рε(ч)ки пустили, и въ поля(х), а поготовъю въ рε(ч)ка(х) прεправа вε(л)цε тру(д)ная<,> такъ и(ж) жа(д)ны(м) способомъ тоε справы вмстε(и) спо(л)ноε и ро(з)граничε(н)я добръ в. м(л)<,>. прεрεчоны(х) ко(н)чити<,> яко то и сами в. м(л)<.>, видεти можεтε<,> пови(н)ности своε(и) и праву посполитому досы(т) чинити нε мог[у. И ω][19] то(м) в. м(л)<.> ωбудву(м) сторона(м) чεрε[з] сε(с) ли(ст) [мо](и) ω(д)рочоны(и)<,> и чεрε(з) во(з)ного шляхε(т)но(г)[о] Матяша Нови(ц)ко(г)[о]<,> та(к)жε прε(з) дво(х) шля(х)тичовъ<,> вεдати даю.

А хотεчи, абы тая справа до ску(т)ку своε(г)[о] при(и)ти мо(г)ла<,> зъгажаючисε в то(м) <,> с право(м)<,> посполитымъ<,> и (з) слушъностю, то(т) тε(р)ми(н)<,> помεнεны(и)<,> дъня два(д)ца(т) ω(с)мого фε(в)раля, припадаючи(и), на и(н)ши(и) ча(с), то ε(ст) на дε(н) ω(с)мъна(д)цаты(и) мсца мая<,> в року нинεшънεмъ<,> тисεча шε(ст)со(т) три(д)ца(т) дεвятомъ пεрεкладаю, ω(д)рочаю и на(з)начаю. На которы(и) помεнεны(и) ча(с) абы(с)тε в. м(л)<.> вε(д)лε пε(р)шого по(з)ву на кгрунътε и на мε(ст)цу, гдε я а(л)бо вря(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и)<,> чεрε(з) повода постановεны(и)<,> для уфу(н)дова(н)я
157 юри(з)ди(к)ции будε(м), зо въшεлякою готовостю // -стю<»> своεю становилисε, тую справу свою ко(н)чили, правъного ро(з)судъку<,> моεго слухали и во въсεмъ собε правънε поступовали. А я конε(ч)нε на тотъ<,> помεнεны(и) тε(р)минъ<,> ω(с)мна(д)цаты(и)<,> мая<,> да(ст) Бо(г)<,> зъεду<,> и то, што право посполитоε<,> и пови(н)но(ст) уряду моεго кажε, учиню<,>.

Дѣялосε во (Р)жищовε року Божого нарожεнъя<,> тисεча шε(ст)со(т) три(д)ца(т) дεвято(г)[о] мца фε(в)раля два(д)ца(т) пε(р)шого дъня<.>

Ѵа которы(и) то таковы(и) ω(д)рочоны(и) ли(ст) сторона поводовая повεдила, и(ж) то(т) тε(р)ми(н) тεпεрεшъни(и)<,> прε(з) судъ а(л)бо уря(д) по(д)комо(р)ски(и) жа(д)нымъ способомъ ω(д)рочоны(и) быти нε можε(т)<,> з вεлю и ва(ж)ны(х) причи(н)<,>:

пε(р)шая — и(ж) право посполитоε<,> такового ω(д)рочε(н)я<,> привата авъторитатε [20]<,> судови по(д)комо(р)скому<,> и урядови εго<,> забороняε(т)<,> чого ся право(м) по(с)полити(м) ро(з)дεлу чεтвε(р)того<,> артикулу сεмъдεсятъ пε(р)шого<,> доводи(т)<,>; дово(т)ди(т)сε[!] други(м) право(м) ро(з)дεлу дεвято(г)[о]<,> а(р)тикулу второ(г)[о]<,> гдε<,> прεцизε [21] право посполитоε дεкляруε, и(ж) ты(л)ко вεра и(н)фи(р)митатε εтъ<,> гεкъ ко(м)проба(н)да и(н) тали протракциωнε ю(с)тициε ε(к)съкузатуръ<,>; доводи(т)сε и трεтимъ правомъ того (ж) статуту<,> жε по(д)комори(и) а(л)бо уря[д] ε(г)[о] нε можε(т) привата авъторитатε<,> тра(н)съпонεрε тε(р)мину<,>

[19] На цьому місці текст пошкоджений.
[20] Над останнім складом цього слова є перекреслена виносна «м».
[21] Над словом перекреслена виносна «д» (?); літера «з» виправлена з «с».

грани(ч)ного ани [22] да(м)нумъ а(л)териу(с) синє конъсє(н)су па(р)циумъ<,> а [23] ты(м) ба(р)зє(и) синє ко(н)сєнъсу<,> па(р)ти(с) акторєє [24]<,> и(н) рємъ є(т) афє(к)тациωнємъ па(р)ти(с) цитатє, што бы з уближє(н)ємъ<,> и проволокою справє(д)ливости акторєє [25] па(р)ти(с) быти мусєло<,>;

другая причина — и(ж) самъ дєкрє(г) суду головъно(г)[о]<,> трибуна(л)ско(г)[о] зналє(ж)ши в то(и) справє<,> а фунъдациωнє юри(з)ди(к)-циωни(с) бы(ти) нонъ а(д)мисибилємъ<.> апєляциωнє(м)<,> которое су(д)<,> по(д)комо(р)ски(и)<,> сторонє по(з)вано(и) допустилъ<,> и ωную скасова(в)-ши а пєнамъ кгравамини(с) на по(д)комори(м) въсказавъши<,> тую справу на скутє(ч)ноє конътинуωва(н)є<,> акъту грани(ч)но(г)[о]<,> знову до суду по(д)комо(р)ского ωдо(с)лалъ<,> и ω(д) жа(д)но(г)[о] дє(к)рєту // квоу(с)квє 157-зв.
а сє(н)тє(н)ция дєфинитива апєляци(и) допуща(т)<,> заборони(л), чого сє дєкрєто(м) трибуналъскимъ<,> на тє(р)минє нинєшънємъ доводи(т), зачимъ ю(ж) тоє ω(д)рочє(н)є, яко прива(т)ноє, суду по(д)комо(р)ского албо уряду єго<,> по(з)волєноє и выношоноє быти нє можєтъ;

третяя<,> — жє тоє ω(д)рочє(н)є, которо(г)[о] сторона по(з)ваная афєкътує, нє ты(л)ко жє нє пра(в)нє, алє и прива(т)нє<,> є(ст) вынєсєноє нєправънє, бо ну(л)ло лєкгали и(м)пєдимє(н)то<,> и(н)тє(р)цєдє(н)тє<,> котороє бы дє лєи(с) нєцє(с)ситат дємо(н)страциωнє на томъ тє(р)минє<,> всказаноє бы(т) мєло<,> а ни уря(д) по(д)комо(р)ски(и)<,> ани сторона афєктуючая<,> того нє доводи(т)<.>; нєправънє<,> бо нє чтє(р)ма тыкгоднями<,> прє(д) на(з)началє(н)ємъ тє(р)мину другого<,> алє того жъ и ω(д)ного (ж) дъня кадє(н)ции тєпєрєшнє(г)[о] тє(р)мину то(т) ли(ст) ω(д)рочоны(и)<,> прє(з) сторону<,> по(з)ваную, того ω(д)рочєнъя<,> афєктуючую, и до уряду по(д)комо(р)ско(г)[о] подаваны(и) єстъ, а право посполитоє я(с)нє дєкларуєтъ<,> и ро(с)казує(т)<,> абы тє(р)ми(н) грани(ч)ны(и) прє(з) позовъ<,> чты(р)ма нєдєлями пєрє(д) кадє(н)циєю<,> єго былъ<,> ω(з)начоны(и) и вынєсєны(и), [чого ся?] [26] правомъ [27] посполиты(м) ро(з)дєлу дєвято[го] доводи(т), погото(в)ю ли(ст) ω(д)рочоны(и)<,> тоє (ж)<,> што и позовъ въ собє ωриина(л)ны(и)<,> завєрає(т)<,> и єи(з)дємъ сольлєнитациωнисъ маєтъ быти ωбъсє(р)вованы(и)<,>; вє(н)цъ єщє нєправънє<,> и приватънє<,> албовємъ то(т) ли(ст) ω(д)рочоны(и)<,> которы(и) сторона по(з)ваная на то(м) тє(р)минє пєрє(д) урядомъ<,> по(д)комо(р)ски(м) покладає(т)<,> нє є(ст) сторонє поводово(и) нє ты(л)ко прє(з) во(з)ного<,> во(д)лугъ трибу права посполито(г)[о], алє ани прє(з) и(н)шую ωсобу<,> наурядовую [28] поданы(и)<,> а ни ω(з)на(и)мєны(и), ω которо(м) сторона поводовая, ажъ до того часу дъня и тє(р)мину сєгоднє(ш)нєго<,> жа(д)ноє вєдомости<,> нє мєла, чого ани сторона по(з)ваная<,> хотєчи тєпєрєшъни(и) тє(р)минъ<,> мєти<,> ω(д)рочоны(и), жа(д)ною рєляциєю во(з)ного<,> нє до(во)ди(т) и ωвъшємъ приватънє<,> прє(з) плєнипотє(н)та своє(г)[о]<,> а нє урадо(в)нє // урядовънє прє(з) во(з)но(г)[о] 158
собє бы(т) ω(д) уряду по(д)комо(р)ского<,> даны(и)<,> покладає(т), кото-

---

[22] Можливо, помилково замість «и(н)»?
[23] Літера виправлена з іншої, нерозбірливої букви.
[24] Остання літера «є» виправлена з іншої, нерозбірливої букви.
[25] Літери «кто» виправлені з інших, нерозбірливих букв.
[26] На цьому місці текст пошкоджений.
[27] Літера «п» виправлена з іншої, нерозбірливої букви.
[28] Описка замість «нєурядовую»; перед цим словом є одна закреслена літера.

ры(и) нє иначє(и), є(д)но за прива(т)ны(и), а нє за урядовъны(и) маєтъ быти<,> во(д)лугъ права почитаны(и)<,>.

Чого всє(г)[о] такъ довю(д)ши<,> и правомъ посполитимъ комъпробовавъши<;>, проси(т) сторона поводєвая<,> абы уря(д) по(д)комо(р)ски(и)<,> тую афє(к)тацию сторонє по(з)вано(и) ѡ(д)рочє(н)я тєпєрє(ш)нє(г)[о] тє(р)мину, яко нє(с)лушъную, нєва(ж)ную<,> и праву по(с)политому проти(в)ную<,> которое ни на (ш)то и(н)шо(г)[о], є(д)но и(н) протра(к)циѡнємъ<,> ю(с)тициє и(н) дєтримє(н)тумъ кавъзє я(к)тура(м) а(т)квє да(м)ну(м) па(р)ти(с) акъториє[29] заживає(т), на сторону ѡ(д)ложивъши<,> и ѡную, яко фриволє заживаную<,> бы(т) узнавъши, сторонє по(з)вано(и) справова(т)сє и далє(и) в справє поступова(т) наказалъ, и(н)шыє въшєлякиє доводы и докумє(н)та пра(в)ныє, до тоє справы налєжачиє, яко вышє(и), вцалє собє заховуючи<;>

Я, комо(р)никъ, нє дєрокгуючи ничого правомъ и въла(с)ности кгру(н)то(в) на ѡбє(д)вє сторонє<,> такъжє доводомъ и ѡбороно(м) ѡбо(х) сторонъ, юри(з)ди(к)цию мою урядовую<,> на томъ мє(ст)цу, гдє и пє(р)вє(и) была уфунъдована, на ры(ч)цє Ѡ(л)ша(н)цє<,> для само[го] ѡ[д]ро[чє](н)я то(л)ко того акъту и прєфиксии тє(р)мину юдициалитє(р) учинє(н)я<,> фу(н)дую и уфунъдовалє(м), и ѡную чєрє(з) во(з)ного Сємєна Зєлє(н)ско(г)[о] ѡбъволати и публиковати ро(с)казалємъ<,> которы(и) и(ж) ѡбъвола(л) и публиковалъ<,> рєляцию свою пєрєдо (м)ною учинилъ и со(з)налъ<,>.

Та(н)дє(м) а(ч)ко(л)вєкъ сторона поводовая домавяє(т)сє и афєкътує(т) того, абымъ ѡ(д)тявъши таковоє ѡ(д)рочє(н)є того акъту грани(ч)ного, чєрє(з) є(г)[о] м(л)<:>. пана по(д)комора(г)[о] слушънє и правънє выданоє<,> до ко(н)тинуѡванъя ѡного приступилъ и сторонє по(з)вано(и) справоватисє наказалъ, є(д)на(к) жє-(м) я нє (з)єха(л) тутъ, на тоє мє(ст)цє, для ѡ(д)правова(н)я то(г)[о] акъту грани(ч)ного, а звлаща по(д) ча(с) та(к) нєбє(з)пєчъны(и)<,> алє ты(л)ко для ѡ(д)рочє(н)я юдициалитє(р) ѡного и прєфикгова-
158 зв. (н)я тє(р)мину<,> на ча(с) способънє(и)ши(и)<,> тєды я таковую // афєкътацию стороны поводовоє на сторону ѡ(д)ложивъши<,> а уваживъши то, жє тръвоги ѡ(д) нєприятєля крыжа свєто(г)[о], то є(ст) татарина< > ѡ(д) нєдєлъки(л)ку ажъ до сєго часу тръваю(т), и вєдомости пєвъныє таковыє су(т)<,> жє во(и)ско пога(н)скоє по (д)вакро(т) тутъ в тыє края[30] нєподалєку ѡ(д) на(с) въпа(д)ши, вєлє шко(д) та(к) в людя(х), яко и въ добы(т)кахъ починили<,> и тєпє(р) в поляхъ поготовъю стоя(т)<,> а до то(г)[о] жє в ты(х) вла(с)нє дъня(х)<,> рє(ч)ки и рєки пустили и въла(с)нє самая ро(с)тє(ч) наступила<,> гдє жа(д)ны(м)<,> способомъ ѡбъєха(н)є ширикости [!] кгру(н)товъ и дукъту проважє(н)є для ро(з)лянъя во(д)<,> и ро(с)пущє(н)я рикъ и ричокъ ѡ(д)правитисє способънє нє можєтъ<,> тєды я тую справу зо въсимъ єє єфєкътомъ<,> въ жа(д)ную кокгницию єє нє въдаючисє, ѡвъшємъ вшєлякиє такъ поводовоє стороны доводы<,> яко и по(з)ваноє стороны ѡбороны и добродє(и)ства правъныє такъ во всємъ, яко и въ на(м)нє(и)шо(и) части<,> на ѡбє(д)вє сторонє вцалє заховавъши<,> на дє(н) ѡ(с)мъна(д)цаты(и) мца мая<,> в року тєпєрєшънємъ тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) дєвято(м) во(д)лугъ листу єго м(л)<:>. пана по(д)коморого ѡ(д)рочоного, вышє(и) и(н)сєровано(г)[о].

[29] Помилково замість «акъторєє».

[30] Літера «я» виправлена з іншої, нерозбірливої букви.

ω(д)кладаю и ω(д)рачаю [!]⟨,⟩ [гд]е, и [рок]ъ [31] сторонамъ ωбудъвумъ такъ за по(з)вомъ выше(и) и(н)серованы(м)⟨,⟩ яко и за ω(д)роче(н)емъ, пре(з) его м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)[о] выданымъ⟨,⟩ туде (ж) и тепере(ш)ни(м) декрето(м) мои(м) [32], кромъ вшелякого припо(з)ву, складаю и заховую⟨,⟩. А што се [33] тыче его м(л)⟨:⟩. пана по(д)судъка браславъско(г)[о], де(р)жачо[!] добръ поменены(х) села Ω(л)ша(н)ки, и и(н)ши(х) де(р)жачихъ⟨,⟩ та(к)же и его м(л)⟨:⟩. ω(т)ца игумена миколъско(г)[о] и капитулы Миколъское Пусты(н)ное киевъское⟨,⟩ яко сте(н)никовъ⟨,⟩ до тое справы припо(з)ваныхъ, теды тую справу зо въсими и(х) м(л)⟨:⟩. до того жъ часу су(с)пе(н)дую⟨,⟩ складаючи и(х) м(л)⟨:⟩. все(м) на то(т) де(н) и рокъ выже(и) менованы(и)⟨,⟩ те(р)ми(н) завиты(и)⟨,⟩ и пе(в)ны(и)⟨,⟩ кромъ вшеляко(г)[о] припо(з)ву⟨,⟩.

Протестоваласе сторона поводовая его м(л)⟨:⟩. панъ Фи(р)ле(и) ω кграваме(н) и ω шкоды // ды, же ну(л)ло лекгали и(м)педиме(н)то и(н)те(р)це- 159
де(н)те ω(д)рочене то⟨,⟩ учинитъ [34] якобы мелъ е(с)ми, такъ проти(в)ко его м(л)⟨:⟩. пану по(д)коморему, яко и мъне, урядови его, ω кграваме(н) и ω шкоды. Дабиту(р) инъ копиа⟨,⟩. Я-мъ се тежъ⟨,⟩ такъ моимъ⟨,⟩ яко и его м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)[о] имене(м) репротестовалъ, же ничого⟨,⟩ проти(в)ко праву и самое слушъности не выкрочили(с)мо.

Што въсе для памети до (к)нигъ по(д)комо(р)ски(х) воево(д)ства Кие(в)ско(г)[о] естъ записано⟨;⟩.

№ 31. Ω(д)роче(н)е те(р)мину грани(ч)ного межи его м(л)⟨:⟩. пано(м) бельскимъ⟨,⟩ а паны Тишами

Року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(г)[о] м(с҃)ца ма(р)ца трете(г)[о] дъня.

Дѣялосе на кгру(н)те⟨,⟩ на(д) рекою Стугъною при у(с)тю реки Ω(л)шанъки в тую то реку Стугъну⟨,⟩ где мене, Миколая Тучани(ц)кого, комо(р)ника грани(ч)ного воево(д)ства Киевъское, [сто]рона поводовая, ве(л)мо(ж)ны(и) е(г)[о] м(л)⟨:⟩. [па]нъ Ан[ъд]ре(и) [1] з Дубровици Фи(р)ле(и)⟨,⟩ каштелянъ белъски(и)⟨»⟩, для ωграниченъя добръ свои(х) деди(ч)ны(х) Ωбухо(в)ски(х) з добрами урожоны(х) пановъ Кгабриеля, Яна и Павъла Тышовъ Быковъски(х), пото(м)ковъ и вла(с)ны(х) сукъце(с)соровъ добръ некгды зо(ш)ло(г)[о] урожоного пана Адама Тыши Быко(в)ского Копачовъски(ми) поставилъ⟨,⟩. Где постави(в)ши его м(л)⟨:⟩. противъко менованымъ по(з)ванымъ, яко в справе ниже(и) меновано(и) при(н)ципалъно(и), пропозицию свою чинилъ с по(з)ву свое(г)[о] а(в)те(н)ты(ч)ного по(д)комо(р)ского, в тые слова писаного:

«Филонъ Ворони(ч) на Шумъску, по(д)комори(и) зе(м)ли Кие(в)ское.

Урожоны(м) и(х) м(л)⟨:⟩. паномъ Кгабриелеви, Янови и Павълови Тышо(м) Быковъски(м), пото(м)комъ и въла(с)нымъ сукъце(с)соромъ добръ некгды зошлого Адама Тыши Быко(в)ско(г)[о], и урожоному // му е(г)[о] 159 зв.
м(л)⟨:⟩. пану Еремияшови Тыши Быко(в)скому, яко стрыеви⟨,⟩ а ωпеку-

---

[31] На цьому місці текст пошкоджений.
[32] Перша літера «м» виправлена з нерозбірливої букви.
[33] Літера «с» виправлена з «е».
[34] Закінчення «-тъ» виправлене з іншого, нерозбірливого.
[1] На цьому слові, а також на словах «сторона» і «панъ» текст пошкоджений.

нови менованы(х) пото(м)ковъ и и(н)ши(м) ѡпекуномъ ве(р)⟨.⟩ вшое, те(с)таме(н)то(м) записаны(м).

Которы(х) имена⟨,⟩ и про(з)ви(с)ка⟨,⟩ в то(м) по(з)ве за выражоные мети хотечи⟨,⟩ зве(р)хностю его к(р). м(л)⟨:⟩. а владзою моею⟨,⟩ по(д)комо(р)скою⟨,⟩ с права посполито(г)[о] на мене⟨,⟩ вложоною⟨,⟩ ро(с)казую⟨,⟩ абы(с)те в. м(л). передо (м)ною⟨,⟩ а(л)бо урядомъ моимъ по(д)комо(р)ски(м) на де(н) и рокъ⟨,⟩ певъны(и)⟨,⟩ то е(ст) дъня третего м(с)ца ма(р)ца в року теперешънемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятомъ⟨,⟩ на ме(ст)цу то(м), где поводъ во(д)ле права⟨,⟩ своего прете(н)дуючого⟨,⟩ юри(з)ди(к)цию урядови моему по(д)комо(р)скому фунъдова(т) укажетъ, ѡбъли(ч)не и завите ку праву и (с)куте(ч)ному се усправе(д)ливенъю⟨,⟩ стали⟨,⟩ на правъное попа(р)тъе ве(л)мо(ж)ного е(г)[о] м(л)⟨:⟩. пана Анъдрея Фи(р)лея з Дубровици, каштеляна белъско(г)[о], которы(и) в. м(л). пото(м)кове з бытъностю и прито(м)ностю ѡпекуно(в) ве(р)⟨:⟩. ваши(х), ѡ(д)ступуючи ѡ(д) апеляции, пре(з) повода⟨,⟩ ѡ(т) декрету знaлезенъя не поря(д)ного⟨,⟩ по(з)ву⟨,⟩ на трибуналъ в року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ [2]⟨,⟩ м(с)ца ма(р)ца ѡ(с)мо(г)[о] дъня⟨.⟩ выточоное, перестаючи на и(н)ши(х) декрета(х)⟨,⟩ в то(и) справе⟨.⟩ ѡ ро(з)граниче(н)е кгрунътовъ⟨.⟩ Ѡбуховъски(х) з кгрунътомъ ве(р)⟨:⟩. вши(х), до замъку Копачо(в)ского правъ[н]е [н]алежачи(м)⟨,⟩ еще зошлому урожоному пану Адамови [3] Тыши Быковъскому⟨,⟩ ѡ(т)цеви ве(р)⟨:⟩. ваши(х)⟨,⟩ ѡ(д) повада[!] заданое такъ пре(з) судъ трибуналъски(и), яко и уря(д) нашъ⟨,⟩ по(д)комо(р)ски(и), ферованы(х), сталыхъ и учинены(х)⟨.⟩ ничого не уближаючи⟨,⟩ пре(з) тое ѡ(д)ступе(н)е вла(с)ности кгрунътовъ⟨,⟩ поводовы(х) ани ѡ(д) речи самое при(н)ципалъное ѡ(д)ступуючи⟨.⟩ але мелиѡруючи и поря(д)не сво(и) позовъ справуючи, тепе(р) ве(р). ваши(х), яко потомъковъ, и ѡпекуновъ⟨,⟩ ве(р). вши(х), яко тежъ и ѡ(д)живляючи справу тую по сме(р)ти ѡ(т)ца вашо(г)[о] вышъменованого, понева(ж) з ѡны(м) проце(с) е(ст) зачаты(и)⟨,⟩ а знову прихиляючисе до декрету и реми(с)сы⟨,⟩ трибуна(л)ское, в року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) пе(р)вомъ м(с)ца се(н)тебра пятого дъня межи поводо(м) а ѡ(т)це(м) ве(р)⟨:⟩. вшое [4]

160 учиненого⟨,⟩ которы(и) су(д) трибунальски(и) // до мене, по(д)коморо(г)[о], албо уряду мое(г)[о] на поле ѡдослалъ былъ. С которымъ пово(д) то(т) позо(в) сво(и) такъже и право(м) свои(м) деди(ч)ны(м), на кгру(н)ты Ѡбуховъские служачимъ⟨,⟩ стосуючи а хотечи се яко напру(д)ше(и) въ ро(з)ница(х) кгрунътовы(х) з ве(р)⟨:⟩. ваши(ми) успокоити, теды для лепъшо(г)[о] ѡбъварованъя и ѡграниченъя⟨,⟩ того кгрунъту свое(г)[о], до Ѡбухова з давъны(х) часовъ во(д)ле е(г)[о] права, поки се прете(н)сия вши(р) и въздлужъ ѡны(х) ро(с)тегаетъ, з мае(т)ностями а з кгру(н)томъ ве(р)⟨:⟩. вшое, до замъку Копачовъского правъне и слушъне вм(ст)м належачимъ⟨,⟩ ⟨(⟩которые кгру(н)ты, иле по(д) право поводово по(д)падаю(т), ве(р)⟨:⟩. вшо(и) за належъные не при(з)наваетъ⟨)⟩, ты(м) по(з)вомъ на те(р)минъ и де(н) вы(ш)ѡ(з)начоны(и)⟨,⟩ ве(р). вшу⟨.⟩ на поле позывае(т) и припозывае(т), а то во(д)лугъ декрету и реми(с)сы трибуна(л)ское, яко се вышъ поменило⟨,⟩.

---

[2] На частині слова «-ро-» чорнильна пляма.
[3] Літера «А» виправлена з іншої, нерозбірливої.
[4] На літері «в» чорнильна пляма.

На которомъ, яко на завитомъ, абы(с)тє вє(р). в͠ша на то(м) мє(ст)цу, гдє прє(з) повода су(д) албо уря(д) на(ш) по(д)комо(р)ски(и)⟨.⟩ постановълены(и) будє(т), станувъши, дєкрєтови нашому⟨,⟩ кгды поводови во(д)лугъ правъныхъ докумє(н)товъ⟨,⟩ дєдукованы(х) и права посполито(г)[о], актора(т) присудимо⟨,⟩ при(с)луха(в)ши(с), проважє(н)ю на(с) албо уря(д) нашъ⟨,⟩ [чинє?](н)ю [5] грани(ц) ѡ(д) замъку и кгрунътовъ Ко[п]ачовъски[х]⟨,⟩ сыпа(н)ю копъцовъ и и(н)ши(х) знаковъ⟨,⟩ грани(ч)ны(х) припатрилисє. И кгды акъто(р) зъ свє(д)ками на справє(д)ливоє вєдє(н)є и учинє(н)є грани(ц) мєнованы(х) присєгу выконати зхочєтъ, ѡно(и) припатрилисє, и на въсє поводови судовънє ѡ(д)повєдали⟨.⟩ и дєкрєтови нашому во (в)сємъ досы(т) учинили⟨,⟩.

Писанъ въ Шумъску року тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) дєвято(г)[о] м͠(с)ца гє(н)вара пє(р)вогона(д)ца(т) дъня⟨.⟩».

А по вынєсє(н)ю и по прочита(н)ю того по(з)ву⟨,⟩ и по учинє(н)ю таковоє чєрє(з) сторону поводовую пропозиции просила и домавяласє сторона поводовая, абы(м) с пови(н)ности уряду моє(г)[о] до фу(н)дова(н)я юри(з)ди(к)ции на томъ мє(ст)цу, гдє ѡ(д) стороны поводовоє єстє(м) постановълєны(и)⟨,⟩ приступилъ, ѡную уфу(н)дова(л) // и во(з)ному фу(н)дацию єє 160 зв.
ѡбъволати ро(с)казалъ, и по ѡбъвола(н)ю ѡноє сторонъ ѡбохъ в то(и) справє судовънє до розпира(н)я приволати ро(с)казалъ, докумєнъта и пробациє, до тоє справы налєжачиє, вцалє собє захова(в)ши.

Которо(и) афєктации поводовоє сторо(ны) и урядо(ви) моєму я, комо(р)никъ, досы(т) чинєчи а нє дєрокгуючи ничого правомъ и въла(с)ности кгру(н)то(в) на ѡбє(д)вє сторонє, такъжє доводомъ и ѡборономъ ѡбо(х) сторо(н), юри(з)ди(к)цию мою урядовую на томъ мє(ст)цу, гдє и пє(р)вє(и) была уфу(н)дована, то є(ст) на(д) рєкою Стугъною, при устю рєки Ѡ(л)ша(н)ки в тую то рєку Сту(г)ну, для самого ѡ(д)рочє(н)я то(л)ко того акъту и прєфи(к)сии тє(р)мину юдициалитє(р) учинєнъя фунъдую и уфунъдовалєм⟨,⟩ и ѡную чєрє(з) во(з)ного Сємєна Зєлє(н)ско(г)[о] ѡбъволати и публиковати ро(с)казалємъ, которы(и) и(ж) ѡбъволалъ и публиковалъ, рєляцию свою пєрєдо (м)ною учинилъ и со(з)налъ⟨.⟩.

По которомъ то таковомъ уфунъдованъю тоє юри(з)ди(к)ции, ту(т) жє зара(з) пєрєдо мъною ѡчєви(с)тє станувъши, плєнипотєнътъ по(з)ваноє стороны шляхє(т)ны(и) панъ Янъ [М]урави(ц)ки(и)⟨,⟩ свє(д)чилъ и солєни(т)є(р) про[тєс]товал[ъ]сє [6], жа [7] тая юри(з)ди(к)циа на кгрунътє по(з)ваны(х) вла(с)номъ Копачо(в)ско(м) єстъ уфунъдована⟨,⟩ зачи(м) ѡ нєва(ж)ности тоє уфунъдованоє юри(з)ди(к)ции свє(д)чилъ и протєстовалъсє⟨,⟩. Дабиту(р) инъ копиа⟨.⟩ А єго м(л). панъ бєлъски(и), акто(р)⟨,⟩ рєпротє(с)товалъсє, жє то кгрунътъ вла(с)ны(и) Ѡбухо(в)ски(и), до маєтъности єго м(л)⟨:⟩. дєди(ч)ноє Ѡбухова з давъныхъ часовъ налєжачи(и). Дабитуръ инъ копиа⟨,⟩.

А потомъ то(т) жє плєнипотє(н)тъ по(з)ваны(х), нє въдаваючисє с поводовою стороною въ жадъныє конътровє(р)сиє⟨,⟩ подалъ ли(ст) ѡ(т)рочоны(и) ѡ(д) єго м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)[о], до ѡбудвухъ сторонъ писа-

---

[5] На цьому місці текст пошкоджений.
[6] Текст пошкоджений.
[7] Описка замість «жє».

ны(и)⟨,⟩ автε(н)ты(ч)ны(и)⟨,⟩ которы(м) ε(г)[о] м(л)⟨:⟩. тую справу для тры-
161 вогъ, ω(д) неприятеля крыжа светого⟨,⟩ татарина⟨,⟩ заходячихъ, и для //
пущε(н)я рεкъ и рεчокъ⟨,⟩ и самоε в ты(х) дъня(х) ростεчи, видεчи быти часы
до грани(ц) ω(д)правова(н)я вεлъцε нεспособъныε, на и(н)ши(и) ча(с) спо-
собънε(и)шы(и) ω(д)рочаε(т) и ω(д)кладаε(т)⟨,⟩. Которы(и) то ли(ст) абы
былъ до кни(г) подъкомо(р)ски(х) и(н)сεрованы(и), сторона поводовая про-
сила⟨,⟩. Которого я, комо(р)никъ, за афεктациεю стороны поводовоε при-
нявъши, до кни(г) вписати казалεмъ, и такъ сε в собε маεтъ⟨,⟩:

«Филонъ Ворони(ч) на Шумъску, по(д)комори(и) зε(м)ли Киεвъскоε.

Вε(л)можъному εго м(л)⟨:⟩. пану Анъдрεεви з Дубровици Фи(р)лεεви,
кашътεлянови бεлъскому, яко сторонε поводово(и), такъжε урожоны(м) и(х)
м(л)⟨.⟩ паномъ Кгабриεлεви, Янови и Па(в)лови Тышомъ Быковъскимъ,
потомъкомъ⟨,⟩ и въча(с)ны(м) сукъцε(с)соромъ нεкгды зошлого Адама Тыши
Быковъско(г)[о]⟨,⟩ и урожоному ε(г)[о] м(л). пану Ерεмияшови Тиши Бы-
ковъскому, яко стрыεви и ωпεкунови мεнованыхъ пото(м)ко(в), и и(н)шимъ
ωпεкуномъ вмстε(и), тεстамε(н)то(м)⟨,⟩ записаны(м) [8].

Ω(з)на(и)мую встя(м) ты(м) мои(м) ω(д)рочонымъ листомъ, ижъ на то(т)
тε(р)ми(н), которы(и) припадаεтъ дъня трεтε(г)[о]⟨,⟩ м(с)ца ма(р)ца в року
тεпεрεшънε(м)⟨,⟩ тисεча шε(ст)сотъ три(д)ца(т) дεвятомъ⟨,⟩ за по(з)вомъ,
прε(з) ко[м]о[р]ник[а] [9] моεго грани(ч)ного⟨,⟩ киεвъско(г)[о]⟨,⟩ урожоно-
(г)[о] пана Миколая Тучани(ц)кого выданымъ⟨,⟩ до ро(з)граничε(н)я добръ
дεди(ч)ны(х) [10] м(л)ви(и)⟨,⟩ панε бε(л)ски(и), ωбуховъски(х) з кгрунътомъ
вмстε(и)⟨,⟩ пановε Тышовε, до замъку Копачовъско(г)[о] налεжачи(м), яко
по(з)ваны(м)⟨,⟩ з другоε стороны, пови(н)ности уряду моεго досы(т) чинεчи,
радъ бы(м) зъεха(л) и тую справу и ро(з)граничε(н)ε прεрεчоныхъ добръ⟨,⟩
мεжи вм(л)стя(ми) и добрами вм(с)тε(и), во(д)лε права посполито(г)[о] и
вε(д)лε поступъку зачатого⟨,⟩ ско(н)чилъ⟨,⟩. Лε(ч) и(ж) нε могучи на сε(с)
ча(с) пови(н)ности своε(и)⟨,⟩ досы(т) чинити⟨,⟩ такъ для триво(г) устави(ч)-
ны(х), которыε в ты(х) края(х) ω(д) нεдε(л) ки(л)ку а(ж) до сε(г)[о] часу⟨,⟩
тръваю(т), и штора(з)⟨,⟩ ωны(х) вεдомо(с)ти пεвъныε и до(с)коналыε з
Украины приходятъ, жε во(и)ско поганъскоε по двакро(т) въ воεво(д)ство
161 зв. нашε // нεдалεко ω(д) на(с) впадали и шкоды в побраню людε(и) в полонъ⟨,⟩
и починε(н)ε шко(д) пога(н)скою рукою⟨,⟩ своεю⟨,⟩ починили⟨,⟩ и εщε во(и)с-
ко нεмалоε нεдалεко грани(ц) панъствъ εго к(р). м(л)⟨:⟩. дъля и(н)ку(р)сы
в полю готовоε ε(ст), до то(г)[о] жε в ты(х) самы(х) дъня(х) рεки, рε(ч)ки
пустили, и (в) поля(х), а поготовъю въ рε(ч)ка(х) [11]⟨.⟩ пεрεправа вε(л)цε
тру(д)ная⟨,⟩ такъ и(ж) жа(д)ны(м) способомъ тоε справы вмстε(и) спо(л)ноε
и ро(з)граничε(н)я добръ вмстε(и) прεрεчоны(х)⟨,⟩ конъчити⟨,⟩ яко то и
сами в. м. видεти⟨.⟩ можεтε, пови(н)ности своε(и) и праву посполитому до-
сы(т) чинити нε могучи, и ω то(м) вмстя(м) ωбомъ сторона(м)⟨,⟩ чεрε(з) сε(с)
ли(ст) мо(и), ω(д)рочоны(и)⟨,⟩ и чεрε(з) во(з)ного шляхε(т)но(г)[о] Матиаша
Нови(ц)кого, такъжε прε(з) дво(х) шля(х)тичо(в) вεдати даю⟨,⟩.

[8] Виносна «м» виправлена замість іншої нерозбірливої.
[9] На цьому слові текст частково пошкоджений.
[10] Виправлено з «грани(ч)ны(х)».
[11] Літера «а» виправлена замість іншої («о»?).

А хотечи се, абы тая справа до скутъку своего при(и)ти мо(г)ла, згажаючисе в томъ с правомъ посполитымъ и (з) слу(ш)ностю, тотъ те(р)минъ поменены(и)⟨,⟩ дъня третого ма(р)ца припадаючи(и), на и(н)ши(и) ча(с), то е(ст) на де(н) два(д)ца(т) трети(и)⟨,⟩ м(с)ца мая в року нинешънемъ тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) девятомъ⟨,⟩ перекладаю, ѡ(д)рочаю и на(з)начаю. На которы(и) поменены(и) ча(с) абы(с)те в. м. ве(д)ле [пе](р)шого [12] по(з)ву на кгрунъте и на ме(ст)цу, где я а(л)бо вря(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) чере(з) повода постановены(и) для уфундова(н)я юри(з)ди(к)цие(и) будемъ, зо (в)шелякою готовостю своею⟨ ⟩ становилисе, тую справу свою ко(н)чили⟨,⟩ правъного ро(з)судъку мое(г)[о] слухали и во (в)се(м) собе правъне поступовали⟨.⟩. А я коне(ч)не на то(т) поменены(и) те(р)минъ⟨,⟩ два(д)ца(т) трете(г)[о] м(с)ца мая, да(ст) Бо(г), зъеду и то, што право посполитое и пови(н)но(ст) уряду мое(г)[о] каже, учиню.

Дѣялосе во (Р)жищове року Божо(г)[о] нароже(н)я тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(г)[о] м(с)ца фе(в)раля два(д)ца(т) пе(р)вого дъня⟨:⟩».

На [13] которое то ѡ(д)роченъе того листу поводовая сторона поведила, ижъ то(т) те(р)минъ теперешъни(и) пре(з) судъ а(л)бо уря(д) по(д)комо(р)ски(и) жа(д)нымъ способомъ ѡ(д)рочоны(и) и на и(н)ши(и) ча(с) ѡ(д)кладаны(и) быти не може з велю причи(н) // причи(н): 162

перша — и(ж) право посполитое таково(г)[о] ѡ(д)роче(н)я привата авъторитате судови по(д)комо(р)скому и урядови его забороняетъ, чого се правомъ посполиты(м)⟨,⟩ ро(з)делу четве(р)того арътикулу семъдесятъ пе(р)шого доводи(т)⟨.⟩; доводи(т)се и другимъ правомъ ро(з)делу девятого а(р)тикулу второ(г)[о], где прецизе право посполитое деклярует, и(ж) ты(л)ко⟨,⟩ вера и(н)фи(р)митате е(т) ге(к) ко(м)проба(н)да и(н) тали протра(к)циѡне ю(с)тицие⟨,⟩ вшеляки(и) су(д)я⟨,⟩ екъсъкузатуръ [14]⟨.⟩; доводи(т)се и трети(м) правомъ того жъ статуту, же по(д)комори(и) а(л)бо уря(д) его не може привата авъторитате тра(н)съпонере⟨,⟩ те(р)мину грани(ч)ного и(н) да(м)ну(м) а(л)териу(с) сине конъсе(н)су па(р)циумъ⟨,⟩ а ты(м) ба(р)зе(и) сине ко(н)се(н)су па(р)ти(с) акторее и(н) ре(м) е(т) аффектациѡнемъ⟨,⟩ па(р)ти(с) цитате, што бы з уближенъемъ и преволокою⟨,⟩ справе(д)ливости а(к)торее па(р)тисъ быти муселс⟨,⟩;

другая — же то ѡ(д)роченъе, которо(г)[о] сторона по(з)ваная⟨,⟩ аффектуе(т), е(ст) неправъне и приватъне вынесеное, бо ну(л)ло лекгали и(м)педиме(н)то⟨,⟩ и(н)те(р)цеде(н)те⟨,⟩ которое [15] бы де леи(с) неце(с)ситате демонъстративе указаное бы(т) мело, а ни уря(д) по(д)комо(р)ски(и)⟨,⟩ ани самая сторона а[ф]фектуючая того ничимъ⟨,⟩ не доводи(т)⟨,⟩;

третая — же не чътыръма тыкгодънями пре(д) на(з)наче(н)емъ те(р)мину другого⟨,⟩ але [16] того (ж) и е(д)ного (ж) дъня⟨,⟩ каде(н)ции теперешънего те(р)мину тотъ ли(ст) ѡ(д)рочоны(и), зъехавъши самъ до Копачова⟨,⟩ и будучи са(м) презе(н)съ⟨,⟩ у по(з)ваны(х), пре(з) сторону по(з)ваную⟨,⟩ до уряду по(д)комо(р)ского поданы(и)⟨,⟩ е(ст)⟨,⟩ которы(и)⟨,⟩ ба(р)зе(и) стороне проти(в)-

[12] Початок слова пошкоджений.

[13] Літера «Н» написана в двох варіантах: латинському і кириличному, які накладаються одна на одну. Останній, вірогідно, кириличний.

[14] Літера «т» виправлена з іншої нерозбірливої букви.

[15] Третя літера «о» виправлена з «ы».

[16] Слово виправлене з іншого, нерозбірливого слова.

но(и) до поданъя для вєдомости⟨,⟩ тє(р)мину и(н)шо(г)[о] [17] зложоного налєжа(т) мєлъ, анижели урядови⟨,⟩ а право посполитоє я(с)нє деклярує и ро(с)казує, абы тє(р)минъ грани(ч)ны(и) прє(з) позовъ чъты(р)ма нєдєлями⟨,⟩ прє(д) кадє(н)циєю⟨,⟩ єго⟨,⟩ былъ ω(з)начоны(и)⟨,⟩ и вынєсєны(и), чого сє правомъ посполитымъ ро(з)дєлу дєвятого доводи(т)⟨,⟩ вє(н)цъ и ко(н)ституция року тисєча пя(т)сотъ ω(с)мъдєся(т) дєвято(г)[о]⟨,⟩ погото(в)ю ли(ст)
162 зв. ω(д)рочоны(и)⟨,⟩ то (ж), што и са(м) позо(в) ωрииналъны(и) // в собє завєрає(т); вє(н)цъ єщє нєправънє и прива(т)нє, албовє(м)⟨,⟩ то(т) ли(ст) ω(д)рочоны(и)⟨,⟩ которы(и) сторона по(з)ваная⟨,⟩ на то(м) тє(р)минє прє(д) урядо(м) по(д)комо(р)ски(м) покладає(т), нє є(ст) сторонє поводово(и) нє ты(л)ко прє(з) во(з)ного во(д)лугъ трыбу права посполито(г)[о], алє а ни прє(з) и(н)шую ωсобу любо нєурядовую нє є(ст) поданы(и)⟨,⟩ ани ω(з)на(и)мєны(и)⟨,⟩ ω которымъ сторона поводовая⟨,⟩ ажъ до того часу дъня и тє(р)мину сєгоднє(ш)нєго⟨,⟩ жа(д)ноє вєдомости нє мєла, чого ани сторона по(з)ваная, хотєчи тєпєрєшъни(и) тє(р)минъ мє(т) ω(д)рочоны(и)⟨,⟩ жа(д)ною рєляциєю во(з)но(г)[о] нє до(во)дитъ⟨,⟩ и ωвъшє(м) приватънє прє(з) плєнипотє(н)та⟨ ⟩ своєго, шляхє(т)ного Яна Морави(ц)кого, а нє урядовънє прє(з) во(з)ного, собє бы(т) ω(д)рочоного⟨,⟩ є(г)[о] мти пана по(д)коморого даны(и)⟨,⟩ прє(д) тєпєрєшни(м) урядомъ єго⟨,⟩ по(д)комо(р)скимъ⟨,⟩ то є(ст) прє(д) пано(м) комо(р)нико(м)⟨,⟩ покладає(т), которы(и) нє иначє(и), є(д)но за прива(т)ны(и)⟨,⟩ а нє за урядовы(и) має(т) быти, во(д)лу(г) права, почитаны(и)⟨.⟩.

Чого въсє(г)[о] довю(д)ши и право(м) посполитымъ ко(м)пробовавъши, проси(т) сторона поводовая, абы уря(д) по(д)комо(р)ски(и) тую афєктацию⟨,⟩ стороны по(з)ваноє ω(д)рочєня тєпєрє(ш)нєго тє(р)мину⟨,⟩ яко нє(с)лушную, нєважъную и праву посполитому⟨.⟩ проти(в)ную, котороє ни на (ш)то и(н)шо(г)[о], є(д)но и(н) протра(к)циωнє(м) ю(с)тициє и(н) дєтримє(н)ту(м) ка(в)зє, є[ис]⟨,⟩ а(т)квє дє(м)нумъ [18] па(р)ти(с) акторєє [19] заживає(т)⟨,⟩ на (с)торону ω(д)ложивъши, и ωную до ро(з)су(д)ку своєго припустивъши⟨,⟩ сторонє по(з)вано(и) справоватъсє наказалъ⟨,⟩.

Я, комо(р)никъ, алєкгациє⟨,⟩ стороны поводовоє⟨,⟩ пєрєдо мъною вношоныє, добрє у сєбє уважи(в)ши⟨,⟩ а(ч)ко(л)вєкъ сторона поводова домавяє(т)сє и афєктує(т) того, абымъ, ω(д)тявъши таковоє ω(д)рочє(н)є того а(к)ту грани(ч)но(г)[о], чєрє(з) єго м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)[о] слушънє и правънє выданоє, до є(к)зєквова(н)я ωного приступилъ⟨,⟩ и є(к)съпєримє(н)тъ пра(в)ны(и) мєжи сторонами в то(и) справє учинилъ, є(д)накъ и(ж) я нє (з)єхалє(м) для ω(д)правова(н)я того акъту грани(ч)ного⟨,⟩ а звлаща по(д) ча(с) такъ нєбє(з)пєчъны(и)⟨,⟩ алє ты(л)ко для ω(д)рочє(н)я ⟨,⟩ юдициалитє(р) ωного и прєфикгова(н)я тє(р)мину на ча(с) способънє(и)ши(и)⟨,⟩
163 тєды я,// таковую афєктацию стороны поводовоє на (с)торону ω(д)ложивъши а уваживъши то, жє тръвоги ω(д) нєприятєля крыжа свєтого, то є(ст) татарина, ω(д) нєдєлъ ки(л)ку ажъ до сєго часу трываю(т)⟨,⟩ и вєдомости пє(в)ныє таковыє сутъ, жє во(и)ско пога(н)скоє⟨,⟩ по (д)вакро(т) ту(т) в тыє крає, нєподалєку ω(д) на(с), впа(д)ши, вєлє шко(д) такъ въ людя(х)⟨,⟩ яко и въ добы(т)ка(х) починили и тєпє(р) в поля(х) гото(в)цє(м) стоя(т)⟨,⟩ а до того жє

[17] Літера «и» виправлена з іншої, нерозбірливої букви.
[18] Помилково замість «да(м)нумъ».
[19] Друга літера «є» виправлена з іншої, нерозбірливої букви.

въ ты(х) вла(с)нε дъня(х) рε(ч)ки и реки пу(с)тили и самая ро(с)тε(ч) на(с)тупила<,> где жа(д)ным способомъ<,> ѡбъеханъε широко(с)ти кгру(н)то(в) и дукъту проважε(н)ε<,> для ро(з)ляня водъ и ро(с)пущε(н)я рикъ и ричокъ ѡ(д)правитисε способънε<,> нε можε(т)<,> тедя[!] я тую справу зо въсимъ εε εфεкътомъ, въ жа(д)ную кокгницию ε(и) нε въдаючисε ѡвъшεмъ, вшεлякиε такъ поводовоε стороны доводы, яко и по(з)ваноε стороны ѡбороны и добродε(и)ства правъныε такъ во въсεмъ, яко и въ намънε(и)шо(и) части на ѡбε(д)вε сторонε вцалε заховавъши<,> на дε(н) два(д)ца(т) трεти(и) м(с)ца мая в року [20] тεпεрεшнε(м) тисεча шε(ст)сотъ три(д)ца(т) дεвятомъ, во(д)лугъ листу εго<.> м(л)<.> пана по(д)коморо(г)[о], выжε(и) и(н)сεрованого, ѡ(д)рочоно(г)[о]<,> ѡ(д)кладаю и ѡ(д)рочаю, где и рокъ сторонамъ ѡбомъ, кромъ вшεляко(г)[о] припо(з)ву, пεвъны(и) и завиты(и) съкладаю такъ за по(з)вомъ вышε(и) и(н)сεрованы(м), яко и за ѡ(т)рочεнъεмъ, прε(з) εго м(л)<:>. пана по(д)коморого выданы(м)[21] <,> тудεжъ и тεпεрεшънимъ дεкрεтом мои(м)<,> складаю и заховую<,>.

Которого дεкрεту поводовая сторона за правъны(и) нε при(и)муючи, ѡ(д) нεго до суду головъного трибуналу Любεлъского апεловала<,>. Я ε(и) тоε апεляции, и(ж) вε(д)лугъ права и самого пра(к)симъ во въшεлякихъ справахъ на ко(ж)домъ стопъню правъномъ // акъторови завъшε бываεтъ допу- 163 зв.
щона<,> допустивъши, рокъ за нεю сторонамъ ѡбомъ пεрεдъ судо(м) головъным трибуналъскимъ въ Любълинε на тотъ часъ, кгды справы въласного воεводъства Киεвъского порядъкомъ и(н)ши(х) воεводъствъ коронъныхъ<,> припадутъ и сужоны будутъ, и тая справа зъ рεε(с)тру судово(г)[о] поря(д)комъ своимъ приволана будε(т), зложилъ и дεкрεто(м) нинεшъни(м), кромъ вшεляко(г)[о] припозъву, складаю и заховую<,>.

Протε(с)товаласε поводовая сторона та(к) противъко εго м(л): пану по(д)комором[у]<,> яко и проти(в)ко мнε, урядови εго<,> жε якобы ну(л)ло лεкгали и(м)пεдимε(н)то и(н)тε(р)цεдε(н)тε ѡ(д)рочεнε сε тоε стало, и ѡ шкоды. Дабиту(р) и(н) копиε<.>. Та(к)жε и проти(в)ко сторонε по(з)вано(и) паномъ Тышомъ дε да(м)ни(с), и(ж) ѡни тую справу вшεлякими способами<,> абы ску(т)ку своε(г)[о] нε (в)зεла, зъволочаю(т) и (в) нε(и) дεцизии судовоε мети нε хочу(т), ѡфεруючисε зо (в)си(ми)<,> та(к) зъ ε(г)[о] м(л)<:>. пано(и) по(д)комори(м)<.> яко и (м)ною, урядо(м) εго<,> та(к) тε(ж) и (с)тороною противъною<,> яко право посполитоε дорогу укажε(т), право(м) чинити.

Я-(м) имεнε(м) εго м(л)<:>. пана по(д)коморо(г)[о] и мои(м) ропротε(с)товалε(м)сε [22], жε ничого на(д) право и самую слу(ш)но(ст) ε(г)[о] нε выкрочилεмъ<,> кгды(ж) и трывоги пε(в)ныε су(т), и для ро(с)пущε(н)я ричεкъ и во(д) то(т) а(к)тъ ѡ(д)правитися жа(д)ны(м) способо(м) нε мо(г)<,>.

Што всε для памεти до книгъ εстъ записано.// 164

№ 32. Апεляцыя межи εго м(л)ю пно(м) бε(л)ски(м), поводо(м)<.>, а к(ж)ты и(х) м(л)ю Корε(ц)кими, позваными<.>

Року тисεча шε(ст)со(т) три(д)ца(т) дεвято(г)[о] м(с)ца мая ѡ(с)мъна(д)цато(г)[о] дъня<.>

[20] Літера «к» виправлена з іншої нерозбірливої букви.
[21] Літера «а» виправлена з іншої нерозбірливої букви.
[22] Описка замість «рεпротε(с)товалε(м)сε».

Дѣялосє на кгрунътє на ри(ч)цє Ѡ(л)ша(н)цє⟨,⟩ гдє мєнє, Филона Воронича на Шумъску⟨,⟩ по(д)коморого зємъли Киє(в)скоє, сторона поводовая, вє(л)мо(ж)ны(и) є(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ Анъдрє(и) з Дубровици Фи(р)лє(и). каштєлянъ бєлъски(и)⟨,⟩ для ѡграничєнъя добръ свои(х) деди(ч)ныхъ⟨,⟩ ѡбухо(в)ски(х) з добрами деди(ч)ными ѡсвєцоныхъ княжатъ и(х) м(л)⟨:⟩, Самоєля⟨,⟩ сына, и Ефърузыны, цо(р)ки⟨,⟩ пото(м)ко(в) зошлого вє(л)мо(ж)-но(г)[о] княжати є(г)[о] м(л)⟨,⟩. Кароля Корє(ц)ко(г)[о], каштєляна волын-ско(г)[о]⟨,⟩ и кня(ж)ны Анъны Самоєловъны⟨,⟩ Корє(ц)коє⟨,⟩ малъжонъки вє(л)мо(ж)но(г)[о] є(г)[о] м(л)⟨.⟩ пана Анъдрєя Лєщи(н)ского, воєводича бєлъско(г)[о]⟨,⟩ сєломъ Ѡ(л)шанъкою⟨,⟩постановилъ⟨,⟩ и ѡ фунъдова(н)є юри(з)ди(к)ции правънє домавялъсє⟨,⟩.

Гдє напєрє(д) сторона поводовая⟨,⟩ прє(з) умоцованыхъ свои(х)⟨,⟩ проти(в)ко сторонє по(з)вано(и)⟨,⟩ яко въ справє нижє(и) помєнєно(и) при(н)-ципалъно(и)⟨,⟩ пропозицию свою чинила⟨,⟩ а то прихиляючисє до дєкрєту суду голо(в)ного трибуналу Любєлъского⟨,⟩ ѡдосла(н)я акъту грани(ч)ного, по уфунъдованъю юри(з)ди(к)ции⟨,⟩ в року прошломъ тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) шосто(м)⟨,⟩ м(с)ца мая дъня пятого фєрованого с по(з)ву своє(г)[о] авътє(н)ты(ч)ного по(д)комо(р)ского, в ѡ(д)рочє(н)ю⟨,⟩ прє(з) пана комо(р)-ника юдициалитє(р) учинєно(м)⟨,⟩ и(н)сєровано(г)[о]⟨,⟩ в тыє слова писаного⟨,⟩.

«Филонъ Ворони(ч) на Шумъску⟨,⟩ по(д)комори(и)⟨,⟩ зємъли Києвъскоє.

Я(с)нєѡсвєцонымъ княжатомъ и(х) м(л)⟨:⟩. Самоєлєви, сынови, и Ефъфрузынє, цо(р)цє, потомъкомъ зошлого⟨,⟩ княжати єго м(л)⟨:⟩. Кароля Корє(ц)кого, каштєляна волынъско(г)[о]⟨,⟩ и кня(ж)нє Анънє Самоєловънє⟨,⟩ Корє(ц)кого⟨,⟩ и малъжо(н)кови вє(л)⟨:⟩. твоє(и), яко ѡпєкунови, вє(л)мо(ж)ному є(г)[о] м(л)⟨:⟩. пану Анъдрєєви Лєщи(н)скому, воєводичови
164 зв. бєлъскому⟨,⟩ такъжє // ѡпєкуно(м) вє(л)⟨:⟩. вашоє⟨,⟩ я(с)нєѡ(с)вєцоны(м) княжати є(г)[о] м(л)⟨:⟩. Ѡ(л)бри(х)тови⟨,⟩ Станиславови на Ѡлыцє⟨,⟩ и Нєсвижу Радивилови, канъцлирови Вєлико(г)[о] кня(з)тва Лито(в)ского, є(г)[о] м(л)⟨:⟩. пану Станиславови Пото(ц)кому, воєводє бра(с)лавъскому⟨,⟩ и княжати є(г)[о] м(л)⟨:⟩. Миколаєви Ча(р)торы(и)скому, каштєлянови волы(н)скому⟨,⟩ и и(н)шимъ ѡпєкуномъ вє(л)⟨:⟩. вашоє⟨,⟩ тєстамє(н)томъ записанымъ.

Которы(х) имєна и про(з)ви(с)ка в томъ по(з)вє пово(д)⟨,⟩ за выражоныє мєти хотєчи⟨,⟩ звє(р)хностю є(г)[о] к(р). м(л)⟨:⟩. а владзою моєю по(д)-комо(р)скою⟨,⟩ с права посполитого, на мєнє вложоно(г)[о]⟨,⟩ ро(с)казую⟨,⟩ абы(с)тє пєрєдо (м)ною албо урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ⟨,⟩ на день и рокъ пєвъны(и)⟨,⟩ то є(ст) дъня два(д)ца(т) ѡ(с)мо(г)[о]⟨,⟩ м(с)ца февъраля⟨,⟩ в року тєпєрєшнємъ тисєча шє(ст)сотъ три(д)ца(т) дєвятомъ⟨,⟩ на мє(ст)цу то(м), гдє поводъ во(д)лє права своєго прєтє(н)дуючого⟨,⟩ юри(з)-ди(к)цию урядови моєму по(д)комо(р)скому⟨,⟩ фунъдова(т) укажє(т), ѡбъли(ч)нє и завитє⟨,⟩ ку праву и скутє(ч)ному сє усправє(д)ливє(н)ю стали⟨,⟩ на правъноє попа(р)тъє вє(л)мо(ж)но(г)[о] є(г)[о] м(л)⟨:⟩. пана Анъдрєя Фи(р)лєя з Дубровици, каштєляна бєлъского⟨,⟩ которы(и) вє(л)⟨:⟩. вашу, княжа Самоєлю иЕфъфрузыно Корєцъкиє, з бытъностю ѡпєкуновъ вашихъ⟨,⟩ вышъмєнованы(х), є(с)ли бы(с)тє и(х) собє бы(т) потрєбовали⟨,⟩ а вє(л)⟨:⟩. твою, пани воєводичовая бєлъская, з бы(т)ностю⟨,⟩ пана ма(л)жо(н)ка твоєго

вышъменованого<,> по ω(д)мененью стану пане(н)ско(г)[о] въ малъже(н)-ски(и)<,> прихиляючисе до декрету суду головъного<,> трибуналу Любелъского<,> на ко(н)се(р)вата(х) воево(д)ства Волынъско(г)[о]<,> в року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) шостомъ<,> м(с)ца мая пято(г)[о] дъня<,> межи поводо(м) а ве(л)<:>. вашими<,> яко стороною<,> и мною, по(д)комори(м), яко судомъ<,> въ справе ниже(и) менованo(и)<,> учинено(г)[о], а то въ справе<,> пре(з) повода<,> мне, яко су(д)и, а ве(л)<:>. вашимъ<,> яко стороне<,> до заплаче(н)я пенамъ кгравамини(с)<,> възглядомъ допущенъя пре(з) мене, по(д)коморого, апеляции<,> ω(д) уфунъдованъя юри(з)ди(к)ции стороне по(з)вано(и) на воево(д)ство Киевъское<,> при ро(з)граниче(н)ю добръ поводовы(х)<,> Ωбуховъскихъ и Ге(р)мановъски(х)<,> футоровъ, селъ<,> и принале(ж)носте(и), до ни(х) належачихъ<,> а половицею села Ω(л)шаници албо Ω(л)шанъки, добръ ве(р)<:>. ваши(х), княжата Коре(ц)кие, не ведати // не ведати, за якимъ правомъ де(р)жачихъ<,> и ω посаженъ на кгрунъте<,> поводовомъ селъ Костюко(в)<,> Я(ц)ко(в), Кашъперовки и Мокиевъки<,> по ве(р)ховинамъ ре(ч)ки Кра(с)ное, на те(р)мине акту моего по(д)комо(р)ского<,> в року прошломъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ<,> м(с)ца ма(р)ца десято(г)[о] дъня ω(д)правуючимъся<,> на вышъменованые конъсерваты<,> и(н)те(н)товано(и)<,>. 165

В которо(и) справе<,> су(д) менованы(и) головъны(и)<,> трыбуналъски(и) по ко(н)трове(р)сиахъ сторонъ ωбохъ<,> тую апеляцию, чере(з) мене допущоную, скасовавъши<,> възглядомъ утяженъя<,> за допуще(н)е апеляции<,> ω(д) уфунъдова(н)я юри(з)ди(к)ции<,> и и(н)шихъ причинъ<,> яко и ω(т) веде(н)я тое справы<,> въ те(р)минъ далъши(и), на мъне, по(д)комори(м) вины кгравамини(с)<,> сто гривенъ полъски(х)<,> такъ судови, яко и стороне въсказалъ<,> и присудилъ<,> и тую справу [1] до мене, по(д)коморого<,> албо уряду моего на поле<,> для ро(з)граниченъя добръ вышъменованы(х)<,> поводовы(х) з добрами ве(л)<:>. вашое половици села Ωлъшанъки<,> и ко(н)тинуωванъя ты(х) границъ ωдослалъ<,> и те(р)минъ, кгды сторона сторону слуш[не] припозоветъ [2], передо мъною, по(д)коморимъ, албо урядомъ моимъ<,> ωбомъ сторонамъ на(з)начилъ<,> ω чомъ то(т) декре(т)<,> яко и уве(с) проце(с) в то(и) справе правъны(и), шире(и) въ собе ωбъмовъляе(т).

До которого се пово(д) с тымъ по(з)вомъ свои(м)<,> и до права своего деди(ч)ного, на кгрунъты<,> Ωбухо(в)ские служачого, стосуючи и хотечи се<,> яко напру(д)ше(и) въ ро(з)ница(х) кгрунътовыхъ з ве(л)<:>. вашою успокоити, теды для лепъшого ωбъварова(н)я и ωграниче(н)я того кгрунъту свое(г)[о]<,> до Ωбухова и Геръмано(в)ки з давъныхъ часовъ во(д)ле его права<,> поки се прете(н)сия въши(р) и въздлужъ ωны(х) ро(с)тегае(т)<,> з мае(т)ностю и кгрунътомъ ве(л)<:>. вашое, до половици села Ω(л)ша(н)ки правъне ве(л)<:>. ваши(м) належачимъ, тымъ по(з)вомъ на те(р)минъ и де(н) вышъω(з)начоны(и) ве(л)<:>. вашу<,> на поле позываетъ<,> и припозываетъ<,>. На которомъ, яко на завитомъ, на ме(ст)цу томъ<,> где пре(з) повода судъ а(л)бо уря(д) нашъ по(д)комо(р)ски(и)<,> дъля уфунъдованъя юри(з)ди(к)ции постановълены(и) буде(т)<,> та(к) же и до прислуха(н)я се

[1] Частина слова «-пра-» виправлена з нерозбірливого напису.
[2] Частина слова «оветъ» написана на місці нерозбірливого тексту.

165 зв. присуже(н)я акъторату, прε(з) пюмεнεно(г)[о] // мεнεно(г)[о]<,> повода<,> правъными докумε(н)тами дεдуковано(г)[о], которы(и) вε(д)лε права присужонъ быти маε(т), и до припатрεнъя сε проважεнъя на(с)<,> албо уря(д) нашъ, чинε(н)я границъ<,> сыпанъя копъцовъ<,> и и(н)ши(х) знаковъ грани(ч)ны(х), такъжε и до прыслуханъя сε припатрεнъя тεго, кгды акто(р) з свε(д)ками<,> на справε(д)ливоε вεдε(н)ε и сыпа(н)я границъ мεнованыхъ присεгу виконаты схочε(т)<,> абы(с)тε вε(л)<:>. ваша, ставъши, скутε(ч)нε сε усправε(д)ливили<,>.

Писанъ въ Шумъску<,> року тисεча шε(ст)со(т) три(д)ца(т) дεвятого м(с)ца гεнъвара пε(р)вогона(д)ца(т) дъня<:>».

А по учинεню таковоε пропозиции<,> такъ с по(з)ву вышε(и) и(н)сεрованого, яко и (з) дεкрεту ω(д)рочε(н)я<,> прε(з) урожоного пана Миколая Тучани(ц)кого<,> комо(р)ника грани(ч)ного воεво(д)ства Киεвъского<,> юдициалитε(р) учинεно(г)[о]<,> довε(д)ши тε(р)мину такъ ω(д)рочεнъεмъ, чεрε(з) мεнε, по(д)коморо(г)[о], выданы(м) [3], которымъ я тε(р)минъ тоε справы, дъня два(д)ца(т) ωсмого м(с)ца фεвъраля<,> в року тεпεрεшнεмъ<,> припадаючи(и), на и(н)ши(и) ча(с)<,> то ε(ст) на дε(н) тεпεрεшни(и), на датε вышε(и) мεнованы(и), прεложилεмъ<,> и ω(д)рочилεмъ, яко и дεкрεтомъ<,> помεнεно(г)[о] пана комо(р)ника, которымъ во(д)лугъ ω(д)рочεнъя моε(г)[о]<,> на то(т) жε тε(р)минъ<,> вышъмεнованы(и)<,> рокъ то(т) ω(д)ложивъши, сторонамъ ωбомъ бε(з) припо(з)ву <(>тε(р)минъ<)> зложилъ и заховалъ<,> просила сторона поводовая прε(з) плεнипотε(н)товъ свои(х)<,> абы(м) я, по(д)комори(и)<,> до фунъдованя юри(з)ди(к)ции своε(и)<,> на мε(ст)цу то(м), на которомъ тεпε(р)ε[!] εстεмъ ω(д) стороны поводовоε постановълεнымъ<,> приступилъ<,> ωную во(д)лугъ права фунъдовалъ<»> и во(з)ному фунъдацию ωноε ωбъволати<,> ро(с)казалъ<,> въ далъшомъ тра(к)тε тоε справы<,> въшεлякиε пробациε [4] правъныε<,> въцалε собε захововъши<,>.

А умоцованы(и) стороны по(з)ваноε повεдилъ, и(ж) ту(т) на томъ мε(ст)цу, у Ωлъшанъки, гдε поводовая сторона пана по(д)комороґо до рε(ч)ки Ω(л)ша(н)ки привεла<,> жа(д)ною мεрою панъ по(д)комори(и)<,> и въря(д) ε(г)[о]<,> юри(с)ди(к)ции фунъдова(т) нε можε<,> з вε.ю причинъ<,>:

пε(р)шая — жε дεкрεтъ самъ трибуналъски(и)<,> ωпεваε(т), и(ж) во(д)лугъ правъ ясныхъ<,>ωбоε(и) стороны<,> тыε граници тεпεрε(ш)ниε [5] прозεквова(т) наказуε<,>;

другая — право посполитоε конъституция року тисεча пя(т)сотъ ωсмъ-
170[!] дεсятъ ωсмого по(д) титуломъ ω [6] комисиахъ // ω комисиа(х) ωписало<,> выра(з)нε<,> жε граници вшεлякиε маютъ быти дεцидованыε во(д)лугъ тро(х) доводовъ<,>: пε(р)шая — во(д)лугъ доводовъ листовъны(х)<,> другая — во(д)лугъ прирожоныхъ знаковъ<,> трεтяя — во(д)лугъ свε(д)ковъ; зачимъ ε(с)ли которая сторона<,> листо(в)ны(ми) докумεнътами<,> границъ свои(х) доводи(т)<,> ю(ж) та(м)<,> ани знаковъ прирожоныхъ<,> ани свεдεцтвъ нε потрεба.

---

[3] Літера «а» виправлена з іншої букви.
[4] Літера «п» виправлена з іншої («а»?).
[5] На закінченні слова дірка.
[6] Літера виправлена з іншої, нерозбірливої букви.

Кгды (ж) и въ по(з)вє ωриинальномъ [7] нє ω(д)то(л) ω(д) рє(ч)ки Ω(л)шанъки дукъть сво(и) зача(т) мєлъ, алє ω(д) вє(р)ховинъ рєчокъ Кра(с)ноє и Кривоє⟨,⟩ тєды тамъ и юри(з)ди(к)ция уряду по(д)комо(р)ского мєла бы(т) зачата, а нє тутъ конътинуωвана⟨,⟩ ажє поводовая сторона жа(д)ныхъ докумє(н)товъ на довєдє(н)є⟨,⟩ абы мєла⟨,⟩ зъ Ωбуховомъ а [8] (з) Ωлъшанъкою мєти якиє пробациє, нє доводи(т)⟨,⟩ ани показує. И ωвъшємъ сторона по(з)ваная княжа є(г)[о] м(л). Корє(ц)ки(и) ⟨»⟩ диспозициами и привилєями я(с)ными⟨,⟩ є(с)чє пєрє(д) униєю ω(д) свєтоє памєти короля Алєкъсанъдра доводи(т) того, жє добра Ωлъшанъка анътєцєсорови кн(ж)⟨:⟩. є(г)[о] м(л)⟨:⟩. Корєцъкого⟨,⟩ сутъ конъфєрованыє Га(н)ку Миха(и)ловичу, которы(и) прє(з) ча(с) нємалы(и) тыє добра Ω(л)ша(н)скиє споко(и)нє трималъ⟨»⟩ и ωными диспоновалъ⟨,⟩ а пото(м) и(н)троми(с)сиами автєнътычъными посє(с)сии ты(х) жє добръ доводилъ⟨,⟩ вєнъцъ и привилєями короля Жикгимонъта⟨,⟩ которыми выра(з)нє тыє добра Ωлъшанъку [9] анътєцєсорови княжяти є(г)[о]⟨,⟩ м(л)⟨:⟩. Корє(ц)ко(г)[о] ствє(р)жаю(т)сє, и листами приватъными⟨,⟩ до воєводовъ києвъскихъ писаными, пробовалъ⟨,⟩ жє мєнованыє добра Ωлъша(н)ка⟨,⟩ въ споко(и)номъ дє(р)жанью пєрє(д) униєю⟨,⟩ при анътєцєсорє по(з)ваноє стороны споко(и)нє зоставали⟨»⟩ и абы жа(д)ноє воєводовє киє(в)скиє прєпєдиции нє чинили⟨,⟩ прє(з) королєвъ и(х) м(л)⟨:⟩. сєриώ напоминаными были⟨.⟩

Которыє привилєя⟨,⟩ диспозициє автєнътычъныє на добра Ωлъшанъку показавъши⟨,⟩ доводилъ того⟨,⟩ имєнє(м) по(з)ваноє стороны⟨,⟩:

жє [10] тыє добра Ω(л)ша(н)ка [11] ω(д)то(л) є(ст) на(з)вана Ωлъшанъкою, жє на(д) рє(ч)кою Ω(л)шанъкою су(т) ωсажоныє⟨,⟩;

другая — жє такъ давъно пєрє(д) униєю посє(с)сии [12] тыхъ добръ⟨,⟩ споко(и)но(и) анътєцєсоровє кня(ж)ти є(г)[о] м(л)⟨:⟩. Корє(ц)кого⟨,⟩ и при кгрунътахъ, до прєрєчоны(х) добръ⟨,⟩ Ω(л)шанъки налєжачи(х), завъшє зоставали⟨.⟩, а право посполитоє, та(к) статутъ // Волы(н)ски(и), яко и ко(н)- 170 зв.
ституция, выра(з)нє ωпєваютъ, жє хтоколвєкъ добръ яки(х)⟨,⟩ въ споко(и)но(м) дє(р)жа(н)ю пєрє(д) униєю зоставалъ⟨,⟩ то(т) має(т) бє(з) вшєлякого нарушєнъя зоставати⟨,⟩;

трєтяя — показалъ лист[ы] грани(ч)ныє кн(ж)⟨:⟩. Ωстро(з)ского, посє(с)сора и дєдича добръ Ωбуховъски(х)⟨,⟩ и Ωлъшанъски(х)⟨,⟩ которымъ з добрами сусє(д)скими з стє(н)нико(м) ω(д) добръ Копачова, и(х) м(л)⟨:⟩. пановъ Тышовъ⟨,⟩ на то(т) ча(с) дєди(ч)ны(х), а на ωнъ ча(с) є(г)[о] м(л)⟨:⟩. пано(м) Сулъковъскимъ, дє(р)жавъцєю добръ Копачовъскихъ⟨,⟩ выра(з)нє граници ωбуховъскиє⟨,⟩ ω(д) которыхъ на тотъ ча(с) поводовая сторона⟨,⟩ границу собѣ прєтє(н)дує⟨,⟩ та(к)жє ω(д) добръ Ωлъшанъскихъ⟨,⟩ по(з)ваноє стороны дєди(ч)ныхъ⟨,⟩ и ω(д) добръ копачовъскихъ⟨,⟩ у валу Пробитого, прє(з) которы(и) дорога посполитая до Трыполя идє(т)⟨,⟩ и пяты стєнъ трє(х) — Ωбухо(в)скоє, Ωлъша(н)скоє и Копачовъскоє — ωписує(т)⟨,⟩.

---

[7] Далі це ж слово повторене в писарських дужках: «(ωриинально(м)».

[8] Літера «а» виправлена з літери «з».

[9] Літера «у» виправлена з іншої, нерозбірливої, далі закреслена ще одна нерозбірлива літера.

[10] Як видно з дальшого змісту акта, тут пропущене слово «пє(р)шая».

[11] Друга літера «а» виправлена з іншої («у»?).

[12] Можливо, «в посє(с)сии»?

Которы(х) грани(ц) докуме(нт) авътенъты(ч)ны(и)<,> и выра(з)ны(и) продуковавъши<,> понева(ж) се то с привилеωвъ<,> диспозици(и) авъте(н)ты(ч)ныхъ<,> показуе<,> же тые добра Ω(л)шанъка з давны(х) часовъ<,> е(с)че пере(д) униею въ споко(и)номъ де(р)жанъю анътецесора по(з)ваное стороны<,> завъше зоставали, поневажъ тыхъ кгрунътовъ, до Ω(л)шанъки належачихъ<,> бе(з) вшелякое препедиции<,> анътецесорове по(з)ваное стороны<,> а(ж) до ты(х) ча(с) заживали, поневажъ тые добра «Ω(л)шанъка»<,> для то(г)[о] сутъ на(з)ваные, же на(д) ре(ч)кою Ω(л)шанъкою лежа(т)<,> понева(ж) граници ω(д) ки(л)кудеся(т) летъ<,> зъ Ωбуховомъ<,> и с Копачовомъ<,> и з Ω(л)шанъкою выра(з)не су(т) ωбъясненые<,> и давъностю летъ стве(р)жоные<,> теды по(д)лугъ таковыхъ я(с)ныхъ<,> диспозици(и)<:>, пробации и докуменътовъ просилъ умоцованы(и) по(з)вано(и)е стороны<»> абы не тутъ, где сторона поводовая припроводила<,> жа(д)ны(х) докуме(н)товъ на то(т) кгрунтъ не маючи<,> але тамъ, на томъ ме(ст)цу, где сутъ я(с)ные доводы<,> тро(х) кгрунътовъ пяты<;> у валу Пробитого<,> у дороги посполитое<,> у прирожоны(х) знаковъ, докуменътами авъте(н)тычъными стве(р)жоныхъ<,> фунъдована была<,> юри(з)ди(к)ция.

А сторона поводовая слушне и правъне юри(з)дикцию [13] фунъдованую
171 бы(т) поведила на то(м) ме(ст)цу<.>, где // где тепе(р) естъ па(н) по(д)комори(и)<,> пре(з) сторону поводовую припроважоны(и)<,> постановълены(и), с причинъ певъны(х):

и(ж) [14] абовемъ любо то сторона по(з)ваная, княжа е(г)[о] м(л)<:>. Коре(ц)ки(и)<,> ωное имъпукгнуе неякимъ е(к)сътра(к)томъ с кни(г) кгро(д)ски(х) киевъски(х)<,> якобы ро(з)граниче(н)я добръ Ωлъшанице теперешнего по(з)вано(г)[о]<,> а на ω(н) ча(с) княжати е(г)[о] м(л)<:>. Конъста(н)того Ω(с)тро(з)ского, во[ево]ды [15] киевъского<,> з мае(т)ностю месте(ч)ком Копачовомъ межи тымъ же зошлымъ кне(ж)<:>. е(г)[о] м(л)<:>. Ω(с)тро(з)скимъ, воеводою киевъскимъ<,> з ω(д)ное<,> а паномъ Яномъ Сулъковъскимъ и малъжонъкою его, з другое стороны, е(д)накъ же граници не были правъне чиненые, кгды (ж) то(т) ли(ст) грани(ч)ны(и) [16]<,> пре(з) сторону по(з)ваную [17] на то(т) ча(с) продукованы(и)<,> е(ст) приватъны(и)<,> кгды жъ<,> ани по(д)пису вла(с)ное руки<,> кня(ж)<:>. е(г)[о] м(л)<:>. Конъстанъто(г)[о] Ω(с)тро(з)ско(г)[о], воеводы киевъского<,> ани печати власное кня(ж)<:>. е(г)[о] м(л)<:>. въ собе не выражае(т)<,> але [18] только по(д)пи(с) рукъ слугъ вла(с)ныхъ рукода(и)ны(х)<,> кня(ж)<:>. е(г)[о] м(л)<:>. Ω(с)тро(з)ско(г)[о], которымъ тую Ω(л)шаницу, яко на ω(н) ча(с) добра де(р)жавы свое(и), тежъ з слугою [19] свои(м)<,> та(к)же рукода(и)нымъ Сулъковъскимъ, хотячи его тымъ въ заслугахъ е(г)[о] уконъте(н)товати<,> з де(р)жавою его Копачовомъ, яко добрами до Ωлъшанице, на ωнъ ча(с) мае(т)ности свое(и)<,> ба(р)зо прилегълыми, ро(з)граничи(ти) поручилъ и ро(с)казалъ<;>;

другая — же то(т) ли(ст) грани(ч)ны(и) не е(ст) пре(з) кня(ж)<:>. его м(л)<:>. Ωстро(з)ско(г)[о], воеводу киевъско(г)[о], зω(з)на(н)е(м) у кни(г)

---

[13] Літера «ю» виправлена з нерозбірливої букви.
[14] Як видно зі змісту акта, тут пропущене слово «пе(р)шая».
[15] На частині слова «ево» чорнильна пляма.
[16] Літера «г» виправлена з нерозбірливої букви.
[17] Склад «-ну-» виправлений з «-но-».
[18] Літера «л» виправлена з нерозбірливої букви.
[19] Літера «о» виправлена з нерозбірливої букви.

жа(д)ны(х) авътє(н)ты(ч)ныхъ<,> ствє(р)жоны(и)<,> а на ѡста(т)о(к) ани прє(з) жа(д)ную ѡсобу до (к)ни(г) авътє(н)ты(ч)ны(х)<,> пє(р) ѡбълятамъ [20] поданы(и)<;> ани вънєсєны(и)<,> ѡ(д)ко(л) я(в)нє то видєти<,> и по(з)нати<,> жє є(ст) прива(т)ны(и), и ѡ(д)то(л) жа(д)ного валору [21] мєти нє можє(т)<,>;

третяя<,> — и(ж) граници вшєлякиє и сыпа(н)є копъцовъ и(н) фунъдо конътровє(р)со, яко сє то на ѡ(н) ча(с) дѣяло<,> гдє (ж) [22] бє(з) юри(з)ди(к)ции самого по(д)комороѓо албо уряду єго фунъдованоє, вє(н)цъ и бє(з) самыхъ стєнъниковъ припо(з)ванъя, ва(ж)ныє бы(т) нє могутъ<,> кгды (ж) то право посполитоє урядови по(д)комо(р)скому въ руки подало<,>;

чєтвє(р)тая рация и нє послє(д)нє(и)шая — и(ж) тыє слуги кня(ж)<:>. є(г)[о] м(л)<:>. пана воєводы киє(в)ско(г)[о]<,> на ѓраницы [23] высланыє, нє и(н) фунъдо ко(н)тровє(р)со<,> алє ки(л)кадєсять ми(л)<,> ѡ(д) того мє(ст)ца на пущи<,> на(з)ваны(м) Стрыбєжє(м),// назполє<,> албо, сна(т), 171 зв.
подобъно з мє(д)вєдями граничили<.> а граници въшєлякиє<,> и(н) фунъдо ко(н)тровє(р)со є(к)съ рє ѡкули(с) субъє(к)та уна(з)ваныє и ѡ(д)правованыє быти маю(т), яко сє то зъ и(х) докумє(н)ту указує(т);

пятая — и(ж) дєкрєтомъ трибуналъски(м) суровє судови по(д)комо(р)скому албо урядови є(г)[о] ро(с)казано є(ст), абы тыє граници<,> бє(з) жа(д)ноє и и(н)тє(р)ми(с)сии ко(н)чилъ [24], чого сє дєкрєтомъ трибуналъски(м) авътє(н)ты(ч)нымъ въ тєпєрєшнємъ судє<,> по(д)комо(р)скомъ доводи(т)<,>.

А жа(д)ныє [25] границы бє(з) (по)пєрєжаючоє юри(з)ди(к)ции на своємъ пляцу станути<,> нє могутъ, зачимъ тая юри(з)ди(к)ция, за которою тыє граници яко правъныє почато(к) сво(и) брати [26] маю(т), вє(д)лє права посполитого фунъдована быти має(т)<»>. Для чого сторона поводовая проси(т), абы судовънє прє(з) пана по(д)комо(р)о(г)[о] фунъдована была<,> въшєлякиє доводы правъныє в то(и) справє въцалє собє захововъши.

Я, по(д)комори(и), ко(н)тровє(р)си(и) сторонъ ѡбохъ<,> поводовоє само(г)[о] ѡчєвисто и прє(з) умоцованого єє урожоно(г)[о] пана Крыштофа Мишту(р)та<,> а по(з)ваноє — прє(з) умоцованы(х) єє урожоны(х) пановъ [27]<,> Юзєфа Сєни(ц)кого<,> комо(р)ника грани(ч)ного повєту Луцъкого<,> и Крыштофа Шаня(в)ско(г)[о], до суду моє(г)[о] въношоны(х), выслухавъши, и ѡныє добрє у сєбє уваживъши<,> ачъколвєкъ сторона позъваная [28] и(м)пукгнує<,> фунъдации юри(з)ди(к)ции<,> абы нє была тутъ на то(м) мє(ст)цу фунъдована<,> указуючи єксътра(к)тъ с кни(г) кгро(д)ски(х) києвъски(х) ро(з)граничє(н)я добръ Ѡ(л)шаницє з має(т)ностю Копачовомъ<,> мєжи зѡшлымъ кж<:> є(г)[о] м(л)<:>. Ко(с)та(н)ти(м) Ѡ(с)тро(з)скимъ, воєводою києвъскимъ<,> а паномъ Яномъ Сулъковъскимъ и малъжо(н)кою є(г)[о] учинєны(и)<,> которы(и) то ли(ст) грани(ч)ны(и) и(ж) є(ст) прива(т)ны(и) нє при(з)наны(и), а до [29] того и рукою кн(ж)<:>. є(г)[о] м(л)<.>

---

[20] Літера «я» виправлена з нерозбірливої букви.
[21] Літера «в» виправлена з «ф».
[22] «гдє (ж)» написано на місці нерозбірливого слова.
[23] Літера «ы» виправлена з «у».
[24] Буква «н» виправлена з нерозбірливої літери.
[25] Закінчення «ыє» виправлене з нерозбірливого.
[26] Частина слова «-ра-» виправлена з нерозбірливого тексту.
[27] Літера «п» виправлена з «а».
[28] Частина слова «-зъва-» виправлена з нерозбірливого тексту.
[29] Літера «д» виправлена з іншої («ж»?).

нєбо(ж)чика пана воєводы києвъского нє по(д)писаны(и)⟨,⟩. Тєды прихи-
ляючися до дєкрєту трибуналъско(г)[о], которымъ наказано мънѣ, по(д)-
коморому⟨,⟩ тыє граници конъчити⟨,⟩ фунъдацию юри(з)ди(к)ции [30] уряду
моє(г)[о]⟨,⟩ по(д)комо(р)ско(г)[о] на то(м) мє(ст)цу, гдє ѡ(д) стороны поводо-
172 воє // поводовоє є(с)тємъ постановълєны(и) и гдє вжє по (д)вакро(т) фунъ-
дована юри(з)ди(к)ция была, правомъ и въла(с)ности кгрунъто(в) на ѡбєдвє
сторонє ничого нє дерокгуючи, ѡвъшємъ заховуючи въцалє⟨,⟩ ѡбоє(и) сто-
роны права, ѡбороны правъныє и дукъта⟨,⟩ фунъдую и уфунъдовалє(м),
и ѡную во(з)ному єнєралови шляхє(т)ному Сємєнови Зєлє(н)скому ѡбъво-
лати и публиковати ро(с)казалємъ, которы(и) и(ж) ѡбъволалъ и публико-
валъ⟨,⟩ рєляцию свою пєрєдо мъною учинилъ и со(з)налъ⟨,⟩.

Которого дєкрєту умоцованыє стороны по(з)ваноє за пра(в)ны(и) нє
при(и)муючи⟨,⟩ ѡ(д) нє(г)[о] до суду голо(в)ного трибуналу Любєлъского
апєловали⟨,⟩ повєдаючи⟨,⟩ и(ж) слушънє має(т) быти допущона с тыхъ при-
чинъ:

пє(р)шая — жє тая юри(з)ди(к)ция противъко [31] докумє(н)томъ я(с)-
нымъ выра(з)нымъ⟨,⟩ нє [32] на кгрунътє налє(ж)номъ у валу Пробитого⟨,⟩
гдє ся три стєны схожаю(т)⟨,⟩ є(ст) уфунъдована⟨,⟩:

другая — жє то(т) дєкрє(т) проти(в)ко праву посполитому є(ст) фєро-
ваны(и)⟨,⟩;

трєтяя⟨:⟩ — жє в то(м) дє(к)рє(т)є су(т) двоє конътради(к)тория: пє(р)-
вшая [33], жє вцалє заховує права и диспозициє сторо(н) ѡбохъ⟨,⟩ а ты(м) жє
дєкрєтомъ докумєнътъ грани(ч)ны(и) зноси(т)⟨,⟩ зачи(м) є(с)ли зноси(т)⟨,⟩ —
ю(ж) въцалє заховати нє можє⟨,⟩: с которы(х) ко(н)тради(к)тори(и) я(с)нє
сє показує⟨,⟩ жє дє(к)рєтъ нєправънє⟨,⟩ и нєслушънє є(ст) фєрованы(и)⟨,⟩
а затымъ має(т) быти ко(н)цєсибили(с) апєляция⟨,⟩.

А поводовая сторона повєдила, и(ж) тая апєляция сторонє по(з)вано(и)⟨,⟩
допущона быти нє можє(т) с пє(в)ны(х) раци(и)⟨,⟩:

пє(р)въшая — и(ж) конъституция року тисєча пя(т)со(т) ѡ(с)мъдєся(т)
ѡ(с)мого⟨,⟩ таковоє апєляции, и(н) акцє(с)сориѡ заживаноє, борони(т)⟨,⟩
допуща(т) нє по(з)валяєтъ⟨,⟩;

другая — жє статутъ Волы(н)ски(и)⟨,⟩ в ро(з)дѣли чєтвє(р)томъ, о апє-
ляция(х) выражоны(м)⟨,⟩ таковоє апєляции ѡ(д) таковoго дєкрєту, кото-
ры(и) за собою жа(д)ного зы(с)ку⟨,⟩ ани шкоды нє потягаєтъ, допущати за-
бороняєтъ⟨,⟩;

трєтяя — жє дєкрєтъ трибуналъски(и)⟨,⟩ бє(з) вшєляки(х) апєляци(и)
тыє граници ко(н)чи(ти) ро(с)казує, которы(и) ся пєрє(д) судомъ нинєшнимъ
продукує⟨,⟩;

чєтвє(р)тая,— жє ю(ж) панъ по(д)комори(и)⟨,⟩ ѡ [34] допущє(н)є тако-
воє апєляции пєна кгравамини(с) є(ст) въ судє трибуналъскимъ скараны(и).
172 зв. Зачимъ сторона поводовая проси(т),// абы тую апєляцию, яко и(н) лє-
ви(с)симо а(к)цє(с)сориѡ афєктованую, су(д) по(д)комо(р)ски(и) ѡ(д)тя(в)-
ши, до прозєквова(н)я и ко(н)чєнъя ты(х) грани(ц) приступилъ.

---

[30] Друга літера «и» в закінченні виправлена з «ю».
[31] Літера «п» виправлена з «а».
[32] Літера «є» виправлена з «а».
[33] Слово виправлене.
[34] Виносна «д» над «ѡ» перекреслена.

Я, по(д)комори(и), и(ж) фунъдация юри(з)ди(к)ции жа(д)но(и) сторонє кгрунътовъ⟨,⟩ ани по(з)ваному у(и)мує(т) [35], ани поводови придає(т), а до того жє дєкрє(т) трибуналъски(и)⟨,⟩ апєляции абъ акцєсориѡ допу(с)чати борони(т)⟨,⟩ тєды таковоє апєляции нє допущаю⟨»⟩.

А [36] умоцованыє стороны по(з)ваноє стоєчи мо(ц)но⟨,⟩ при въшєляки(х) ѡборонахъ вышє(и) мєнованы(х)⟨,⟩ и апєляции и(н)тє(р)поновано(и) ничо(г)[о] нє дєрокгуючи⟨,⟩ протє(с)товалисє имєнє(м) по(з)ваны(х) солєнитє(р)⟨,⟩ дє прозєквє(н)да кграваминє єтъ да(м)ни(с). Я-(м) сє тє(ж) рєпротє(с)товалъ, жє-мъ та(к) вє(д)лє права и дєкрєту трибуналъского⟨,⟩ и слушности самоє⟨,⟩ быти розумєлъ⟨,⟩.

По которомъ дє(к)рєтє фунъдова(н)я юри(з)ди(к)ции урожоны(и) єго м(л)⟨:⟩. Гєрємияшъ Тыша Быковъски(и), урожоны(х) пановъ⟨,⟩ Кгабриєля, Павъла и Яна⟨,⟩ урожоно(г)[о] нєкгды⟨,⟩ є(г)[о] м(л)⟨:⟩. пана Адама Тыши Быковъско(г)[о] потомъковъ позосталы(х), лє(т) нє маючи(х), ѡпєкунъ прирожоны(и)⟨,⟩ чинячи рєтрузию с право(м) своимъ, ѡповєдалъсє и афєктовалъ⟨,⟩ то(г)[о], абы є(г)[о] м(л)⟨:⟩. па(н) по(д)комори(и)⟨,⟩ на томъ мє(ст)цу⟨,⟩у Ѡлъшанъки противъко праву⟨,⟩ посполитому⟨,⟩ и диспозициа(м) [37] я(с)нымъ⟨,⟩на кгрунътє вла(с)номъ Копачовъскимъ дєди(ч)номъ стєнъниковъ⟨,⟩ нє фунъдовалъ юри(з)диции, повєдаючи, жє жа(д)ною [38] мєрою⟨,⟩ нє можє бы(ти) фунъдована юри(з)дикъция⟨,⟩ чинєнъя границъ на кгрунътє Копачовъскомъ с ты(х) причинъ:

пє(р)шая — жє дєкрєтъ трыбуналъски(и)⟨,⟩ нє (с) паны Тышами⟨,⟩ є(г)[о] м(л)⟨:⟩. пану⟨,⟩ бєлъскому, алє з кня(ж)⟨:⟩. є(г)[о] м(л)⟨:⟩. Корє(ц)кимъ, позъванымъ⟨,⟩ а є(г)[о] м(л)⟨:⟩. паномъ бє(л)ски(м), поводомъ⟨,⟩ станулъ⟨,⟩ зачимъ по(д)лугъ то(г)[о] дє(к)рєту ани є(г)[о] м(л)⟨:⟩. па(н) по(д)комори(и)⟨,⟩ києвъски(и)⟨,⟩ ани є(г)[о] м(л)⟨:⟩. па(н) комо(р)никъ⟨,⟩ яко чужого кгрунъту зає(ж)джа(т), такъ на чужомъ кгрунътє фунъдова(т), з уближєнъємъ кгрунъту чужого⟨,⟩ юри(з)ди(к)ции нє можє;

другая — жє и(х) м(л)⟨:⟩. пановє Тышовє⟨,⟩ стє(н)ники, ю(ж) давъно маютъ границу з добрами Ѡбуховъскими а своими дєди(ч)ными Копачовъскими⟨,⟩ которыє авътєнъты(ч)ныє пєрє(д) судомъ тєпєрєшни(м) по(д)комо(р)скимъ показали⟨,⟩;

третяя — и(ж) стє(н)ни(к) кожды(и) // ко(ж)ды(и) стєны своє(и) повинє(н) пилънова(ти)⟨,⟩ а су(д) по(д)комо(р)ски(и) и уря(д) єго нє повинєнъ бє(з)правя⟨,⟩ стєнъникови чинити и прє(з) стєну єго дукъта ѡ(д)правова(ти) виѡлє(н)тє(р), алъбовємъ справа, мєжи двома⟨,⟩ точачаясє, трєтєму нє можє ничого уближати. 173

Зачимъ и(ж) є(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ по(д)комори(и)⟨,⟩ киє(в)ски(и) зъ урядомъ своимъ⟨;⟩ нє патрячи на дєкрє(т) трибуналъски(и)⟨,⟩ и(ж) нє з и(х) м(л)⟨:⟩. паны Тышами⟨,⟩ є(ст) фєрованы(и)⟨,⟩ нє поглєдаючи ани на [39] докумє(н)та я(с)ныє грани(ч)ныє и(х) м(л)⟨:⟩. пановъ Тышовъ⟨,⟩ нє рє(с)пєктуючи⟨,⟩ ани на рєтрузию колълятєраловъ⟨,⟩ виѡлє(н)тє(р) на кгрунътъ вла(с)ны(и) и дово(д)ны(и) стє(н)никовъ⟨,⟩ є(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ по(д)комори(и) києвъски(и)⟨,⟩ с комо(р)н[и]комъ своимъ⟨,⟩ зъєхалъ на уближєнъє

[35] Буква «є» виправлена з нерозбірливої літери.
[36] Виправлено з нерозбірливої літери.
[37] Літера «а» виправлена з нерозбірливої букви.
[38] Літера «ж» виправлена з нерозбірливої букви.
[39] Літера «н» виправлена з нерозбірливої букви.

правъ диспозици(и) [40]<,> нє будучи, нєцєсъситованы(и) [41]<,> дєкрєто(м) трибуналъскимъ<,> привата авътєритатє<,> ку уближенъю кгрунътовъ стє(н)никовъ<,> и(х) м(л)<:>. пановъ Тышовъ<,>на кгрунътє, судови своєму нє по(д)лє(г)лымъ юри(з)ди(к)цию фунъдовалъ<,>. Ѡ которыє въсѣ прєюдиция<,> у(и)мы [42] кгрунътовъ<,> на(д)вєрєжє(н)я правъ и диспозици(и) и(х) м(л)<:>. пановъ Тышовъ<,> ѡ утяжє(н)є ра(з)<,> и повъторы(и) имєнємъ своимъ и имєнємъ и(х) м(л)<:>. пановъ Тышовъ нєдоро(с)лы(х) противъко є(г)[о] м(л)<:>. пану по(д)коморєму києвъскому<,> и урядови єго и противъко єго м(л)<:>. пану бєлъскому<,> свє(д)чилъсє и ѡповєдалъ<,> ѡферуючисє правънє таковоє кри(в)ды доходити<,>.

Противъко которо(и) протє(с)тации я, по(д)комори(и), рєпротє(с)товалємъсє, жє-(м) я ничого виѡлєнътє(р)<,> нє починалъ и жа(д)ного бє(з)правъя никому нє чинилъ<,> алє с пови(н)ности уряду моє(г)[о] за стороною<,> поводовою на мє(ст)цє тоє<,> приєха(в)ши, тутъ, на томъ мє(ст)цу, гдє мєнє сторона поводовая постановила и гдє ю(ж) двакро(т) юри(з)ди(к)ция фунъдована<,> была<,> уфунъдовалємъ<,> которую фунъдациєю ѡстєрєгълємъ цєлости правъ<,> ѡбоє(и) стороны<,>. Зачимъ противъко тоє нє(с)лушноє протєстации, абымъ мєлъ виѡлє(н)тє(р) што починити [43] албо докумє(н)та якиє я(с)ныє грани(ч)ныє<,> ѡ которы(х) панъ Тыша змє(н)ку чинитъ, въ кгрунътъ ѡного въєжъджати<,> и повъторє рєпротє(с)туюсє, кгды жъ
173 зв. ѡны(х) нє показовано<,> пєрєдо мъною<,> то(л)ко // помєнєны(и) є(к)стра(к)тъ<,> гдє граничи(т) княжє є(г)[о] м(л). Ѡ(с)тро(з)ски(и)<,> воєвода києвъски(и), с паномъ Сулъковъскимъ, которы(и) и(ж) нє є(ст) во(д)лугъ права<,> справълєны(и), ани рукою княя(ж)<:>. є(г)[о] м(л)<:>. по(д)писаны(и)<,> ани ѡчєвистє при(з)наны(и) приватъны(и)<,> чєрє(з) слугъ княя(ж)<:>. є(г)[о] м(л)<:>. за два(д)ца(т) ми(л) албо и лєпшъ<,> ѡ(т) то(г)[о] тутъ мє(ст)ца, то є(ст) въ Стрыбєжу учинєны(и)<,> которыє, тамъ сєдєчи, тутъ граничили. Тєды ѡбачивъши ѡного быти нєправънымъ и нєважънымъ<,> таковую юри(з)ди(к)цию мою пра(в)нє и слушнє уфунъдовалємъ<,>.

Противъко которы(м) и є(г)[о] м(л)<:>. па(н) бєлъски(и), пє(р)сонали-тє(р) при судє будучи, яко акъто(р) ты(х) границъ, рєпротєстовалъсє противъ пану Єрємияшови Тыши<,> яко тє(ж) и потомъкомъ нєбожъчика пана Адама Тыши Быковъского<,> и(ж) ѡнъ, кгрунъту пановъ Тышовъ ничого нє ущє(р)бяючи<,> ани собє привълащаючи, на въла(с)номъ своємъ кгрунътє є(г)[о] м(л)<:>. пана по(д)коморого постановилъ<,> и яко пєрє(д) тымъ в то(м) жє тє(р)минє грани(ч)номъ<,> зоставаючи, на то(м) мє(ст)цу по двакро(т) уря(д) по(д)комо(р)ски(и)<,> становилъ<,> такъ-и тєпє(р) на томъ жє кгрунътє своємъ, ничого нє причиняючи<,> стои(т) и граници своє прозє(к)вує(т).

А и(ж) ся того дъня ку вєчорови склонило<,> тєды-м тую справу до дъня завътрєшнєго<,> по(д) тою (ж) мо(ц)ю во(з)ному вышє(и) мєнованому<,> ѡ(д)волати<,> ро(с)казалємъ. При которомъ ѡ(д)воланъю<,> то(т) жє є(г)[о] м(л)<:>. панъ Тыша Быковъски(и)<,> имєнємъ своимъ и имєнємъ урожоны(х) пановъ<,> Кгабриєля<,> Павъла<,> и Яна, урожоно(г)[о] нєкгды<,>

---

[40] Склад «-по-» написаний на місці нерозбірливого.
[41] Частина слова «нєцєсъси» написана іншим чорнилом на витертому місці.
[42] Частина слова «у(и)-» написана на нерозбірливому тексті.
[43] Описка замість «починати».

ɛ(г)[о] м(л)⟨:⟩. пана Адама Тыши Быковъского⟨,⟩ потомъковъ позосталы(х),
летъ нɛ маючихъ, протɛ(с)товалъсɛ⟨,⟩ противъко вɛ(л)можъному ɛ[го] [44]
м(л)⟨:⟩. пану⟨,⟩ каштɛлянови бɛ(л)скому, поводови, и(ж) прɛрɛчоны(и)
ɛ(г)[о] м(л)⟨:⟩. па(н) бɛ(л)ски(и) противъко праву(м)⟨,⟩ ди(с)позициω(м) [45],
на кгрунътъ ихъ м(л)⟨.⟩ пановъ Тышовъ вла(с)ны(и) Копачовъски(и) ɛ(г)[о]
м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)[о] киɛвъско(г)[о] и уря(д) ɛго для фунъдова(н)я
юри(з)ди(к)ции⟨,⟩ прозɛквова[н]я грани(ц) за дɛкрɛтомъ трибуналъскимъ
коронънымъ любɛлъскимъ, мɛжи ɛ(г)[о] м(л)⟨ ⟩ пано(м) бɛ(л)скимъ // бɛ(л)- 174
скимъ, поводомъ, а кня(ж)⟨:⟩. и(х) м(л)⟨:⟩. Корɛ(ц)кими, по(з)ванымп, фɛ-
рованымъ⟨,⟩ ку бɛ(з)правъю и уближɛнъю кгрунътовъ и(х) м(л)⟨ ⟩. пановъ
Тышовъ запровадилъ и до фу(н)дованъя юри(з)ди(к)ции на чужомъ кгрунътɛ
ɛго м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)[о] киɛвъского и уря(д) ɛго нɛцɛситовалъ⟨.⟩.
Ω которое таковое бɛ(з)правъɛ, укривъжɛнъɛ⟨,⟩ и у(и)му кгрунътовъ⟨,⟩
такъ противъко ɛ(г)[о] м(л)⟨ ⟩ пану⟨,⟩ бɛ(л)скому, яко сторонɛ, яко и про-
тивъко ɛ(г)[о] м(л)⟨:⟩. пану по(д)коморому киɛ(в)скому и урядови ɛго, яко
судовымъ, такъжɛ и ω нива(ж)но(ст) фунъдова(н)я юри(з)ди(к)ции и въсɛго
а(к)ту того грани(ч)ного, яко нɛправъного, ра(з) и по(в)торɛ свɛ(д)чилъсɛ
и ωповɛдалъ⟨,⟩ ωфɛруючисɛ [46] таковото укривъжɛ(н)я, утяжɛ(н)я⟨,⟩ и бɛ(з)-
правъя правънɛ доходити⟨,⟩.

А ɛго м(л)⟨.⟩. панъ бɛлъски(и) та(м) жɛ зара(з) рɛпротɛ(с)товалъсɛ⟨,⟩
противъко тымъ жɛ паномъ Тышомъ⟨,⟩ яко и выжɛ(и)⟨,⟩ и(ж) на вла(с)номъ
своɛмъ кгру(н)тɛ Ωбуховъски(м), здавъна до Ωбухова належачимъ⟨ ⟩ на
ры(ч)цɛ Ω(л)шанъцɛ⟨,⟩ ɛго м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)[о] постави(л), вɛ-
нъцъ и то⟨,⟩ жɛ панъ Ерɛмияшъ Тыша⟨,⟩ порозумɛвъшисɛ и змовивъши⟨,⟩
с приятɛли и плɛнипотɛнътами⟨,⟩ стороны по(з)ваноɛ кня(жт) и(х) м(л)⟨:⟩,
хотɛчи ω(д) того кгрунъту въла(с)ности ɛ(г)[о] м(л)⟨:⟩. пана бɛлъско(г)[о]
ω(д)стры(х)нути⟨,⟩ а тымъ възглядомъ, абы ɛ(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ бɛлъски(и)
нɛ мɛлъ мɛ(ст)ца способъного⟨,⟩ до проважɛнъя дукъту своɛго, тотъ конъ-
ди(к)тамɛнъ учинилъ⟨,⟩.

А кгды дъня завътрɛшнɛго, то ɛ(ст) дɛвɛ(т)на(д)цатого мая я, по(д)комо-
ри(и), на тоɛ (ж) мɛ(ст)цɛ уфунъдованъя юри(з)ди(к)ции зъɛха(в)ши, помɛ-
нɛному во(з)ному сторонъ до справы приволати ро(с)казалɛмъ⟨,⟩ тɛды умо-
цованы(и) стороны по(з)ваноɛ, стоɛчи мо(ц)но при ωборонахъ выжɛ(и) н(н)-
тɛ(р)понованыхъ⟨,⟩ апɛляция(м) и протɛстация(м) [47]⟨,⟩ ничого нɛ уближаю-
чи, повɛдилъ⟨,⟩ и(ж) по(з)ваная сторона тɛ(р)мину мɛти нɛ можɛ зъ вɛлю ра-
ци(и):

пɛ(р)шая — жɛ кгды актъ тɛпɛрɛшнихъ границъ⟨,⟩ такъ за дɛкрɛтомъ
трибуналъскимъ⟨,⟩ яко и за и(н)нотɛ(с)цɛнъциɛю [48] ɛ(г)[о] м(л)⟨:⟩. пана по(д)-
коморо(г)[о]⟨,⟩ киωвъского⟨,⟩ въ року тɛпɛрɛшнɛмъ тисɛча шɛ(ст)со(т)
три(д)ца(т) дɛвято(м) м(с)ца фɛвъраля два(д)ца(т) ω(с)мо(г)[о] дъня⟨,⟩ при-
пада(л),// прɛ(з) ɛ(г)[о] м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)[о] киɛвъско(г)[о] для 174 зв.
нɛбɛ(з)пɛчɛнъства⟨,⟩ сурового, ω(д) татар, наступуючого, тɛ(р)мɛ(н) то(т)

[44] Після букви «ɛ» чорнильна пляма.
[45] Літера «ω» виправлена з нерозбірливої букви.
[46] Літера «ω» виправлена з нерозбірливої букви.
[47] В словах «апɛляция(м) и протɛстация(м)» літера «я» виправлена з нерозбірливої букви.
[48] Перша літера «ц» виправлена з «т».

былъ ѡ(д)рочоны(и)⟨,⟩ єго м(л)⟨:⟩. панъ комо(р)никъ грани(ч)ны(и)⟨,⟩ мимо вєдомо(ст) и волю єго м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморого⟨,⟩ києвъского⟨,⟩ такъжє и мимо листы ѡ(д)рочоныє для ѡ(д)правованъя и сужє(н)я тоє справы грани(ч)ноє на кгрунътъ два(д)ца(т) ѡ(с)мо(го) [49] дъня⟨,⟩ февъраля зъєхалъ⟨,⟩ былъ⟨,⟩ и тую справу судилъ и дєкрєта фєровалъ⟨,⟩;

другая — занєсєная є(ст) протє(с)тация⟨,⟩ ѡ(д) [50] тєпєрєшънєє стороны по(з)ваноє⟨,⟩ и(ж) ю(ж) є(ст) запо(з)ваны(и) панъ комо(р)никъ⟨.⟩ до (з)нєсєнъя нєслушного⟨,⟩ и нєпра(в)ного того дєкрєту своєго уфунъдованъя юри(з)дикъции на мє(ст)цу нєналє(ж)но(м)⟨,⟩ и любо ты(м) дєкрєтомъ панъ комо(р)никъ тє(р)минъ ко(н)сє(р)вовалъ, єднакъ⟨,⟩ доложилъ и того⟨,⟩ и(ж) за по(з)вомъ по(д)комо(р)скимъ⟨,⟩ которо(г)[о] тє(р)мину, с по(з)ву по(д)комо(р)ского припадаючого, конє(ч)нє, по(д)лугъ⟨,⟩ права по(с)политого⟨,⟩ въчє(с)ного выда(н)я по(з)ву⟨,⟩ авътє(н)тыцє рєляциєю во(з)ного⟨,⟩ довєсти [51]⟨,⟩ чого⟨,⟩ жє⟨,⟩ нє доводи(т), а на томъ⟨,⟩ ко(н)сє(р)вова(н)ю акъту⟨ ⟩ уфунъдованя юри(з)ди(к)ции сади(т)⟨,⟩ которы(и) акътъ на своємъ пляцу⟨,⟩ зостати нє можє(т)⟨,⟩ и прє(з) дєкрє(т) суду головъно(г)[о] трыбуналъско(г)[о]⟨,⟩ можє быти⟨,⟩ касованы(и)⟨,⟩; тєды жа(д)нымъ способомъ⟨,⟩ тє(р)минъ тєпєрєшни(и) слу(ш)ны(и) и правъны(и)⟨,⟩ зналєзєны(и) [52] быти нє можє, понєважъ за запо(з)ванъємъ⟨,⟩ пана комо(р)ника⟨,⟩ суды ѡного су(т) и(н) дубиумъ вокованыє⟨,⟩;

трєтяя⟨:⟩ — по(з)ваная сторона за листомъ ѡ(д)рочонымъ⟨,⟩ на дє(н) два(д)ца(т) ѡ(с)мы(и) фєвъраля припадаючи(и), тє(р)мину мєти нє можє⟨,⟩ бо тыє листы ѡ(д)рочоныє прє(з) су(д) комо(р)никовъ сутъ на(д)во(нт)лоныє⟨,⟩ а што бо(л)ша⟨,⟩ — жє сторона по(з)ваная⟨,⟩ и(л)лєкгалитатємъ ты(х) дєкрєто(в) въ судє голо(в)но(м) трибуналъскомъ⟨,⟩ Любєлъскомъ прозєквуєтъ.

С ты(х) тєды причинъ вышє(и) мєнованы(х) и (з) и(н)ши(х) вєлю раци(и)⟨,⟩ и(н)тє(р)понованы(х)⟨,⟩ просилъ умоцованы(и) стороны по(з)ваноє ѡ(д) тє(р)мину во(л)ности, и(н)шиє ѡбороны правъныє въцалє заховуючи.

175 А сторона поводовая, є(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ бєлъски(и), прє(з) // прє(з) плєнипотє(н)та своє(г)[о] слушны(и) и правъны(и) тє(р)минъ до роспира(н)я сє правъного сторонє по(з)вано(и) бы(т) повєдила, албовємъ⟨,⟩ то(т) тє(р)минъ зъ ѡ(д)рочє(н)я ли(с)то(в)ного прє(з) є(г)[о] м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморого⟨,⟩ на афє(к)тацию стороны по(з)ваноє [53], котороє [54] то ѡ(д)рочєнъє на ѡнъ ча(с) плєнипотє(н)тъ стороны по(з)ваноє пєрє(д) паномъ комо(р)никомъ⟨,⟩ продуковалъ⟨,⟩ и за тымъ ѡ(д)рочє(н)ємъ усилънє афєктовалъ, абы панъ комо(р)никъ, прихиляючисє до листу ѡ(д)рочно(г)[о] є(г)[о] м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)[о]⟨,⟩ тую справу грани(ч)ную⟨,⟩ на и(н)ши(и) ча(с) ѡ(д)ложилъ и ѡ(д) сужє(н)я супє(р)сєдовалъ⟨,⟩ уро(с)лъ и выникнулъ⟨,⟩. Што сє з ли(с)ту ѡ(д)ро(ч)ного я(с)нє указує(т)⟨,⟩ въ чомъ и(ж) сє афє(к)тации стороны по(з)ваноє досы(т) стало⟨,⟩. Тєды⟨,⟩ єє на тотъ ча(с) конътрадиковати [55] нє можє:

---

[49] Слово написане на місці нерозбірливого.

[50] Перед цим словом закреслена якась нерозбірлива літера.

[51] Можливо, далі пропущене слово «потрєба»?

[52] Літера «а» виправлена з нерозбірливої букви.

[53] Слово далі повторене в писарських дужках: «(по(з)ваноє)». При повторі частина слова «ван» написана на місці іншого, нерозбірливого тексту.

[54] Літера «о» виправлена з «ы».

[55] Друга літера «а» виправлена з нерозбірливої букви.

кгды (ж) и(н) юрε нихилъ<,> фрустра ε(т) кво(д) сεмε(л) плякуи(т) куи(с) амплиусъ дисплицεрε<,> нεкви(т)<,>;

другая — и(ж) плεнипотε(н)тъ стороны по(з)ваноε ко(н)сε(р)вацию [56] тε(р)мину, ωбомъ сторонамъ<,> бε(з) припо(з)ву на ωнъ ча(с) зложоного<,> нε рεпукгновалъ<,> и ωвъшεмъ доброволънε на(н) по(з)волилъ<,> албовεмъ ω(д) ωного тε(р)мину, противъко которому тεпε(р)<,> пукгнуε, жа(д)ноε апεляции ω(д) того дεкрεту<,> нε и(н)тε(р)поновалъ ани провоковалъ<,> ани жа(д)ноε протεстации нε учинилъ<,> зачимъ ю(ж)<,> на томъ тε(р)минε вεспрε(ц)<,> ту(т) того нε можε, алε справитисε ε(ст) повинεнъ.

Для чого сторона поводовая<;> проси(т)<,> абы су(д) по(д)комо(р)ски(и), ω(д)тявъши тыε нεправъныε ωбороны стороны по(з)ваноε<,> ωно(и) в то(и) справε у(з)навъши тε(р)минъ слушны(и), справитисε наказалъ<,> далъшиε пробациε<,> правъныε<,> до тоε справы налεжачиε, въцалε собε заховавъши<,>.

Я<,> по(д)комори(и), конътровε(р)си(и) сторонъ ωбохъ выслухавъши и ωныε добрε у сεбε уваживъши, понεважъ ли(ст) ω(д)рочоны(и), ω(д) мεнε [57] в то(и) справε выданы(и), на тε(р)минε чεрε(з) пана комо(р)ника ω(д)правуючимъ прε(з) плεнипотεнъта по(з)ваноε стороны пана Шаня(в)ско(г)[о] юдициалитε(р) ε(ст) до суду ωно(г)[о] [58] поданы(и)<,> при которомъ поданъю то(т) жε панъ Шаня(в)ски(и) // афεктовалъ то(г)[о], абы то(т) тε(р)минъ 175 зв.
во(д)лугъ ω(д)рочεнъя моεго на ча(с) вышъмεнованы(и) бы(л) ω(д)ложоны(и)<,> то ε(ст) на дε(н) ω(с)мъна(д)цаты(и) м(с)ца мая, в чомъ и(ж) сε афεктации ε(г)[о] досы(т) стало, жε панъ комо(р)никъ, тую справу ω(д)рочивши, тε(р)минъ сторонамъ ωбудвумъ зложилъ и кромъ вшεлякого припо(з)ву заховалъ<,> противъко которому ω(д)рочε(н)ю и а(к)тови тому<,> ω(д) плεнипотεнъта по(з)ваноε стороны<,> на ωнъ ча(с) жа(д)ная протε(с)тация<,> ани ω(д) дεкрεту εго апεляция нε зашла, тεды я, тε(р)минъ слу(ш)ны(и) в то(и) справε у(з)на(в)ши, сторонамъ ро(с)пиратисε наказую<,> [59].

А умоцованы(и) стороны по(з)ваноε, захова(в)ши собε вшεлякиε ωбороны правъныε вцалε<,> апεловалъ ω(д) таковаго дεкрεту<,> нεправъного и нε(с)лу(ш)ного с тоε причины<,> жε противъко докумεнътомъ я(с)нымъ и слушности само(и) ε(ст) фεрованы(и)<,>. А сторона поводовая повεдила<,> и(ж) тая апεляция сторону по(з)ваную по(т)кати нε можε<;> с пε(в)ны(х) раци(и)<,>:

пε(р)шая — и(ж) ю(ж) дεкрε(т) трибуналъски(и)<,> низи а сεнътε(н)циа<,> дεфинитива <,> апεляции допустити по(з)воляε(т), ω(д)ко(л) зна(т), жε тыε граници ко(н)чити ро(с)казуε;

другая — жε εε сторона по(з)ваная а лεви(с)симо а(к)цε(с)сориω противко я(с)ному праву<,> афεктуε<,> для чого сторона поводовая проситъ<,> абы по(з)ваному тая апεляция по(з)волεна нε была<,>.

Я, по(д)комори(и), тоε апεляции по(з)вано(и) сторонε нε допустилεмъ<,>. А плεнипотε(н)товε<,> по(з)ваноε стороны, дε прозεквε(н)да кграваминε εтъ да(м)ни(с) протε(с)товалисε<,>. Я-(м) сε тε(ж) рεпротε(с)товалъ<,> и(ж) такъ во(д)лε права и дεкрεту трыбуналъско(г)[о] быти розумεлεмъ<,>.

---

[56] Літера «ц» виправлена з «т», літера «ю» — з іншої, нерозбірливої букви.
[57] Літера «м» виправлена з «н».
[58] Далі в писарських дужках повторене слово «(ε(ст))».
[59] Літера «ю» виправлена з нерозбірливої букви.

А въ роспира(н)ю то(т) же умоцованы(и)⟨,⟩ стороны по(з)ваное⟨,⟩ захова(в)ши собѣ вшелякие ωбороны правъные въцале, апеляциω(м) и протε(с)тациω(м) [60] и(н)тε(р)понованымъ ничого не дерокгуючи, поведилъ⟨,⟩ и(ж) ε(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ белъски(и) прозεквовати тое справы грани(ч)ное не можетъ⟨,⟩ с ки(л)ку причинъ⟨,⟩:

176 пε(р)шая⟨,⟩ — же в по(з)ве своемъ // своемъ ωрииналъно(м) ду(к)ту, ω(д)ко(л)⟨,⟩ тεпε(р) тε(р)мину(м) [61] бере а кво, не выразилъ и не меновалъ⟨,⟩;

другая — же на Ωлъшанъку, ω(д) которое пяты бере, жа(д)но(г)[о] права и жа(д)ное диспозиции не показуε; ε(ст) другая⟨,⟩ Ωлъшанъка, местечъко княя(ж)⟨:⟩. ε(г)[о] м(л)⟨:⟩. Доминика ⟨,⟩ Ωстро(з)ско(г)[о]⟨,⟩: ε(с)ли до тамътое якую претенъсию⟨,⟩ собе быти розумеε(т)⟨,⟩ до которое та(к)же маетъ прилε(г)ло(ст) кгрунътовъ своихъ Ωбухо(в)ски(х)⟨,⟩ которыми усилуетъ на ки(л)кана(д)ца(т) ми(л)⟨,⟩ кгру(н)товъ и маε(т)ностε(и) чужи(х) забрати⟨,⟩ бо ту(т) рε(ч)ками⟨,⟩ Кра(с)ною⟨,⟩ Стугъною⟨,⟩ Ω(л)шанъкою⟨,⟩ и иными ω(д) вε(р)хови(н), до которое жа(д)ное претенъсии не маε(т)⟨,⟩ ажъ вни(з)⟨,⟩ где которая з ни(х)⟨,⟩ яко се давъго [62] ро(с)тεгаε(т) на ки(л)ка ми(л)⟨,⟩ въ Днепръ въпадаю(т)⟨,⟩ усе забра(т) усилуетъ⟨,⟩;

третяя — же сторона по(з)ваная и(н) ко(н)трариумъ ди(с)позициε я(с)ные⟨,⟩ и дово(д)ные на добра Ωлъшанъку⟨,⟩ и приналε(ж)ности ее продукуе⟨,⟩ зачимъ бо(л)шая маε(т) быти пробациа при то(и) стороне⟨,⟩ которая докумε(н)та⟨,⟩ на добра указуε(т)⟨,⟩ и титулъ права дедукуε⟨,⟩.

А ижъ поводовая сторона жа(д)ного титулу⟨,⟩ жа(д)ное пробации на тые добра⟨,⟩ которые собе черε(з) граници ви(н)диковати усилуε(т) [63]⟨,⟩ тεды с тыхъ причинъ выжε(и) менованыхъ⟨,⟩ и (з) и(н)ши(х) и(н)фεрованы(х) именемъ по(з)ваное стороны⟨,⟩ просилъ [64] ω(д) неналε(ж)но(г)[о] а(к)тора во(л)ности⟨,⟩ и(н)шие ωбороны правные въцале заховуючи⟨,⟩.

А сторона поводовая налε(ж)ны(м) себе до чинε(н)я⟨,⟩ в то(и) справе грани(ц) быти поведила, абовемъ право посполитое⟨,⟩ дохожε(н)я кгрунъту и въла(с)ности своε(и)⟨,⟩ ты(м) способомъ грани(ц)⟨,⟩ яко на(и)певъне(и)шимъ целемъ⟨,⟩ а не ина(к)шимъ доходити по(з)валяетъ и ро(с)казуε(т), чо(г)[о] и(ж) сторона поводовая яко вла(с)ности своε(и)е доходи(т)⟨,⟩ а до того же права я(с)ные⟨,⟩ привилея и диспозициε⟨,⟩ я(в)ные⟨,⟩ и до (к)ни(г) при(з)наные⟨,⟩ продукуε⟨,⟩ тεды тежъ налε(ж)нымъ поводо(м) до чиненъя⟨,⟩. Для чого сторона поводовая проси(т), абы судъ, налε(ж)ное пово(д)ство ωного у(з)навъши, стороне по(з)ваню(и) в то(и) справе⟨,⟩ далε(и) справо-
176 зв. ва(т)се и поступовати наказалъ, далъшие⟨,⟩ яко выжε(и), пробациε // пробациε [65] в то(и) справе собе заховавъши.

Я, по(д)комори(и), ко(н)тровε(р)си(и) сторонъ ωбохъ выслухавъши и ωные у себе уваживъши⟨,⟩ прихиляючисε до декрету трибуналъского⟨,⟩ в то(и) справе фεрованого⟨,⟩ которымъ судъ трибуналъски(х)[!] по въси(х) и(н)ста(н)циа(х)⟨,⟩ наказалъ, абы(м) тые граници конъчилъ⟨,⟩ тεды я, ω(д)тявъши ωбороны по(з)ваного⟨,⟩ в то(и) справе въношоные, налε(ж)-

---

[60] В словах «апεляциω(м) и протεстациω(м)» літера «ω» виправлена з іншої («а»?).
[61] Закінчення «у(м)» виправлене з нерозбірливого.
[62] Описка замість «довъго».
[63] Можливо, далі пропущено «не показуε»?
[64] Закінчення «-лъ» виправлене з нерозбірливого.
[65] Літера «п» виправлена з «а».

но(г)[о] актора у(з)навъши⟨,⟩ сторонє по(з)вано(и) поступовати наказую⟨,⟩. Которого декрету умоцованыє стороны по(з)ваноє за правъны(и) нє при(и)муючи, ѡ(д) нєго до суду головъного⟨,⟩ трибуналу Любєлъско(г)[о] апєловали. Я-(м) и(м) тоє апєляции, и(ж) дєкрє(т) трибуналъски(и) боронитъ, нє допустилємъ⟨,⟩. А ѡны ѡ попа(р)тъє єє, кгравємєнъ [66] и ѡ шкоды протє(с)товалисє⟨,⟩. Я-(м) сє тєжъ рєпротє(с)товалъ, и(ж) такъ вє(д)лє права быти розумєлємъ⟨,⟩.

А въ поступованъю⟨;⟩ то(т) жє умоцованы(и) стороны по(з)ваноє, захововавъши собє въшєлякиє ѡбороны⟨,⟩ правъныє въцалє⟨,⟩ апєляциѡ(м)⟨,⟩ и протє(с)тациѡмъ⟨,⟩ и(н)тє(р)понованымъ ничого нє дєрокгуючи, повєдилъ⟨,⟩ и(ж) позовъ, прє(з) поводовую сторону⟨,⟩ по(д)нєсєны(и)⟨,⟩ є(ст) нєпоря(д)ны(и)⟨,⟩ албовємъ⟨,⟩ того по(з)ву на то(т) тє(р)минъ⟨,⟩ выдано(г)[о] нє стосовалъ⟨,⟩ и нє (з)годилъ⟨,⟩ с по(з)вомъ ѡрийналънымъ, до границъ выданымъ, и болъшє(и) урочи(с)къ въ по(з)вє пє(р)шомъ⟨,⟩ анижєли въ тєпєрєшнємъ⟨,⟩ спецификовалъ⟨,⟩ а што болъшая — и(ж) въ позвє ѡрииналъномъ, въ апєляцию ѡ(д) суду зємъского на трыбуналъ выточоную⟨,⟩ въписа(н)ны(м) початокъ дукъту⟨,⟩ ѡ(д) вє(р)ховинъ рєчокъ⟨,⟩ Кра(с)ноє⟨,⟩ Кривоє, до которы(х) жа(д)ного прєтє(к)съту⟨,⟩ никгды нє мєлъ⟨,⟩ хотєчи възяти написалъ⟨,⟩ а въ другомъ по(д)комо(р)скомъ⟨,⟩ тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ ма(р)ца⟨,⟩ дєсятого дъня — цофънувъшисє ѡ(д) ри(ч)ки Ѡлъшанъки⟨,⟩ и тутъ у ри(ч)ки Ѡлъша(н)ки єго м(л)⟨.⟩ пана по(д)коморого постановилъ⟨,⟩ чого чинити нє моглъ⟨,⟩ ѡ што зара(з) в [67] онъ ча(с) проти(в)ко єго м(л)⟨.⟩ пану по(д)коморєму⟨,⟩ яко и противъко тєпєрєшнєму акторови⟨,⟩ протє(с)тациа за(и)шла, и такая вариациа по(з)ву была задавана⟨,⟩ ты(л)ко жє аб акцє(с)сориѡ ѡ(д) уфунъдованъя юри(з)ди(к)ции [а]пєляциа⟨,⟩ была допущона⟨.⟩ А тєпє[р]є(ш)нє(г)[о] // а тєпєрє(ш)нє(г)[о] позву⟨,⟩ ани с пє(р)шимъ ѡрииналънымъ, ани с другимъ по(д)комо(р)скимъ⟨,⟩ тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ нє (з)водилъ, вєликую и (з)на(ч)ную вариацию учинилъ⟨,⟩. Зачимъ и(ж) въ правє посполито(м)⟨,⟩ вариациа жа(д)ная мє(ст)ца мєти нє можє⟨,⟩ тєды и за таковы(м) поварованы(м) [68] по(з)вомъ тая справа⟨,⟩ прозєквована быти нє можє, и то(т) позовъ поря(д)ны(и) нє є(ст)⟨,⟩. З ты(х) тєды причинъ⟨,⟩ просила сторона по(з)ваная ѡ(д) нєпоря(д)ного по(з)ву волъности⟨,⟩ и(н)шиє ѡбороны правъныє въцалє заховуючи⟨,⟩.

А сторона поводовая повєдила, и(ж) илълєкгалитатє(м) в то(и) справє задавати нє можє сторона по(з)ваная⟨,⟩ звлаща с тоє (ж) рации⟨,⟩ жє сторона поводовая болъшє(и) положити бы мєла⟨,⟩ в пє(р)шомъ по(з)вє своємъ урочищъ⟨,⟩ анижєли въ тєпєрєшнємъ⟨,⟩. Албовє(м) єжєли ква(н)титатємъ сумы якоє въ позовъ въложоноє и ю(ж) дєкрєтомъ комъпробациѡни(с) в ораториє ликъвиданътємъ⟨,⟩ ка(ж)дому ѡ(д)ступити, а мєнъшую суму якоє кванътитатємътє(м) [69]⟨(⟩ любо ѡрииналитє(р)⟨,⟩ въ позовъ болъшая вложона бы была⟨,⟩ ⟨)⟩ єстъ во(л)но, поготовъю и бо(л)шє(и) ча(с)тє(и) к(г)рунъту⟨,⟩ на мєнъшо(и) пєрєставаючи⟨,⟩ уступити можє⟨;⟩. И право посполитоє того никому нє боронитъ⟨,⟩ ани того сторона по(з)ваная правомъ указати

---

[66] Помилково замість «кграваменъ» літера «а» виправлена з нерозбірливої («ж»?).
[67] Виправлено з нерозбірливого тексту.
[68] Помилково замість «повариованы(м)».
[69] Описка замість «кванътитатємъ».

и довести може, кгдыжъ то є(ст) инъ ωпєкъциωнє[69a]⟨,⟩ актори(с) и въсєє
кри(в)ды уступити[70]⟨,⟩ нє то(л)ко[71]⟨,⟩ бы сє мє(н)шою нагородою и(н)юриє
и(л)лятє конътєнътова(ти). А ни то и(л)лєкгалитати ку(и)ви(с)[72]⟨,⟩ яко сторона
по(з)ваная мєти хочєтъ⟨,⟩ а ни вициω у(л)ло⟨,⟩ аликво дєфє(к)ту цитациωни(с),
алє рачє(и) нєвєдомостю кгрунътовъ⟨,⟩ абъсєнъти(с) па(р)ти(с)
акторєє и(н) га(к) ди(с)та(н)циа лоци⟨,⟩ рєзидє(н)ти(с)⟨,⟩ которая сє конъє(к)циωнє
рєи ωкули(с) субиє(к)тє а(д)⟨.⟩ ко(н)тикгуитатємъ фунъди рєфєрє(н)ти(с)
уважити и направити може(т)⟨,⟩. Импутари дєбє(т). Зачимъ
тыє є(к)съцєпъциє стороны по(з)ваноє жа(д)ноє ваги нє маютъ, ани рєм
па(р)ти(с) а(д)вє(р)сє⟨,⟩ стабилирє могут. Для чого проситъ сторона поводовая⟨,⟩
177 зв. абы судъ // абы судъ по(д)комо(р)ски(и), ωныє за нєправъныє и нєва(ж)ныє
быти у(з)навъши, сторонє по(з)вано(и) въ справє ω(д)повєда(т)
наказалъ⟨:⟩.

Я, по(д)комори(и), конътровє(р)си(и) сторонъ ωбохъ выслухавъши и
ωныє у сєбє уваживъши, ачъколвєкъ сторона по(з)ваная⟨,⟩ и(л)лєкгалитатємъ
по(з)вови задаєтъ⟨,⟩ жє бо(л)шє(и) положоно урочискъ въ пє(р)шомъ
по(з)вє по(д)комо(р)скомъ, на дє(н) дєсяты(и) м(с)ца ма(р)ца въ року прошломъ
тисєча шє(ст)сотъ три(д)цатъ второ(м) выданымъ⟨,⟩ анижели въ тєпєрєшнємъ,
є(д)накъ и(ж) во(д)лугъ самоє слушности во(л)но акторови⟨,⟩ с
ко(н)сциє(н)циєю своєю пораховавъшисє, прєтє(н)сии своєє умнє(и)шити⟨,⟩
тєды я⟨,⟩ уваживъши⟨,⟩ и(ж) то и(н) ωбъциωнє акторовє(и)[73] завъшє зоставає(т)⟨,⟩
нє видєчи жа(д)ного дєфєкъту в томъ по(з)вє пра(в)ного[74], ω(д)тявъши
є(к)сцєпъциє по(з)ваноє стороны, пєрє(д) судомъ моимъ вношоныє⟨,⟩
за пра(в)ны(и) ωно(го)[75] у(з)наваю⟨,⟩ и по(з)вано(и) сторонє ω(д)повєдати
наказую⟨,⟩. Которо(г)[о] дєкрєту⟨,⟩ умоцованыє стороны по(з)ваноє за
правъны(и) нє при(и)муючи, ω(д) нєго до суду головъного трыбуналу Любєлъского
апєловали⟨.⟩ Я-мъ имъ тоє апєляции⟨;⟩ нє допустилъ⟨,⟩. А ωни ω
попа(р)тъє єє, кгравамєнъ и ω шкоды⟨,⟩ свє(д)чилисє⟨,⟩. Я-мъ сє тєжъ
рєпротє(с)товалъ⟨,⟩ и(ж) такъ во(д)лє права быти розумє(м).

А в ω(д)повєданъю то(т) жє умоцованы(и) стороны по(з)ваноє, захова-въши
собє вшєлякиє ωбороны правъныє въцалє⟨,⟩ апєляциωмъ и протє(с)тациωмъ
и(н)тє(р)понованымъ ничого нє дєрокгуючи⟨,⟩ сусъпє(н)сии афєктовалъ,
ажъ сє за запо(з)ва(н)є(м) пана комо(р)ника⟨,⟩ до по(д)нєсє(н)я⟨,⟩ и
скасованъя уфунъдованъя прє(з) ωно(г)[о] мимо ли(ст) ω(д)рочоны(и) юри(з)ди(к)ции
ку шкодє по(з)ваного въ судє головъномъ трыбуналъскомъ прє(з)
ро(з)судокъ суду трыбуналъско(г)[о] ко(н)чи(т)⟨,⟩ котороє запо(з)ванъє
зара(з) пєрєдо мънє, по(д)коморимъ, продуковалъ⟨,⟩ и ажъ бы дєкрєта тєпєрєшъниє⟨,⟩
в то(и) справє нєправънє фєрованыє, были прє(з) судъ головъны(и)
трыбуна(л)ски(и) Любєлъски(и) дицидованыє⟨,⟩.

178 А сторона // поводовая повєдила⟨,⟩ и(ж) сторону по(з)ваную тая су(с)пєнъса,
а(д) дєцизиωнємъ кавъзє⟨,⟩ прозєквєнъдарумъ моциωнумъ єтъ
апєляциωнумъ и(н)тє(р)позитару(м) прє(з) тєпє(рє)шнюю сторону по(з)ваную

[69a] Описка замість «ωпозициωнє».
[70] Частина слова «ус-» виправлена з нерозбірливого тексту.
[71] Літера «к» виправлена з нерозбірливої букви.
[72] В цьому слові між складами «ку» та «ви(с)» є ще дві закреслені нерозбірливі літери.
[73] Літера «а» виправлена з нерозбірливої букви.
[74] Частина слова «прав-» написана на місці нерозбірливого тексту.
[75] Обидві літери «о» виправлені з нерозбірливих букв.

афє(к)тованая, потъкати нє може, кгдыжъ справа ка(ж)дая<,> свои(м) торємъ и поря(д)комъ идє(т), и справа справы нє гамує<,> алє зостає въцалє прозєквуциω<,> апєляциωни(с) и кгравамини(с) сторонє по(з)вано(и)<,> и(н) ква(н)ту(м) дє юрє ко(м)пециєритъ<,> єжели прозєквовати будє(т) хотѣла<,> бє(з) вшєлякоє рєморы<,> а(к)ции тєпєрє(ш)нєє грани(ч)ноє стороны поводовоє<,>. Прото проситъ сторона поводовая<,> абы су(д) по(д)комо(р)ски(и)<,> тую су(с)пє(н)сию, яко нєправъную стороны по(з)ваноє ω(д)тявъши, ωно(и) скутєчънє ω(д)поведати наказалъ, доводы правъныє въцалє собє захова(в)ши.

Я, по(д)коморы(и), конътровє(р)си(и) сторонъ ωбохъ выслухавъши и ωныє у сєбє уваживъши<,> су(с)пє(н)су, чєрє(з) по(з)ваную сторону афектованую, на сторону ω(д)ложивъши скутє(ч)нє ω(д)поведати наказую<.>, которо(г)[о] дєкрєту умоцованыє стороны по(з)ваноє за пра(в)ны(и) нє при(и)муючи<,> ω(д) нє(г)[о] до суду головъного трыбуналу Любєлъско(г)[о] апєловали<,>. Я-(м) и(м) тоє апєляции нє допустилъ<,>. А ωни ω попа(р)тъє єє, кгравамє(н) и ω шкоды свє(д)чилисє<,>. Я-(м) сє тє(ж) рєпротє(с)товалъ, жє-мъ такъ во(д)лє права быти розумєлъ<,>.

А ижъ сє того дъня ку вєчорови склонило<,> тєды-мъ тую справу во(з)ному выше(и) мєнованому до дъня завътрєшнєго по(д) тою (ж) мо(ц)ю ω(д)волат[и] ро(с)казалємъ<,>. А кгды дъня завътрєшнєго два(д)цато(г)[о] мая<,> на тоє (ж) мє(ст)цє прєзєнътовалємъсє<,> и сторонъ до справы тому жъ во(з)кому приволати ро(с)казалємъ<:>, та(м) є(г)[о] м(л)<:>. панъ Гєрємияшъ Тыша Быковъски(и) имєнємъ своимъ<,> и имєнємъ урожоны(х) и(х) м(л)<:>. пано(в) Кгабриєля, Павъла<,> и Яна<,> урожоно(г)[о] нєкгды є(г)[о] м(л)<:>. пана Адама Тыши Быковъско(г)[о] пото(м)ко(в) позосталы(х), лєтъ нє маючихъ, жало(с)нє и ωбътя(ж)ливє протє(с)товалъсє<,> противъко вє(л)мо(ж)ному // є(г)[о] м(л)<:>. пану каштєлянови бєлъскому, поводови, и є(г)[о] 178 зв
м(л)<:>. пану по(д)коморєму києвъскому<,> и пану комо(р)никови грани(ч)ному, яко судовымъ, и(ж) и(х) м(л)<:>., мєжи двома сторонами граници ω(д)правуючи<,> трєтє(и) сторонє, стє(н)нико(м), противъко правомъ<,> и диспозициωмъ я(с)нымъ<,> кгрунътъ и(х) вла(с)ны(и) ωдо(и)мую(т)<,> и вєликиє[76] ωны(м) прєюдициа<,> в правє и(х) и диспозициа(х), такжє уближєнъя[77] и у(и)му кгрунътовъ<,> и(х) вла(с)ны(х) дєди(ч)ны(х)<,> Копачовъски(х) чиня(т)<,> ωферуючисє правънє ω то чинити<,>.

Я, по(д)комори(и), рєпротє(с)товалємъсє<,> и(ж) никому кгрунъту<,> кгвалътомъ нє ωдо(и)мую и прєюдициумъ никому жа(д)ного нє чиню<,> алє вє(д)лугъ права<,> слушности самоє и дєкрєту трибуналъско(г)[о] поступую<,>.

Тамъ жє заразомъ сторона поводовая є(г)[о] м(л)<:>. па(н) бє(л)ски(и)<,> проти(в)ко тому жъ є(г)[о] м(л)<:>. пану Гєрємиашови Тыши рєпротєстовалъсє<,> и(ж) на вла(с)номъ кгрунътє своємъ, ничиєго кгрунъту собє нє привълащаючи, станулъ; и ту жъ заразомъ протєстовалъсє<,> такъ противъко є(г)[о] м(л)<:>. пану Гєрємияшови Тыши Быковъскому<,> въпєрє(д), и(ж) ωнъ, нє будучи яко стєнъникъ<,> до справы приволаны(и)<,> възявъши ко(н)диктамєнъ с приятє(л)ми<,> з слугами и (з) плєнипотєнътами<,> я(с)нєω(с)вєцоно(г)[о] кня(ж)<:>. є(г)[о] м(л)<:>. Корє(ц)кого<,> ω што сє тє(ж) сполънє и проти(в)ко приятєлємъ<,> слугамъ и плєнипотє(н)томъ правънымъ,

[76] Закінчення «-иє» наведено іншим чорнилом на місці нерозбірливого напису.
[77] Літера «є» виправлена з «и».

на ты(х) границахъ будучимъ, соленитє(р) свє(д)чилъ⟨,⟩ которые спольнє,
инъ супъпрє(с)сиωнємъ юри(с) а(т)квє [78] да(м)нумъ єтъ я(к)турамъ⟨,⟩ є(г)[о]
м(л)⟨:⟩. пана бєлъско(г)[о]⟨,⟩ яко границъ тыхъ повода⟨,⟩ хотєчи єго ко(н)-
спирациωнє [79] суа з кгрунъту єго ω(д)далити и ω(д)стры(х)нути, мє(ст)цє
провоженъя дукту⟨,⟩ загорожаю(т)⟨,⟩.

Рєпротє(с)товалъсє умоцованы(и) стороны по(з)ваноє, и(ж) с кольля-
тєралами зъ и(х) м(л)⟨:⟩. паны Тышами жа(д)но(г)[о] ко(н)ди(к)тамєнъ [80] нє
чиня(т)⟨,⟩ алє ко(ж)дому во(л)но правомъ упомина(т)сє своє(и)є рєчи⟨,⟩ и
жадєнъ нє можє права никому заборонити⟨,⟩. А въ скутє(ч)номъ ω(д)повє-
179 данъю⟨,⟩ то(т) жє умоцованы(и) стороны по(з)ва[но]є // по(з)ваноє домов-
лялъсє, абы сторона поводовая указала припо(з)вы и рєляцию вынєсє(н)я
припо(з)вовъ по стєнъниковъ, показуючи то и(с) права посполитого, и (з)
слушности самоє⟨,⟩ и(ж) жа(д)ныє граници нє могутъ быти ω(д)правова-
ныє⟨,⟩ а(ж) бы были всє кольлятєралє(с) вицини⟨,⟩ припо(з)вани⟨,⟩ которыє
бы за таковымъ припо(з)вомъ⟨,⟩ и стєны своєє пилъновали⟨,⟩ и дукътъ такъ
поводовоє стороны⟨,⟩ яко и по(з)ваноє правъдивъши(и) вы(с)вє(д)чили⟨,⟩.
Зачимъ поки таковыхъ припо(з)вовъ⟨,⟩ кольля(к)тєралиумъ [!] поводовая
сторона⟨,⟩ лєитимє нє вывєдє, пєты дукъту ω(д)правова(т) нє можє. С ты(х)
тєды причинъ просилъ, абы была прє(з) дєкрєтъ по(д)комо(р)ски(и)⟨,⟩ пово-
довая сторона⟨,⟩ нєцє(с)ситована до вывєдєнъя припо(з)во(в) стєнъниковъ,
и(н)шиє ωбороны правъныє въцалє захавуючи.

А сторона поводовая повєдила, и(ж) сторона по(з)ваная⟨,⟩ ω ко(н)ку-
рє(н)ции, по(з)ванъю⟨,⟩ и тє(р)минє стороны стєнъниковъ ди(с)цєпътацыи [81]
жа(д)ноє чинити, поготовъю⟨,⟩ ани имєнємъ жа(д)ны(х) ко(н)тровє(р)си(и)
вносити и ωны(х) боронити⟨,⟩ нє можє⟨,⟩:

кгды жъ стє(н)ники тылко до указанъя стєнъ своихъ⟨,⟩ кгру(н)товы(х),
єжєли до бли(з)кости добръ и кгрунъту⟨,⟩ при(н)ципалъного⟨,⟩ пово(д)ства
грани(ц) налєжа(т)⟨,⟩ албо нє⟨,⟩ по(з)вани бываю(т)⟨,⟩;

другая — и(ж) кольлятєраловъ, до пилънова(н)я стєнъ своихъ за
по(з)ваны(м)⟨,⟩ ωсобъныє [82] ωбороны⟨,⟩ ⟨:(⟩ мимо при(н)ципаловъ самы(х)
зоставаю(т)⟨:)⟩, и ωнымъ самымъ⟨,⟩ а нє при(н)ципаломъ⟨,⟩ границє ω при-
по(з)вахъ и тє(р)минє пытатисє налєжи(т)⟨,⟩;

трєтяя — и(ж) с по(з)ванымъ тєпєрєшнимъ⟨,⟩ яко при(н)ципаломъ
границъ⟨,⟩ нє є(ст) финалитє(р)⟨,⟩ дєцидована, алє то(л)ко на дєкрє(т)є
дирє(к)тє рє(с)по(н)сиωни(с) зави(с)ла, которы(и) про сє(н)тєнъциа⟨,⟩ дєфи-
нитива розумєны(и) быти нє можє(т)⟨,⟩ а гдє [83] дукътъ кумъ па(р)тє при(н)-
ципали⟨,⟩ звлаща акторєа грани(ц) нє на(с)тупи(т), тамъ въструтъ кольля-
тєралиумъ па(р)циумъ на(с)тупова(т) нє можє(т), зачимъ тє(ж)⟨,⟩ и ω тє(р)-
мина(х) правъныхъ дисквизициω узнавана быти нє можє(т).

Для чого сторона поводовая проси(т), абы судъ по(д)комо(р)ски(и)⟨,⟩
ω(д)тявъши тыє нєпра(в)ныє алълєкгациє стороны по(з)ваноє, до ωбъє-
179 зв. ханъя // дукъту и тракъту грани(ц) кгрунътовъ поводовыхъ приступилъ и

---

[78] Частина слова «-кв-» виправлена з нерозбірливого тексту.
[79] Літера «р» виправлена з іншої («ж»?).
[80] Літера «є» виправлена з «и».
[81] Літера «ц» виправлена з нерозбірливої букви.
[82] Літера «ъ» виправлена з нерозбірливої букви.
[83] «а гдє» написано на місці нерозбірливого тексту.

границі тымъ трактомъ, которымъ ѡ(д) стороны поводовоє проважоны(и) будєтъ [84], прє(з) дєкрєтъ сво(и) скончилъ.

Я, по(д)комори(и), конътровє(р)си(и) сторонъ ѡбохъ выслухавъши и ѡныє добрє у сєбє уваживъши, понєважъ з самы(ми) по(з)ваными тая справа єщє нє є(ст) ско(н)чона, алє и(н) дєкрєто дирєкътє рє(с)по(н)сиѡни(с) зави(с)-ла⟨,⟩ тєды я, ѡ(д)тявъши тыє алєкгациє по(з)ваны(х) плєнипотє(н)та⟨,⟩ ѡ припо(з)ванъю стєнъника⟨,⟩ прє(з) которого бы сє лєпъшо(ст) дукту вы(с)-вє(д)чила, въношоныє⟨,⟩ кгды жъ тая ѡборона стєнъникови служи(т) самому ѡ(д) сєбє конътровє(р)товати⟨,⟩ и правънє ся боронити, нє дєрокгуючи ничого ѡборономъ правънымъ и добродє(и)ствомъ⟨,⟩ стє(н)никовъ, которыє бы до тоє справы были припо(з)вани⟨,⟩ кгды ѡны(х) приволаю(т)⟨,⟩ а хотєчи припатритисє дукъто(м) ѡбоє(и) стороны⟨,⟩ и ѡныє, чи(и) бы былъ з ни(х) слушънє(и)ши(и) и правънєи(и)ши(и), пилънє уважити, ду(к)та ѡбоє(и) сторонє⟨,⟩ то є(ст) пє(р)вє(и) акторови⟨,⟩ а поти(м) по(з)ванымъ⟨,⟩ провадити⟨,⟩ и ѡныє докумє(н)та(ми) правънымі⟨,⟩ такъжє и свє(д)ками пробовати наказую.

Которо(г)[о] дєкрєту⟨,⟩ умоцованыє стороны по(з)ваноє за правъны(и) нє при(и)муючи, ѡ(т) нєго до суду головъного трыбуналу Любєлъско(г)[о] апєловали⟨,⟩. Я и(м) тоє апєляции нє допустилємъ. А ѡни ѡ попа(р)тъє єє, ѡ кгравамєнъ и ѡ шкоды свє(д)чилисє⟨,⟩. Я-мъ сє тєжъ рєпротє(с)товалъ⟨,⟩ жємъ такъ вє(д)лє права быти розумєлъ⟨,⟩.

А по то(м) плєнипотє(н)товє по(з)ваноє стороны имєнємъ при(н)ципаловъ своихъ солєнитє(р) свє(д)чилисє и протє(с)товали противъко є(г)[о] м(л)⟨:⟩. пану по(д)коморєму києвъскому, и(ж) є(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ по(д)комори(и) киє(в)ски(и), наказавъши дєкрєтомъ своимъ⟨,⟩ ду(к)та ѡбоє(и) сторонє ѡ(д)правовати⟨,⟩ а потомъ, нє є(к)зєквовавъши того дєкрєту⟨,⟩и дукъту нє допустивъши, ѡбоє(и) сторонє ѡ(д)правити [85]⟨,⟩ мунимєнъта⟨,⟩ мимо правo и слушно(ст) и дєкрє(т) сво(и) // сво(и) ю(ж) фєрованы(и), по(з)вано(и) 180
сторонє права своє указовати наказалъ⟨.⟩, которы(х) ачъко(л)вєкъ сторона по(з)ваная показати нє (з)бороняє(т)ся, є(д)накъ и(ж) таки(и) вска(ж) є(г)[о] м(л)⟨.⟩ пана по(д)коморого киє(в)ского є(ст) проти(в)ны(и) дєкрєтови фєрованому, тєды ѡ таковоє бє(з)пра(в)є проти(в)ко є(г)[о] м(л). пану по(д)коморому имєнє(м) по(з)ваноє стороны ра(з) и по(в)торє свє(д)чылисє и протє(с)-товали, ѡфєруючысє пра(в)нє ѡ тоє чинити. Я, по(д)коморы(и), рєпротє(с)товалє(м)сє, жє мимо право и (с)лушно(ст) ничого нє поступую, алє ту(т) на мє(ст)цу хотєчы видєти мунимє(н)та и ѡны(м) сє припатрити, чыє бы были пра(в)нє(и)шыє, нє по хворо(с)тахъ, по гора(х), по яруга(х), по болота(х) є(з)дєчы, ѡныє, на коню сєдєчы, чытати и уважати. А и(ж) тоє указа(н)є ничого нє шкоди(т) позвано(и) сторонє, ѡ(в)шємъ бы мєло помо(г)чы, є(с)ли су(т) важныє и пра(в)ныє, тєды бы сє з ними плєнипотє(н)товє крити нє мєли⟨.⟩ За чы(м) сє рєпротє(с)това(л), жє ничого проти(в)ко праву и (с)лушно(с)ти нє выкрочы(л).

А и(ж) дня того ку вєчорови сє склонило, тєды тую справу до дня завтрєшнєго тому жъ во(з)ному по(д) тою (ж) мо(ц)ю ѡ(д)волати ро(с)казалє(м). А кгды наза(в)трєє дня тєпєрєшнєго, то є(ст) два(д)ця(т) пє(р)вого мая, я, по(д)коморы(и), на тоє (ж) мє(ст)цє прєзє(н)това(в)шысє, сторо(н) до справы

---

[84] Частина слова «-дєтъ-» написана іншим чорнилом на місці нерозбірливого тексту.
[85] Літера «п» виправлена з іншої («з»?).

приволати ро(с)казале(м), та(м) ε(г)[о] м(л). панъ Еремиа(ш) Тыша Быко(в)-
ски(и) имεнε(м) свои(м) и имεнε(м) урожоны(х) и(х) м(л). пно(в) Кгабриεля,
Павла и Яна, урожоного зошлого ε(г)[о] м(л). пна Адама Тишы Быко(в)ского
пото(м)ко(в) позосталы(х), лε(т) нε маючы(х), солεнитε(р) свε(д)чылъсε и
протε(с)това(л) проти(в)ко вε(л)можному ε(г)[о] м(л). пну каштεлянови
бε(л)скому, поводови, и ε(г)[о] м(л). пну по(д)коморому киε(в)скому и ура-
дови εго, яко су(д)я(м), жε юри(с)дицию нε на то(м) мε(ст)цу, на которо(м)
в року тисεча шε(ст)со(т) три(д)ця(т) второ(м)<.>, и ω(в)шомъ [!] на ки(л)-
коро з луку стрεлε(н)ε по(д)лε грεбε(л)ки ро(з)копаноε на (в)ласно(м) кгру(н)-
тε деди(ч)нωмъ и(х) м(л). пновъ Тышо(в) Копачо(в)скы(м) уфунъдовали<,>
180 зв. ωфεруючысε таковоговго укри(в)жε(н)я // правънε доходити<.> А ε(г)[о] м(л).
панъ бε(л)ски(и), пε(р)соналитε(р) при то(м) жε судε по(д)комо(р)скомъ
стоεчы, проти(в)ко тому жъ рεпротε(с)товалъсε, ижъ тεпεрε(ш)няя юри(с)-
диция за по(с)тановε(н)εмъ ε(г)[о] м(л). пна по(д)коморого прε(з) сторону по-
водовую нε на и(н)шомъ мε(ст)цу вышε(и) а(л)бо нижε(и) рε(ч)ки Ω(л)ша(н)ки,
алε на томъ жε вла(с)нε мε(ст)цу, гдε и в року нεдавно прошло(м) тисεча
шε(ст)со(т) три(д)ця(т) второ(м) ε(ст) уфунъдована<,>, для чого дε и(л)лεкга-
литатε ε(т) нулитатε протε(с)тациωни(с) па(р)ти(с) а(д)вε(р)сε ε(г)[о] м(л).
панъ бε(л)ски(и) итεру(м) свε(д)чы(л)сε и ωповεда(л).

А по тако(м) занεсε(н)ю протε(с)тации сторона поводовая просила,
абы я, по(д)коморы(и), свε(д)ковъ, чεрε(з) поводовую сторону в тε(и) справε
ставлεны(х), и(н)ста(р) и(н)квизициωни(с) выслуха(л). Которы(х) то свε(д)-
ко(х) [!] я кождого з ни(х) зособна пораднε выслуха(в)шы, свядε(ц)тва и(х)
списа(в)шы, рукою моεю по(д)писалε(м) и пεча(т)ю по(д)комо(р)скою запε-
чатова(в)шы, поводово(и) сторонε в зава(р)тε(м) ротулε ω(д)далε(м). С кото-
рого ω(д)да(н)я поводовая сторона мεнε квитовала.

А по то(м) домо(в)лялась, абы стεнъники до ты(х) грани(ц) припозвани,
мεновитε впро(д) ε(г)[о] м(л). пнъ Гεрεмиа(ш) Тыша Быко(в)ски(и) и пото(м)-
ковε нεбо(ж)чыча [86] пна Адама Тышы приволани были. Которы(х) кгды воз-
ны до права привола(л), звы(ш)мεнованы(и) ε(г)[о] м(л). панъ бε(л)ски(и),
пово(д), пропонова(л) проти(в)ко ωны(м) з по(з)ву своε(г)[о], ω(д) пана по(д)-
коморо(г)[о] выдано(г)[о], тымы словы писано(г)[о]:

«Фило(н) Ворони(ч) на Шу(м)ску, по(д)коморы(и) зε(м)ли Киε(в)скоε.

Урожоны(м) и(х) м(л). пно(м) Кгабриεлεви, Янови и Па(в)лови Тышо(м)
Быко(в)ски(м), пото(м)ко(м) и вла(с)ны(м) сукц(с)εсоро(м) [!] добръ нεкгды
зошло(г)[о] Адама Тышы Быко(в)ского, и урожоному ε(г)[о] м(л). пну Гεрε-
миашови Тишы Быко(в)скому, яко стрыεви и ωпεкунови мεнованы(х) потомъ-
ковъ, и инъши(м) ωпεкуномъ вε(р). вашоε, тεсътамεнътомъ записанымъ,
181 которыхъ имεна и про(з)виска в то(м) жε // в то(м) жε по(з)вε за выражоныε
мεти хотεчи<,> и ε(с)ли и(х) собε за потрεбъны(х) быти розумεε(т)ε.

Звε(р)хностю εго к(р). м(л)<.> а владзою моεю по(д)комо(р)скою<,>
с права посполито(г)[о] на мεнε вложоною, ро(с)казую, абы(с)тε в м(с) пε-
рεдо мъною<,> албо урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ на дε(н) и рокъ пεвъ-

[86] Описка замість «нεбо(ж)чыка».

ны(и), то є(ст) дъня ѡ(с)мъна(д)цатого м(с)ца мая в року тєпєрєшнємъ тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) дєвятомъ на мє(ст)цу томъ, гдє поводъ на ры(ч)цє Ѡ(л)шанъцє<,> во(д)лє права своєго<,> прєтє(н)дуючого юри(з)ди(к)цию урядови моєму по(д)комо(р)скому фунъдова(т)<,> укажє(т), ѡбъли(ч)нє и завитє<;>ку праву и скутєчъному сє усправє(д)ливєнъю<,> стали на правъноє попа(р)тъє вє(л)мо(ж)но(г)[о] є(г)[о] м(л)<:>. пана Анъдрєя<,> з Дубровици Фи(р)лєя<;>, каштєляна бєлъского, которы(и) в м(с)<,> яко пєту [87] с тамътоє стороны рє(ч)ки Ѡ(л)шанъки<,> зъ пєтою Ѡлъшанъскою<,> а з стєною Ѡбуховъскою<,> зъ сєи стороны Ѡлъшанъки ѡ(д) Ѡбухова маючоє<,>. И є(с)ли бы(с)тє до тоє справы, мєжи поводомъ а я(с)нєѡ(с)вєцонымъ кня(ж)<.> и(х) м(л)<:>. Самоєлємъ, сыномъ, и Евфрузыною, цо(р)кою<,> потомъками зошлого<,> княжати єго м(л)<:>. Корє(ц)кого, каштєляна волынъского, и кнє(ж)ною Самоєловъною Корєцъкою<,> и малъжо(н)комъ єє<,> м(л)<:>.є(г)[о] м(л)<:>. паномъ Анъдрєємъ<,> з Лєшъна, воєводичє(м)<,> бєлъскимъ<,> яко ѡпєкуномъ єє, и и(н)шими, въ правє ѡриинально(м)<,> мєноваными<,> по(з)ваными, въ справє до ро(з)граничєнъя<,> добръ Ѡбуховъскихъ и Гє(р)мановъскихъ з сєлами, футорами, кгрунътами и приналє(ж)но(с)тя(ми) и(х)<,> ѡ(д) повода по(з)ваны(м) и(н)тє(н)товано(и), налєжали<,> тєды и вм(с). тымъ по(з)вомъ до признанъя с тамътоє стороны ры(ч)ки Ѡ(л)ша(н)ки // пєты своєє зъ и(х) м(л)<:>. кня(ж)ты Корє(ц)кими, 181 зв. а з сєє стороны възявъши ѡ(д) рє(ч)ки Стугъны<,> идучи рє(ч)кою Ѡ(л)шанъкою<,> мимо свою пєту, стєну и кгрунътъ Ѡбуховъски(и) при(з)нали, на дє(н) и рокъ, дєкрєтомъ уряду по(д)комо(р)ского прєфикгованы(и), пово(д) тымъ по(з)вомъ позываєтъ<,> и припозыває(т), гды абы(с)тє стали, на то въсє судовънє ѡ(д)повєдали и усправє(д)ливилисє<;>.

Писанъ въ Шумъску року тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) дєвятого мца априля<,> пє(р)вого дъня<,>. Микола(и) Тучани(ц)ки(и), комо(р)никъ грани(ч)ны(и) воєво(д)ства Києвъского<,>».

А по прочитанъю то(г)[о] позъву, довє(д)ши року прє(з) рєляцию во(з)но(г)[о] слушного<,> просила сторона поводова прє(з) плєнипотєнъта своєго<,> абы [88] сторонє по(з)вано(и) на пропозицию поводовую справова(т)сє наказано было<,>. По которо(и) пропозиции плєнипотєнътъ стороны по(з)ваноє княжати є(г)[о] м(л)<:>. Корє(ц)кого солєнитє(р) протє(с)товалъсє<,> проти(в)ко є(г)[о] м(л)<:>. пану по(д)коморому києвъскому<,> и урядови єго ѡ то<,> и(ж) є(г)[о] м(л)<:>. панъ по(д)коморы(и) киє(в)ски(и) зъ урядомъ своимъ нє на (с)лушънымъ мє(ст)цу, гдє ся пяты стєнъниковъ сходя(т)<,> сутъ стєнъники приволаны<,> албовємъ стє(н)ники маютъ быти завъшє<,> на пятє<,> схожачо(и)ся кгрунътово(и) до показанъя<;> и єви(н)кова(н)я стєны приволывани. А до того позовъ листо(в)ны(и) прє(з) рєляцыю<,> во(з)ного має(т)<,> быти проти(в)ко стєнъникомъ<,> дєдукованы(и)<,> которого прокгрє(с)су и(ж) ани сторона поводовая<,> нє заховала<,> ани є(г)[о] м(л)<:>. панъ по(д)комори(и) києвъски(и) зъ урядомъ своимъ нє ко(н)сидєровалъ<,>. Ѡ таковы(и) бє(з)правъны(и) и(х) м(л)<:>. поступокъ ра(з) и по(в)торє свє(д)чилъсє и ѡповєдалъ, ѡфєруючи по(з)ваную сторону<,> правънє ѡ тоє чинити. А єго м(л)<:>. панъ бєлъски(и) пє(р)соналитє(р) будучи,

[87] Літери «п» і «є» виправлені писарем.
[88] Літера «б» виправлена з іншої букви.

182 проти(в)ко // […] [89]-ва(н)є є(г)[о] м(л)<.> пна по(д)коморого чинити нє є(ст)
пови(н)на ани можє, кгды (ж) будучи по(з)ваны(м) яко стє(н)ни(к), а нє до
жа(д)но(г)[о] выдава(н)я сведє(ц)тва в тако(м) тє(р)минє и(н)квизиции ста-
вати нє можє, алє рачє(и) ти(л)ко стєны своєє и сыно(в)цо(в) свои(х) боро-
нити є(ст) повинє(н). Прото сторона поводовая проси(т), абы ω(д) таково(и)
и(н)квизиции яко па(р)съ [90] а(д)вє(р)са [91], кгды (ж) бы то то(л)ко пє(р)
моду(м) протє(с)тациωни(с), а нє таки(м) способо(м) учинити мє(л) и бы(л)
повинє(н), абы тєды бы(л) рєпу(л)су(с) а до (с)правова(н)я пра(в)ного дє-
крєто(м) бы(л) прити(с)нєны(и).

Я, по(д)коморы(и), тую справу з и(х) м(л)<.> пны Тышами, стє(н)никами,
до децизии справы при(н)ципа(л)нои, з княжати и(х) м(л). Корє(ц)кими за-
чатоє, су(с)пє(н)дую, складаючы рокъ сторона(м) ωбо(м), кгды сторона сто-
рону припозовє, таки(и), яки(и) с права по(с)полито(г)[о] належати бу-
дє(т). Которо(г)[о] дєкрєту є(г)[о] м(л)<.> пнъ Тыша за пра(в)ны(и) нє при(и)-
182 зв. муючы, ω(д) нєго до суду голо(в)ного трибуналу // […] ижъ [92] спо[л]ную
з собою прє(з) плєнипотє(н)ты княжа(т) и(х) м(л). Корє(ц)ких ко(н)спира-
циєю на затру(д)нє(н)є тоє справы и ку шкодє акторовє(и) пяты зс[!] та(м)-
тоє стороны рє(ч)ки Ω(л)шя(н)ки [!] нє при(з)наваю(т). Рєпротє(с)това(л)сє
па(н) Тыша Быко(в)ски(и) имєнє(м) свои(м) и имєнє(м) урожоны(х) пновъ
Кгабриєля, Павла и Яна, урожоно(г)[о] зошлого пна Ядама [!] Тыши [93]
Быко(в)ско(г)[о] пото(м)ко(в) позосталы(х), лє(т) нє маючы(х), проти(в)ко
поводово(и) сторонє и протєстации єго, жє жадъного конъдикътамину з
стороною позваною нє чынитъ, алє подлугъ правъ и [с]вои(х) ди(с)позиции
я(с)ны(х) цєлости кгру(н)товъ копачо(в)ски(х) постєрєгаєтъ. Рєпротє(с)то-
ва(л)сє умоцованы(и) стороны позъваноє, жє жа(д)ного з и(х) м(л)ти паны
183 Тишами конъдиктамину нє чини(т) // нє чини(т), алє яко кгрунътовъ чужихъ
у(и)мова(т)и нє можє(т)<,> такъ и ωбороны поступъковъ пра(в)ны(х) никому
забороняти<,>.

А потомъ сторона поводовая просила и домавяласє, абымъ я, по(д)ко-
мори(и), другихъ колълятєраловъ<,> то є(ст) ω(т)цовъ миколъски(х)<,> до
права приволати ро(с)казалъ. Которыє кгды были чєрє(з) того (ж) во(з)-
но(г)[о] приволани<,> тєды плєнипотєнътъ стороны поводовоє пропоновалъ
противъко ωнымъ с по(з)ву по(д)комо(р)ского, в тыє слова писаного<.>:

«Филонъ Ворони(ч) на Шумъску, по(д)комори(и) зємъли Киє(в)скоє.

Вєлєбъному въ Бозє ω(т)цу Исаиєви Трохимовичови, игумєнови мо-
на(с)тыра свєтого Николы Пустынъского києвъско(г)[о]<,> и въсє(и) капи-
тулє того жъ мона(с)тыра.

Звє(р)хностю єго к(р). м(л)<:>. а владзою моєю по(д)комо(р)скою<,>
с права посполитого на мєнє вложоною<,> ро(с)казую, абы(с)тє вє(л)<.>
ваша<,> пєрєдо мъною<,> або урядо(м) моимъ по(д)комо(р)скимъ на дє(н)

---

[89] Цей аркуш дефектний, обрізаний згори; текст починається від 16-го рядка.

[90] Літера «ъ» виправлена з «ь».

[91] Літера «в» виправлена з іншої букви.

[92] Цей аркуш, як зворотний до попереднього, теж дефектний: текст починається з фрагментарно збереженого 15-го рядка.

[93] Літера «ы» виправлена з «ш».

и ро(к) пεвъны(й), то ε(ст) дъня два(д)ца(т) ѡ(с)мого м(с)ца фε(в)раля въ
року тεпεрεшнεмъ тисεча шε(ст)со(т) три(д)ца(т) дεвятомъ<,> на мε(ст)цу
томъ, гдε пово(д) во(д)лε права своεго<,> прεтεнъдуючого юри(з)ди(к)цию
урядови моεму<,> по(д)комо(р)скому<,> фунъдова(т) укажεтъ, ѡбъли(ч)нε
и завитε ку праву и (с)кутεчъному усправε(д)ливεнъю стали на пра(в)ноε
попа(р)тъε вεлъможъного ε(г)[о] м(л)<:>. пана Анъдрεя з Дубровици Фи(р)-
лεя, каштεляна бεлъского, которы(и) вε(л)<:>. вашу, прихиляючисε до
дε(к)рε(т)у суду головъного трибуналъско(г)[о]<,> на ко(н)сε(р)вата(х)
воεво(д)ства Волынъского въ року тисεча шε(ст)сотъ три(д)ца(т) шостомъ
м(с)ца мая пято(г)[о] дъня мεжи поводомъ а мною, по(д)комори(м), и я(с)нεѡ-
(с)вεцоны(ми) княжата(ми)[94] и(х) м(л)<:>. Самоεлεмъ, сыномъ<,> и Εвъфру-
зыною, цо(р)кою<,> пото(м)ка(ми) зошлого кня(ж)<:>. ε(г)[о] м(л)<:>. Ко-
рε(ц)кого, каштεляна волы(н)ско(г)[о] // волы(н)ско(г)[о]<,> кня(ж)ною Са- 183зв.
моεловъною Корε(ц)кою, ε(с)чε на тотъ ча(с) въ станε панε(н)скомъ буду-
чою, и ѡпεкунами кн(ж)тъ и(х) м(л)<:>. Корε(ц)ки(х)<,> я(с)нεѡ(с)вεцоными
кня(ж)<:>. и(х) м(л)<:>. Ѡ(л)бри(х)томъ<,> Стани(с)лавомъ Радивиломъ<,>
канъцлиромъ Вεлико(г)[о] кня(з)тва Лито(в)ско(г)[о]<,> ε(г)[о]<,> м(л)<:>.
паномъ Стани(с)лаво(м) Пото(ц)кимъ, воεводою бра(с)лавъскимъ, кня(ж)<.>
ε(г)[о] м(л)<:>. Миколаεмъ Ча(р)торы(с)кимъ<,> каштεляномъ волынъскимъ,
и и(н)шими ѡпεкунами и(х) м(л)<:>., въ справε прε(з) повода мнε, яко су(д)и,
мεнованымъ по(з)ванымъ, яко сторонε, до заплачε(н)я пεна(м) кгравамини(с)
възглядомъ допущε(н)я прε(з) мεнε, по(д)коморого, апεляции ѡ(д) уфунъдо-
ванъя юри(з)ди(к)ции сторонε по(з)вано(и) на воεво(д)ство Киεвъскоε<,>
при ро(з)граничε(н)ю добръ поводовыхъ Ѡбуховъскихъ<,> футоровъ, сεлъ
и приналεжъностε(и), до ни(х) налεжачихъ<,> и половици сεла Ѡлъшанъки,
добръ к(ж)<:>. и(х) м(л)<:>. Корε(ц)ки(х), и ѡ посажεнъε на поводовомъ
кгрунътε<,> сεлъ Костюковъ, Я(ц)ковъ<,> Кашпоровъки<,> и Мокиεвъки
по(д) вε(р)ховиною рε(ч)ки Кра(с)ноε, на тε(р)минε акту моε(г)[о] по(д)ко-
мо(р)ско(г)[о], въ року прошломъ тисεча шε(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ
м(с)ца ма(р)ца дεсятого дъня<,> ѡ(д)правуючимъсε, на вышъмεнованыε конъ-
сε(р)ваты и(н)тε(н)товано(и)<,>. Въ которо(и) справε су(д) трибуналъ-
ски(и)<,> тую апεляцию скасова(в)ши, на мънε, по(д)комором̃ъ, пεна(м)
кграваминисъ сто гривεнъ въсказавъши, тую справу знову до мεнε, по(д)-
коморого, албо уряду моεго на полε для ро(з)граничεнъя добръ поводо-
выхъ<,> Ѡбуховъски(х) и Гε(р)мановъскихъ, поки сε прεтε(н)сия ѡны(х)
въши(р) и въздлужъ ро(с)тεгаεтъ<,> з кгрунътами к(ж)<:>. и(х)<.> м(л)<:>.
Корε(ц)ки(х), до половици сεла Ѡлъшанъки албо Ѡлъшаници правънε на-
лεжачимъ, и ко(н)тинуѡва(н)я ты(х) грани(ц) ѡдо(с)лалъ.

Прото поводъ, хотεчи // тεчи яко на(и)пру(д)шε(и) въ ро(з)ница(х) 184
кгрунътовы(х) з кня(ж)<:>. и(х) м(л)<:>. Корε(ц)кими<,> успокоити, яко
тε(ж) кнε(ж)ну εε м(л)<:>. Самоεловъну Корε(ц)кую<,> по ѡ(д)мεнε(н)ю ста-
ну εε м(л). панεнъскомъ въ станъ ма(л)жε(н)ски(и) з бы(т)ностю малъжонъка
εε м(л)<:>. ε(г)[о] м(л)<:>. пана Анъдрεя Лε(с)чинъско(г)[о], воεводича
бεлъского, вε(л)<:>. вашу, яко колълятεраловъ<,> до пилънованъя стεны<,>
которую маεтε ѡ(д) сεла Тро(с)тεнъки<;> маε(т)ности своεε, з кгрунътами

[94] Друга літера «а» виправлена з іншої букви.

поводовыми<,> и ставенъя по(д)даны(х) до выданъя пре(з) нихъ сведе(ц)тва<,> в то(и) мере<,> на те(р)минъ и де(н)<,> менованы(и) позываетъ<,> и припозываетъ. Прото абы(с)те сами стали и по(д)даны(х) своихъ ставили<,> и въ томъ се скутечъне усправе(д)ливили<,>.

Писанъ въ Шу(м)ску року Панъского тисеча ше(ст)со(т) три(д)цатъ девятого м(с)ца генъвара ωдина(д)цатого дъня<,>. Микола(и) Тучани(ц)ки(и), комо(р)никъ грани(ч)ны(и) воево(д)ства Киевъского<,>»

А по прочита(н)ю того по(з)ву и по [95] учиненъю пропозиции своее, дове(д)ши сторона по(з)ваная [96] реляциею во(з)но(г)[о] вынесенъя по(з)ву того те(р)мину [97] слушного, просила сторона поводовая<,> абы по(з)ваны(м) на позовъ справова(т)се наказано было.

Ω(д) которыхъ то ω(т)цовъ миколъски(х)<,> то е(ст) ω(д) велебъного в Бозе ω(т)ца Исаия Трохимовича<,> игумена монастыра светого Николы Пусты(н)но(г)[о] кие(в)ско(г)[о] <,> и въсее капитулы того жъ монастыра<,> ωде(н) с поменены(х) зако(н)никовъ велебъны(и) ωте(ц) Семеωнъ Камени(ц)ки(и) ωдо(з)вавъшисе [98]<,> имене(м) ω(т)ца игумена<,> и капитулы въсее поведилъ и с тымъ се де(к)ляровалъ<,> же хочетъ стены своее ω(д) мае(т)ности своее Тро(с)тянъки пилъновати<,>. Тсды я, по(д)комори(и), наказую, абы во(д)лугъ де(к)лярации своее тое стены своее пилъновалъ<,>.

184 зв. Потомъ поводовая сторона<;> просила и домовяласе<,> абы трети(и) // сте(н)никъ е(г)[о] м(л)<:>. панъ староста белоце(р)ковъски(и) и мещане белоце(р)ковъские были приволаны. Которые кгды были приволани<,> тсды поводовая сторона чинила противъко ωнымъ пропозицию [99] с по(з)ву свое(г)[о] по(д)комо(р)ского, въ тые слова писано(г)[о]<,>:

«Филонъ Ворони(ч) на Шумъску, по(д)комори(и) земъли Киевъское.

Ве(л)мо(ж)ному е(г)[о] м(л)<:>. пану Ко(с)та(н)тому Любоми(р)скому<,> воеводичови краковъскому, старосте белоце(р)ковъскому<,> и вамъ, славе(т)нымъ Макъсимови Воробъеви, во(и)тови, такъже бу(р)ми(с)тро(м), лавъникомъ<,> и въсему про(с)полъству места его к(р). м(л)<:>. Белое Це(р)кви<,> которы(х) имена и про(з)ви(с)ка пово(д) за выражоные мети хотечи<,>.

Зве(р)хно(ст)ю е(г)[о] к(р). м(л)<:>. а моею владзою по(д)комо(р)скою<,> с права посполитого на мене вложоною<,> ро(с)казую<,> абы(с)те вм(с)<,> передо мъною албо урядомъ мои(м) по(д)комо(р)скимъ на де(н) и рокъ певъны(и)<,> то е(ст) дъня ω(с)могона(д)цатъ м(с)ца мая в року теперешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(м)<,> на ме(ст)цу томъ, где пово(д) во(д)ле права своего прете(н)дуючого юри(з)ди(к)цию урядови моему по(д)комо(р)скому<,> фунъдова(т) укаже(т), ωбъли(ч)не и завите<,> ку праву и скуте(ч)ному се усправе(д)ливенъю<,> стали<,> на правъное попа(р)тъе ве(л)мо(ж)но(г)[о] его м(л)<:>. пана Анъдрея Фи(р)лея з Дубровици, каштеляна белъско(г)[о]<,> которы(и) вм(с), прихиляючисе до декрету суду головъно(г)[о] трибуналъского, на конъсе(р)ватахъ воево(д)ства Волы(н)ско(г)[о]<,> в року тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) ше(с)томъ м(с)ца мая пято(г)[о] дъня<:> межи поводомъ а мъною, по(д)коморимъ<,> и я(с)неω(с)вецоными княжаты

[95] Літера «п» виправлена з «у».
[96] Літера «в» виправлена з іншої букви.
[97] Літера «и» виправлена з «я».
[98] Літера «с» виправлена з іншої букви.
[99] Літера «з» виправлена з іншої («н»?).

и(х) м(л)<:>. Самоєлємъ, сыномъ, и Евфрузыною, цо(р)кою<,> потомъками зошло(г)[о] княжа(т)и є(г)[о] м(л)<:>. Корє(ц)ко(г)[о]<,> каштєляна волынъско(г)[о]<,> и кнє(ж)ною Самоєловъною Корє(ц)кою<,> є(с)чє на то(т) ча(с) въ станє панєнъскомъ будучою<,> и ѡпєкунами //-нами кня(жт)<:,> 185
и(х) м(л)<:>. Корє(ц)ки(х)<,> я(с)нєѡ(с)вецоными кня(ж)ты и(х) м(л)<:>. Ѡ(л)бри(х)томъ<,> Стани(с)лавомъ Радивиломъ<,> канъцлиромъ Великого кня(з)тва Литовъского<,> єго м(л)<:>. пано(м) Стани(с)лаво(м) Пото(ц)кимъ, воєводою бра(с)лавъскимъ, кня(ж)тє(м) є(г)[о] м(л)<:>. Миколаємъ Ча(р)тори(с)кимъ, каштєляно(м) волынъскимъ, и и(н)шими ѡпєкунами и(х) м(л)<:>. А то въ справє прє(з) повода<,> мнє, яко судови<,> а мєнованымъ по(з)ванымъ, яко сторонє, до заплачєнъя пєнамъ кграваминисъ възглядомъ допущєнъя прє(з) мєнє, по(д)коморого<,> апєляции ѡ(д) уфунъдова(н)я юри(з)ди(к)ции сторонє по(з)вано(и) на воєво(д)ство Киє(в)скоє при ро(з)граничєнъю добръ поводовы(х) Ѡбуховъскихъ<,> футоровъ, сєлъ и принале(ж)ностє(и)<,> до нихъ налєжачихъ<,> а половицєю сєла Ѡ(л)ша(н)ки, добръ княжа(т) и(х) м(л)<:>. Корє(ц)ки(х)<,> и ѡ посажє(н)є на кгрунътє поводовомъ сєлъ<,> Ко(с)тюковъ, Яцєкъ, Кашпоровъки<,> и Мокиєвъки по вє(р)ховинамъ рє(ч)ки Кра(с)ноє, на тє(р)минє акъту моєго по(д)комо(р)ского<,> въ року тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ<,> м(с)ца ма(р)ца дєсятого дъня<,> ѡ(д)правуючимъсє<,> на вышъмєнованыє конъсє(р)ваты<,> и(н)тє(н)товано(и)<,>. В которо(и) справє судъ головъны(и) трибуналъски(и)<,> тую апєляцию скасовавъши, на мънє, по(д)коморомъ, пєнамъ кграваминисъ сто гривє(н) въсказа(в)ши, тую справу знову до мєнє, по(д)коморого, або уряду моєго на полє для ро(з)граничєнъя добръ поводовыхъ Ѡбуховъскихъ и Гє(р)мановъскихъ<,> поки сє прєтє(н)сия ѡны(х) въши(р) и въздлужъ<,> ро(с)тєгає(т), з кгрунъта(ми) княжа(т) и(х) м(л)<:>. Корє(ц)кихъ, до половици сєла Ѡ(л)шанъки албо Ѡ(л)шаници<,> правънє налєжачимъ<,> и континуѡванъя ты(х) границъ ѡдо(с)лалъ.

Прото тєды<,> поводъ, хотєчи сє яко напру(д)шє(и)<,> в ро(з)ница(х) кгрунътовыхъ з кня(ж)<:>. и(х) м(л)<:>. Корє(ц)кими<,> успокоити<,> яко тє(ж) // тє(ж)<,> кнє(ж)ну єє м(л)<:>. Самоєловъну Корє(ц)кую по ѡ(д)мєнєнъю стану єє м(л)<:>. панє(н)ского въ станъ малъжєнъски(и) з бы(т)ностю ма(л)жо(н)ка єє м(л)<:>. є(г)[о] м(л)<:>. пана Анъдрєя Лєщинъско(г)[о], воєводича бєлъско(г)[о]<,> вм(с), яко колълятєраловъ, до пилънованъя стєны<,> 185 зв.
которую вм(с) маєтє<,> ѡ(т) мє(с)та є(г)[о] к(р). м(л)<.> Бєлоє Цє(р)кви<,> з кгрунътами поводовыми, и (с)тавє(н)я сусєдовъ своихъ, границъ вєдомыхъ, до выданъя прє(з) ни(х) свєдє(ц)тва<,> в то(и) мєрє<,> на тє(р)минъ и дє(н) мєнованы(и) позыває(т) и припозыває(т)<,>. Прото абы(с)тє стали и тому сє въсєму при(с)лухали и на конє(ц) усправє(д)ливили.

Писанъ въ Шумъску в року тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) дєвято(м)<,> м(с)ца априля<,> пє(р)вого дъня<,>. Микола(и) Тучани(ц)ки(и), комо(р)никъ грани(ч)ны(и) воєво(д)ства Києвъского<.>»

А по учинєнъю таковоє пропозиции умоцованы(и) стороны поводовоє, довє(д)ши сторонє по(з)вано(и) раляциєю[100] во(з)ного вынєсє(н)я по(з)ву то(г)[о] тє(р)мину слушно(г)[о], просила и домовялася, абы сторонє по(з)вано(и) на позовъ справова(т)сє наказано было.

[100] Описка, замість «рєляциєю».

Тамъ же ω(д) є(г)[о] м(л)<:>. пана старо(с)ты и мещанъ белоцє(р)ковъски(х) ωдо(з)вавъшисє<,> славє(т)ны(и) Ма(к)симъ Вороблє(в)ски(и), во(и)тъ белоцє(р)ко(в)ски(и), декляровалъсє и поведилъ, же хочє(т) стены своєє ω(д) места Белоє Цє(р)кви пилъновати<,>. Я, по(д)комори(и), наказую<,> абы во(д)лугъ де(к)лярации своєє тоє стены своєє пилъновалъ<,>.

При которомъ то декретє<,> помененыє колълятєралє(с) поведили передо мъною явънє, же то кгрунътъ нє є(г)[о] м(л)<:>. пана белъско(г)[о], а(к)тора тепєрешнє(г)[о]<,> алє пановъ Тышовъ<,> на которомъ юри(з)ди(к)ция тая є(ст) уфундована<,> и тотъ актъ се ω(д)правує(т)<,> такъ по то(и) тутъ сторонє ры(ч)ки Ωлъшанъки<,> яко и по тамъто(и)<,>.

186 При которомъ то выданъю таково(г)[о] сведе(ц)тва сторона // сторона поводовая є(г)[о] м(л)<:>. панъ белъски(и), при суде пе(р)соналитє(р) будучи, солєнитє(р) сведчиласе[101] и ωповедала<,> напротивъко звышъпоменены(м) мещаномъ белоцє(р)ковъскимъ ω то, и(ж) ωны, нє будучи<,> ω(д) звышъменованого пана Гєремияша Тыши Быковъско(г)[о] до выдаванъя жа(д)но(г)[о] сведе(ц)тва<,> запо(з)вани<,> алє ты(л)ко ω(д) звышъменованованого [!] его м(л)<:>. пана белъского, яко повода и при(н)ципа а грани(ц), до пилънованъя<,> стены и(с) при(з)нанъя<,> колълятєралитатємъ<,> конътикгуитати(с)<,> фунъди з є(г)[о] м(л)<:>. пано(м) белъскимъ <(:>ежели бы до то(г)[о]<,> належали<:)> сутъ по(з)вани<,> смели и важилисє мимо справе(д)ливо(ст)<,> слушно(ст) и право самоє<,> ве(н)цъ<,> и противъко по(з)вови, ω(д) поводовоє стороны на себе выданому<,> которы(и) в собе и(н)шую речъ[102] завераетъ<,> ани жа(д)ного выдаванъя прива(т)ного сведе(ц)тва<,> учинивъши змову, ко(н)спирацию и порозуменъе певъноє з звы(ш)помененымъ[103] є(г)[о] м(л)<:>. паномъ Еремияшемъ Тышою Быковъскимъ<,> кгрунътъ по ωбоєи сторонє ры(ч)ки Ωлъшанъки<,> звышъменованому его м(л)<:>. пану Тыши яко за є(г)[о] вла(с)ны(и) деди(ч)ны(и)<,> при(з)на(т)<,> якожъ и(н) фаворемъ етъ ре(м) ипсиусъ при(з)нали<,> з великимъ утяженъе(м), кривъдою и у(и)мою кгрунъту є(г)[о] м(л)<:>. пана белъско(г)[о], яко повода границъ<,> немънє(и) те(ж) и проти(в)ко его м(л)<:>. пану по(д)коморому, яко су(д)и, которы(и) се важилъ<,> такую прива(т)ную и(н)квизицию<,> ω(д)правова(т) и сведе(ц)тва в то(и) прива(т)но(и) и(н)квизиции ω(д)бирати и(н) прєюдициумъ є(г)[о] м(л)<:>. пана белъско(г)[о]<,> повода, ωферуючисе з нимъ ω то правомъ чинити<,>.

Я, по(д)комори(и), репротестовалемъсє, же ничого противъко праву нє
186 зв. чиню<,> и жа(д)ноє и(н)квизиции нє ω(д)правую<,> кгды жъ помененыє // колълятєраловє сами доброволънє бе(з) и(н)квированъя моего<,> тоє, яко се выжє(и) поменило, поведили<,>. Репротестовалисє и колълятєралє(с), же жа(д)ного конъдиктамину нє чинятъ<.>

А по таковыхъ конътровє(р)сияхъ сторонъ ωбохъ<,> поводовая сторона<,> просила и домавяласе<,> абы-мъ с пови(н)ности уряду моє(г)[о] во(д)лугъ де(к)рету моего, выжє(и) и(н)серованого, дукътъ поводовоє стороны ω(д)правовалъ.

А кгды-мъ се рушилъ з ме(ст)ца уфунъдованоє юри(з)ди(к)ции<,> и до долины, на(д) ри(ч)кою Ωлъшанъкою будучоє<,> уеха(в)ши, якобы на ки(л)-

[101] Літера «а» виправлена з «ы».

[102] Частина фрази «которы(и) в собе и(н)шую речъ» написана на місці витертого тексту іншим чорнилом; останнє слово повторене ще раз у писарських дужках: («ре(ч)»).

[103] Літера «з» виправлена з іншої букви.

коро стрєлєнъє з луку приєхали, тамъ єго м(л)<:>. панъ Тыша<,> имєнємъ своимъ и имєнємъ урожоныхъ пановъ Кгабриєля, Павъла<,> и Яна<,> урожоно(г)[о] нєкгды пана Адама Тыши потомъковъ позосталы(х), лєтъ нє маючихъ<,> показавъши<,> впєрє(д) граници авътєнъты(ч)ныє<,> з добрами Ωбуховъскими и Ωлъшанъскими<,> а з добрами Копачо(в)ски(ми) и(х) м(л)<:>. пановъ Тышо(в) дєди(ч)ными, ω(д) ки(л)кудєся(т) лєтъ[104] учинєныє, и (з)наки грани(ч)ныє починєныє и до ты(х) ча(с) знакомитє выражоныє, ωповєда(л)сє и протє(с)товалъ, и(ж) у ты(х) знаковъ ци(р)ка лимитємъ натуралємъ флювиумъ<,> Ωлъшанъка дикъта<,> кгрунътъ сє Копачовъски(и) ко(н)чи(т) з стєною Ωлъшанъскою<,> готовъ будучи при таковы(х) докумєнътахъ я(с)ны(х)<,> пра(в)ны(х) ко(м)пробовати<,> яко такъ є(ст), а нє иначє(и)<,>. Та(м) жє и плєнипотєнътовє стороны позваноє кня(жт) и(х) м(л)<:>. Корє(ц)ки(х) протє(с)товалисє и ωповєдали, и(ж) у ты(х) знаковъ грани(ч)ны(х), чєрє(з) єго м(л)<:>. пана Тышу, яко стєнъника, показаны(х)[105]<,> стєна Копачовъская<,> зъ стєною Ωлъша(н)скою зъходи(т)сє<,> и ω(д)то(л) кгрунътъ Ωлъша(н)ски(и) починає(т)сє<.>

Потомъ єхали є(с)мо на(д) ри(ч)кою Ωлъша(н)кою[106] сєломъ самымъ,
на(з)ванымъ Ω(л)шанъ(ко)ю // Ω(л)шанъкою. Тамъ акторъ ωповєдалъ прєзъ 187
плєнипотєнъта своєго<,> жє тутъ по сє(и) сторонє кгрунътъ єго Ωбуховъ-
ски(и)<,> и бєрє(г) рє(ч)ки Ω̃(л)ша(н)ки, а по тамъто(и) сторонє бєрєгъ ри(ч)-
ки тоє (ж) Ωлъшанъки кня(жт)<.> и(х) м(л)<:>. Корє(ц)ки(х), по(з)ва-
ны(х)<,>.

И кгды пєрєяхавъши [!] чєрє(з) сєло Ωлъшанъку до валу, которы(и) идєтъ чєрє(з) дорогу и чєрє(з) ри(ч)ку Ωлъшанъку въгору на въсхо(д) сонъца<,> до го(с)ти(н)ца, с Триполя до Фастова идучого<,> тамъ у того валу помєнєны(и) ωтєцъ Камєни(ц)ки(и), законъникъ мана(с)тыра свєтого Николы Пустынъного києвъского, станувъши повєди(л), жє тутъ жа(д)ноє конътикгуитатємъ є(г)[о] м(л)<:>. панъ бєлъски(и) кгрунътовъ своихъ нє маєтъ, алє то наши кгрунъты цє(р)ковъныє, з ωбудвухъ сторонъ ри(ч)ки Ωлъшанъки<,> ажъ до гостинъца Фастовъско(г)[о] тє(г)нучиисє<,> просєчи, абымъ далє(и) нє єхалъ въ кгрунътъ и(х) цє(р)ковъны(и)<,>. Гдє тамъ жє помєнєны(и) во(и)тъ бєлоцє(р)ковъски(и) ωдо(з)вавъшисє протєстовалъ, жє то кгрунъты Бєлоцє(р)ковъскиє вла(с)ныє<,> а нє ω(т)цовъ миколъскихъ. Дабитуръ и(н) копиа<,>.

Тєды я<,> нє уближаючи ничого ничиєму кгрунътови<,> ωвъшємъ цєлости и(х) ω(с)тєрє(г)ши, понєважъ нє ты(л)ко ω(т)цовє миколъскиє<,> алє и мєщанє бєлоцє(р)ковскиє до того кгрунъту приповєдаю(т)сє<,> а я-мъ повинєнъ тамъ єхати, гдє сторона мєнє провади(т)<,> тєды за стороною поводовою єхалємъ<,>.

Протє(с)товалъсє єго м(л)<:>. панъ бєлъски(и), акъторъ, ω конъдиктамєнъ<,> противъко ω(т)цомъ<,> и бєлоцє(р)квяномъ<,> и княжатомъ и(х) м(л)<:>. по(з)ваны(м). А ω(д) кня(жт) и(х) м(л)<:>. Корє(ц)кихъ, по(з)ваны(х)<,> проти(в)ко протє(с)тации<,> прє(з) єго м(л)<:>. пана бєлъско(г)[о] учинєноє, плєнипотєнътовє солєнитєръ рєпротє(с)товалисє<,> и(ж)<,> ани<,> з бєлоцє(р)квяны, ани зъ чє(р)нцами миколъскими жа(д)ного конъди(к)тами-

---

[104] Літера «ъ» виправлена з іншої букви.
[105] Літера «к» виправлена з іншої букви.
[106] Літера «к» правлена писарем.

187 зв. ну нє чиня(т)⟨,⟩ алє яко кгру(н)ту // -ту⟨,⟩ никому привлащати, такъ ѡборонъ правъныхъ забороняти нє можє(т)⟨,⟩. Протє(с)товалисє при томъ⟨,⟩ и противъко мнє, по(д)коморому⟨,⟩ и урядови моєму⟨,⟩ жє якобы-мъ⟨,⟩ нє патрєчи на ди(с)позициє⟨,⟩ ани докумєнъта по(з)ваноє стороны⟨,⟩ за и(н)ста(н)циєю⟨,⟩ якобы нє(с)лушною⟨,⟩ поводовоє стороны⟨,⟩ кгрунъты[107] вла(с)ныє Ѡлъшанъскиє чєрє(з) кгвалътъ зає(ж)джаю и ѡды(и)мую⟨,⟩. Я-мъ сє рєпротє(с)товалъ⟨,⟩ и(ж) кгвалътомъ кгрунътовъ ничиихъ нє зає(ж)джаю⟨,⟩ алє видєчи конъкурєнътовъ ки(л)ку⟨,⟩ и спо(р) мєжи ними самыми ѡ тыє кгрунъты⟨,⟩ тєды-(м) с пови(н)ности моєє за стороною поводовою єхалъ⟨,⟩.

Протє(с)товалисє при томъ⟨,⟩ тыє жъ плєнипотєнътовє княжа(т) и(х) м(л)⟨:⟩. по(з)ваны(х). и на мє(с)чанъ бєлоцє(р)ковъски(х)⟨,⟩ и(ж) на (з)мовє зъ є(г)[о] м(л)⟨:⟩. паномъ каштєляномъ бєлъски(м)⟨,⟩ кгру(н)ты Ѡлъшанъскиє и(н) дубиумъ вокуютъ и собє привла(с)чаютъ⟨,⟩. Тамъ жє помєнєны(и) во(и)тъ бєлоцє(р)ковъски(и) протє(с)товалъсє противъко мнє, по(д)коморому, и єго м(л)⟨:⟩. пану бєлъскому, акъторови⟨,⟩ жє якобы(с)мы кгва(л)томъ въ кгрунъты Бєлоцє(р)ковъскиє въєхали⟨,⟩. Дабитуръ инъ копиа⟨,⟩. Я-(м) сє рєпротє(с)товалъ, жє никому-(м) кгвалъту нє учинилъ⟨,⟩ алє видєчи мєжи конъкурєнътами ѡ тотъ кгрунъ(т) споръ, за стороною⟨,⟩ поводовою єхалємъ.

Тамъ жє и ѡ(т) ѡ(т)цовъ миколъски(х)⟨,⟩ тотъ жє ѡтєцъ Камєни(ц)ки(и) рєпротє(с)товалъсє, жє жа(д)ного конъдиктамину нє чинитъ, алє то(л)ко цєлости кгрунътовъ своихъ цє(р)ковъныхъ⟨,⟩ стєрєжєтъ⟨,⟩. Дабитуръ инъ копиа⟨.⟩ Рєпротє(с)товалъсє тамъ жє умоцованы(и) по(з)ваноє стороны, жє жа(д)ного конъди(к)тамину ни (с) кимъ нє чини(т), алє мєжи
188 колълятєралами и конъкурєнътами до кгру(н)товъ вла(с)ны(х) // вла(с)ны(х) Ѡ(л)шанъски(х), конъкуруючи, цєло(с)ти кгрунътовъ по(з)ваноє стороны пєрєстєрєгає(т). Рєпротє(с)товалъсє ѡтєцъ Камєницъки(и), жє тутъ жа(д)ноє конъкурє(н)ции ни машъ, алє то въла(с)ны(и) кгрунъть єстъ цє(р)ковъны(и), которого цєлости стєрєжє(т)⟨,⟩.

Потым-є(м) с то(г)[о] мє(ст)ца єхалъ тоєю ри(ч)кою Ѡлъша(н)кою, гдє-мъ на(д)єхалъ ставокъ на ри(ч)цє Ѡлъша(н)цє заняты(и). Тамъ жє на(д)єхалємъ Ру(д)ку з лєвого боку⟨,⟩ припадаючую⟨,⟩ ѡ которо(и) по(з)ваная сторона повєдила⟨,⟩ жє то тамъ с тоє Ру(д)ки възяласє ри(ч)ка Ѡлъшанъка⟨,⟩. А акъторъ повєдилъ, жє то Рудавина⟨,⟩ которая въ Волъшанъку въпадаєтъ⟨,⟩ а то, которою провадитъ⟨,⟩ єстъ ри(ч)ка Ѡлъшанъка. Тамъ жє мєжи сторонами ѡбєма споръ былъ: акъторъ мєновалъ, жє Ѡлъшанъкою провадитъ⟨,⟩ а по(з)ваныє мєновали быти ина(к)щимъ про(з)ви(с)комъ⟨,⟩.

А потомъ с тамъто(л) єдучи тоєю (ж) долиною ри(ч)кою Ѡлъшанъкою⟨,⟩ яко поводъ мєновалъ⟨,⟩ указалъ и други(и) ставокъ, присыпаны(и) до кгрунъту⟨.⟩ яко акъторъ мєновалъ, Ѡбуховъского⟨,⟩. А с тамъто(л)⟨,⟩ идучи ку горѣ тоєю жъ долиною и ри(ч)кою⟨,⟩ ажъ до початъку єє⟨,⟩ указуючи по лєво(и) сторонє⟨,⟩ и мєнуючи кгрунътомъ своимъ Ѡбуховъскимъ⟨,⟩ а по право(и) — Ѡлъшанъскимъ. А с тамъто(л)⟨,⟩ идучи долиною и полємъ⟨,⟩ на ѡзєри(с)ка сухиє, зоставуючи двє могилє вєликиє⟨,⟩ а трєтюю малую⟨,⟩ въ кгрунътє Ѡбуховъскимъ ѡпода(л)⟨,⟩ и пришє(д)ши до гостинъца Фастовъского⟨,⟩ которы(и)⟨,⟩ идєтъ до Гє(р)мановъки и Ѡбухова, пєрєєхавъши ѡнъ

[107] Літера «к» виправлена з «в» і «ъ».

въпоперєкъ<,> зара(з) въ долъ, а доломъ идучи<,> въ которомъ възяласє вє(р)ховина<,> ру(д)ки<,> с того долу вышє(д)ши ишли(с)мо полємъ трохи<,> а потомъ знову въ долъ<,> и въ вє(р)ховину<,> прозываючо(и)є Кривоє ричъки<,>. На которо(и) вє(р)ховинє указалъ ставъки занятыє, ѡ которыхъ поведилъ<,> пово(д), жє на єго кгру(н)тє // кгрунътє Ѡбуховъскомъ сутъ 188 зв.
занятыє и сєла посажєныє<:>, мєновитє Яцъки, Ко(с)тюки, Кашпоровъку<,>.

Потомъ с тамъто(л) идучи далє(и), ѡпу(с)чаючи ѡдєнъ долъ въправє<,> а другимъ доломъ идучи<,> и вє(р)ховин[ою] [108] выбрали(с)мося [109] в полє<,>. Потомъ полємъ ажъ до могилы, на которо(и) єстъ на тотъ ча(с) крыжъ<,> указуючи, жє то здавъна вєчистая граница<,> Ѡбухо(в)ская. А по(з)ваная сторона поведила, жє то нашъ кгрунътъ Ѡлъшанъски(и)<,>. А ѡ(д) тоє могилы далє(и) идучи<,> полємъ пустымъ на ѡзєри(с)ка на тотъ ча(с) сухиє<,> приєхавъши до вє(р)ховины ри(ч)ки Кра(с)ноє<,> идучи ри(ч)кою Кра(с)ною ку горѣ<,> гдє ся ѡна възяла [110]<,> доломъ<,> и вышє(д)ши с того долу<,> станулъ акъто(р) на(д) тою вє(р)ховиною<,> Кра(с)ною<,> гдє ѡна вълас(с)нє възяласє. Тамъ жє конъчачи дукътъ сво(и)<,> показалъ має(т)ности своє<,> прє(з) нєбо(ж)чика кня(ж)<:>. Ѡ(с)тро(з)ко(г)[о], воєводу києвъского, уступлєныє и дєкрє(т)о(м) присужоныє<,> то є(ст) Гє(р)мановъку<,> Пє(р)гоновъку [111] и Дєрємє(з)ную<,> нєдалєко которы(х) Мокиє(в)ка посажона<,> на то(и) жє ри(ч)цє Кра(с)но(и)<,>. Яко жъ и дєкрєта читалъ<,> тамъ жє и пяты кгру(н)ту своєго Ѡбуховъского<,> и Гє(р)мановъско(г)[о]<,> и пяту Ѡлъшанъскую<,> а стєну Бєлоцє(р)ковъскую<,> идучую ѡ(д) Пєрєпєта<,> валу до Узиня и далє(и)<,> мєновалъ, жє пєвъными урочи(с)чами и вє(р)ховинами идє(т). Тамъ жє дєкляровавъшисє поводъ, жє дукътъ сво(и) сконъчилъ, домавялъсє, абы стєнъникъ єго м(л)<.> панъ староста бєлоцє(р)ковъски(и) и мєщанє бєлоцє(р)ковъскиє<,> были до пилънованъя стєны приволаны<,>.

Которыє кгды были приволаны<,> тєды ѡ(д) нихъ ѡдо(з)вавъшисє то(т) жє во(и)тъ бєлоцє(р)ковъски(и)<,> межи собою конътровє(р)товали<.>, а мєновитє: умоцованы(и) стороны поводовоє домавялъсє<,> абы мєнованы(и) во(и)тъ бєлоцє(р)ковъски(и)<,> такъ ѡ(д) єго м(л)<:>. пана старосты бєлоцє(р)ковъско(г)[о]<,> яко и ѡ(д) ма(и)страту // -страту єтъ тоциу(с) 189
ко(м)мунитати(с) мє(с)та [112] Бєлоє Цє(р)кви плєнипотє(н)цию, которого [113] бы тутъ ставати мо(г)ли пєрє(д) судо(м) нинє(ш)нымъ по(д)комо(р)ски(м)<.>, нє хотєчы и(х) иначє(и) до боронє(н)я тоє справы припу(с)тити, указа(л)<.> На шъто помєнєны(и) во(и)тъ поведи(л), жє тоє плєнипотє(н)ции нє повинєнъ єму указовати<.>, абовє(м) дня нинє(ш)нє(г)[о] пєрє(д) пно(м) по(д)коморы(м) [114] ѡ(д) є(г)[о] м(л). пна старо(с)ты бєлоцє(р)ко(в)ского<.> и мєща(н) ставалє(м) и дєкрє(т) таковы(и) ѡтрымалє(м), абы(м) стєны своєє пи(л)новалъ<,>. Я, по(д)коморы(и), ко(н)тровє(р)сы(и) сторо(н) ѡбо(х) вы(с)луха(в)шы, ачъко(л)вє(к) сторона поводовая домавляє(т)сє, жєбы во(и)тъ указа(л) плєнипотє(н)цию, ѡ(д) є(г)[о] м(л). пна старосты и мєща(н) собє до тоє

[108] Закінчення «-ою» густо перекреслено.
[109] Літера «в» виправлена з «б».
[110] Слово написане на місці витертого.
[111] Пропущена літера: «Пє(р)єгоновъку». При цьому літера «г» виправлена з «х».
[112] Літера «м» виправлена з іншої («б»?).
[113] Помилково замість «которою»?
[114] Частина тексту «пєрє(д) пно(м) по(д)-» написана поверх іншого.

справы даную⟨,⟩ є(д)накъ ижъ дня сєгоднє(ш)нєго то(т) жє во(и)тъ в то(и)
справє става(л)⟨,⟩ и дєкрєтъ на собє таковы(и)⟨.⟩, абы стєны своєє пи(л)-
новалъ, ѡ(д)ню(с)⟨,⟩ тєды я, по(д)коморы(и), нє потрєбъну(ю) [115] быти плє-
нипотє(н)цию узна(в)шы, сторона(м) ро(с)пиратися наказую⟨.⟩

А в ро(с)пира(н)ю тотъ жє во(и)тъ, юдициалитє(р) чєрє(з) мєнє
пытаны(и), єс(с)ли [!] стєну кгрунъто(в) свои(х) зъ є(г)[о] м(л). пано(м)
бє(л)ски(м) маютъ, которы(и) дирє(к)тє ся справуючы повєди(л), жє зъ
є(г)[о] мило(ст)ю пано(м) бє(л)ски(м) жадъноє стєны кгру(н)товъ своихъ нє
маютъ, кгдыжъ то єстъ власны(и) кгрунътъ нашъ Бєлоцє(р)ковски(и). А по-
водовая сторона прєзъ умоцованого своєго домавялася, жє голыє слова у
права жа(д)нои ваги мєти нє могутъ; абы помєнєны(и) во(и)тъ нє голыми
словами, алє докумє(н)тами пра(в)нєми а(л)бо знаками грани(ч)ными я(с)-
ными вструту ду(к)тови сторы [116] поводово(и) доводи(л). А ижъ нє дово-
ди(т), тєды абы ѡ(д) кгрунъту того, на которо(м) вструтъ ду(к)тови сто-
189 зв. роны [117] поводовоє чынитъ, дєкрєто(м) суду по(д)комо(р)ского // ѡ(д)стри(х)-
нєны(и) и ѡ(д)сужоны(и) бы(л), а тотъ кгрунътъ абы яко вла(с)ны(и) сто-
роны поводовоє бы(л) дєкрєто(м) судовы(м) поводови присужоны(и)⟨.⟩
нонъ ѡбъста(н)тє рєтрузиѡнє [118] па(р)ти(с) адъвє(р)сє колятєрали(с).

А помєнєны(и) во(и)тъ, въ да(л)шиє ко(н)тровє(р)сыє нє (в)даючысє,
протє(с)тацию то(л)ко таковую⟨,⟩ проти(в)ко є(г)[о] м(л). пну [119] бє(л)ском у,
акторови, заню(с)⟨,⟩ жє ду(к)тъ сво(и) в кгру(н)тє Бєлоцє(р)ковскомъ
ско(н)чылъ. А сторона засє поводовая, на то(м) жє кгру(н)тє ско(н)чєнъя
ду(к)ту своєго стоєчы, солєнитє(р) проти(в)ко є(г)[о] м(л). пну старости бє-
лоцє(р)ко(в)скому и мєщано(м) є(г)[о] м(л)⟨.⟩ бєлоцє(р)ко(в)скимъ, яко
стє(н)нико(м), свє(т)чылъсє, ижъ то(т) кгрунътъ, на которо(м) стоячы ду(кт)
сво(и) ско(н)чыла, нє ти(л)ко абы нє мє(л) быти єго [120] вла(с)ны(и) дєди(ч)-
ны(и), алє и далє(и) ся тра(к)томъ свои(м) ро(з)тягаєтъ, што для успокоє-
(н)я самого сторона поводовая доброво(л)нє упущаєтъ и ѡно(г)[о] ѡ(т)сту-
пує(т). И то, што ко(л)вє(к) стє(н)ники выжє(и) помєнєныє на то(м) скон-
чоно(м) ду(к)тє чыня(т), то всє инъ супрєсиѡнє(м) юри(с), прєюдициу(м)
єтъ макъсиму(м) да(м)нумъ стороны поводовоє чынятъ, змови(в)шысє усѣ
стє(н)ники на шкоду выжє(и) помєнєного повода.

Ажє выжє(и) помєнєни колятєралє(с) по(ст) пє(р)акта(с) ко(н)тровє(р)-
сиа(с) суа(с) то(л)ко мєдианътибу(с) протє(с)тациѡнибу(с) суи(с) инътє(р)-
позити(с) пє(р)тинацитє(р) ѡ(д) суду нинє(ш)нєго по(д)комо(р)ского ѡдошли,
да(л)ши(м) дєкрєто(м) ѡного пога(р)жаючы, тєды сторона выжє(и) помєнє-
ная поводовая прє(з) плєнипотє(н)та своєго выжєи помєнєного пана Крышъ-
тофа Мишъту ръта просила и правънє домовяласє, абы судъ подъкомо(р)-
ски(и) на стє(н)ныкахъ выжє(и) помєнєныхъ⟨,⟩ а то є(ст) на є(г)[о] м(л).
190 пану старо(с)тє и мє(с)чанахъ // и мє(с)чанахъ бєлоцє(р)ковъски(х) далъ-
шо(г)[о] поступъку правъного ѡтримати и во(з)ному сторону противъную
до далъшого поступъку ѡтриманя приволати ро(с)казалъ⟨.⟩

---

[115] Літера «у» виправлена з «о».
[116] Описка замість «стороны».
[117] Частина слова «-он-» виправлена з «ы».
[118] Літера «у» виправлена з «є».
[119] Літера «у» виправлена з «а».
[120] Перед цим словом викреслена літера «и».

Я, по(д)комори(и), за домовєнъємъсє и правъными поступъками умоцованого стороны поводовоє⟨,⟩ до да(л)шого⟨,⟩ поступъку по(з)ваныхъ правъного во(з)ному мєнованому ра(з)⟨,⟩ други(и) и трєти(и)⟨,⟩ во(д)лє права⟨,⟩ приволати ро(с)казалє(м). Ѡ(д) которы(х) помєнєны(и) во(и)тъ⟨,⟩ и(ж) сє нє ѡ(т)то(з)ва(л)[!] и ничого правъного пєрє(д) судомъ моимъ нє въносилъ⟨,⟩ тєды ѡны(х), яко праву посполи(т)ому спротивъныхъ, поводово(и) сторонє взда(т) с ко(н)тровє(р)си(и) въ зы(с)ку присужєнъя акъторату и да(л)шо(г)[о] прокгрє(с)су суду моєго по(д)комо(р)ского в учинєнъю и дєтє(р)минованъю[121]⟨,⟩ границъ во(д)лугъ права⟨,⟩ сыпє(н)я копъцовъ и чинєнъя знаковъ грани(ч)ны(х)⟨,⟩ и ѡны(х) вє(ч)ны(ми) часы абы трывали наказанъя⟨,⟩ с присужєнъємъ въла(с)ности кгрунъту⟨,⟩ ѳ которы(и) рє(ч) єстъ⟨,⟩ бє(з) вшєлякоє прєпєдиции въ чинєнъю грани(ц) и сыпанъю копъцовъ, и постановє(н)ю и(н)ши(х) знаковъ грани(ч)ныхъ прє(з) мєнованы(х) колълятєраловъ, которыє будутъ с при(н)ципалитє(р) тоє справы по(з)ваными правънє чинєны и по(с)тановълєны, допустилємъ на позовъ по(д)комо(р)ски(и)⟨,⟩ ѡ(д) повода по по(з)ваны(х) вынєсєны(и), въ тыє слова писаны(и):

«Филонъ Вороничъ на Шумъску, по(д)комори(и) зє(м)ли Киє(в)скоє.

Вє(л)мо(ж)ному є(г)[о] м(л)⟨:⟩. пану Ко(с)та(н)тому Любоми(р)скому, воєводичови краковъскому, старостє бєлоцє(р)ковъскому⟨,⟩ и вамъ, славє(т)нымъ Ма(к)симови Воробєви, во(и)тови⟨,⟩ такъжє бу(р)мистромъ, лавъникомъ⟨,⟩ и въсєму посполъству мєста є(г)[о] к(р). м(л)⟨:⟩. Бєлоє Цє(р)кви⟨,⟩ которы(х) имєна и про(з)ви(с)ка územ поводъ за выражоныє мєти хотєчи.

Звє(р)хностю є(г)[о] к(р). м(л)⟨:⟩. а моєю владзою по(д)комо(р)скою[122], с права посполитого на мєнє въложоною, ро(с)казую, абы(с)тє вм(с)⟨,⟩ пєрєдо мъною албо урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ на рокъ и дє(н) пєвъны(и)⟨,⟩ то є(ст) дъня ѡ(с)мо(г)[о]на(д)ца(т) м(с)ца мая // м(с)ца 190 зв.
мая въ року тєпєрєшнємъ тисєча шє(ст)сотъ три(д)ца(т) дєвято(м)⟨,⟩ на мє(ст)цу томъ, гдє поводъ во(д)лє права своєго прєтєнъдуючо(г)[о] юри(с)ди(к)цию урядови моєму⟨,⟩ по(д)комо(р)скому фунъдова(т) укажє(т)⟨,⟩ ѡбъли(ч)нє и завитє ку праву⟨,⟩ и скутє(ч)ному сє усправє(д)ливєнъю стали⟨,⟩ на правъноє попа(р)тъє вє(л)мо(ж)ного єго м(л)⟨:⟩. пана Анъдрєя Фи(р)лєя з Дубровици, каштєляна бєлъского, которы(и) вм(с), прихиляючисє до дєкрєту суду головъного трибуналъского, на конъсє(р)ватахъ, воєво(д)ства Волы(н)ского⟨,⟩ в року тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) шо(с)то(м) м(с)ца мая⟨,⟩ пятого дъня⟨,⟩ мєжи поводомъ а мною, по(д)комори(м)⟨,⟩ и я(с)нєѡсвєцоными кн(ж)ты и(х) м(л)⟨:⟩. Самоєлємъ, сыномъ, и Євфрузыною, цо(р)кою, потомъками зошлого кня(ж)ти є(г)[о] м(л)⟨:⟩. Корє(ц)кого, каштєляна волы(н)ского⟨,⟩ и кнє(ж)ною Самоєлє(в)ною Корє(ц)кою⟨,⟩ є(с)чє на тотъ ча(с) въ станє панє(н)ско(м) будучою⟨,⟩ и ѡпєкунами княжа(т) и(х) м(л)⟨:⟩. Корє(ц)ки(х) я(с)нєѡ(с)вєцоными княжа(ж)ты и(х) м(л)⟨:⟩. Ѡ(л)бри(х)томъ Станиславомъ⟨,⟩ Радивиломъ⟨,⟩ канъцлиромъ Вєликого кня(з)ства Литовъско(г)[о]⟨,⟩ єго м(л)⟨:⟩. пано(м) Стани(с)лавомъ Пото(ц)ким, воєводою бра(с)ла(в)ски(м), княжатє(м) є(г)[о] м(л)⟨:⟩. ⟨(⟩паном⟨)⟩

[121] Частина слова «-ми-» виправлена з інших літер.
[122] Слово написане на місці витертого

Миколає(м̃) [123] Чаръторыскимъ [124]<,> каштєляномъ волынъскимъ, и и(н)шими<,> ѡпєкунами и(х) м(л)<:>. А то въ справє, прє(з) повода мнє, яко судови, а менованымъ по(з)ванымъ, яко сторонє, до заплачєнъя пєна(м) кгравамини(с) възглядомъ допу(с)чєнъя прє(з) мєнє<,> по(д)коморого<,> апєляции ѡ(д) уфунъдова(н)я юри(з)ди(к)ции сторонє по(з)вано(и)<,> на воєво(д)ство Києвъскоє при ро(з)граничєнъю добръ поводовы(х) Ѡбуховъскихъ<,> футоровъ, сєлъ<,> и приналєжъностє(и), до ни(х) налєжачихъ<,> а половицєю сєла Ѡлъшанъки<,> добръ княжа(т) и(х) м(л)<:>. Корє(ц)ки(х), и ѡ посажєнъє на кгрунътє поводовомъ сєлъ Костюковъ, Яцєкъ, Кашпоровъки<,> и Мокиє(в)ки по вє(р)ховинамъ рє(ч)ки Кра(с)ноє, на тє(р)минє
191 ак(т)у [125] моєго по(д)комо(р)ского, в року тисєча шє(ст)сотъ три(д)ца(т) //

три(д)ца(т) второ(м) м(с)ца ма(р)ця дєсятого дня ѡ(т)правуючы(м)ся, на вы(ш)менованыє ко(н)сє(р)вати и(н̃)тє(н)товано(и). В которо(и) справє су(д) головны(и) трибуна(л)ски(и) тую апєляцию [126] скасова(в)шы, на мнє, по(д)коморо(м), пєна(м) кгравамини(с) сто гривє(н) всказа(в)шы, тую справу знову до мєнє, по(д)коморого, а(л)бо уряду моєго на полє для ро(з)граничє(н)я добрь поводовы(х) Ѡбухо(в)ски(х) и Гє(р)мано(в)ски(х), поки сє прєтє(н)сыя ѡны(х) вшы(р) и вздлу(ж) ро(з)тягає(т), з кгру(н)тами и(х) м(л). княжа(т) Корє(ц)ки(х), до половици сєла Ѡ(л)ша(н)ки а(л)бо Ѡ(л)шаници правънє налєжачы(м), и ко(н)тинуѡва(н)я ты(х) грани(ц) ѡдосла(л).

Прото тєды пово(д), хотєчы(с) яко напру(д)шє(и) в розница(х) кгру(н)товы(х) з княжати и(х) м(л). Корє(ц)кими у(с)покоити, яко тє(ж) кня(ж)ну єє м(л). Самуєловну Корє(ц)кую по ѡ(д)мєнєню стану єє м(л). панє(н)ско(г)[о] в ста(н) ма(л)жє(н)ски(и) з бытно(с)тю ма(л)жо(н)ка єє м(л).<,> є(г)[о] м(л). пна Анъдрєя Лєщи(н)ского, воєводича бє(л)ского, вм(с)<.> яко колятєрало(в) до пи(л)нованя стєны, которую в. м(л). маєтє ѡ(т) мєста є(г)[о] кр. м(л). Бєлои Цє(р)кви з кгру(н)тами поводовими, и (с)тавє(н)я сусєдо(в) свои(х), грани(ц) вєдомы(х), до выда(н)я прє(з) ни(х) свєдо(ц)тва в тои мєрє, на тє(р)ми(н) и дє(н) менованы(и) позывае(т) и припозывае(т). Прото абы(с)тє стали и тому сє всєму прислухали, и на конє(ц) усправєдливили.

Писа(н) в Шу(м)ску року тисєча шє(ст)со(т) три(д)ця(т) дєвятого м(с)ца априля пє(р)вого дня. Микола(и) Тучани(ц)ки(и), комо(р)ни(к) грани(ч)ны(и) воєво(д)ства Киє(в)ско(г)[о]».

А по вычыта(н)ю того по(з)ву сторона поводовая да(л)шо(г)[о] по(с)тупку пра(в)ного на по(з)ваны(х) сказа(н)я домявяла(с)[!]. Прото я, по(д)коморы(и), за попа(р)тє(м) и правнєми поступками стороны поводовоє в да(л)шо(м) тоє справы по(с)ту(п)ку в способь зы(с)ку акторатум [127] поводо-
191 зв. во(и) сторонє присужаю. И кгды с пови(н)ности уряду моє(г)[о] // до чынєня и дєтє(р)минованя грани(ц) во(д)лу(г) и(н)фо(р)мации пра(в)ноє, сыпа(н)я копцо(в) и чынє(н)я и(н)шы(х) знаковъ грани(ч)ны(х)<.> з княжати и(х) м(л). Корє(ц)ки(ми), справы при(н)ципа(л)ноє грани(ч)ноє позваними, при(с)туплю, абы жа(д)ная прєпєдиция в чынєню грани(ц) и сыпа(н)ю коп-

[123] Слово написане на місці витертого.
[124] Початок слова «Ча-» виправлений з іншого.
[125] Початок слова «ак-» виправлений з інших літер.
[126] Літера «п» виправлена з «пп».
[127] Описка замість «акторатъ».

цо(в) и и(н)шы(х) знако(в) грани(ч)ны(х) прє(з) поменєны(х) колятєрало(в) нє была чинєна, ѡ(в)шемъ тыє граници абы вє(ч)нєми часы за пра(в)ныє, слу(ш)ныє и важныє были триманы, на(и)дую<,>.

А по ѡтрима(н)ю чєрє(з) сторону поводовую таковогo зы(с)ку умоцованы(и) стороны по(з)ваноє княжатъ и(х) м(л). Корє(ц)ки(х) солєнитє(р) протєстова(л)ся ѡ нєва(ж)ности такъ ду(к)ту акторового, яко и акту всєго, прє(з) є(г)[о] м(л). пна по(д)коморого киє(в)ского и ура(д) єго по(с)тано(в)лєного, абовє(м) яко поводовая сторона, проти(в)ко право(м) и ди(с)позиция(м) [128] я(с)ны(м) позваноє стороны продукованы(м), дуктъ сво(и) нєправнє ѡ(д)правовала, такъ єго млтъ панъ по(д)коморы киє(в)ски(и) з [129] урадо(м) [130] свои(м) нєправнє тотъ дуктъ ѡбєждзалъ [!] з уближє(н)ємъ вєликимъ и ущи(р)бко(м) нємалымъ кгрунътовъ дєдичъныхъ Ѡлъшанъскихъ княжа(т) и(х) милости Корєцъкихъ<.>

Я, подъкоморы(и), рєпротє(с)товалє(м)сє, жє-(м) ничого противко праву нє выкрочы(л), алє за стороною поводовою, яко и куды дукъть сво(и) провадила и подобєнъству мєстцъ ѡказовала, єхалємъ. Рєпротєстовалъсє и є(г)[о] м(л). пнъ бє(л)ски(и), жє нє (с) княжатє(м) є(г)[о] мл(с)тъ справу має(т), алє стє(н)никами. Дабиту(р) и(н) копиа. Рєпротє(с)това(л)сє такъ жє [131] при то(м) плєнипотє(нт) // плєнипотє(н)тъ стороны по(з)ваноє 192
кня(жт)<:> и(х) м(л). Корє(ц)кихъ<,> и(ж) княжата и(х) м(л)<.> нє мают жа(д)ного ни (с) кимъ конъдиктамину, алє цєлости кгрунътовъ своихъ вла(с)ныхъ дєди(ч)ныхъ ѡлъшанъскихъ пєрєстєрєгаю(т).

А ижъ ся то(г)[о] дъня спо(з)нило, тєды тую справу по(д) тою жъ мо(ц)ю помєнєному во(з)ному до дня понєдєлъкового<,> то є(ст) два(д)ца(т) трєтєго мая, ѡ(т)волати и лимитовати ро(с)казалємъ<,>. А кгды дъня два(д)ца(т) трєтєго мая я, по(д)комори(и), во(д)лугъ дєкрєту моєго выжє(и) и(н)сєрованого<,> по ѡ(д)правєнъю дукъту поводовоє стороны дукъть по(з)ваноє стороны ѡ(т)правовати хотєчи выєхалємъ, и на мє(ст)цу, чєрє(з) по(з)ваную сторону указаномъ, вполъ Рудавины по(д) годи(с)чємъ, на(з)ваны(м) Мурулємъ<,> гдє три пяты кгрунътовъ, то є(ст) кгрунъту Ѡлъшани(ц)кого<,> кгрунъту Бєлоцє(р)ковъско(г)[о]<,> и кгрунъту Ѡбуховъского, яко по(з)ваная сторона быти мєновала конътикгуитатємъ суамъ маю(т), станулє(м).

Тамъ поводовая сторона єго м(л)<.> панъ бєлъски(и) солєнитє(р) протє(с)товалъсє ѡ то, и(ж) сторона по(з)ваная княжа(т)а и(х) м(л)<.> Корє(ц)киє, прє(з) плєнипотє(н)товъ своихъ<,> хотєчи провадити дукъть сво(и), на вла(с)номъ кгрунътє поводовомъ Ѡбуховъскомъ станула<,> и ѡ(д)то(л) пяту свою брати хочє(т) ку уближє(н)ю вла(с)ности кгрунъту акъторового Ѡбухо(в)ского и Гє(р)мановъско(г)[о]<,>. Противъко которо(и) протє(с)тации умоцованыє стороны по(з)ваноє рєпротє(с)товалисє, и(ж) жа(д)но(г)[о] уближєнъя кгрунътомъ поводовымъ нє чиню(т), алє по(д)лугъ правъ свои(х) дукъть и(с)то(т)ны(и) и рєтєлъны(и) провадя(т) и цєлости кгру(н)ту Ѡлъшанъского пєрєстєрєгаю(т)<.>

А потомъ ѡ(д) стороны по(з)ваноє княжа(т) и(х) м(л)<:>. Корє(ц)ки(х) плєнипотє(н)товє<,> домавялисє и просили,// абы по(д)лугъ по(з)во(в) выда- 192 зв.

---

[128] Літера «я» виправлена з «є».
[129] Сполучник «з» виправлений з іншої літери.
[130] Літера «у» виправлена з іншої букви.
[131] Слово вписане над рядком.

ны(х) и реляци(и) ѡписаны(х) кольлятерале(с)<,> то е(ст) е(г)[о] м(л)<:>.
панъ староста белоцеко(в)ски(и)<,> [!] и мещане белоце(р)ковъские были до
прозекՙвованъя справы приволаны<,> указуючи то, и(ж) любо дъня ѡно(г)-
да(ш)него конъдемъната на е(г)[о] м(л)<:>. пану старосте и ме(с)чанахъ бе-
лоце(р)ковъскихъ станула, ѡ(д)накъ ижъ на то(т) ча(с) поводовая сторона
дукътъ сво(и) ѡ(д)правовала<,> а тепе(р) по(з)ваная сторона дукътъ сво(и)
ѡ(д)правуе, ве(н)цъ и(ж) с права посполито(г)[о]<,> акъция акъции<,> не
гамуе(т), для того (ж) до пильънованъя стены кольлятерале(с) слушъне
маютъ быти припущены<,>. А кгды менованые кольлятерале(с) были до
права приволаны, теды пленипоте(н)тове княѧ(жт) и(х) м(л)<.> Коре(ц)кихъ
пропоновали противъко ѡны(м) с по(з)ву своего по(д)комо(р)ского, по ни(х)
выдано(г)[о], въ тые слова писаного<,>:

«Филонъ Вороничъ, по(д)комори(и) воево(д)ства Киевъско(г)[о]<,>.

Я(с)невельмо(ж)ному его м(л)<:> пану Ко(с)танътему Любоми(р)скому<,>
старосте белоце(р)ковъскому, зо въси(х) добръ вм(с)<,> лежачихъ и ру-
хомы(х).

Зве(р)хно(с)тю е(г)[о] к(р). м(л)<:>. а въладзою уряду моего по(д)комо(р)-
ского приказую, абы(с) вм(с) передо (м)ною албо урядомъ моимъ по(д)ко-
мо(р)скимъ на те(р)мине грани(ч)номъ, где те(р)минъ грани(ч)ны(и)<,> дъня
ѡ(с)мъна(д)цатого м(с)ца мая въ року нинешънемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)-
ца(т) девятомъ въ справе, чере(з) ве(л)мо(ж)но(г)[о] его м(л)<:>. пана Анъд-
рея з Дубровици Фи(р)лея, каштеляна белъского<,> я(с)неѡ(с)вецоному
княжа(т)и его м(л)<:>. Самоелеви Коре(ц)кому, дедичови добръ села Ѡлъ-
шанъки<,> и его приналe(ж)но(с)ти, до ро(з)граниченъя кгрунъту его Ѡбу-
ховъско(г)[о] з добрами и кгрунътами ѡлъшани(ц)кими задано(и), ѡ(т)пра-
193 воватисе будетъ [132], на ме(ст)цу томъ // томъ, где пята кгрунъту старо(с)тва
вм(с). места Белое Це(р)кви зъ пятою кгрунъту Ѡлъшани(ц)кого, и кгрунъ-
ту Ѡбуховъского зъходитсе<,> ѡбъли(ч)не и завите самъ сталъ на и(н)ста(н)-
цию того жъ поменено(г)[о] княжа(т)и его м(л)<:>, которы(и) с притомъ-
ностю ѡпекуновъ своихъ<,> вм(с)., яко кольля(т)ерало(в) [133]<,> до ста-
венъя во(и)та и ме(с)чанъ белоце(р)ковъскихъ для пильънованъя и при(з)-
нанъя стены и пяты кгрунъту староства вм(с)<.> Белоце(р)ковъского зъ
кгрунътомъ повода теперешнего<,> Ѡлшаницкимъ и се(л), до Ѡлъша(н)ки
належачихъ, з кгрунътомъ Ѡбуховъски(м), пре(з) во(и)та и ме(с)чанъ бе-
лоце(р)ковъски(х) староства своего абы(с) вм(с). сталъ<,> стену и пе(т)у
зъ кгрунътомъ повода теперешнего Ѡлъшани(ц)кимъ и селами, до Ѡлъшанъ-
ки належачими, зъ кгрунътомъ староства в.м(ст) Белоце(р)ковъско(г)[о]
а кгрунътомъ Ѡбуховъски(м) пре(з) во(и)та и мещанъ белоце(р)ковъски(х)
при(з)налъ, пре(з) ты(х) же и сведе(ц)тво в то(и) справе выдалъ, яко то
вм(с). шире(и) на те(р)мине часу права</> шире(и)</> декляровано бу-
де(т)<,>.

Писанъ в Ы(р)жищове м(с)ца ма(р)ца пятого дъня<,>. Микола(и) Ту-
чани(ц)ки(и), комо(р)никъ грани(ч)ны(и) воево(д)ства Киевъского»<,>.

По которо(и) то таково(и) пропозиции его м(л)<:>. панъ белъски(и),
ѡдо(з)вавъшисе пре(з) пленипотенъта своего<,> яко акъторъ ка(в)зе кгра-

[132] Літера «е» виправлена з «у».
[133] Можливо, далі пропущене слово «позывае(т)»?

ницйерумъ, поведилъ⟨,⟩ и(ж) мещане⟨,⟩ белоце(р)ковъские про колълятералибусъ⟨,⟩ розумены, а затымъ [134] и до справы его и(н) па(с)су припу(ш)чены быти не могутъ⟨,⟩ а звлща [135] и(н) ремъ етъ па(р)те(м) теперешнее стороны по(з)ваное⟨;⟩ кня(ж)⟨,⟩ е(г)[о] м(л)⟨:⟩. Коре(ц)кого⟨,⟩. Албовемъ будучи танъквамъ колълятерале(с) ѡ(д) его м(л)⟨.⟩ пана белъского, яко повода грани(ц), а(д) аспицие(н)думъ париетемъ [136] припо(з)ваны, е(к)съ конътрове(р)си(с) серии(с)//супо(р)не ѡ(д)ше(д)ши, ѡ(д) суду люкру(м) ка(в)зе 193 зв.
суумъ абъюдикациѡне фунъди по(з)волили дати [137] на собе ѡтримати⟨,⟩ за которымъ ѡтрыма(н)емъ зы(с)ку таковогo а(д)юдикациѡ проприетати(с) фунъди конътрове(р)си про па(р)те стороны поводовое, а то е(ст) е(г)[о] м(л)⟨:⟩. пана белъско(г)[о], станула⟨,⟩. Зачимъ сторона по(з)ваная кня(ж) е(г)[о] м(л)⟨:⟩. Коре(ц)ки(и) тое стороны⟨,⟩ яко е(г)[о] м(л)⟨:⟩. пана старосты белоце(р)ковъско(г)[о]⟨,⟩ такъ и мещанъ белоце(р)ковъскихъ про колълятералибусъ и(н) субъсидиумъ кавъзе суе адъ презенъсъ брати не може(т), кгдыжъ ѡбъстанъте⟨,⟩ абъюдикациѡне проприетати(с) фунъди конъткгуитате⟨,⟩ адиаценътисъ ю(ж) и(н) стату колълятералитати(с) е(с)се дезинунътъ и про колълятералибусъ габери нонъ по(с)сунътъ. Для чого сторона поводовая⟨,⟩ проси(т), абы ѡ(д)кинены были⟨,⟩ а сторона поводовая⟨,⟩ абы [138] в утве(р)женъю⟨,⟩ дукъту своего, южъ выведеного, ну(л)ля⟨,⟩ ретрузиѡне етъ имъпетициѡне ѡбъстанъте цале зоставала⟨.⟩

Я, по(д)коморы(и), конътрове(р)си(и) сторонъ ѡбудвухъ, поводовое пре(з) урожоны(х) пановъ Юзефа Сени(ц)кого⟨,⟩ комо(р)ника грани(ч)ного повету Луцъко(г)[о]⟨,⟩ и Крыштофа Шеня(в)ского, а по(з)ваная е(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ староста белоце(р)ко(в)ски(и) и мещане белоце(р)ковъские⟨,⟩— пре(з) того жъ во(и)та белоце(р)ковъско(г)[о] славе(т)но(г)[о] Ма(к)сима Вороблe(в)ского⟨,⟩ а его м(л)⟨:⟩. панъ белъски(и) — пре(з) умоцовано(г)[о] своего⟨,⟩ шляхе(т)но(г)[о] пана Крыштофа Миш(т)у(р)та⟨,⟩ до суду моего въношоныхъ выслухавъши⟨,⟩ и ѡные д(о)бре у себе уваживъши⟨,⟩ ачъко(л)векъ⟨,⟩ ка(в)зы⟨,⟩ при(н)ципалъное сторона поводовая его м(л)⟨:⟩. панъ белъски(и) задае(т) тое менованымъ колълятераломъ его м(л)⟨:⟩. пану старос(г)е и мещаномъ белоце(р)ковъски(м), же ю(ж) дъня ѡно(г)да(ш)не(г)[о]// 194
ѡно(г)дашне(г)[о] при (с)конъченъю дукъту поводовое стороны его м(л)⟨.⟩ пана белъско(г)[о] су(т) възданы, за которымъ възданъемъ не мели бы юже ничого дукътови⟨,⟩ будучи юре викти⟨,⟩ ко(н)традиковати⟨,⟩ е(д)накъ и(ж) тое възда(н)е не ѡ(д) княжа(т) и(х) м(л)⟨:⟩. Коре(ц)ки(х)⟨,⟩ которые ду(к)тъ сво(и) ѡ(т)правова(т) почали⟨,⟩ але ѡ(д) самого⟨,⟩ ка(в)зе при(н)ципали(с) акътора его м(л)⟨:⟩. пана бе(л)ско(г)[о] сталосе при ѡ(д)правова(н)ю дукъту его м(л)⟨:⟩., теды я, не въдаючисе ничого въ кокгницию того зы(с)ку, поневажъ справа справы не гамуетъ, по(з)ваны(х) е(г)[о] м(л)⟨:⟩. пана старосты белоце(р)ковъского и мещанъ до справы припущаю⟨,⟩ и ѡнымъ ро(с)пира(т)се наказую⟨.⟩ Которого декрету е(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ белъски(и) за правъны(и) не при(и)муючи, ѡ(д) него до суду голо(в)но(г)[о] трибуналу Любелъского аполовалъ[!]. Я-(м) ему тое апеляции не допустилъ⟨,⟩. А е(г)[о] м(л)⟨:⟩. пленипотенътъ де прозекве(н)да кгравамине етъ дамъ-

[134] Літера «з» виправлена з іншої букви.
[135] Описка замість «звлаща»?
[136] Над словом між літерами «р» та «и» закреслена виносна «н».
[137] Далі пропущений сполучник «и»?
[138] Літера «а» виправлена з іншої букви.

ни(с) протє(с)товалъсє<,>. Я-мъ сє тє(ж) рєпротє(с)товалъ, жє-мъ такъ
вє(д)лє права быти розумєлъ<.>

Та(м)[139] жє во(и)тъ бєлоцє(р)ко(в)ски(и) имєнємъ є(г)[о] м(л)<:>. пана
старосты и мєщанъ бєлоцє(р)ковъски(х) протє(с)товалъсє дє нулитатє люк-
ри<,> дня ѡно(г)дашнєго учинєного<,>. А при таково(и) и(н)тє(р)понова-
но(и)<(:> любо нє допущоно(и) <)> апєляции сторона поводовая<,> є(г)[о]
м(л)<:>. панъ бєлъски(и) солєнитє(р) протє(с)товалъсє<;> такъ напротивъко
кня(ж)<:>. є(г)[о]<:> м(л)<:>. Корє(ц)кому, по(з)ваному при(н)ципалови гра-
ницъ<,> яко тєжъ и противъ є(г)[о] м(л)<.> пану старостє бєлоцє(р)ковъско-
му и мєщаномъ єго бєлоцє(р)ковъскимъ, яко стєнъникомъ, ѡ то, и(ж) и(х)
м(л)<:>. ѡбєдвє стороны, възя(в)ши прє(з) сєбє конъдиктамє(н) и ко(н)спи-
рацию сполъную<,> на въла(с)номъ кгрунътє акъторовомъ Ѡбуховъскомъ
194 зв. пяту собє при(з)наваю(т),// звла(с)ча плєнипотє(н)товє кня(ж)<:>. є(г)[о]
м(л)<:>. Корє(ц)кого инъ рємъ атъквє фаворємъ мєщанъ бєлоцє(р)ковъски(х),
з которыми[140] є(г)[о] м(л)<:>. панъ бєлъски(и), акъторъ границъ тєпєрєш-
нихъ<,> коми(с)сиєю<,> єкъсъ суѡ акъторату, будучи ѡ(д) нихъ въ кгрунъ-
тахъ свои(х) ути(с)нєны(и), ѡ(д)правова(т) въ ты(х) жє часєхъ коро(т)ки(х)
и(н)тє(н)дитъ<,>. А умоцованыє кня(жт) и(х) м(л)<:>. Корєцъкихъ<,> такъжє
є(г)[о] м(л)<:>. пана старосты бєлоцє(р)ковъского и мєщанъ бєлоцє(р)ко(в)-
ски(х) противъко протє(с)тации є(г)[о] м(л)<:>. пана бє(л)ского протє(с)това-
лисє и ѡповєдали и рєпротєстовалисє<,> и(ж) жа(д)но(г)[о] ко(н)диктамину нє
чиня(т)<,> алє цєлости<,> и въла(с)нос(т)и кгрунътовъ своихъ пєрєстєрє-
гаю(т)<,>.

А въ ро(с)пиранъю во(и)тъ бєлоцє(р)ковъски(и)<,> славєтъны(и) Макъ-
симъ Вороблєвъски(и)<,> зъ буръми(с)трами мє(с)та Бєлоє Цє(р)кви<,>
Стєфаномъ[141] Добролєжєю и Ѡлєшъкомъ Доли(н)никомъ<,> такъжє и дру-
ги(ми) мєщаны<,> Лукъяномъ Доли(н)никомъ зъ Ру(т)ка и Ва(с)комъ Пинъ-
чукомъ<,> с Пи(н)чуковъ<,> будучи прє(з) мєнє юдициалитє(р) пытаны<,>
чии(х) бы тутъ кгрунътовъ конъкурє(н)циа тутъ на то(м) мє(ст)цу была<,>
которыє повєдили<,> жє тутъ три стєны схожаю(т)сє ѡколо тоє Ру(д)ки:
ѡ(д)на Бєлоцє(р)ковъская<,> другая є(г)[о] м(л)<:>. пана бєлъско(г)[о] Ѡбу-
ховъская<,> гдє городищє стои(т), а трєтяя Ѡлъшанъская<,> кня(жт)<:>
и(х) м(л)<.>. Корє(ц)ки(х). И то дє(к)ляровали<,> жє тутъ по то(и) сторонє
Ру(д)ки зъ кня(ж)ты и(х) м(л)<.>. Корє(ц)кими жа(д)ноє конътикгуитатємъ
кгрунътовъ нє маютъ<,> ты(л)ко далє(и)<,> гдє пово(д) дукъть сво(и) сконъ-
чилъ.

А по то(м) плєнипотєнътовє[142] кня(жт)<:>. и(х) м(л)<:>. Корєцъкихъ
провадили дукъть ѡ(д) того мє(ст)ца Рудавиною мимо Крыницу Кипячую
195 на въсхо(д) со(н)ца, мєнуючи быти тоє Рудавины по право(и) сторонє //
сторонє бєрє(г) є(г)[о] м(л)<:>. пана бє(л)ско(г)[о]<,> а по лєво(и) кня(жт)
и(х) м(л)<:>. Корє(ц)кихъ<,>.

При которомъ ѡбъє(ж)джє(н)ю дукъту, прє(з) плєнипотєнътовъ
кня(жт)<:> и(х) м(л)<:>. Корє(ц)кихъ<,> єго м(л)<:>. пану по(д)коморому
показовано(го), итєрумъ а(т)квє итєрумъ<,> є(г)[о] м(л)<:>. панъ бєлъски(и)<,>

---

139 Виносна «м» виправлена з іншої букви.

140 Літера «и» виправлена з «ъ».

141 Літера «ф» виправлена з «п».

142 Літера «п» виправлена з іншої; за нею закреслена ще одна нерозбірлива виносна літера.

противъко звышъпоменεнымъ ωсобомъ свε(д)читъ и ωповεдаε(т), и(ж) за таковою конънивε(н)циεю⟨,⟩ албо рачε(и) конъспирациεю и нε(с)лушънымъ при(з)наванъεмъ мεщанъ бεлоцε(р)ковъскихъ кня(ж)⟨:⟩ ε(г)[о] м(л)⟨:⟩. Корε(ц)ки(и)⟨,⟩ дукътъ сво(и) провадитъ и заε(ж)джаεтъ въла(с)нымъ кгрунътомъ Ωбуховъскимъ и Гε(р)мановъскимъ εго м(л)⟨:⟩. пана бεлъского⟨,⟩ εго м(л)⟨:⟩. пана по(д)комороrо ωнымъ провадя(т)⟨,⟩ а на(д)то εщε, жε самую ри(ч)ку, на(з)ваную Кра(с)ною[143]⟨,⟩ нε рѣчъкою, алε вε(р)ховиною εε, и урочи(с)ко инъшимъ про(з)ви(с)комъ⟨,⟩ а нε тымъ, яко ε(ст) здавъна на(з)ваноε, быти мεнуютъ и пεрε(д) εго м(л)⟨:⟩. пано(м) по(д)коморимъ показую(т) инъ прεюдициумъ εтъ дамънумъ акътори(с) и а(д) фаворεмъ цита(тε) па(р)ти(с)[144], а то ε(ст) кня(ж)⟨:⟩ ε(г)[о] м(л)⟨:⟩. то чинячи⟨,⟩. Яко сε то въ томъ тракътε дукъту стороны позваноε я(с)нε указуε, жε и далε(и) то(т) дукътъ провадεчи⟨,⟩ нε толъко самыε кгрунъты стороны поводовоε⟨,⟩ алε и сεла εго вла(с)ныε, яко Дεрεмε(з)ная и Пε(р)гоновъка[145]⟨,⟩ албовε(н)цъ кгрунъты въсѣ ты(х) сεлъ⟨(:⟩ бε(з) которыхъ ωбы(и)тися⟨,⟩ тыε сεла нε могутъ⟨,⟩ ани сεлами на(з)ваныε бε(з) кгрунътовъ бы(т) нε[146] могутъ⟨:)⟩ ажъ по(д) самыε плоты и халупы ты(х) сεлъ заε(ж)джаю(т). Ω ш(т)о и въ томъ тракътε поводъ ε(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ бεлъски(и)⟨,⟩ прεкавεнъдо и(н)дε(м)ни(т)а(т)и суε яко солълεнънεмъ протεстациωнεмъ самъ чинитъ⟨,⟩ такъ и противъко и(х) протε(с)тациωмъ[147] нεва(ж)нымъ рεпротε(с)тацию свою заноси(т), и(ж) ш(т)о ко(л)вεкъ въ томъ тракътε дукъту⟨,⟩ ω(д) кня(ж)⟨,⟩ ε(г)[о] м(л)⟨:⟩ яко по(з)вано(г)[о] албовε(н)цъ//-вε(н)цъ ω(д) 195 зв.
плεнипотε(н)товъ ε(г)[о] дεε(т)сε, то въсε и(н) конъдиктаминε⟨,⟩ з вышъмεноваными стε(н)никами и(н) прεюдициумъ εтъ дамънумъ εго м(л)⟨:⟩. пана бεлъского, акътора кавъзε кгранициωрумъ[148], дεε(т)сε. И ω тоε въсε, видεчи бы(ти) нεслушънε и нεправънε, конътра ωмънε юсъ εтъ εквумъ⟨,⟩ ажъ до (с)конъчоного прε(з) по(з)вано(г)[о] кня(ж)⟨:⟩ ε(г)[о] м(л)⟨:⟩. Корεцъкого дукъту и нε(с)лушного заε(ж)джанъя во въсюмъ тракътε кгрунътовъ въла(с)ныхъ εго м(л)⟨:⟩. пана бεлъского, акътора, со(л)лεнънитε(р) такъ противъко кня(ж) ε(г)[о] м(л)⟨:⟩. самому албовεнъцъ плεнипотεнътомъ εго⟨,⟩ яко противъко въсимъ стεнъникомъ, ω(д) кня(ж) ε(г)[о] м(л)⟨:⟩. по(з)ванымъ звышъмεнованымъ⟨,⟩ εго м(л)⟨:⟩. па(н) бεлъски(и), акъторъ, кавъзε гую(с) прεкавε(н)до суε и(н)дεмънитати⟨,⟩ а видεчи таковыε наступованъя⟨,⟩ конъдиктамини(с) εтъ конъспирациωни(с) на кгрунъты своε въла(с)ныε, солεнитε(р) εтъ кумъ⟨,⟩ кграви кεεрε(л)ля⟨,⟩ а при то(м) εтъ дε нулълитатε εтъ и(н)валидитатε[149] ду(к)ту въсεго свε(д)чилъсε и ωповεдалъ⟨,⟩ готовъ будучи тоε въсε на ши(р)шомъ пъляцу указа(ти) и рεтεлънε докумεнътами я(с)ными вεрификовати⟨,⟩.

А ω(д) по(з)ваны(х) княжа(т) и(х) м(л)⟨:⟩. Корε(ц)ки(х) плεнипотεнътовε противъко протεстации ε(г)[о] м(л)⟨:⟩. пана бεлъского таково(и) солεнитε(р) рεпротε(с)товалисε, и(ж) вла(с)ными[150] кгрунътами ωлъша(н)скими, на(з)ванымъ Стεрεжовомъ⟨,⟩ котороε урочи(с)ко⟨,⟩ въ диспозициахъ авъ-

[143] Слово написано на місці витертого.
[144] Літера «т» виправлена з іншої букви.
[145] Помилково пропущена літера «ε»: Пε(р)εгоновъка».
[146] Літера «н» виправлена з іншої букви.
[147] Літера «ω» виправлена з іншої («а»?).
[148] Літера «ω» виправлена з іншої букви.
[149] Літера «в» виправлена з «д».
[150] Закінчення «ми» виправлено з інших літер.

тєнътыцє пєрє(д) судомъ по(д)комо(р)скимъ⟨,⟩ показовалъ, готовъ будучи рєалитатємъ [151]⟨,⟩ и ди(с)позициє авътєнътычъныє своє⟨,⟩ и дукътъ то(т) комъпробовати⟨,⟩ иже въла(с)нымъ кгрунътомъ по(з)ваноє стороны Ѡлъшанъскимъ, ничого чужо(г)[о] нє за(и)муючи, провади(т)⟨,⟩.

И приєхавъши тоєю Рудавиною до вє(р)ховины рє(ч)ки Кра(с)ноє,
196 яко ѡ(д) княжа(т) и(х) м(л)⟨:⟩. мєновали⟨,⟩ въпопєрєкъ вє(р)ховины // вє(р)ховины тоє ри(ч)ки пєрєєхавъши⟨,⟩ въєхали на гору, которую на(з)вали плєнипотє(н)товє княжа(т)⟨,⟩ и(х) м(л)⟨:⟩. Стєрєжовомъ⟨,⟩. Тамъ жє у могило(к) станувъши, указали привилє(и), въ которомъ мєнує(т) то(т) Стєрєжовъ⟨,⟩. А єго м(л)⟨:⟩. панъ бєлъски(и) протє(с)товалъсє, жє то самая ри(ч)ка Кра(с)ная, а нє вє(р)ховина⟨,⟩ и нє тоє урочи(с)ко, котороє мєнуютъ⟨,⟩ ѡвъшємъ кгрунътами въла(с)ными Пєрєгоновъскими⟨,⟩ по(д) сєломъ Пєрєгоно(в)кою лєжачими⟨,⟩ и в уживанъю здавъна и до того часу будучими, дукътъ то(т) провадятъ. А ѡ(д) княжа(т) и(х) м(л)⟨:⟩. рєпротє(с)товано сє⟨,⟩ жє свои(м) въла(с)нымъ кгрунътомъ провадя(т)⟨,⟩. Дабиту(р) и(н) копиа⟨,⟩.

Потомъ полємъ просто ро(в)ниною до могилъки на(д) дорогою⟨,⟩ которая с Пєрєгоновъки до Дєрємє(з)ноє идє⟨,⟩ будучоє [152]⟨,⟩ ѡпустивъши вълєво дорогу⟨,⟩ которая идє(т) до Кашпоровъки⟨,⟩; потомъ дорогою, пущаючи могилъ двє вълєвє⟨,⟩ до долины и ру(д)ки, на которо(и) сутъ ставъки⟨,⟩ дєрємєзєнъскиє, мєнуючоє Кипячою⟨,⟩ а сторона поводовая мєновала быти Мо(ст)ковою⟨,⟩ которая въ Дєрємє(з)ную въпадаєтъ⟨,⟩. Гдє зара(з) пово(д) є(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ бєлъски(и)⟨,⟩ указалъ сєло⟨,⟩ ту(ж) нєподалєку въправє⟨,⟩ на(з)ваноє Дєрємє(з)ною⟨,⟩ дє(к)рєтами трибуналъскими и по(д)комо(р)скими присужоноє⟨,⟩. А плєнипотєнътовє княжа(т) и(х) м(л)⟨:⟩. повєдили⟨,⟩ жє до Дєрємє(з)ноє ничого нє маютъ.

Тамъ жє пєрєєхавъши чєрє(з) [153] потокъ⟨,⟩ въправо дорогу до сєла Дєрємє(з)ноє покинувъши, єхали полємъ⟨,⟩ чєрє(з) збожа⟨,⟩ доро(ж)кою старою, и тою доро(ж)кою⟨,⟩ приєхавъши полями до гороху⟨,⟩ гдє доро(ж)ки ужє нє (с)тало⟨,⟩. Тамъ жє протєстовалисє плєнипотєнътовє княжа(т) и(х) м(л)⟨:⟩. Корє(ц)ки(х), по(з)ваны(х), жє доро(ж)ку грани(ч)ную поѡрано и (з)гублєно⟨,⟩. А єго м(л). панъ бєлъски(и), акъторъ, рєпротє(с)товалъсє,
196 зв. жє жа(д)ноє доро(ж)ки // нє было, и ланъ поля збожъємъ ярымъ прє(з) по(д)даныхъ акъторовы(х) позасєвано. Дабитуръ инъ копиа⟨,⟩.

А потомъ прє(з) поля и прє(з) збожа ярыє, до Дєрємє(з)ноє налєжачиє, пущаючи въправє сєло Дєрємє(з)ную⟨,⟩ до долины, на которо(и) долинє указовалъ акъторъ фо(л)ва(р)къ и сажавъки своє⟨,⟩. Потомъ, ѡбъєжъджаючи тую долину⟨,⟩ приєхали до гостинъца, которы(и) идєтъ зъ Гє(р)мановъки до Фастова⟨,⟩ а прє(з) то(т) гостинєцъ⟨,⟩ пєрєєха(в)ши до долины. Тамъ сє акъторъ протє(с)товалъ, жє въла(с)ными кгрунътами и (з)божємъ⟨,⟩ дєрємєзєнъскимъ єдутъ. Дабитуръ инъ копиа. Рєпротє(с)товалисє ѡ(д) княжа(т) и(х) м(л)⟨:⟩., жє просто дукътъ сво(и) вєдутъ⟨,⟩ и для того, жєбы вє (з)божу шко(д) нє чинили [154], ѡбъє(ж)джаютъ коломъ⟨,⟩. Дабитуръ и(н) копиа.

---

[151] Літера «є» в складі «рє» виправлена з іншої букви.
[152] Слово далі повторене у писарських дужках: «(будучоє)».
[153] Початок слова «чє» виправлений з інших літер.
[154] Літера «л» виправлена з «т».

А потомъ приєхали до долины<,> которую.[155] долину<,> пленипотєнъ-
товє княжа(т) и(х) м(л)<:>. поведили<,> жє єє зовутъ<,> Сава(р)скою<,>
на която(и) хлопъ Салогубъ<,> з Дєрємє(з)ноє, сєла акъторового<,> засы-
палъ былъ ставокъ<,> которы(и) ѡ(л)шанъци ро(з)сыпали<,>. А ѡ(д) пово-
да<,> поведили, жє то вє(р)ховина Дєрємє(з)нои ри(ч)ки, за сєло(м) Дєрє-
мє(з)ною въпадаючая<,>.

Потомъ с того мє(ст)ца тою (ж) рє(ч)кою идучи<,> пово(д) указалъ ко-
пє(ц) [156] ро(з)грєбены(и)<,>. А пленипотєнътовє княжа(т) и(х) м(л)<:>. повє-
дили, жє то нє копецъ<,> алє мурови(с)ко [157]. Потомъ тою (ж) рє(ч)кою Дє-
рємє(з)ною<,> идучи, пришлисмы до ставъку<,> на то(и) ри(ч)цє Дєрємє(з)-
но(и) засыпаного<,>. Тамъ у того ставъку ѡ(д) по(з)ваны(х) княжа(т) и(х)
м(л)<:>. Корє(ц)ки(х) пленипотє(н)товє поведили, жє то южъ кгрунътъ
Ѡбуховъски(и) поводовъ єго м(л)<:>. пана бєлъского [158]<,> по ѡбудвухъ
сторона(х) ри(ч)ки Дєрємє(з)ноє<,>.

[По]томъ стамъто(л) полємъ, ѡпусти(в)ши [то]тъ ставокъ вправє, шли // 197
шли є(с)мо до Ѡ(с)тры(х) Могилокъ полємъ<,> а ѡ(д) Ѡ(с)тры(х) Могилокъ<,>
такъжє полємъ до Пробитого валу<,> гдє пленипотєнътовє княжатъ и(х)
м(л)<:>. по(з)ваны(х), конъчачи дукътъ сво(и), поведили, жє у того Проби-
того валу<,> три пє(т)ы кгрунъто(в) зъбєгълисє<,>: княжа(т) и(х) м(л)<:>.
Корє(ц)ки(х), по(з)ваны(х), ѡлъшани(ц)ки(х) пєта кгру(н)то(в); другая пєта
кгрунътовъ ѡбуховъскихъ єго м(л)<:> пана бєлъско(г)[о], повода<,>; а трє-
тяя пєта кгрунътовъ Копачовъская<,> пановъ Тышовъ<,>. Тамъ жє плє-
нипотєнътовє стороны по(з)ваноє княжа(т) и(х) м(л)<:>., дукътъ при(н)ци-
паловъ свои(х) ско(н)чивъши, просили, абымъ и(х) м(л)<:>. пановъ Ты-
шо(в)<,> колълятєраловъ, ѡ(д) княжа(т) и(х) м(л)<:>. до пилънованъя
стєны своєє запо(з)ваны(х), приволати ро(с)казалъ<,>. Которыє кгды были
чєрє(з) во(з)ного<,> юдициалитєръ приволани<,> тєды пленипотєнътовє
княжа(т) и(х) м(л)<:>. чинили пропозицию с по(з)ву своєго по(д)комо(р)ско-
го, въ тыє слова писано(г)[о]:

«Филонъ Вороничъ, по(д)комори(и) воєво(д)ства Киє(в)ско(г)[о].

Урожонымъ паномъ Кгабриєлєви, Павълови<,> и Янови Тышомъ Бы-
ковъскимъ, дєдичомъ добръ мєстє(ч)ка Копачова и Нєщєрова, лєтъ нє маю-
чимъ<,> и урожоному єго м(л)<:>. пану Єрємияшови Тыши Быковъскому,
яко стрыєви и ѡпєкунови<,> помєнєныхъ потомъковъ.

Звє(р)хнос(т)ю єго к(р). м(л)<:>. а въладзою уряду моєго по(д)комо(р)-
ского приказую, аби(с)тє вм(с). пєрєдо мъною албо урядомъ моимъ по(д)-
комо(р)скимъ на тє(р)минє грани(ч)номъ на мє(ст)цу, гдє ся тє(р)минъ гра-
ни(ч)ны(и) дъня ѡ(с)мъна(д)цатого м(с)ца мая въ року нинєшънємъ тисєча
шє(ст)сотъ три(д)ца(т) дєвятомъ въ справє, прє(з) вє(л)мо(ж)ного єго м(л)<:>.
пана Анъдрєя Фи(р)лєя<,> з Дубровици, ка(ш)тєляна бєлъского<,> я(с)-
нєѡ(с)вєцоному княжа(т)и єго м(л)<:>. Самоєлєви Корє(ц)кому<,> с при-
томъностю ѡпєкуновъ княя(ж) є(г)[о] м(л)<:>., дєдичови добръ Ѡлъшанъки
с приналє[ж]ностями, до ѡгранич(н)я // чєнъя<,> кгрунъту є(г)[о] Ѡбуховъ- 197 зв.

---

[155] Літера «у» виправлена з «о».
[156] Літера «п» виправлена з «н».
[157] Літера «у» виправлена з «ъ»; перша літера «о» виправлена з іншої.
[158] На цьому місці текст вицвів. Пляма спускається через три рядки вниз; пошкоджено по одному слову в кожному рядку.

ско(г)[о] з добрами [159] и кгрунътами ѡлъшани(ц)кими задано(и), ѡ(т)прав̇оватисе [160] буде(т), на ме(ст)цу то(м), где пята кгрунъту вм(с)⟨.⟩ Копачовъского зъ пятою кгрунъту Ѡлъшани(ц)кого и кгрунъту Ѡбуховъского зходи(т)се, ѡбъли(ч)не и зави(т)е сами стали на и(н)станъцию того (ж) помененого княжа(т)и е(г)[о] м(л)⟨:⟩, которы(и) с притомъностю ѡпекуновъ своихъ вм(с)⟨.⟩ с притомъностю пана стрыя и ѡпекуна вм(с)⟨.⟩ и ины(х), яко колълятераловъ, до пилънованъя [161]⟨,⟩ и при(з)нанъя такъ пре(з) вм(с). сами(х)⟨,⟩ яко и по(д)даны(х) вм(с)⟨.⟩ копачовъскихъ и нещеровъскихъ⟨,⟩ стены и пяты кгрунъту вм(с)⟨.⟩ Копачовъско(г)[о]⟨,⟩ з кгрунътомъ повода теперешъного⟨,⟩ Ѡлъшани(ц)ки(м) з кгрунътомъ Ѡбуховъскимъ⟨,⟩ абы(с)те вм(с). стали⟨,⟩ стену и пету з кгрунътомъ поводовы(м) Ѡлъшаницъкимъ⟨,⟩ а кгрунътомъ Ѡбухо(в)скимъ при(з)нали⟨,⟩ и (с)веде(ц)тво чере(з) по(д)даныхъ свои(х) выдали⟨,⟩ и на въсе, ш(т)о е(с)че часу права шире(и) ѡ(д) поводовое стороны декъляровано будетъ, прислухали⟨,⟩.

Писанъ в Ы(р)жищове року тисеча ше(ст)сотъ три(д)цатъ девятого⟨,⟩ м(с)ца ма(р)ца пятого дъня⟨,⟩. Микола(и) Тучани(ц)ки(и), комо(р)никъ грани(ч)ны(и) воево(д)ства Киевъского».

По которомъ то учиненъю таковое пропозиции⟨,⟩ пре(з) пленипотенътовъ княжа(т) и(х) м(л)⟨.⟩ Коре(ц)кихъ⟨,⟩ и доведенъю⟨,⟩ реляциею во(з)ного року, слушъне припалого⟨;⟩ у того Пробитого валу, чере(з) которы(и) дорога посполитая идетъ до Триполъя⟨,⟩ урожоны(и) е(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ Еремия(ш) Тыша Быковъски(и) свои(м) и урожоны(х) и(х) м(л)⟨.⟩ пановъ Кгабриля [!]⟨,⟩ Павъла⟨.⟩ и Яна⟨.⟩, урожоно(г)[о] некгды е(г)[о] м(л)⟨:⟩. пана Адама Тыши потомъковъ позосталы(х), летъ не маючихъ, имене(м) ѡчевисте станувъши ⟨(⟩поведилъ⟨,)⟩, будучи чере(з) мене, по(д)коморо(г)[о], юдициалите(р) инъквированы(и), поведилъ, и(ж) тутъ е(ст) пета
198 тро(х) кгру(н)то(в) // кгрунътовъ схожаючи(х)ся у то(г)[о] валу Пробитого: Копачовъская⟨,⟩ Ѡбуховъская⟨,⟩ и Ѡлъша(н)ская. Которое петы доводечи, продуковалъ ли(ст) грани(ч)ны(и), межи добрами Ѡбуховомъ⟨,⟩ Ѡ(л)ша(н)кою и Копачовомъ учинены(и)⟨,⟩ до акътъ кгро(д)ски(х) кие(в)скихъ⟨,⟩ ѡ(д) ки(л)кудесятъ [162] летъ поданы(и), во(д)лугъ которого⟨;⟩ тые въсе стенъники⟨,⟩ споко(и)не кгру(н)товъ своихъ заживали⟨,⟩ и заживаю(т)⟨/⟩; дедуковалъ и то, же противъко тымъ границомъ старожи(т)нымъ, до акътъ поданы(м), жа(д)ное проте(с)тации не учинено⟨,⟩; показалъ и то, же въ ко(ж)ды(х) границахъ прирожоные знаки⟨,⟩ границу⟨,⟩ вы(с)ве(д)чаютъ⟨,⟩. То⟨,⟩ теды дедуковавъши⟨,⟩ при тыхъ документахъ листовъны(х)⟨,⟩ знакахъ прирожоны(х)⟨,⟩ и въживанъю старожитъномъ непере(р)вано(м), бралъсе до въшелякое пробации, же тотъ валъ Пробиты(и), чере(з) которы(и) дорога по(с)политая⟨,⟩ до Трипо(л)я идетъ, естъ вла(с)ною, и(с)то(т)ною⟨,⟩ а правъдивою пятою⟨,⟩ трохъ кгрунътовъ: Ѡбуховъского, Ѡлъша(н)ско(г)[о] и Копачовъского⟨,⟩. С ты(х) теды причинъ просилъ⟨,⟩ абы до пробации до стены своее былъ припущоны(и), и стена и(х) м(л)⟨:⟩. паномъ [163] Тышомъ [164] у того Пробито(г)[о] валу⟨,⟩ до Копачова была присужона⟨:⟩.

[159] Далі повторено в писарських дужках: «(з добрами)».
[160] Літера «ѡ» виправлена з іншої букви.
[161] Літера «а» виправлена з «ъ».
[162] Фрагмент тексту на початку рядка, а саме «-скихъ⟨,⟩ ѡ(д) ки(л)ку», підкреслено.
[163] Літера «м» виправлена з «в».
[164] Те саме.

Я, по(д)комори(и)<,> в то(и) справе делиберовалемъ<,> на учине(н)е сенъ-
те(н)ции моее до дня завътрешнего, зачимъ и тую справу ω(д)волати ро(с)-
казалемъ<,>. А кгды дъня завътрешнего дпа(д)ца(т) четве(р)того мая на
тое жъ ме(ст)це, то е(ст) до Пробитого валу презенътовавъшисе<,> сторонъ
до (с)правы во(з)ному приволати ро(с)казалемъ<,>. Тамъ екъсъпедиюючи
делиберацию мою<,> поневажъ тая справа не з акторату его м(л)<:>. пана
белъско(г)[о], справы при(н)ципалъное акътора<,> але кня(жт) и(х) м(л)<:>.
Коре(ц)кихъ за по(з)вомъ моимъ [165] по(д)комо(р)скимъ, ω(д) и(х) м(л)<:>.
яко акъторовъ<,> по и(х) м(л)<.> пановъ Тышовъ<,> до пилънованъя стены
своее выданымъ, естъ приволана<,> и актуе(т)се<,> за которымъ привола-
нъемъ//ω(д) и(х) м(л)<:>. пановъ Тышовъ, яко миноренибу(с)<,> е(г)[о] 198 зв.
м(л)<:>. панъ Еремияшъ Тыша<,> стры(и) и ωпекунъ ихъ прирожоны(и)<,>
станувъши<,> будучи пре(з) мене юдициалите(р)<,> пытаны(и), при(з)налъ
то<,> же тутъ у то(г)[о] валу Пробитого пяты тро(х) дединъ<,> конъкуренъ-
цию свою маютъ<,> то естъ пета кгру(н)ту Ωбуховъско(г)[о]<,> другая пета
кгрунъту Копачовъского<,> третяя<,> пята кгрунъту Ωлъшани(ц)кого<,>
при которомъ указанъю пятъ пришло до продукованъя передо мъною<,>
пра(в) межи и(х) м(л)<:>. паны Тышами<,> а его м(л)<:>. паномъ белъ-
скимъ<;>, акъторомъ<,> кавъзе [166] при(н)ципалисъ, зачимъ<,> и де вали-
дитате<,> границъ диспутациа за(и)шла<,>. Теды я, не вдаючисе въ кокгни-
цию<,> жа(д)ную<,> правъ менованы(х)<,> з ωбудву сторо(н) передо мъною
продукованы(х), ничого ωнымъ не дерокгуючи<,> ωвъшемъ ωные, то е(ст)
такъ поводовое стороны<,> его м(л)<.> пана белъско(г)[о]<,> яко и<,> по(з)-
ваное<,> кня(ж)<:> и(х) м(л)<:>. Коре(ц)кихъ, туде(ж) тежъ и(х) м(л)<:>.
пановъ Тышовъ, колълятераловъ, и(н) суω е(с)се<,> зоставивъши, тую
справу теперешънюю зо въсѣмъ [167] ее ефекътомъ а(д) децизиωнемъ ка(в)зе
при(н)ципали(с) суспе(н)дую<,>. А хотечи справу принъципалъную<,>
конътинуωвати и въ не(и) децизию правъную<,> учинити<,> пленипоте-
(н)тови княжа(т) и(х) м(л)<:>. по выведенъю<,> и выправенъю дукъту
све(д)ковъ ставити во(д)лугъ декълярации его наказую [168]<,> и наказа-
лемъ<,>.

Где при то(м) же декрете его м(л)<:>. панъ белъски(и), поводъ, проте-
стовалъсе, такъ на кня(ж) е(г)[о] м(л)<:>. албове(н)цъ пленипотенътовъ
его<,> яко по(з)ваного<,> яко тежъ противъко въсѣмъ колълятераломъ
его, же и(н) конъдикгаминѣ въсе чинятъ<,> ωдинъ другому и(н) мелиусъ
е(с)се а инъ детрименътумъ<,> стороны поводовое, стены собѣ <(:>где ани
подобе(н)ства ко(н)тингуитати(с), ани подобенъства таковогo ме(ст)ца, где
бы а кво<,> а(д) кве(м)<,> дукъть мо(г) быти проважоны(и)<:)> при(з)на-
ваю(т), в чомъ его м(л)<:>.// е(г)[о] м(л)<:>. панъ белъски(и) и ω нева(ж)- 199
но(ст) то(г)[о] дукъту<,> солените(р) све(д)чилсе<,>. А умоцованы(и) стороны
по(з)ваное кня(ж)<:> е(г)[о] м(л)<:>. Коре(ц)ко(г)[о] противъко протестации
его м(л)<:>. пана белъского поводово(и) репротестовалъсе, же жа(д)ного
конъдиктамину ни с кимъ не чинитъ, але по(д)лугъ правъ и ди(с)позици(и)
я(с)ны(х)<,> дукъть сво(и) а те(р)мино а кво а(д) квемъ<,> леитиме припро-

---

[165] Літера «м» виправлена з іншої букви.
[166] Літера «е» виправлена з іншої букви.
[167] Літера «ѣ» виправлена з «и».
[168] Літера «у» виправлена з «а».

вадилъ<,> которы(и) ду(к)тъ єго слушъны(и) стєнъники въсѣ при(з)нали и<,> палямъ пєрє(д) судомъ тєпєрєшни(м) по(д)комо(р)скимъ ствє(р)дили<;>.

Рєпротє(с)товалъсє при томъ є(г)[о] м(л)<:>. панъ Тыша имєнємъ своимъ и имєнємъ и(х) м(л)<:>. пановъ Тышовъ, нєдоро(с)лы(х) дєдичовъ копачовъскихъ, и(ж) жа(д)но(г)[о] ни (с) кимъ конъдиктамину нє чинять<,> алє стєну свою Копачовъскую я(с)ными и выра(з)ными листо(в)ны(ми) докумєнътами єви(н)кують<,>. Которо(г)[о] дєкрєту єго м(л)<:>. панъ Тыша за правъны(и) нє при(и)муючи, ѡ(т) нєго до суду головъного трыбуналу Любєлъско(г)[о] на воєво(д)ство Києвъскоє з дв(о)хъ [169] раци(и): пє(р)шая — жє супє(р) конътровє(р)сиа(с) [170] ѡблята(с)<,> єтъ пробациѡнє(с) инъдукта(с) я, по(д)комори(и), финалитє(р) нє дєцидовалємъ<,>; другая<,> — жє кумъ ка(в)за при(н)ципали цитатє па(р)ти(с)<,> нє дєтє(р)миновалъ часу, жєбы мєлъ дєцидовати ациалє(м) скопулямъ [171] вицини<,> — апєловалъ<,>. Я-мъ єму тоє апєляции и(н) тото допустилъ<,> и рокъ за нєю<,> пєрє(д) судомъ головънымъ трыбуналъски(м) в Люблинє на тотъ ча(с), кгды справы воєво(д)ства Києвско(г)[о] поря(д)комъ и(н)шихъ воєво(д)ствъ коро(н)ныхъ припадуть и сужоны будуть<,> ку ро(с)правє пра(в)но(и), кромъ вшєлякого припо(з)ву, зложилъ и на(з)начилємъ<,>.

Протє(с)товалъсє є(г)[о] м(л)<:>. панъ Тыша противъко єго м(л)<:>. пану по(д)коморому дє кгравамин є єтъ дамъни(с)<,> жє злучилъ би па(р)титамъ сєнътєнъциамъ пє(р) апєляциѡнємъ. Я-мъ сє рєпротє(с)товалъ, жє
199 зв. такъ вє(д)лє права // быти розумєлємъ.

А є(г)[о] м(л)<:>. панъ бєлъски(и), акъто(р) ка(в)зє при(н)ципали(с)<,> протє(с)товалъсє, жє я, по(д)комори(и)<,> свє(д)ковъ на въла(с)номъ кгрунътє, яко сторона мєновала, Ѡбуховъскомъ, хочу слухати<,> а нє и(н) локо фунъдатє юри(з)ди(к)циѡнисъ. В то(т) способъ по которомъ дєкрєтє, прє(з) є(г)[о] м(л)<:>. пана по(д)коморо(г)[о] фєрованымъ<,> протє(с)товалъсє є(г)[о] м(л)<:> панъ бєлъски(и), акъторъ, противъко є(г)[о] м(л)<:>. пану по(д)коморому ѡ то, и(ж) є(г)[о] м(л)<:>. панъ по(д)комори(и)<,> нє уважаючи раци(и)<,> прє(з) єго м(л)<:>. пана бєлъского въ занєсєны(х) пєрє(д) тымъ протє(с)тациахъ єго ѡ заєханъє кгрунъто(в) и(н) прєюдициумъ [172] єтъ дамънумъ єго м(л)<:> пана бєлъско(г)[о], акътора<,> учинєны(х), жє на въла(с)номъ кгрунътє<,> Ѡбуховъски(м), здавъна заживанымъ<,> а нє и(н) локо фунъдатє юри(з)ди(к)циѡни(с)<,> гдє конътровє(р)сиа ѡ кгру(н)ты мєжи сторонами<,> заходи(т)<(:> любо то на въла(с)номъ кгрунътє<,> є(г)[о] м(л)<:>. пана бє(л)ско(г)[о] юри(з)ди(к)ция є(ст) уфунъдована<:)>, свєдє(ц)твъ стороны по(з)ваноє, выдаванъя<,> свєдє(ц)твъ и(х) слухати хочє(т) и дє(к)лярує(т)сє<.> Я-мъ сє рєпротє(с)товалъ<,> жє такъ вє(д)лє права быти розумєлъ<,>.

А потомъ плєнипотєнътовє княжа(т) и(х) м(л)<:>. Корє(ц)ки(х), по(з)ваныхъ, ставили свє(д)ковъ<,> тамъ жє у того (ж) Гробито(г)[о] валу, гдє дукътъ сво(и) сконъчили, хотєчи свєдєцтвы [173] и(х) слушъно(ст) дукъту своєго пробовати. Которы(х) то свє(д)ковъ я, по(д)комори(и) и(н)ста(р) и(н)квизициѡни(с) ко(ж)до(г)[о] з ни(х) зособна є(к)заминовавъши, свє-

---

[169] Літера «в» виправлена з іншої букви.

[170] Літера «к» виправлена з іншої букви.

[171] Літера «я» виправлена з іншої букви.

[172] Літера «у» виправлена з іншої букви.

[173] Літера «ы» виправлена з «ъ».

дє(ц)тва и(х) поря(д)нє списавъши, рукою своєю ωныє по(д)писавъши, въ
зава(р)томъ ротулє сторонє по(з)вано(и), пєчатъю моєю по(д)комо(р)скою
запєчатовано(м), ω(д)далємъ. С которо(г)[о] ω(т)да(н)я помєнєного роту-
лу⟨,⟩ плєнипотєнътовє княжа(т) и(х) м(л)⟨:⟩. мєнє квитовали.

А по выведєнъю сведє(ц)твъ стороны по(з)ваноє то(т) жє акъторъ є(г)[о]
м(л)⟨:⟩. панъ бєлъски(и) просилъ и правънє домавялъсє, абы(м) по вы(с)лу-
ханъю сведє(ц)твъ сторо(н) ωбо(х) про дєфини- // про дєфинитива єтъ [174] 200
у(л)тимария сєнътє(н)циа⟨,⟩ суа а(д) локумъ фунъдатє юри(з)ди(к)ціωни(с)
рєкгрє(с) учинилъ⟨,⟩ и (з)єхалъ⟨,⟩ абовємъ [175] ко(ж)дая справа, прєзє(р)-
тимъ грани(ч)ная⟨,⟩ якоє мє(ст)цє⟨,⟩ любо єкъсъ а(р)битриω юдщи(с)⟨,⟩ любо
є(к)съ юридика дємо(н)страциωнє па(р)т[и](с) кую(с)квє а(д)вє(р)сє⟨,⟩ до
ро(з)судъку пра(в)но(г)[о] ωпо(р)тунумъ ωбътинє(т), на то(м) жє тє(ж)
мє(ст)цу⟨,⟩ абы дєцизиωнємъ юдици(с) финалємъ⟨,⟩ ωбътинєа(т) нєцє(с)сє
є(с)тъ⟨,⟩. Што и(ж) такъ є(ст)⟨,⟩ — право посполитоє ω томъ свє(д)читъ,
жє локу(с) а(д) дєфє(н)дє(н)дамъ ка(в)замъ єлє(к)ту(с) єа но(н) сопита⟨,⟩
приватумъ локумъ ултимариє сє(н)тє(н)циє фєрє(н)дє пати нєкви(т)⟨,⟩ для
чого и(ж) є(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ по(д)комори(и) дукъты ωбудвухъ сторонъ
ω(д)правивъши, знову⟨,⟩ а(д) локумъ фунъдатумъ юдиции суи рєдии(т)⟨,⟩.
Тєды и(н) єω а(р)кгуи но(н) потєстъ⟨,⟩ алє на томъ мє(ст)цу дєфинитивамъ
сєнътє(н)циа(м) суамъ⟨,⟩ про є(к)зиєнъциа гую(с) ка(в)зє⟨,⟩ профє(р)рє
тєнєту(р)⟨.⟩ А умоцованыє кня(жт)⟨:⟩ и(х) м(л)⟨:⟩. Корє(ц)ки(х) повєдили,
и(ж) на то(м) мє(ст)цу, гдє ся три пєты сходятъ кгрунътовъ⟨,⟩ и гдє сторона
по(з)ваная⟨,⟩ дукътъ сво(и) лєитимє [176] ω(д)правила⟨,⟩ и гдє прє(з) судъ
по(д)комо(р)ски(и) и(н)квизициа є(ст) выслухана⟨,⟩ має(т) быти дєфини-
тива сєнътє(н)ция⟨,⟩ тоє справы грани(ч)ноє⟨,⟩ прє(з) судъ по(д)комо(р)-
ски(и) фєрована⟨,⟩. Я, по(д)комори(и), конъ(т)ровє(р)си(и) сторонъ ωбохъ
выслухавъши⟨,⟩ и ωныє у сєбє уваживъши⟨,⟩ дєкъляруюсє⟨,⟩ тамъ єхати,
гдє є(ст) уфунъдована юри(з)ди(к)циа⟨,⟩ и тую справу грани(ч)ную тамъ
конъчити⟨,⟩ гдє початокъ сво(и) узяла.

Протє(с)товалъсє є(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ бєлъски(и), акъторъ, ω конъ-
дикътами(н)⟨,⟩ жє єдєнъ юри(с)та є(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ Нєгрєбє(ц)ки(и)
ω(д) ωбудву(х) и(х) м(л)⟨:⟩. такъ кня(жт)⟨:⟩ и(х) м(л)⟨:⟩. Корє(ц)ки(х), яко
и пановъ Тышовъ ωдправує⟨,⟩. Дабитуръ и(н) копиа⟨,⟩. А плєнипотє(н)-
товє княжа(т) и(х) м(л)⟨:⟩. по(з)ваны(х) повєдили, жє жадє(н) таковымъ
способомъ и(н) конъди(к)таминє ко(н)ви(н)кованы(и) быти нє можє(т)⟨ ⟩,
кгды єдє(н) юри(с)та // ωдо двухъ сторонъ, то є(ст) ω(д) по(з)ваного и ω(д) 200 зв.
стє(н)ника, ω(д)правує⟨,⟩. Абовємъ нє є(ст) то и(н)ко(м)патибилє, абы
юри(с)та ωдєнъ нє только ω(д) по(з)ваного и ω(д) ω(д)но(г)[о] стє(н)ника,
алє ω(д) ки(л)кудєся(т) стє(н)нико(в) и ω(д) по(з)ваного нє мо(г)лъ ω(д)-
правовати.

Протє(с)товалисє [177] при томъ тыє жъ плєнипотєнътовє кня(жт) и(х)⟨,⟩
м(л)⟨.⟩ противъко є(г)[о] м(л)⟨:⟩. пану по(д)коморому києвъскому и въря-
дови єго ω то⟨,⟩ жє и(н) локо дєфинитиво дукъту, прє(з) по(з)ваную сто-
рону а тє(р)мино а кво⟨,⟩ а(д) тє(р)минумъ а(д) квє(м)⟨,⟩ ω(д)пра(в)лєно(г)[о],

[174] Літера «є» виправлена з іншої букви.
[175] Літера «м» виправлена з іншої букви.
[176] Перша літера «є» виправлена з нерозбірливої букви.
[177] Літера «и» виправлена з «ъ».

сєнътє(н)ции своє(и) ѡ(с)тато(ч)ноє<,> а звлаща по [178] и(н)квизиции ѡбудвухъ сторонъ, выведеноє [179] на пятє<,> трохъ кгрунътовъ, докумєнътами авътє(н)тычъными<,> пробованоє<,> є(г)[о] м(л)<:>. па(н) по(д)комори(и) зъ урядомъ своимъ нє хотєлъ фєровати<,>. Протє(с)товалъсє є(г)[о] м(л)<:>. панъ Тыша имєнємъ своимъ и имєнємъ и(х) м(л)<:>. пано(в) Тышовъ нєдоро(с)лыхъ противъко є(г)[о] м(л)<:>. пану по(д)коморому києвъскому и урядови єго<,> такъжє и єго м(л)<.> пану бєлъскому, жє мимо стєну Копачовъскую и(х) вла(с)ную, докумєнътами авътєнъты(ч)ны[!] апъпробованую, и мимо апеляцию [180], ѡ(д) дєкрєту своєго допущоную<,> по(д) ча(с) котороє апєляции жа(д)ныє конътровє(р)сиє нє маютъ быти<,> възнаваныє, поки [181] дєцизии своє(и)<,> апєляция нє во(з)мє(т)<,> а єго м(л)<:>. па(н) по(д)комори(и) києвъски(и)<,> зъ урядомъ свои(м) пє(н)дє(н)тє апєляциѡнє є(г)[о] м(л)<:>. пану бєлъскому кгрунътъ Копачовъски(и)<,> стєнъниковъ зає(ж)д(ж)ати допу(с)чає(т) и самъ мимо рєтрузию пановъ Тышовъ к(г)валътовънє [182] зає(ж)джає(т)<,> такъжє ѡ нєва(ж)ности то(г)[о] заѣ(з)ду и въсєго акъту грани(ч)ного<,> ѡфєруючисє правѣнє такового укри(в)жєнъя<,> зна(ч)ного ви(н)диковати<,>.

А сторона поводовая є(г)[о] м(л)<:>. панъ бєлъски(и), яко акъторъ гую(с) кавъзє кграницієрумъ, нє хотєчи в ни въ чомъ дєрокгова(т)и, всѣмъ и(н) єнєрє [183] кво(д)кво(д)<,> и(л)лярумъ<,> си(н)тъ попєрєжаючимъ про-
201 тє(с)тациѡмъ и рєпротєстациѡ(м) свои(м) // своимъ, якимъ способомъ и противъко кому з особъ вышє(и) помєнєны(х) такъ при(н)ципалитєръ и(н)га(к)ъ кавъза кграниєрумъ [184]<,> по(з)ваны(х), яко тє(ж) колълятєралитати(с) пє(р)сона(с) рєпрєзє(н)туючи(м) [185], в то(и) справє занєсєнымъ, и на томъ пляцу рєкгрє(с)сусъ лоци юдициали(с) солєнънємъ протє(с)тациѡнємъ суамъ<,> чини(т)<,> а противъко выжє(и) помєнєнымъ ѡсобомъ рєпротє(с)тацию заноситъ, и(ж) ничиєму кгрунътови ничого нє уближаючи ани дєтримєнътумъ [186] якого и шкоды чинєчи, въла(с)нымъ кгрунътомъ своимъ провадитъ, и на томъ вла(с)номъ мє(ст)цу, а то є(ст) на ри(ч)цє Ѡлъшанъцє, гдє пє(р)вє(и) ѡ(д) лє(т) ки(л)ку юри(з)ди(к)ция фунъдована была, поставити хочєтъ; тудє(ж) тєжъ и противъко кн(ж)я(м)<:> и(х) м(л)<:>. Корє(ц)ки(м), яко въ тыхъ границахъ по(з)ванымъ<,> такъжє и противъко пану Тыши Быковъскому<,> яко въ то(и) справє колълятєралови, имєнємъ сыновъцовъ своихъ припо(з)ваному<,> рациѡнє<,> конъди(к)тамини(с) єтъ ко(н)сп(и)рациѡни(с)<,> и(н) сурокациѡнє(м) юриумъ, прєюдициумъ є(т) да(м)ну(м) ма(к)симумъ є(г)[о] м(л)<:>. пана бєлъского, акътора<,>.

Тудє(ж) тє(ж) и я, по(д)комори(и)<,> противъко протє(с)тациѡмъ вышє(и)<.> мєнованымъ всѣмъ<,> такъ чєрє(з) кня(жт)<:> и(х) м(л)<:>. Корє(ц)кихъ<,> яко и чєрє(з) пано(в) Тышо(в)<,> проти(в)ко мнє и урядови моєму починєны(м) [187]<,> рєпротє(с)туюсє, жє я бє(з)правъя жа(д)ного ни-

[178] Слово вставлене над рядком.
[179] Перша літера «в» виправлена з іншої букви.
[180] Літера «ю» виправлена з іншої букви.
[181] Закінчення «-ки» написано поверх інших букв.
[182] Перша літера «в» виправлена з іншої букви.
[183] Помилково замість «и(н) онєрє»?
[184] Пропущені літери: має бути «кграницієрумъ».
[185] Перша літера «р» виправлена з іншої букви.
[186] Літера «и» виправлена з іншої букви.
[187] Виносна «м» виправлена з іншої букви.

кому нє чиню, алє маючи и(н)фо(р)мацию чєрє(з) дєкрє(т) трибуналъски(и), во(д)луґъ которого дєкрєту, права посполитого и слушности самоє⟨,⟩ в томъ судє мои(м) поступую⟨,⟩.

По которы(х) протє(с)тациахъ кгды-(м) я, по(д)комори(и), на мє(ст)цє уфунъдованоє юри(з)ди(к)ции с того тамъ мє(ст)ца ѡ(д) Пробитого валу приєхавъши, во(з)ному мєнованому сторонъ привола(т) до справы ро(с)казалємъ, тамъ на томъ мє(ст)цу уфунъдованоє[188] юри(з)ди(к)ции є(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ // Єрємияшъ Тыша Быковъски(и), ѡчєви(с)тє стану(в)ши, 201 зв.
имєнємъ своимъ и имєнємъ и(х) м(л)⟨:⟩. пано(в) Тышовъ нєдоро(с)лыхъ, въ вопєцє своє(и) маючи(х), солєнитє(р) свє(д)чилъсє и ѡповєдалъ⟨,⟩ противъко є(г)[о] м(л)⟨:⟩. пану по(д)коморому києвъскому и урядови єго⟨,⟩ та(к)жє и противъко єго м(л)⟨:⟩. пану бєлъскому, и(ж) єго м(л)⟨:⟩. панъ по(д)комори(и) бє(з) вшєляки(х) докумє(н)товъ и доводовъ правъны(х) на кгрунътє вла(с)номъ Копачовъскомъ у ри(ч)ки Ѡлъшанъки⟨,⟩ проти(в)ко про(р)ваноє грєбєлъки, яко нєналєжънє, въ справє зъ єго м(л)⟨:⟩. паномъ бєлъскимъ, поводомъ, а княжа(т)ы и(х) м(л)⟨:⟩. Корє(ц)кими, по(з)ваны(ми), за дєкрє(т)о(м) трибуналъскимъ грани(ч)ную[189] юри(з)ди(к)цию фунъдовалъ⟨,⟩ такъ и(н) прєюдициумъ тє(р)циє па(р)ти(с) и(х) м(л). пановъ Тышовъ, стєнъниковъ, которы(х) дєкрє(т) трибуналъски(и) до тоє справы нє нєцєситовалъ⟨,⟩ дєфинитивамъ сєнътє(н)циа(м) чинити усилує(т)⟨,⟩. А и(ж) тотъ акътъ грани(ц)⟨,⟩ яко нє на томъ мє(ст)цу, гдє пєрє(д) тымъ о(д) лєтъ ки(л)ку зачиналъсє⟨,⟩ уфунъдованъ є(ст), и ко(н)чоны(и) маєтъ быти противъко правомъ и ди(с)позициѡмъ и(х) м(л)⟨:⟩. пано(в) Тышовъ я(с)нымъ⟨,⟩ тєды єго м(л)⟨:⟩. панъ Тыша⟨,⟩ такъ ѡ нєва(ж)но(ст) то(г)[о] всє(г)[о] акъту⟨,⟩ яко и ѡ бє(з)правъє и у(и)му кгрунъто(в) Копачовъскихъ⟨,⟩ ѡфєруючисє то(г)[о] всє(г)[о] укри(в)жє(н)я такъ зъ єго м(л)⟨:⟩ паномъ по(д)коморимъ киє(в)ски(м) и урядомъ єго⟨,⟩ яко з є(г)[о] м(л)⟨:⟩. паномъ бєлъски(м) правънє ви(н)диковати⟨.⟩

А єго м(л). панъ бє(л)ски(и), акъто(р) ка(в)зє кгранициѡрумъ[190], тутъ жє заразо(м) пєрє(д) судомъ стоячи, дє валидитатє гую(с) лоци фунъдатє юри(з)ди(к)циѡни(с) є(т) тоциусъ акътусъ юдициарии⟨,⟩ кгранициєрумъ рєпротєстатуръ, и(ж)⟨,⟩ яко на мє(ст)цу давъно уфунъдованомъ⟨,⟩ на то(т) ча(с) правънє зачатыє, такъ и правънє и слушнє прє(з) єго м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)[о] //-моро(г)[о] до (с)кутку и (с)ко(н)чєнъя своєго при- 202
ходя(т). Тудє(ж)⟨,⟩ то(т) жє є(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ бєлъски(и) протє(с)това(л)сє противъко сторонамъ ѡбудвумъ⟨,⟩ такъ княжатомъ и(х) м(л)⟨:⟩. Корє(ц)кимъ⟨,⟩ яко и паномъ Тышомъ⟨,⟩ рациѡнє конъдиктамини(с). Дабиту(р) инъ копиа⟨,⟩. Рєпротє(с)товалисє умоцованыє по(з)ваноє[191] стороны⟨,⟩ такъж(є) и є(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ Тыша, и(ж) жа(д)ного конъдикътамину в то(и) справє нє чинятъ⟨,⟩ алє вла(с)ности и цєлости своихъ кгрунътовъ пєрєстєрєгаютъ.

А и(ж) сє того дъня спо(з)нило⟨,⟩ тєды я тую справу до дъня завътрєшнєго два(д)ца(т) пя(т)о(г)[о] мая⟨,⟩ по(д) тою (ж) мо(ц)ю⟨,⟩ тому жъ во(з)ному ѡ(д)волати ро(с)казалємъ⟨,⟩. А кгды дъня два(д)ца(т) пятого⟨,⟩ то є(ст) назавътрєє⟨,⟩ на тоє (ж) мє(ст)цє уфунъдованъя юри(з)ди(к)ции

---

[188] Літера «ъ» виправлена з іншої букви.
[189] Літера «г» виправлена з іншої букви.
[190] Помилково замість «кграницие́румъ».
[191] Літера «п» виправлена з іншої букви.

прεзεнътовавъшисε и сторонъ до справы чεрε(з) того (ж) во(з)но(г)[о] при-
волати ро(с)казалεмъ⟨.⟩, тεды ε(г)[о] м(л)⟨.⟩ па(н) Еремияшъ Тыша Быковъ-
ски(и)⟨,⟩ имεнεмъ̆ своимъ и имεнεмъ ихъ м(л)⟨:⟩. пановъ Тышовъ нεдоро(с)-
лыхъ, в опεци своε(и) маючихъ, солεнитε(р) свε(д)чилъсε и протε(с)то-
валъ⟨,⟩ противъко ε(г)[о] м(л)⟨:⟩. пану по(д)коморому киεвъскому⟨,⟩ и
урядови εго, такъжε и противъко ε(г)[о] м(л)⟨.⟩ пану бεлъскому ω нε-
ва(ж)ности того всεго акъту грани(ч)ного с ты(х) причинъ⟨,⟩ и(ж) то(т) акътъ
на чужо(м) кгрунътε стεнъниковъ ε(ст) уфунъдованы[192], и(ж) противъко
правови и диспозициω(м)⟨,⟩ я(с)ны(м) и(х) м(л)⟨:⟩. пановъ Тышовъ прε(з)
εго м(л)⟨:⟩. пана бεлъского проважоны(и) и (с)ко(н)чоны(и)⟨,⟩; и(ж) ε(г)[о]
м(л)⟨:⟩. панъ по(д)комори(и) зъ урядомъ своимъ нε на томъ мε(ст)цу, гдε
пεрε(д) тымъ тая справа початокъ сво(и) брала, уфунъдовалъ юри(з)ди(к)-
цию то(г)[о] акъту грани(ч)ного и ко(н)чити·хочε(т) зъ ущε(р)бъкомъ кгрунъ-
ту стεнъниковъ⟨,⟩ пановъ Тышовъ⟨,⟩ ωфεруючисε таковοго бε(з)правъя⟨,⟩
202 зв. правънε⟨,⟩ εкъсъпεрири.// А ε(г)[о] м(л)⟨:⟩. па(н) бεлъски(и), акъто(р)
ка(в)зε прεзεнътисъ, рεпротε(с)товалъсε ω ва(ж)ности то(г)[о] всεго акъту
грани(ч)ного⟨,⟩ и дεкрεтовъ ε(г)[о] м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)[о]. Даби-
туръ и(н) копиа⟨,⟩.

А пото(м) умоцованыε княжа(т) и(х) м(л)⟨:⟩. Корε(ц)ки(х), захова(в)ши собε въшεлякиε ωбороны правъныε въцалε, повεдили⟨,⟩ жε поводовая сторона яко въпεрε(д) дукътъ сво(и) ω(д)правовала⟨,⟩ такъ маεтъ пробовати⟨,⟩ докумε(н)тами по(д)лугъ права посполитого⟨,⟩ авътεнъты(ч)ными, ε(с)ли жε добрε сво(и) дукътъ провадила⟨,⟩ албо нε(т)⟨,⟩ а въпεрεдъ маεтъ пробовати, ω(д)ко(л) възяла дукътъ сво(и) ω(д) Олъшанъки, ε(с)ли жε маε(т) якиε диспозициε на Ωлъшанъку албо нε(т)⟨,⟩; другая — маε(т)⟨,⟩ пробовати и(н)тε(р)мεдиумъ[193] дукъту своεго, ε(с)ли ε(г)[о] добрε дεдуковалъ⟨,⟩; трεтяя — маε(т) пробовати, ε(с)ли εго слушънε привεдлъ а(д) тε(р)минумъ а(д) квεмъ⟨,⟩ и ε(с)ли мо(г)лъ то(т) дукътъ провадити прε(з) валъ Пробиты(и)⟨,⟩ гдε сε три стεны сходятъ⟨,⟩ и которыε стεны акътъ грани(ч)ны(и)⟨,⟩ ю(ж) апъробовалъ и εви(н)ковалъ. И поки сторона поводовая ду(к)тумъ квε(м)⟨,⟩ а(с)сε(р)ри(т)[194], ωно(г)[о] пробаби(т) авътεнътыци(с) докумεнъти(с)⟨,⟩ поты и сторона по(з)ваная нε пови(н)на⟨,⟩ рεплики своεε давати⟨,⟩ а поготовъю дукъту своεго εви(н)ковати и пробовати⟨,⟩.

А ε(г)[о] м(л)⟨.⟩ панъ бεлъски(и), яко сторона поводовая, повεдилъ, и(ж) впεрε(д) до продукованъя мунимεнътовъ, докумεнътовъ, привилεω(в), записовъ и и(н)ши(х) диспозици(и) въшεляки(х)⟨,⟩ анижεли сторона по(з)ваная⟨,⟩ маε(т) быти припущона зъ пεвъны(х) причинъ⟨,⟩:

пεръшая — и(ж) а(к)то(р) ка(ж)ды(и) суε кавъзε примумъ локумъ проба(н)ди ωбътинεтъ[195] εтъ нонъ и(м)мεрито⟨,⟩ албовεмъ по(з)ваны(и) ε(к)з илълиусъ пробациωнибусъ дεду(к)ти(с) а(д) рεфутациωнεмъ и(л)лярумъ акъцεдитъ⟨,⟩;

другая — и(ж) сторону поводовую⟨,⟩ пε(р)шую быти до проважεнъя⟨,⟩
203 дукъту своεго, анижεли сторону по(з)ваную // по(з)ваную⟨,⟩ дε(к)рεтомъ
по(д)комо(р)скимъ⟨,⟩ ε(ст) выналεзεно; сεквитуръ за тε(м), и(ж) пε(р)шую
и пεрε(д)нε(и)шую проважεнъя дукъту ε(ст) сεнътεнъциωвана⟨,⟩ такъ

[192] Літера «ы» виправлена з «у».
[193] Перша літера «м» виправлена з іншої букви.
[194] Рядкова «р» виправлена з «в».
[195] Над закінченням «-етъ» викреслено виносну («н»?).

тєжъ поциѡрємъ<,> па(р)тємъ єю(с) продуцє(н)дарумъ юриумъ<,> є(т) диспозициѡнумъ<,> и въпєрє(д), анижєли сторону по(з)ваную<,> дєкрєтомъ тымъ жє по(д)комо(р)скимъ<,> сєнътє(н)циѡвано бы(ти) муси(т)<,>;

третяя — и(ж) тєстимония<,> и ди(с)позициє<,> [196] и сусєдовъ ѡколи(ч)ны(х)<,> ты(х) кгрунътовъ вєдомы(х), въпєрє(д) стороны поводовоє,<,> анижєли по(з)ваноє<,> прє(з) пана по(д)коморого выслуханыє и ѡдобраныє сутъ<,> а то нє є(ст) въ подобєнъствє<,> абы тє(с)тимониа<,> утрарумъ па(р)циумъ мєли быти зъ собою<,> згожаючиисє<,> и до ѡ(д)ного цєлю змєрати, ѡ(д)ко(л) бы ко(н)фузиѡ [197]<,> урости мусєла<,> кгды бы тє(с)тимониа стороны поводовоє<,> ѡдобраныє и попєрєжоныє</> докумє(н)та и диспозициє стороны по(з)ваноє мимо сторону поводовую [198] попєрєжали<,> ш(т)о яко бы рѣчъ слу(ш)ная<,> была, сна(д)нє ка(ж)ды(и) уважити можє(т), кгды(ж) то сутъ корърє(л)лятива, которыє габєнътъ сє адъ [199] инъвицємъ, жє тєстимониа до диспозиции, диспозициє [200] засє до свєдє(ц)твъ стєгатисє маю(т)<,>.

То тєды сторона поводовая указа(в)ши<,> и дєкляровавъши<,> проси(т), абы прє(з) дєкрєтъ по(д)комо(р)ски(и)<,> въпєрє(д) ѡ(д) стороны по(з)ваноє до указанъя правъ и диспозици(и) своихъ припущона была<,> далъшиє пробациє въ [201] то(и) справє<(:> яко право<,> посполитоє при ро(з)судъку судовомъ мєти [202] будє(т) хотєло<,)> въцалє собє заховавъши<,>.

Я, по(д)комори(и), конътровє(р)си(и) сторонъ ѡбохъ выслухавъши<,> ѡныє у сєбє уваживъши, у(з)наваю и наказую, абы пє(р)вє(и) акъто(р), а пото(м) сторона по(з)ваная права, привилєя<,> и листы, записы, ди(с)позициє<,> собє на тыє добра служачиє, ко(ж)ды(и) з ни(х) зособъна<,> пєрєдо мъною продуковали. Которо(г)[о] дєкрєту умоцованыє // стороны по(з)ва- 203 зв.
ноє за правъны(и) нє при(и)муючи, ѡ(д) нє(г)[о] до суду головъного трыбуналу Любєлъского на воєво(д)ство Києвъскоє апєловали<,>. Я-мъ и(м) тоє апєляции нє допустилъ<,>. А ѡни сє дє прозєквє(н)да кграваминє є(т) дамъни(с) протє(с)товали<,>. Я-мъ сє тєжъ рєпротє(с)товалъ, жє-мъ такъ [203] вє(д)лє права быти розумєлъ<.>

Танъдє(м) сторона поводовая, прихиляючисє до дє(к)рєту суду по(д)комо(р)ского, приступуючи до продукованъя правъ всихъ и диспозици(и) своихъ на має(т)но(ст) свою дєди(ч)ную<,> Ѡбуховъскую<,> то є(ст) Ѡбухо(в) и Ѡбуховъщи(з)ну<,> служачихъ<,> указалъ напєрєдъ:

привилє(и) ѡ(д) короля Казимара [!]<,> въ которомъ пишє(т)<,> до князя Володимєровича, абы ѡ(т)чи(з)ну<,> сєла всѣ пану<,> Ивашъку Ю(р)шичу по(д) Києвомъ лєжачихъ зо въсимъ привє(р)нулъ<,>; дє дата въ Горо(д)нє мая дєвє(т)на(д)цато(г)[о]<,> и(н)ди(к)та пє(р)вого<,>;

други(и) привилє(и) ѡ(д) тог жъ короля Казимєра<,> до того жъ князя Володимєровича с ты(м) жє, абы тому жъ Ю(р)шичу тыє (ж) вышє(и)

---

[196] Закінчення «-циє» виправлено з інших букв.
[197] Літера «ѡ» виправлена з іншої букви.
[198] Літера «в» виправлена писарем.
[199] Літера «д» виправлена з «ж».
[200] Перша та остання літера «и» виправлені з інших букв.
[201] Літера «ъ» недописана.
[202] Літери «м» та «и» виправлені з інших букв.
[203] Літера «к» виправлена з «м».

мεнованыε добра въсѣ привε(р)нулъ⟨,⟩; дε дата въ Вилънε⟨,⟩ сεнътεбра дня два(д)ца(т) второго инъдикъта второго⟨,⟩;

итεмъ [204] указалъ апъпробацию албо конъфи(р)мацию⟨,⟩ ты(х) привилεωвъ короля ε(г)[о] м(л)⟨:⟩. Жикгимонъта трεтεго року тисεча шε(ст)со(т)но(г)[о] мая дъня два(д)ца(т) пε(р)вого на сε(и)мε⟨,⟩;

итεмъ [205] указалъ ли(ст) ω(д) короля Казимера до пана Ивана Хо(д)кεвича⟨,⟩ воεводы киεвъского, въ жалобε Ивана Ю(р)ши на а(р)хима(н)дрыта пεчε(р)ского ω ро(з)ныε кривъды, въ ты(х) маε(т)ностяхъ вышε(и) помεнεныхъ починεныε; дε дата въ Троцε(х) [206] сεнътεбра дня два(д)ца(т) сεмого и(н)ди(к)та пε(т)на(д)цато(г)[о];

итε(м) указалъ⟨,⟩ ли(ст) короля Жикгимо(н)та⟨,⟩ Пε(р)шого⟨,⟩ до пана Нεмεровича⟨,⟩ воεводы киεвъско(г)[о], писаны(и), абы у того Ю(р)ши по(д)даны(х) всѣхъ в маε(т)ностя(х) вышε(и) помεнεны(х) дани(и) и доходовъ
204 жа(д)ны(х) нε бралъ, и што възялъ — поворочалъ; писаны(и) // писаны(и)⟨,⟩ дε дата въ Краковε року тисεча пя(т)сотъ два(д)ца(т) чεтвε(р)того сεнътεбра дъня ω(с)мо(г)[о] и(н)дикъта двана(д)цатого⟨,⟩;

итεмъ указалъ засε [207] ли(ст) ω(д) того (ж) короля Жикгимо(н)та Старо(г)[о] до князя Анъдрεя⟨,⟩ Миха(и)ловича Коши(р)ско(г)[о], ма(р)шалъка⟨,⟩ и справъци воεво(д)ства Киεвъско(г)[о], въ жалобε Миколая [208]⟨,⟩ Ку(х)мистровича [209] Ωлε(х)новича⟨,⟩ Дорогоста(и)ского⟨,⟩ анътεцεсора и въла(с)ного дεдича добръ ωбуховъски(х) киε(в)ски(х) Лукавичи⟨,⟩ Зорошничи, Вεприни⟨,⟩ и Глεвачи ωсужоны(х), данины [210] пановъ Дорогоста(и)скихъ, дεди(ч)нымъ правомъ служачихъ⟨.⟩, абы кри(в)ды въ ни(х) нε чинεно и (з) посε(с)си [!] и(х) нε ωдε(и)мовано [211]; дε дата⟨,⟩ року тисεча пя(т)со(т) чтыридεся(т) пε(р)шого⟨,⟩ гεнъвора [!] два(д)ца(т) пεрвого⟨,⟩ и(н)ди(к)та чоты(р)на(д)цатого⟨,⟩;

итεмъ указалъ дεлъ пановъ Дорогоста(и)ски(х), которы(м) сε пановε Дорогоста(и)скиε⟨,⟩ дεля(т)⟨,⟩ добрами и маε(т)ностями, въ Киεвъскомъ воεво(д)ствε⟨,⟩ лεжачими, гдε сε з дεлу того ω(д)ному з ни(х)⟨,⟩ пану Янови Дорогоста(и)скому⟨,⟩ добра албовε(н)цъ [212] сεли(с)ка пустыε на(д) рε(ч)ками Стуґъною⟨,⟩ Лукавицεю⟨,⟩ Кра(с)ною⟨,⟩ и Бобрицεю, на которы(х)⟨,⟩ сεла, ро(з)нымъ про(з)ви(с)комъ⟨,⟩ на(з)ваныε, сутъ⟨,⟩ ωсажоны; дε дата того дεлу⟨,⟩ року тисεча пя(т)со(т) пя(т)дεсятого юня⟨,⟩ дня чоты(р)на(д)цато(г)[о] и(н)дикъта ω(с)мого⟨,⟩;

указалъ при томъ⟨,⟩ гдε панъ Пεтръ⟨,⟩ Дорогоста(и)ски(и) — стры(и) рожоны(и) пана Павъла Дорогоста(и)ско(г)[о] ⟨(:⟩ которо(г)[о] поводъ тεпεрεшъни(и)⟨,⟩ εго м(л)⟨:⟩. панъ бεлъски(и) цо(р)ку мεлъ за собою⟨,⟩ дεди(ч)ку⟨,⟩ с которою възялъ тыε маε(т)ности⟨,⟩ вышε(и) помεнεныε⟨,⟩ в то(м) воεво(д)ствε Киεвъскомъ лεжачиε⟨:)⟩; кгды [213] тотъ тεды панъ Павεлъ Дорогоста(и)ски(и)⟨,⟩ былъ въ чужо(и) зεмъли⟨,⟩ то(т) жε панъ Пютръ[!]

---

[204] Літери «и» та «ε» виправлені з інших букв.
[205] Аналогічне виправлення.
[206] Літера «ц» виправлена писарем.
[207] Літера «с» виправлена з «ε».
[208] Склад «-ко-» виправлено з інших літер.
[209] Початок слова «Ку-» виправлений з інших літер.
[210] Склад «-ни-» виправлений з інших літер.
[211] Літера «м» виправлена писарем.
[212] Літера «а» виправлена з іншої букви.
[213] Літери «к» та «ы» виправлені з інших букв.

Дорогоста(и)ски(и)⟨,⟩ стры(и) пана Павъла рожоны(и)⟨,⟩ маючи того сыновъца своє(г)[о] в опєцє своє(и)⟨,⟩ а пєрєвєдавъши ω томъ⟨,⟩ якобы тотъ панъ Павєлъ // Дорогоста(и)ски(и), сыновє(ц) є(г)[о], мєлъ бы быти въ чужо(и) зємълѣ умє(р)ти⟨,⟩ має(т)но(ст) єго ω(т)чи(с)тую⟨,⟩ мєновитє⟨:⟩ сєла⟨,⟩ Тє(р)нъки⟨,⟩ Лукавицу⟨,⟩ Ѡбуховъ⟨,⟩ Нєщєровъ⟨,⟩ Форощово⟨,⟩ и Ѡлъшаницу, нє ты(л)ко яко нєла(с)кавы(и) и нєзы(ч)ливы(и)⟨,⟩ ωпєкунъ⟨,⟩ алє южъ яко сукъцє(с)соръ⟨,⟩ по нємъ наступуючи(и)⟨,⟩ будучи южъ пєвєнъ⟨,⟩ смє(р)ти є(г)[о], продалъ зошлому княжати⟨.⟩ Костанътєму Ѡ(с)тро(з)скому, воєводє києвъскому⟨,⟩ за головъную суму триста копъ грошє(и) литовъскихъ⟨,⟩ которы(х) має(т)ностє(и) и ты(х) сєлищъ пустыхъ княж⟨.⟩ нєбо(ж)чикъ⟨,⟩ будучи южъ инъ посє(с)сиωнє⟨,⟩ на то(т) ча(с) Ѡбуховъ Новы(и), мєстє(ч)ко тєпєрєшънєє⟨,⟩ и Гє(р)мановъку⟨,⟩ и(з) и(х) присєлъками⟨,⟩ ωсадилъ⟨,⟩ которы(и), прє(з) до(в)ги(и) ча(с) ну(л)ло юрє трымалъ⟨,⟩; што указалъ дє да(т)а [214]⟨,⟩ тисєча пя(т)со(т) ω(с)мъдєсято(г)[о]⟨,⟩ дъня шє(ст)на(д)цато(г)[о] дєцємъбра⟨,⟩;

итємъ указалъ при томъ атє(с)тацию⟨,⟩ ωбыватєловъ воєво(д)ства Києвъского⟨,⟩ пану [215] Павълови Дорогоста(и)скому⟨,⟩ служачую⟨,⟩ кгды зъ чужєє зємъли вышє(д)лъ⟨,⟩ жє тыє сєла всѣ⟨,⟩ и мєстє(ч)ка⟨,⟩ вышє(и) помєнєныє⟨,⟩ на рѣчъкахъ Лукавици⟨,⟩ Кра(с)но(и)⟨,⟩ и Криво(и)⟨,⟩ и вє(р)ховины тоє [216] рѣчъки⟨,⟩ Кра(с)ноє звишъмєнованому пану Павълови Дорогоста(и)скому правомъ налєжа(т); дє дата [217]⟨,⟩ тысєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєсятого ωкътобра⟨,⟩ дъня сємого⟨,⟩;

итємъ показ[алъ] [218] и то⟨,⟩ жє кгды звышъмєнованы(и) панъ Павєл[ъ] Дорогоста(и)ски(и) зошлого княз(ж)⟨:⟩ Коста(н)то(г)[о] Ѡ(с)тро(з)ского, воєводу києвъско(г)[о], ω тыє доб[ра] вышє(и) помєнєныє⟨,⟩ ω(т)чи(с)тыє [219]⟨,⟩ своє по(з)зы[ва]лъ [!]⟨,⟩ которыє кня(ж)⟨:⟩ нєбо(ж)чикъ⟨,⟩ нє могучи сє при ни(х) зостати⟨,⟩ ты(х)⟨,⟩ и Ѡбухова самого мєста⟨,⟩ възявъши свою суму⟨,⟩ три(с)та [220] коп(ъ) литовъскихъ, доброволънє уступилъ и въ посє(с)сию добра вышє(и) помєнєныє и Ѡбухо[въ] мє(с)то // мє(с)то⟨,⟩ 205
подалъ⟨,⟩ а то дє анъно тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєсятъ ω(с)мого⟨,⟩ дъня чєтвє(р)того сєнътєбра⟨,⟩ а посє(с)сию⟨,⟩ — тисєча пя(т)со(т) дєвє(т)дєся(т) ω(с)мого ωкътобра дъня два(д)цатъ трєтєго⟨,⟩ при(з)налъ засє анъно⟨,⟩ тисєча шє(ст)сотъ чєтвє(р)того;

указалъ при томъ и дєкрєтъ трибуналъски(и)⟨,⟩ дє анъно тисєча шє(ст)со(т)ного второго⟨,⟩ юля дня пєтъна(д)цатого поприсяжєнъя кгрунътовъ вышє(и) помєнєныхъ прє(з) пана Павъла Дорогоста(и)ского⟨,⟩ ω(т)ца зошлоє малъжонъки тєпєрєшнєго єго м(л)⟨:⟩. пана бєлъского, яко дєди(ч)ки [221] по ω(т)цу своємъ позосталоє⟨(:)⟩ ω(д) котороє сукъцє(с)су тємъпори(с) акъто(р) тєпєрєшни(и), малъжонокъ єє⟨,⟩ ты(х) добръ набылъ⟨:)⟩, которымъ дєкрєтомъ до суду по(д)комо(р)ского на полє для выконанъя присєги⟨,⟩

[214] Далі пропущено «року».
[215] Літера «у» виправлена з «ъ».
[216] Літера «о» виправлена з іншої букви.
[217] Далі пропущено «року».
[218] Від цього слова і нижче вподовж 9-ти рядків правий край аркуша обрізаний; бракує по 1—3 прикінцеві літери в рядку.
[219] Перед цим словом закреслена одна літера («з»?).
[220] Літера «а» виправлена з іншої букви.
[221] Друга літера «и» виправлена з іншої («у»?) букви.

наказаное на тые кгрунъты<,> възглядомъ которого то декрету<;> трибуналъского по выконано(и) присязе<,> выше(и) менованые маетъности<,> и кгрунъты, поча(в)ши ω(д) Стугъны ре(ч)ки за ωзеромъ Уюнънымъ<,> ажъ до рѣчки Бобрици<,> пяты Витачовъское<,> которые кгрунъты и копъцами, судовъне<,> пре(з) пана по(д)коморо(г)[о] усыпаными [222], сутъ ωграничоные и ωце(р)клованые; ш(т)о указалъ [223]<,> де анъно тисеча ше(ст)сотъно(г)[о] четве(р)того<,>;

и(ж) кгды тые выше(и) помененые маетъности за (по)присяже(н)емъ зошлого пана Павъла<,> Дорогоста(и)ского ωному до де(р)жанъя реалите(р) пущоны были, з межи которы(х) добръ кня(ж)<,> небо(ж)чикъ Янушъ Ωс(т)ро(з)ски(и)<,> каштелянъ краковъски(и), наступивъши на староство Белоце(р)ко(в)ское, добра Ге(р)мановъские и(з) приселъками ихъ, на рѣчъце Кра(с)но(и) лежачими<(:> удаваючи, то за добра кролевъские, до места Бело(е) Це(р)кве належачие [224]<)>, звышъменованому пану Павълови Дорогоста(и)скому<,> знову ω(д)ня(л) былъ<,> и (с) ты(х) добръ ωного выти(с)-
205 зв. нулъ; // [и] тамъ знову за и(н)те(н)това(н)емъ акъции е(к)спулъсиωни(с) кня(ж)<:> пану краковъскому ω тые добра знову тому жъ пану Павълови Дорогоста(и)скому само ω(д)ному [225]<,> присе(г)н:у(т)и декретомъ трибуналъскимъ<,> наказано, за которымъ выконанъемъ присеги добръ уступити казано<,>; ш(т)о верификовалъ де(к)ретомъ трибуналъскимъ<,> анъно<,> тысеча ше(ст)со(т)ного пятого дъня деве(т)на(д)цатого юля<,>.

С которы(х) теды то такъ я(с)ныхъ докуменътовъ<,> пре(з) сторону теперешнюю поводовую<,> продукованыхъ<,(:> где тые въсѣ рѣчъки выше(и) помененые сутъ въ тра(к)те кгрунъту<,> звышъменованое стороны поводовое<:)>, я(с)не то видети, яко сутъ правъные<,> ретелъные, достате(ч)ные<,> и видомые<,> ди(с)позиціе на добра и кгрунъты звышъпомененое [226]<,> стороны поводовое, и ничимъ ω(д) стороны по(з)ваное зношоные быти не могутъ<,>. А што засе [227] сторона по(з)ваная<,> тымъ докуменътомъ, пре(з) сторону поводовую<,> продукованымъ<,> и(н)валидитатемъ<,> якую(с) задае(т)<,> беручи ее ча(ст)ю<,> зъ записовъ кня(ж)<:> Костя(н)темy Ω(с)тро(з)скому, воеводе киевъскому<,> ω(д) небо(ж)чика пана Петра Дорогоста(и)ского, стрыя рожоно(г)[о] и ωпекуна прирожоного небожъчика пана Павъла Дорогоста(и)ского, на добра выше(и) помененые<,> служачихъ<,> ча(ст)ю зъ якихъси [!] привилеювъ ω(д) некоторы(х) княжа(т) литовъскихъ и королевъ полъски(х), на добра выш[еи] помененые [228] конъферованыхъ<,> ча(ст)ю з да(в)н[ого] и долъгого [229] уживанъя<,> добръ выше(и) поменены[хъ]<,> теды тые имъпедыменъта<,> про юрид[и]ци(с)<,> етъ леитътими(с) и(м)педименътисъ аде(унъ)дору(м) [230] бонорумъ<,> гередита[р]иωрумъ [231] ценъсери нонъ по(с)сунъте<,> ани докуме(н)товъ, привилеювъ и диспози-

[222] Літера «а» виправлена з «ле».
[223] Літера «у» виправлена із складу «рос».
[224] Літера «е» виправлена з «м».
[225] Літера «ω» виправлена з «са».
[226] Літера «о» виправлена з «ы».
[227] Літера «с» виправлена з «е».
[228] Від цього слова і нижче вподовж 5-ти рядків правий край аркуша обрізаний; бракує по 1—3 прикінцеві літери в рядку.
[229] Літера «л» виправлена з «у».
[230] Літера «а» виправлена з «у».
[231] Перша літера «и» виправлена з «а»; на літері «р» чорнильна пляма.

ци(и) юри(с) гередитарии(с) добръ вышъупомененыхъ [232], яко въпере(д) // въпере(д) анътецесорумъ теперешъне(и) стороне поводово(и)<,> такъ и теперешънему поводови правомъ певънымъ служачихъ, зносити могутъ<,>. 206

Напере(д) ш(т)о се тъкне записовъ кня(ж) е(г)[о] м(л)<:>. Конъстанътому, воеводе киевъскому, служачихъ: тые жа(д)ное ваги мети не могу(т), абовимъ ω(д) тое ωсобы, которая жа(д)ного права до тыхъ добръ не мала, зъвлаща ω(д) стрыя рожоного<,> и ωпекуна прирожоного въ молодости летъ сыновъца его<,> проти(в)ко которому<(:> маючи его въ свое(и) ωпеце<:)> маля фиде еитъ<,> етъ проце(с)ситъ<,> су(т) даные, а любо<(:> чого ся некгуе<.)> были бы и зо(з)наные<,>. А право посполитое я(с)не и выра(з)не ω томъ све(д)читъ<,> же ωпекунъ детемъ летъ [233] не доро(с)лымъ ничого стратити не може(т) ани мае(т)но(ст) и(х) продавати може(т), чого се доводитъ статутомъ Велико(г)[о] кня(з)ства Литовъского ро(з)делу шостого ω ωпекунахъ а(р)тикулами<,> того жъ ро(з)делу<,> пятого, шо(с)то(г)[о], десятого<,> ωдина(д)цатого<,> а ωсобливе — десяты(и) и ωдина(д)цаты(и)< >.

Што се тъкне яки(х) привилеωвъ ω(д) якихъ кня(жт)<.> албо кроло(в), а(д) мале на(р)рата упрошоны(х)<,> и тые [234] ю(с) гередитариумъ зноси(т)и не могутъ<,>:

пе(р)шая — же поминувъши права<,> земъские и деди(ч)ные добра, на тыхъ правахъ фунъдуючиисе, же привилее на привилее<,> добръ, до столу кролевъского належачихъ, даваные быти не маютъ<,> и даные важъные быти не могу(т), ω чомъ статута, такъ статутъ Велико(г)[о] [235] кня(з)ства Литовъско(г)[о]<,> яко и Коронъны(и), такъже и конъституцие коронъные я(с)не выражаютъ<(:> до которы(х) по унии юже Великое кня(з)ство Литовъское<,> при(с)тупило<:)>, и тые привилее после(д)не(и)шие<,> которые бы на пе(р)шие привилее конъферованые были, ю(ж) е(к)съ нунъкъ тыми (ж) конъституциями // касуе; далеко [236] теды болъше(и) и тымъ ба(р)зе(и)<,> на добра земъские деди(ч)ные, а(д) мале на(р)рата конъферованые, ва(ж)ны быти не могу(т). Зачимъ и тые, на тотъ ча(с) у суду по(д)комо(р)ского пре(з) сторону по(з)ваную продукованы, а еще зъвлаща<,> по(с)ле(д)не(и)шие<,> и сами пре(з) себе неправъные<,> и противъко праву конъферованы, жа(д)ное ваги мети не могутъ<,>. 206 зв.

Што се за(с) тъкне довъгого уживанъя [237]<,> добръ выше(и) помененыхъ<,> за которымъ хотелъ прете(н)дере<,> пре(с)крипъциωнемъ етъ е(к)зинъде<,> абузумъ юри(с) гередитарии добръ выше(и) поменены(х) етъ ωбътинере узумъ капъциωни(с) [238], и то его въспе(р)ти не може:

кгды жъ явъны(и) мале фиде(и) процедеръ ωпекуна<,> того, ω(д) которого добра выше(и) помененые<,> зъ рукъ вы(и)шли<,> с тыхъ мунименътовъ, пре(з) сторону по(з)ваную продукованыхъ<,> показуетъся, а конътра мале фидии [!] псе(с)сорemъ [239] ну(л)ля кури(т) [240] пре(с)крипъциω;

---

[232] Слова «добръ вышъ-» написані іншим чорнилом по витертому.
[233] Літера «е» виправлена з недописаної літери «я» (?).
[234] Літера «ы» виправлена з іншої букви.
[235] Частина слова «-елико-» написана поверх інших букв.
[236] Літера «а» виправлена з іншої букви.
[237] Літера «ъ» виправлена з іншої букви.
[238] Літери «а» виправлена з «у», «п» — з іншої; «ω» — з «у»; «-ни-» — з «-мъ-».
[239] Частина слова «-соре-» виправлена з інших літер.
[240] Слово написане поверх іншого.

другая — же любо бы прескрипъциа мела мети якое ме(ст)це гокъ инъ па(с)су, теды се в то(и) мере показати не можетъ, албовемъ яко небо(ж)чикъ панъ Павелъ Дорогоста(и)ски(и) адеитъ, анъно(с) дискрецишни(с) заразомъ зачалъ ш тые добра чинити и сине и(н)те(р)ми(с)сишне<,> конътинушвалъ акъту(с) юдициари(с) ш [241] ажъ до зестя своего с того све(т)а, чого ся пере(д) судомъ теперешнимъ по(д)комо(р)скимъ веломъ докуменътовъ и проце(с)со(в), зъ ро(з)ными шсобами<,> ш тые добра зачатыхъ и конътинушваныхъ, и ажъ [242] до само(г)[о] скутъку приведеныхъ, и присегами тоцие(с) утве(р)жоныхъ<,> пробуе.

Ω(д)ко(л) се я(с)не указуе инъвалидита(с) етъ про(р)сусъ<,> нулълитасъ правъ и мунименътовъ<,> пре(з) сторону по(з)ваную продукованы(х)<,>.

207 Пробацие засе стороны //-роны поводовое, продукованые такъ привилешвъ ш(д) ро(з)ныхъ княжа(т) и кроловъ полъскихъ<,> ро(з)нымъ шсобомъ<,> анътеце(с)соромъ теперешънее стороны поводовое конъферованыхъ<,> венъцъ записовъ, посе(с)си(и), ди(с)позици(и)<,> и ро(з)ныхъ инъшихъ докуме(н)товъ, такъ се я(с)не етъ пробабилесъ показую(т), и(ж) ничого въ собѣ таковаго не маю(т), чого бы и(м) а(д) пробанъдумъ<,> инъ конътинуа(н)ди(с) кграницiебусъ етъ лимитибусъ недоставати мало<,>. Ω(д)ко(л) люце кляриусъ фидере лицетъ, яко ретелъне сторона поводовая сине а(д)миникуло фунъди<,> алтериу(с) тымъ тракътомъ, которымъ пана по(д)коморо(г)[о] провадила<,> дукътъ сво(и) ш(д)правуючи<,> ско(н)чила<,>.

Зачимъ до присяженъя дукъту своего и границъ сыпанъемъ копъцовъ<,> утве(р)же(н)я и(н) скопуло ациали бли(з)шою се во(д)лугъ права посполитого<,> быти зна(и)дуе и манифе(с)тѣ показуе и проситъ, абы судъ по(д)комо(р)ски(и) шные, яко юрибусъ<,> привилеи(с), посе(с)сишнибусъ, диспозицишнибусъ<,> е(к)съ предеце(с)сорибусъ [243]<,> суи(с) анътиквитусъ кгавъде(н)тибусъ<,> етъ шмънибусъ алии(с) докуме(н)тисъ реалибусъ [244] тумъ етъ сикгни(с) диве(р)сисъ [и](н) [245] фунъдо конътрове(р)со<,> демонъстрати(с), не(к)но(н) етъ тестимонии(с) секумъ и(н)дукъ[т]и(с) поциwремъ етъ пропишремъ, декрето(м) [св]оимъ<,> дукътъ стороне поводово(и) слу[ш]ъне(и)ши(и)<,> и правъне(и)ши(и) быти узна(в)ши, [ш]ному, яко па(р)ти маи(с) а(к) маи(с) литера [ю]рис е<,> поприсе(г)нути декретомъ своимъ<,> [н]аказалъ<.>

А пленипотенътове княжа(т) и(х) м(л)<:>. [К]оре(ц)кихъ, по(з)ваны(х), продуковавъши привилея, докуменъта, диспозицие авътенъты(ч)ные, ш(д)
207 зв. святое памети короля Але(к)са(н)дра, // такъже и ш(д) светое памети короля Жикгмо(н)та пе(р)шого и и(н)ши(х) субъсеквенъте(р)<,> кроловъ по(л)ски(х), еще пере(д) униею анътецесоромъ кня(ж)<.> и(х) м(л)<.> Коре(ц)ки(м) на добра шлъшанъские служачие<,> за которыми привилеями, ди(с)позициами<,> такъ анътецесорове кня(ж)<.>. е(г)[о] м(л)<:>. Коре(ц)кого<,> по(з)ваное стороны<,> яко кня(ж)<.> е(г)[о] м(л)<:>. Коре(ц)ки(и)<,>

---

[241] Помилково замість «и» (?).

[242] Літера «а» виправлена з «ю».

[243] Посередині слова між «предеце(с)со-» та «-рибусъ» викреслено три нерозбірливі літери.

[244] Літера «р» виправлена з «ж».

[245] Від цього слова й нижче вподовж 9-ти рядків лівий край аркуша обрізаний; бракує по 1—2 початкові літери в рядку.

ажъ доты(х)ча(с) прєрєчоны(х) добръ Ѡлъшанъки и кгрунътовъ, зъдавъна<,> налєжачихъ, споко(и)нє и нєнарушонє прє(з) всѣ давъности зємъскиє<,> заживали<,> а прєрєчоная поводовая сторона<,> є(г)[о] м(л)<:>. панъ бєлъски(и)<,> жа(д)ны(х) ди(с)позици(и)<,> ани на рѣчъку Ѡлъшанъку<,> ани на добра Ѡлъшанъскиє нє показалъ<.>, ани докумєнътами авътє(н)ты(ч)ны(ми) дукъту своєго а тє(р)мино а кво а(д) квє(м)<,> нє пробовалъ и нє євинъковалъ<,> ѡ(д)ко(л) євидє(н)тє(р) указує(т)сє<,> жє по(з)ваная сторона кня(ж)<.> є(г)[о] м(л)<:>. лєпъшиє, выра(з)нє(и)шиє<,> и слушънє(и)шиє<,> права такъ на добра Ѡ(л)шанъку<,> яко и на дукътъ сво(и) показалъ и вєрификовалъ<,>. Зачимъ при таковыхъ докумєнътахъ<,> пробациа(х)<.>, выводахъ<,> уживанъю старожи(т)номъ<,> при да(в)ности зємъско(и) добръ мєнованы(х) ѡлъша(н)ски(х) бралъсє а(д) ѡ(м)нимодамъ пробациѡнє(м)<,> жє то(т) дукътъ а тє(р)мино а кво<,> а(д) квє(м) рєтєлънє, ничо(г)[о] чужого<,> кгрунъту<,> нє за(и)муючи<,> прє(з) по(з)ваную сторону<,> єстъ проважоны(и)<,>. Зачимъ просилъ умоцованы(и) по(з)ваноє стороны<,> абы былъ до таковоє пробации припущоны(и)<,> и добра прєрєчоныє<,> по(д)лугъ дукъту, прє(з) по(з)ваную сторону<,> ѡ(д)правлєного, сторонє по(з)вано(и) был[и] присужоныє, и(н)шиє ѡбороны правъныє въцалє заховуючи<,> и ничого прєрєчонымъ протє(с)тациѡ(м)<,> апєляциѡ(м) инътє(р)понованы(м) нє дєрокгуючи<,>.

Я, по(д)комори(и), права<,> привилєє и ди(с)позициє, пєрєдо мъною продукованыє, добрє уважившы, дукътомъ ѡбудвухъ сторо(н) // сторонъ 208
припатривъшисє<,> за ты(м) споро(в) и свєдє(ц)твъ<,> людє(и) стары(х), з ѡбудвухъ сторонъ пєрєдо мъною ставълєныхъ, пилънє выслухавъши и тоє въсє у сєбє уваживъши, слушънє(и)ши(и)<,> и пра(в)нє(и)ши(и) дукътъ стороны поводовоє у(з)налємъ, и тєпєрєшънимъ дєкрєтомъ моимъ у(з)навамъ. Зачимъ акъторатумъ поводови присужаю, и абы во(д)лугъ тєпєрєшнєго заводу своєго для посыпанъя копъцовъ<,> и чинєнъя знако(в) грани(ч)ны(х)<,> мєнє, по(д)коморого, тымъ ду(к)томъ своимъ провадилъ<,> а на ѡ(с)татънємъ копъцу тєлєсъную присєгу<,> самосємъ з шє(с)тю свє(д)ко(в), лю(д)ми шляхє(ц)коє конъдиции, выконалъ в тую роту<,> яко ѡнъ справє(д)ливє ду(к)тъ сво(и) провадилъ<,> и ничиєго кгрунъту<,> ани имєнъя чужого нє [246] ѡ(д)нялъ, и нє привлащилъ.

Которо(г)[о] дє(к)рєту умоцованы(и) стороны по(з)ваноє за правъны(и) нє при(и)муючи<,> ѡ(д) нєго до суду головъного трыбуналу Любєлъско(г)[о] аполовали [!]<,>. Я-мъ и(м) тоє апєляции допустивъши, рокъ за нєю сторонамъ ѡбомъ у мєнованого суду трыбуналъского<,> въ Люблинє на тотъ ча(с), кгды справы воєво(д)ства Києвъско(г)[о] поря(д)ко(м) и(н)ши(х) воєво(д)ствъ коронъныхъ<,> припадутъ и сужоны будутъ<,> и тая справа з рєє(с)тру судового поря(д)комъ своимъ приволана будє(т), ку ро(с)правє правъно(и)<,> кромъ вшєляко(г)[о] припозъву, зложилъ и на(з)начилємъ<,> и дєкрєтомъ нинєшнимъ складаю и заховую<,>.

Апєловалъ [247] пово(д) єго м(л)<:>. панъ бєлъски(и)<,> жє є(г)[о] м(л)<:>. зъ шє(ст)ю [с]вє(д)ковъ лю(д)ми шляхє(ц)коє конъдиции<,> а нє [с]ъ шє(ст)ма старъцовъ<,> плєбєє конъдициѡни(с) [п]рисє(г)нути наказано<,>. Я-мъ тоє апєляции допустивъши<,> рокъ за нєю сторонамъ ѡбо(м) тамъ жє на

[246] Літера «н» виправлена з іншої букви.
[247] Літера «п» виправлена з іншої букви.

воεво(д)ствε Киεвъскомъ⟨,⟩ яко сε поменило [248], в Люблинε⟨,⟩ кгды по-
208 зв. ря(д)комъ и(н)ши(х) // и(н)ши(х) воεво(д)ствъ коро(н)ны(х) припадε(т) и
сужоно будεтъ⟨,⟩ ку ро(с)правε правъно(и), кро(м) вшεлякого припо(з)ву⟨,⟩
зложилъ и на(з)начилεмъ и дεкрεтомъ нинεшнимъ складаю и заховую.

По которомъ допущεнъю апεляции⟨,⟩ станувъши ωчεви(с)то⟨,⟩ уро-
жоны(и) εго м(л)⟨:⟩. панъ Ерεмиашъ Тыша Быковъски(и)⟨,⟩ имεнεмъ сво-
имъ и имεнεмъ [249]⟨,⟩ урожоныхъ⟨,⟩ и(х) м(л). пановъ Кгабриεля⟨,⟩ Павъ-
ла и Яна⟨,⟩ урожоно(г)[о] нεкгды ε(г)[о] м(л)⟨:⟩. пана Адама Тыши Быко(в)-
ско(г)[о] потомъковъ позосталыхъ, лεтъ нε маючихъ, солεнитε(р) свε(д)-
чилъсε и протε(с)товалъ⟨,⟩ противъко ε(г)[о] м(л)⟨.⟩ пану по(д)коморому
киεвъскому и урядови εго⟨.⟩ яко и противъко εго м(л)⟨:⟩. пану бεлъскому,
поводови⟨,⟩ и(ж) εго м(л)⟨:⟩. панъ по(д)комори(и) киε(в)ски(и) зъ урядомъ
своимъ⟨,⟩ за нεправъною и(н)ста(н)циεю εго м(л)⟨:⟩. пана бεлъско(г)[о]⟨,⟩
на кгрунътε вла(с)номъ и(х) м(л)⟨:⟩. пановъ Тышовъ Копачовъскомъ па(р)-
тε колълятεрали⟨,⟩ рεпукгнанътε⟨,⟩ εтъ дεфε(н)дεнътε⟨,⟩ правε прε(з)
кгвалътъ, бε(з) жа(д)ны(х) докумεнътовъ и доводовъ⟨,⟩ авътεнъты(ч)ны(х)
поводовоε стороны на(д) рѣчъкою Ωлъшанъкою⟨,⟩ противъко грεбεлъки
урваноε⟨,⟩ яко юри(з)ди(к)цию фунъдовалъ⟨,⟩ такъ ку у(и)мε и убли-
жεнъю кгру(н)то(в) копачовъски(х) на томъ жε мε(ст)цу на въла(с)номъ
кгрунътε и(х) м(л)⟨:⟩. пановъ Тышовъ дεди(ч)нымъ [250] Копачовъ-
скимъ [251]⟨,⟩ ω(с)тато(ч)ны(и) сво(и) дεкрεтъ поводово(и) сторонε⟨,⟩ прису-
жεнъя акъторату εго м(л)⟨.⟩ пану бεлъскому фεровалъ⟨,⟩. Прото жъ ω
таковыε бε(з)правъя⟨,⟩ кгравамεнъ и ω шкоды, пεрεстεрεгаючи вла(с)-
ности кгрунъту дεди(ч)ного Копачовъского⟨,⟩ ра(з) и по(в)торε⟨,⟩ свε(д)-
чилъс[ε] и ωповεдалъ, ωфεруючисε зъ и(х) м(л)⟨:⟩. ω тыε въсѣ кривъды
правънε чинити⟨,⟩.

Я, по(д)комори(и), рεпротε(с)товалεмъсε и рεпротε(с)тую, жε-мъ тутъ
на тоε мε(ст)цε нε прε(з) кгвалътъ въεхалъ⟨,⟩ алε юридицε [252] за поводо-
209 вою стороною //-роною, и поступовалεмъ собε во въсεмъ правънε, яко ми
пови(н)но(ст) уряду моεго, право посполитоε⟨,⟩ слушно(ст) самая и дεкрεтъ
трибуналъски(и) ди(к)табанътъ⟨,⟩.

Тамъ жε ε(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ бεлъски(и) рεпротε(с)товалъсε⟨,⟩ про-
тивъко тымъ жε дε [253] валидитатε того въсεго акъту грани(ч)ного такъ въ
зача(т)ю⟨,⟩ яко и въ доко(н)чεнъю⟨,⟩ у(с)квε а(д) сεнътε(н)циамъ дεфини-
тивамъ, и(ж) правънε въ нεмъ собε поступилъ, до дεкрεту трибуналъского
ся прихиляючи и ни въ чомъ ω(д) нεго нε ω(д)даляючи⟨,⟩. Тудε(ж) ε(г)[о]
м(л)⟨:⟩. панъ бεлъски(и) протε(с)товалъсε⟨,⟩ жε княжата и(х) м(л)⟨:⟩.
с паны Тышами и (з) и(н)шими колълятεралами змовивъшисε, таковыми
дεфεнъиами [254] своими нεправъными⟨,⟩ и протε(с)тациами нε(с)лушны(ми)
тую справу грани(ч)ную⟨,⟩ привилεями⟨,⟩ докумεнътами⟨,⟩ диспозициами
я(с)ны(ми) εлюцидованую, тру(д)ня(т) [255]⟨,⟩. А ε(г)[о] м(л)⟨:⟩. панъ

[248] Літера «и» виправлена з іншої букви.
[249] Літера «и» виправлена з «м».
[250] Літера «м» виправлена з «х».
[251] Аналогічне виправлення.
[252] Частина слова «-ице» дописана на місці нерозбірливих літер.
[253] Літера «ε» виправлена з іншої букви.
[254] Описка замість «дεфεнъзами»?
[255] Із двох останніх слів перше написане на місці витертого, а наступне — на полі.

Тыша Быковъски(и), именемъ своимъ и именемъ и(х) м(л)⟨:⟩. пановъ Тышовъ недоро(с)лы(х), в опеце свое(и) маючихъ, противъко проте(с)тации его м(л)⟨:⟩. пана белъского репроте(с)товалъсе, и(ж) жа(д)ного конъдикътами ну ни (с) кимъ не чинитъ, але целости кгрунътовъ деди(ч)ныхъ Копачовъскихъ пупилорумъ⟨,⟩ перестерегае(т).

Та(н)демъ умоцованые по(з)ваное стороны княжт)⟨.⟩ и(х) м(л)⟨:⟩. Коре(ц)кихъ⟨,⟩ пере(д) судомъ нине(ш)нимъ юдициалите(р) реквировали⟨,⟩ абы панъ комо(р)никъ дукътъ поводовое стороны, которы(и) чере(з) то(т) уве(с) а(к)тъ [г]рани(ч)ны(и) писалъ⟨,⟩ палямъ прочиталъ. Которо(г)[о] и(ж) панъ комо(р)никъ читати не хотелъ и (з)браняльсе⟨,⟩ теды преречоные умоцованые стороны по(з)ваное противъко преречоному пану комо(р)никови // кови грани(ч)ному ра(з)⟨,⟩ и по(в)торе све(д)чилисе и ѡповедали, **209 зв.**
ѡферуючисе таковое кривъды правомъ доходити. А урожоны(и) е(г)[о] м(л)⟨.⟩ панъ Микола(и) Тучани(ц)ки(и)⟨,⟩ комо(р)никъ грани(ч)ны(и) воево(д)с(т)ва Киевъского⟨,⟩ противъко таковое проте(с)тации солените(р) репроте(с)товалъсе, и(ж) не темере то учинилъ: же то(г)[о] а(к)ту и дукъту помененого⟨,⟩ читати не мо(г)лъ, кгды(ж) ю(ж) ку вечорови ся скланяло, зачимъ акътъ то(т) та(к) велики(и)⟨,⟩ и ду(к)тъ для спо(з)не(н)я читаны(и) быти не мо(г)лъ, але се с тымъ передо мъною, по(д)комори(м), деклярovалъ ѡного на пи(с)ме выдати, приехавъши до господы до Ѡбухова, и абы посланъца за нимъ по(з)ваная сторона зара(з) слала⟨,⟩ домавялъсе. Зачи(м) се и повъторе репроте(с)товалъ, и(ж) проти(в)ко праву, слушности⟨,⟩ и урядови своему комо(р)ничому ничого не выкрочилъ⟨,⟩.

Што все для памети до (к)нигъ по(д)комо(р)ски(х) воево(д)ства Киевъского е(ст) записано.

Tu się jurisdictia urzędu tego smiercią je[go] młci pana podkomorzego skonczyła.
Mikołaj Tuczanicki, komornik graniczny
wojewodzstwa Kiiowskiego m[anu] p[ropria] // **211[!]**

№ 33. Декретъ межи его (м)л. пано(м) воеводичомъ бе(л)зъкимъ а его [!] м(л). пано(м) старо(с)тою калуски(м)

Року тисеча ше(ст)со(т) чоты(р)деся(т) че(т)ве(р)то(г)[о] мца февъраля два(д)цато(г)[о] дня.

Деялосе на кгрунъте ро(з)ни(ц) на(д) речъкою Боя(р)кою при го(с)ти(н)цу, которы(и) иде(т) с Коте(л)ни до Ко(д)ни, у мо(ст)ка та(м), где сторона поводовая ве(л)⟨:⟩. его м(л)⟨.⟩ пнъ Рафа(л) з Лешъна Лешъчи(н)ски(и), воеводи(ч) бе(л)зъки(и), яко ѡпекунъ прирожоны(и) ее м(л)⟨.⟩ пнее Теѡфили зъ Ле(ш)на Лешъчи(н)ское, того (ж) е(г)[о] м(л)⟨.⟩ пна воеводича бе(л)зъко(г)[о] зъ урожоною некгды е(и) м(л)стю панею Анъною Го(р)но(с)таевъною, воеводичовою бе(л)зъкою, спложоное [1] цо(р)ки свое(и), судъ зе(м)ски(и) Киевъски(и), урожоныхъ и(х) м(л). пна Лукаша Витовъско(г)[о], подъсудъка, Федора Сусча(н)ско(г)[о] Про(с)куру, писара, уря(д)никовъ зе(м)ски(х) киевъски(х), и мене, Анъдрея Кговаревъско(г)[о], комо(р)ника кграни(ч)но(г)[о] воево(д)ства Киевъско(г)[о], декрето(м) суду головъно(г)[о] трыбуналу коронъно(г)[о] Любе(л)ско(г)[о] назъначони(х), с по(з)ва-

[1] Літера «е» виправлена з «ю».

211 зв. ни(м) вεл<.> ε(г)[о] м(л). пно(м) // Яномъ зъ Замо(ст)я Замо(и)ски(м), ста-
ро(с)тою калуски(м), сыно(м) зошъло(г)[о] нεкгды вε(л)<.> пна Томаша на
Замо(ст)ю Замо(и)ско(г)[о], канъцлεра коронъно(г)[о], по(с)тановила и
ω уфунъдованъε юри(с)дицни просила, ω которы(м) фунъдованъю юри(с)-
дицни стороны ωбε(д)вε конътровε(р)товали.

Въпεрεдъ умбцованы(и) стороны по(з)ваноε на кгрунътε Котεлε(н)-
скомъ на(д) Рудою Чεрεтянъкою [2] з двома во(з)ны(ми) и (ш)ля(х)тою, та(к)-
жε и (с)вε(д)ками(ми) [!], до и(н)квизиции [3] належачи(ми), кгру(н)товъ ты(х)
добрε вεдомы(ми), стоячи, по(с)тεрε(г)ши то(г)[о], жε сторона поводовая зъ
судо(м) зε(м)ски(м) Киεвъски(м) и (с) пано(м) комо(р)нико(м) руду [4] Чεрε-
тя(н)ку, которая кгрунъты Котεлεнъскиε зъ кгрунъта(ми) Лεсчи(н)скими,
Ива(н)ковъски(ми) и Волосовъски(ми) [5] ро(з)граничаε(т), прεεхати [6] уси-
лують, тεды по(с)полу зъ ε(г)[о] м(л). пно(м) Крышътофо(м) Ты(ш)кεвичε(м),
воεводичε(м) бри(с)ки(м) [7], мε(с)тεчъка [8] Ко(д)ни дεдичε(м), та(к)жε и (з)
двома во(з)ны(ми) Якубо(м) Завадою и при ни(х) будучою шля(х)тою, зъ
кгрунъто(в) Котεлεнъски(х) на та(м)тую сторону Чεрεтя(н)ки бороня̆чи
пεрεε(з)ду, пεрεшε(д)ши, въстрεн(т)ъ [9] чини(л) и въ ты(м) мε(ст)цу, гдε пнъ
комо(р)никъ и су(д) зε(м)ски(и) Киεвъски(и) зъ стороною прε(з) тую Чε-
рεтянъку пεрεεхати усиловали, вла(с)но(с)ти кгрунътовъ Лε(с)чиновн нε
при(з)нава(л), чо(г)[о] εму и ε(г)[о] м(л). пнъ воεводи(ч) брε(с)ки(и), кодε(н)-
212 ски(и) дεди(ч) по(т)вε(р)жалъ и ωвъшε(м) ε быти Котεлε(н)скими // Котε-
лε(н)ски(ми) мεнова(л) и указова(л), и абы прε(з) Чεрεтя(н)ку нε пεрεε(ж)д-
жали — пновъ судовыхъ зε(м)ски(х) и пна комо(р)ника, та(к)жε стороны
проси(л).

Гдε су(д) зε(м)ски(и) и по(д)комо(р)ски(и), нε дбаючи ничо(г)[о] на до-
воды и ωбороны плεнипотε(н)та по(з)вано(г)[о], впо(р)нε и кгва(л)товънε
прε(з) тую Чεрεтя(н)ку на въла(с)ны(и) [10] кгрунътъ Котεлε(н)ски(и) пεрε-
εха(л) бεрεго(м) на(д) самою Чεрεтя(н)кою, вни(з) тоε Руды Чεрεтя(н)ки
кгрунътами котεлε(н)ски(ми), поминаючи въси кгрунъты и дεдины двохъ сεлъ
чужи(х): ива(н)ковъскиε и волосовъскиε, ωныε [11] по лεво(и) руцε пусчаю-
чи, кгрунъто(м) Котεлε(н)ски(м) лεпε(и), ни(ж) на по(л)милε, лε(д)вε нε
по(д) самую Котε(л)ню [12], до другоε руды Боя(р)ки на въсхо(д) сло(н)ца,
ку вεлико(и) у(и)мε кгрунътовъ котεлεнъскихъ, приεхавъши, знову на
полу(д)нε тоεю рудою Боя(р)кою повε(р)нувъши а(ж) до го(с)ти(н)ца, с Ко-
тε(л)ни до Ко(д)ни идучо(г)[о], и до мо(ст)ка, на то(и) рудε и гости(н)цу бу-
дучо(г)[о], вла(с)ны(м) кгрунъто(м) Котεлε(н)ски(м) приεхали и (с)танули;
та(м) жε юри(з)дицию свою фунъдовали. Ω (с)чо всε помεнεны(и) плεнипо-

---

[2] Літера «я» виправлена з іншої букви.
[3] Частина слова «-и(н)квизи-» написана по витертому замість іншого тексту.
[4] Друга літера «у» виправлена з іншої букви.
[5] Склад «-сов-» виправлений з нерозбірливих літер.
[6] Перша літера «ε» виправлена з «и».
[7] Тобто, «брестським».
[8] Частина слова «мε(с)тε-» написана поверх іншого тексту.
[9] Літера «ε» виправлена з іншої («у?»).
[10] Літера «в» виправлена з іншої («v»?).
[11] Літера «н» виправлена з «п».
[12] Літера «н» виправлена з іншої букви.

тєнъть по(з)вано(г)[о] та(к) ѡ нєва(ж)но(ст) то(г)[о] дукъту и а(к)ту въсє(г)[о], та(к)жє ѡ утяжє(н)є и шъкоды противъко судови въсєму и (с)торонє пєрєдъ помєнєны(м) во(з)ны(м) и шъля(х)тою и пєрє(д) ты(м) жє самы(м) судо(м) свє(д)чилъ и протє(с)това(л)сє.

А пото(м) по(д) ѡбороною тоє своє(и) [13] протє(с)тации стоячи, то(т) жє плєнипотє(нт) повєдилъ, жє ту(т) на то(м) мє(ст)цу то(г)[о] мо(ст)ка и го(с)ти(н)ца юри(з)диция фу(н)дована // бы(т) нє можє, кгды(ж) то є(ст) вла(с)- 212 зв.
ны(и) кгрунътъ Котєлє(н)ски(и), и жадє(н) стє(н)никъ ту(т) на то(м) мє(ст)цу кольлятєралитатє(м) сторонє поводово(и) нє при(з)наває(т) и, кромъ дєдича котєлє(н)ско(г)[о], жа(д)но(г)[о] ту(т) нє машъ: вєдаю(т) бовємъ, жє то кгрунътъ вла(с)ны(и) Котєлєнъски(и). Зачимъ тєжъ тутъ, гдє жа(д)ноє прилєглости кгру(н)товъ Лєсчи(н)ски(х) нє машъ зъ кгрунъта(ми) Котєлє(н)ски(ми), фунъдована юри(с)диция быти нє можє(т), алє у могилы Ро(с)топъчє въвє(р)хъ Чєрєтя(н)ки та(м) фунъдована быти має(т), гдє сє три стєны сходятъ, яко Кодє(н)ская, Котєлє(н)ская и Лєсчи(н)ская. Алє и(ж) ту(т) нє машъ прилєглости кгрунътовъ нє то(л)ко жа(д)но(г)[о] кольлятєраловъ, алє и Лєсчи(н)ски(х), и ѡвъшє(м) вє (с)ро(д)ку кгрунътовъ Котєлєнъски(х) тоє [14] ту(т) мє(ст)цє у то(г)[о] мо(ст)ку є(ст), тєды (и) ту(т), яко сє [15] выжє(и) помєнило [16], тая [17] фунъдациѡ юри(з)дициѡни(с) быти нє можє(т). И проси(л), абы су(д) зє(м)ски(и) и пнъ комо(р)никъ, занєхавъши, ту(т) на то(м) мє(ст)цу фунъдованъя юри(с)дикции занєха(л), алє та(м) до тоє могилы Ро(с)топъчє єха(л) и та(м) ѡную уфунъдова(л), и(н)шиє ѡбороны и доводы правъныє вцалє собє захова(в)ши.

А плєнипотє(нт) поводовоє стороны урожоны(и) пнъ Кгабриє(л) Соколо(в)ски(и) [18], продуковавъши пєрє(д) на(ми) дєкрє(т) суду голо(в)но(г)[о] трыбуналу коро(н)но(г)[о] Любє(л)ско(г)[о] авътє(н)тычъны(и), // [...] [19] 213

№ 34. [...][1]

[...] звича(и)ную написаную вє(н)цъ и по(д)пи(с) руки пна по(д)старо(с)тє(г)[о] тамє(ч)нє(г)[о] инъ абъсєнъция суа. На(д) то и пєча(т) кгро(д)скую тамєчъную прити(с)нєно — при(з)наває(т), и по(д)писа(т) єє дєклярує сє, тєды то сторону до умъкнєнъя тє(р)мину нинє(и)шо(г)[о] въспє(р)ти нє можє(т)⟨,⟩. А счо тє(ж) вноси(т), жє нє выходи(т) нєдє(л) спо(л)на шє(ст) ѡ(д) положє(н)я инънотє(с)пє(н)циє [2], и продукує право ѡ кладє(н)ю по(з)вовъ, жє заѡ(ч)нє нєдє(л) шєстъ, а ѡчєви(с)тє нєдє(л) чотыри маю(т) быти пєрє(д) тє(р)мино(м) кладєны, на то повєди(л), жє то право нє ѡ и(н)нотє(с)тєнъциа(х), алє ѡ по(з)ва(х), а ту(т) нє за по(з)во(м) тє(р)минъ⟨,⟩ а и(н)нотє(с)-

---

[13] Літера «с» виправлена з іншої букви.
[14] Початок слова написаний поверх іншого («to»?).
[15] Далі нерозбірлива літера, поверх якої чорнильна пляма.
[16] Літера «п» виправлена з латинського «р».
[17] Літера «т» виправлена з «t».
[18] Літера «С» виправлена з іншої («S»?).
[19] Продовження та кінець акта не збереглися.
[1] На цьому аркуші міститься фрагмент наступного акта без дати і без імен дійових осіб.
[2] Описка замість «инънотє(с)тє(н)циє».

тε(н)циε въшεлякиε [3] маю(т) кладε(н)ε(м) свои(м) сторона(м) нεдε(л) двε упεрεжатъ, а нε далε(и). А ту(т) нεдε(л) бо(л)шε(и), ни(ж)ли пятъ выноси(т), яко сутъ положоныε.

Вноси(т) тε(ж) и тоε плεнипотε(нт) позъвано(г)[о], жε в и(н)нотε(с)тε(н)ции колълятεрало(в) нε положоно<,> и нε припо(з)вано ωны(х), яко дεкрεто(м) наказано. На то повεди(л), и(ж) и(н)нотε(с)тε(н)циε до (с)торонъ то(л)ко а(к)торовоε и по(з)ваноε, мεжи которы(ми) справа сε точи(т), налεжа(т), а по ко(л)лятεраловъ по(з)вы ωсобныε, которыε и(ж) по ко(ж)до(г)[о] выданыε сутъ вчε(с)нε. Рεляциεю тоεю (ж) довεдълъ, и(ж) до ко(ж)до(г)[о] зособна во(з)ны(и) по(з)вы ω(д)нεслъ, за которыми ту(т) вси ставаю(т) и ничо(г)[о] противъ тε(р)минови нε мовя(т), бо и(х) вчε(с)нε положε(н)ε по(з)вовъ
213 зв. // зашъло, зачи(м) тε(р)минъ при(и)мую(т) и (с)тεны своε(и) пи(л)нова(т) кажъды(и) з ни(х) ωфяруεсε<.> Счо дεдуковавъши, проси(л) и домовя(л)сε, абы тыε εксъцεпциε по(з)вано(г)[о] нεпотрεбныε ω(д)тя(в)ши, дεкрεтови трыбуна(л)скому досы(т) чинили(х)мо, которому [4] и ωнъ, готовъ будучи досы(т) чинити зъ свε(д)ка(ми) свои(ми),номинε при(н)ципали(с) суи дεклярровалъсε.

Мы тεды [5], вы(с)лухавъши конътровε(р)сии сторо(н) и ωныε у сεбε уваживъши, тε(р)минъ слушъны(и) узънавъши, наказали(с)мы, абы стороны ωбεдвε, а (з)вла(ш)ча по(з)ваная, дεкрεтови трыбуна(л)ско(му) досы(т) чинили. Ω(д) которо(г)[о] дεкрεту по(з)ваны(и) [6] до суду головъно(г)[о] трыбуналу коро(н)но(г)[о] Любε(л)ско(г)[о] апεлεва(л). Мы-(с)мы ωному тоε апεляции, и(ж) ε(ст) рε(ч) ωсужεная и на [7] εкъзεкуции зави(с)ла, нε допустили. А по(з)ваны(и) ω попа(р)тε εε, кгравамε(н) и (ш)коды свε(д)чи(л)сε. Мы-(с)мы тε(ж) рεпротε(с)товали, жε-(с)мы та(к) вε(д)лугъ права бы(т) розумεли.

Протε(с)това(л)сε по(з)ваны(и) дε ну(л)литатε тоциу(с) а(к)ту(с) ε(т) ду(к)ту(с), яко и выжε(и). Рεпротε(с)това(л)сε тε(ж) и плεнипотε(нт) поводовоε стороны противъко по(з)ваному, жε яко нε(с)лушънε и нεпотрεбънε на (з)волоку справы поводовоε апεлεвалъ, нε хотεчи досы(т) чинити дεкрεтови головъному трыбуна(л)скому, та(к) тε(ж) нε(с)лушънε и протε(с)туε сε, а са(м) // [...] а са(м), будучи готовъ имεнε(м) при(н)ципала своε(г)[о] помεнεному дεкрεтови головъно(му) трыбуна(л)ско(му) досы(т) чинити, проси(л) и домавя(л)сε, абы(х)мы до (с)луханъя инъквизиции свε(д)ковъ поводовоε стороны приступили.

А поты(м) умоцованы(и) по(з)вано(г)[о] по(д) ωбороною апεляции и протε(с)тации свои(х) стоячи, повεди(л), жε ε(ст) пово(д) нεналεжъны(и), кгды (ж) нε на то(м) мεстъцу и кгрунътε станулъ, ω которы(и) позываε(т), алε прε(з) та(к) далεки(и) заεзъдъ в кгрунъты Котεлε(н)скиε хочε тε(н) ту(т) кгрунътъ [8], на которымъ тая фунъдована юри(с)дициа и гдε стану(л), и уря(д) нε(с)лушънε завεдлъ, прε(з) тεпεрεшънεε фунъдова(н)ε юри(с)дикции потягаючи дεкрεтъ трыбуна(л)ски(и) εксътра мε(н)тε(м), εго выгравати та(к) вεлики(и) кгрунътъ, которо(г)[о] въши(р) и възъдлу(ж) ε(ст) лεдво нε

---

[3] Літера «в» виправлена з «ω».
[4] Третя літера «о» виправлена з «ы»; «у» — з «ъ»?
[5] Слово написане крупнішим шрифтом.
[6] Виносна буква написана замість закресленої літери («ε»?).
[7] Слово вписане над рядком.
[8] Літера «ъ» виправлена з іншої букви.

на милє[9], хочу(т). А и(ж) єкстра мєнътє(м) є(т) конътєнъта дєкрєту трыбуна(л)ско(г)[о] мнєманы(и) пово(д) собє по(с)тупи(л) и по(с)тупує, тєды[10] ту(т) тєпє(р) за тою инъквизициєю, кгды(ж) нє ѡ то(и) кгрунътъ позыває(т), на которо(м) стои(т), алє ѡ и(н)ши(и), на то(м) ту(т) мє(ст)цу и тє(р)минє належъны(м) поводо(м) бы(т) нє може. И проси(л) во(л)ности, и(н)шыє ѡбороны и добродє(и)ства правъныє вцалє собє захова(в)ши.

А плєнипотє(нт) // поводовоє стороны повєди(л), жє ту(т) по(з)ваная сторона инъкомъпєтєнътє(р) єксъцєпциє вноси(т) ци(р)ка инъкомъпєтєнъциа(м) акътори(с), бо нє є(ст) ту(т) тє(р)минъ ѡколо то(г)[о], алє досы(т) чинєнъя то(л)ко дєкрєтови, яко сє южъ досы(т) сторонє повєдило, и сама зъ дєкрєту види(т) то, же нє єстє(с)тє ту(т) вм. судъями, алє є(к)зєквутора-(ми) [!] дєкрєту. Алє то(л)ко то чини(т) на нєпотрєбную забаву ту(т) въ полю на(с), а до досы(т) чинєнъя дєкрєтови при(с)тупити бєнєволє нє хотєчи, такиє нєпотрєбныє‹,› єксъцєпциє вноси(т), которыє абы му были нє принятыє[11], проси(л) и домовя(л)сє, яко и выже(и) хотєчи досы(т) чинити дєкрєтови зъ стороны євоєє. 214 зв.

Мы тєды, вы(с)лухавъши конътровє(р)си(и) сторо(н) и ѡны(м) сє припа(т)ривъши, уважаючи то, ижъ мы нє є(с)тє(с)мы су(д)ями, алє то(л)ко є(к)зукуторами дєкрєту трыбуна(л)ско(г)[о], у(з)наваємо, и(ж) а(к)торовє су(т) слушъныє, и наказуємы, абы стороны ѡбє(д)вє дєкрєтови трыбуна(л)-ско(му) досы(т) чинили и инъквизициє своє выводили. Ω(д) которо(г)[о] дєкрєту умоцованы(и)[12] по(з)вано(г)[о] до суду голо(в)но(г)[о] трибуналу коро(н)но(г)[о] Любє(л)ско(г)[о] апєлєва(л). Мы-(с)мы ѡному тоє апєляции яко в рєчи ѡсужоно(и), нє допустили. А ѡнъ ѡ попа(р)тє єє, кгравамє(н) и шъкоды свє(д)чи(л)сє. Мы сє тє(ж) рєпротє(с)товали, же-(с)мы та(к) во(д)-лу(г) права бы(т) розумєли[13].

А плєнипотєнъ(т) по(з)вано(г)[о] по(д) ѡбороною апєляциє(и)[14] свои(х) стоячи[...][15] //

[9] Літера «є» виправлена з «и».
[10] Літера «ы» виправлена з «с».
[11] Літера «ы» виправлена з іншої букви.
[12] Літера «у» виправлена з іншої букви.
[13] Літера «є» виправлена з іншої («у»?).
[14] Слово написане поверх нерозбірливого.
[15] Продовження цього акта в книзі відсутнє, що зафіксовано і в примітці, доданій у другій половині XVIII ст. (арк. 215): «Dalsa kontynuacya tego dekretu zginеła; у poty tylko w aktac[h] znayduie się».

ПЕРЕЛІК АКТІВ

Включає:

Включає:

* Датовано за згадкою у справі від 20 жовтня 1639 р. (док. № 29, арк. 128 зв.).
** Датовано за текстом обляти цієї ж диляції, пред'явленої у справі від 2 грудня 1638 р. (док. № 28, арк. 117 зв.— 124).

№ 31. 1639 р., березня 3. Побл. гирла р. Вільшанки.— Коморницька диляція («одрочення») повторного граничного терміну на розмежування між маєтками Обухів Андрія Фірлея та Копачів братів Тиш-Биковських на підставі одроченого підкоморського листа, даного у зв'язку з небезпекою татарського нападу і повінню . . . . 159—163 зв.

№ 32. 1639 р., травня 18. Побл. с. Вільшанки.— Підкоморська справа («апеляція») за декретом Люблінського трибуналу з розмежуванням між маєтками Обухів Андрія Фірлея та Вільшанка спадкоємців кн. Кароля Корецького і з повторною апеляцією останніх до трибуналу на рішення підкоморія . . . . 164—209 зв.

Містить два граничних заводи.

Включає:

Виклад змісту пред'явлених актів і документів:
причинні листи Казимира IV до київського кн. Олелька Володимировича (1453, 1454); королівські причинні листи до київських воєвод (1482, 1524, 1541); дільчий лист (1550); продажний лист (1580); свідоцький лист околичної шляхти (1590); уступний лист (1598); ув'яжчий лист (1598); потвердний привілей Сигізмунда III (1600); визнаний лист (1604); підкоморський граничний декрет (1604); судові виписи з люблінських трибунальських книг (1602, 1605).

№ 33. 1644 р., лютого 20. Над р. Бояркою.— Фрагмент коморницького декрету у межовому спорі Лещинських і Замойських про розмежування маєтків Ліщин і Котельня у Житомирському повіті . . . . 211—213

№ 34. Б. д. Б. м.— Фрагмент незбереженого граничного акта без вказання об'єкта межування та імен дійових осіб . . . . 213—214 зв.

ПОКАЖЧИКИ І СЛОВНИКИ

Іменний та географічний покажчики охоплюють усі власні назви, засвідчені в пам'ятці.

Кожне реєстрове слово подається в початковій формі за сучасним алфавітним порядком. Якщо початкова форма не зафіксована в тексті, вона відновлюється за зразком початкових форм інших назв і позначається зірочкою, а після реєстрового слова наводиться форма, вжита у пам'ятці. У тих випадках, коли правильність реконструйованих форм не викликає сумнівів, при них не подаються форми непрямих відмінків.

Реєстровим вважається той фонетичний варіант, що зустрічається у тексті вперше; інші даються поруч із реєстровим словом після коми.

Цифра після пояснювальної частини вказує на аркуш оригіналу.

При фіксації топонімів:

1. Топоніми, що входять до складу шляхетських іменувань типу *Андрε(и) з Дубровицы Фирлε(и)* відмічені двома зірочками: ***Дубровица*.

2. Коли в тексті є апелятивна назва поселення, то прикметникова форма на означення маєтків, границь та інших географічних об'єктів, ідентичних з цим поселенням, в окрему реєстрову позицію не виноситься, а фіксується при апелятивній назві після крапки з комою; якщо апелятив відсутній, за реєстрове поняття вважалася прикметникова форма, вжита у тексті вперше.

3. У пояснювальній частині кожної позиції подається вказівка на статус поселення чи категорію топоніма (гідроніма). У тих випадках, коли статус поселення у тексті не розкритий *(имεнε, добра)*, в покажчику вживається узагальнююче поняття «маєток». Топоніми локалізовані за тодішньою адміністративно-територіальною належністю і прив'язані до сучасних населених пунктів. Знаком ° відмічаються нелокалізовані або умовно локалізовані поселення. Наприклад: °Костюки село у Київському пов. у верхів'ях р. *Красна* між маєтками: *Кашпоровъка, Мокиεвъка, Я(ц)ки*. Гідроніми ідентифікуються за їх розміщенням у місцевій системі вод.

4. Топонімічні назви, у написанні яких є незначні фонетичні різночитання, що не впливають на ідентифікацію топоніма, в окрему реєстрову позицію не виносяться.

5. Шляхи сполучень, згадані у книзі, до покажчика не увійшли; їх напрямки зафіксовані в окремому переліку.

При фіксації антропонімів:

1. Жіночі особові назви подаються у такому порядку: прізвище та ім'я чоловіка, дівоче ім'я та (при наявності) назва по батькові. При цьому скорочені варіанти іменування вносяться в реєстр з відсиланням до повного імені.

2. Ідентифікація родинних зв'язків носіїв антропонімів подається лише за вказівками в тексті.

3. Патронімічні іменування, щодо яких не ясно, це прізвище чи іменування по батькові, реєструються у формі, вжитій у тексті.

4. Родові прізвиська (наприклад, *Кевлич*), згадувані в тексті при особових назвах окремих представників роду-носія прізвиська, у покажчику екстраполюються на всіх інших членів цього роду і подаються у квадратних дужках.

* * *

У покажчиках і словниках при транслітерації усі надрядкові літери внесені в рядок без застереження, крім тих, які могли позначати м'які приголосні (**н**, **ст**, **л**) та **и**; у словнику застарілих слів і юридичних термінів також опущені літери **ъ** в середині і в кінці слів.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Пи(н)чуки село у Київському пов.; суч. с. Пінчуки Васильківського р-ну Кв — 194 зв.

Плоская могила у Київському пов. у верхів'ях р. *Луковица* — 96 зв.

Плоски(и) Грабовє(ц) врочищє у Житомирському пов. у складі маєтку *Ивница*; пор. суч. річки Грабівка і Грабовець п. Ів'янки п. Тетерева п. Дніпра — 27, 41 зв.

* **Подлужъє врочищє:** *на врочищу Подлужъи* у Житомирському пов. побл. *с. Ласки* — 52

Подляскоє воєводство адм.-тер. одиниця з центром у м. Бересті (тепер м. Брест, оц Білорусії); після адм. реформи 1565 — 1566 рр. Берестейське в-во — 78

Полонєнка річка, притока р. *Токаровка* — 146

Полочанская зємля в Овруцькому пов. побл. маєтків *Бубонец, Клочки, Коцовскоє, Ласки, Мєтє(и)ковщина* — 9 зв., 10 зв., 13 зв., 14, 103

Прєжов село у Житомирському пов.; суч. с. Пряжів Житомирського р-ну Жт — 5 зв., 24, 45; **Прєжов имєнє** — 5

Прєжов имєнє див. **Прєжов**

Прєжовка Руда див. **Прєжовка Рудка**

Прєжовка Рудка, Прєжовка Руда струмок, вірогідно, притока р. *Гу(и)ва* — 6 зв., 7

Пробиты(и) валъ фрагмент Постугнянського валу між маєтками *О(л)шанъка, Обухо(в)щизна, Копачєв* у системі т. зв. Змійових валів — 170 зв. 172, 197, 197 зв., 198, 198 зв., 199 зв., 202 зв.

°**Пуковъ** село у Житомирському пов. між маєтками *Брусилов, Забєлочцє, Кочур* — 100, 100 зв.

*__Пя(т):__ *за рєкою Пя[т]ом* річка; суч. р. Гнилоп'ять, п. Тетерева п. Дніпра — 47

*__Радомъ(л):__ *в Радомъли* місто, адм. центр в-ва; суч. м. Радом у Польщі — 90 зв.

Раковичи имєнє, Раковсчина имєнє у Житомирському пов.; пор. суч. с. Раковичі Радомишльського р-ну Жт — 100, 100 зв.

Раковсчина имєнє див. **Раковичи имєнє**

Рєч Посполитая офіційна назва об'єднаної польсько-литовської держави після Люблінської унії 1569 р.— 56 зв.

Ржищов, Ыржищов містечко у Київському пов.; суч. смт Ржищів Кагарлицького р-ну Кв — 147, 161 зв., 193, 197 зв.

Рожаєв имєнє, Рожєв имєнє у Київському пов.; пор. суч. с. Рожів Макарівського р-ну Кв — 100, 100 зв.

Рожєв имєнє див. **Рожаєв имєнє**

Розгрєбєная могила у Київському пов. побл. с. *Гвоздов* — 125 зв.

Росия, Русия, Россия складова частина офіційного титулу київського митрополита; вживалась у значенні «Русь», тобто Україна і Білорусія — 109, 110, 118, 119, 120 зв.

Рословичи село у Київському пов.; суч. с. Рославичі Васильківського р-ну Кв — 110, 110 зв., 120 зв., 126; **Рословская стєна** — 125 зв.; **Рословскиє добра** — 125 зв.

Россия див. **Росия**

*__Ростопъчє могила:__ у *могилы Ростопъчє* у Житомирському пов. над р. *Чєрєтянъка* між маєтками *Кодня, Котє(л)ня, Лєщин*; пор. с. Розкопана Могила, з 1960 р.— с. Миролюбівка Житомирського р-ну Жт — 212 зв.

*__Рубєжъки городиско:__ *Рубєжъками названое* у Київському пов. над р. *Бугаєвка*, побл. с. *Малая Бугаєвка* — 127

*__Рубєжъки долина:__ *до... Рубєжъковъ* у Київському пов. над. р. *Бугаєвка*, побл. с. *Малая Бугаєвка* — 127

Руда струмок у Київському пов., вірогідно, притока р. *Бугаєвка* між маєтками *Бугаєвка, Вишє(н)ки, Дмитровичи* — 112, 117 зв., 122 зв.

Рудавина [1] див. **Рудка** [1]

Рудавина [2], **Кипячая Рудка, Мостковая Рудка** струмок, притока р. *Дєрємєзная* — 194 зв., 196

Рудка [1], **Рудавина** [1] струмок, притока (?) р. *О(л)шанъка* — 188

Рудка [2] струмок у Житомирському пов.; вірогідно, права притока р. *Ивница* — 45

*__Рудники сє(л)цо__ у Житомирському пов. побл. с. *Прєжов*; вірогідно, суч. с. Сінгури Житомирського р-ну Жт — 7; **Рудники имєнє, Рудни(ц)коє имєнє** — 5, 6, 7

Русия див. **Росия**

°**Рутка** село у Київському пов. між с. *Пинчуки* та м. *Бєлая Цє(р)ковъ* — 194 зв.

*__Рыболова Гнєздо:__ в *Рыболова Гнєзда* урочище (?) у Житомирському пов., побл. с. *Прєжов* на р. *Гу(и)ва* — 6, 7.

Рыхтичи, село у Київському пов. у гирлі р. Тетерева; пізн. с. Ротичі, тепер не існує — 36

Сава(р)ская долина у Київському пов. побл. с. *Дєрємєзноє* — 196 зв.

Сєлє(ц)кая зємля у Житомирському пов.; пор. суч. с. Селець Черняхівського р-ну Жт. — 39 зв., 40

Сєножатъная струмок, притока р. *Ивницы* — 146, 146 зв.

Слєпє(ц)кая Рудка струмок у Житомирському пов. між маєтками *Корчєв, Пилиповичи*; тепер, вірогідно, притока р. Бистріївки (пор. с. Сліпчинці Черняхівського р-ну Жт) — 38, 38 зв.

Смоловка річка, суч. р. Смолівка п. Буймиру л. Ів'янки п. Тетерева п. Дніпра — 148 зв.

Смоловка слобода у Житомирському пов.; суч. с. Смолівка Коростишівського р-ну Жт — 107 зв., 148 зв.

Сокольча село у Київському пов.; суч. с. Сокільча Попільнянського р-ну Жт — 124

Ставецкая Рудка струмок; суч. руч. Ставецька, л. Колоденки л. Гуйви п. Тетерева п. Дніпра — 6 зв., 7 зв.

***Ставиская:** *через речку Ставичскую* річка; суч. р. Стависька, л. Здвижу п. Тетерева п. Дніпра — 100

Стае(ц)ки(и) кгрунт див. **Ста(и)ки маетно(ст)**

Ста(и)ки маетно(ст), Стае(ц)ки(и) кгрунт у Київському пов.; пор. суч. с. Стайки Кагарлицького р-ну Кв — 88, 94, 94 зв.

Старая Коте(л)ня див. **Коте(л)ня**

Старобелоце(р)ковская дорога див. **Белоце(р)ковская дорога**

***Старосе(л)ци:** *изъ Староселецъ* село у Житомирському пов.; суч. с. Старосільці Коростишівського р-ну Жт — 45

Стары(и) Лещин див. **Лещин**

°**Стары(и) Обухов** село у Київському пов.; одне з поселень на місці суч. смт Обухова, рц Кв — 80, 80 зв.

Стережовъ гора див. **Стережовъ урочи(с)ко**

Стережовъ урочи(с)ко, Стережовъ гора у Київському пов. у складі маетку *О(л)шанъка* — 195 зв., 196

°**Стримятичи** село у Київському пов. між річками *Лукавица* та *Красная* на березі Дніпра — 37 зв.; **Стримятичи имене, Стрымяти(ц)кое имене, Стрымятичи, Стрымятичы** — 58 зв., 84 зв., 88, 91 зв., 92, 92 зв., 95 зв., 98 зв.; **Стрымяти(ц)кая лука** — 77, 77 зв.; **Стримяти(ц)ки(и) кгрунт, Стримяты(ц)ки(и) кгрунт, Стрымятицъки(и) кгрунт** — 68, 77, 78 зв., 84, 87, 87 зв., 88, 89, 90 зв., 91 зв., 92, 93, 95 зв., 97, 98; **Стримяти(ц)кое селище** — 77 зв., 93

Стугна річка; суч. р. Стугна п. Дніпра — 67 зв., 72, 72 зв., 73, 76, 77, 84, 84 зв., 88, 89, 95, 95 зв., 159, 160 зв., 176, 181 зв., 204

Стрыбож див. **Стыбеж**

Стрымятичи див. °**Стримятичи**

Стрымятичы див. °**Стримятичи**

***Стыбеж [врочи]ще, Стрыбож:** *на [врочи]щи названом Стыбежем,* в *Стрыбожу* у Київському пов. між маетками *Копачев, О(л)шаница* — 171, 173 зв.

°**Тернъки** село у Київському пов. у складі маетку *Обухо(в)щизна* — 204 зв.

Токаровка річка; притока р. *Сеножатъна* — 146

Томашовщизна кгрунт, Тумашовщизна кгрунт у Житомирському пов. над болотом *Валовка* у складі маетку *Ивница* — 19 зв., 20, 20 зв., 24, 139, 150 зв.

Трипо(л) див. **Триполъ**

Триполъ, Трипо(л) село, з кінця XVI ст.— містечко у Київському пов.; суч. с. Трипілля Обухівського р-ну Кв — 53 зв., 58, 59, 67 зв., 68, 73, 75, 76, 77, 77 зв., 82, 84 зв., 87 зв., 89, 90 зв., 94, 187, 197 зв.; **Трипо(л) имене, Трипо(л)ская маетно(ст), Трипо(л)ское имене, Триполъ имене, Триполъ маетно(ст)** — 54 зв., 55, 58 зв., 68, 69, 70, 70 зв., 76, 76 зв., 77, 79, 88, 91, 91 зв., 98 зв.; **Трипо(л)ская воло(ст)** — 75; **Трипо(л)ская граница** — 76; **Трипо(л)ски(и) замок** — 54, 56; **Трипо(л)ски(и) кгрунт, Трипольски(и) кгрунт, Триполъски(и) кгрунт** — 77, 78, 81, 84 зв., 85, 86, 86 зв., 87, 87 зв., 88, 88 зв., 89, 90, 90 зв., 91 зв., 93, 94, 94 зв., 95 зв., 97, 98.

Троки місто, адм. центр Троцького в-ва; суч. м. Тракай рц Литви — 203 зв.

Тростенка село у Київському пов.; суч. с. Тростинка Васильківського р-ну Кв — 155, 155 зв., 184

Трояновка добра, Трояновски(и) кгрунт у Житомирському пов.; пор. суч. с. Троянів Житомирського р-ну Жт — 47 зв., 48 зв.; **Трояновка селищо, Трояновъка старое селищо** — 47, 49, 49 зв., 50; **Трояновъски(и) замочок** — 51

Трояновски(и) кгрунт див. **Трояновка добра**

Трояновъка старое селищо див. **Трояновка добра**

Тулины село у Житомирському пов. на правому березі р. *Гу(и)ва*; вірогідно, протягом певного часу мало назву *Новы(и) Лещин*; пізн. увійшло до складу м. *Лещин* — 24 зв., 25 зв., 26, 45, 45 зв., 131, 132 зв.; **Тулины имене, Тулины алиас Лещин** — 24, 24 зв., 114 зв., 128, 129 зв. 131 зв., 132 зв., 142 зв.; **Тули(и)ская граница** — 135 зв.; **Тули(н)ская алиас Лещи(н)ская пята** — 142; **Тулински(и) алиас Лещи(н)ски(и) кгрунт, Тули(н)ски(и) кгрунт, Тулинъски(и) алиас Лещинъски(и) кгрунт, Тулинъски(и) кгрунт** — 131, 132, 133, 138, 144, 145 зв., 146, 149 зв., 151

Тулины алиас Лещин див. **Тулины**

Тумашовщизна кгрунт див. **Томашовщизна кгрунт**

***Узи(н):** *до Узиня* маеток (?) у Київському пов.; пор. суч. м. Узин Білоцерківського р-ну Кв — 188 зв.

Укопаны(и) кгрунт див. **Выкопаны(и) кгрунт**

Украина — неофіційна назва Наддніпрянщини — 156 зв., 161

Уо(л)шани(ц)ки(и) кгрунт див. **О(л)шанъка**

ПЕРЕЛІК ШЛЯХІВ СПОЛУЧЕНЬ, ЗГАДАНИХ У КНИЗІ *

№№ пп	Вихідний пункт	Кінцевий пункт	Проміжні пункти	Категорія і назва шляху	Аркуші
1.	Біла Церква	Житомир	[Волиця], Калинів Куст **, Валівка, Івниця, Тулин	«Старобілоцерківська дорога», «Білоцерківська дорога», «гостинець»	24 зв., 26, 129 зв., 139 зв., 140, 140 зв., 141
2.	Біла Церква	Житомир	межа Волосівського і Котеленського маєтків, пониззя р. Гуйви	«Житомирський гостинець», «Білоцерківський гостинець»	114 зв.
3.	[Брусилів]	Високе	р. Стависька; місце навпроти устя р. Щеснівки у р. Здвиж	«дорога велика»	100
4.	[Брусилів]	Раковичі	Там же	«дорога велика»	100
5.	Вишенки	р. Бугаївка	межа грунтів Гвоздівського і Бугаївського маєтків; Давидівська діброва; на північному сході від гостинця Копачів — Київ	«доріжка»	125, 125 зв.
6.	Волосів	Коростишів	межа Волосівського і Котеленського маєтків, пониззя р. Гуйви; перехрестя з Житомирським (Білоцерківським) гостинцем посередині Волосівського маєтку; Волинець	«дорога», «дорога крижова»	114 зв., 115 зв., 141, 142
7.	Германівка	Фастів	місцевість на захід від Деремезної; [Яцьки?]	«гостинець»	196 зв.
8.	Івниця	Волиця	Борщівка **	«дорога»	139
9.	Івниця	Котельня	Валівка **	«дорога»	151

* У таблиці подано реконструйовані напрями шляхів сполучення всіх категорій, що зустрічаються в книзі: від «доріжки старої» до магістральних гостинців. Невеликі дороги при реконструкції не об'єднувалися з гостинцями. Вони представлені як окремі фрагменти останніх.

** Тут і далі позначено топоніми, які не є назвами поселень.

№№ пп	Вихідний пункт	Кінцевий пункт	Проміжні пункти	Категорія і назва шляху	Аркуші
10.	Копачів	Київ	Переморна або Шутова долина **— межа маєтків: Великої Бугаївки, Гвоздова, Рословичів, Малої Бугаївки, Давидівки	«гостинець»	110 зв., 121, 125 зв.
11.	Котельня	Кодня	міст через р. Боярку; побл. могили Ростопче	«гостинець»	211, 212
12.	Котельня	Коростишів	міст через р. Івницю між Буймером ** і Валівкою на південь від слободи Грузівки; слобода Смолівка	«Коростишівський гостинець», «дорога»	32 зв., 37 зв., 148 зв., 149
13.	Котельня	Паволоч	Калинів Куст **, [Волиця]	«Паволоцький гостинець»	28 зв.
14.	Ліщин	Івниця	Валівка **	«дорога»	138 зв.
15.	Перегонівка	Деремезна	р. Красна; побл. гори Стережов; Кипляча (Мосткова) Рудка	«дорога»	196
16.	Рожів	Брусилів	р. Стависька; місце навпроти устя р. Щеснівки у р. Здвиж	—	100
17.	Трипілля	Фастів	вал біля дороги і р. Вільшанки на схід від с. Вільшанки; Обухів; Германівка	«Фастівський гостинець»	187, 188
18.	[Трипілля]	Ходорків	Довгий вал біля дороги; Переворостя **	«Ходорківська дорога»	96 зв.
19.	Тулин	Івниця	Валівка **, Калинів Куст **	«Тулинська дорога»	27, 45, 45 зв.
20.	Тулин	Ходорків	Івниця	«дорога»	24 зв.
21.	[Фастів?]	Трипілля	Пробитий вал — межа маєтків: Вільшанського, Копачівського та Обухівського	«дорога посполита»	170 зв., 197 зв., 198
22.	Дорога Перегонівка—Деремезна	Кашпорівка	дорога Перегонівка-Деремезна; відгалуження на захід	«дорога»	196
23.	Та сама дорога	*«до гороху, где дорожки уже не стало»*	дорога Перегонівка-Деремезна; відгалуження на захід за дорогою на Кашпорівку	«доріжка стара»	196
24.	—	—	р. Вільшанка; с. Вільшанка; вал біля дороги і річки	[дорога]	186 зв., 187
25.	—	—	р. Давидівка	«дорога»	126

СЛОВНИК ЗАСТАРІЛИХ СЛІВ І ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ

абовєм, а(л)бовєм — бо, оскільки
автєнтични(и) — достовірний
акт — документ; публічно-правова дія
***актовати** — точитися, відбуватися
актор — позивач
акторат (поводство) — право однієї із сторін на першочергове наведення доказів своєї правоти
актыкова(н)є — запис документа до судово-адміністративних книг
акция — судовий процес за позовом; позов
а(л)лєкгация — відсилка до писемних доказів
***а(л)лєкговати** — посилатися на писемні докази
антєцєсор — посередник
артыкул — стаття закону
афєктация — вимога
***афєктовати** — вимагати, домагатися
ачко(л)вєк — хоча, незважаючи на

***бавєтися** див. **забавляти**
баницыя — вигнання за межі держави з позбавленням громадських прав; вирок про вигнання
барзє(и) — швидше
бовєм — бо, оскільки
боярин — представник прошарку дрібної службової шляхти, який на ленному праві володіє землею, відбуваючи визначені сюзереном служби
братанич — племінник, братів син
***бурити рок** — заперечувати правоздатність терміну судового засідання
бурмистр — член міської ради в містах з елементами магдебурзького самоврядування

валор — вартість
вариациа — видозміна, заміна
вєджє — а, але
вєд(л)є, вєдлуг — відповідно до, згідно з чим
вєлє, вє(л)цє, вєлєм — багато, більше, багатьма
вєнц — отже, значить
***вєрификовати** — перевіряти чи підтверджувати достовірність
вєрховина — верхів'я
вєспрє(ц) (вспєрти) — заперечити
вєчисты(и) (звєчисты(и)) — віковічний, споконвічний
взда(н)є — отримання переваги у судовому процесі
взда(т) — отримати перевагу у судовому процесі
вздлуж — уздовж
видимус — випис із судово-адміністративних книг
виж — дрібний судовий урядник
вина — грошовий штраф; різновид судової оплати
ви(н)диковати — заявляти претензію, вимагати судовим порядком
в кри(ж) — навхрест
внивєч — нанівець
воєвода — особа, яка стоїть на чолі воєводства
воєводич — син воєводи
воєводство — найкрупніша адміністративно-територіальна одиниця у Речі Посполитій
возны(и), возны(и) єнєрал — дрібний судовий урядник
во(и)ски(и) — земський урядник, заступник каштеляна у питаннях військової безпеки певної території
во(и)т — голова міського (магдебурзького) суду
вокованы(и) — названий
врад — уряд, суд
вспак — навпаки; назад
вспартє — підтримка, допомога
вспєрти див. **вєспрє(ц)**
вструт, встрєнт (обмова) — доказовий аргумент, що заперечує правоздатність ок-

ремих елементів судочинства; доказовий аргумент на це заперечення
вцалє — цілком, повністю
вшєляки(и) — усякий, всілякий
выбы(т)є — вигнання, віддалення, позбавлення
выдєлок — частина маєтку, що ділиться між спадкоємцями або співвласниками
выкрочити — відступитися, порушити
вымовлятися — виправдовуватися
вына(и)дєнє — рішення
вынализєно — вирішено
***выналязок** — рішення, вирок
выпис врадови(и) — випис із судово-адміністративних книг
выстьє — вихід, оголошення
выточитися, приточитися — трапитися

гамовати — стримувати, припиняти
голыми словы — голослівно
городничи(и) — наглядач за станом укріплень і постачанням замку
гостинє(ц) — крупний торговельний шлях із сіткою встановлених законом митниць
грабар — землекоп, грабар
гривна — срібна монета
губа — затока

давность зємская — встановлений законом строк давності, після якого колишній власник майна, що не пред'являв на нього претензій, втрачає права власності
данина — надання сюзереном землеволодіння васалові; привілей чи лист про це надання
двакрот — двічі
двор, дворє(ц) — господарська садиба
дворєнин — дрібний урядник при судах особистої королівської юрисдикції
дєдизна, дєдина, дєдицтво (имєнє матєристоє, имєнє ѡтчизноє) — спадкове шляхетське землеволодіння
дєдич, дидич, дєдичка — спадковий власник (власниця) маєтку
***дєдукувати** — виводити право, підтверджувати
дєклярация — оголошення, заява
дє(л) — розділення, розподіл
дєлиберация — звільнення
дєлиберовати — звільняти
дєлиє(н)ция див. **пи(л)ность**
дєлята — об'ява в суді
дєржавца — тут: намісник королівського замку і староства
***дєрокгувати** — завдавати шкоди
дєспоновати, диспоновати — розпоряджатися
дєтєрминова(н)є — розмежування
***дєфєнза** — див. **ѡбороны правныє**
дєцизия — рішення; наслідок, результат
дєцидовани(и) — вирішений, розв'язаний

дисє(и)шни(и), дишє(и)шны(и) — сьогоднішній
диспозыция — розпорядження
диспутация — спір
дифєрє(н)ци(и) див. **розницы**
добра — маєток, землеволодіння
доведє(н)є (доложє(н)є) року — процедура доведення правоздатності терміну судового засідання
довод листовы(и), довод листовны(и) — корпус документів, яким підтверджується право власності на землеволодіння
доложє(н)є року див. **доведє(н)є року**
досы(т) чинити — задовольняти
дочасний(и) — тимчасовий
дукт (єкспєдиѡва(н)є, ѡбвожє(н)є, ѡдправє(н)є дукту, завод граничны(и), ѡбвод тракт) — офіційний показ границь маєтку; граничний обвід
дыляцы(я) див. **ѡдрочє(н)є тєрмину**

євинкова(н)є — доведення правоти
***євинкувати** — доводити правоту
єз — запруда на річці
***єкзєковати** — виконувати судове рішення
єкзєкутор, єкзєквутор — виконавець судового рішення
єкзєкуцыя — виконання судового рішення
єкспєдиѡва(н)є дукту див. **дукт**
єкспєдиювати — виконувати за дорученням
єкспєримент див. **пробация**
єкстракт — випис із судово-адміністративних книг
єксцєпция — опротестування правомірності судового процесу у зв'язку з недотриманням формальностей судочинства
єлюцидовани(и) — висвітлений, пояснений
єфєкт — провадження [справи в суді]; результат, наслідок

забавляти (бавєтися) — зволікати, затримувати
заварты(и) — закритий, запечатаний
***завєрати** — містити
зависати — припинятися, затримуватися
завитє — без відстрочки, остаточно
завод граничны(и) — див. **дукт**
задворны(и) — належний до особистої юрисдикції короля
заис(т)є — прихід, настання
***закротити** — наступити, заступити
***занєхивати** — занехаювати, відмовлятися
зарука (такса) — грошова сума, яку сторона зобов'язувалася сплатити у випадку порушення нею судового рішення
за(с), засє — а, ж, же
застановє(н)є — угода
затлумє(н)є — неясність, затемнення
затяги пра(в)ныє — чинності, пов'язані з судовим процесом
***захoвати** — дотриматися

зацны(и) — чесний, шановний, благородний, поважний
збєги — піддані-втікачі
звєчисты(и) див. **вєчисты(и)**
звирхнө(ст) — влада, підпорядкованість
звлаща — зокрема
(з)волока — зволікання, тяганина
згажаючисє — погоджуючися
зємєнин — шляхтич-землевласник, осілий на конкретній території
зємля — крупна адміністративно-територіальна одиниця
зємство — тут: земський суд
***злєцыти** — доручити
зналєзє(н)є — рішення
знамєна — зарубки на дереві, власницькі знаки
значнє — очевидно, наочно
зошли(и) — покійний
зрєтє(л)нє — вочевидь, очевидно
зрєчєнъє — називання, говоріння
зупє(л)ны(и) — повний, цілковитий
зыск — виграш справи
зыстити (прєзыскати) — виграти справу

илє — оскільки
имєнє матєристоє див. **дєдизна**
имєнє отчизноє див. **дєдизна**
***импукгновати** — опротестовувати, боронити
индикт — одиниця обчислення часу за п'ятнадцятилітніми циклами
инквизиция — розслідування
***инквировати** — розслідувати
инкурса — наказ
иннотєсцєнция — виклик до суду; повідомлення
ино — то
инсєрованы(и) — внесений, пред'явлений, зафіксований офіційно
инста(н)ция — вимога; виклик
и(н)стыкгатор — офіційний оскаржувач, урядник з функціями нагляду за дотриманням норм правосуддя
***интєнтовати** — порушувати судову справу; вести судовий процес
интє(н)ция — намір
интєрмисия — перешкода
***интєрпоновати** — пропонувати, висувати
интєрцыза (роспис) — угода
интроми(с)сия — введення у володіння маєтком; акт про введення у володіння
исты(и) — справжній, дійсний

кавза — судова справа
кадє(н)ция — термін засідання вищих судових інстанцій
канцлирина — дружина канцлера — сановника, який очолював державну канцелярію і охороняв королівську печатку
капитула — колегія вищих церковнослужителів при єпископі
кашталян — каштелян, сановник з функціями нагляду за станом укріплень і постачання державних замків
квит — боргова розписка
кгвалтовнє — насильственно
ключник — збирач і охоронець великокнязівських медових данин, що зберігалися в Київському і Луцькому замках
кокгниция — визнання
ко(л)лятєрал — суміжник
комисия — судова колегія разового призначення з уповноважених королем осіб; судовий декрет цієї колегії
коморник — судовий урядник у підкоморському і земському судах; помічник судді
***компробовати** — підтверджувати
компромисари — третейські судді
конвинкованы(и) — той, чия провина доведена в суді
кондємната — звинувачення; звинувачувальний вирок
кондиктамин — зговір
кондиция — стан, становище; умова
конкурєнты — сусіди-суміжники, маєтки яких сходяться на спільному пункті (п'яті)
конкурєнция див. **пєта**
консєрваты — судові сесії Люблінського трибуналу — вищої апеляційної інстанції для Малопольщі та українських земель у складі Речі Посполитої
***консидєровати** — приймати до уваги, помічати
конспирация — змова
конциє(н)ция — совість
контєнтовати — задовольняти
континуюва(н)є — продовження
***контрадиковати** див. **контровєртовати**
контрадикция див. **контровєрсия**
контровєрсия (контрадикция, пропозиции и контровєрсии, роспартє, роспира(н)є) — суперечка в суді, наведення альтернативних доказів; протокол суперечки, поданий для запису до судово-адміністративних книг
контровєртовати (*контрадиковати, роспиратисє) — сперечатися в суді, наводити альтернативні докази
конфєрованы(и) — підтверджений
копа — одиниця грошової лічби, яка дорівнювала 60-ти литовським або 75-ти польським грошам
копє(ц) — межовий пагорб, насип
кры(ж), в кри(ж) — хрест, навхрест
кухмистр — почесний титул у Великому князівстві Литовському

лавник — член міської лави (міського суду) в містах з елементами магдебурзького самоврядування
ла(ц)но — легко

***лекговати** — доручати; узаконювати
лепш — краще; більше
лечь — але
лимитовати — відкладати, переносити
лист — юридичний акт: **лист заручны(и),** **лист ручны(и)** лист-зобов'язання; **лист комисар(с)ки(и), лист комисе(и)ны(и)** декрет комісарського суду; **лист компромисны(и)** документ із викладом умов полюбовної угоди; **лист ѡтвористы(и), лист ѡтвороны(и)** відкритий лист із розпорядженням; **лист ѡтрочоны(и), лист ѡдрочоны(и)** лист на відстрочку судових розглядів; **лист потвержє(н)є** потвердний лист; **лист судовы(и)** документ будь-якого змісту, виданий судом; **лист узажьчы(и)** акт введення у землеволодіння
ловчи(и) — почесний титул у Речі Посполитій

ма(и)страт — магістрат — орган самоврядування в містах, що користувалися магдебурзьким правом
малжонка — дружина
малжонок — чоловік
маппа — карта
маршалек — сановник із функціями предводителя шляхетських ополчень, розпорядник на сеймиках
***мелиоровати** — покращувати
меновати — називати, згадувати
меновитє — а саме
миля — одиниця відстані; коливалася в межах 5—7,5 км
мнимаиы(и), мнєманы(и) — уявний, вигаданий
мо(ц) зуполная — повноправне доручення
мо(ц) листованая — лист-доручення
мунимент див. **твердо(ст)**
мурови(с)ко, мрови(с)ко — мурашник

на(д)во(нт)лоны(и) — сумнівний
назполє — спільно, разом
наклады — видатки
напрудшє(и) — якнайшвидше
неважно(ст) — недійсність
некгды — колись
***некговати** — заперечувати
нецесъситованы(и) — зобов'язаний, уповноважений

***ѡбваровати** — забезпечити; подбати про неушкодженість
***ѡбвешчати, ѡбвесчати** — оповіщати
ѡбвод див. **дукт**
ѡбвожє(н)є дукту див. **дукт**
ѡбволати — оголосити, обнародувати
ѡбелжє(н)є — обмова; ображення
ѡбликг, ѡбликгация, (ѡпис) — зобов'язання
ѡбличнє — особисто
ѡблята — запис документа до судово-адміністративних книг; акт-випис із книг, сила юридичної доказовості якого рівноцінна акту-оригіналу
ѡбмова див. **вструт**
ѡбовязки — судові нав'язки, штрафи
ѡбороны правныє — докази у судовому процесі
ѡбраза сумнє(н)А — тягар на совісті
ѡбруб, ѡбрубны(и) кгру(нт), (ѡстров) — цілісна земельна ділянка, належна одному власнику і обмежована довкола
ѡвє(и) — той, цей
ѡвшем — проте, однак
ѡдволати, ѡтволати — оголосити про відстрочку, відстрочити
ѡдправє(н)є дукту див. **дукт**
ѡдрочє(н)є термину, ѡтрочє(н)є термину (дыляцыя) — відстрочка судового засідання
ѡзери(с)ка сухиє — озерища
ѡ(и)чич — спадковий власник маєтку
ѡмылка — помилка
***ѡпевати, ѡтпевати** — гласити, повідомляти
ѡпис див. **ѡбликг**
ѡповеда(н)є — офіційна заява
ѡсветчє(н)є — офіційна заява
ѡстров див. **ѡбруб**
ѡтвористє — у відкритому листі
ѡтку(л) инду — звідкілясь, звідки-небудь
ѡтворная сторона див. **сторона ѡтпорная**
***ѡферуватися** — згоджуватися
ѡцерк(л)ованы(и) — обмежований довкола
ѡчевисто — персонально, особисто
ѡшацованы(и) — оцінений

панєнски(и) стан — дівоцтво
паны рада — сенат у Великому князівстві Литовському
патрячи — дивлячись, придивляючись
пенны(и) — обтяжений боргами
перевод правны(и) — судовий вирок на користь позивача, виграний процес
переказа — перешкода
пета (конкурєнция) — місце, де сходяться межі трьох і більше маєтків
печатар — свідок, що затверджує документ своєю печаткою
пи(л)ность (делиє(н)ция) — офіційна заява застережного змісту
пи(с)мо — документ
пленипотє(нт) — уповноважений
пляц — місце; **на ширшом пляцу** — у вищій судовій інстанції
поважно(ст) — чинність, законність
поварованы(и) — видозмінений
повод — позивач
поводовая сторона див. **сторона поводовая**
поводство див. **акторат**

поготовю — напоготові
подвоєводи(и) — підвоєвода, заступник воєводи
подкоморы(и) — межовий суддя
подлєнєны(и) — подовженний
подлуг — згідно з чим
подобєнство — подібність, схожість
подстарости(и) — підстароста, намісник старости
подстоли(и) — почесний титул у Речі Посполитій
полслужбы див. **служба**
помєркова(н)є приятє(л)ское — полюбовна угода
помєрковати — погодитися, помиритися
понєваж — оскільки
попартьє — підтримка
посєсор — власник
посполити(и) — загальний; простонародний
поступок правны(и) — судовий процес
поты — доти
*__потягати__ — намагатися, пробувати
пра — суперечка, пря
право посполитоє — сукупність загальнообов'язкових норм, встановлених або санкціонованих державою: **право дєдичноє** — земельне спадкове право
праты — луки
прєз — через
*__прєзєнтовати__ — з'являтися особисто
прєзыскати див. **зыстити**
прєпєдиция — перешкода
прєрєчоны(и) — вищезгаданий
прєфикгованы(и) — призначений
прєфиксия тєрмину — призначення терміну судового засідання
привлащати — привласнювати
приволати — офіційно викликати
принципал — головний позивач у складному процесі з багатьма учасниками; особа, чию справу в суді веде адвокат
принципа(л)ны(и) кгрунт — головний об'єкт межової суперечки за участю декількох суміжників
припатритисє — придивитися, уважно оглянути
припо(з)вы — повторні позови для матеріальних відшкодувань у вирішеній судом справі
присада — ?
присєга тєлєсная — присяга з колінопреклонінням, що поширювалася на непривілейовані стани
притомно(ст) — присутність
приточитися див. **выточитися**
приятє(л) — родич-свідок; третейський суддя
пробация (єкспєримєнт) — доказ; огляд доказів
*__продуковати__ — пред'являти, показувати
прозєквовати — продовжувати [судову справу]
прокгрє(с)с — порядок дій
пролонкгация — відтягання, затримка
*__пронунцыωвати__ — сповіщати
пропозиции и контровєрсии — див. **контровєрсия**
пропозиция — скарга; претензія однієї сторони до іншої
проробки (розробки) — очищені від лісу ділянки
протє(н)сия — протяжність
*__протєстоватися__ — скаржитися
протєстация — скарга
пружны(и) — даремний, марний, безпідставний
публиковати — оголошувати, обнародувати
*__пукгновати__ див. **рєпукгновати**
пусти(т) — пробачати, дарувати

рация; раци(и) правныє — доказ; юридичні докази
рачє(и) — скоріше
*__рєасумовати__ — відновлювати; повторно підтверджувати
рєиндукция — повторне введення у насильно відчужений маєток, здійснене за рішенням суду
рєляцыя (сознанє) — донесення
рємисса — відстрочка рішення справи в суді
рємора — затримка, зволікання
рєплика — заперечення
рєпротєстация — зустрічна скарга
*__рєпротєстовати__ — заносити зустрічну скаргу
*__рєпукгновати (пукгновати)__ — відбивати, відкидати
*__рєспєктовати__ — виявляти повагу
рєтрузия — рішуче заперечення, опір
*__рєфєроватися__ — повертатися, звертатися повторно
ро(з)єзд — межове судочинство, розмежування
розницы (дифєрє(н)ци(и)) — незгоди сторін у судовому спорі
розробки див. **проробки**
ро(з)судокъ судовы(и) — судове рішення
рок (рочок, тєрмин) — термін судових засідань, судова сесія: **рок завиты(и)** остаточний судовий термін, що не підлягає відстроченню; **рок прєпєлзлы(и)** судове засідання, яке не відбулося; **роки зємскиє** судові сесії земського суду, які тривали протягом двох тижнів у визначений строк, а саме: **михаиловскиє** — після 29 вересня; **свєтотроицкиє** — після Трійці; **трикро(л)скиє** — після 6 січня; **роки подкоморскиє** судові сесії підкоморського суду; **рочки кгродскиє** — судові сесії гродського суду
росказа(н)є — розпорядження
роспартє див. **контровєрсия**

роспира(н)є див. **контроверсия**
роспиратисє див. **контровєртовати**
роспис див. **интєрцыза**
росправа правная — судовий спір
ротул — сувій
рочок див. **рок**
рубєжи — граничні зарубки на дереві
руда, рудка — струмок; болото
рукода(и)ны(и) — той, що виступає за дорученням

сєнтєнциωвати — виносити вирок
сєнтє(н)ция (сказ) — судовий вирок
сєс — цей
сєстрєнє(ц) — племінник, син сестри
сыновє(ц) — племінник
сказ див. **сєнтє(н)ция**
скутєчны(и), скуточны(и) — остаточний, здійснений
скуток — наслідок
служба (полслужбы) — земельно-податкова одиниця у селянському землекористуванні
смужалина — струмок
сна(т) — певно, видно
совито — подвійно
созна(н)є див. **рєляцыя**
спарты(и) правом — той, проти якого висунуто передбачені правом докази
спєцификовати — перераховувати зокрема, докладно перелічувати
справа — судовий процес; різновид запису у підкоморських книгах
справа бо(л)шая — процес у вищій судовій інстанції
стави(н)є — ставище
староста — королівський намісник у старостві — судово-адміністративному окрузі на землях державного домену
статут — звід законів
стєна — межа, границя між двома сусідніми землеволодіннями
стєнник — суміжник
стєчатисє — сходитися
сто(л)ник — почесний титул у Речі Посполитій
сторона ωтпорная (отпорная сторона) — відповідач
сторона поводовая (поводовая сторона) — позивач
стры(и) — дядько по батькові
стру(ж)ка — струмок
сугранник — суміжник
судєрєв, судєрє(в)наѦ зємлѦ — ліси та угіддя, що перебували в спільному землекористуванні кількох власників, маєтки яких знаходилися поруч із судеревом
суди(ч) — син судді
сукцєсор — спадкоємець
сумпт — вартість, видатки
супєрсєдовати — відкладати

сусєды количныє — жителі копного округу — усталеної здавна територіальної одиниці, на якій діяло патріархальне громадське (копне) судочинство
***суспєндовати** — відстрочувати
суспєнса — відстрочка
сябр, сєбр — одна з категорій співвласників

такса див. **зарука**
твєрдо(ст) (мунимєнт) — маєтковий акт
тєрмин, тєрмєн див. **рок**
тєстамєнт — заповіт
тыкгодє(н) — тиждень
титулъ права — правова підстава
тракт див. **дукт**
триб — порядок; встановлений початок; **простым трибом** — навпростець
трибунал, трыбунал — вища апеляційна судова інстанція у Речі Посполитій

уближати — заподіювати збитки; ображати гідність
уближє(н)є (у(и)ма) — шкода, збиток; образа гідності
***увєзати** — офіційно ввести у володіння
углы — поняття з межової практики на позначення тих відрізків межі, де до стіни (граничної лінії) двох сусідніх маєтків прилягало третє суміжне землеволодіння
у(и)ма див. **уближєнє**
уконътєновати — задовольнити
умисл(н)є — спеціально, нарочито
умкнєнє — позбавлення
уморити — скасувати, оголосити недійсним
умоцованы(и) — уповноважений
упатривши — придивившися
упри(и)мо(ст) — доброзичливість
усилнє — наполегливо
усиловати — намагатися
уфундованє юрыздыкцыи див. **фундация юрыздыцыи**
уходы — лісові та річкові угіддя на державних землях, якими могли користуватися вільні прошарки населення з метою їх господарського освоєння
участник — одна з категорій співвласників

***фєровати** — виносити судове рішення
фо(л)кгуючи — надаючи пільги, протегуючи
форум — судова інстанція
фундация юрыздыцыи (уфундованє юрыздыкцыи) — офіційне проголошення правоздатності судового засідання

хороба ѡбложная — тяжка хвороба, що приковує до ліжка
хоружи(и) — хорунжий, охоронець корогви повіту (землі)
хоружич — син хорунжого
цокра — дочка
***шацовати** — оцінювати вартість
шацунок — оцінка, вартість
щєгулнє — зокрема, особливе
юж, южє — вже
юрисдиция — юрисдикція

СЛОВНИК ЛАТИНСЬКИХ ВИРАЗІВ У КИРИЛИЧНІЙ ТРАНСКРИПЦІЇ

абъ акцєсориω тєрминумъ дєфєрєнтє — від формальності, через яку відкладається термін засідання

абъсєнътис партис акторєє ин гак дистанциа лоци рєзидєнтис — відсутньої сторони позивача, що перебувала далеко від місця розташування [грунтів]

авдитωрєс инквизициωнис — особи, присутні при слідстві

автєнтыцє — достовірно

ад аспициєндумъ париєтємъ — до оглядання граничної стіни

ад дєцизиωнємъ кавзє принципалис — до вирішення головної справи

ад дєцизиωнємъ кавъзє прозєквєнъдаумъ мοциωнумъ єтъ апєляциωнумъ интє, позитарум — [відстрочка] на вирішення справи завдяки пред'явленій недовірі судді і внесеним апеляціям

адєитъ анънос дисрєциωнис — досяг повноліття

ад локумъ конътровєрсумъ — до місця суперечки

ад локумъ фунъдатумъ юдиции суи рєдиит — повертається до місця фундації свого суду

ад малє наррата — згідно з недобросовісним повідомленням, на основі обману

ад ωмнимодамъ пробациωнєм — до повної присяги

ад пробанъдумъ инъ конътинуандис кгранициєбусъ єтъ лимитибусъ — для підтвердження проведених границь і меж

ад тє(р)минумъ ад квємъ — до кінцевої межі

адюдикациω проприєтатис фунъди конътровєрси про партє — присудження права власності на спірний маєток на користь сторони

а кавза сєквитур — від справи наступає

а кво ад квєм — від і до

акторатум — акторат

акторєє партисъ — сторони позивача

актор сує кавъзє примумъ локумъ пробанди ωбътинєтъ єтъ нонъ иммєрито — позивач у своїй справі має першість при доказі, і не даремно

акътор кавзє прєзєнътисъ — позивач у цій справі

акътус юдициарис — судовий процес

алиас — інакше

антиквитус — здавна

анъно — року

а тєръмино а кво ад тєрминумъ ад квємъ — від початкової до кінцевої межі

а фунъдациωнє юриздикциωнис нонъ адмисибилємъ апєляциωнєм — від фундування юрисдикції апеляція не може бути допущена

ациалєм скопулюмъ вицини — наріжний копець сусіда

бєнєволє — добровільно

вєра инфирмитатє єтъ гєкъ компробанда ин тали протракциωнє юстициє єксъкузатуръ — при такому відтягненні правосуддя [сторона] виправдовується при дійсній хворобі і її підтвердженні

виωлєнтєр — насильно

вициω у(л)ло аликво дєфєкту цитациωнис — [ані] через жодну похибку в позові

гєрєдєс — дідичі

гокъ инъ пассу — у цьому процесі

гуюс кавъзє кгранициєрумъ — цієї межової справи

дабитур инъ копиа — буде додано у копії

дє анъно — року

дє валидитатє — про правоздатність

дє валидитатє гуюс лоци фунъдатє юриздикциωнис єт тоциусъ акътусъ юдициарии кгранициєрумъ рєпротєстатуръ — протестував зі свого боку про правоздатність цього місця для фундування юрис-

дикції і всього акту правного розмежування
дє дамнис — про збитки
дє дата — під датою
дє и(л)лекгалитатє єт нулитатє протєстацишнис партис адвєрсє — про незаконність і безпідставність протестації протилежної сторони
дє кгравaминє єтъ дамънис — про обтяження і збитки
дє леис нєцєсситатє дємонстрацишнє — з доведеної законної необхідності
дє леис нєцєсситатє дємонъстративє — з доведеної законом необхідності
дє нулитатє люкри — про безпідставність зиску
дє ну(л)литатє тоциус актус єт дуктус — про недійсність усього акту і дукту
дє прозєквєндє кгравaминє єт дамънис — про дальше обтяження і шкоди
дєтримєнтумъ — збиток
дєфинитивамъ сєнътє(н)циам суамъ про єкзиєнъциа гуюс кавзє профєррє тєнєтур — зобов'язаний винести свій остаточний вирок щодо розбору цієї справи
дєфинитива сєнътє(н)ция — остаточнє рішення
дєцизиwнємъ юдицис финалємъ wбътинєат нєцєссє єстъ — необхідно, щоб отримала остаточне судове рішення
диктабанътъ — наказували
дирєктє — прямо, безпосередньо
дирєктє рєспонсиwнис — безпосереднього заперечення
дисквизициw — розслідування
дуктумъ квєм ассєррит — цей дукт визнає

євидєнтєр — очевидно
єиздємъ сольълєнитациwнисъ — цієї самої форми
єквитатєм — справедливість
єкз ильълиусъ пробациwнибусъ дєдуктис ад рєфутациwнємъ и(л)лярумъ акъцєдитъ — виходячи з наведених доказів, прагне до їх спростування
єкспульсиwнис — вибиття
єксъ антикво — здавна
єксъ анътиквис тємъпорибус — з давніх часів
єксъ конътровєрсис сєриис — від серйозних суперечок
єксъ нунъкъ — відтепер
єксъпєрири — пробувати, перевіряти
єксътра мєнтєм єт конътєнъта — всупереч змісту і вимогам
єксътраwрдинариє — винятково, як виняток
єксъ юридика дємонстрациwнє партис куюсквє адвєрсє — за повноправним доказом будь-якої з протилежних сторін
єкъсъ арбитриw юдицис — за рішенням судді
єкъсъ суw акъторату — зі свого акторату, з власної ініціативи
єтъ дє нулълитатє єтъ инвалидитатє — про недійсність і неправоздатність
єтъ пробабилєсъ — і правдоподібні
єтъ тоциус коммунитатис — і всієї громади

и(л)лєкгалитатємъ — незаконність
и(л)лєкгалитати куивис — через якусь незаконність
импутари дєбєт — слід відкинути
имъпєдымєнъта про юридицис єтъ лєитътимис импєдимєнътисъ адєунъдорум бонорумъ гєрєдитариwрумъ цєнъсєри нонъ поссунътъ — перешкоди щодо набутих спадкових маєтків не можуть вважатися за правні і законні
ин акцєссориw — на основі формальною закиду
инвалидитатємъ — неправоздатність
ин дамнумъ а(л)тєриус синє конъсєнсу парциумъ — на шкоду іншого без згоди сторін
ин дєкрєто дирєкътє рєспонсиwнис — у вироковi безпосереднього заперечення
ин дубиумъ — під сумнівом
ин єксъцєпъциwнибусъ... при(н)ципалис нєкгоции пєримєнътибусъ — у випадках, коли знімається головна справа
ин єw аркгуи нон потєстъ — на цьому [місці] не може бути спростований
ин квантум дє юрє компєциєритъ — оскільки вимога відповідає праву
инкомпатибилє — недопустимо
ин континуа єт пацифика посєссиwнє — у довготривалому і спокійному володінні
ин континуw узу — у довготривалому користуванні
ин контрариумъ — на противагу
ин конъдиктаминє — у зговорі
ин конътєнтумъ — на додачу, на задоволення
ин лєвиссимо акцєссориw — при малосуттєвому формальному закиді
ин локо дєфинитиво — на призначеному місці
ин локо фунъдатє юриздикциwнисъ — на місці фундування юрисдикції
ин ляциwри форма — у відкритому вигляді
ин мєлиусъ єссє [а] инъ дєтримєнътумъ — на вигоду собі, а на шкоду
ин wбъциwнє — у можливості, у віданні
ин онєрє кводквод и(л)лярумъ синтъ — відносно чого б вони не були оголошені
ин пассу — у процесі
ин пацифика посєсыwнє — у спокійному володінні
ин постєрум — на майбутнє
ин прєзє(н)ция ностра — у нашій присутності
ин прєюдициумъ — на збиток

ин прєюдициумъ терциє партис — на збиток третій стороні
ин примо лиминє — на початку межі
ин принципали [а] дефинитива сєнътє(н)ция юдицис — у головному питанні остаточний судовий вирок
ин протракциωнємъ юстициє ин детримєнтумъ кавзъзє яктурам атквє дамну(м) партис акъторєє — для затягування правосуддя на шкоду справі, що має розпочатися, і на збитки стороні позивача
ин рємъ єтъ партєм — до позову і справи
ин рерум натура — у природі речей
ин скопуло ациали — на наріжному копці
инстар инквизициωнис — як при розслідуванні
ин суω єссє — залишатися при своєму
ин супєриωри єт маωри субъсєллиω — у вищому і більшому суді
ин там манифєста инюриа суа — на таку свою очевидну кривду
интєндитъ — прагне, намагається
интєрмєдиумъ — середина, половина
ин тото — у всьому, повністю
инутилєм рєморам єтъ пролонкгациωнєм — безпідставну затримку і відтягання
ин фаворємъ єтъ рєм ипсиусъ — на користь його справи
ин фунъдо конътроверсо єксъ рє ωкулис — у спірному маєтку з наочної вказівки
ин юрє нихилъ фруста єт квод сємє(л) плакуит куис амплиусъ дисплицєрє нєквит — у праві немає нічого даремного, і що один раз прийняте, те кимось пізніше не може бути відкинуте
инюриє и(л)лятє — заподіяної кривди
инъ абъсєнъция суа — при його відсутності
инъвалидитас єтъ прорсусъ нулълитасъ — неправоздатність і цілковита недійсність
инъкомъпєтєнътєр — безпідставно
инъ ωпозициωнє акторис — у запереченні позивача
инъ посєссиωнє — у володінні
инъ прєюдициумъ єтъ дамънумъ акъторис ад фаворємъ цитатє партис — на збиток і шкоду позивачеві, догоджаючи позваній стороні
инъ супрєсиωнєм юрис, прєюдициум єтъ макъсимум дамнумъ — на утиск права, збитки і найбільшу шкоду
инъ супърєссиωнємъ юрис атквє дамнумъ єтъ яктурамъ — на утиск права і намагання заподіяти шкоду
итємъ — далі
итєратис вицибус — повторно, ще раз
итєрум — ще раз
итєрумъ атквє итєрумъ — ще і ще раз

кавзє кграницієрумъ — межової справи
кавзє при(н)ципалис — головної справи
кавзъє гуюс прєкавєндо сує индємънитати — цієї справи, остерігаючи власну безпеку
квантитатємъ — величину
квоусквє а сєнтєнция дефинитива — аж від остаточного вироку
кво юрє єтъ прєтєкъсту — за яким правом і підставою
кгравамєн — обтяження
колълятєралєс вицини — сусіди-суміжники
колълятєралитатємъ конътикгуитатис фунъди — сусідства і суміжності маєтку
колълятєралитатис пєрсонас — осіб суміжників
колълятєралиумъ — суміжників
колълятєралиумъ парциумъ — сторін суміжників
колятєралєс пост пєрактас контроверсиас суас... мєдианътибус протєстациωнибус суис инътєрпозитис пєртинацитєр — суміжники після викладу своїх заперечень... пред'явивши свої посередницькі протестації, вперто
[декретом] **комъпробациωнис мораториє ликвиданътємъ** — декретом на підтвердження і затримку ясно вказану
конспирациωнє суа — за своєю змовою
конъдиктамєнъ — зговір
конъдиктаминис єтъ конъспирациωнис — зговір і змову
конъєкциωнє рєи ωкулис субиєктє ад контикгуитатємъ фунъди рєфєрєнтис — при наочному співставленні того, що розглядається, з межею вищезгаданого маєтку
конътикгуитатємъ суамъ — свою межу
конътикгуитатєс — межі
конътрадиктория — суперечності
конътра инкомъмодумъ — всупереч невигоді
конътра малє фидии [!] посєссорємъ ну(л)ля курит прєскрипъциω — проти недобросовісності посідача немає жодної давності
конътра ωмънє юсъ єтъ єквумъ — всупереч усякому праву і справедливості
[в] **конътрариумъ** — на противагу
конфузиω — замішання, непорозуміння
концєссибилис — дозволений
корърє(л)лятива, [которыє] габєнтъ [сє] адъ инъвицємъ — співвідносні, які мають між собою взаємно
кумъ кавза принципали цитатє партис — з головною справою сторони відповідача
кумъ партє принципали акторєа — зі стороною головного позивача

лєитимє — законно
локус ад дефєндєндамъ кавзамъ єлєктус єа нон сопита приватумъ локумъ ултимариє сєнтє(н)циє фєрєндє пати нєквит — місце, обране для проведення справи, яка ще не закінчена і не може вважатися

приватною аж до винесення остаточного вироку

люкрум кавзє суумъ абъюдикациѡнє фунъди — зиск на себе у справі щодо відсудження маєтку

люцє кляриусъ фидерє лицєтъ — можна ясніше світла переконатися

малє фидє(и) процєдєръ — недобросовісний вчинок

маля фидє єитъ єтъ процєссить — недобросовісно чинить і діє

манифєстє —ясно

минорєнибус — для неповнолітніх, неповнолітніми

морамъ нон патитур — не підлягає затримці

нєкгоцих принципалисъ — головної справи

низи а сєнътє(н)циа дєфинитива — не раніше остаточного вироку

номинє при(н)ципалис суи — від імені свого пана

нонъ ѡбъстантє рєтрузиѡнє партис адъвєрсє колятєралис — без заперечень, пред'явлених від суміжника протилежної сторони

нуда єтъ симъплици алълєкгациѡнє — непідтвердженим посиланням

ну(л)ла дисквизыциѡ — жодне розслідування

ну(л)ло лєкгали импєдимєнто интєрцєдєнтє — без жодної законної перешкоди

ну(л)ло юрє — без жодного права

ну(л)ля рєтрузиѡнє єтъ имъпєтициѡнє ѡбъстанътє — оскільки не виникло жодного заперечення і звинувачення

ѡбъстанътє абъюдикациѡнє проприєтатис фунъди конътикгуитатє адиацєнътисъ ин стату колълятєралитатис єссє дєзинунътъ [и] про колълятєралибусъ габєри нонъ поссунътъ — вони не зберігають статусу суміжників через відсудження права власності на суміжний маєток, а тому не можуть вважатися суміжниками

ѡпортунумъ ѡбътинєт — прийме за відповідне

ѡригиналитєр — спершу, спочатку

палямъ — відкрито

парсъ адвєрса — протилежна сторона

партє колълятєрали рєпукгнанътє єтъ дєфєндєнътє — хоч сторона суміжників боронила і не допускала

парти маис ак маис литєра юрис — більшій стороні і на основі більшого права

партитамъ сєнътєнъциамъ пєр апєляциѡнємъ — частковий вирок заради апеляції

пєна кграваминис; пєнам кграваминис — штраф за обтяження, штрафу за обтяження

пєндєнтє апєляциѡнє — допустивши апеляцію

пєр модум — у спосіб

пєр ѡбълятамъ — шляхом пред'явлення

пєрсоналитєр — особисто

плєбєє конъдициѡнис — простого стану

пոциѡрємъ партємъ єюс продуцєндарумъ юриумъ єт диспозициѡнумъ — сторону, що має перевагу у пред'явленні прав і розпоряджень

[вє(д)лугъ] **пра(к)симъ** — згідно з практикою

прєзєнсъ — присутній

прєзєртимъ — а особливо

прєкавєндо индємнитатєм — забезпечуючи недоторканість

прєскрипъциа — земські давності

прєтєндєрє прєскрипъциѡнємъ єтъ єкзинъдє абузумъ юрис гєрєдитарии ...єтъ ѡбътинєрє узумъ капъциѡнис — посилатися на давність і звідси виводити втрату спадкового права і отримання права фактичного вживання

прєцєдєрє — продовжувати

прєцизє — прямо, рішуче

прєюдиция — збитки

привата авъторитатє трансъпонєрє — за приватною ініціативою перенести

при(н)ципалитєр — передовсім, у головному питанні

при(н)ципалитєръ ин гакъ кавъза кграницієрумъ — у головному питанні цієї межової справи

пробабит авътєнътыцис докумєнътис — доведе достовірними документами

про дєфинитива єтъ у(л)тимария сєнътєнциа суа ад локумъ фунъдатє юриздикциѡнис — для свого остаточного і кінцевого рішення до місця фундування юрисдикції

прозєквуциѡ апєляциѡнис [и] кгравами-нис — право на подальше пред'явлення апеляції щодо обтяження

про инсєртисъ — як пред'явлених, як зафіксованих офіційно

про колълятєралибусъ — як суміжники, у ролі суміжників

про колълятєралибусъ ин субъсидиумъ кавъзє сує прєзєнъсъ — як суміжників на підтримку своєї справи

про сєнтєнъциа дєфинитива — як остаточне рішення

протєстансъ — протестуючий, позивач

пупилорумъ — неповнолітніх

рациѡнє конъдиктаминис єтъ конспирациѡнис ин сурокациѡнєм юриумъ, прєюдициумъ єт дамнум максимумъ — щодо змови і змови у тлумаченні права, збиток і велика шкода

рєалитатємъ — істинність

реалитєр — дійсно
реи при(н)ципалис некгоциумъ инфертур — розпочинається процес головної справи
рекгрессусъ лоци юдициалис солєнънємъ протєстациωнємъ суамъ — на відновленому місці суду свою офіційну протестацію
реморам — затримку
рєм партис адверсє стабилирє — зміцнити справу протилежної сторони
рєпу(л)сус — вибитий (з володіння), вигнаний
рєс интєр дуωс акта тєрциум нонъ прєюдикат — третій акт не шкодить двом

сєквитуръ — слідує
сєриω — суворо, серйозно
сєу — або
синє админикуло фунъди алтєриус — не зачіпаючи іншого маєтку
синє интєрмиссиωнє — без зволікання
синє консєнъсу партис акторєє и(н) рємъ є(т) афє(к)тациωнємъ партис цитатє — без згоди сторони позивача на вимогу і потребу сторони відповідача
солєнитєр — офіційно, згідно з правом
солєнитєр єтъ кумъ кграви квєрє(л)ля — офіційно і з серйозною скаргою
сольлєнънємъ протєстациωнємъ — офіційну протестацію
спєцификє — зокрема
суам контикгуитатємъ — свою межу
субъсєквєнтєр ну(л)ло юрє виωлєнтєр — постійно, насильно, без жодного права
субъсєквєнътєр — по черзі, по порядку
сує кавъзє примумъ локумъ пробанди ωбътинєтъ єтъ нонъ иммерито — отримує у своїй справі першість доказу, і цілком заслужено
сукъцєссоръ — спадкоємець
сукъцєссу тємъпорис — з плином часу
супєр конъпроверсиас ωблятас єтъ пробациωнєс инъдуктас — нехтуючи проведеними суперечками і пред'явленими доказами
суфъфициєнтєм плєнипотє(н)циам — достатнє уповноваження

там манифєстис рєбус — [всупереч] настільки очевидним доказам
тандємъ — нарешті; далі, тоді
танъквамъ кольлятєралєс — як суміжники
тємєрє — даремно; випадково
тєрминум а кво — межу, від якої
тєстимониа утрарумъ парциумъ — свідчення однієї і другої сторони
тєстимония — свідчення
тоциєс — повністю
транситъ ин рєм юдикатамъ — перейшла до числа вирішених судом справ

ускве ад сєнътєнциамъ дєфинитивамъ — аж до остаточного вироку
ути ин лєви акцєсориω єт ин єкъзєкуциωнє рєи юдикатє — як при незначному формальному закиді під час виконання вирішеної судом справи
ути ин лєвиссимо акцєсориω єтъ єксъ рациωнибусъ супраноминатис — як при малосуттєвому формальному закиді і виходячи з вищенаведених доказів
ути ин локо конътроверсо — як на місці суперечки

финалитєр — остаточно
фриволє — безпідставно, несерйозно
фунъдациω юриздициωнис — фундація юрисдикції

цирка инъкомъпєтєнъциам акъторис — стосовно безпідставності позивача
цирка лимитємъ натуралємъ флювиумъ Ωлъшанъка дикъта — біля природної границі — річки, що зветься Ольшанкою

юдициалитєр — обгрунтовано, законно
юрє викти — подолані правом
юрибусъ, привилєис, посєссиωнибусъ, диспозициωнибусъ єксъ прєдєцєссорибусъ суис анътиквитусъ кгавъдєнтибусъ єтъ ωмънибусъ алиис докумєнтисъ рєалибусъ тумъ єтъ сикгнис диверсисъ ин фунъдо конътроверсо дємонъстратис, нєкнон єтъ тєстимониис сєкумъ индукътис поциωрємъ єтъ пропиωрємъ — такі, що здавна користуються правами і привілеями на власність і розпорядженнями попередників і засвідчені усілякими дійсними документами і різноманітними знаками, показаними на спірному грунті, а також свідченнями про їх перевагу і слушність
юридицє — на основі права
юрис гєрєдитариис — спадкового права
юс гєрєдитариумъ — спадкове право

ТИТЛА І СКОРОЧЕННЯ

Бга — бога
Бо(ж). — божою

вашъмостями — вашими милостями
вє(л)⟨:⟩ — вельможність
вє(р). вшу — вірність вашу
в. м., вм., в(м)., в. м(л)., в. мл., в. мл(с)ти, в. мстє(и), в. м(с)ти, в. мстям — ваша милість, ваших милостей, вашої милості, вашим милостям
вша, вшє(и), вшєю, вши(м), вшими, вшоє, вшу, (в)шу — ваша, вашої, вашою, вашим, вашими, вашоє, вашу

гдръ(с)киє, гдръ(с)коє, гдръ(с)ко(и), гдръ(с)кую, гдрѧ, г(с)дрски(м), г(с)дръско(м), г(с)дрского — господарські, господарської, господарській, господарську, господаря, господарським, господарському, господарською
г(р). — грошів

є. м. — його милість

к. м., к.м(л)., ко(р). м(л)., к(р). м(л). — королівська милість, королівської милості
кн(ж)., кнжа, кнжати, кнжє, кнжну, кнжти, кнзє(м), кнзь, кнзю, кнзя, кня(ж), кня(ж)⟨:⟩, кня(жт), кня(жт)⟨:⟩, кн(ж)ты — княжати, княжа, княжати, княже, княжну, княжати, князем, князям, князь, князю, князя, княже, княжої, княжат
Кнжичи — Княжичи
ко(р)., к(р). — королівська, королівської, короля

мл., м(л)., м(л)⟨:⟩, мл(с)ти, мл(с)тє(и), млсти, м(лс)ти, м(л)сти, мл(с)ть, мл(с)тъ, м(лс)ть, мл(с)тью, мл(с)тю, мл(с)тями, мл(с)тямъ, млти, м(л)ти, м(л)ть, млтью, м(л)тью, млтями, м(л)ю, м(ст) — милість, милостей, милості, милістю, милостями, милостям
м(л)ви(и), мл(с)тивого, мл(с)тивоє, м(л)стивому, мл(с)тивы(и), млтивого, м(л)тивого, млтиво(г)[о], м(л)тиво(г)[о], м(л)тивы(и), мстиво(г)[о] — милостивый, милостивого, милостивоє, милостивому

нша, ншє, ншєму, ншє(му), нши, ншим, нши(м), ншими, нших, нши(х), ншму, ншоє, ншоє, ншои, ншому, ншомъ, ншою, ншу — наша, наше, нашому, наші, нашим, наших, нашоє, нашої, нашою, нашу

пна, пна, пнє, пнов, пно(в), пном, пно(м), пномъ, пну, пнъ, пнь — пана, пане, панів, паном, пану, пан
пнвє, пно(в), пновє, пнювъ, пном, пно(м), пномъ, пны — панове, панів, панам, пани
пнє, пнєє, пнєи, пнєю, пни, пную, пню, пнюю — панеє, паней, панею, пані, панюю

свта — свята
свтого, стго — святого

члвко(в) — чоловіків

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

адм. — адміністративний
адм.-госп. — адміністративно-господарська
адм.-тер. — адміністративно-територіальний
б. д. — без дати
б. м. — без місця
в-во — воєводство
Вл — Волинська область
в т. ч. — в тому числі
див. — дивись
док. — документ
Жт — Житомирська область
зв. — зворот
ін. — інший
Кв — Київська область
кн. — князь, княгиня
л — ліва притока
м. — місто
м-р — монастир
оз. — озеро
оц — обласний центр
п — права притока
п. — притока
пізн. — пізніше
побл. — поблизу
пов. — повіт
пор. — порівняйте
р. — річка, ріка
Рв — Ровенська область
р-н — район
руч. — ручай
рц — районний центр
с. — село
смт — селище міського типу
сс. — села
ст. — століття
стр. — струмок
суч. — сучасний
т. зв. — так званий
тис. — тисяч
Тр — Тернопільська область

ЗМІСТ

НАУЧНОЕ ИЗДАНИЕ

Академия наук Украины

Институт языковедения им. А. А. Потебни
Археографическая комиссия
Институт истории
Центральный государственный
исторический архив Украины
в г. Киеве

**Памятники
украинского языка**

Серия основана в 1961 г.

КНИГА КИЕВСКОГО ПОДКОМОРСКОГО СУДА (1584—1644)

Подготовили к изданию
БОРЯК Геннадий Владимирович,
ГИРИЧ Татьяна Юрьевна,
ГИСЦОВА Любовь Захаровна и др.

Авторы предисловия
НИМЧУК Василий Васильевич
ЯКОВЕНКО Наталия Николаевна

Ответственный редактор В. В. НИМЧУК

Киев, издательство «Наукова думка»

На украинском языке

Художній редактор *О. Я. Вишневський*
Технічні редактори *О. М. Капустіна*,
С. Г. Максимова
Коректори
Е. Я. Бєлокопитова, *Л. І. Семенюк*

ІБ № 11492.

Здано до набору 12.02.91. Підп. до друку 28.10.91.
Формат 70×90$^1/_{16}$. Папір друк. № 1. Літ. гарн. Вис. друк.
Ум. друк. арк. 25,16. Ум фарбо-відб. 25,16 Обл.-вид. арк. 28,58.
Тираж 1380 пр. Зам № 1—550. Ціна 5 крб. 10 к.

Видавництво «Наукова думка». 252601 Київ 4, вул. Репіна, 3.

Віддруковано з матриць Головного підприємства республіканського виробничого об'єднання «Поліграфкнига». 252057, Київ, вул. Довженка, 3 в Нестеровській міській друкарні. 292310, Нестеров, Львівської обл., вул. Горького, 8, Зам. 2599.

Книга Київського підкоморського суду (1584—1644) /
К53 АН України. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні та ін.; Відп. ред.
В. В. Німчук. — К.: Наук. думка, 1991. — 344 с.: іл.
ISBN 5-12-002494-7 (в опр.) 1380 прим., 5 крб. 10 к.

Книга Киевского подкоморского суда (1584—1644)

У публікації подано повний текст важливої пам'ятки староукраїнської ділової мови кінця XVI — першої половини XVII ст.— актової книги Київського підкоморського суду. Вона дає багатий і різноманітний матеріал для характеристики суспільних правових відносин і побуту українського народу.

До тексту додається передмова, покажчики, словники застарілих слів, юридичних термінів, а також складена за матеріалами пам'ятки карта Київського воєводства на рубежі XVI—XVII ст.

Для науковців-мовознавців, етимологів, істориків, юристів, етнографів і всіх, хто цікавиться вітчизняною історією.

К $\frac{4602000000\text{-}333}{М221(04)\text{-}91}$ 511-91

ББК 81.2Ук+63.3(2Ук)45

ВИДАВНИЦТВО «НАУКОВА ДУМКА»
1992 р.
ВИПУСТИТЬ У СВІТ КНИГИ:

Волинські актові грамоти XVI ст. / Упоряд. А. М. Матвієнко.— 25 арк.— 5 крб. 30 к.

До книги ввійшли грамоти володимирських актових книг XVI ст., так звані кріпосні документи — духовні, дарчі, продажні, закладні та інші записи — важливі для історії мови памятки ділової писемності того часу. До тексту додається передмова, коментарі, словник застарілих слів, укладений на основі лексичного матеріалу грамот.

Для науковців — мовознавців, етимологів, істориків, юристів, етнографів і всіх, хто цікавиться вітчизняною історією.

Українська історична та діалектна лексика: Зб. наук. праць.— 15 арк.— 3 крб. 10 к.

На матеріалі історичних писемних пам'яток староукраїнської мови, українських діалектів висвітлюються лексико-семантичні групи української мови XIV—XVIII ст., сучасних українських говорів, аналізується ономастика. Матеріал вивчається у синхронному і діахронному планах, використовуються дані словарного складу давньоруської та інших слов'янських мов, досліджується етимологія слів, простежується розвиток окремих лексем на протязі всього періоду їх існування.

Для філологів, істориків, викладачів вузів, аспірантів, студентів.

Попередні замовлення на ці книги приймає книгарня видавництва «Наукова думка» (252001 Київ 1, вул. Грушевського, 4), яка висилає літературу іногороднім замовникам післяплатою.